CELEBRATING SCHOOL LEADERSHIP RECOGNIZING SCHOOL LEADRERS -2023

NIEPA-NCSL WORK SHOP PRESENTATION OF BEST PRCTICES

SRI NAGARAJA SPECIAL

MUNICIPAL CORPORATION PRIMARY SCHOOL

RAJAMAHENDRAVARAM URBAN

EAST GODAVARI DISTRICT

ANDHRAPRADESH

DISE CODE- 28143095371

School head: M. Mangarani

1	**NAME OF THE SCHOOL & ADDRESS**	SRI NAGARAJA SPECIAL MUNICIPAL CORPORATION PRIMARY SCHOOL, RAJAMAHENDRAVARAM URBAN EAST GODAVARI DISTRICT **ANDHRAPRADESH** DISE CODE- 28143095371
2	**classes**	**1-5**
3	**NAME OF THE SCHOOL HEAD**	**MOTURI. MANGA RANI**
4	**QUALIFICATIONS: -** **ACADEMIC:** **PROFESSIONAL:**	 **B.SC COMPUTERS** B. ED (MATHEMATICS AND PHYSICAL SCIENCE)
5	**PRESENT DESIGNATION**:	SCHOOL HEAD
6	SCHOOL MAIL ID & PHONE NUMBER	SSRINAGARAJA@GMAIL.COM 9701388686
7	**NO OF TEACHERS WORKING**	**8**
8	**NO OF STUDENTS**	**212**
9	**NO OF ADMINISTRATIVE STAFF WORKING**	**0**
10	**NO. OF AYAS**	**1**
11	**NO OF COOKING CUM HELPERS**	**2**
12	**INFRASTRUCTURE**	
	CLASSROOMS	**6**
	KITCHENSHED	**1**
	SMART TV S	**3**
	PROJECTORS	**3**
	RO PLANT	**1**
	GIRLS TOILETS 1+1 (REGULAR AND CWSN)	**2**
	BOYS TOILETS 1+1 (REGULAR AND CWSN)	**2**
	WITH RUNNING WATER FACILITY	

Facet: **Reimagining schools through innovation.**

Introduction:

Becoming a school head is a significant milestone in any educator's career, and my journey to this position has been both rewarding and challenging. I embarked on my teaching career in 2010, driven by a passion for shaping young minds and making a positive impact in the field of education. Little did I know that this path would ultimately lead me to take on the role of a school head in 2021, amidst the unprecedented challenges brought about by the pandemic.

Having served in the school prior to assuming the role of its head, I observed a significant transformation in its dynamics post the COVID-19 pandemic lockdown. The evolving needs of students and the school required a focus on new educational topics for teachers, students, and parents. The post-pandemic era demanded meticulous scrutiny, leading to decisive actions. Apart from academics, attention is now heightened towards school cleanliness, personal hygiene, dietary considerations, the integration of digital tools for enhanced learning, and inclusive education. Adherence to health guidelines, both at school and home, has become paramount. Since taking on the leadership role, I have actively addressed these challenges, working towards the effective operation of the school.

Present scenario:

SRI NAGARAJA SPECIAL MUNICIPAL CORPORATION PRIMARY SCHOOL is situated in Rajamahendravaram city, within the Rajamahendravaram urban mandal of East Godavari district, Andhra Pradesh. Boasting 6 classrooms alongside a designated dining area, our school caters to a total of 212 students, comprising 109 boys and 103 girls. Our dedicated staff, numbering 8 teachers, is committed to providing quality education.

Nestled in the heart of an urban habitation, our school draws students from various distances, with many commuting via autos and bikes, while some opt for the healthier alternative of walking. The community surrounding our institution is characterized by a high level of education, contributing to a positive and enriching learning environment. Despite the varying modes of transportation, our well-equipped school ensures a conducive atmosphere for academic and personal development.

School Strengths:

Dedicated Teaching Staff: The school boasts a team of experienced and committed teachers who prioritize student learning and development.

Community Involvement: Sri Nagaraja special Elementary has strong ties with the local community, with regular events, and collaborative projects involving parents and community members.

Safe and Inclusive Environment: The school is known for its commitment to providing a safe and inclusive learning environment. Anti-bullying programs and inclusive practices contribute to a positive school culture.

Challenges we faced:

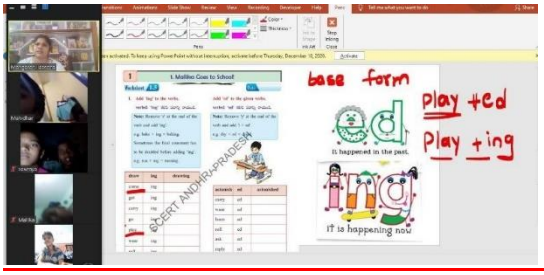
- Lack of a proper library and reading corners
- Increasing parental involvement
- Addressing learning gaps
- Incorporate digital tools for an enhanced educational experience and Emphasize inclusiveness in the learning environment

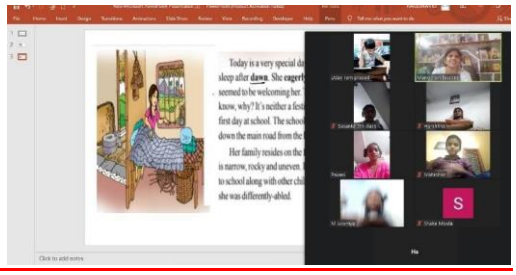
Plan of action and implementation:

CHALLENGE: 1. Lack of a proper library and reading corners

Initiating a School Library to Ignite a Passion for Reading

Introduction: The pivotal role of school libraries in shaping the educational experiences of primary school children. School libraries serve as vibrant hubs of learning, providing diverse resources crucial for academic development. Despite the historical importance of libraries, our school children faced challenges in accessing educational resources. not only this, I have observed there is a concerning decline in children's interest in reading, raising questions about the efficacy of current educational approaches.

In the midst of the pandemic, online classes have become a lifeline for our children who have access to gadgets and reliable internet connections. However, we faced problem about the children who do not have the luxury of such technical support. For these children, we needed access to print materials in order to continue their learning journey. but we do not have sufficient library books at that time.

As an advocate for literacy and learning, I was inspired to take action and start a classroom library for the children in my school. In order to make this vision a reality, I embarked on a mission to motivate our parent community and friends to generously donate books.

Steps taken: My first step:

Community involvement:

To kickstart this initiative, I recognized the importance of rallying our parent community and friends. By engaging them in conversations about the benefits of having a well-stocked classroom library, I was able to inspire them to contribute books towards this cause. Through heartfelt discussions and sharing personal stories about the impact of reading on children's lives, we were able to ignite enthusiasm within our community. We are grateful for the support and involvement of our parents who have made these contributions. It is heartening to see their commitment to fostering a love for reading and learning in their children. In particular, we would like to acknowledge those parents who went above and beyond by donating more than five books each. from 2021 to till now, we are continuing this practice.

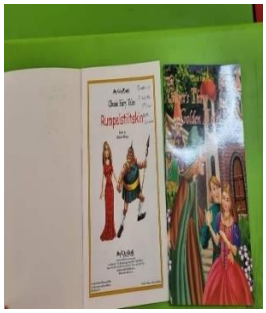

These donations not only enhance the diversity and breadth of our library collection but also serve as a testament to the strong partnership between our school and parents.

STEP 2:

Learn and help and Pustaka mitra

In this journey I came to know about my Facebook friend, NRI **Sri Jasti Siva Rama Krishna** garu started donating books to school libraries collaboration with Global NRI forum. so, I explained about my school situation to them. Finally, I started a full pledged classroom library with the help of my Facebook friend, NRI **Sri Jasti Siva Rama Krishna** garu and **Global NRI Forum** of Parakasham district members. They recently donated rupees 50,000 worth library books under Learn and help, Pustaka mitra programs.

THE HANS INDIA

MINI LIBRARY OPENS IN MUNICIPAL SCHOOL

HANS NEWS SERVICE
RAJAMAHENDRAVARAM
(EAST GODAVARI DISTRICT)

DR Jasti Siva Ramakrishna inaugurated a mini library in Nagaraja Municipal Primary School in Rajamahendravaram on Saturday.

Prakasam Global NRI Forum (PGNF) in collaboration with Learn and Help Department arranged around 600 books worth Rs 50,000 to the school.

Ramakrishna said the PGNF works hard to develop interest in education among children from primary level. He also said, "We are increasing children's interest in reading by setting up libraries and providing books." Forty schools in the state have been given books.

He said arrangements are being made to provide libraries to more schools.

Headmistress M Manga Rani, teachers Rohini, Satyanarayana, Aruna, Siva Nagavalli, Renuka, Sridevi, and Sirisha were alsp present.

The cultural programmes performed by children entertained the guests.

School faculty felicitating Dr Siva Ramakrishna in Nagaraja Municipal Primary School in Rajamahendravaram on Saturday

05/02/2023 VIJAYAWADA Pg 03

My contribution: I contributed furniture to establish the library, turning it into an inviting space for exploration. The walls are adorned with colourful paintings, and child-friendly furniture has been added to enhance the ambiance.

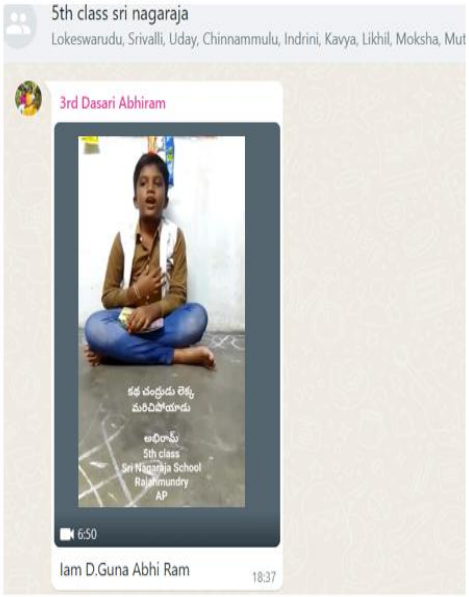
AFTER ESTABLISHING SCHOOL LIBRARY The establishment of the school library has significantly impacted our students' academic performance and facilitated the acquisition of essential life skills, contributing to their holistic development. During our "We Love Reading" periods at school, children are now enjoying the opportunity to read their favourite books.

Our students engage in a daily routine of borrowing a book from the library to take home, where they read it with the support of their parents and siblings. The following day, the book is returned, and parents share these reading moments by sending videos through the school's WhatsApp group, fostering a sense of community among children and their families.

Every weekend, our students immerse themselves in storytelling sessions, engaging dramas, role plays, and puppet shows—all aimed at fostering creativity and a love for reading.

we observed many changes in our students in the following aspects.

1. improvement in academic Excellence
2. better Information Literacy Skills
3. **better reading Habits**
4. **improved Critical Thinking and Problem-Solving skills**
5. **Collaboration and Social Skills**
6. **Stress Reduction and Well-Being**
7. **Time Management and Organization**
8. **life long learning attitude and many more**

conclusion: The palpable result of this endeavour is a noticeable surge in children's interest in reading. As they actively participate in the library activities, we've observed a gradual improvement in their reading skills, a testament to the transformative power of literature and interactive learning experiences. This initiative stands as a testament to the potential of collaborative efforts in nurturing a culture of literacy and learning among our students.

Challenge 2:

Increasing parental involvement

Before

Building Trust and Parental Involvement: Overcoming Initial Hurdles

In the initial stages, a notable proportion of parents exhibited a hesitancy to engage with teachers and participate in curricular activities. To address this, we proactively conducted house visits after school hours over several days. Through these visits, our aim was to establish a foundation of trust between parents, teachers, and the school.

During these home interactions, we engaged in open discussions about the benefits of parental involvement in the overall development of their children and the broader school community. We emphasized the pivotal role parents play in shaping the educational experience and success of their children.

After: As a result of these concerted efforts, we observed a gradual shift in parental engagement. The initial hesitancy gave way to a more active participation from parents in various school activities. This process not only strengthened the bond between the school and parents but also contributed positively to the overall development and success of our students.

Parental Engagement in School Life:

We actively encourage parents to be integral participants in their child's educational journey. This involvement spans from observing mid-day meals and attending school festivals to participating in various academic activities. By opening the school gates to parents, we foster a collaborative atmosphere that goes beyond traditional roles.

Holistic Well-Being Awareness

Our commitment extends beyond academics; we prioritize the holistic well-being of our students. Initiatives include creating awareness about personal health, offering insights into healthy nutrition, and providing home remedies for seasonal diseases. We work hand-in-hand with parents, sharing suggestions to prevent malnutrition issues in children, ensuring their health remains a top priority.

Transparent Communication and Decision-Making

Embracing modern communication methods, we've introduced a digital platform to keep parents informed about school activities. Furthermore, we actively involve parents in decision-making processes. This collaborative approach recognizes the invaluable role parents play in shaping the educational landscape, fostering a sense of shared responsibility and mutual growth.

Cconclusion:

In conclusion, our efforts to boost parental involvement have yielded transformative outcomes. Proactive house visits addressed initial hesitations, establishing trust and fostering increased engagement. Encouraging parents to actively participate in their child's journey, we've cultivated a collaborative atmosphere beyond traditional roles. Initiatives emphasizing holistic well-being, including health awareness and nutrition insights, create a comprehensive approach. This holistic approach ensures overall development and success for our students.

Challenge 3. ADDRESSING LEARNING GAPS

Mitigating educational disparities in students resulting from the impact of the COVID-19 pandemic.

The COVID-19 pandemic has introduced significant learning setbacks, particularly impacting foundational skills such as letter and number recognition, as well as reading and writing. Prolonged periods away from the structured school environment have led to challenges in students' attention spans and their ability to follow instructions.

Approach: In response to these challenges, our educational institution has adopted a proactive and innovative play-based approach to rekindle students' interest in learning. Leveraging play-based activities has emerged as a dynamic tool to increase attention spans, making the learning process more interactive and njoyable.

Story-based activities play a pivotal role in developing reading and speaking skills, while rhymes and simple songs are employed to enhance vocabulary and English language proficiency.

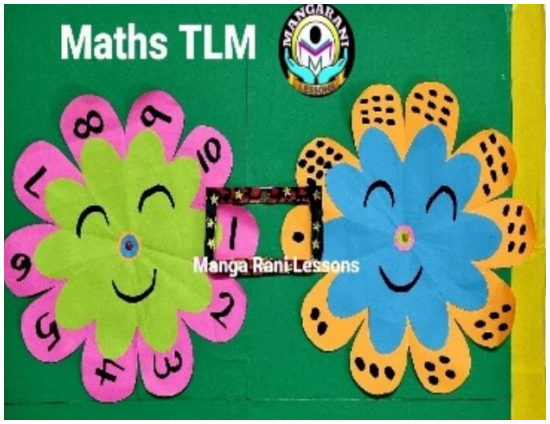

Implementation: Creating an engaging learning environment involves the strategic use of colourful teaching materials that simplify complex concepts.

Additionally, art and craft activities, along with simple science experiments, provide hands-on experiences to aid comprehension.

Art and craft:

simple science experiments

Foundational Literacy and Numeracy (FLN) activities have been integrated to ensure that students acquire essential skills in critical areas.

Outcomes:

This multifaceted approach goes beyond addressing learning gaps; it aims to transform students into active and involved learners. Despite the unique challenges posed by the pandemic, our institution has successfully nurtured a renewed enthusiasm for education. The integration of diverse and engaging activities has not only bridged learning gaps but has also fostered resilience and adaptability among students.

Conclusion:

This case study highlights the importance of adopting innovative educational strategies during challenging times. By embracing a play-based approach and incorporating a variety of interactive activities, our institution has not only addressed the immediate learning setbacks but has also laid the foundation for a resilient and engaged student community amidst the uncertainties of the COVID-19 pandemic. The COVID-19 pandemic has resulted in significant learning setbacks for students, particularly in foundational skills like letter and number recognition, as well as reading and writing. Extended periods away from the structured school environment have impacted students' attention spans and their ability to follow instructions.

Challenge:4 **Incorporate digital tools for an enhanced educational experience and Emphasize inclusiveness in the learning environment**

Transformative Learning through Digital Integration**

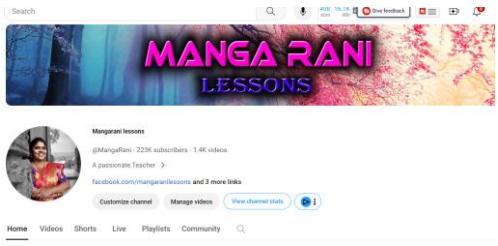
Objective:

In an effort to inject enthusiasm into the learning journey, Our school embarked on a shift from conventional teaching methods to the integration of dynamic digital tools. The goal was to enhance student engagement and sustain interest amid the challenges posed by traditional approaches, especially during the COVID-19 pandemic.

Implementation:

To create an interactive learning experience, I initiated the production of video lessons tailored to the syllabus. These lessons, presented on a dedicated YouTube channel, named "**Mangarani lessons**" offer students a visually engaging resource, making complex concepts more accessible. I have created more than 1200 video lessons from 2012. I am utilizing these video resources in my regular classroom transaction process. I provided the links to watch the lessons in YouTube for my school students.

My YOUTUBE channel screenshot

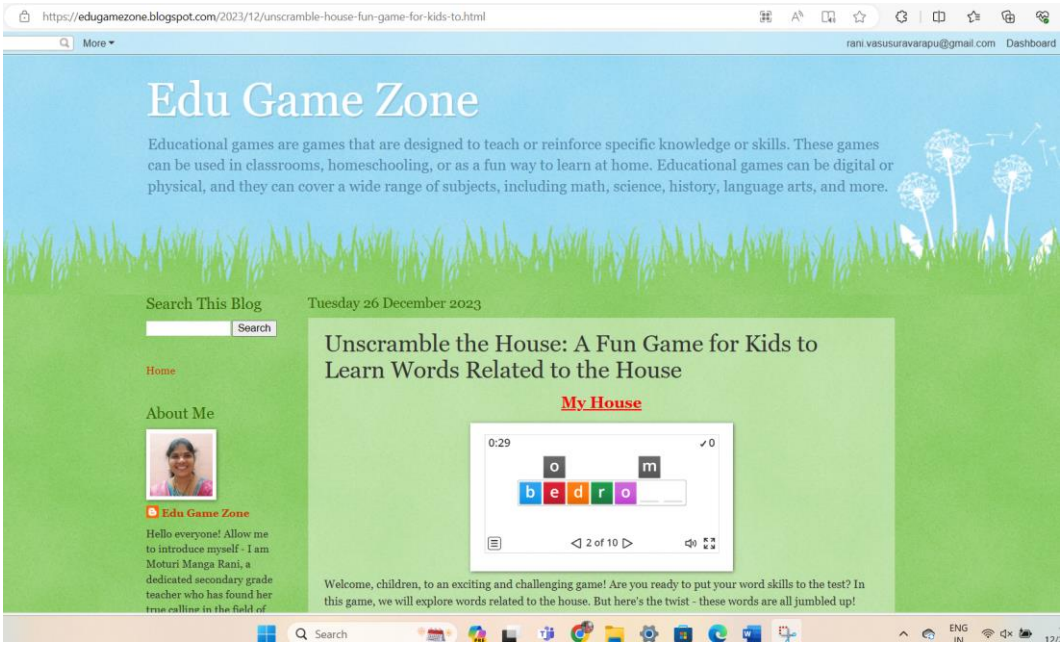
Click on this link to view the video.

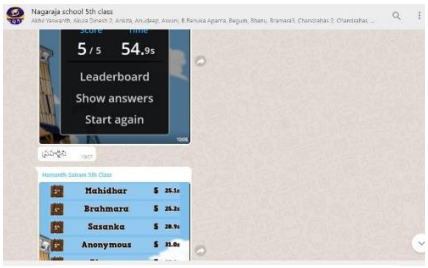
SImultaneously, educational games aligned with the curriculum were developed and hosted on the "Edu Game Zone" blog. The links were shared across school WhatsApp groups, encouraging students to actively participate in these interactive learning experiences.

link to the blog:

[Edu Game Zone: Unscramble the House: A Fun Game for Kids to Learn Words Related to the House]

**Engagement Strategies: **

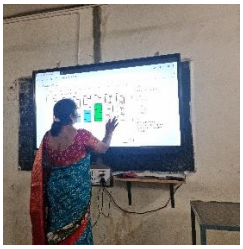
The educational content on the YouTube channel and interactive games on the blog provided students with accessible and enjoyable learning opportunities outside the traditional classroom setting. Leveraging smart TVs for game play elevated accessibility, offering a modern and engaging avenue for exploration.

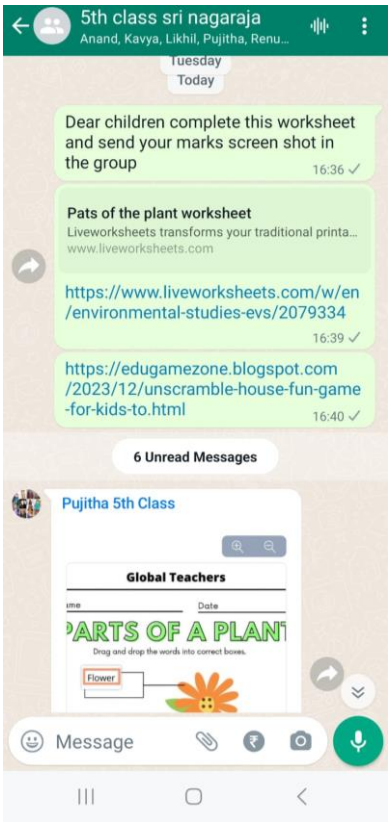
Assessment Innovation:

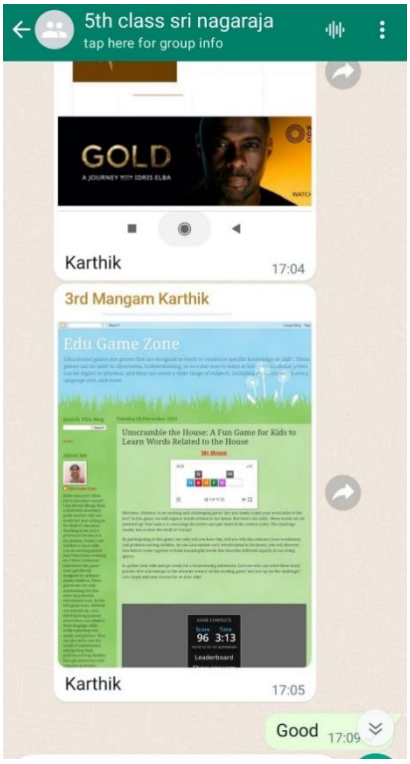
To diversify the assessment approach, I embraced live worksheets and DIKSHA platform as dynamic toolsnnfor real-time evaluation of students' understanding. This innovative assessment method not only breaks the monotony but also fosters a more vibrant and participatory learning atmosphere.

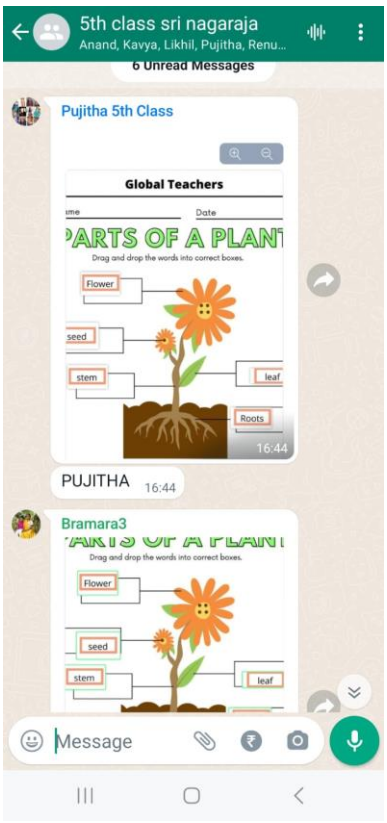

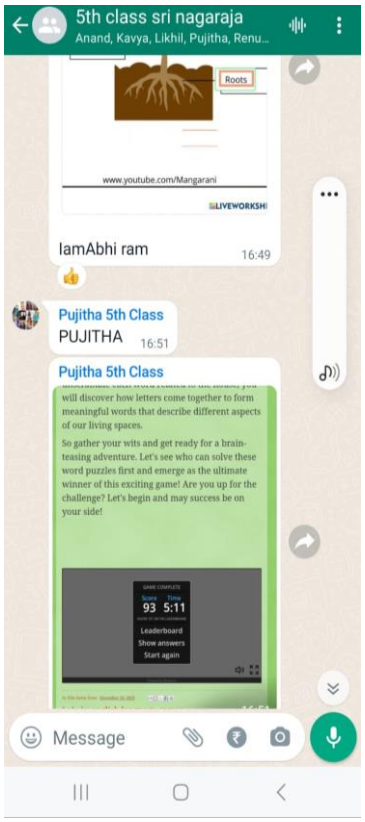

.

Outcomes

The integration of digital tools proved to be a game-changer in sustaining student interest and participation. The tailored video lessons, interactive games, and real-time assessments collectively contributed to a more engaging and dynamic learning environment. The shift from traditional methods to these digital initiatives not only addressed the challenges posed by the COVID-19 pandemic but also laid the foundation for a more inclusive and innovative educational approach.

videolink:

https://youtube.com/shorts/M5SHcajaPkg?si=o4UxAcEeRtAYHmj8

Conclusion:

This case study underscores the transformative impact of integrating digital tools in education. By leveraging online platforms, interactive games, and dynamic assessments, the learning experience has been revitalized, offering students a more engaging and accessible pathway to knowledge acquisition. This approach not only aligns with the evolving educational landscape but also fosters resilience and adaptability in the face of changing circumstances.

Navigating Challenges with Collaborative Support:

In overcoming challenges, we have progressed methodically, receiving invaluable support from teachers, parents, students, and the community at every step. While the journey shares commonalities with those of many educators, the unique blend of situational factors, available resources, and the steadfast support from the community played a pivotal role in achieving success. It underscores the significance of collective effort in surmounting hurdles and maintaining the school's success.

केस स्टडी

धनंजय कुमार

(प्रधानाध्यापक)

राजकीय कृत मध्य विद्यालय, रतौली, बेगूसराय

(बिहार)

विद्यालय के सम्पूर्ण अकादमिक व गैर अकादमिक संरचनाओं के विकास में विद्यालय प्रमुख की भूमिका : एक केस स्टडी

सार कथन :-

सुदूर ग्रामीण क्षेत्र के एक जीर्ण-शीर्ण और बदहाल राजकीय प्रारंभिक विद्यालय का सम्पूर्ण रूप से कायाकल्प करने और बच्चों के सर्वांगीण

विकास के लिए विद्यालय प्रमुख के रूप में लगभग 5 वर्षों की संघर्षपूर्ण यात्रा अत्यंत संतोषजनक और सुखद रही है। नकारात्मक माहौल और हतोत्साहित करने वाले वातावरण के बीच किए गए कठिन कार्यों और इतने कम समय में विद्यालय में किए गए आमूलचूल परिवर्तनों ने बेगूसराय जिले में विद्यालय की प्रतिष्ठा और ख्याति को बढ़ाया है।

परिचय

यह केस स्टडी बिहार के एक सुदूर ग्रामीण इलाके में स्थित राजकीय प्रारंभिक विद्यालय की यात्रा का वर्णन करती है। इस विद्यालय का सामना जीर्ण-शीर्ण अवस्था, असामाजिक तत्वों की हरकतों, अभिभावकों के उदासीन रवैये, और शिक्षकों की निष्क्रियता से था। इस अध्ययन में, हम स्कूल प्रमुख के नेतृत्व में किए गए बदलावों और विद्यालय के सर्वांगीण विकास के लिए किए गए प्रयासों का विश्लेषण करेंगे।

- **विरासत में प्राप्त विद्यालय (1)**

इस विद्यालय में प्रधानाध्यापक के तौर पर मेरी नियुक्ति 16 मई 2016 को हुई। विरासत में मुझे यह काफी जीर्ण-शीर्ण अवस्था में प्राप्त हुआ। उस समय असमाजिक तत्वों के द्वारा रोज-बरोज विद्यालय के अंदर तोड़-फोड़ की घटनाओं से लेकर विद्यालय के बरामदे एवं रसोईघर में पेशाव व मलत्याग करने की घटनाएँ, समाज के बुद्धिजीवियों का विद्यालय के प्रति उदासीन रवैया, अभिभावकों के मस्तिष्क में विद्यालय का मतलव महज अनुदान वितरण का केन्द्र होना, बिना गणवेश के बच्चों की न्यून व अनियमित उपस्थिति और इन सबों के बीच विद्यालय

के शिक्षकों द्वारा सिर्फ नौकरी बजाने की दिनचर्या, ये सभी ऐसे कारक थे जब समझ में नहीं आ रहा था कि काम कहाँ से शुरू करूँ।

उस वक्त सच पूछा जाय तो मेरे लिये एक मात्र आशा की किरण और कुल जमा पूँजी विद्यालय आने वाले वे बच्चे ही थे जिनके सहारे विद्यालय को खड़ा करने की शुरूआत की जा सकती थी क्योंकि प्रारंभ में शिक्षकों को मोटिभेट करना पक्के घड़े पर मिट्टी चढ़ाने जैसा कार्य था। मेरे सामने उस वक्त कई अन्य चुनौतियां भी मुँह बाये खड़ी थी। ग्रामीणों, बुद्धिजीवियों व अभिभावकों के विश्वास को जीतने के साथ समाजिक सरोकारों को रखने वाले लोगों की पहचान और उनका सहयोग प्राप्त करते हुए विद्यालय के जरूरी संसाधनों को जुटाना काफी मुश्किलों भरा काम था।

स्थापित वर्ष-1952
राजकीय कृत मध्य विद्यालय रतौली

- **बदलाव (2)**

गाँव के सामाजिक सरोकारों से जुड़े कुछ लोगों से सम्पर्क स्थापित करने के क्रम में ही ग्रामीण नरेश बाबू और विद्यालय की वरीय शिक्षिका श्रीमती आशा कुमारी का साथ मिला। अपने स्थापना काल (1952 ई०) से विद्युतीकरण की बाट जोह रहे इस विद्यालय में विद्युतीकरण का कार्य प्रारम्भ हुआ। सभी वर्ग कक्षों में कुछ लोगों के सहयोग से बल्व व पंखे लगाये गये। और यहीं से विद्यालय विकास की गाथा प्रारंभ हुई। विद्यालय के "लोगो" का निर्माण अवसर, अभिक्षमता, विश्वास और

सफलता के मूल मंत्र के साथ "मेरा विद्यालय मेरी प्रतिष्ठा" के पंचलाईन का उद्घोष किया गया ।सम्पूर्ण विद्यालय परिसर को स्वच्छ व सुंदर बनाने के लिये किचेन के कनस्तर से डस्टबिन का निर्माण किया गया।

अच्छी पहल • पहली बार मध्य विद्यालय रतौली में लगा बच्चा दरबार, बच्ची ने लगाई गुहार तीन वर्षीय भाई को नहीं छोड़ सकती घर पर

सर, मां चौका-बर्तन करती है, हमें छोटे भाई को स्कूल लाने दें

निति रिपोर्टर। बेगूसराय

सर मेरे पिताजी का देहांत हो चुका है। मैं आपके विद्यालय में पांचवी की पढ़ाई करने के बाद पढ़ाई छोड़ दी थी, मेरी छोटी बहन भी एक साल से स्कूल नहीं आ रही थी...मेरा एक तीन वर्ष का भाई भी है, मेरी मां दूसरों के घर में सुबह से शाम तक काम कर हमलोगों को पाल रही है। विशेष नामांकन अभियान में हम बहनों का पुनः नामांकन हो जाने के बाद मेरे छोटे भाई को घर पर कोई देखने वाला नहीं है। अतः श्रीमान से अनुरोध है कि मेरे साथ मेरे छोटे भाई को भी विद्यालय आने की अनुमति देने की कृपा करें। दरअसल मध्य विद्यालय रतौली में शुक्रवार को बच्चों की शैक्षणिक, सामाजिक व पारिवारिक समस्याओं, शिकायतों के सम्यक समाधान को लेकर विद्यालय के एचएम भनंजय कुमार ने बच्चा दरबार लगाकर एक अनोखी पहल की। जिसमें छठी कक्षा में नामांकन लेने वाली एक छात्रा संजना कुमारी ने अपनी समस्या को रखा। इसी तरह एक अन्य छात्रा ने कहा कि सर मेरी मम्मी सुबह गाय का चारा लाकर कुट्टी काटती है और सानी लगाती है। जिसके कारण मुझे घर में सुबह का खाना बनाना पड़ता है। इसलिए मुझे रोज स्कूल आने में लेट हो जाती है, इसके लिए मेरी

एचएम को आवेदन देती छात्रा।

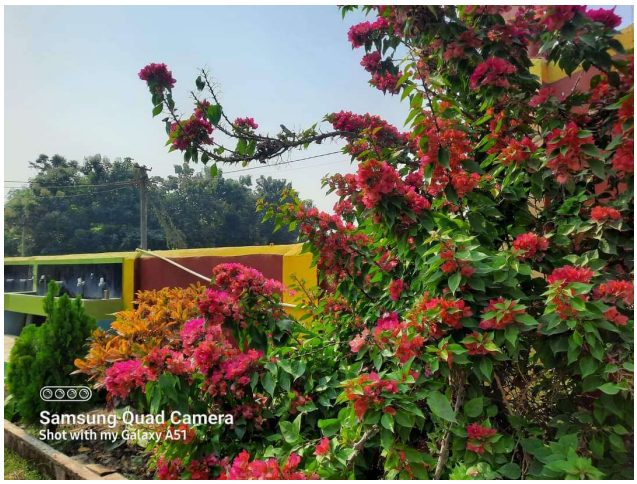
गलती को माफ करते हुए देर से भी स्कूल आने की अनुमति देने की कृपा करेंगे।

मालूम हो कि स्कूल में पढ़ने वालों बच्चों के लिए यह पहला मौका था, जब किसी सरकारी स्कूल में बच्चा दरबार लगाकर बच्चों के समस्याओं को सुना गया। शुक्रवार को रतौली मध्य विद्यालय में आयोजित इस बच्चा दरबार में स्कूल के सौ से अधिक बच्चों ने अपनी विभिन्न प्रकार की समस्या जिनके कारण उनकी पढ़ाई-लिखाई में बाधा उत्पन्न हो रही है, को रखा और शीघ्र निराकरण को लेकर एचएम को अपना आवेदन पत्र दिया। बच्चों के दिए गए आवेदन पर विद्यालय प्रधान ने आवेदन के विषय को रजिस्टर्ड करते हुए बारी-बारी से शैक्षणिक,सामाजिक व घरेलू समस्याओं के निदान की समय सीमा का निर्धारण किया।

मेरे पिताजी मुझे खेत में काम करने को कहते हैं सर आप मेरी मदद करें

बच्चा दरबार में सातवीं कक्षा के दो छात्र अखिलेश व तुसार ने कहा कि सर मैं पढ़ना चाहता हूं। लेकिन मेरे पिताजी मुझे खेत में काम करने को कहते हैं, निवेदन है कि मेरे माता पिता को समझाने की कृपा करें। साभवी ने बताया कि मम्मी-पापा के बीच अक्सर झगड़ा हो जाता, जिससे मुझे तनाव होता व पढ़ाई में बाधा पहुँचती है। अमरजीत ने आवेदन दिया कि सर बहुत ज्यादा घरेलू काम करने से पढ़ाई का समय नहीं मिलता। सातवीं की लक्ष्मी ने प्रत्येक दिन विद्यालय लेट से पहुँचने का कारण बताते हुए कहा घर पर छोटे भाई बहन की देखभाल करनी पड़ती है और सुबह में खाना भी बनाना पड़ता है। इस अवसर पर विद्यालय शिक्षा समिति के अध्यक्ष खुशबू कुमारी, सचिव पिंकी देवी, आशा कुमारी, नीलम कुमारी, राजीव रंजन, संकर पंडित उपस्थित थे।

Samsung Quad Camera
Shot with my Galaxy A51

Samsung Quad Camera
Shot with my Galaxy A51

GOVT. MIDDLE SCHOOL

- **नाट्य कार्यशाला (3)**

दूसरी ओर विद्यालय में अध्ययनरत बच्चों की वर्षो से मूक पड़ी अभिव्यक्ति को नया स्वर प्रदान करने के लिए भोपाल नाट्य विद्यालय से पास आउट युवा बालरंगकर्मी श्री ऋषिकेश के नेतृत्व में विद्यालय में नाट्य कार्यशाला आयोजित की गई। इस कार्यशाला के बाद बच्चे बर्हिमुखी हुए तथा विद्यालय में उनका मन लगने लगा ।

बरौनी प्रभात

आयोजन . मध्य विद्यालय रतौली में आयोजित हुआ कार्यशाला का समापन समारोह

कार्यशाला में बच्चों ने दिखायी प्रतिभा

➲ कला-संस्कृति के क्षेत्र में नौनिहालों के भविष्य को संवार रहा आकाश रंग चौपाल: रजनीश

संवाददाता ▷ बीहट

शिक्षा को जब तक ज्ञानार्जन का साधन समझते रहेंगे तब तक रवींद्र टैगोर वाली शिक्षा की अवधारणा बच्चों में पनप नहीं पायेगी. आज जरूरत है कि शिक्षा के साथ-साथ सांस्कृतिक विधाओं का परिचय बच्चों से करायी जाये. उक्त बातें सोमवार की शाम मध्य विद्यालय रतौली में सोलहवें ग्रीष्मकालीन रंग-उमंग कार्यशाला के समापन समारोह के अवसर पर विधान पार्षद रजनीश कुमार ने कहीं. उन्होंने कहा जब तक शिक्षा अपनी पुरातन संस्कृति को साथ लेकर नहीं चलेगी तब तक देश-प्रदेश में शिक्षा आधी-अधूरी रहेगी. युवा पीढ़ी का दायित्व है कि बेगूसराय जिले में कला-संस्कृति के क्षेत्र में नौनिहालों के भविष्य को संवारने में लगी आकाश गंगा रंग चौपाल जैसी संस्थाओं को आगे बढ़कर सहयोग करें. उन्होंने बीहट मध्य विद्यालय के प्रधान रंजन कुमार और रतौली मध्य विद्यालय के प्रधान धनंजय कुमार का नाम लेते हुए कहा कि सरकारी शिक्षक होने के बावजूद भी शिक्षा को सरकारी सरोकार के रूप में नहीं बल्कि सामाजिक सरोकार के रूप में देखते हैं. ऐसे शिक्षकों के प्रति विश्वास और सम्मान देने की जरूरत है. इन्होंने कहा कि इस तरह का आयोजन पूरे जिले के विद्यालयों में चलने चाहिए. उन्होंने इस मौके पर मध्य विद्यालय रतौली को मुख्यमंत्री क्षेत्र विकास योजना के तहत बच्चों को बैठने के लिए तीन लाख मूल्य के संसाधन तत्काल उपलब्ध कराने की घोषणा की. जदयू जिलाध्यक्ष भूमिपाल राय ने कहा कि बच्चों में शिक्षा के साथ संस्कार का समावेश होने से देश-दुनिया में अपना नाम रोशन कर हमें गौरवान्वित करेंगे. भारद्वाज गुरुकुल के निदेशक शिव प्रकाश भारद्वाज ने कहा कि यदि बदलाव आयेगा तो ऐसे विद्यालय और मंच से ही आयेगा और बच्चे विद्यालय में तभी आयेंगे जब उनके लायक व्यवस्था होगी. अतिथियों का स्वागत करते हुए आकाश गंगा रंग चौपाल के अध्यक्ष शंभु साह ने ग्रीष्मकालीन कार्यक्रम की उपादेयता पर प्रकाश डाला. संस्था के संरक्षक पूर्व मुख्य पार्षद राजेश कुमार टूना ने धन्यवाद ज्ञापित करते हुए कहा कि आकाश गंगा कला और नाट्य विधाओं के इतर अपने सामाजिक दायित्वों का निर्वहन करती है . और

समापन समारोह में भाग लेते अतिथि.

रंगारंग सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रस्तुत करते बच्चे.

प्रशिक्षित कलाकारों ने प्रस्तुति से दर्शकों को किया मंत्रमुग्ध

बीहट. मध्य विद्यालय रतौली में आकाश गंगा रंग चौपाल एसोसिएशन द्वारा आयोजित ग्रीष्मकालीन कार्यशाला रंग-उमंग का भव्य समारोह के साथ समापन हो गया . सोमवार की शाम रंग-बिरंगी आकर्षक परिधानों से सजी स्कूली छात्र-छात्राओं ने कार्यशाला के दौरान सीखे गये भावपूर्ण लोकनृत्य, लोकगीत,नाटक तथा संगीत की प्रस्तुति देकर दर्शकों की वाहवाही लूटी . एक के बाद एक प्रस्तुति देते हुए इन प्रशिक्षित कलाकारों ने पूरे कार्यक्रम के दौरान दर्शकों को बांधे रखा . घर आया मेरा परदेशी, छोटा बच्चा जानके, छोटी सी प्यारी सी आयी कोई नन्हीं परी के बाद मेरे महबूब ये जंग का दौर है, प्यार के गीत गाने की फुर्सत नहीं जैसे देशभक्ति के जज्बे से भरा कार्यक्रम देखकर दर्शक रोमांचित हो उठे . वहीं मध्य विद्यालय बीहट की खास प्रस्तुति गणेश वंदना को दर्शकों ने काफी सराहा और कलाकारों की हौसला आफजाई की . कार्यक्रम साइकिल पे सडि कार्यक्रम के तहत स्वच्छता और पर्यावरण को हरा-भरा रखने के लिए पौधारोपण जैसे कार्यक्रम कर लोगों को जागरूक करती है. कार्यक्रम का संचालन डॉ कुंदन कुमार ने किया. मौके पर भाजपा नेता पवन कुमार बब्बन, संजय गौतम, नितेश रंजन, सीमा संगसार, मैडम रंजना, डॉ बलवन, एचएम रंजन कुमार, विद्यालय एचएम धनंजय कुमार सहित अन्य मौजूद थे.

दीप जलाकर कार्यक्रम का हुआ आगाज :विधान पार्षद रजनीश कुमार समेत उपस्थित अतिथियों ने दीप जलाकर कार्यक्रम की विधिवत निदेशक गणेश गौरव ने बताया कि कार्यशाला के दौरान संगीत के प्रशिक्षक बच्चू भाई, नरेश, आनंद, आकाश, दिनेश तथा लोकनृत्य में चांदनी और बलिराम ने बच्चों को प्रशिक्षित किया. वेस्टर्न संगीत के लिए शशि, चंदन तथा क्रॉफ्ट के विधा का प्रशिक्षण मनीष, अंकित, किशन ने दिया. वहीं कार्यक्रम के दौरान बाल कलाकारों ने राधे और विकास के प्रशिक्षण में यमराज की अदालत नाटक का मंचन किया.

शुरुआत की. इस मौके पर आकाश गंगा रंग ने अतिथियों को प्रतीक चिह्न और पौधा भेंटकर सम्मानित किया. वहीं प्रशिक्षक बच्चू भाई के नेतृत्व में प्रशिक्षु बच्चों में गीता, पिंकी, अनिता, जानकी,विजय ने स्वागत गीत प्रस्तुत किया.

- **विद्यालय निधि व सामुदायिक सहयोग (4)**

विद्यालय निधि व सामुदायिक सहयोग स्थापित करते हुए मुख्य द्वार पर एक बड़ा सा गेट लगाया गया। बच्चों को रंगो की दुनिया काफी आकर्षित करती है; तो पूरे विद्यालय का रंग-रोगन स्थाई कलरफुल पलास्टिक पेंट से किया गया... कालक्रम में विद्यालय प्रमुख के रूप में हमारी व्यस्तता भी काफी बढ़ने लगी। विद्यालय को सामुदायिक सहयोग, कम्पनियों से सी°एस°आर° अनुदान के रूप में बैंच डेस्क, आलमारियाँ, शुद्ध पेय जल हेतु Aqua Guard, कार्यालयी कार्य हेतु

कम्प्यूटर भी प्राप्त करने में सफलता मिली। इतना ही नहीं शिक्षकों व खुद के सहयोग से भी कई जरूरी संसाधनों को जुटाना शुरु किया...बच्चों के लिये शुद्ध पेय जल की व्यवस्था के साथ-साथ स्कूल में समरसेवल, नलटंकी, हेंड वाश स्टेशन की स्थापना की गई है... छात्र व छात्राओं के लिये अलग-अलग शौचालयों एवं यूरेनल स्टेशन का निर्माण किया गया है।

- **लीडरशिप डेवलपमेंट (5)**

बच्चों में सामुदायिक नेतृत्व, सहयोग की भावना व उनके व्यक्तित्व विकास को लक्षित पूरे विद्यालय के छात्र-छात्राओं को उनके फ्लैग के साथ चार हाऊस नालंदा, विक्रमशिला, वैशाली व मगध हाऊस में बाँटते हुए उनके अंदर आत्म विश्वास को भरने का कार्य शुरु किया गया। ऐसा करते हुए हमने पाया कि विद्यालय में महज कम समय में ढ़ेर सारे लीडर पैदा हो चुके थे। इस कार्य से विद्यालय के बच्चों के बीच एक स्वस्थ्य प्रतिश्रपर्धा का जन्म हुआ एवं उनके सम्पूर्ण विकास को लक्षित कई तरह की कार्ययोजनाएँ भी बनाई गई। बच्चों के बीच इन्टर हाउस क्वीज प्रतियोगिता, वाद-विवाद प्रतियोगिता तथा स्पोर्ट्स एवं गेम्स का आयोजन नियमित अंतराल पर होने लगे। खेल-कूद की व्यवस्था होने से बच्चे काफी उत्साहित हुए और पढ़ाई के साथ-साथ उनका मनोरंजन भी होने लगा।

GOVT. MIDDLE SCHOOL, RATAULI, BEGUSARAI
ज्ञान पल्लव क्वीज
ज्ञान पल्लव क्वीज

DON'T SMOKE
शिक्षा विभाग, बिहार सरकार
Education Department, Govt. of Bihar

When you stop drinking
stop violence
stop crime
stop accident

- **नामांकन अभियान (6)**

वर्ष 2018 का वह वक्त था जब विद्यालय में हो रहे बदलाव के साथ-साथ अभिभावकों में विद्यालय के प्रति विश्वास की पुर्नवापसी हो रही थी। छात्र-छात्राओं को लगातार मोटिवेट करने का परिणाम यह हुआ कि अब विद्यालय में तकरीवन 90% बच्चे साफ-सुथरे विद्यालय परिधान में पहुँचने लगे थे। मेरे लिये यह किसी आश्चर्य से कम नहीं था कि इस दौरान किसी भी अभिभावक ने मुझसे पोशाक और छात्रवृति की राशि की माँग करने विद्यालय नहीं पहुँचे...लगभग सभी यही कहने आये कि " तनि हमरा बच्चा पर ध्यान दथिन...प्राइवेट स्कूल से नाम कटाईके अपने यहाँ लिखवैलियन हन ".....

यह वह वक्त था जब विद्यालय पोषक क्षेत्र सहित पोषक क्षेत्र के बाहर के भी तीन गाँव के अभिभावकों ने एक शैक्षणिक वर्ष में रिकॉर्ड 179 बच्चों का नामांकन इस विद्यालय में उनकी ऊँगलियाँ पकड़कर कराया।

- **अभिनव चेतना सत्र (7)**

विद्यालय में इतने सारे बदलाव के बाद (अप्रील 2018)से विद्यालय में भव्य और अभिनव चेतना सत्र का संचालन प्रारंभ हो चुका था। अलग-अलग हाउस के हाउस लीडर(जिसमें लड़कियों की सक्रियता अधिक थी) या उन हाउसों के अन्य बच्चे अलग-अलग दिनों में आज का सुविचार, समाचारवाचन, प्रेरणागाथा, प्रेरणागीत, रोचकतथ्य, विज्ञान क्यों और कैसे, दिवसज्ञान, संविधान की प्रस्तावना आदि के साथ चेतना सत्र को जीवंत बनाने लगे थे। चेतना सत्र के बेहतर संचालन से बच्चों का जहाँ एक तरफ आत्मविश्वास बढ़ा वहीं दूसरी ओर उनके अंदर जबरदस्त रूप से नेतृत्व क्षमता व सहयोग की भावना का विकास हुआ।

- **मासिक बाल दीवार पत्रिका "इंद्रधनुष" का प्रकाशन एक मील का पत्थर (8)**

विद्यालय में बच्चों की नियमित एवं बेहतर उपस्थिति होने के बाद उनके प्रति हमारी प्रतिबद्धताएँ बढ़ चुकी थी...रोज कुछ नया सोचने व नया करने की दिशा में कार्य करने स्वप्रेरणा भी जगने लगी... बच्चों की कल्पनाशील शक्तियों को पंख लगाने तथा उनके सीखने की क्षमता में अभिवृद्धि को लेकर वर्ष 2019 में गर्मी की छुट्टियों के दौरान बेगूसराय जिले के युवा शिक्षक साहित्यकार कवियित्री श्रीमती सीमा संगसार के अतिथि संपादन में बाल सृजन के विविध रंगों से भरी बाल दीवार पत्रिका "इंद्रधनुष" के निर्माण और प्रकाशन की कार्यशाला विद्यालय में आयोजित की गई। 15 दिवसीय यह कार्यशाला विद्यालय के लिये मील का पत्थर सावित हुआ। कहते हुए बहुत हर्ष हो रहा है कि विद्यालय के बच्चे अपने बाल संपादक मंडल के नेतृत्व में सम्पादकीय के साथ बाल पत्रिका के विभिन्न स्तम्भों यथा बाल कूँची (चित्रांकन), बालमन(कविता), कहानी संग्रह, चुटकुले, पहेलियाँ, साक्षात्कार, प्रेरकप्रसंग, महापुरुषों की जीवनी, ज्ञान-विज्ञान की बातें आदि से संबंधित स्वरचनाओं के साथ अपने रंग-बिरंगे हैंड मेड इंद्रधनुष का प्रकाशन करते हैं..नबंवर 2022 तक बच्चों ने इंद्रधनुष के 22 वें अंक का प्रकाशन सफलता पूर्वक कर चुके हैं।

- **लीडरशिप की भूमिका में विद्यालय (9)**

मध्य विद्यालय रतौली में तीव्र गति से संचालित विविध विकास कार्यक्रमों, और बच्चों के सम्पूर्ण अकादमिक व सह अकादमिक उन्नति के लिये अनेकानेक अभिनव सफल प्रयोगों की खबरों पर संज्ञान लेते हुए शिक्षा विभाग बेगूसराय ने बेगूसराय प्रखंड के विभिन्न विद्यालयों के तकरीवन 30 विद्यालय प्रमुखों को इस विद्यालय के नेतृत्व व प्रबंधन को जानने, समझने और अपने अपने विद्यालयों में लागू करने के उद्देश्य से वर्ष 2019 के अंत में इस इस विद्यालय में एक दिवसीय उन्मुखीकरण कार्यशाला में प्रतिनियुक्त किया गया.... निश्चित रूप से इस घटना से

विद्यालय के सभी शिक्षकों व विद्यार्थियों को गौरवान्वित होने का एक अवसर दिया और वे पहले से अधिक मोटिवेट होने लगे।

- **स्वर्णिम पुस्तकालय व मल्टीमीडिया क्लास रूम की स्थापना (10)**

इसी वर्ष समाजिक अनुदान व खुद के सहयोग से विद्यालय के एक बड़े कमरे में करीब 2 लाख 25 हजार की लागत से एक भव्य स्वर्णिम पुस्तकालय के साथ मल्टीमीडिया क्लास रूम की स्थापना भी हुई। मैंने अपने वेतन से बैंक लोन लेकर 67 हजार की लागत से 50 ईंच का एक स्मार्ट टी.भी. खरीदा। आज बच्चे पुस्तकालय में उपलब्ध तकरीबन 1500 से अधिक पुस्तकों में से अपनी मनपसंद पुस्तक चयनित कर पढ़ते हैं साथ ही साथ प्रत्येक कक्षा के बच्चे इस स्मार्ट टी.भी. पर ऑफ लाईन एवं ऑन लाईन शैक्षिक विडियो, बाल व कार्टुन फिल्में, विज्ञान के प्रयोग एवं अन्य प्रसारित कार्य क्रमों को आनंद के साथ देखते व सीखते हैं।

- **दीक्षांत समारोह (11)**

विगत 5 वर्षों से हमारे विद्यालय में प्रारंभिक शिक्षा पूर्ण करने वाले कक्षा अष्टम उत्तीर्ण बच्चों के लिये विश्वविद्यालय के तर्ज पर समारोह पूर्वक दीक्षांत उत्सव का आयोजन किया जाता है...इस आयोजन में बच्चों को कक्षा उत्तीर्णता प्रमाण पत्र के साथ उन्हें आगे के विद्यार्थी जीवन में अनुशासन सादगी सदाचार व संयम को अपनाने के साथ पर्यावरण जीव-जन्तुओं व जरुरत मंदों के प्रति प्रेम, सहयोग व दया का भाव रखने से संबंधित शपथ दिलायी जाती है।

Govt. Middle School, Ratauli, Begusarai
realme Shot by Realme 7 PRO

- **विद्यालय स्तर पर विभिन्न कार्यशालाओं का आयोजन(12)**

विद्यालय में बच्चों की कल्पना शील शक्तियों के विकास एवं उनकी कलात्मक अभिरूची व उनकी सांस्कृतिक चेतना के विकास के लिये समय-समय पर प्रस्तुतिपरक कार्यशालाओं का आयोजन होता है जिसमें नाट्य , संगीत, आर्ट एण्ड क्राफ्ट, मधुवनी पेंटिगमुर्त्तिकला, दीवार पत्रिका निर्माण, रंग-उमंग व लंगोटिया एक्सप्रेस प्रमुख हैं।

रंग-उमंग

2022

2022

- **कक्षा में जीवंत प्रयोगों के साथ विज्ञान शिक्षण(13)**

……

संसाधनों के अभावों से जूझते हुए भी हमारे विद्यालय के शिक्षक अपनी कक्षाओं में छात्रों को विज्ञान का पाठ ज्यादातर विज्ञान के जीवंत प्रयोगों एवं अधिक प्रमाणिकता के साथ पढ़ाने की कोशिश करते हैं ताकि बच्चे विज्ञान विषय को विशेष अभिरुची के साथ पढ सकें।

- **बच्चा दरबार का आयोजन एक सफल प्रयोग(14)**

वर्ष 2017 से ही इस विद्यालय में अध्ययनरत बच्चों के विविध घरेलू, सामाजिक व उनकी शैक्षणिक समस्याओं व शिकायतों को जानने समझने व उसके सम्यक निदान को लेकर शासन और प्रशासन द्वारा आयोजित किये जाने वाले जनता दरवार के तर्ज पर "बच्चा दरबार" नियमित अंतराल पर लगाया जाता रहा है...बच्चा दरबार में बच्चों की विविध समस्याओं व शिकायतों के निदान उनके अभिभावकों, शिक्षकों व विद्यालय शिक्षा समिति के सदस्यों के समक्ष करने की कोशिश की जाती....विद्यालय में जनता दरबार के आयोजन का परिणाम बेहद शानदार रहा है...इसी बहाने हमें बच्चों की विभिन्न ऐसी समस्याओं को समझने व जानने का अवसर मिलता है जो उनके शैक्षिक जीवन पर नकारात्मक प्रभाव डाल रहे हों... तद्नुसार हम सभी मिलकर समाधान की दिशा में प्रयास करते हैं।

M.S. RATAULI

GOVT. M.S. RATAULI

विद्यालय प्रमुख के रूप में 5 वर्षों के कार्यकाल में प्राप्त उल्लेखनीय उपलब्धियाँ

यह कहते हुए काफी हर्ष की अनुभूति हो रही है और संतोष प्रात होता है कि 2016-17 के दौरान राजकीय मध्य विद्यालय रतौली जो बेगूसराय जनपद के सर्वाधिक निकृष्ट विद्यालयों में से एक में गिना जाता था आज इस विद्यालय को लोग बेगूसराय जिले के सर्वश्रेष्ठ व उत्कृष्ट 1 से 10 रेंकिंग वाले विद्यालयों की श्रेणी में गिनते हैं...विगत 5 वर्षों में इस विद्यालय व यहाँ के छात्र/छात्राओं ने स्वच्छता, खेलकूद, विज्ञान व कला के क्षेत्र में जिला व राज्य स्तर पर कई नायाब उपलब्धियों को हासिल किया है...2020 में जिलाधिकारी बेगूसराय द्वारा इस विद्यालय को जिले के कुल 7 उत्कृष्ट विद्यालयों में शामिल करते हुए इसे उत्कृष्टता प्रमाणपत्र से नवाजा गया। 2021 में जिला प्रशासन बेगूसराय द्वारा इस विद्यालय को 4 अन्य विद्यालयों के साथ फाईव स्टार रेटिंग देते हुए स्वच्छ विद्यालय का ऑवर ऑल खिताब मिला। 2022 के सफर में गुणवत्ता शिक्षा को एक मिशन के साथ विद्यालय में रुपांतरित किया गया...2023 का यह वक्त मानो यह कहते हुए गुजर रहा है कि अभी तो बस शुरूआत है...मीलों चलना बाकि है...मुझे अच्छा लगता है जब देखता हूँ बच्चों की आँखो में तैरते हुए सपने ...मुझे अच्छा लगता है जब देखता हूँ

उनके चेहरों पर बिखरती हैं मुस्कुराहटें....कोशिश भी बस यही करता हूँ क्योंकि मैं शिक्षक हूँ।

प्रेरक

बेगूसराय जिले के मध्य विद्यालय रतौली को निजी स्कूल की तर्ज पर कर दिया विकसित

धनंजय ने उजड़े चमन में फूंक दी नई जान

मो. खालिद • बेगूसराय

कभी स्कूल कैंपस में बंधती थी गायें और शौच के लिए आते थे ग्रामीण, अब सजा विद्या का मंदिर

बच्चा दरबार में एचएम धनंजय झा को आवेदन सौंपती एक छात्रा • जागरण

धनंजय झा, प्रधानाध्यापक • जागरण

अकेला ही चला था जानिब-ए-मंजिल मगर, लोग आते गए, और कारवां बनता गया, किसी शायर का यह शेर शिक्षक धनंजय झा पर पूरी तरह फिट बैठता है। धनंजय सदर प्रखंड के मध्य विद्यालय, रतौली के प्रधानाध्यापक हैं। अपनी मेहनत और लगन से उन्होंने विद्यालय को वह मुकाम दिला दिया है कि आज अभिभावक निजी स्कूलों से अपने बच्चों का नाम कटवाकर उसे लेकर सरकारी स्कूल में दाखिला कराने पहुंच रहे हैं। विद्यालय परिसर का माहौल इतना खुशगवार है कि बच्चे बिना किसी दबाव के विद्यालय की ओर खींचे चले आते हैं। रोज बच्चों के बीच पठन-पाठन के अलावा अलग-अलग तरह के कार्यक्रमों सिलसिला भी चलता रहता है।

सदर प्रखंड के अमरौर किरतपुर गांव निवासी हाईस्कूल के रिटायर्ड शिक्षक जयजयराम झा की छह संतानों में सबसे छोटे धनंजय हैं। इनकी पहली पोस्टिंग गोपालगंज के मध्य विद्यालय नरवार बैकुंठपुर में हुई थी। वहां से स्थानांतरित होकर बरौनी प्रखंड के मध्य विद्यालय महना में आए, प्रमोशन के बाद पहले उत्क्रमित मध्य विद्यालय चक्कानया भगवानपुर फिर मध्य विद्यालय, रतौली में एचएम बनाए गए। सदर प्रखंड से करीब दस किलोमीटर की दूरी पर मध्य विद्यालय रतौली है। सुदूर ग्रामीण क्षेत्र होने के कारण वहां के स्कूल भी अन्य जगहों की तरह ही अपनी बदहाली पर आंसू बहा रहे थे। तभी वर्ष पहले 2016 में धनंजय झा ने वहां की बागडोर संभाली। सर्वप्रथम तो उन्होंने स्कूल कैंपस को सुरक्षित बनाया, फिर रंग-बिरंगे रंगों से विद्यालय को सजाया। ग्रामीणों का सहयोग लेकर समरसेबुल और पानी की टैंक की स्थापना की। फिर ग्रामीणों के सहयोग से विद्यालय में मल्टीमीडिया क्लास रूम की स्थापना करवाई। तत्पश्चात विद्यालय के बच्चों के लिए आधुनिक लाइब्रेरी स्थापित की। क्षेत्र में सघन अभियान के माध्यम से बच्चों की दो सौ की उपस्थिति को पांच सौ तक ले गए।

धनंजय बताते हैं कि इन वर्षों में विभिन्न निजी व अन्य स्कूलों को छोड़कर 179 बच्चों ने विद्यालय में दाखिला लिया है। बच्चों के लिए अधिकारियों के जनता दरबार की तर्ज पर बच्चा दरबार संचालित किया गया। बच्चों के संपादक मंडली द्वारा तैयार दीवार पुस्तक निकलवानी शुरू की। बच्चों के मनोरंजन को ध्यान में रखते हुए विद्यालय में बच्चों के सामूहिक जन्मदिन मनाने की शुरुआत की। एचएम अपने वेतन से विद्यालय के जरूरतमंद हर बच्चे को पाठ्य सामग्री उपलब्ध करवाते हैं। उनके इस कार्य को देखते हुए गांव के लोग भी उनके साथ जुड़ते गए। तत्कालीन जिलाधिकारी राहुल कुमार द्वारा उनके विद्यालय की तस्वीरों को अपने ट्वीटर हैंडल से भी ट्वीट किया जाता रहा है। पिछले माह ही जिलाधिकारी द्वारा उनके स्कूल को उत्कृष्ट विद्यालय के पुरस्कार से नवाजा गया था। इसके अलावा भी उन्हें कई अन्य सम्मान मिले हैं।

कार्यालय-जिला शिक्षा पदाधिकारी, बेगूसराय

प्रशस्ति पत्र

प्रमाणित किया जाता है कि (विद्यालय का नाम) मध्य विद्यालय रतौली प्रखण्ड बेगूसराय ने शिक्षा के क्षेत्र में उल्लेखनीय कार्य किया है । इस कार्य के लिए शिक्षा विभाग, बेगूसराय के द्वारा समस्त विद्यालय परिवार को प्रशस्ति पत्र से सम्मानित किया जाता है ।

शिक्षा विभाग समस्त शिक्षकों एवं छात्रों के उज्जवल भविष्य की कामना करता है ।

20.7.19

श्री देवेन्द्र कुमार झा
जिला शिक्षा पदाधिकारी
बेगूसराय

शिक्षा का अधिकार
सर्व शिक्षा अभियान
सब पढ़ें सब बढ़ें

श्री राहुल कुमार (भा.प्र.से.)
जिला पदाधिकारी
बेगूसराय

निष्कर्ष और सिफारिशें

इस अध्ययन से हम समझते हैं कि सही नेतृत्व और समर्पण से विद्यालय के वातावरण और शिक्षण की गुणवत्ता में काफी सुधार किया जा सकता है। बच्चों के सर्वांगीण विकास के लिए इस तरह के प्रयास आवश्यक हैं। समुदाय की भागीदारी, शिक्षकों का प्रशिक्षण और संवेदनशीलता, बच्चों की भागीदारी और सुझावों को महत्व देना, और शैक्षिक नवाचार इस प्रक्रिया के महत्वपूर्ण पहलू हैं। यह अध्ययन न केवल विद्यालय के विकास की दिशा में एक मार्गदर्शक है, बल्कि यह भी दर्शाता है कि कैसे उचित नेतृत्व और दृष्टिकोण से बच्चों के जीवन में सकारात्मक बदलाव लाया जा सकता है।

मध्य विद्यालय उफरैल स॰ मु॰
पूर्णिया (बिहार)

विद्यालय की स्थापना :-

‘**मध्य विद्यालय उफरैल**’ की स्थापना **22 नवम्बर 1959 ई॰** को हुई। इस विद्यालय के लिए **माता श्यामावति जी** के द्वारा जमीन दान दिया गया। उन्ही के परिवार के एक सदस्य का विद्यालय के प्रथम प्रधानाध्यापक के रूप में नियुक्ति हुई।

1. छठी प्रधान के रूप में : -

श्रीमती अर्चना
प्रधानाध्यापिका
(राष्ट्रपति पुरस्कार प्राप्त)

2.1 शैक्षिक गतिविधि को रोचक बनाने का प्रयास :-

कक्षा - कक्ष में शिक्षकों द्वारा शिक्षण सामग्री और गतिविधियों के माध्यम से पढ़ाते है । हमारे शिक्षक कक्षा लेने से पूर्व पाठ योजना तैयार करते है साथ ही साथ प्रकरण का शिक्षण सामग्री भी तैयार करके कक्षा- में पढ़ाने जाते है। कुछ प्रकरण को खेल खेल में या अन्य गतिविधियों के माध्यम से सिखाते है, जिससे कक्षा – कक्ष का माहौल पढ़ाई के अनुकूल होता है और सभी बच्चे एकाग्र एवं रोचक तौर पर शिक्षा ग्रहण करते है।

2.2 चहक कार्यक्रम :-

विद्यालय में कक्षा प्रथम एवं द्वितीय के बच्चो को शिक्षको द्वारा खेल खेल में गतिविधि के माध्यम से पढ़ाना। साथ ही चहक कार्यक्रम का उद्देश्य अभिभावको का उन्मुखीकरण करना और बच्चो का विद्यालय में दाखिला करवाना भी है। चहक कार्यक्रम का उद्देश्य है - शिक्षक एवं बच्चो के बीच अपनापन जगाना ताकि बच्चे बिना किसी डर के खेल खेल में पढाई कर सके।

2.3 शिक्षण गतिविधि में खेल-कूद को जोड़ना :-

मेरे द्वारा बच्चो के सर्वांगिण विकास को देखते हुए पढ़ाई को अधिगम के साथ - साथ खेल-कूद को भी जोड़ा गया | जिससे बच्चों में सर्वांगिण विकास देखने को मिला। हमारे बच्चे जिला एवं राज्य स्तरीय खेल - कूद में अपना परचम लहरा रहे है। हमारे बच्चे हॉकी, बॉलीबाल, कबड्डी , हेण्डबॉल जैसे विभिन्न खलों में प्रथम, द्वितीय एवं तृतीय पदक प्राप्त कर चुके है। अगर शिक्षण गतिविधि की बात करे तो हमारे बच्चो का चुनाव सैनिक स्कूल एवं तैराकी प्रतियोगिताओ में भी अपना परचम लहरा रहे है। हमारे विद्यालय के दो बच्चो जिसमे कि एक लड़का एवं एक लड़की का चयन सैनिक स्कुल में हुआ है। साथ ही साथ एक बच्ची का राज्य स्तरीय तैराकी प्रतियोगिता में भी चुनाव हुआ है।

राज्य स्तरीय विद्यालय हॉकी (बालिका U-14/17) प्रतियो

2.4 शौचालय व्यवस्था :-

हमारे विद्यालय में छात्र, छात्रा एवं दिव्यांग बच्चों के लिए अलग- अलग शौचालय की व्यवस्था की गई है।

USE ME

ME
PLANT

USE ME

E ME
LPG PLANT

2.5 सामाजिक सहयोग लेकर विद्यालय व्यवस्था को सुदृढ एवं सुसज्जित बनाया गया :-

जब मैं विद्यालय प्रधान के रूप में इस विद्यालय में आई तो (बच्चो के अभिभावको और शिक्षकों के साथ सामूहिक बैठक) मेरा पहला प्रयास था कि समाज के साथ आपसी तालमेल स्थापित करना । विद्यालय के उत्कृष्ट प्रदर्शन को देखते हुए समाज के अलग-अलग समाजसेवी से विद्यालय में योगदान प्राप्त हुआ। जिससे की विद्यालय व्यवस्था में गति आई। हमने योगदान का उपयोग बच्चों के सर्वांगिण विकास में उपयोग किया। जिसका एक उदाहरण है कि आज हमारे विद्यालय में सुसज्जित पुस्तकालय, पेवर ब्लाक, स्मार्ट क्लास कम्प्यूटर, सिलाई मशीन की व्यवस्था है। बच्चे समय-सारणी के तहत पुस्तकालय, सिलाई मशीन में जाकर पढ़ते एवं सीखते है।

सिलाई प्रशिक्षण केन्द्र

2.6 विद्यालय विकास में शिक्षकों का सहयोग : –

जब मैं इस विद्यालय में प्रधान के रूप मे आई तो सर्वप्रथम मैंने शिक्षकों के साथ एक बैठक की तथा विद्यालय के विकास पर चर्चा किया। इसमें शिक्षकों का सहयोग भरपूर रहा और हमारे शिक्षक पोषक क्षेत्र में जाकर अभिभावकों से मिले तथा उनको प्रेरित किया | जिसका परिणाम यह रहा कि आज विद्यालय में बच्चों की उपस्थिति शत्- प्रतिशत है | जिसके लिए मैं अपने शिक्षकों का तह दिल से आभार प्रकट करती है।

2.7 मासिक बैठक :-

बच्चों के सर्वांगिण विकास को देखते हुए समय-समय पर मासिक बैठक की जाती है, जिसमें बच्चों के अभिभावक एवं शिक्षक उपस्थित रहते है। मासिक बैठक मे बच्चों के पठन-पाठन को विशेष महत्व दिया जाता है। समय-समय पर बच्चों का मासिक मूल्यांकन शिक्षकों द्वारा करवाया जाता है।

विद्यालय शिक्षा समिति
मध्य विद्यालय अफरण, पूर्णिया
मासिक बैठक
दिनांक- 11-मई-2023

विद्यालय के प्रधान अध्यापक

2.8 बाल संसद एवं मीना मंच :-

विद्यालय के प्रबंधन में बच्चो की भूमिका को स्थापित करने के लिए बाल संसद एवं मीना मंच का गठन किया गया है , जिसके माध्यम से विद्यालय में बच्चों कि भागीदारी सुनिश्चित होती रहे |

कार्यालय

कार्यालय

बाल संसद

मध्य विद्यालय उफरैल, पूर्णिया

1. निशा सिंह	प्रधान मंत्री
2. राजेश मुर्मू	उप प्रधान मंत्री
3. सन्नी कुमार	शिक्षा मंत्री
4. प्रियंका कुमारी	शिक्षा उप मंत्री
5. [illegible] कुमार (M)	स्वास्थ्य एवं स्वच्छता मंत्री
6 भारती कुमारी	उप स्वास्थ्य एवं स्वच्छता मंत्री
7. जय आनन्द	जल एवं बागवानी मंत्री
8. स्नेहा अपूर्वा	जल एवं बागवानी उप मंत्री
9. विवेक कुमार	पुस्तकालय एवं विज्ञान मंत्री
10. काजल कुमारी	पुस्तकालय एवं विज्ञान उप मंत्री
11. [illegible] चन्द्र सत्यार्थी	सांस्कृतिक एवं खेल मंत्री
12. [illegible] कुमार	सांस्कृतिक एवं खेल उप मंत्री

कार्यालय

कार्यालय

3° स्कूल चले अभियान :-

आँगनबाड़ी के 6 वर्ष की आयु प्राप्त कर चुके बच्चों को विद्यालय में दाखिला दिलाने हेतु अभियान या कार्यक्रम चलाया गया। जिसके मुख्य अतिथि के तौर पर जिला पदाधिकारी पूर्णिया, उपविकास आयुक्त पूर्णिया की उपस्थिति रही।

NATIONAL AWARD

3.1 सहेली कक्ष :-

छात्राओ की उपस्थिति बढ़ाने के लिए हमने विद्यालय में सहेली कक्ष का निर्माण करवाया इसके साथ ही सहेली कक्ष में छात्राओं की सुविधा के लिए सेनेटरी पेंड वेडिंग मशीन और डिस्पोजल मशीन की भी व्यवस्था करवाई। लड़कियो को मासिक धर्म के बारे में सही जानकारी देने के लिए शिक्षिका, दीदी छात्राओं को सलाह देती है और उन्हे पिरियड के बारे में जागरुक करती है। यहाँ नेपकीन वेंडिंग मशीन भी लगाई गई है और साथ में छात्राओ के आराम करने की भी व्यवस्था है जिससे उनकी पढ़ाई बाधित न हो सके।

सहेली कक्ष
एक पेड़ • एक पेड़

सहेली कक्ष
एक पैड • एक पेड़
म.वि.उफरला
मध्य विद्यालय उफरला
पर्णिया पूर्व, पूर्णियाँ
माहवारी
कीजानकारी
बदलेगी
दुनिया
सारी !!
28 मई
माहवारी
स्वच्छता दिवस

3.2 स्वच्छता :- (पुरस्कार)

- हमारे सार्थक प्रयास से (मध्य विद्यालय उफरैल सदर मुख्यालय पूर्णिया) को 2021 ई॰ में बिहार स्वच्छ विद्यालय पुरस्कार प्राप्त हुआ ।

- 2022 में विद्यालय की स्वच्छता को बनाए रखने और स्वच्छता के सभी मानक पर पुन: खड़े उतरने के लिए स्वच्छता के लिए स्थायित्व पुरस्कार प्राप्त हुआ।

बिहार सरकार
शिक्षा विभाग

unicef
for every child

बिहार स्वच्छ विद्यालय पुरस्कार

राज्य स्तरीय पुरस्कार 2022-23

प्रमाणित किया जाता है कि मध्य विद्यालय उफरैल, पूर्णिया यू-डायस कोड 1 0 0 9 0 4 0 0 2 0 1

ने जल, स्वच्छता एवं साफ़-सफाई (Water, Sanitation and Hygiene) के क्षेत्र में उत्कृष्ट प्रदर्शन किया है। स्वच्छता स्थायित्व पुरस्कार श्रेणी में पाँच सितारा (★★★★★) प्राप्त कर यह विद्यालय पूरे राज्य के लिए अनुकरणीय उदाहरण है।

विद्यालय में जल, स्वच्छता और साफ़-सफाई के स्तर को बनाए रखने के लिए शुभकामनाएं।

शिवेन्द्र पाण्डेय
प्रमुख, यूनिसेफ बिहार (प्रभारी)

बी. कार्तिकेय धनजी, भा. प्र. से.
राज्य परियोजना निदेशक
बिहार शिक्षा परियोजना परिषद्

≤40% Poor★	41% - 60% Fair★★	61% - 75% Good★★★	76% - 90% Very Good★★★★	91% - 100% Excellent★★★★★

4° मध्याह्न भोजन (P.M पोषण) –

विद्यालय में प्रतिदिन मध्याह्न भोजन के अन्तर्गत अलग-अलग प्रकार का व्यंजन मिलता है। जिससे बच्चों का शारीरिक एवं मानसिक विकास सुचारू रूप से हो सके ।

4.1 अन्य गतिविधि :-

हमारे विद्यालय मे समय समय पर विभिन्न प्रतियोगिताओं का आयोजन किया जाता है। जिसमें सभी बच्चों की भागीदारी होती है। जैसे- चित्रकला, संगीत, रंगोली प्रतियोगिता एवं जागरूकता कार्यक्रम, पुस्तक वितरण कार्यक्रम, वृक्षारोपण आदि । साथ ही विज्ञान प्रदर्शनी का भी आयोजन किया जाता है।

पुस्तकोत्सव 2023

पुस्तकोत्सव 2023
वितरण योजना
स्वागतम

CHILD HELP LINE
1098
TO TEACHERS
2010

NATIONAL AWARD
TO TEACHERS
2010

CHILD HELP LINE
1098
मध्य विद्यालय उफरैल

मध्य विद्यालय उफरैल

पुस्तकोत्सव 2023

मुख्यमंत्री विद्यालय सुरक्षा कार्यक्रम
शिक्षा विभाग बिहार सरकार
माननीय मुख्यमंत्री के समाधान यात्रा में आप सभी का स्वागत है।
शिक्षा विभाग, पूर्णिया
कोई न छूटे अबकी बार, शिक्षा है सब का अधिकार

Thank You …

रा0 मध्य विद्यालय जैतिया

"तमसो मा ज्योतिर्गमय"

संक्षिप्त परिचय

- नाम:- रा0 मध्य विद्यालय जैतिया
- अवस्थिति:- वार्ड सं0- 16, नूनिया टोली जैतिया
- पंचायत:- जैतिया
- प्रखण्ड:- चनपटिया
- जिला:- प0 चम्पारण
- कक्षायें:-
  - प्रारम्भिक खंड- 1 से 8
- कार्यरत शिक्षक:-
  - शिक्षिका:- 05
  - शिक्षक:- 08
- प्रधानाध्यापक का नाम :- गोविन्द प्रसाद

विद्यालय में वर्तमान प्रधानाध्यापक का पदस्थापन:- जुलाई' 2017

मैं जुलाई'2017 में इस विद्यालय में आया। मध्य विद्यालय जैतिया प0 चम्पारण जिले के चनपटिया प्रखण्ड में अवस्थित है। प्रखण्ड मुख्यालय से लगभग 3 कि0मि0 दूर यह विद्यालय उस सड़क के किनारे अवस्थित है जो सड़क राष्ट्रपिता महात्मा गांधी कि कर्मस्थली बृंदावन आश्रम की पावन धरती तक जाती है जो यहाँ से महज दस कि0मि0 की दूरी पर है। मै जब इस विद्यालय में प्रधानाध्यापक के रूप में आया, उस समय विद्यालय की भौतिक और अकादमिक स्थिति संतोषजनक नहीं थी। विद्यालयीय वातावरण को दुरुस्त करना एक चुनौतीपूर्ण कार्य की तरह था। अपने वरीय शिक्षकों तथा बिहार शिक्षा परियोजना के प्रशिक्षणों आदि से समस्याओं को चुनौतियों की तरह स्वीकार करने की प्रेरणा मिलती रही है जिसके कारण मैंने इस विद्यालय की समस्याओं को भी चुनौती के रूप में स्वीकार किया और विद्यालयीय वातावरण के सुधार की दिशा मे कार्य करना शुरू किया । मेरे पदस्थापन से पूर्व विद्यालय की जो स्थिति थी उसके बारे मे कुछ अंकनीय विंदु निम्नांकित है:-

भौतिक स्थिति से संबन्धित

1. विद्यालय में पीतल की घंटी, डस्टबिन, घड़ी, शिक्षक विवरणी पोस्टर, खेल-सामग्री, आदि का नितांत अभाव था।
2. पेय जल-स्रोत के रूप में सिर्फ 2 हैंड पम्प थे। मध्याह्न भोजन के संचालन के समय बच्चों की भीड़ हमेशा किसी अनहोनी के संकेत देती थी।
3. विद्यालय में सिर्फ 1 यूनिट शौचालय functional था। एक शौचालय भवन जीर्ण-शीर्ण अवस्था मे था जिसमे dump हो गए 2 शौचालय यूनिट जो क्रियाशील नहीं थे।
4. विद्यालय परिसर क्षेत्र मुख्य सड़क से इतना नीचे था कि थोड़ी सी बारिश के बाद ही जलमग्न हो जाया करता था जिससे न सिर्फ बच्चों के लिए जोखिम भरी स्थिति पैदा हो जाती थी बल्कि पठन-पाठन भी प्रभावित होता था।
5. विद्यालय चाहरदीवारी विहीन था जिसमें ग्रामीणों ने विद्यालय-परिसर से होकर चार-चार आम रास्ते बना लिये थे जिससे विद्यालयीय शैक्षिक वातावरण कुप्रभावित होता था।
6. स्पष्ट दैनिक-तालिका (Routine) का अभाव था एवं शिक्षक उपलब्धतानुसार किसी भी कक्षा में अनियमित अवधि के लिए जाते थे।
7. मैंने या भी देखा कि बड़ी मात्रा में टूटे हुये उपस्कर (बेंच-डेस्क) अप्रयुक्त अवस्था में रखे हुए थे। उनकी मरम्मती के प्रयास की जरूरत थी।

8. दो कमरे जो उपयोग की दृष्टि से अच्छे नहीं थे और रख-रखाव के अभाव में अप्रयुक्त थे।

9. विद्युत-व्यवस्था उपलब्ध थी किन्तु किसी भी वर्ग कक्ष मे पंखा-बल्ब आदि उपलब्ध नहीं था।

10. विद्यालय भवन एवं कक्षा-कक्ष की सफाई एवं रंग-रोगन, बाला पेंटिंग इत्यादि का अभाव था।

पूर्व की अकादमिक स्थिति का विवरण

1. स्पष्ट दैनिक-तालिका(Routine) के अभाव में कक्षा-संचालन की स्थिति संतोषजनक नहीं थी।

2. जीवंत चेतना-सत्र का अभाव

3. अधिकांश बच्चों के पास पाठ्य-पुस्तके एवं गणवेश अनुपलब्ध

4. शुरुआती कक्षाओं में शिक्षण-अधिगम-सामग्री एवं गतिविधि आधारित शिक्षण का अभाव

5. बच्चों की प्रगति के मूल्यांकन की कोई निश्चित प्रक्रिया या अवधारणा का अभाव था। यथा सतत व्यापक मूल्यांकन हेतु विभागीय निदेशानुसार मूल्यांन हस्तक का प्रयोग नहीं।

6. विभागीय निदेशानुसार शैक्षिक रूप से कमजोर बच्चों के लिए base line test के आधार पर समूह-निर्धारण एवं समूह-शिक्षण का अभाव था।

7. विभाग द्वारा बच्चों की प्रतभा खोज एवं तदनुसार उन्हे इससे लाभान्वित करने की दिशा में कोई संतोषजनक प्रयास का अभाव भी मुझे दिखा। विगत कई वर्षों में सिर्फ एक छात्र का मेधा-सह-आय छात्रवृति के लिए चयन हुआ था।

8. सह शैक्षिक गतिविधियों यथा खेल-कूद,सांस्कृतिक,विज्ञान,क्विज-स्पर्धाओं में छात्र-छात्राओ की समुचित भागीदारी एवं उपलब्धि का अभाव था।

9. विद्यालय में बड़ी संख्या में नामांकन (लगभग 750) था किन्तु अधिकांश बच्चों के बारे में स्पष्ट जानकारी नहीं थी कि वे कहाँ हैं फलतः वास्तविक दैनिक उपस्थिति बहुत कम (लगभग 200-250) रहती थी।

इस विद्यालय में आने के बाद शिक्षको और विद्यालय शिक्षा समिति के तत्कालीन अध्यक्ष,सचिव एवं स्थानीय मुखिया से सतत संपर्क करना तथा उनको प्रेरित करना शुरू किया क्योकि बिना इनके सहयोग के समस्याओं से निजात पाना कतई संभव नहीं था। फिर मैंने धीरे-धीरे बदलाव की दिशा में प्रयास करना शुरू किया। एक प्रधानाध्यापक के रूप में मेरे द्वारा किए गए कुछ प्रयास निम्नांकित हैं:-

भौतिक सुधार हेतु प्रयास

1. सबसे पहले मैंने विद्यालय समग्र अनुदान के सदुपयोग से पीतल की घंटी, प्रत्येक वर्ग-कक्ष हेतु डस्टबिन, घड़ी, शिक्षक विवरणी पोस्टर, पर्याप्त मात्रा में खेल-सामग्री,आदि की व्यवस्था की ताकि एक सकारात्मक स्कूली परिवेश का निर्माण हो सके।

2. उदास से दिखने वाले विद्यालय भवन को स्वच्छ एवं आकर्षक छवि देने की दृष्टि से मैंने विद्यालय भवन के प्रत्येक भवन खंड एवं कक्षा-कक्ष का रंग-रोगन कराया एवं बच्चों को विद्यालय आकर्षक लगे इसके लिए बाला पेंटिंग कराने का प्रयास किया। इसके अतिरिक्त बड़े एवं चमकीले रंग से विद्यालय के नाम का अंकन एवं कक्षाओं में शैक्षिक एवं अभिप्रेरणात्मक सदुक्तियों का लेखन भी कराया।

विद्यालय एवं परिसर

3. बच्चों की संख्या में वृद्धि को देखते हुये मैंने माननीय मुखिया से प्रार्थना की और उनके सहयोग से जल-स्रोत के रूप मे 2 अतिरिक्त हैंड पंप की व्यवस्था की। जलापूर्ति हेतु 2 water tank का अधिस्ठापन भी किया. इतना ही नहीं अलग-अलग दो हैंड वाश- स्टेशन का निर्माण कराया। एक हैंड वाश स्टेशन में 10 तथा दूसरे में 6 नलों की व्यवस्था की गई। दोनों स्टेशनों का टाइलीकरण कराया गया तथा उनके नीचे फर्श का पक्कीकरण जिससे जल प्रवाह की स्थिति में कीचड़ आदि से बचा जा सके।

4. पूर्व से जीर्ण-शीर्ण अवस्था तथा dump एवं अप्रयुक्त शौचालय का जीर्णोद्धार एवं उसमे दो यूनिट तथा दो urinal की व्यवस्था कर मुख्य दरवाजे पर grill-gate की व्यवस्था की गई जो अब पूरी तरह functional है और वर्तमान में बालक शौचालय के रूप में व्यवहृत है।

5. बालिकाओं के लिए एक अतिरिक्त पूरी तरह से टाइलीकृत 2 unit वाले शौचालय भवन का निर्माण तथा बालिकाओ के लिए urinal तथा दोनों शौचालयों में running water की व्यवस्था की।

HAND WASH STATION

BOYS' URINAL

GIRLS' URINAL

6. थोड़ी सी बारिश के फलस्वरूप ही विद्यालय परिसर में होने वाले जलजमाव एवं आए दिन बच्चों को होने वाली परेशानियों से बचाव के लिए 55 ट्रेलर मिट्टी की भराई कर परिसर का उंचीकरण कराया।

7. विद्यालय के चाहरदीवारी विहीन होने के कारण ग्रामीणों द्वारा 4-4 जगह से बनाए गए आम रास्ते के दुष्प्रभाव से बचाने हेतु दो विद्यालय भवन-खंडों के बीच पक्की दीवारों का निर्माण कर रास्तों को बंद किया गया। साथ ही चाहरदीवारी हेतु लगभग साढ़े तीन वर्षों के प्रयास के पश्चात विद्यालय में माननीय मुखिया के माध्यम से चाहरदीवारी निर्माणाधीन एवं कार्य प्रगति पर है।

8. विद्यालय भवन के प्रथम तल्ले पर जाने के लिए सीढ़ियों के प्रवेश द्वार के खुला होने के कारण विद्यालय अवधि के बाद अवांछित लोगों के आने जाने को रोकने एवं आए दिन होने वाली क्षति से बचाव हेतु सीढ़ी के प्रवेश द्वारों पर आयरन गेट की व्यवस्था की गई।

आयरन गेट की व्यवस्था

9. बड़ी मात्रा में पूर्व से टूटे उपस्करों की हर वर्ष मरम्मती कर बच्चो के बैठने की यथासंभव व्यवस्था की गई। शिक्षकों एवं आगंतुकों के उपयोग की दृष्टि से पर्याप्त मात्रा में उपस्कर यथा कुर्सी-टेबल आदि की अतिरिक्त व्यवस्था के साथ ही रखरखाव के अभाव के कारण दो अतिरिक्त किन्तु अव्यवहृत कक्षों में से एक का रंग रोगन कर वर्ग-कक्ष संचालित किया गया।

अकादमिक सुधार हेतु प्रयास

1. शिक्षकों से सुझाव प्राप्त कर प्रत्येक वर्ग–कक्ष में दैनिक शिक्षण-तालिका के फ्लेक्सो की उपलब्धता सुनिश्चित किया एवं प्रधानाध्यापक सह शिक्षक प्रकोष्ठ में बड़े आकार के फ्लेक्सो में शिक्षण-तालिका एवं तदनुसार शिक्षण की सुनिश्चितता के प्रयास

- 2. विद्यालय की शुरुआत अच्छी हो तो पुए दिन का संचालन भी अच्छा होता है। इस दृष्टिकोण से चेतना-सत्र को आकर्षक बनाने हेतु मैंने नवाचारी नवाचारी प्रयास किया जैसे; बड़े आकार के DJ स्पीकर एवं cordless mic का उपयोग कर प्रतिदिन चेतना-सत्र का संचालन
- बच्चों मे अभिव्यक्ति कौशल को बढ़ावा देने की दृष्टि से वर्गध्यापकों की देख-रेख में प्रतिदिन अलग-अलग वर्गों के बच्चो से गीत, चुटकुला,कविता,समाचार-वाचन,सामान्य-ज्ञान प्रश्नोत्तरी का प्रदर्शन
- सप्ताह में एक दिन प्रदेश के दूसरे जिलों के विशेषज्ञ शिक्षकों से बच्चो का सीधा संवाद स्थापित कर उक्त जिले की विशेषताओं से बच्चो को अवगत कराना

एक नवाचार के तहत चेतना सत्र में दूसरे जिले के शिक्षक से संवाद करते बच्चे

3. मैंने यह कोशिश की कि निपुण भारत अंतर्गत FLN के प्रावधानों की सुनिश्चितता के लिए शुरुआती कक्षाओं यथा 1-3 तक गतिविधि आधारित शिक्षण हो। इसके लिए कक्षा-1 और 2 में शिक्षिकाओं को यह दायित्व देकर गतिविधि आधारित शिक्षण को सुनिश्चित किया।

4.बच्चों की प्रगति का सतत मूल्यांकन हो इसके लिए मैंने विभागीय निदेशानुसार जून एवं दिसंबर को छोडकर प्रत्येक माह मूल्यांकन-हस्तक के उपयोग से मासिक मूल्यांकन की प्रक्रिया को अनिवार्य कराया।

5. कई कारणों से बच्चे शैक्षिक रूप से पिछड़ जाते है अतएव उनके अधिगम ह्रास की प्रतिपूर्ति हेतु निदेशानुसार base line test के आधार पर कक्षा 3,4&5 के बच्चों को समूह A,B&C में वर्गीकृत कर भाषा एवं गणित के लिए समूह-शिक्षण की व्यवस्था की।

6. विद्यालय के बच्चों में प्रतियोगी प्रवृति जागे इसके लिए प्रति वर्ष कक्षा 8 के बच्चों को प्रेरित कर SCERT संचालित आय सह मेधा परीक्षा हेतु form filling एवं परीक्षा-केंद्र तक बच्चों की उपस्थिति सुनिश्चित कराया।

चयनित उपलब्धि:- (सत्र 2018-19 – 3 छात्र), (सत्र 2019-20 – 4 छात्र) , (सत्र 2020-21–4 छात्र) सत्र 2021-22 के लिए आवेदित छात्रों की संख्या-15

7. INSPIRE AWARD योजना अंतर्गत प्रत्येक वर्ष विज्ञान-शिक्षक के सहयोग से प्रोजेक्ट-निर्माण हेतु बच्चों को प्रेरित किया। कोरोना काल से पहले एक छात्र "लवकुश" के प्रोजेक्ट का चयन भी हुआ जिससे अन्य छात्रों में भी प्रोजेक्ट निर्माण हेतु उत्सुकता जागी।परिणामतः अब प्रति वर्ष बच्चे स्वतः प्रोजेक्ट निर्माण कर रहे है। इस वर्ष 5 बच्चों के project submission में 1 का प्रोजेक्ट का चयन भी हुआ।

INSPIRE AWARD में चयनित

बच्चा अपने प्रोजेक्ट के साथ

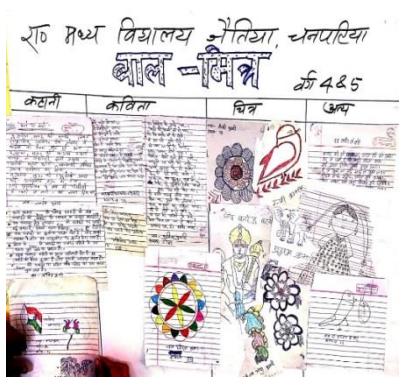

8. ऊपर की कक्षाओं के लिए TV युक्त e-content आधारित एवं facebook live के माध्यम से विषय-विनिमयन की व्यवस्था की जिससे विषय-शिक्षक के अभाव में भी बच्चों की पढ़ाई बाधित नहीं होती है।

9. मैंने नेतृत्व क्षमता की दृष्टि से बाल-संसद एवं मीना मंच की नियमित गोष्टी एवं अधिकृत नोडल शिक्षक/शिक्षिका के माध्यम से आवश्यक गतिविधियों का क्रियान्वयन को सुनिश्चित किया। बाल-संसद एवं मीना मंच के सदस्यों को विद्यालय स्वच्छता यथा; परिसर की सफाई, शौचालय का उचित उपयोग आदि के लिए प्रेरित करने एवं क्रियानवायान सुनिश्चित करने पर फोकस किया।

10. बच्चो में लेखन एवं सृजनात्मकता विकास की दृष्टि से no cost बाल-अखबार उनके स्वयं के प्रयास से निर्मित कराने एवं उसका प्रदर्शन करना भी मैंने सुनिश्चित किया। जिसके कारण आज बच्चों में अपनी रचना अखबार मे शामिल करने की होड लगती है। no cost बाल-अखबार निर्माण का नवाचारी प्रयास

बच्चों मे सृजन-क्षमता विकास हेतु रचनाओं पर आधारित बाल अखबार में अपनी रचना लगाते बच्चे

11. निदेशानुसार अभिभावक गोष्ठियों का आयोजन एवं विद्यालय द्वारा किए जा रहे प्रयासों, बच्चों की उपलब्धि पर बात-चीत एवं अभिभावकों के सुझाव-आमंत्रण की व्यवस्था नियमित की।

अभिभावक गोस्ठी को संबोधित करते प्रखण्ड शिक्षा पदा0

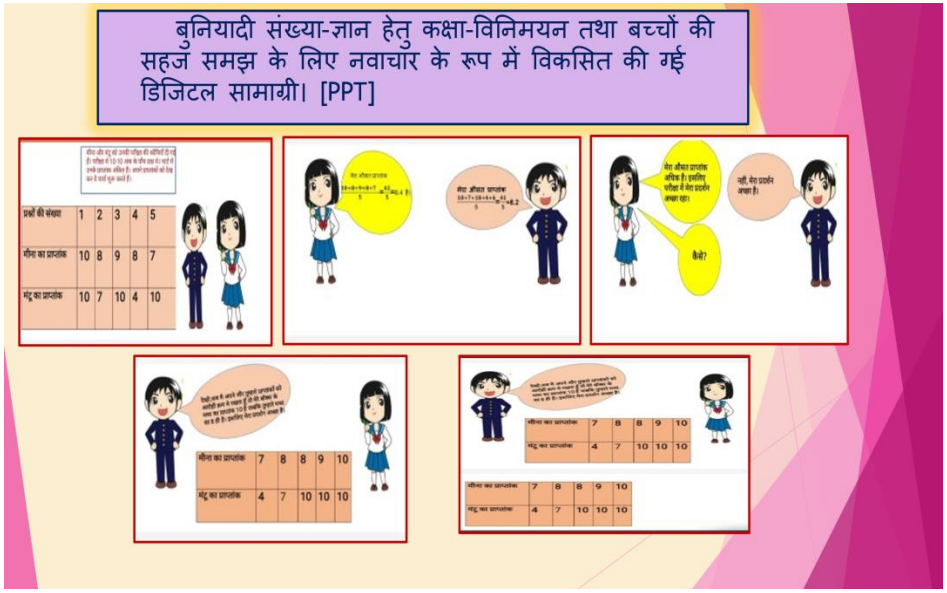
अभिभावक गोस्ठी आयोजन हेतु बात-चीत करते राज्य स्तरीय पदा0

मनोरंजक एवं FINE MOTOR SKILL विकास के लिए गतिविधि में शामिल बच्चे

जिला स्तरीय रोल-प्ले प्रतियोगिता में प्रथम स्थान प्राप्त करने के बाद श्री कृष्ण विज्ञान केंद्र पटना में आयोजित प्रतियोगिता में भाग लेते बच्चे।

12. मैंने विद्यालय में आने के बाद एक नवाचारी शिक्षण तकनीक की शुरुआत की जिसके तहत मैंने विद्यालय में 55" android TV का अधिष्ठापन कर राज्य के अलग-अलग जिलों के परिचित राज्य-स्तरीय विषय विशेषज्ञ शिक्षकों के माध्यम से विषय शिक्षण की व्यवस्था की और अब LIVE TV के माध्यम से उनके द्वारा बच्चों को विषय ज्ञान दिया जाता है।

ICT आधारित एक नवाचारी प्रयोग जिसमे दूर के विशेषज्ञ शिक्षक video call की सहायता एवं TV के माध्यम से विषय ज्ञान-विनिमयित करते है। प्रस्तुत फोटो में गया के एक विद्यालय से विशेषज्ञ शिक्षक बच्चों से गणित विषय पर चर्चा करते हुये।

सुरक्षित शनिवार ' कार्यक्रम के तहत आपदा से बचाव का mock drill करते बच्चे।

13. मेरे आने से पूर्व विद्यालय में खेल प्रतियोगिताओं से बच्चे लगभग अनभिज्ञ से थे किन्तु मैंने यह प्रयास किया की बच्चे खेलों में आगे आयें। मैंने खेल सामाग्री की व्यवस्था की और नियमित रूप से बच्चों को खेलों का अभ्यास कराना शुरू किया। परिणामस्वरूप बच्चों का प्रखण्ड और जिला स्तर पर चयन भी होना शुरू हुआ।

प्रखण्ड स्तरीय प्रतियोगिता मे सफल होने के बाद जिला स्तरीय प्रतियोगिता में भाग लेते विद्यालय के बच्चे

गोविंद प्रसाद (प्रधानाध्यापक) रा0 मध्य विद्यालय जैतिया

चनपटिया, प0 चंपारण

"Celebrating school leadership recognized school leaders - 2023"

Case Study

Of

Govt. Gyan Jyoti School

Gudrapara Narayanpur

District Narayanpur, Chhattisagarh

(UDISE Code-22183713804)

(Theme : Ttransforming schools investing in succession planning & leadership development)

Location
19.732727, 81.251924

Submitted by :-

Smt. Kavita Hirwani
Teacher (LB)

Guidance by :-

Shri G.R. Mandavi
Principal - Diet Narayanpur

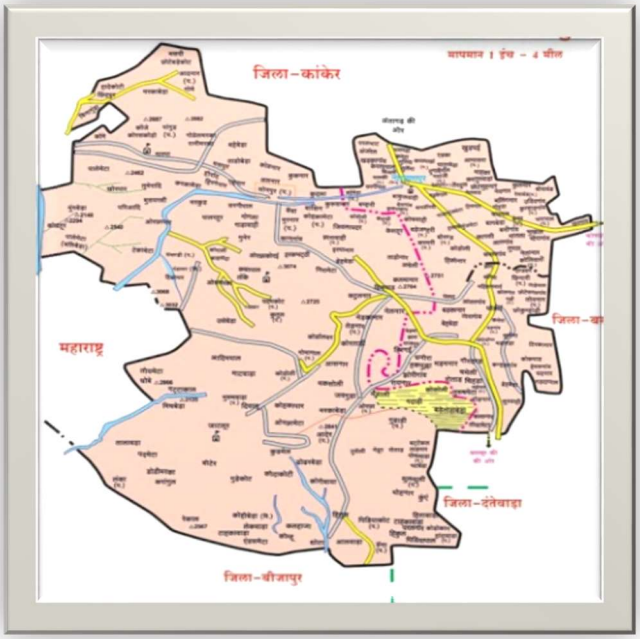
क्रमांक	विवरण	पेज नंबर
01	स्कूल प्रोफाइल	03
02	जिला नारायणपुर का परिचय	04
03	अध्ययनकर्ता के विचार	05
04	अध्ययन का विस्तृत विवरण	06
05	नवाचार एवं खेल खेल मे शिक्षा	07-09
06	अभिनव शिक्षण गतिविधियां	10
07	प्रतियोगिताओ का आयोजन	11-13
08	त्योहार-उत्सव का आयोजन	14
09	बच्चों के माताओ का उन्मुखीकरण	15
10	स्कूल मे विशेष गतिविधियां	16
11	प्रिन्ट रिच वातावरण	17
12	मीडिया कवहरेज	18
13	कोरोना काल मे शिक्षा - लाउडस्पीकर क्लास	19-20
14	व्यावहारिक एवं जीविकोपार्जन शिक्षा	21
15	कोरोना वायरस से बचाव	22
16	बच्चों के घरों मे प्रोजेक्ट वितरण	23-24
17	स्कूल एवं शिक्षको को पुरुस्कार एवं सम्मान	25
18	अध्ययन का निष्कर्ष	26

School Profile :-

स्कूल का नाम	:	शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला, गुडरापारा
ग्राम पंचायत	:	गरांजी, नारायणपुर
तहसील	:	नारायणपुर
जिला	:	नारायणपुर
राज्य	:	छत्तीसगढ़
पिन कोड	:	494661
विधानसभा क्षेत्र	:	नारायणपुर
संसदीय क्षेत्र	:	बस्तर
स्थापना	:	वर्ष - 2011
प्रधान अध्यापक	:	श्रीमती सरिता नाग
संचालित कक्षाएं	:	1ली - 5वी
अध्यानरत बच्चे	:	65
पदस्थ शिक्षक	:	03
अध्ययन कक्ष	:	03
शौचालय	:	02
पेयजल सुविधा	:	उपलब्ध

Administration Department:-

कलेक्टर	:	श्री अजीत वसंत (I.A.S.)
जिला शिक्षा अधिकारी	:	श्री राजेन्द्र झा
डाइट प्राचार्य	:	श्री जी. आर. मंडावी
जिला मिशन समन्वयक	:	श्री जी. बी. एस. रेड्डी

जिला नारायणपुर का परिचय

- छत्तीसगढ़ राज्य के नारायणपुर जिला का गठन 11 मई 2007 को हुआ है। जिसे बस्तर जिले से विभाजीत कर बनाया गया था। नारायणपुर शहर इस जिले का प्रशासनिक मुख्यालय है।
- नारायणपुर जिले में 1 नगर पालिका एवं 104 ग्राम पंचायतों मे कुल 419 गाँव है। नारायणपुर जिले का भौगोलिक क्षेत्रफल 6922.68 वर्ग किमी है। यह जिला बीजापुर, कांकेर, बस्तर, दंतेवाड़ा और गढ़चिरौली (महाराष्ट्र) जिलों से घिरा हुआ है।
- जिले मे साक्षरता का प्रतिशत 48.62% है ।
- जिला नारायणपुर की जनसंख्या 1,39,820 है, जिसमें पुरुष-70,104 एवं महिलाएँ-69,716 हैं। कुल जनसंख्या की 70% से अधिक आबादी आदिवासी समुदाय की है।
- आदिवासियों और प्राकृतिक संसाधनों की यह भूमि, प्राकृतिक सौंदर्य और सुखद वातावरण से भी समृद्ध है। यह घने जंगलों, पहाड़ियों, नदियों, झरनों से घिरा हुआ है। यहां की कला एवं संस्कृति बहुमूल्य है।
- जिले का दो तिहाई क्षेत्र अबुझमाड़ का है। यह क्षेत्र नक्सलप्रभावित एवं अति संवेदनशील होने एवं सड़क, पुल-पुलिया आदि के न होने के कारण विकास के मुख्य प्रवाह से छुटा हुआ है।
- नारायणपुर नक्सलप्रभावित जिला है । जिले के अंदरूनी क्षेत्रों के नक्सल प्रभावित परिवारों को सुरक्षा एवं पुनर्निवास हेतु जिला प्रशासन द्वारा, नगर के समीप ग्राम पंचायत गरांजी के गुडरापारा में बसाया गया है। इन्ही नक्सल प्रभावित परिवारों के बच्चे, **शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला, गुडरपारा, नारायणपुर** में अध्ययनरत हैं।

शोधकर्ता के विचार ☞

शिक्षक है तो संभव है - "निःसंदेह संभव है"। यदि चुनौती है, तो उसका समाधान भी होता ही है, बस जरूरत होती है प्रयास करने की। इस संबंध में **शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला, गुडरापारा, नारायणपुर** मे मेरे स्वंय की पदस्थापना के दौरान, मेरे द्वारा किए गए शोध, नवाचार एवं अनुभव आपसे साझा करना चाहती हूँ ।

शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला, गुडरापारा, नारायणपुर मे अध्ययनरत नक्सल पीड़ित परिवारों के बच्चे, जिन्हे जिले के अंदरूनी क्षेत्रों से लाकर शहर के समीप सुरक्षित स्थानों में बसाया गया था। ज्यादातर बच्चे सुविधाविहिन परिवार से थे। डरे-सहमे से ये बच्चे स्कूल आना ही नहीं चाहते थे। किन्तु प्रशासकीय अधिकारियों के मार्गदर्शन एवं स्कूल मे पदस्थ शिक्षकों के प्रयास, दृढ़निश्चय एवं नवाचार गतिविधियों द्वारा स्कूल परिसर तथा स्कूल मे अध्ययनरत बच्चों के साथ-साथ उनके परिवार के जीवन शैली मे आया परिवर्तन अनुकरणीय है। साथ ही कोरोना काल जैसे कठिन परिस्थिति मे बगैर इंटरनेट एवं आधुनिक सुविधाओं के इन बच्चों को पढ़ाई से जोड़े रखने हेतु उनके परिवार एवं जनसहयोग के साथ-साथ ही स्कूल के शिक्षकों का अभिनव एवं अथक प्रयास, ही मेरे इस अध्ययन/शोध का विषय है ।

स्कूल मे शिक्षकों द्वारा किए गए नवाचार, TLM एवं छात्र-छात्राएं को खेल-खेल मे पढ़ाये जाने संबंधी वीडियो मेरे यू-ट्यूब चैनल YouTube Link - **https://www.youtube.com/@kavitahirwani5823/videos** मे उपलब्ध है ।

श्रीमती कविता हिरवानी
शिक्षक (एल.बी.)
जिला नारायणपुर, छत्तीसगढ़

अध्ययन का विस्तृत विवरण :-

शिक्षक के रूप में मेरी पहली पदस्थापना प्रदेश की राजधानी क्षेत्र में थी, तदोपरांत स्थानांतरण पश्चात वर्ष 2012 मे मुझे नक्सल प्रभावित जिला नारायणपुर में सेवा देने का अवसर प्राप्त हुआ। नारायणपुर जिले में मेरी प्रथम पदस्थापना, शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला, गुडरापारा, नारायणपुर में थी। मेरी पदस्थपना के समय इस स्कूल का भवन नहीं था, मोहल्ले के एक घर मे यह स्कूल संचालित होती थी। कुछ वर्ष पश्चात यह स्कूल अपने नवीन भवन मे संचालित होने लगी। शाला में अध्यनरत बच्चे नक्सलपीड़ित परिवारों से थे, जिन्हे जिले के अंदरूनी क्षेत्रों से लाकर नारायणपुर के सुरक्षित स्थानों में बसाया गया था। यह बच्चे शहरी परिवेश के बच्चों से बिलकुल अलग थे। ज्यादातर बच्चे सुविधाविहिन परिवार से थे, इन बच्चों को ठीक से हिन्दी भी बोलना नहीं आता था। डरे-सहमे से ये बच्चे स्कूल आना ही नहीं चाहते थे, और नया ही पढ़ाई मे उनकी कोई रुचि थी। इन बच्चों को पढ़ाने या सिखाने के लिये सर्वप्रथम तो उनसे बातचीत करना जरूरी था, साथ ही स्कूल एवं शिक्षक के प्रति उनका डर भी खत्म करना आवश्यक था। इसके लिए मैंने सर्वप्रथम स्कूल के आसपास के समुदाय एवं इन बच्चों के परिवारों से मेलजोल बढ़ाया। उनके माताओं से मिलकर उनके भाषा, रहन-सहन से परिचित हुए, साथ ही बच्चों के घर जाने से, उनके माता-पिता से संवाद करने से बच्चों और शिक्षकों के बीच की दूरी भी खत्म होती गई। धीरे-धीरे बच्चे बिना झिझक के स्कूल आते थे, शिक्षकों से बाते करते थे। मैने यह भी देखा की बच्चो को खेलना पसंद था, वैसे तो सभी बच्चों को खेलना पसंद होता है, किन्तु इन बच्चों के पास खिलौने एवं अन्य संसाधन नही होने के बावजुद ये आस-पास के लकड़ी, पत्थर, मिट्टी, कबाड़ इत्यादि से खेल कर भी खुश रहते थे। इस बात ने मुझे प्रभावित किया, और मैने स्कूल के अन्य शिक्षकों के साथ, इन बच्चों को नवाचार तरीकों के माध्यम से खेल-खेल में ही शिक्षा देने की पहल की, जिससे बच्चों को पढ़ना रोचक लगने लगा। आस-पास में आसानी से उपलब्ध सामग्रियों एवं कबाड़, जैसे- फुल, पौधे, प्लास्टिक बॉटल, सुलभ सामग्री एवं अन्य अनुपयोगी सामग्रियों के माध्यम से छात्र-छात्राओं को संख्या-ज्ञान, अक्षर-ज्ञान, मात्रा-ज्ञान, गिनती, जोड़ना, घटाना, इत्यादि सिखाना प्रारंभ किया। मैने देखा की बच्चे इससे खुश थे। उनमें ये जिज्ञासा रहती थी कि

अगले दिन कौन सा नया खेल या नवाचार होगा, इससे बच्चे प्रतिदिन स्कूल भी आने लगे, साथ ही पढ़ाई में रूचि भी लेने लगे ।

नक्सल प्रभावित परिवारों के सुविधाविहीन बच्चों को नवाचार एवं T.L.M. के माध्यम से खेल-खेल में शिक्षा देने की पहल

ELEPHANT
0
9
4
5

41
40
39

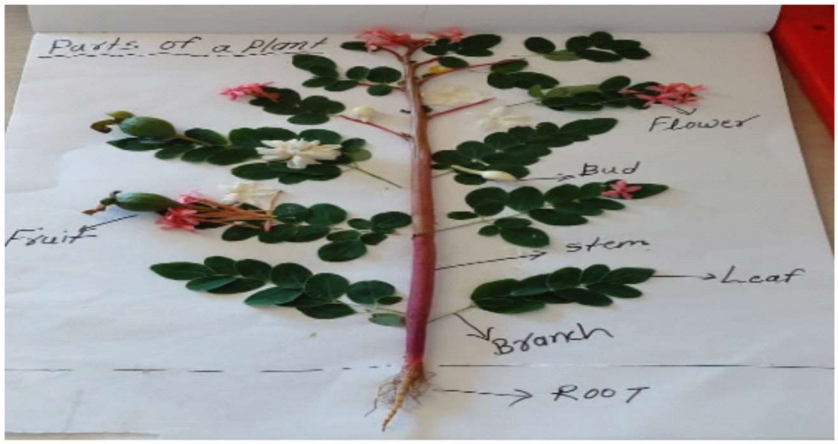

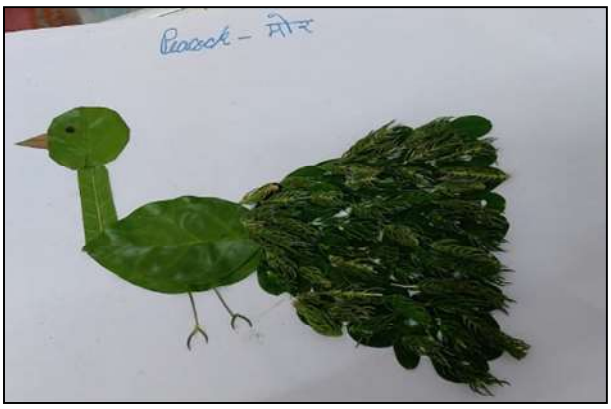

Shot on Y17
Vivo AI camera
2022.02.10 10:03

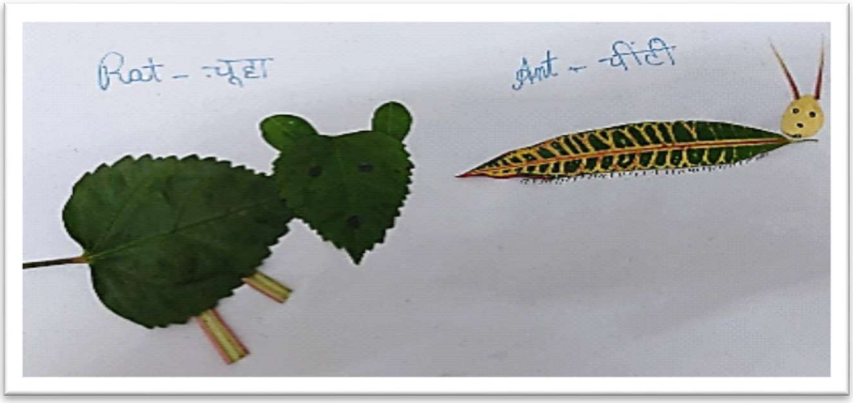
अभिनव शिक्षण गतिविधियॉ (शून्य निवेश) :-

स्कूल के बच्चों को दैनिक उपयोग एवं आस-पास के वस्तुएं जैसे फुल-पत्तियों, भाजी की डंठल, प्लास्टिक की बॉटल, अन्य कबाड़ सामग्री इत्यादि के माध्यम से शिक्षा देने की पहल की गई । ईससे उन पर कोई वित्तीय भार भी नही आता था, साथ ही खेल-खेल में उन्हे शिक्षा भी रोचक लगती थी और उनकी रचनात्मक योग्यता भी बढ़ने लगी -

बच्चों को प्रोत्साहित करने हेतु विभिन्न प्रतियोगिताओ का आयोजन :-

खेल-खेल मे पढ़ते हुए बच्चे अब काफी कुछ सीख गए थे, साथ ही स्कूल और पढ़ाई के प्रति उनका लगाव भी बढ़ गया था । बच्चों को स्कूल से जोड़ने का शिक्षकों का प्रथम उद्देश्य तो पुरा हो चुका था। जब बच्चे पढ़ाई में रूचि लेने लगे, तो शिक्षकों ने एक कदम आगे बढ़ाते हुए अभिव्यक्ति कौशल के माध्यम से बच्चों को हिन्दी भाषा कौशल से परिचित कराना प्रारंभ किया। साथ ही उनके डर एवं झिझक को दूर करने एवं मंच पर एवं श्रोताओं व अन्य लोगों के समक्ष अपनी बात रखने की योग्यता का विकास किये जाने पर कार्य किया। इसके लिये स्कूल में छोटे-छोटे प्रतियोगिताओं का आयोजन कराया गया एवं पुरस्कार स्वरूप बच्चों को अपने साथ भोजन कराना, उपहार देना, सभी के समक्ष उनका सम्मान कराने जैसे कार्य करने से बच्चे गौरवान्वित महसुस करते तथा इससे अन्य बच्चे भी प्रोत्साहित होते थे। बच्चों के झिझक को दूर करने हेतु सर्वप्रथम इन प्रतियोगिताओं में स्कूल के बच्चों को सम्मिलित किया, पश्चात उनके माता-पिता को भी सम्मिलित किया। जब बच्चे इनके समक्ष अच्छा प्रदर्शन करने लगे तो अन्य स्कूल के बच्चों, शिक्षकों एवं जनप्रतिनिधिगणों को बुलाकर उनके समक्ष प्रतियोगिता के माध्यम से बच्चों का प्रदर्शन कराया गया। धीरे-धीरे ये बच्चे, जो पहले स्कूल नही आना चाहते थे, एवं डरे सहमे से रहते थे, वे अब नवाचार तरीकों के माध्यम से पढ़कर एवं स्कूल में आयोजित छोटे-छोटे प्रतियोगिता में प्रदर्शन करते हुए इस काबिल हो गए थे, कि जिला एवं ब्लॉक स्तरीय प्रतियोगिताओं में हिस्सा लेने लगे, और प्रतियोगिताओं में सफल भी हुए ।

प्रतियोगिताओं में सफल हुए बच्चे अपने शिक्षक के साथ भोजन करते हुए

नवाचार

बच्चों ने सीखा कबाड़ से जुगाड़ बनाना

नारायणपुर। नईदुनिया प्रतिनिधि

सरकारी स्कूलों को अंसरकारी बनाने के लिए जिला प्रशासन के द्वारा नवाचार के नए-नए प्रयोग किए जा रहे हैं। मौजूदा दौर पर टीचर ट्रेनिंग मॉटिवेशन प्रोग्राम के जरिए बच्चों की बौद्धिक क्षमता को बढ़ाने का कार्य किया जा रहा है। कलेक्टर पीएस एल्मा के मार्गदर्शन में जिला मुख्यालय से लगे स्कूलों से लेकर अंदरूनी इलाकों में संचालित होने वाले सरकारी स्कूलों में नवाचार के दिशा में बच्चों को आगे लाया जा रहा है।

खेल के माध्यम से बच्चों के मानसिक विकास पर जोर प्रशासन के द्वारा दिया जा रहा है। नवाचार संयोजक विजेंद्र अग्निहोत्री सरकारी स्कूलों के शिक्षकों के साथ बच्चों को कबाड़ से जुगाड़ बनाने का आसान तरीका सिखा रहे हैं। शनिवार को जिला मुख्यालय स्थित नयापारा प्राथमिक शाला में टीएलएम प्रोग्राम आयोजित

एक नजर

- नयापारा प्राथमिक शाला में हुआ टीएलएम प्रोग्राम का आयोजन
- वाटर फिल्टर, प्रिंटिंग मशीन और कंकाल तंत्र रस आकर्षण का केंद्र

कमाल करने के गुर सिखाए गए। संकुल स्तरीय कार्यक्रम में शिक्षकों द्वारा स्कूली बच्चों के साथ वाटर फिल्टर, प्रिंटिंग मशीन, डस्टबिन, मानव चक्र समेत कई वस्तुएं बनाई। शिक्षकों और बच्चों की हौसला अफजाई के लिए डीइओ गिरधर मरकाम, बीइओ डॉ धनेश्वर पाणिग्राही समेत बीआरसी और संकुल समन्वयक मौजूद रहे। इस दौरान प्राथमिक शाला गर्दा को नवाचार के बेहतर परफॉर्मेंस के लिए पहला स्थान दिया गया। वहीं दूसरा स्थान प्राथमिक शाला गुडरापारा को मिला, तीसरे स्थान पर प्राथमिक शाला बखरूपारा रही। अतिथियों के द्वारा इन स्कूलों के शिक्षिकाओं को प्रोत्साहित करते हुए तालेश्वरी पुजारी, रामेश्वरी नाग, राधा धृतलहरें,कविता हिरवानी शशि कला पटले के साथ नवाचार की दिशा में विशेष रुचि लेने वाले बच्चे संदीप, लखन, महेश्वरी, सुकलाल को इनाम दिया गया। कार्यक्रम के दौरान बीआरसी अमरनाथ, सीएसी

डीइओ गिरधर मरकाम से पहला इनाम लेते गरजी स्कूल की शिक्षिका तालेश्वरी पुजारी और छात्र संदीप कुमार। ● नईदुनिया

क्विज प्रतियोगिता से परखा बच्चों का ज्ञान

नारायणपुर। नईदुनिया प्रतिनिधि

सरकारी स्कूलों में पढ़ने वाले बच्चों के ज्ञान में वृद्धि करने के लिए नारायणपुर संकुल के शिक्षकों ने नायाब तरीका निकाला है। प्राथमिक शाला गुड़रापारा की शिक्षिका कविता हिरवानी की सवाचार सोच पूरे संकुल के बच्चों में आत्मविश्वास बढ़ाने की मुहिम में मील का पत्थर साबित हो रही है। अब नारायणपुर संकुल के 13 स्कूलों में प्रत्येक शनिवार को नवाचार गतिविधियों को अपनाकर बच्चों के मानसिक स्तर में सुधार किया जा रहा है। शिक्षकों की आपस में हुई जुगलबंदी सरकारी स्कूलों की पुरानी गाथा को बदलने लगी है। शनिवार को प्राथमिक शाला महावीर चौक के स्कूल में क्विज प्रतियोगिता में सामान्य ज्ञान के सवाल शिक्षकों के द्वारा किए गए। बच्चों ने अधिकांश सवालों का जवाब दिया। संकुल के गुड़रा पारा, शांति नगर, गरंजी पारा, गरंजी नयापारा, बालक शाला, प्लाट पारा, कुम्हार पारा, महावीर चौक, मुरियापारा, बखरू पारा, लोहरा पारा, बंगलापारा प्राथमिक शाला के 26 बच्चों से देश और प्रदेश स्तर के सवाल किए गए। अबूझमाड़ से लेकर प्रधानमंत्री, मुख्यमंत्री और कलेक्टर से

विजेज में अव्वल आए छात्र को इनाम देते प्राचार्य एसआर चंदेल। ● नईदुनिया

जुड़े सवालों का उत्तर बच्चों ने आसानी से दिया। महावीर चौक स्कूल के प्राचार्य एसआर चंदेल के हाथों पहला इनाम गुड़रा पारा स्कूल के संतोष अर्जुन को दिया गया। दूसरा इनाम बालक शाला और तीसरा इनाम गरंजी पारा स्कूल के नाम रहा। बच्चों को इनाम के रूप में टिफिन बॉक्स और प्लेट दिए गए। पेन, कापी, कलर पेंसिल, पुस्तक देकर बच्चों की हौसला अफजाई की गई। इस मौके पर बीईओ ईश्वर पाणिग्रही, बीआरसी अमर सिंह नाग, सीएसएस मोहित बघेल, शिक्षिका रागिनी कोर्राम, कविता हिरवानी समेत अन्य मौजूद रहे।

बच्चों के साथ त्योहार-उत्सव मनाना :-

बच्चों का मेल-जोल बढ़ाने के लिए त्योहार-उत्सव मे विशिष्ठ अतिथियों को आमंत्रित किया जाता था, जो बच्चों के साथ स्कूल में त्योहार मनाते साथ ही बच्चों के लिए मिठाइयां और उपहार लाते थे। इससे बच्चों का आत्मविशवास तो बढ़ा ही साथ ही सामाजिक अपनत्व से भी परिचित हुए।

कलेक्टर की धर्मपत्नी उपमा साहू पहुंची नक्सल पीड़ित परिवार के बच्चों के बीच

मुलाकात: स्कूली बच्चों के साथ भोजन करतीं उमा साहू।

बच्चों के साथ मिलकर कार्यक्रमों का किया आयोजन

नारायणपुर @ पत्रिका. जिले के कलेक्टर धर्मेश साहू की धर्मपत्नी उपमा साहू ने शनिवार को अपने परिवार के साथ जिला मुख्यालय में नक्सल पीड़ित परिवारों के लिए बनाये गये गुडरापारा वार्ड पहुंचकर नक्सल पीड़ित परिवार के बच्चों हेतु संचालित प्राथमिक शाला गुडरापारा के बच्चों के साथ प्री दिवाली सेलिब्रेशन किया। इस दौरान उपमा साहू ने बच्चों के साथ आयोजन किया। वहीं रंगोली, चित्रकला, रोचक खेल गतिविधियों में भी शामिल हुई और बच्चों के साथ दीपावली की खुशियां मनाई। इस अवसर पर उन्होंने स्कूली बच्चों से सामान्य ज्ञान, कहानियां, पहाड़ा अन्य शैक्षणिक गतिविधियों के बारे में पूछा। श्रीमती साहू ने इन बच्चों के साथ भोजन भी किया। उन्होंने इन स्कूली बच्चों को दीपावली का उपहार भी दिया। साथ ही पटाखे एवं मिष्ठान का वितरण भी किया गया। बच्चे इस अवसर पर बहुत खुश नजर आये। कार्यक्रम मे शाला की शिक्षिका कविता तिरवानी एवं किरण नेताम

स्कूली बच्चों के माताओं का उन्मुखीकरण कार्यक्रम :-

बच्चों के परिजनों को भी स्कूल-परिवार से जोड़ने एवं पढ़ाई से परिचित कराने, साथ ही बच्चों के घरों मे भी पढ़ाई का माहौल बनाने की सोच के साथ, शिक्षकों द्वारा स्कूल में अध्ययनरत बच्चों के माताओं को स्कूल बुलाकर, उनके उन्मुखीकरण हेतु विभिन्न कार्यक्रम आयोजित किये गए। इस पहल से बच्चों के परिवार भी शिक्षकों एवं स्कूल से जुडने लगे :-

स्कूल में विशेष गतिविधियों का आयोजन :-

स्कूल मे पढ़ाई के साथ-साथ जरूरी था स्कूल परिसर मे स्वच्छ तथा अच्छा वातावरण तैयार करना। शिक्षकों द्वारा बच्चों के साथ स्कूल की साफ-सफाई एवं पौधरोपण किया गया -

स्कूल एवं बच्चों के घरो में प्रिंट रिच वातावरण :-

शिक्षकों द्वारा स्कूल एवं बच्चों के घरो में प्रिंट रिच वातावरण निर्मित किया गया, इस प्रयास को राज्य स्तर पर सराहते हुए मुझे राज्य स्तरीय हमारे नायक मे स्थान प्राप्त हुआ -

शिक्षिका कविता हिरवानी को मिला राज्य स्तर पर हमारे नायक में स्थान

नारायणपुर। कविता हिरवानी को मिला राज्य स्तर पर हमारे नायक मे स्थान । कहते है न जहा चाह वहा राह शिक्षिका हिरवानी ने पूर्व से ही शिक्षा के क्षेत्र मे बेहतर कार्य करते हुये आज भी निरंतर अच्छे कार्य का प्रदर्शन जारी रखा है। पढाई तुहर दुआर 2.0 अंतर्गत 100 दिन गणितीय एवं भाषाई कौशल विकसित करते हुये बच्चों मे शिक्षा का प्रसार करने हेतु कविता द्वारा मोहल्ला एवं बच्चों के घरो मे जाकर बच्चों के घरो के दिवारो पर प्रिंट रच वातावरण निर्मित करते हुये बच्चों को गतिविधि आधारित शिक्षा प्रदान कर रही है, जिससे बच्चों मे हुये लर्निंग लाँस को दुर करते हुये निरंतर पढाई से जोडें रखने का सराहनीय कार्य कर रही है। यह अन्य शिक्षकों के लिए भी बहुत ही प्रेरणा दायक है। इस सराहनी कार्य हेतु पढाई तुहर दुआर अंतर्गत राज्य स्तरीय सीजीस्कूलडॉटइन पोर्टल पर हमारे नायक के रूप में स्थान प्राप्त होने के लिये जिला शिक्षा अधिकारी नारायणपुर, जिला मिशन समन्वयक नारायणपुर एवं सहायक कार्यक्रम समन्वयक रा.गां.शि.मि.नारायणपुर व विकास खण्ड शिक्षा अधिकारी द्वार हार्दिक बधाई व शुभकामनाएं देते हुए इसी प्रकार सराहनीय कार्य करते हुये शिक्षा के क्षेत्र मे अलख जगाने की बात कही।

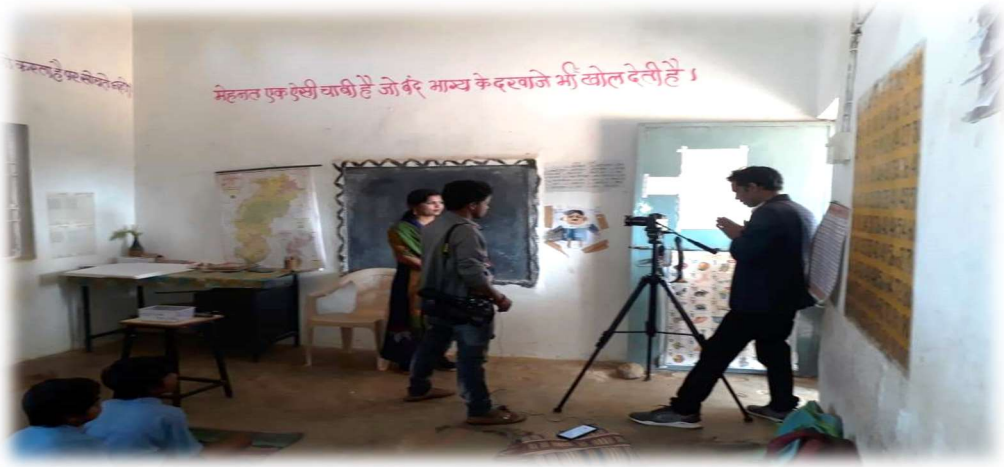

मीडिया द्वारा नवाचार गतिविधियों का विशेष कव्हरेज :-

स्कूल में शिक्षकों के अभिनव पहल तथा नक्सलपीड़ित परिवार के बच्चों का शिक्षा, खेलकूद एवं अन्य गतिविधियों में स्वांगीण विकास की जानकारी होने पर, मीडिया द्वारा स्कूल में नवाचार गतिविधियों का विशेष कव्हरेज किया गया -

कोरोना काल :-

इस बीच कोरोना (Covid-19) महामारी के कारण स्कूल बंद होने से इन बच्चों के पास शिक्षा प्राप्त करने का कोई भी साधन नही रहा। उनके पास मोबाइल एवं इंटरनेट की सुविधा नही होने के कारण ऑनलाईन क्लास के माध्यम से भी उन्हे अध्यापन कराना संभव नही हो रहा था। ऐसी विषम परिस्थिति में मैंने, हार नही मानते हुए इन बच्चों को बेहतर शिक्षा प्रदान करने हेतु लाऊडस्पीकर क्लास को माध्यम बनाया। इसके लिये स्कूल के समीप स्थित साईं मंदिर में लाऊडस्पीकर क्लास संचालित करने की बात रखी, जिसे मंदिर के संस्थापक, शाला समिति के सदस्यो एवं छात्र-छात्राओं के पालकों द्वारा सहर्ष स्वीकार कर लिया गया। इस तरह से मंदिर में लाउडस्पीकर क्लास की शुरूवात हुई । मंदिर मे कुछ बच्चों को कोविड प्रोटोकॉल का पालन करते हुए निश्चित दूरी मे बिठाकर लाऊडस्पीकर के माध्यम से पढ़ाया जाने लगा । जो बच्चे मंदिर नहीं आ पाते वो अपने घर पर रहकर लाऊडस्पीकर की आवाज से पढ़ाई करते। लाऊडस्पीकर क्लास से बच्चे तो लाभान्वित हो ही रहे थे, साथ ही मोहल्ले के अन्य परिवार के लोग भी मंदिर में सिखाए जाने वाले विभिन्न गतिविधियों का लाभ ले रहे थे।

श्री आलोक शुक्ला (भा.प्र.से.), तत्का. प्रमुख सचिव, शिक्षा विभाग, छत्तीसगढ़ शासन द्वारा इस लाउडस्पीकर क्लास का निरीक्षण कर सराहा गया ।

तत्कालिन पुलिस अधीक्षक, श्री मोहित गर्ग (भा.पु.से.) ने मंदिर में संचालित लाउड स्पीकर क्लास से प्रभावित होकर, अपना जन्मदिन मंदिर में ही बच्चों के साथ मनाया ।

व्यवहारिक एवं जीविकोपार्जन ज्ञान :-

लाऊडस्पीकर क्लास को और भी रूचिकर बनाने के लिए बच्चों को शैक्षणिक अध्यापन के साथ-साथ व्यवहारिक एवं जीविकोपार्जन का भी ज्ञान देने की पहल की गई । चुंकि नारायणपुर ग्रामीण परिवेश का क्षेत्र है, यहां की संस्कृति, लोक परंपरा पर आधारित है। इस क्षेत्र के ग्रामीण परिवेश के लोग आज भी दोना-पत्तल का उपयोग भोजन करने के लिए करते हैं। साथ ही ग्रामीणों द्वारा स्वयं बनाये गए दोना-पत्तल को बेचकर अपने परिवार का जिविकोपार्जन भी किया जाता है। अतः सर्वप्रथम इससे जुड़े समुदाय के लोगो से सम्पर्क कर, उन्हे आमंत्रित किया गया। उनके द्वारा मंदिर में दोना-पत्तल बनाने का प्रदर्शन कर, इसे बनाने की विधि छात्र-छात्राओं को सिखाया गया, जिसे बच्चों ने बड़े उत्साह के साथ सीखा।

दोना–पत्तल बनाना सिखते बच्चे

कोरोना वायरस से बचाव एवं रोकथाम के संबंध में जानकारी :-

कोरोना काल के दौरान की परिस्थिति को देखते हुए अगली कड़ी में, कोरोना वायरस से बचाव एवं रोकथाम के संबंध में बच्चों को समझाने के लिए स्वास्थ्य विभाग से डॉक्टर को आमंत्रित किया गया। डॉ. इति तिवारी के द्वारा कोरोना वायरस के संक्रमण से बचाव एवं रोकथाम हेतु आवश्यक आवश्यक बातें जैसे - मास्क का उपयोग, हाथ धोना, भीड़भाड़ से दूरी बनाना एवं सर्दी-खांसी बुखार हो, तो तत्काल कोरोना टेस्ट कराना इत्यादि के संबंध मे लाउडस्पीकर के माध्यम से समझाया गया, जिसे बच्चों के साथ-साथ उनके परिजनों एवं मोहल्ले के आमलोगो ने भी सुना एवं समझा । इसके साथ ही यातायात विभाग के अधिकारियों द्वारा ट्रैफिक नियमों एवं सड़क में चलते समय आवश्यक सावधानियों का प्रदर्शन करते हुए, बच्चों को इसके बारे में विस्तार से समझाया गया ।

ट्रैफिक पुलिस ने बच्चों को दी नियमों की जानकारी

भास्कर न्यूज | बेनूर

जिला मुख्यालय नारायणपुर के गुडरीपारा में स्थित साई मंदिर प्रांगण में बुधवार को शिक्षकों द्वारा उन बच्चों की क्लास ली जा रही थी जो ऑनलाइन क्लास से वंचित हैं। इसी दौरान ट्रैफिक प्रभारी प्रदीप जोशी के नेतृत्व में यातायात विभाग के कर्मचारियों ने यहां पहुंचकर बच्चों को यातायात के नियमों को बताया व नियमों का पालन करने की समझाइश दी।

इसके अलावा अपने पालकों को भी यातायात नियमों के बारे में बताने को कहा गया। इस दौरान यातायात विभाग के कर्मचारी प्रधान आरक्षक राजेन्द्र वट्टी, दिलीप निर्मलकर, हरिश्चन्द्र उइके व शिक्षकगण कविता हिरवानी, किरण नेताम केआर ठाकुर मौजूद थे।

कोरोना काल में बच्चों के घर-घर जाकर प्रोजेक्ट वितरण :-

कोरोना काल मे कुछ बच्चे तो मंदिर परिसर मे पढ़ाई कर रहे थे किन्तु अन्य बच्चे जो मंदिर से दूर रहते थे, उनकी पढ़ाई प्रभावित हो रही थी । उनको नियमित शिक्षा से जोड़े रखने हेतु शिक्षक, बच्चों के घर-घर जाकर उन्हे पढ़ाते एवं प्रोजेक्ट वर्क देकर उनकी पढ़ाई नियमित रखी ।

विकास प्रदर्शनों में संचालित मोहल्ला क्लास की सराहना

नारायणपुर (नईदुनिया न्यूज)। राजधानी रायपुर में आयोजित हो रहे तीन विवसीय विकास प्रदर्शनी एवं राजीव गांधी ग्रामीण भूमिहीन कृषि मजदूर न्याय योजना के शुभारंभ में मुख्य अतिथि के रूप में पहुंचे सांसद राहुल गांधी एवं प्रदेश के मुख्यमंत्री भूपेश बघेल के द्वारा प्रवेश के समस्त विभागों के द्वारा आयोजित योजनाओं के प्रदर्शनों का अवलोकन किया। वस्तर डोम में स्कूल शिक्षा विभाग द्वारा आयोजित प्रदर्शनी में नारायणपुर जिले में संचालित शैक्षणिक गतिविधियों को प्रदर्शित करने का अवसर प्राप्त हुआ।

इसमें मुख्य रूप से कोरोना काल में जिले में बच्चों को पढ़ाई से जोड़े रखने में के लिए जिला प्रशासन और स्कूल शिक्षा विभाग के मार्गदर्शन मे चलाए गए मोहल्ला क्लास एवं स्थानीय बोली में अध्ययापन कार्य एवं मोटरसाइकिल गुरूजी जैसी उल्लेखनीय कार्य को प्रदर्शन करने का अवसर प्राप्त हुआ। इसे जिले के दो शिक्षिकाओं कविता हिरवानी (स.शि.) प्राशा गुडरापारा एवं रंजीता नाग (स.शि.) प्राथमिक शाला डोंगरीपारा ने राज्यस्तरीय विभागीय प्रदर्शनी में मोहल्ला कक्षा एवं स्थानीय बोली मे अध्ययापन

प्रदर्शनी में लगी मोहल्ला क्लास।

गतिविधियों को प्रस्तुत किया जिसक सराहना अवलोकन के दौरान माननी मुख्य अतिथि राहुल गांधी एवं मुख्यमं के द्वारा किया गया। विकास गतिविधि पर आधारित प्रदर्शनी के सफल आयोज के लिए कलेक्टर नारायणपुर कतुरा रघुवंशी, संयुक्त कलेक्टर अभिषेकगुप्ता डिप्टी कलेक्टर वैभव क्षेत्रज, जिला शिक्ष अधिकारी जी.आर. मंडावी का कुशल मार्गदर्शन प्राप्त हुआ।

वर्क फ्राम होम के दौरान बच्चों के घर जाकर शिक्षक दे रहे हैं कई जरुरी प्रोजेक्ट वर्क

पत्रिका न्यूज नेटवर्क

नारायणपुर. कोरोना महामारी के कारण व 2 वर्षों से स्कूलों में तालाबंदी की स्थिति बनी हुई है ऐसे में शिक्षकों द्वारा तरह-तरह के नवाचारों का उपयोग करते हुए बच्चों को सुरक्षित अपने घरों में रहते हुए नियमित पढ़ाई से जोड़े रखने का प्रयास किया जा रहा है। इसमें स्कूल शिक्षा विभाग द्वारा नई पहल के साथ ही ग्राम अवकाश में भी बच्चों को जोड़े रखने और अपने परिवेश से प्रायोजना के नाम से प्रोजेक्ट कार्य देते हुए बच्चों में शिक्षा के प्रति सुझाव बनाए रखने का सराहनीय ग्रामीण क्षेत्र में भी बच्चों को शिक्षा से जोड़ रखना बहुत चुनौतीपूर्ण कार्य है। इस कोरोना काल में यह कार्य और भी कठिन हो गया है। लेकिन शिक्षा विभाग नारायणपुर के अधिकारियों के कुशल मार्गदर्शन में बच्चों को सुरक्षित और नियमित पढ़ाई से जोड़े रखने की दिशा में उल्लेखनीय कार्य किए जा रहे हैं। शिक्षकों द्वारा सराहनीय कार्य करते हुये शिक्षा को सुगम बनाने का प्रयास सदा ही अनुकरणीय रहा है। इन शिक्षकों द्वारा बच्चों के घर घर जा कर बच्चों को जोड़े रखे हैं।

प्रोजेक्ट वर्क करते हुए विद्यार्थी।

शिक्षिका कविता हिरवानी ने बताया कि शाला मे अध्ययनरत बच्चे चूकी ग्रामीण परिवेश से और बहुत से बच्चे जो माओवादी पीड़ित परिवार के हैं ऐसे मे बच्चों को शिक्षा से जोड़ रखना बहुत चुनौतीपूर्ण कार्य है। इस कोरोना काल में यह कार्य और भी कठिन हो गया है। लेकिन शिक्षा विभाग नारायणपुर के

कोरोना काल के पश्चात जब स्कूल पुनः खुले तो मैने पाया की बच्चे अब स्कूल आने के लिये तत्पर थे। अंदरूनी इलाके के ये डरे सहमे बच्चे अब किसी भी शहरी बच्चों से कम नहीं थे । पढ़ाई, खेल-कूद, अभिव्ययक्ति कौशल सभी जगह ये बच्चे अपना मुकाम बना रहे थे ।

आज मैं पदोन्नती उपरांत अन्यत्र स्कूल में पदस्थ हूँ। पर अभी भी ये बच्चे किसी प्रतियोगिताओं में, परीक्षाओं में सफल होते हैं, एवं शिक्षक दिवस एवं अन्य अवसरों पर बधाई देने, आशीर्वाद लेने मेरे घर तक आते हैं, साथ ही स्वयं से बनाये गये छोटे-छोटे उपहार देते हैं, तो वह क्षण मेरे लिये यादगार बन जाता है। शासकीय ज्ञान ज्योति स्कूल गुडरापारा मे शिक्षकों द्वारा इन बच्चों और इनके परिवार को आगे बढ़ाने के लिए किया गया हर प्रयास याद आ जाता है, जिसे मैंने करीब से देखा एवं महसूस किया है ।

पुरुस्कार एवं सम्मान :-

स्कूल मे किए गए अभिनव प्रयास के लिए राज्य एवं जिला प्रशासन तथा अन्य संस्थाओं द्वारा, मुझे विभिन्न सम्मानों से सराहा गया, साथ ही इस वर्ष के राज्य शिक्षक सम्मान हेतु चयनित किया गया है ।

अध्ययन/शोध का निष्कर्ष ☞

शासकीय ज्ञान ज्योति स्कूल गुडरापारा, नारायणपुर पर किए गए इस पूरे अध्ययन का निष्कर्ष वही निकलता है, जिस वाक्य से मैंने इसका विवरण प्रारंभ किया था, **"शिक्षक है तो संभव है"** ।

मुझे याद आते है, स्वामी विवेकानंद जी के कथन - **"हमें ऐसी शिक्षा चाहिए, जिससे चरित्र का निर्माण हो, मन की शक्ति बढ़े, बुद्धि का विकास हो और मनुष्य अपने पैर पर खड़ा हो सके"।** हमे बच्चों को किताबी ज्ञान के साथ साथ व्यवहरिक और जीवोकॉपर्जन का ज्ञान भी देना चाहिए, तभी उनका सर्वांगीण विकास हो पाएगा ।

इस देश मे कितने ही ऐसे बच्चे होंगे जिनके पास सुविधाओं एवं आधुनिक संसाधनों का अभाव है । कुछ परिवार ऐसे हैं जो बच्चों को स्कूल सिर्फ इसलिए भेजते है ताकि बच्चों को भोजन मिल सके और जब वो अपने दैनिक काम, मजदूरी इत्यादि के लिए जाएं तो उनका बच्चा सुरक्षित स्थान पर रहे । यदि शिक्षक चाहे और थोड़ा प्रयास करे तो ऐसे बच्चों के मन मे शिक्षा की ज्योत जला सकता है, साथ ही इनके घरों मे भी अच्छा वातावरण तैयार कर सकता है। जो सीमित साधन और सुविधा इनके पास उपलब्ध है, उससे ही इन्हे शिक्षित कर सकता है, जरूरत है बच्चों एवं उनके परिवार मे शिक्षा के प्रति रूचि जगाने की । बच्चों के पास और उनके परिवार मे आधुनिक संसाधन जैसे इंटरनेट, मोबाईल न भी हो तो भी बच्चों को गुणवत्तापूर्ण पढ़ाई कारवाई जा सकती, बस जरूरत होती है दृढ़इच्छा की। इस कार्य मे शिक्षकों के प्रयास के साथ साथ प्रशासनिक सहयोग और परिवार व समुदाय का साथ भी उतना ही जरूरी है।

केवल किताबी ज्ञान से नहीं बनेगी बात, और भी जरूरी बाते हैं जो होना चाहिए ज्ञात ।
ज्ञान वह है जो आए जीवन मे काम, इसलिए ऐसी बातों से न रह जाए अनजान ।।
शिक्षक वह जो बच्चों मे सीखने की उत्साह और रुचि जगाएं,
सीख भी ऐसी जो उनके साथ परिवार के भी काम आए ।।

धन्यवाद

PT R.D TIWARI GOVT. ENGLISH MEDIUM UTKRISHT VIDYALAYA

RAIPUR CHHATTISGARH

SCHOOL PROFILE

Name of school	**:**	**pt. R.D TIWARI GOVT.ENGLISH MEDIUM UTKRISH VIDYALAYA**
Address:-	**:**	**Great eastern road , Amapara Raipur Chhattisgarh**
U-DISE code of the school	**:**	**22110437302**
School opened on	**:**	**22/05/2020**
Cluster	**:**	**Higher secondary school (Co-Ed)**
District	**:**	**Raipur**
Name of Principal	**:**	**Dr. Rakesh Gupta**
Name of DEO	**:**	**Mr. Himanshu Bhartiya**
Contact. No.	**:**	**0771-4281219**
E-mail ID of the school	**:**	**rdtraipur2020@gmail.com**

Area profile :–

PT. R D TIWARI GOVT ENGLISH MEDIUM SCHOOL

pt. R.D.Tiwari english medium school is located in the heart of the city and is in highly populated market place of Amapara , Great Estern road which is 8kms awaya from Raipur railway station . The school was established in 2019 with a commmitment to providing quality education in a nurturing and innovative enviornment. It caters to students from nursary to 12th grade .

-: SCHOOL STRUCTURE :-

This school was a normal government school having poor infrastructure, irregular students and teachers and poor academic environment before 2019. As the new policy of Atmanand English medium utkrishta vidyalaya was lead down the school was left with no stone unturned to improve the situation. Now the school has good infrastructure and child friendly academic atmosphere. There are 18 well furnished classrooms, well equipped science lab, library, computer lab and Robotic Lab. Now discipline has been changed academically also. There are 1132 students and a team of 42 teachers and lecturer (deputation, contractual and DMF)

SCHOOL MISSION:-

- Implementing project – based learning initiatives.
- Expanding extracurricular programs.
- Enhancing partnership with local businesses for real world learning experiences.
- All round development to boost personality.

CHALLENGES FOR THE SCHOOL

- Lack of parents participation.
- Lack of infrastructure.
- Shortage of Teachers especially in primary classes.
- Teachers for music, dance, art n craft are not provided.
- Three categories of teaching staff with different salary structure for the same work, leads to demotivation n feeling of injustice with them develops.
- Inappropriate school grants to maintain the school
- Lack of infrastructure e.g. more proper toilets, insufficient classrooms
- Insufficient filter for drinking water facility available.

STRATEGIES IMPLEMENTED:-

1) CLASS SIZE MANAGEMENT:-

- Implemented a phased expansion plan to accommodate the growing student population while maintaining small class size.
- Introduced teacher and additional support to ensure personalized attention.

2) TECHNOLOGY UPGRADE:-

- Invested in modern educational technology, including interactive smart board and educational software.
- Conducted teacher training programs to enhance their proficiency incorporating technology into the curriculum.

3. EXTRA CLASSES AND REMEDIAL TEACHING:

The teaching and learning of subjects like English, Math and Science always remains a challenge in students and teachers especially for board classes. Extra and remedial classes have been started to give students better inputs so that they can score good marks in board exams. Principal even he took extra classes in English and math motivated the colleagues and students. These efforts provided fruitful results. Students started to understand these subjects more efficiently.

4. COMMUNITY ENGAGEMENT ,PARENTS COUNSELING, SMC & PTA MEETINGS:

The Major problem of the school was lack of coordination between school and society. School reached in the society through able guidance of the Principal. SMC & PTA meetings were organized frequently for an interactive mode of feedback between parents and teachers rather than unidirectional approach. This helped to bring the change in attitude of the parents towards the education of their children. There is a desire to improve community engagement and parental involvement.

5 . ENHANCED STUDENTS SUPPORT SERVICES:-

The counseling department has positively impacted student well – being, leading to improved academic performance and a more supportive school environment.

6. IMPACT OF COMPUTER LAB ON STUDENTS & EDUCATION:-

- The computer lab has become a hub for collaborative learning, enabling students to work on multimedia projects, develop digital presentation and many more.
- Students had regular exposure to the computer lab demonstrated enhanced problem solving skills and critical thinking abilities.

7. TRANSFORMING LEARNING SPACE: LIBRARY:-

Library fosters a culture of reading and research among students, providing a diverse and current collection of resources.

8. THE ROBOTIC LAB:-

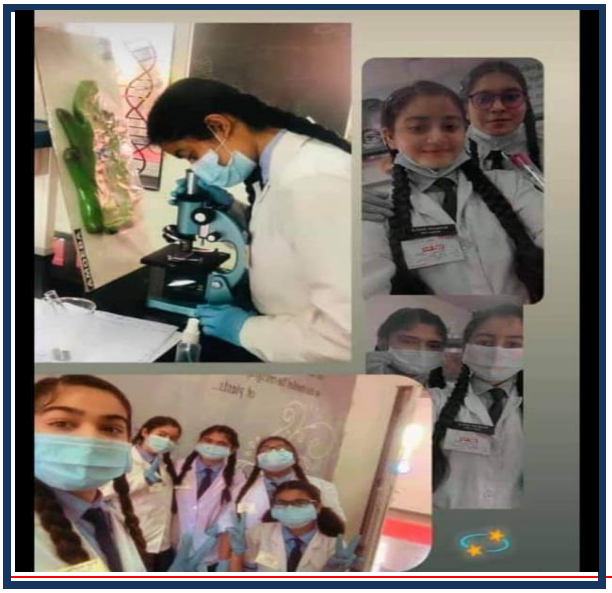
The robotic Lab witnessed high student participation from various grads and backgrounds. Lab inspires students, foster creativity and prepares them for careers in STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics)

9. SCIENCE LAB (PHYCSIS , CHEMISTRY & BIOLOGY LAB):-

Upgraded laboratory collaborated with subject teacher to integrate laboratory experiment into the curriculum.

10. DIVERSE EXTRACURRICULAR SUCCESS:-

- Established a wide range of successful extracurricular programs, including award winning sports teams, arts and stem club.
- The positive school culture contributed to high student moral and a sense of belonging.

DIVERSE EXTRACURRICULAR SUCCESS:-

SCHOOL LEADER AND TRANSFORMATION

Dr.Rakesh Gupta (Principal)

School leader, he is always a man of worth importance.

I always bring the change in school and society. I as a leader of school always tried best to become a bridge between school and society. Leadership is a process of social influence in which a person can enlist the aid and support of others in the accomplishment of a common task. Pt.R.D.T school works as a team with team sprits for the all-round development of its students. We provide homely environment to our students to foster their inbuilt capacities and capabilities. We as an institution are all like family members where student have no fear at all to express their abilities and to get all amenities and facilities to foster their talents to become good citizens. Staff members are also role models for others and will fulfill the expectations of society.

END

संपूर्ण विद्यालय विकास: समन्वयकारी नेतृत्व पूरे स्कूल पारिस्थितिकी तंत्र में

“स्कूल नेतृत्व का जश्न मनाने के लिए राष्ट्रीय सम्मेलन”

28 -30जनवरी 2024

नेशनल सेंटर फॉर स्कूल लीडरशिप
नेशनल इंस्टिट्यूट फॉर एजुकेशनल प्लानिंग एंड एडमिनिस्ट्रेशन 17 -बी ,अरविंदो मार्ग

नई दिल्ली -110016

स्कूल का नाम :- शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली

स्थान:- नरिया कोडोली

पूरा पता :-ग्राम पंचायत करमरी

कोडोली नारिया

संकुल केंद्र:- करमरी

विकासखंड:- नारायणपुर

जिला :-नारायणपुर

फोन नंबर:-7646863767,8817132932

ईमेल आईडी:-devendra.npr123.@gmail.com.

ईमेल आईडी:-kodoli823@gmail.com

स्कूल प्रोफाइल

स्कूल का नाम:- शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली

पता:-नरिया कोडोली ग्राम पंचायत करमरी

स्कूल का यू डाइस कोड:- 2218 37 18402

विद्यालय स्थापना वर्ष:- 2006

संकुल:-करमरी

पंचायत:-करमरी

विकासखंड:- नारायणपुर

जिला:- नारायणपुर

विधानसभा क्षेत्र 84 ,संसदीय क्षेत्र

प्रधान अध्यापक का नाम:- देवेंद्र कुमार देवांगन

जिला शिक्षा अधिकारी:- श्री राजेंद्र प्रसाद झा

डायट प्राचार्य:- श्री जी .आर.मंडावी

व्याख्याता:- श्री गिरीश भास्कर

विकासखंड शिक्षा अधिकारी:-श्री कृष्ण कुमार गोटा

संकुल समन्वयक:-श्री प्रेम प्रकाश देवांगन

स्कूल का

ईमेल:-devendra.npr123@gmail.com

विद्यालय का बैंक खाता

नंबर:-87270100008045

कुल छात्र संख्या:-21

शिक्षक संख्या:-01

कक्षा:-1 से 5

बुनियादी ढांचा : - 17 अगस्त 2006 को प्रातः 8:00 बजे नए स्कूल के लिए बहुत ही उत्साह के साथ साइकिल में सवार होकर एक शिक्षक के घर पहुंचा तब मुझे पता चला कि ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली, नारायणपुर से लगभग 22 किलोमीटर की दूरी पर है। फिर मैं

शिक्षक के साथ मिलकर आगे का सफर तय किया और जब ग्राम बोरण्ड में सचिव महोदय के निवास स्थान में पहुंचे और उन्हें हमारे साथ चलने के लिए मैंने निवेदन किया ।जब हम उनके निवास स्थान से निकले और कुछ ही दूरी चलें थे कि हमें साइकिल को रखना पड़ा और वहां से पैदल ही चलना पड़ा। पैदल चलते हुए लगभग 2 घंटे का समय ग्राम नारिया कोडोली पहुंचने में लग गया क्योंकि सड़क मार्ग नहीं होने के कारण हमें कच्चे रास्ता, जो काली मिट्टी से होकर गुजरता था , जाना पड़ा और रास्ते में ही मेरा चप्पल वहीं पर टूट गया। नंगे पैर तीनों आगे बढ़ते गए जब ग्राम नरिया कोडोली पहुंचे, खेतों के बीच चलने के कारण, कीचड़ से लतपथ, हमारे कपड़े पूरी तरह से खराब हो चुका थे। गाँव में पहुंचने के बाद गांव में कोई भी व्यक्ति दिखाई नहीं दे रहा था। फिर सचिव महोदय ने उनके घर में जाकर कुछ वरिष्ठ नागरिकों को बुलाकर ले आये।गांव के ग्राम पटेल और उनके साथ चार वरिष्ठ नागरिक इमली के पेड़ के नीचे जहाँ पर घोटुल युवा गृह था

उसी के सामने सभी लकड़ी में बैठकर मेरे आवेदन में सभी ने अंगूठे का निशान लगाया और सचिव महोदय ने भी अपनी सील और हस्ताक्षर किए। मैं एक नई स्कूल में जा रहा हूं यह सोचकर काफी उत्साहित था, लेकिन जब ग्राम में पहुंचा तो देखा कि गांव में किसी भी प्रकार का कोई सामुदायिक भवन नहीं था और जो घोटुल था वह भी बहुत ही जर्जर स्थिति में था। क्योंकि जानवर रात को आकर वहां पर मल मूत्र त्याग कर देते थे ।जिसके कारण मुझे बच्चों को अध्ययन करने में काफी परेशानी होता था । इसलिए मैं गांव वालों से विचार विमर्श कर इमली के पेड़ के नीचे ही सहारा लेकर अध्ययन कराना प्रारंभ किया। प्रथम वर्ष मात्र 10 बच्चे का नाम दर्ज कर पाया।

गांव में कोई भी व्यक्ति पढ़ा लिखा नहीं था जिसके कारण शिक्षा क्या है? , इसकी समझ ग्राम वासियों को नहीं था। इसी कारण वह अपने बच्चों को कृषि कार्य एवं जंगलों से प्राप्त वन संपदा को एकत्रित करने के लिए, बच्चों को अपने साथ हमेशा ले जाया करते थे। जिसके कारण विद्यालय की उपस्थिति मात्र तीन-चार बच्चों का ही रहता था। कई बार उन्हें बोला गया लेकिन पालक गण ध्यान नहीं देते थे । जो बच्चे पालक के साथ नहीं जाते थे, वे अपने घर में रहकर अपने छोटे भाई बहनों की देखभाल किया करते थे।

अति संवेदनशील नक्सल प्रभावित क्षेत्र होने के कारण गांव में किसी भी प्रकार का कोई बैठक या समूह में बात करना , पूरी तरह से मना ही था। इस कारण मुझे उनके घर-घर जाकर बच्चों को भेजने के लिए बार-बार बोलना पड़ता था ।बच्चों के पास कापी कलम भी नहीं था और माता पिता भी बहुत ही गरीब थे ।अपने से वे लोग नहीं खरीद पाते थे। इस कारण मुझे ही अपने स्वयं के पैसे से कापी, पेन, स्लेट ,पेंसिल ले जाकर उन्हें दिया जाता था। जिससे की बच्चे काफी पेन से लिखना पढ़ना सीखते थे। सबसे बड़ी समस्या यह था कि बच्चों की शाला में उपस्थिती । भले भवन नहीं था, कोई बात नहीं लेकिन उपस्थिती होता तो मुझे भी अच्छा लगता, लेकिन अति संवेदनशील

नक्सलाइट क्षेत्र होने के कारण , पालकों को भी मैं बार-बार दबाव बना नहीं सकता था। क्योंकि मेरी छोटी सी चूक , थोड़ी सी गलती और मौत का सामना करना पड़ सकता था ।

बरसात के दिनों में छोटी सी कुटिया बनाकर पॉलिथीन का सहारा लेकर बच्चों को अध्ययन कराने का प्रयास मेरे द्वारा किया जाता था। यह बहुत ही दुखदाई था क्योंकि जमीन नीचे गिला रहता था। और बच्चे उसी गिला जमीन में अधिक समय तक नहीं बैठ पाते थे यह मेरे लिए और उन बच्चों के लिए बहुत ही ज्यादा कष्टप्रद लगता था। नए भवन के लिये ग्राम पंचायत स्तर, ब्लॉक स्तर एवं जिला स्तर पर कई बार आवेदन दिया गया था। 2008 में नए भवन की स्वीकृत भी हो चुका था लेकिन अति संवेदनशील नक्सलाइट क्षेत्र होने के कारण जन भागीदारी विकास समिति द्वारा ,भवन बनाने हेतु मना कर दिया गया। इसीलिए मुझे 2006 से 2012 तक इमली के पेड़ के नीचे ही बच्चों को अध्ययन कराना मेरे और मेरे गांव वालों की मजबूरी रहा। 2012-13 में शासन की ओर से एक छोटा सा किचन सेट का निर्माण किया गया,

इस किचन शेड में एक तरफ भोजन बनाया जाता था और दूसरी छोर में मुझे बच्चों को अध्ययन कराना पड़ता था ऐसे में कैसे अध्ययन कराऊं यह मेरे लिए भी बहुत ही सोचनीय विषय था। धुएं से बच्चों का आंख लाल हो जाता था और उनकी आंखों से आसूं टपकना प्रारंभ हो जाता था ।ऐसी विषम परिस्थितियों के बावजूद भी मैंने हिम्मत नहीं हारा और लगातार प्रयास करता रहा कि कभी ना कभी , एक न एक दिन मुझे इस कार्य में सफलता जरूर प्राप्त होगा। 3 वर्षों तक मैंने किचन शेड में ही बच्चों को अध्ययन कराया । फिर धीरे-धीरे पालकों ने भी साथ देना प्रारंभ किया। क्योंकि पांचवी उत्तीर्ण बच्चों को मैंने जिला मुख्यालय की छात्रावास में प्रवेश कराना प्रारंभ किया ।जिससे शिक्षा के प्रति पालकों में भी रुझान प्रारंभ हुआ। जब छात्रवासी बच्चे गांव आते थे तो उन्हें देखकर सभी पालक काफी प्रसन्नचित रहते थे। फिर पालकों एवं मेरे प्रयासों से जिला एवं ब्लॉक में आवेदन देना प्रारंभ किए । जिससे शासन की ओर से ग्राम पंचायत के द्वारा दो कमरे का भवन बनाकर अधूरा छोड़ दिया गया क्योंकि भवन निर्माण सामग्री पहुंचने में काफी दिक्कत का सामना करना पड़ता था ।

रास्ता में पुल पुलिया नहीं होने की वजह से यह भवन बनने में लगभग 2 वर्ष का समय लग गया और जब भवन बन गया तो वह भी एक कमरा पूर्ण रूप से अंधकारमय था ।उस कमरा में एक भी

खिड़की नहीं था और एक ही कमरा में कक्षा पहली से पांचवी तक के बच्चों को अध्ययन कराना, बहुत ही मुश्किल था। जब भवन बन गया तो पालकों से मिलकर बैठक का आयोजन किया । बैठक में यह निर्णय लिया गया कि सभी पालक अपने बच्चों को विद्यालय सुचारू रूप से भेजेंगे। लेकिन ऐसा नहीं हुआ क्योंकि बच्चे विद्यालय आते थे तो उन्हें आधुनिक सुख सुविधा प्राप्त नहीं होता था जिसके कारण बच्चों को आकर्षित करने के लिए मेरे द्वारा कुछ नवाचार किये गये। उन नवाचारों से , बच्चे खेल-खेल के माध्यम से सीखने लगे। बच्चों का प्रिय चीज खेल होता है। और जब धान कुटनी जोड़ मशीन, चकरी खेल ,अबूझमाड़ वीडियो ऐसे कई नवाचार मेरे द्वारा किया गया

जिसे देखकर बच्चे समय से पूर्व विद्यालय जाकर खेल-खेल में, स्वयं से हिंदी ,गणित, अंग्रेजी आदि विषयों को सीखना प्रारंभ किये। और बच्चों को शिक्षा के प्रति जोड़े रहने के लिए माह में एक बार पालकों का बैठक आयोजन कर उन्हें उनकी स्थानीय बोली गोंडी में समझाकर , बच्चों को स्कूल भेजने के लिए भी बोला जाता था। पालकों के साथ मिलकर शाला विकास योजना तैयार किया

गया। अरविंदो सोसाइटी के माध्यम से 2017 में शून्य निवेश नवाचार प्रदर्शनी का आयोजन किया गया।

उस प्रदर्शनी में मेरे द्वारा बनाए हुए नवाचार को बच्चों के साथ, जिला मुख्यालय नारायणपुर में लाया गया। अन्य स्कूलों के बच्चों को देखकर , उनमें समझ आने लगा कि पढ़ाई क्यो जरूरी है और पढ़ाई कैसे करना है। मेरे द्वारा बनाए हुए नवाचार ने , जिला में प्रथम स्थान प्राप्त किया। 2018 में जिला स्तरीय पुस्तक वाचन प्रतियोगिता में आशीष कुमार वड्डे ने प्रथम स्थान प्राप्त किया।

18 नवंबर 2021 को ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में अभिभावक मित्र का गठन किया गया। इस गठन के फल स्वरुप विद्यालय दिनोंदिन विकास की राह में आगे बढ़ने लगा क्योंकि पूरे समुदाय का विद्यालय में निरंतर सहयोग प्राप्त होता गया

और साथ ही जिला के मेरे मित्रों युवा व्यापारियों द्वारा पुरस्कार योजना मासिक एवं सप्ताहिक पुरस्कार योजना मेरे और अभिभावक मित्रों के मदद से यह योजना संचालित किया जा रहा है।जिसके कारण विद्यालय में 100% उपस्थित देखने को मिल रहा है। अभिभावक मित्र गठन करने वाला जिला एवं राज्य का पहला विद्यालय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली है।

नवभारत
छत्तीसगढ़ • ओडिशा

Jagdalpur - 13 Nov 2022 - 13jdp3

अभिषेक बेनर्जी (ब्यूरोप्रमुख)

युवा व्यापारियों ने बच्चों को बांटे गर्म कपड़े

ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के बच्चों को दी राहत

नवभारत रिपोर्टर। नारायणपुर।

ग्राम कोडोली स्थित ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला के स्कूली बच्चों को अभिभावक व शिक्षा मित्रों के आग्रह पर युवा व्यापारियों के द्वारा एक ही बार में सहमति प्रदान कर, आज शनिवार को यहां पहुंचकर सभी बच्चों को जींस और स्वेटर स्वयं अपने हाथों से प्रदान किए गये। ज्ञात हो कि जिले के सुदूर अंचल करमरी ग्राम पंचायत के आश्रित ग्राम कोडोली स्थित ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला नरिया के बच्चों को शीतकालीन में काफी ज्यादा ठंड का सामना करना पड़ता है, क्योंकि यह गांव चारों ओर से जंगल के बीच बसा है, और यहां ठंड भी काफी अधिक लगती है, जिसे देखते हुए उन्हें गर्म कपड़े वितरित किये गये। स्कूल के प्रधानाध्यापक देवेंद्र देवांगन और अतिथि शिक्षक मनोज कुमार यादव के द्वारा नारायणपुर जिला से आए हुए, युवा व्यापारियों का आभार व्यक्त किया गया तथा बच्चों के चेहरे पर काफी प्रसन्नता दिखाई दिया, अभिभावक मित्र अध्यक्ष चमरु राम और बच्चों ने भी सभी युवा व्यापारियों को बहुत-बहुत धन्यवाद ज्ञापित किया गया।

----------**********----------

वर्तमान परिदृश्य:- स्कूल की प्रमुख ताकतें और कमजोरी

स्कूल की मुख्य ताकत :-ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली जिला मुख्यालय से 22 किलोमीटर की दूरी पर स्थित अबूझमाड़ की पहाड़ियों से घिरा हुआ एक छोटा सा गांव है । यह क्षेत्र काफी पिछड़ा हुआ है। अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण हमेशा नक्सलियों का भय बना हुआ रहता है , जिसके कारण इस गांव का विकास नहीं हो पाया। गांव में किसी प्रकार की कोई सामुदायिक भवन नहीं होने के कारण मुझे 6 वर्षों तक इमली के पेड़ के नीचे बच्चों को अध्ययन कराना पड़ा ।इन वर्षों में मेरी मुख्य ताकत गांव की तीन वरिष्ठ नागरिकों का हमेशा मिलने वाला सहयोग था , क्योंकि जब विद्यालय में बच्चे नहीं आते थे तो मैं अकेले ही पेड़ के नीचे बैठा रहता था ।

उस समय गांव के तीनों वरिष्ठ नागरिक आकर मुझे बहुत समझाते और प्रोत्साहित करते थे। आज बच्चे नहीं आए तो कोई बात नहीं, आज शाम को हम तीनों सभी बच्चों के घर में जाकर उन्हें स्कूल आने के लिए प्रेरित करेंगे। हम नहीं पढ़ पाए तो क्या हुआ हमारे गांव के बच्चों विद्यालय आकर पढ़े, ऐसा उनका विचार था, और उनके सहयोग से ही बच्चे दूसरे दिन विद्यालय आते थे ।क्योंकि मुझे स्थानीय बोली गोंडी नहीं आने के कारण मेरी बातों को पालक नहीं समझ पाते थे ।मात्र यह 3 वरिष्ठ नागरिक ही मेरे बातों को समझते थे और बच्चों को विद्यालय आने के लिए हमेशा प्रेरित करते थे ।आज दो वरिष्ठ नागरिक इस दुनिया में नहीं है लेकिन इनका सहयोग उनके आशीर्वाद स्वरुप मुझे निरंतर प्राप्त हो रहा है । स्वर्गीय श्री सनवाराम सलाम के द्वारा जमींन दान किया गया जिसमें आज नए विद्यालय भवन का निर्माण किया गया है।

ये वरिष्ठ नागरिक उस समय मुझे सहयोग नहीं करते तो, शायद आज वर्तमान स्थिति में विद्यालय बनना नामुमकिन था। क्योंकि उनके मार्गदर्शन से ही गांव का स्वरूप धीरे-धीरे बदलता गया । 2 वरिष्ठ नागरिकों का निधन हो चुका है । एक श्री गुफा राम जी का सहयोग आज भी मुझे प्राप्त हो रहा है और विद्यालय का स्वरूप देखकर वे काफी प्रसन्न हैं तथा सप्ताह में एक बार विद्यालय आकर बच्चों की स्थिति के बारे में हमेशा मुझसे चर्चा करते रहते हैं ।और जो बच्चे विद्यालय नहीं आते उनके घर तक स्वयं जाते हैं ।

ठीक उसी प्रकार एक वरिष्ठ नागरिक स्वर्गीय श्री लखूराम जी की धर्मपत्नी जो गांव की दादी मां के नाम से प्रसिद्ध है , वह भी अपनी नाती पोती को विद्यालय लाने के साथ-साथ गांव की अन्य बच्चों को विद्यालय लाने में सहयोग करते हैं ।जो बच्चे विद्यालय नहीं आते हैं उनके घर तक वह स्वयं ही जाकर उन्हें उन्हें प्रेरित कर विद्यालय तक लाते हैं। उन्हें गांव की दादी मां के नाम से जाना

जाता है। गांव की वरिष्ठ ही मेरे प्रमुख ताकतों में से हैं । 2014 में एक घटना मेरे साथ घटित हुआ। जब मैं कक्षा पांचवी के बच्चों को बुलाने के लिए एक बड़े बच्चे को बुलाया , लेकिन एक छोटे से बालक कक्षा पहली में पढ़ने वाला रजऊ वड्डे स्वयं से मेरे पास आकर बोला कि सर मैं बुलाने जाऊंगा और वह दौड़ते हुए विद्यालय से निकल गया ।

1 घंटे तक बच्चा वापस नहीं आया तो मुझे उसे देखने के लिए जाना पड़ा कि आखिर बच्चा वापस क्यों नहीं आ रहा है ।जब मैं वहां तक पहुंचा तो देखकर आश्चर्यचकित रह गया कि कक्षा पांचवी में पढ़ने वाले बच्चा के पालक को वह बच्चा, अपने स्थानीय भाषा में बोला कि जब तक आपका बच्चा स्कूल नहीं आता है , तब तक मैं आपके घर में ही , यहीं पर बैठा रहूंगा । मजबूरी वश उस बच्चा के पालक को, अपने बच्चे को विद्यालय तक छोड़ने आना पड़ा । उसे बच्चे को गांव में मुंज कहते थे।जिसका अर्थ होता है वानर । उसी दिन से मेरे दिमाग में यह शब्द दौड़ने लगा और मेरे द्वारा दूसरे ही दिन वानर सेना का गठन किया गया । इस वानर सेना का कार्य रहता था कि जो बच्चा विद्यालय नहीं आता है उसके घर जा के उस बच्चे को विद्यालय लाना। जो बच्चे समय से पहले आ जाते है , वह दूसरे बच्चों को बुलाने के लिए अपने बस्ता को रखकर चले जाते हैं। वानर सेना के कारण उपस्थिति दर में भी काफी वृद्धि हुआ।

कमजोरियां

ग्राम कोडोली अति संवेदनशील नक्सलवादियों का क्षेत्र होने के कारण यहां पर किसी भी प्रकार की कोई सुविधा उपलब्ध नहीं था। ना ही विद्यालय भवन था और ना सामुदायिक भवन था। ऐसी विषम परिस्थिति में बच्चों को अध्ययन कराना बहुत ही चुनौती पूर्ण था क्योंकि 8 वर्षों तक संकुल समन्वय या अन्य अधिकारी भी ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली का निरीक्षण करने नहीं आये थे। किसी भी प्रकार से कोई मार्गदर्शन मुझे प्राप्त नहीं होता था। ऐसे में क्या करूं यह मेरे लिए बहुत ही चुनौती विषय था। क्योंकि गांव में कोई भी व्यक्ति पढ़ा लिखा नहीं होने के कारण मेरे लिए दिनों दिन परेशानियां बढ़ता गया। गांव की स्थानीय बोली गोंडी का ज्ञान नहीं था। यह मेरा सबसे बड़ी कमजोरी था , क्योंकि बच्चे विद्यालय आते थे तो अपने स्थानीय बोली में ही अपनी समस्या बताते थे

।

लेकिन मैं भी हिम्मत नहीं हारा और उन बच्चों को हिंदी बोलने के लिए प्रेरित करता गया। धीरे-धीरे स्कूल में पढ़ने वाले बच्चे टूटे-फूटे हिंदी बोलना प्रारंभ किए। जिससे मुझमें आत्मविश्वास बढ़ता गया और गांव में बैठक रखकर सभी पालकों को सहयोग के लिए अपील किया । उनको बोला कि आप सभी जब भी मुझसे बात करते हैं तो हिंदी में ही बात कीजिए ताकि आपके बच्चे भी हिंदी में बात कर सके। क्योंकि मेरी बातों को पालक समझ तो लेते थे लेकिन जवाब दे नहीं पाते थे। जिसके कारण यह ग्राम, मेरे लिए एक जटिल समस्या था मैंने भी स्थानीय बोली गोंडी सीखने का प्रयास करने लगा फिर थोड़े-थोड़े उनकी बातों को समझने लगा।

खतरा विश्लेषण

ग्राम कोडोली अबूझमाड़ की पहाड़ियों से घिरा हुआ और चारों ओर जंगलों के बीच बस एक छोटा सा गांव है ।यहां पर बरसात के दिनों में आवागमन के साधन उपलब्ध नहीं होने के कारण बहुत ही

परेशानियों का सामना करना पड़ता था क्योंकि नदी नालों में फूल पुलिया नहीं था ।

जिसके कारण आते जाते वक्त हमेशा मन में एक प्रकार का भय बना हुआ रहता था और जंगली क्षेत्र होने के कारण रास्ते में कई प्रकार के जंगली जानवर भालू, जंगली सुअर, सर्प, बिच्छू आदि रास्ते में दिखाई देते थे । गांव में भी अधिकतर सर्प दिखाई देते थे क्योंकि जंगली क्षेत्र होने के कारण यहां का वातावरण जंगली जानवरों के लिए बहुत ही अनुकूल है । स्कूल के समय बच्चे जब शौचालय जाते थे तो हमेशा मन में वह डर बना रहता था कि कुछ दुर्घटना ना घट जाय । इसके लिए मुझे हमेशा सतर्क रहकर ही कार्य करना पढ़ता था । कई बार मैं भी नदी में गिर चुका हूं और एक बार तो मौत का सामना भी हो चुका है , फिर भी मैंने हिम्मत नहीं हारा ।कई बार स्कूल विद्यालय परिसर और स्कूल की छत पर सांप आकर झूलते रहते थे । वह भी बहुत अति विषैला सांपों का सामना आए दिन करना पड़ता था। जब आंधी तूफान आता था तो किचन शेड हिलने लगते थे जिसके कारण हमेशा मन में भय बना हुआ रहता था। उसके बाद जब विद्यालय बना तो विद्यालय के ऊपर टीना शेड दिया हुआ था।

वह सीट भी आंधी तूफान से एक बार तो छत को उड़ा ले गया था , उस दिन अवकाश था तो किसी बच्चे का कोई नुकसान नहीं हुआ। शाला भवन भी कई जगह से दीवाल फटा हुआ था। जिसके कारण बरसात के दिनों में हमेशा डर बना हुआ रहता था कि कब भवन गिर न जाए ।शासन की ओर से बालक बालिका शौचालय बना दिया गया। वह भी मात्र दो वर्ष में पूर्णतः धराशाही हो गया।

अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण नक्सली समस्या हमेशा बना हुआ रहता था कि कब क्या हो जाए , इसकी कोई उम्मीद नहीं था । इन विषम परिस्थितियों के बावजूद भी मैंने अपने कार्य को और बच्चों को अच्छे से अच्छा शिक्षा शिक्षा दे सकूं इसके लिए सतत प्रयास करता रहा।

वर्तमान परिदृश्य

शिक्षा वह जादुई दिया है जो अज्ञान के अंधेरे को काटता है और स्वतंत्रता के स्वर्णद्वार खोलता है। स्वामी विवेकानन्द जी के अनुसार जिस संयम के द्वारा इच्छाशक्ति का प्रवाह और विकास वश में लाया जाता है और वह फलदायक होता है, वह शिक्षा कहलाती है। साथ ही में उनका यह भी मत था कि अन्तर्निहित पूर्णता का उद्घाटन ही शिक्षा है। जब पूर्णता की अभिव्यक्ति का स्तर शनैः शनैः उच्चता की ओर बढ़ता है ।

17 अगस्त 2006 को कार्यभार ग्रहण करने के पश्चात भवन विहीन विद्यालय में अध्ययन कराना बहुत ही मुश्किल था ।क्योंकि भवन नहीं होने के कारण मुझे ईमली के पेड़ के नीचे बच्चों को नियमित अध्ययन कराना पड़ता था। बरसात के दिनों में काफी अधिक परेशानियों का सामना करना पड़ता था। क्योंकि गांव में सामुदायिक भवन नहीं था। भवन नहीं होने की वजह से इमली के पेड़ का सहारा लेकर मैंने 6 वर्षों तक बच्चों को नियमित अध्ययन कराया। 2014 में ग्राम पंचायत के

सहयोग से दो रूम का विद्यालय भवन बना कर दिया गया। जिसमें एक रूम पूर्णता अंधेरा रहता है। एक ही रूम में सभी बच्चों को अध्ययन कराना , किसी चुनौती से कम नहीं था।

मैं 14 वर्षों से एकल शिक्षक के रूप में कार्य कर रहा हूं। एक कमरा, एक शिक्षक और 5 कक्षाएं , यह मेरे लिए बहुत बड़ा चुनौती का काम था। ऐसे में बच्चों को नियमित विद्यालय आने के लिए प्रेरित करना, जिससे उनका नियमित अध्ययन हो, सके ।

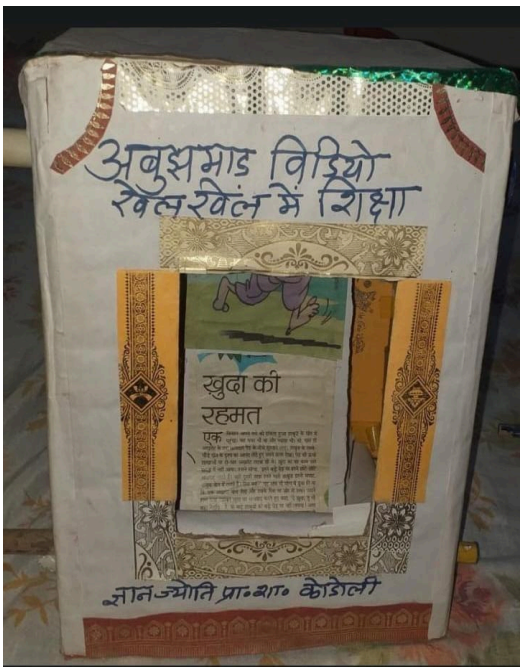
लेकिन ग्रामीण क्षेत्र होने की वजह से मौसमी फलों एवं वनों से प्राप्त फलों को एकत्रित करने के लिए पालक गण अपने बच्चों को अपने साथ ले जाते थे। जिससे बच्चे विद्यालय नहीं आते थे,लेकिन 2014 में वानर सेना का गठन किया गया। इस वानर सेना का कार्य था,बच्चों को घर जाकर विद्यालय जब तक बच्चे को लेकर नहीं आते तब तक बालक घर में ही बैठे रहते हैं ।मजबूरी वंश

उसके पालक माता-पिता को विद्यालय तक बच्चे को लेकर आना पड़ता है।

वानर सेना की वजह से दिनोंदिन विद्यालय की उपस्थिति में वृद्धि हुआ। जिला मुख्यालय से 22 किलोमीटर दूर स्थित होने के कारण यहां पर किसी भी प्रकार की आधुनिक सुविधाएं इलेक्ट्रॉनिक संसाधन उपलब्ध नहीं था। ऐसे में मेरे द्वारा नवाचार किया गया। धान कूटनी जोड़ मशीन, पहाड़ा मशीन, अबूझमाड़ वीडियो ,30 अंकलाव चॉकलेट खाओ, गुठली का खेल , ऐसे 25नवाचार किया जो बच्चों के लिए वरदान साबित हुआ ।

बच्चे समय से पूर्व विद्यालय आकर स्वयं से नवाचार के माध्यम से खेल खेल में अध्ययन कर सीख रहे हैं ।मेरे द्वारा नवाचार , बच्चों और मेरे लिए वरदान साबित हुआ क्योंकि एकल शिक्षक विद्यालय में सभी बच्चों को एक साथ पढ़ाना होता है

,

ऐसे में मेरे लिए बहुत ही सरल, नवाचार के माध्यम से हो गया । 2018 में आधुनिकता के इस दौड़ में गांव के सीधे साधे युवक युवतीयां सम्मिलित होते नजर आ रहे हैं ।ऐसे समय में मेरे द्वारा गांव की युवक युवतीयों को एकता के सूत्र में बांधे हुए एक विवेकानंद स्व सहायता समूह का गठन किया गया।

ग्रामीण युवाओं को रोजगार दिलाने का शिक्षक का सपना साकार

» स्वसहायता समूह के माध्यम से युवा रोजगार पाने में सक्षम

नारायणपुर, 22 जनवरी। नारायणपुर जिला मुख्यालय से 22 जिला किलोमीटर दूर ग्राम पंचायत करमरी के एक छोटे से ग्राम नरिया कोडोली जो आजकल शिक्षा के क्षेत्र में काफी चर्चा में चल रहा है इस क्षेत्र में रोजगार का कोई साधन नहीं होने से युवा पूरी तरह से हतोत्साहित थे और अन्य राज्यों की ओर पलायन कर रहे थे जो काफी दुखद ग्राम वासियों के लिए था शिक्षक भी बहुत चिंतित था इस कारण उन्होंने युवाओं को संगठित कर स्व सहायता समूह का गठन किया गया युवा स्व सहायता समूह में 23 सदस्य हैं युवा स्व सहायता समूह के अध्यक्ष मनकुर गोटा और रामूराम सलाम उपाध्यक्ष एवं सदस्यों के द्वारा पहली बार नरिया कोडोली में युवाओं का स्व सहायता समूह का गठन किया गया इस समूह के द्वारा आज मंगलवार करमरी बाजार में पहली बार होटल लगाया गया इस होटल में भजिया जलेबी समोसा मीठा भजिया नड्डू आदि स्व सहायता समूह के द्वारा आज मंगलवार करमरी बाजार में स्वयं द्वारा सामान बनाकर बिक्री और साथ में युवाओं के द्वारा चिकन मार्केट भी खोला गया पहली बार दूरस्थ अंचल की युवाओं के द्वारा अपना दुकान पाकर बहुत ही उत्साहित हैं स्पष्ट रूप से उनके चेहरों से उत्साह नजर आ रहा है आज पूरे ग्रामवासी और युवा काफी खुश हैं क्योंकि इससे पूर्व दूसरे ग्राम से बाजार में होटल और चिकन मार्केट लगाते हुए देखे थे आज स्वयं का दुकान पाकर सभी युवाओं और किशोरियों जोश एवं उत्साह उनके चेहरे पर देखा जा सकता है शिक्षक देवेंद्र देवाँगन के सराहनीय पहल से ग्रामवासी एवं पंचायत के सभी ग्रामों में चर्चा की सुर्खियों में चल रहा है इस सराहनीय पहल के लिए शिक्षक को युवा स्व सहायता समूह एवं समस्त ग्रामवासी की ओर से शिक्षक को बहुत-बहुत धन्यवाद दिए।

इस गठन के पश्चात गांव की युवा युक्तियां बेरोजगारों से ₹500 जमा करके स्थानी हाट बाजारों में उनके लिए रोजगार के साधन होटल तथा वन उपज खरीदी करने का कार्य प्रारंभ किया गया तथा विवेकानंद स्व सहायता समूह द्वारा आधुनिकता की इस दौड़ से उन्हें उठाकर अपनी संस्कृति से जोड़ने का प्रयास किया गया ।

विवेकानंद नृतक दल का गठन किया गया। नृतक दल के गठन करने के पश्चात सर्वप्रथम नारायणपुर नगर पालिका में अरविंदो सोसाइटी के कार्यक्रम में नृतक दल के द्वारा प्रस्तुति दिया गया।कोविड-19 के दौरान जब संपूर्ण देश कोरोना से प्रभावित था लॉकडाउन लगा था, ऐसे में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के बच्चों को मोहल्ला क्लास के माध्यम से लगातार अध्ययन कराया जा रहा था । मोटरसाइकिल गुरुजी के नाम से मैंने 4 ग्राम पंचायतों के 13 स्थानों पर

मोहल्ला क्लास चलाया, लाउडस्पीकर के माध्यम से लगभग 300 बच्चों को लॉकडाउन के दौरान अध्ययन से जोड़े रखा। मोहल्ला क्लास ग्राम के शिक्षित बेरोजगार युवक-युवतियों के सहयोग से लगातार संचालित करता रहा।

मोटरसाइकिल गुरुजी के रूप में मैंने संकुल ,विकासखंड, जिला एवं राज्य स्तर पर अपना अलग पहचान बना लिया ।आज मोटरसाइकिल गुरु जी के रूप में छत्तीसगढ़ के साथ-साथ अन्य राज्यों के शिक्षकों से मेरा निरंतर संपर्क बना हुआ है। लगातार 18 वर्ष से ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली का किसी भी प्रकार की कोई शिकायत आज तक नहीं हुआ है।

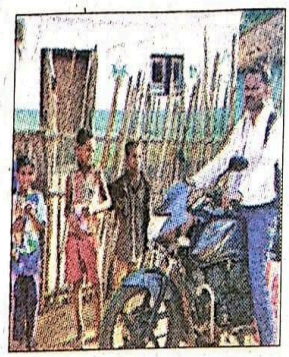
Teacher Dewangan turning adversity into opportunity for rural students

■ Dewangan conducts offline classes and teaches children through loudspeaker under 'Padhai Tuhar Dwar' project

■ **Our Correspondent**
NARAYANPUR, July 19,

IT is rightly said that the influence of a good teacher can never be erased. This has been proved by a teacher in Narayanpur who is teaching the students, who do not have android phones, with loudspeakers. The teacher conducts offline classes and teaches the children through loudspeaker under 'Padhai Tuhar Dwar' project.

Today the whole country is amidst a tough battle with Coronavirus and many lives have also been affected with the same. The thing which been affected the most is education as all the schools and colleges have been closed over last two months as a measure of COVID-19 prevention.

Teacher Devendra Kumar Dewangan.

However, Chhattisgarh state government's 'Padhai Tuhar Dwar' is a bit relief for this problem. It needs a mention here that under 'Padhai Tuhar Dwar', online classes are being conducted by the teachers so that the students can learn even while sitting at their homes.

But many children in rural and remote areas of the state are still deprived of this benefit as either they don't have mobile phones or proper network connection.

On such remote village Kadoli is in Narayanpur district where the students are not able to get the benefits of online classes. However, coming as saviour, a teacher Devendra Kumar Dewangan of Gyan Jyoti Primary School, Kodoli here has started teaching children through loudspeakers.

Devendra Kumar Dewangan takes his loudspeaker classes in Indira Awaspara and Bus stand para and teaches a batch of 30 students. The students are taught through loudspeakers and proper social distancing is maintained in the classes.

Apart from this, Devendra has chosen four volunteers from every village to help him in this noble deed. Devendra sends audio of lessons to the four volunteers in Hindi and local Halbi language and these volunteers play these audios for the children.

Apart from this, the youth also checks the homework of the children, who cannot attend the classes and also provides them necessary guidance.

क्योंकि मेरे कार्यों से संकुल समन्वयक, पालकगण एवं जिला के सभी अधिकारी प्रसन्न है।और मेरे कार्यों के कारण मुझे मुख्यमंत्री गौरव शिक्षा अलंकरण प्राप्त हुआ है तथा जिला कलेक्टर महोदय द्वारा प्रमाण पत्र दिया गया है। अरविंदो सोसायटी द्वारा अन्य राज्यों एवं जिला से प्रशंसनीय प्रमाण पत्र लगातार प्राप्त हो रहा है। 14 नवंबर 2021 को जवाहरलाल नेहरु समागम पुरस्कार मुख्यमंत्री माननीय भूपेश बघेलजी के द्वारा, प्रमाण पत्र प्रदान किया गया। 3 फरवरी 2022 को राष्ट्रीय कांग्रेस अध्यक्ष माननीय राहुल गांधी जी के समक्ष छत्तीसगढ़ राज्य शासन की योजनाएं , जो कोरोना काल के दौरान बच्चों को किस प्रकार अध्ययन कराएं , इसके बारे में माननीय राहुल गांधी जी को मेरे द्वारा विस्तार से बताया गया, और मुझे राज्य का प्रतिनिधित्व करने का सुनहरा अवसर प्राप्त हुआ ।यह मेरे लिए सौभाग्य की बात है।

ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में 18 नवंबर 2021 से अभिभावक मित्र का गठन किया गया । गठन करने वाला ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला राज्य और पूरे भारतवर्ष का पहला विद्यालय है ।जो अभिभावक मित्र का गठन किया और गठन के पश्चात विद्यालय का विकास दिनोंदिन होने लगा । अभिभावक मित्र अपने अधिकार कर्तव्यऔर दायित्व को पूरी तरह से समझ गए हैं । मेरे द्वारा उन्हें प्रशिक्षण भी दिया गया। प्रशिक्षण प्राप्त करने के बाद अपनी जिम्मेदारी का निर्वहन करने लगे और जब 25 अप्रैल 2022 को छत्तीसगढ़ शासन की ओर से संपूर्ण विद्यालयों में ग्रीष्मकालीन अवकाश प्रारंभ हुआ वैसे ही अभिभावकमित्रों के द्वारा बैठक रखकर बगिया कार्यक्रम का संचालन प्रारंभ किया गया। इस बगिया कार्यक्रम के द्वारा बच्चे

सुबह 7:00 से 9:00 बजे विद्यालय आकर पीटी योगा खेल चित्रकला गणित के सवाल पढ़ना लिखना गतिविधि स्वयं से खेल खेल में कर के सिखते हैं।

अभिभावक मित्र के द्वारा बगिया कार्यक्रम का संचालन

नारायणपुर(प्रातःइंडिया)। छत्तीसगढ़ के सबसे दूरस्थ अंचल नारायणपुर जिला के आश्रित ग्राम पंचायत करमरी के अधीन ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में 18 नवंबर 2021 को अभिभावक मित्र का गठन किया गया ।अभिभावकों मित्रों को एक दिवसीय प्रशिक्षण मोटरसाइकिल गुरु जी देवेंद्र देवांगन के द्वारा दिया गया । अभिभावक मित्रों को उनकी कार्य और कर्तव्यों के बारे में विस्तार से इस प्रशिक्षण के माध्यम से बताया गया। उसके बाद धीरे धीरे शाला विकास योजनाओं से संबंधित अभिभावक मित्रों में जागरूकता देखने को मिला। विद्यालय में चारदिवारी नहीं होने के कारण हमेशा विद्यालय परिसर में मवेशियों का आना जाना रहता था। इसको देखते हुए अभिभावक मित्रों के द्वारा पहला कार्य अस्थाई रूप से चारदीवारी का निर्माण किया गया। भवन की स्थिति जर्जर को देखते हुए,अभिभावक मित्रों के द्वारा ग्राम पंचायत स्तर पर आवेदन दिया गया है। प्रति माह अभिभावक मित्रों का बैठक होता है। जिसमें अपने बच्चों को बेहतर शिक्षा देने के लिए शिक्षक मोटरसाइकिल गुरु जी देवेंद्र देवांगन के साथ मिलकर अन्य योजनाओं का निर्माण कर उन पर कार्य करना प्रारंभ कर दिए। मात्र तीन-चार माह में ही विद्यालय का विकास होता दिखाई दे रहा है। बहुत ही कम कार्यकाल के दौरान भी अभिभावक मित्र की सफलता ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में देखने को मिलता है । आज छत्तीसगढ़ शासन की ओर से सभी विद्यालयों में ग्रीष्मकालीन अवकाश घोषित होने के पश्चात अभिभावक मित्रों के द्वारा ही नए कार्यक्रम बगिया का संचालन करने हेतु दिशा निर्देश तय किया गया। बगिया कार्यक्रम के तहत बच्चों को सुबह 7:00 से 9:00 बजे तक विद्यालय परिसर में आकर दो घंटा अध्ययन करने के लिए, सभी अभिभावक मित्रों के द्वारा अपने बच्चों को विद्यालय भेजने हेतु तत्पर हैं, क्योंकि यदि बच्चे विद्यालय नहीं जाएंगे तो उनकी शैक्षणिक स्तर दिनों दिन गिरता जाएगा। यह सभी अभिभावक मित्रों का फैसला है ।इस बगिया कार्यक्रम का संचालन मोटरसाइकिल गुरुजी और अतिथि शिक्षक श्री मनोज यादव जी के द्वारा किया जा रहा है। पढ़ाई के साथ साथ खेल खेल में शिक्षा दिया जा रहा है। इस से सभी बच्चों में एक प्रकार की नई उमंग दिखाई दे रहा है।

अभिभावक मित्रों द्वारा का विशेष पहल

ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के अभिभावक मित्रों द्वारा बच्चों को प्रतिदिन सुबह 7:00 से 9:00 बजे विद्यालय भेजा जाता है ,जिससे वह बेहतर तरीके से अध्ययन कर सकें। आज बस्तर क्षेत्र के हरे सोने के नाम से जाने वाले तेंदूपत्ता संग्रहण का सीजन चल रहा है,उसके बावजूद भी अभिभावक गण अपने बच्चों को प्रतिदिन स्कूल भेज रहे हैं। अभिभावक मित्रों के सहयोग से ग्राम उप सरपंच श्री सुखदेव बड़े और ग्राम सचिव श्री बनीष साहू के द्वारा बगिया कार्यक्रम का सफल संचालन के लिए बच्चों को टी-शर्ट प्रदान किया गया।।

बगिया कार्यक्रम का संचालन

नारायणपुर जिला का प्रथम विद्यालय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में बगिया कार्यक्रम का संचालन किया जा रहा है । जिसमें बच्चों को शिक्षा के साथ-साथ,पढ़ाई, चित्रकला,खेल योगा पीटी कराया जा रहा है। जिससे बच्चे खेल खेल में ही शिक्षा ग्रहण कर रहे हैं और उनकी रूचि के अनुसार उन्हें स्वतंत्र छोड़ दिया जाता है ।जिससे वे अपने आधार पर अध्ययन या खेल खेलते हैं। गया कार्यक्रम के सफल संचालन से अभिभावक मित्र काफी प्रसन्न हैं।।

भारत के अन्य राज्यों तथा केंद्र शासित प्रदेशों में मोटरसाइकिल गुरुजी के रूप में देवेंद्र देवांगन की अलग पहचान बना हुआ है।

राजधानी में आयोजित दो दिवसीय जवाहरलाल नेहरू राष्ट्रीय समागम 2021 में शिक्षकों ने कोरोना काल में शिक्षकों द्वारा किए गए नवाचार को लेकर प्रदर्शनी लगाई गई थी जिसमें ना केवल छत्तीसगढ़ बल्कि अन्य राज्यों एव केंद्र शासित प्रदेश के शिक्षकों ने भी अपने मॉडलों के जरिए शिक्षा के क्षेत्र में किए गए नवाचारों को बताया माननीय मुख्यमंत्री श्री भूपेश बघेल जी छत्तीसगढ़ शासन एवं माननीय शिक्षा मंत्री डॉक्टर प्रेमसाय टेकाम जी के द्वारा भी मोटरसाइकिल गुरुजी के रूप में काफी तारीफ किया गया।

अभिभावक मित्रों के सहयोग से शाला विकास दिनों दिन हो रहा है। क्योंकि शाला के लिए शाला विकास योजना अभिभावक मित्रों के द्वारा बनाया गया है उसी योजना को ध्यान में रखते हुए नए भवन की मांग पूर्ण हो चुका तथा भवन बनाना प्रारंभ हो चुका है। संकुल के अन्य शालाओं में भी अभिभावक मित्र गठन करने के लिए प्रयास किया जा रहा है।

----------*******----------

समुदाय का वर्णन

अति संवेदनशील और नक्सल प्रभावित क्षेत्र होने के कारण गांव में किसी प्रकार से कोई बैठक का आयोजन नहीं किया जा सकता था। क्योंकि जो गांव में बैठक या अन्य गतिविधियां

करते हैं तो उसकी सजा सिर्फ और सिर्फ मौत था। जिसके कारण समुदाय से संपर्क बहुत ही कम होता था । मुझे कोई भी जानकारी प्रत्येक घर में जाकर पालकों को मौखिक रूप से बताना पड़ता था। इसी के कारण मुझे समुदाय का सहयोग प्राप्त नहीं हो पाता था। विद्यालय में किसी भी प्रकार की सांस्कृतिक कार्यक्रम या अन्य गतिविधियां बच्चों के साथ मिलकर हम नहीं कर सकते थे। गांव में कोई सुविधा उपलब्ध नहीं था। कई वर्षों तक असुविधाओं के बीच बच्चों को अध्ययन कराना बहुत ही मुश्किल साबित हो रहा था। लेकिन धीरे-धीरे समय बदलता गया और 2015 में समुदाय को बहुत विषम परिस्थिति के बावजूद , उन्हें विद्यालय तक लाया गया। इसके लिए मुझे ग्राम के वरिष्ठ महिलाओं का सहयोग लेना पड़ा, क्योंकि इससे पहले कभी गांव में अपने हाथों में आदिवासी महिलाएं मेहंदी नहीं लगाए थे।

घोर नक्सल प्रभावित कोडोली नरिया की ग्रामीण महिलाओं ने पहली बार हाथों में लगाई मेहंदी

सामुदायिक सहभागिता के तहत शिक्षक देवेंद्र देवांगन ने कराया आयोजन

बच्चों ने बनाया सब्जियों का गुलदस्ता

क्विज प्रतियोगिता से परखा बच्चों का ज्ञान

मैंने मेहंदी प्रतियोगिता में वरिष्ठ महिलाओं के हाथों में मेहंदी लगाया। जिससे सभी काफी प्रसन्न हुए। वहीं से समुदाय का विद्यालय के प्रति आत्मविश्वास बढ़ा और मुझे समुदाय का सहयोग मिलना प्रारंभ हुआ। धीरे-धीरे गांव की युवा वर्ग को विद्यालय की ओर आकर्षित करने लगा। महिलाओं के ऊपर हो रहे अत्याचार के बारे में उन्हें अवगत कराया। महिला उत्पीड़न को रोकने के लिए गांव में छोटी सी रैली का आयोजन कर उन्हें मेरे द्वारा समझाया गया। कोडोली और करमरी के युवा वर्ग और युवतियां जिला ,हाट बाजारों में आकर आधुनिक साधनों को देखकर अपने आप को आधुनिकता में रंगने के प्रयास के कारण अपने आदिवासी संस्कृति को दिनों दिन पीछे छोड़ते जा रहे थे

ऐसे में गांव की युवा युवतियों को जोड़कर मैंने एक विवेकानंद स्व सहायता समूह का गठन मेरे द्वारा किया गया और उन्हें स्थानीय बाजारों में व्यवसाय से जोड़कर होटल और वनों से प्राप्त संपदा को खरीदने के लिए प्रोत्साहित किया । और धीरे-धीरे उनका रोजगार और व्यवसाय चलने लगा साथ आधुनिकता की इस दौड़ में वह अपनी संस्कृति को छोड़ चुके थे । मेरे द्वारा विवेकानंद नृतक दल का गठन कर उन्हें अपने संस्कृति से जोड़ा और उनके साज सज्जा सम्मान खरीदी के लिए 2000 की राशि देकर उन्हें नृत्य से संबंधित कुछ विशेष बातों को अवगत कराया और मेरी ही द्वारा उन्हें सर्वप्रथम नारायणपुर जिला मुख्यालय में नृत्य करने के लिए प्रेरित कर जिला मुख्यालय तक लाया ।

दैनिक भास्कर **बस्तर भास्कर** 27-04-2023

प्राथमिक शाला कोडोली में मनाया पढ़ई तिहार

नारायणपुर| ग्राम पंचायत करमरी के आश्रित ग्राम कोडोली में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला में मंगलवार को अंगना म शिक्षा के तहत पढ़ाई तिहार मनाया गया। जिसमें गांव के सभी माताओं ने बढ़ चढ़कर हिस्सा लिया। विजेताओं को प्रमाण पत्र दिया गया। अभिभावक मित्र माताओं के सहयोग से विद्यालय की स्वच्छता, बच्चों की स्वच्छता, उपस्थिति, मध्यान्ह भोजन गुणवत्ता, पढ़ाई, सामाजिक आर्थिक सर्वे कार्य में सहयोग निरंतर प्राप्त हो रहा है। ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में पढ़ाई तिहार में लक्ष्मीबाई वड्डे को पहला व बुधनीबाई वड्डे को दूसरा स्मार्ट माता का स्थान प्राप्त हुआ।

उसके बाद धीरे-धीरे जिला एवं अन्य जिलों में जाकर विवेकानंद नृतक दल द्वारा अपनी प्रस्तुति देना प्रारंभ किए। आज वर्तमान स्थिति में विवेकानंद नृतक दल द्वारा विकसितभारत संकल्प यात्रा के दौरान विवेकानंद नृतक दल नृत्य प्रस्तुत किया गया जिसे जिला स्तर पर काफी सराहना मिला। उसके बाद गांव की युवा युवतियों का विश्वास मेरे प्रति दिनों दिन बढ़ने लगा और स्कूल के कार्यों में सहयोग मुझे निरंतर प्राप्त होता रहा है।

नरिया कोडोली में खुली पहली दुकान

नारायणपुर. जिला मुख्यालय से महज 22 किलोमीटर दूर ग्राम पंचायत करमरी के आश्रित ग्राम नरिया कोडोली में पहली बार दुकान खुली. स्व सहायता समूह में 23 सदस्य हैं. समूह अध्यक्ष मनकुर गोटा और रामूराम सलाम उपाध्यक्ष एवं सदस्यों ने मंगलवार करमरी बाजार में पहली बार होटल लगाया. इस होटल में भजिया जलेबी समोसा मीठा भजिया नड्डा आदि बिक्री किया. चिकन मार्केट भी खोला गया पहली बार दूरस्थ अंचल की युवाओं के द्वारा अपना दुकान पाकर बहुत ही उत्साहित हैं स्पष्ट रूप से उनके . शिक्षक देवेंद्र देवांगन की पहल से ग्रामवासी एवं पंचायत के सभी ग्रामों में चर्चा की सुर्खियों में चल रहा है.

गांव के 5 युवा वर्ग अपने अध्ययन कार्य को सुचारू रूप से नहीं कर पाए और बीच में ही पढ़ाई छोड़ चुके थे मैंने अपने प्रयासों के माध्यम से उन्हें दसवीं और 12वीं उत्तीर्ण छत्तीसगढ़ राज्य

ओपन शिक्षा के माध्यम से उन्हें 12वीं उत्तीर्ण करवाया। गांव की जो कम पढ़े-लिखी युवक और युवतियों को छत्तीसगढ़ कौशल योजना के माध्यम से प्रशिक्षण दिलाया गया। जिला मुख्यालय से काफी दूर होने के कारण यहां पर मात्र कृषि कार्य और वनों से प्राप्त वन उपज पर ही समस्त ग्रामवासी निर्भर रहते हैं । यहां का खेती प्राचीन पद्धति पर करते हैं। जिसके कारण यहां की उपज बहुत ही कम होता है इसीलिए समस्त ग्रामवासी वनों से प्राप्त वन संपदा पर ही अधिकतर निर्भर रहते हैं।

सामाजिक जागरूकता नारायणपुर जिले के अंतर्गत सुदूर पहाड़ियों एवं वनों की प्राकृतिक सुरमयता के बीच बस एक छोटा सा गांव नरिया कोडोली यह जिला मुख्यालय से 22 किलोमीटर की दूरी पर स्थित है दूरस्थ अंचल होने के कारण यहां पर किसी प्रकार की आधुनिक साधन के बारे में किसी भी महिला को जानकारी नहीं है

इस कारण महिलाओं और किशोरी युक्तियां को स्वच्छता संबंधित जानकारी नहीं होने के कारण वह गंभीर बीमारियों के शिकार हो जाते हैं ।मासिक चक्र नारी की शरीर शारीरिक प्रक्रिया है लेकिन समाज में इसके साथ ही रूढ़िवादी सोच अंधविश्वास और गैरजरूरी परिजनों को जोड़कर इस रीति के लिए शारीरिक मासिक रूप से भी कठिन दिनों में बदल दिया है। पुरानी ढरों से चली आ रही रीत

मासिक चक्र से गुजर रही नारी, बालिका को पूजा स्थल और रसोई घर और धार्मिक आयोजनों में भाग लेने से रोकते आई है पुरुष प्रधान समाज में इस विषय पर में नहीं उत्तर ही मिलते हैं।

स्वयं महिलाएं भी अपने जीवन की एक महत्वपूर्ण पक्ष और प्रक्रिया पर खुलकर बात करने में बहुत संकोच महसूस करती है ।ऐसे में समय की मांग है कि विद्यालय में कन्याओं और उनकी माँताओं से इन विषय पर कैसे बात किया जाए यह एक सोचनीय विषय था। क्योंकि मैं एक पुरुष शिक्षक होने के कारण मुझे बहुत ही ज्यादा संकोच हो रहा था। लेकिन गांव की मितानिन से मेरे द्वारा संपर्क किया गया और मितानिन महिलाओं से बात कर उन्हें इस विद्यालय समस्या से अवगत कराया गया ।उनके सहयोग से आंगनबाड़ी कार्यकर्ता श्रीमती जाएंगेबाई से संपर्क किया गया ग्राम की मितानिन एवं आंगनबाड़ी कार्यकर्ता के सहयोग से एक एनजीओ संस्था के महिला कर्मचारी से संपर्क कर उन्हें पूरी बात बताया गया ।

इसके पश्चात विद्यालय में एक कार्यक्रम रखने का निर्णय लिया गया मासिक चक्र के महत्व शारीरिक स्वच्छता सेनेटरी का इस्तेमाल और उपयोग में लाई गई सेनेटरी को नष्ट करने के तरीके बताए गए उप स्वास्थ्य केंद्र गोटाबेनूर की नर्स श्रीमती हेमलता तारम एन जी ओ साथी संस्था के श्रीमती निर्माणी आंगनवाड़ी कार्यकर्तो मितानिन एवं गांव की किशोरी बालिकाएं माताएं सभी को जोड़कर इसी दिशा में जागो सखियां एक कदम स्वच्छता की ओर यही मेरा प्रयास था। ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला को डोली में समय-समय पर जागरूकता संबंधी रैली का आयोजन ग्राम नारिया में किया जाता है।

समस्या की स्थिति

छत्तीसगढ़ की सबसे दूरस्थ अंचल नारायणपुर जिला के अबूझमाड़ क्षेत्र के चारों ओर पहाड़ियों से घिरा हुआ एक छोटा सा गांव कोडोली नरिया आधुनिक सुख सुविधाओं से काफी दूर था यहां पर ना ही सड़क था ना ही नदी नालों में फूल पुलिया था आवागमन के साधन मात्र बरसात में पैदल ही आना जाना होता था। किसी प्रकार की आवश्यकता की पूर्ति हेतु उन्हें जिला तक आना पड़ता था। यहां तक इस ग्राम में लाइट सुविधा भी नहीं था शाम होते ही पूरा ग्राम पंचायत के समस्त ग्राम अंधकार में डूब जाता है ।अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण विकास काफी दूर था। इसी कारण ग्राम पंचायत में किसी भी विद्यालय में शिक्षा का स्तर बहुत कम था ग्राम पंचायत करमरी के प्राथमिक शाला करमरी 1963 से विद्यालय संचालित है ।

लेकिन आज तक शिक्षा का स्तर बहुत ही कम था। क्योंकि 2018 में पंचायत की लगभग 6 बच्चों ने 12वीं उत्तीर्ण किये । इससे पहले कोई भी बच्चा आठवीं के बाद आगे की पढ़ाई नहीं कर पाता था मेरे द्वारा उन बच्चों को घर तक जाकर समझाइश देकर पुनः मुख्य धारा से जोड़ने का प्रयास किया गया और अंततः ग्राम पंचायत करमरी के आश्रित ग्रामों के बच्चे 12वीं उत्तीर्ण कर लिए शिक्षा का प्रतिशत देखा जाए तो मात्र 10% से ज्यादा ग्राम पंचायत स्तर में नहीं था। लेकिन मेरे प्रयासों के द्वारा आज शिक्षा का स्तर लगभग50% पहुंच चुका है क्योंकि ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के बच्चों का स्तर देखकर अन्य स्कूलों के शिक्षक भी मेरे कार्यों को देखकर वह भी बच्चों के स्तर को सुधारने में लगे हुए हैं। जिससे शिक्षा का स्तर धीरे-धीरे सुधार रहा है आज ग्राम पंचायत में प्राथमिक विद्यालय सात हैं। और एक उच्च प्राथमिक विद्यालय है। सबसे बड़ी समस्या यह है कि बच्चे आठवीं और पांचवी उत्तीर्ण करने के बाद अन्य शहरों की ओर पलायन हो जाते हैं

जिसके कारण बच्चे शिक्षा के मुख्य धारा से काफी दूर हो जाते हैं ।क्योंकि आधुनिकता के दौड़ के कारण बच्चे मोबाइल या अन्य सामान की पूर्ति हेतु अन्य राज्यों में कार्य करने हेतु पलायन करते हैं। जिसके कारण शिक्षा के मुख्य धारा से हट जाते हैं। और अपने अध्ययन को वहीं पर बंद कर देते हैं जिससे उनका भविष्य गलत राह पर चला जाता है और अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण विद्यालयों में अधिकतर एकल शिक्षक होने के कारण शिक्षा व्यवस्था सही तरह से नहीं हो पाता। सबसे बड़ी समस्या और मुद्दा यह है कि अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण पूरी तरह से विकास कार्य बंद हो गया था लेकिन धीरे-धीरे विकास की राह में ग्राम पंचायत करमरी के समस्त ग्राम आगे आ रहे हैं।

----------**********----------

परिवर्तन की शुरुआत

2015 में जब दो रूम का शाला भवन बना दिया गया उसके बाद धीरे-धीरे विद्यालय का विकास होना प्रारंभ हुआ सबसे पहली समस्या था कि बच्चों की उपस्थिति दर कैसे बढ़ाएं इसके लिए मैंने कई नवाचार करना प्रारंभ किया । यह नवाचार में शून्य निवेश पर आधारित है । यह बच्चों के लिए खेल-खेल में बहुत ही शिक्षाप्रद है क्योंकि बच्चे विद्यालय समय से पूर्व आकर खेल-खेल में स्वयं से सीखते थे। यदि कुछ परेशानी होता है तो बड़े बच्चे छोटे बच्चों का मदद कर देते हैं।उपस्थिति दर बढ़ाने में वानर सेवा का भी बहुत पूर्ण योगदान रहा क्योंकि वानर सेना के बच्चे, जो बच्चे विद्यालय नहीं आते थे उन्हें विद्यालय समय से पूर्व उनके घर में जाकर उन्हें प्रेरित कर विद्यालय लेकर आते हैं इसी कारण उपस्थिति दर में 100% वृद्धि हुआ।

ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली जिला का ऐसा विद्यालय है जहां पर उपस्थित हमेशा 100%प्रतिशत रहता है समुदाय को जोड़कर काम करना प्रारंभ किया जिससे गांव के सभी पालकगण विद्यालय आकर बैठक में अपनी सहभागिता प्रदान करने लगे क्योंकि बच्चों के शिक्षा के प्रति धीरे-धीरे सजग होने प्रारंभ हो गए। विद्यालय का अध्ययन स्तर में काफी सुधार होने लगा। लेकिन 2019 में अचानक कोविड-19 का दौर प्रारंभ हो गया जिसके कारण संपूर्ण भारतवर्ष में विद्यालय को बंद करना पड़ा। लेकिन मैंने हिम्मत नहीं हारा और पालकों से अनुमति लेकर कोविड -19 के दौरान भारत वर्ष में पहले विद्यालय था जहां पर अध्ययन सुचारू रूप से चल रहा था।

इस अध्ययन कार्य को नीति आयोग और माननीय प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र दामोदरदास मोदी जी ने भी मन की बात में काफी तारीफ किए। कोविड -19 के दौरान बच्चों का पढ़ाई काफी प्रभावित होने के बाद फिर मैंने 18 नवंबर 2021 को अभिभावक मित्र का गठन किया इस अभिभावक मित्र के द्वारा गांव की समस्त परिवार से महिला, पुरुष और युवकों युवतियों को जोड़कर विद्यालय विकास संबंधित कार्य करना प्रारंभ किया।

कार्य योजना

अभिभावक मित्र गठन करने के पश्चात इसके क्या कार्य और किस प्रकार से विद्यालय के लिए कार्य कर सकते हैं ।इन बातों को सभी आए हुए माता-पिताओं एवं गांव की वरिष्टों के सामने रखा और एक कार्य योजना बनाना प्रारंभ किये । पहले मुझे ज्ञान दीप शिक्षा पुरस्कार से ₹5000 राशि के बारे में समस्त अभिभावक मित्रों को बताया और उनसे भी आग्रह किया कि प्रत्येक परिवार से ₹100 देकर हम एक स्मार्ट टीवी का क्रय कर बच्चों को बेहतर तरीके से अध्ययन कर सकते हैं ।इसके लिए कार्य योजना तैयार किया गया और सभी परिवारों से ₹100 की राशि प्राप्त कर एक स्मार्ट टीवी खरीदा गया लेकिन समस्या यह था

Primary School in remotest Karmari first to start 'Abhibhavak Mitra'

A brainstorming session going on at Gyan Jyoti Primary School Kodoli.

Children collecting donation from every house for arranging smart classes.

■ **Staff Reporter**
RAIPUR, Dec 1

IN A brainstorming session for better education system for the children in Chhattisgarh, S K Upadhyay from Delhi highlighted Delhi government's unique initiative 'Kalpana Abhibhavak Mitra'. But today by 'Motorcycle Guruji' of Gyan Jyoti Primary School Kodoli at remotest Karmari gram panchayat of Narayanpur district has put the name of Chhattisgarh on the national map.

Gyan Jyoti Primary School, Kodoli, is the first school of Chhattisgarh, which realized the dream by forming 'Abhibhavak Mitra' on November 18, 2021. The idea of the scheme is to add parents to the school as friends, so that the school system can be further strengthened and studies of the children can go on smoothly.

As parents are the closest to the children and it is very important for them to treat their children in a friendly manner, it is important to connect the parents in the school. Chamaram Vadde was unanimously made the president of 'Abhibhavak Mitra' and Sadhu Ram as vice-president and Kasru Ram as secretary. They promised to give best education to the children of the village. On the proposal of Motorcycle Guruji Devendra Dewangan, every family decided to deposit Rs 100 per, so that equipment for smart classroom can be arranged. All the parents present gave their unanimous consent. Due to being a very remote area, there is a lack of network facility and parents are always ready to provide better education to their children even though they are uneducated.

कि बिजली की तार स्कूल विद्यालय से काफी दूर था लेकिन फिर सभी ने सहयोग कर बिजली तार खरीद कर अस्थाई रूप से टीवी को चलना प्रारंभ किया गया जिससे सभी अभिभावक मित्र काफी प्रसन्न थे। अभिभावक मित्रों का एक दिवसीय प्रशिक्षण मेरे द्वारा उन्हें दिया गया । कि उनका कार्य क्या है ,? कर्तव्य क्या है ? और विद्यालय के प्रति उनका दायित्व क्या है ?इसके बारे में मैंने उन्हें विस्तार से दिनभर समय देकर समझाया इस कार्य में गांव की ही युवा अरजूराम ने मुझे सहयोग किया। सबसे पहले हमने जर्जर हुए विद्यालय के लिए एक कार्य योजना बनाना प्रारंभ किए यह कार्य योजना 1 वर्षीय था ।

इस कार्य योजना में हमें क्या-क्या करना चाहिए इस पर ज्यादा कार्य किया गया । उपस्थित दर में और वृद्धि के लिए अभिभावक मित्रों एवं युवा व्यवसाईयों के द्वारा पुरस्कार सप्ताह एवं मासिक पुरस्कार का आयोजन किया गया जिसके कारण बच्चों की उपस्थिति 100% विद्यालय में बना हुआ रहता है । क्योंकि भवन की स्थिति बहुत ही ज्यादा जर्जर हो चुका था छत और दीवार भी बहुत ज्यादा फटा हुआ था नीचे फर्श भी पूरी तरह से खराब हो चुका था जिससे बच्चे नहीं बैठ पाते थें । बच्चों के सहयोग से फर्श पर मिट्टी से बराबर कर उसे लेवल किया गया । ताकि बच्चे जमीन में अच्छे से बैठ सके इन विषम परिस्थिति में अभिभावक मित्र का सहयोग मुझे प्राप्त हुआ। मैंने अभिभावक मित्रों का लगातार माह में दो बार बैठक रखना प्रारंभ किया । बैठक रखने के बाद हमने सबसे पहले संकुल स्तर पर आवेदन दिया, नए भवन के लिए उसके बाद जिला एवं ब्लॉक स्तर पर आवेदन देना प्रारंभ किया। जब सभी अभिभावक मित्र महिला पुरुष नारायणपुर जिला जाकर कलेक्टर महोदय को आवेदन दिए उसके पश्चात ही नए भवन की स्वीकृति प्राप्त हुआ लेकिन अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण ग्राम में भवन बनाना नामुमकिन था।

लेकिन अभिभावक मित्रों का सहयोग मुझे निरंतर प्राप्त होता गया । मैंने हिम्मत नहीं हारा और कई बैठक का आयोजन कर अभिभावक मित्रों को स्पष्ट रूप से कह दिया था कि यदि भवन नहीं बनता है, तो मैं यह विद्यालय छोड़कर अन्य विद्यालय में अपना स्थानांतरण कराकर चल दूंगा लेकिन अभिभावक मित्रों का कहना था कि सर आपको हम इस गांव से जाने नहीं देंगे। इसलिए सभी अभिभावक मित्र एकत्र होकर नक्सलियों से मिलने हेतु दूसरे गांव चल दिए और कई बार जाने के बाद उनसे मिलकर उन्हें आग्रह किया कि हमारे गांव में यह भवन बनने दीजिए क्योंकि हमारे गांव में जो भवन है वह बहुत ही जर्जर हो चुका है कभी भी गिर सकता है आखिरकार शिक्षा के महत्व को नक्सलवादियों जानते हैं। इसलिए उनके द्वारा मना नहीं किया गया। और फिर धीरे-धीरे भवन बनना प्रारंभ हुआ एक वर्ष के अंदर नया भवन बनकर तैयार हुआ।

परिणाम

ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली को नए भवन का निर्माण में अभिभावक मित्रों की कार्य योजना के माध्यम से 4 अक्टूबर 2023 को नए भवन का उद्घाटन जिला पंचायत अध्यक्ष महोदया श्रीमती श्यामबती रजनू नेताम एवं जिला पंचायत उपाध्यक्ष श्री देवनाथ उसेण्डी जी ,जनपद अध्यक्ष श्री पंडीराम वड्डे एवं जिला सदस्य श्रीमती भगवती पिस्दा ,अभिभावक मित्र अध्यक्ष श्री चमरा राम उपाध्यक्ष कसरूराम सचिव श्री चमरूराम एवं समस्त अभिभावक मित्रों की उपस्थिति में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली का उद्घाटन किया गया ।

इस उद्घाटन के समय में सभी ग्राम पंचायत में जाकर पीला चांवल देकर सभी ग्राम वासियों को निमंत्रण दिया गया था। कई वर्षों की सतत प्रयास से आज ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली को

नए भवन की प्राप्ति हुआ। जिससे समस्त अभिभावक मित्र एवं ग्राम पंचायत के सभी ग्रामवासी इस भवन को देखकर काफी खुश हैं।

क्योंकि ऐसा भवन आज तक उनके द्वारा देखा नहीं गया था। और अपने गांव तथा अन्य गांव की युवक,युवतियों द्वारा आकर पूरे चित्र को देखकर अपना सेल्फी फोटो भी खींचकर ले जाते हैं। क्योंकि पढ़ाई के साथ-साथ यहां का प्रिंट रिच वातावरण बहुत ही लुभावन है।

----------**********----------

परिवर्तन लाने में लगा समय, इसमें शामिल प्रतिक्रियाएं, असफलताएं, सफलताएं, सबसे महत्वपूर्ण बात शिक्षा

"परिवर्तन का मानव मन पर काफी मनोवैज्ञानिक प्रभाव पड़ता है। भयभीत लोगों के लिए, यह खतरनाक है क्योंकि इसका मतलब है कि चीजें बदतर हो सकती हैं। आशावानों के लिए, यह उत्साहजनक है क्योंकि चीजें बेहतर हो सकती हैं। आत्मविश्वास से भरे लोगों के लिए, यह प्रेरणादायक है क्योंकि चीज़ों को बेहतर बनाने की चुनौती मौजूद है।" - किंग व्हिटनी जूनियर

"सबसे कठिन काम कार्य करने का निर्णय है; बाकी केवल दृढ़ता है। डर कागजी शेर हैं। आप जो भी करने का निर्णय लेते हैं वह कर सकते हैं।" - अमेलिया ईअरहार्ट

सुविधा विहीन स्कूल जो इमली के पेड़ नीचे संचालित कर कई चुनौतियों का सामना करते हुए। आज एक नए भवन तक का सफर करने में 18 वर्ष का समय लग गया कहते हैं कि असफलता ही सफलता की पहली सीढ़ी है। इसी विश्वास के साथ मैं लगातार प्रयास करता रहा जिसके कारण गांव की स्थिति और विद्यालय की स्थिति में दिनों दिन सुधार होने लगा। आज पूरे ग्रामवासी मेरे साथ बहुत ही अच्छे से हिंदी में बात कर लेते हैं जिससे मेरा परेशानी बहुत कम हो गया है। क्योंकि जब बच्चें घर में जाते हैं तो अपने माता-पिता से हिंदी में बात करते हैं। जिसके कारण पढ़ाई के स्तर में काफी सुधार होने लगा । ग्राम कोडोली में पहले कोई भी पढ़ा लिखा व्यक्ति नहीं था ।लेकिन वरिष्ठ नागरिक भी आज अपना नाम लिखने सीख गए हैं ।

क्योंकि 08 सितंबर को विश्व साक्षरता दिवस के अवसर पर मैंने सभी ग्राम वासियों समुदाय को एकत्रित कर उन्हें अपने नाम लिखने के लिए जमीन में ही लिखकर दिखाया और वह बार-बार लिखकर अपना नाम सिख गए । अब जहां पर भी उन्हें आवश्यकता होता है। हस्ताक्षर में अपना नाम लिख लेते हैं ।

नहीं तो अशिक्षित होने के कारण मात्र अंगूठे का ही निशान लगाते थे। लेकिन समय के साथ समस्त समुदाय चल रहा है। जिससे यह मेरे लिए भी बहुत बड़ी सफलता है । क्योंकि समस्त ग्रामवासी शिक्षा के महत्व को अच्छी तरह से जान चुके हैं आज ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के बच्चे पांचवी कक्षा उत्तीर्ण करने के पश्चात अन्य विद्यालयों में मैं स्वयं ले जाकर प्रवेश दिलाता हूं। तथा छात्रावास की सुविधा भी प्रदान किया जाता है ।आज ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के बच्चे अन्य स्कूलों में पढ़ते हैं।और वे सभी मेरे मार्गदर्शन के अनुरूप चल रहे हैं।

जो बच्चे बीच में अपने शिक्षा को छोड़ चुके थे उन्हें इस वर्ष छत्तीसगढ़ राज्य शासन ओपन परीक्षा के माध्यम से दसवीं की परीक्षा और 12वीं की परीक्षा हेतु फॉर्म भर लिया गया है जो बच्चे 12वीं विज्ञान संकाय लेकर अध्ययन कर रहे हैं उन्हें पीएमटी और पीईटी परीक्षा की तैयारी के लिए मार्गदर्शन मेरे द्वारा लगातार दिया जा रहा है। आज ग्राम कोडोली अन्य गांव से काफी आगे बढ़ चुका है विकास की नई राह में चलना प्रारंभ कर चुका है।प्राथमिक शाला के बच्चे पढ़ाई के साथ-साथ अन्य गतिविधियों में भाग लेते हैं

संकुल स्तरीय खेलकूद प्रतियोगिता में भी प्रतिवर्ष प्रथम और द्वितीय स्थान प्राप्त करते हैं जिससे सभी पालक गण काफी प्रसन्न है ।और हमेशा समुदाय का सहयोग निरंतर विद्यालय को प्राप्त होता रहता है ।समय जरूर लगा बदलाव होने में लेकिन विश्वास था।कि एक न एक दिन मेरे गांव में सुधार होगा और पूरा समुदाय मुझे सहयोग प्रदान करेगा आज वह दिन आ गया है क्योंकि ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली का नाम जिला एवं राज्य में अलग पहचान बन चुका है।

----------**********----------

स्कूल नेतृत्व की भूमिका, स्कूल के प्रमुख द्वारा व्यवहार मॉडलिंग और उदाहरण स्थापित करना और परिवर्तन से संबंधित अन्य कारक, अन्य प्रमुख प्रभावशाली व्यक्तित्व /समूह उनकी भावनाएं/ विचार (उद्धहरण के रूप में शब्दशः व्यक्त)

शैक्षणिक प्रणालियों और विद्यालयों के भीतर विभिन्न प्रकार के परिवर्तन होना आम बात है। इसके प्रेरक बाह्य और आंतरिक इन दोनों के संयोजन हो सकता है। अधिकांश मामलों में अंतिम लक्ष्य वर्तमान अवस्था में भविष्य की किसी अधिक वंचित अवस्था में जाना होता है। विद्यालय की संदर्भ की भीतर इसका संबंध अंततः छात्रों की शैक्षणिक सुधार में करने से होता है चाहे अध्यापन

और सीखने की प्रक्रिया में प्रत्यक्ष परिवर्तन के माध्यम से या सीखने की प्रक्रिया में सहायता के लिए विद्यालय की संरचनाओं प्रणालियां में सुधार के माध्यम से।

मैं अपने विद्यालय या शैक्षणिक परिवेश में परिवर्तन के अर्थ पर विचार करते हुए, विभिन्न दृष्टिकोण पर नजर डालते हुए जैसे सहयोगात्मक वितरित प्रजातांत्रिक और रूपांतनात्मक की विभिन्न दृष्टिकोण और परिवेशों को शैक्षणिक नेतृत्व के साथ जोड़ रखा। प्रेरणा और विश्वास को परिवर्तन के महत्व का प्रेरक मनाते हुए समुदाय एवं अन्य लोगों को विद्यालय में सहयोगात्मक रूप से जोड़ रखा है, जिसके कारण नित्य प्रतिदिन धीरे-धीरे विकास होना प्रारंभ हुआ।

स्व दैयन्दनीय

स्वदैयनंदिनी इसमें प्रत्येक बालक के उच्च स्तर एवं स्तर आकलनों से संबंधित तथा दिन पहले पाठ योजना तैयार कर मैं विद्यालय ले जाता हूं। जिससे बच्चों के संपूर्ण क्रिया प्रक्रिया के बारे में मुझे भली भांति जानकारी है । जिसके कारण बच्चों के स्तर में सुधार आसानी से किया जाता है। क्योंकि एकल शिक्षक होने की वजह से मुझे स्वनंदिनी काफी मददगार साबित होता है। क्योंकि मैं इसके आधार पर प्रत्येक बच्चे के स्तर के बारे में बहुत आसानी से पता चल जाता है।

प्रत्येक बच्चे के लिए सीखने की डायरी बनाकर उसमें सभी प्रकार के नोट्स तथा उपयोगी चीजों को उन पर अंकित किया जाता है ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में प्रत्येक बच्चे का एक **FLN बॉक्स** बनाया गया है जिससे उन्हें अपने स्तर तथा आकलन के बारे में बहुत आसानी से जानकारी प्राप्त होता है।

परिवर्तन

परिवर्तन मेरे लिए बहुत ही आवश्यक था। साथ ही बच्चों के शैक्षणिक स्तर को और किस प्रकार से सुधार किया जा सके इस पर मैंने कार्य करना प्रारंभ किया जिसके कारण मुझे कई प्रकार की चुनौतियों का नित्य सामना करना पड़ा क्योंकि सबसे बड़ी परेशानी स्थानीय बोली था। और मुझे

स्थानीय बोली नहीं आने के कारण बच्चों और मेरे बीच में यह मुख्य चुनौती के रूप में सामने आया बच्चों के साथ नित्य छोटे-छोटे प्रयोग करना प्रारंभ किया जिससे उन्हें समझ आना प्रारंभ हुआ।

बच्चों एवं समुदाय को किस प्रकार विद्यालय में जोड़ा जाए यह मेरे लिए बहुत ही सोचनीय विषय था। मैंने धीरे-धीरे समुदाय एवं बच्चों को गतिविधि के माध्यम से विधालय तक लाना प्रारंभ किया जिसके कारण छात्र छात्राओं को अपने उद्देश्य तक पहुंचने में काफी सहायक हुआ। कई ऐसे बाह्य कारक हैं जिसके कारण मुझे उनको विद्यालय की मुख्य धारा में जोड़ने में काफी आसानी हुआ परिवर्तन में समय जरूर लगता है लेकिन यह परिवर्तन बहुत ही प्रभावशील होता है जो बच्चों के लिए भविष्य में अपने मार्ग को प्रस्तुत करने में सहायक होता है

क्योंकि शासन के अनुसार राष्ट्रीय पाठ्यचर्या की रूपरेखा, शिक्षा का अधिकार अधिनियम, सर्व शिक्षा अभियान मध्यान भोजन ऐसे कई प्रकार की क्रियाओं से जोड़ कर विद्यालय में बच्चों के ऊपर अपनाया जाता है एकल शिक्षक होने की वजह से मुझे परिवर्तन करते समय कई प्रकार के चुनौतियों का सामना करना पड़ता । परिवर्तन का आरंभ करके अंत तक एक शिक्षक के रूप में अन्य लोगों के साथ कैसे काम शुरू करूं यह मेरे लिए बहुत ही बड़ा प्रश्न चिन्ह था। उपस्थिति बढ़ाने के लिए कई अतिरिक्त गतिविधियों विद्यालय टाइम टेबल में समायोजन कर छात्रों को बेहतर से बेहतर शिक्षा प्रदान कर सकूं, यह मेरे लिए बहुत ही चुनौती का विषय था अति संवेदनशील क्षेत्र आदिवासी बहुल क्षेत्र होने के कारण पाठ्यक्रम को भी पूरा करने का दबाव हमेशा बना हुआ रहता है लेकिन छात्रों को सृजनात्मक खेलकूद की गतिविधियों में भाग लेने का थोड़ा समय देने की आवश्यकता होता है। एक गतिविधियां छात्रों के समग्र विकास के लिए काफी महत्वपूर्ण होते हैं इसके अलावा छात्रों की उपस्थिति दर में वृद्धि कैसे करें यह भी चिंता का विषय था ।

उन्हें विद्यालय में रहने के लिए प्रेरित करने के लिए एक साधन की तलाश करने की आवश्यकता था लेकिन मैं इन सब चुनौतियों का सामना करते हुए मैंने कई प्रकार की गतिविधियां करना प्रारंभ किया तथा मेरे द्वारा वानर सेना का गठन कर उपस्थिति दर में वृद्धि किया, कई प्रभावशील अनूठी गतिविधियों के माध्यम से समय और समय से पूर्व विद्यालय आकर कर बच्चे खेलकूद करते हुए। नवाचारों के माध्यम से स्वयं से सीखते हैं ।

एकल शिक्षक होने के कारण मुझे कक्षा पहली से पांचवी तक के बच्चों को किस प्रकार सीखा सकता हूं।यह मेरे लिए बहुत ही अचरज का विषय था और विद्यालय में आने के अतिरिक्त छात्र/छात्राओं को पढ़ाई के प्रति कैसे दिलचस्पी पर पैदा करूं । नवाचार के माध्यम से बच्चों की संपूर्ण विकास और विद्यालय में आनंदित रहने और सिखाने हेतु मैं उनके लिए अतिरिक्त समय देकर सीखने का प्रयास किया। विद्यालय में उपस्थिति सुधार के साथ-साथ विद्यालय में उन्हें आनंदमय वातावरण पैदा करना बहुत जरूरी था ।इस कार्य में विद्यालय प्रबंध समिति और गांव की कुछ युवा वर्ग मुझे हमेशा सहयोग करते रहे। पाठ्येतर गतिविधियां करते समय संसाधन संबंधी चुनौतियों का सामना भी बहुत उल्लेखनीय रूप से करना पड़ता था।

विद्यालय गतिविधियां प्रस्तुति करते समय कई प्रकार की सावधानियां बरतना पड़ता था जिनमें छात्रों को वास्तव में रुचि हो और सुनिश्चित करना पड़ता था कि लड़कियां और लड़के समान रूप से इन गतिविधियों में भाग ले सकें।

आदिवासी बहुल क्षेत्र एवं ग्रामीण क्षेत्र होने के कारण बच्चे को स्वास्थ्य संबंधी जानकारी नहीं होता था। और वह बगैर स्नान करके विद्यालय आते थे । और उन्हें स्वास्थ्य के प्रति बहुत ही कम जानकारी रहता था। अधिकतर गांव के बच्चे मलेरिया से पीड़ित रहते थे। जिसके कारण उपस्थित

प्रभावित होता था। लेकिन धीरे-धीरे समय बदलता गया और स्वास्थ्य विभाग से मैं संपर्क कर उन्हें प्रति महीने विद्यालय आने के लिए आमंत्रित किया और जब विद्यालय में स्वास्थ्य विभाग टीम आते थे। तो बच्चे विद्यालय से ही भाग जाते थे। लेकिन मेरे द्वारा और समुदाय के सहयोग से उन्हें समझाया गया कि स्वास्थ्य सुविधाएं संबंधी जानकारी मेरे द्वारा दिया गया

जिससे प्रतिमाह बच्चों का स्वास्थ्य परीक्षण किया जाता है । कई बच्चे हमेशा मलेरिया से पीड़ित रहते थे। और दाद खाज खुजली के कारण भी बच्चे स्कूल आना बंद कर देते थे। लेकिन लगातार स्वास्थ्य विभाग की टीम विद्यालय आने लगे तो बच्चे भी स्वस्थ रहने लगे और उन्हें स्वस्थ स्वच्छता संबंधी जानकारी मेरे और स्वास्थ्य विभाग की टीम के द्वारा प्रति महीने दिया जाता था। जिसके कारण बच्चे स्वस्थ और निरोगी रहने लगे अति संवेदनशील क्षेत्र और ग्रामीण क्षेत्र होने के कारण बच्चे हमेशा बचपन से ही कुपोषित रहते थे। लेकिन जैसे-जैसे विद्यालय में उनका प्रवेश होता गया उनके स्वास्थ्य संबंधी सुधार होने लगा क्योंकि अधिकतर अबूझमाड़ क्षेत्र के बच्चे कुपोषित होने के कारण हमेशा कई बीमारियों से ग्रसित रहते थे । लेकिन परिवर्तन धीरे-धीरे होने के कारण आंगनबाड़ी केंद्रों में भी अब स्वास्थ्य सुविधा उपलब्ध कराया जाता है। जिसके कारण ग्राम कोडोली में बहुत ही कम बच्चे कुपोषित के शिकार होते हैं जब स्वास्थ्य सुधार होने लगा तो छात्रों की उपस्थिति तथा पढ़ाई में ध्यान उल्लेखनीय रूप से बढ़ गया और अभिभावकों का समर्थन मिलने गया । ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में कार्यभार ग्रहण किया तो मैंने कभी नहीं सोचा था कि इस गांव में सुधार होगा लेकिन धीरे-धीरे मेरे नेतृत्व के कारण व्यक्ति या लोगों का समूह जो काम में मुझे कभी सहयोग नहीं करेंगे सोचा था क्योंकि उस समय वस्तुस्थिति अतिसंवेदनशील क्षेत्र होने से विकास दूर दूर तक दिखाई नहीं देता था।लेकिन धीरे-धीरे सभी ने मेरा सहयोग करना प्रारंभ किए

जब 18 नवंबर 2021 को अभिभावक मित्र का गठन किया तो उसके बाद मानो कई नए-नए परिणाम आने प्रारंभ हो गए। क्योंकि विद्यालय में अभिभावकों का आना प्रारंभ हो गया। जिससे विद्यालय का शैक्षणिक स्तर के साथ-साथ अन्य प्रभावकारी गतिविधियां सामने आने लगा। लेकिन नेतृत्व की तुलना में छात्र परिणाम प्रभावशाली था ।आज नेतृत्व के एकीकृत मॉडल जिसमें निदेशात्मक वितरण और परिवर्तनकारी नेतृत्व के तत्व शामिल हैं सबसे आम है कि स्कूल में विभिन्न स्थितियों में विभिन्न प्रकार के नेतृत्व का उपयोग करना बहुत जरूरी था निर्देशात्मक और सीखने सिखाने का उपयोग करना बहुत ही प्रभावित रहा समानता के लिए नेतृत्व ढांचे भी उभर रहे थे। जैसे सांस्कृतिक रूप से उत्तरदायित्व नेतृत्व जो इस बात पर ध्यान केंद्रित करता है। कि स्कूल के कैसे न्याय संगत शैक्षणिक प्रणाली और छात्रों के परिणामों को बढ़ावा देता है। आज छोटा सा ग्राम कोडोली अपने शिक्षा के स्तर के कारण अन्य विद्यालयों से हटकर दिखाई देता है।

क्योंकि परिवर्तन लाने में 18 वर्ष का समय लग गया । जिसमें मैं 14 वर्ष तक एकल शिक्षक के रूप में कार्य कर रहा हूं। इस कारण से मुझे भली भांति ज्ञान था । कि इस ग्राम और मेरे विद्यालय में किस प्रकार की कमी है।

शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के शिक्षक ने कोरोना वायरस के प्रति किया जागरूक

जनधारा समाचार

नारायणपुर। नक्सल प्रभावित नारायणपुर जिले के ग्रामीण इलाकों में कोरोना वायरस से संबंधित जन जागरण अभियान चलाया जा रहा है इसी कड़ी में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के शिक्षकों द्वारा करमरी पंचायत के आश्रित ग्रामों में जाकर समस्त ग्राम वासियों को कोरोना वायरस से संबंधित जानकारी दिया जा रहा है।

आज करमरी ग्राम पंचायत के आश्रित ग्राम नरिया कोडोली के समस्त ग्राम वासियों को कोरोना वायरस के लक्षण और सावधानियों के बारे में शिक्षक के द्वारा विस्तार रूप से बताया गया कोरोना वायरस जो आज पूरे विश्व में तहलका मचा हुआ है इस कोरोना वायरस से निपटने के लिए सबसे पहले जरूरी है कि हम स्वयं जागृत होकर और समस्त गांव.गांव में जाकर जन जागरण अभियान चलाना बहुत जरूरी हो गया है सभी ग्राम वासियों को यह बताना बहुत जरूरी हो गया है कि हम इससे बचने के लिए क्या करें और क्या ना करें ए सभी ग्राम वासियों को उनके लक्षण और सावधानियों के बारे में बताना बहुत जरूरी है संपूर्ण विश्व कोरोना वायरस डरा हुआ है सबसे पहले हमें जन जागरण अभियान चलना बहुत ही ज्यादा जरूरी है और अफवाहों से ना डर कर सावधानी एवं लक्षणों पर विशेष ध्यान देना आवश्यक है इसलिए ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के शिक्षकों द्वारा आज तीन ग्रामों में जाकर जनजागरण अभियान के लिए मात्र 30 मिनट के समय में सभाएं रैली लेकर सबको जागृत करना शिक्षकों का उद्देश्य है तथा साफ-सफाई से संबंधित जानकारी देना और शिक्षकों के द्वारा डेटॉल साबुन लाइफब्वॉय साबुन का वितरण किया गया क्योंकि ग्राम की दुकान में यह साबुन उपलब्ध नहीं रहता है समस्त ग्रामासियों अपने कार्य को बंधकर इस जनजागरण कार्यक्रम को सभी ग्रामवासी समय देकर सुने-समझें और सावधानी बरतने का सभी ने शपथ लिया गया कोरोना वायरस से संबंधित वीडियो एवं लक्षणों जानकारी के लिए मोबाइल से सहयोग लेकर सभी को दिखाया और बताया गया। जनजागरण कार्यक्रम में अतिथि शिक्षक मनोज कुमार यादव और शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के सहायक शिक्षक देवेंद्र देवांगन का कार्य सराहनीय है।

सावधानी बरतने की है जरूरत, डरने की नही है कोई बात

और इन कमियों को मैं कैसे दूर करूं? यह मेरे लिए बहुत ही चुनौती पूर्ण था। इन चुनौतियों को दूर करते हुए आज समुदाय का सहयोग ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला में 100% प्राप्त होता है। क्योंकि अभिभावक मित्रों के सहयोग से विद्यालय का नेतृत्व एवं अन्य गतिविधियों में सहयोग प्रदान करते हैं। जब भी बैठक की बात हो सभी अभिभावक मित्र बढ़ चढ़कर सहयोग प्रदान करते हैं। साथ ही स्वप्रेरित होकर सुबह-शाम घर में स्व अध्ययन के लिए बच्चों को प्रेरित करतें हैं

फार्मूला ● आदिवासी अंचल में चबूतरों पर लग रही कक्षा

मोटरसाइकिल पर गुरुजी लाउड स्पीकर पर पाठ

कोडोली गांव में बच्चों को पढ़ाने के लिए लगाया गया लाउड स्पीकर। ● नईदुनिया

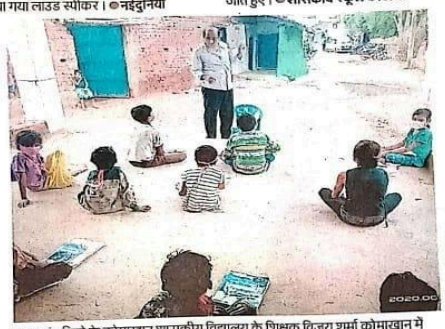
नारायणपुर के शास. ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के सहायक शिक्षक देवेंद्र कुमार देवांगन बच्चों को पढ़ाने के लिए जाते हुए। ● शासकीय स्कूल कोडोली

अपना देश
खुशबू माटी की

संदीप तिवारी ● रायपुर, नईदुनिया

कोरोना काल में स्कूल बंद होने से बच्चों की पढ़ाई बुरी तरह प्रभावित हुई है। ऑनलाइन पढ़ाई का रास्ता निकाला गया, लेकिन छत्तीसगढ़ के कई गांव ऐसे हैं, जहां इंटरनेट की कनेक्टिविटी नहीं है। ऐसे गांवों के बच्चों का कोर्स कराने के लिए गुरुजी गांव-गांव जा रहे हैं और चबूतरों पर कक्षाएं लग रही हैं। गुरुजी माइक लेकर जा रहे हैं और बच्चों को चबूतरों पर दूर-दूर बिठाकर पढ़ाई करा रहे हैं। जब गुरुजी माइक से बच्चों को कोई कहानी सुनाते हैं तो पूरा गांव उसे सुनता है।

नारायणपुर जिले की शासकीय ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के सहायक शिक्षक देवेंद्र कुमार देवांगन लाउड स्पीकर के सहारे न केवल समझाते हैं, बल्कि होमवर्क भी देते हैं। शिक्षक देवांगन के स्कूल में 70 बच्चे पढ़ते हैं। वे इस स्कूल में अकेले शिक्षक हैं। इसी तरह महासमुन्द जिले के कोमाखान शासकीय विद्यालय के शिक्षक विजय शर्मा ने कोमाखान व इससे लगे घोयनाबहरा में लाउडस्पीकर से कक्षा का संचालन शुरू किया है। विजय गली मोहल्लों में हर दिन तय समय पर पहुंचते हैं। लाउडस्पीकर से बच्चों का नाम पुकारा जाता है और बच्चे

महासमुंद जिले के कोमाखान शासकीय विद्यालय के शिक्षक विजय शर्मा कोमाखान में स्वीकार हाथ में लेकर बच्चों को पढ़ाते हुए। ● ग्रामीणों द्वारा उपलब्ध

गांव वाले भी बोलने लगे टोमैटो, पोटैटो

बस्तर के एकटागुड़ा के संकुल समन्वयक शैलेंद्र तिवारी भी गांव-गांव जाकर लाउड स्पीकर से पढ़ाई कराने वाले शिक्षकों में शामिल हैं। कलेक्टर रजत बंसल कहते हैं कि पढ़ाई के इस अनोखे तरीके से न केवल बच्चों, बल्कि ग्रामीणों में भी उत्साह है। बच्चों अपने घर के बाहर बने चबूतरा पर बस्ता लेकर बैठ जाते हैं। माइक के माध्यम से यह भी बताया जा रहा है कि बच्चों को पढ़ाए गए पाठ की जांच में समुदाय व पालक किस तरह से मदद कर सकते हैं। इससे पालकों की भी रुचि बढ़ी है।

(इनपुट : महासमुंद से आशुतोष शर्मा, भोंडबस्तर से जितेन्द्र तिवारी)

Scanned with CamScanner

\

आज ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली संकुल केंद्र के लिए एक मॉडल के रूप में प्रस्तुत है तथा जिला एवं राज्य में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली की अलग पहचान बन चुका है क्योंकि कोविड-19 के दौरान मेरे द्वारा 4 ग्राम पंचायत में जाकर 13 स्थान पर मोहल्ला क्लास लाउडस्पीकर क्लास संचालित किया गया जिसके कारण आज मुझे मोटरसाइकिल गुरुजी के नाम से भी जानते हैं।

----------**********----------

परिवर्तन का सिद्धांत- जिसका अर्थ है स्कूल प्रमुख/ नेता के लिए निर्णायक मोड़, क्या काम किया और क्यों इस पर विचार या परिवर्तन का मंत्र

17 अगस्त 2006 को ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में कार्यभार लिया।उस समय गांव में किसी भी प्रकार की कोई सुविधा उपलब्ध नहीं था । क्योंकि यह क्षेत्र अति संवेदनशील नक्सलाइट क्षेत्र होने के कारण विकास से काफी दूर था । ऐसे में मैं क्या करूं और कैसे करूं यह मेरे लिए बहुत ही चुनौतीपूर्ण विषय था। मैंने परिवर्तन लाने का प्रयास कई बार किया । लेकिन नक्सलियों का दबाव होने की वजह से मैं चाह कर भी कुछ नहीं कर पा रहा था।

क्योंकि गांव में किसी भी प्रकार का कोई बैठक या समूह को एकत्रित करने का अधिकार नहीं था। और गांव में किसी भी प्रकार की कोई भी सामाजिक या सांस्कृतिक भवन नहीं होने के कारण बच्चों को इमली के पेड़ के नीचे लगातार 6 वर्ष तक बहुत ही चुनौतियों का सामना करते हुए बच्चों को अध्ययन करना मेरी मजबूरी बन गया। एकल शिक्षक होने के कारण क्या करूं, क्या ना करूं सोच कर ही मैं शांत बैठ जाता था। धीरे-धीरे मेरे द्वारा प्रयासों को मूर्त रूप देना प्रारंभ किया । चाहे कुछ भी हो जाए अब तो कुछ करके ही दिखाऊंगा इसलिए परिवर्तन की राह में आगे बढ़कर धीरे-धीरे पालकों से संपर्क करता गया।

पालकों को विद्यालय तक लाकर उनके माध्यम से कई प्रकार के आवेदन भवन संबंधी जिला स्तर पर देना प्रारंभ किया। क्योंकि अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण पलकगण जिला में आने से डरते थे। इसी डर के कारण वह मेरा सहयोग नहीं करते थे।

लेकिन मैं उन्हें कई प्रकार से समझाकर सहयोग की अपील करता रहा, आखिरकार परिवर्तन की दिशा में सभी पालकगण का सहयोग धीरे-धीरे मिलना प्रारंभ हुआ और एक छोटा सा किचन शेड का निर्माण ग्राम पंचायत स्तर पर कर दिया गया। इस किचन शेड में एक तरफ भोजन बनाया जाता था । और दूसरे तरफ मुझे अध्ययन कराना पड़ता था यहां तक की इसकी चार दिवारी मात्र 3 फीट ही था ।लेकिन मैं और बच्चे ने मिलकर एक तरफ का दीवाल को लगभग 6 फीट किया गया । जिससे वहां पर ब्लैक बोर्ड का निर्माण किया जा सके, मिट्टी के गारे से जोड़कर एक ब्लैक बोर्ड का निर्माण कर बच्चों को पढ़ने लिखने हेतु प्रेरित करना प्रारंभ किया । लेकिन अति संवेदनशील क्षेत्र होने के कारण यह प्रयास भी मेरा निरर्थक रहा क्योंकि छात्र-छात्राएं की उपस्थिति बहुत कम रहता था। क्योंकि आदिवासी बहुल क्षेत्र होने के कारण यहां पर कृषि कार्य के अतिरिक्त मात्र वनों से प्राप्त वन संपदा को एकत्रित करने के लिए पालकगण अपने बच्चों को अपने साथ ले जाते थे। यदि नहीं ले जाते थे तो घर में रहकर छोटे बच्चों की देखभाल में उन्हें लगा दिया जाता था । तो इससे शिक्षा का स्तर कहां से सुधार हो पाता फिर मैंने और प्रयास करना प्रारंभ किया धीरे-धीरे मेरे प्रयास मूर्त रूप लेने लगा आखिरकार पालकों के प्रयास से कई आवेदन दिया गया । फिर जन भागीदारी विकास समिति सरपंच जी के माध्यम से छोटा सा दो रूम का भवन 2014-15 में बना दिया गया।

यह भवन भी बनने में काफी समय लगा क्योंकि आवागमन का साधन नहीं होने के कारण बरसात की दिनों में यह कार्य रुक गया । जिसकी वजह से भवन बनने में 2 वर्ष का समय लग गया जब दो रूम का भवन बनकर तैयार हुआ तो एक रूम पूर्णतया अंधेरा बना हुआ रहता था और एक ही रूम में कक्षा पहली से पांचवी तक के बच्चों को अध्ययन कराना मेरे लिए किसी चुनौती से कम नहीं था मैंने परिवर्तन लाने के लिए कार्य योजना बनाकर काम करना प्रारंभ किया इस कार्य योजना में सबसे पहले समुदाय को अपने विद्यालय में जोड़ना प्रारंभ किया। जिसके कारण समुदाय का सहयोग मिलना प्रारंभ हुआ सबसे निर्णायक मोड़ मेरे लिए जब गांव की वरिष्ठ महिलाओं को मेहंदी प्रतियोगिता में भाग लेने हेतु प्रोत्साहित किया और उन्हीं के हाथों में गांव की युवतियों के दवारा मेहंदी लगाया गया। जिससे गांव की वरिष्ठ महिला काफी प्रसन्नचित हुए और उनके सहयोग से ही समस्त ग्राम वासियों का सहयोग मिलना प्रारंभ हुआ

घोर नक्सल प्रभावित कोडोली नरिया की ग्रामीण महिलाओं ने पहली बार हाथों में लगाई मेहंदी

जनधारा समाचार

नारायणपुर। सामुदायिक सहभागिता के अंतर्गत नारायणपुर जिला के सबसे अंदरूनी क्षेत्र करमरी ग्राम पंचायत के आश्रित ग्राम कोडोली नरिया में पहली बार शाला विकास प्रबंधन समिति एवं पालकों के सहयोग से ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में मेहंदी प्रतियोगिता का आयोजन किया गया। प्रतियोगिता में ग्राम के समस्त बुजुर्ग महिला एवं नवयुवतियां सभी ने भाग लिया। मुख्य अतिथि डूंगी बाई 80 वर्ष अध्यक्ष गौरसे बाई और विशेष अतिथि श्रीमती सकारो 70 वर्ष की उपस्थिति में प्रतियोगिता का आयोजन किया गया इस प्रतियोगिता में सते बाई प्रथम रही और द्वितीय में बजाएं

सामुदायिक सहभागिता के तहत शिक्षक देवेंद्र देवांगन ने कराया आयोजन

स्थान प्राप्त किया। मुख्य अतिथि डूंगी बाई से चर्चा की गई तो बताया कि 80 वर्ष में पहली बार मेरे हाथों में मेहंदी लगी है इसलिए वे काफी खुश थे। आयोजन में ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के प्रधान अध्यापक देवेंद्र देवांगन अतिथि शिक्षक मनोज यादव अर्जुन चमरु बिसरू एवं कजा राम ग्राम पटेल समस्त ग्रामवासी का योगदान रहा। प्रधानाध्यापक देवेंद

क्योंकि पालक एवं समुदाय का दृष्टिकोण में बदलाव लाने की आवश्यकता बहुत ज्यादा जरूरी था और यह बदलाव धीरे-धीरे प्रारंभ हो गया यह मेरे लिए हमेशा एक यादगार पल बना रहेगा। विद्यालय को आगे बढ़ाने हेतु कुछ भी संसाधन नहीं था क्योंकि यह जिला मुख्यालय से काफी दूर

होने की वजह से संसाधन की बहुत कमी थी। फिर मेरे द्वारा कुछ नए नवाचार करना प्रारंभ किया। संसाधन के रूप में जब यह नवाचार बच्चों के सामने प्रस्तुत किया गया तो उनके लिए किसी वरदान से कम नहीं था। इसी बीच में मैंने एक छोटे से बालक से प्रेरित होकर एक वानर सेवा का गठन किया। वानर सेवा की गठन के पश्चात विद्यालय में उपस्थिति दर में वृद्धि होना प्रारंभ हुआ ,यह वानर सेना का कार्य था कि जो बच्चे विद्यालय समय से पहले आ जाते थे । वह दूसरे बच्चों को घर में बुलाने चले जाते थे। जिसके कारण विद्यालय के उपस्थिति दर में वृद्धि होना प्रारंभ हुआ, और कई बैठकों में पालकों को बुलाकर उन्हें समझाया जाता था तथा जो पालक विद्यालय नहीं आते थे।

उनके घर में मैं प्रतिदिन अवकाश के पश्चात जाकर संपर्क करता था। जिससे वह सभी पढ़ाई के महत्व को धीरे-धीरे समझने लगे और अपने बच्चों को अन्य कार्य में संलग्न करना बंद कर दिए मैंने पांचवी उत्तीर्ण हुए बच्चों को अन्य विद्यालयों के छात्रावास में प्रवेश करना प्रारंभ किया। जिसके कारण जब बच्चे अवकाश में आते हैं तो ग्राम के अन्य बच्चे उनको देखकर काफी प्रेरित होने लगे जिसके कारण शिक्षा में सुधार होना स्वाभाविक हुआ और धीरे-धीरे शिक्षा एवं गांव का विकास दोनों के स्तर में सुधार होना चालू हो गया और बच्चों को संकुल एवं जिला स्तर में अन्य प्रतियोगिता में भाग लेने हेतु मैं उन्हें लाना प्रारंभ किया तथा अन्य विद्यालयों में ले जाकर उन्हें पढ़ाई-लिखाई का महत्व क्या है? और पढ़ कर हम किस प्रकार आगे बढ़ सकते हैं ।

इसके बारे में बच्चों को विस्तार से बताया इससे पालक गण काफी प्रसन्न थे और जिला एवं संकुल स्तर खेलकूद प्रतियोगिता में भी पहले और द्वितीय स्थान आना प्रारंभ हुआ। जिसके कारण छात्र-छात्राओं में पढ़ाई के प्रति रुझान प्रारंभ हो गया और धीरे-धीरे विद्यालय का विकास होना प्रारंभ हुआ लेकिन विद्यालय भवन व शौचालय से संबंधित हमेशा खतरा बना हुआ रहता था । जब आंधी तूफान चला था तो विद्यालय की छत हिलना प्रारंभ हो जाता था । और विद्यालय की दीवारों में बहुत बड़े-बड़े दरारें पड़ गए थे।जिसके कारण भवन के अंदर रहकर अध्ययन कार्य के वक्त कई बार-बार मन में डर बना रहता था ।

वर्ष में एक दो बार तो ऐसा होता था कि टीन शेड के राड में विषैला सिर्फ झूलते हुए नजर आते थे । बहुत ही ज्यादा असुविधा के बावजूद भी मैंने अपना हिम्मत नहीं हारा और परिवर्तन के लिए सदेव इन चुनौतियों का सामना करता रहा। 2018 में जिला स्तर पुस्तक वाचन प्रतियोगिता में आशीष कुमार वड्डए ने प्रथम स्थान प्राप्त किया जिससे अन्य बच्चों को भी जिला स्तर की प्रतियोगिता में भाग लेने के लिए प्रेरित करता गया ।जिला में जो भी कार्यक्रम होता था तो मैं 3 बच्चों को दिखाने के लिए जरूर लाता था और उन बच्चों को अपने घर में ही रात भर रुका कर दूसरे दिन विद्यालय ले जाता था और उनके माध्यम से पूरे दिन का वर्णन सभी बच्चों के सामने कराता था। जिससे अन्य बच्चे भी पढ़ाई के प्रति सजग होकर अपना अध्ययन करना प्रारंभ करें लेकिन आखिरकार 2019 में कोविड-19 के कारण पूरे भारतवर्ष में पढ़ाई पूरी तरह से बंद था ऐसे समय में मैंने हिम्मत नहीं हारा और 14 मार्च 2019 से ही जब स्कूल बंद था। तो मैं प्रत्येक गांव में जाकर जन चौपाल लगाकर समस्त ग्राम वासियों को कोरोना से डरना नहीं है बल्कि हमें क्या करना है? क्या नहीं ।इसके बारे में उनका विस्तार से बताता गया जहां पर संपूर्ण भारतवर्ष में विद्यालय बंद था।

प्रादेशिकी
रायपुर शनिवार, 3 अक्टूबर 2020

जगदलपुर-कांकेर-नारायणपुर-बीजापुर-दंतेवाड़ा

आत्मनिर्भर बनने के लिए अच्छी पढ़ाई जरूरी : रजनू नेताम

नारायणपुर, 2 अक्टूबर (देशबन्धु)। पहली से आठवीं तक की अच्छी पढ़ाई हमारी आगे की जिंदगी की मजबूत नींव तैयार करने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाते हैं। हमारे आत्मनिर्भर बनने के लिए आप बच्चों में से ही कोई अच्छा अफसर, पुलिस, शिक्षक, डॉक्टर, कृषक इत्यादि बनने तय हैं। यह विचार प्रदेश कांग्रेस महामंत्री रजनू नेताम ने नारायणपुर के बोरण्ड गांव में चल रहे लाउडस्पीकर, ऑफलाइन कक्षा में बच्चों को संबोधित करते हुए कहा। उन्होंने आगे कहा कि हमें अभी मिल रहे विभिन्न सुविधाओं, अपने शिक्षकों के मिल रहे ज्ञान का भरपूर सदुपयोग करना है। निडर होकर आप सभी अपने प्रश्नों को पूछा करेंगे। हम सभी की सबसे प्रिय सहयोगी, दोस्त, गुरू, संरक्षक हमारी मां होती हैं। हमें अच्छे इंसान बनने हैं। हमारे जिले की इतनी विपरीत परिस्थितियों के बावजूद इन नवनिहाल बच्चों के भविष्य को संवारने में लगे सभी शिक्षकों, पालकों की यह मेहनत निश्चित ही हमारे राज्य व देश की ख्याति बढ़ाएगी।

इधर-उधर भटकते बच्चों को मिल रहा शिक्षा का सहारा : भगवंती पिस्दा, जनपद सदस्य बोरण्ड

स्थानीय बोरण्ड क्षेत्र की जनपद पंचायत सदस्या श्रीमती भगवंती पिस्दा ने अपने विचार व्यक्त करते हुए कहा कि हमारे इस मोहल्ला कक्षा में आसपास के विभिन्न स्कूलों के बच्चों को निरंतर जून महीने से विविध प्रकार की बातें सीखने को मिल रही हैं। पहले ये बच्चे विद्यालय बन्द हो जाने के कारण इधर उधर यूँ ही बिना कोई उद्देश्य के भटकते रहते थे।

ग्रामीण पालकों के सुदृढ़ प्रबंधन से हो रहे हैं सृजनात्मक कार्य : देवेंद्र कुमार देवांगन

इस बोरण्ड मोहल्ला कक्षा के संयोजक नरिया कोडोली के शिक्षक देवेंद्र कुमार देवांगन ने जानकारी दी कि पूरे विश्व में व्याप्त कोविड-19 के कारण बंद चल रहे विद्यालयों के विद्यार्थियों को पढ़ाई से जोड़े

पंचायत बोरंड के मोहल्ला कक्षा में पहुंचे जनप्रतिनिधि

रखने के लिए यहां के समस्त पालकों की यह पहल प्रशंसनीय है। उनके ही सर्वसम्मति, प्रबंधन तथा सुरक्षा की जिम्मेदारी लेने से यह कक्षा निर्बाध रूप से संचालित हो रहा है। यहां आसपास के प्राथमिक, माध्यमिक, विद्यालय, कस्तूरबा विद्यालय इत्यादि में पढ़ने वाले लगभग 50-60 बच्चे सतत रूप से शामिल हो रहे हैं। सम्पूर्ण बच्चों को मास्क सुरक्षा, फिजिकल डिस्टेंस व हैंड सेनेटाइजर का समुचित उपयोग करते हुए बच्चों को उनके कक्षागत विषय अध्ययन के साथ विभिन्न सृजनात्मक कार्य भी कराए जा रहे हैं।

शिक्षा सारथी 9वीं कक्षा उत्तीर्ण चैतराम नायक सहित तुलसा रावटे, नरेंद्र इत्यादि का कक्षा संचालन व प्रबंधन में महत्वपूर्ण योगदान मिल रहा है

अतिथियों ने बच्चों को पूछे सामान्य ज्ञान के सवाल

रजनू नेताम के द्वारा बच्चों को सामान्य ज्ञान के प्रश्नों के तहत स्थानीय जिला कलेक्टर, एस. पी., मुख्यमंत्री, राज्यपाल, प्रथम मुख्यमंत्री आदि के संबंध में पूछा गया, जिसमें सभी बच्चे बहुत ही बिना डरे हुए प्रश्नों का उत्तर सटीक तरीके से दिए, जिससे आए हुए अतिथि एवं जनप्रतिनिधि गण काफी प्रसन्न हुए। उन्होंने उपस्थित सभी बच्चों को अपनी परीक्षाओं में उत्कृष्ट प्रदर्शन करने की प्रेरणा दी। साथ ही बालकों की तुलना में बालिकाओं के उपलब्धि पर खुशी व्यक्त की तथा बालकों से भी बेहतर कार्य करने हेतु संकल्प लेने की बात कही।

आठवीं की बालिका भुनेश्वरी ने गोंडी भाषा में महात्मा गांधी के जीवन परिचय को पढ़कर सुनाया

इसके पश्चात कक्षा आठवीं की छात्रा कुमारी भुनेश्वरी द्वारा गोंडी में महात्मा गांधी की जीवन यात्रा को बताया गया। अतिथि नेताम काफी प्रसन्न हुए क्योंकि यहां की स्थानीय भाषा गोंडी है और गोंडी में ही बच्चों को राष्ट्रपिता के जीवन की परिचय को बताया गया। उन्होंने बच्चों को अपने स्थानीय भाषा का प्रयोग पढ़ाई में करने के लिए बहुत-बहुत धन्यवाद दिए।

बच्चों में छिपी आंतरिक प्रतिभा को मिल रहा सृजनात्मक अवसर

इस मोहल्ला कक्षा में लीसा की बनाए फूलदान सहित अन्य बच्चों भुनेश्वरी, रेवती, अलिसा, टिकेश्वरी, हेमलता, थनेश्वरी, ललिता, लिकेश्वरी, जामवंतीन, प्रतिमा, ईश्वरी, लोकेश्वरी, भोजवती, मायावती, तीनेश्वरी, मनीषा, हरिना आदि के द्वारा बनाए कागज, चूड़ी, रस्सी, अखबार, छिन पत्ता, देशी अनाज से राखी आदि के कलाकृतियों को देखकर अतिथिगण मंत्रमुग्ध हो गए।

उन्होंने इन्हें बच्चों के लिए आगामी प्रतियोगी परीक्षाओं पीईटी, नीट, जेईई इत्यादि में सम्मिलित होने के लिए मानसिक योग्यता के रूप में बेहतर आधारशिला बनाने का आह्वान किया।

ऐसे समय में मैंने अपने स्कूल में अध्ययन को सुचारू रूप से संचालित रखा तथा साथ ही अन्य ग्राम पंचायत के 13 स्थान में गांव के युवक युवतियों के सहयोग से मोहल्ला क्लास लाउडस्पीकर क्लास प्रारंभ रखा इन कक्षाओं के माध्यम से लगभग 300 छात्र छात्राओं को सुचारू रूप से अध्ययन में जोड़े रखा जिसके कारण मुझे आज मोटरसाइकिल गुरुजी के नाम से पूरे राज्य में तथा अन्य राज्य में भी जानते हैं। इस कार्य से नीति आयोग और माननीय प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र दामोदरदास मोदी जी ने भी मन की बात में मेरा तारीफ किए। दूसरा निर्णायक मोड़ 18 नवंबर 2021 से प्रारंभ हो गया जब मैं अभिभावक मित्र का गठन किया इस गठन में पूरे ग्राम की महिला पुरुष युवक युवतियों तथा अन्य ग्राम के पढ़े-लिखे वरिष्ठ नागरिक एवं सरकारी कर्मचारियों को जोड़ना प्रारंभ किया ।इस अभिभावक मित्र के द्वारा 1 वर्षीय कार्य योजना बनाकर उसमें सतत् प्रयास करना प्रारंभ कर दिये। अति संवेदनशील और नक्सलाइट क्षेत्र होने के कारण भवन बना यह भी एक बड़ी चुनौती था। क्योंकि इस क्षेत्र में पक्का भवन बनने नहीं दिया जा रहा था। जिसके कारण मुझे अभिभावक मित्रों

का बैठक रखकर उनके सामने स्पष्ट रूप से बोल दिया गया था। यदि भवन इस गांव में नहीं बनेगा तो मैं अपना स्थानांतरण किसी अन्य विद्यालय में करा लूंगा, यह सुनकर सभी अभिभावक मित्र काफी चिंतित थे। वे नहीं चाहते थे। कि मैं यह विद्यालय छोड़कर किसी अन्य स्कूलों में जाऊं, इसलिए उनके द्वारा कई बार नक्सलियों से संपर्क कर उनसे अनुमति लिए भवन बनाना प्रारंभ किया गया।और मैं शिक्षा के क्षेत्र में नित्य नए-नए नवाचार करना प्रारंभ किया। जिसके फलस्वरुप विद्यालय का विकास होने लगा और बच्चों का शैक्षणिक स्तर में सुधार हुआ

दैनिक भास्कर बस्तर भास्कर 27-09-2023

शिक्षकों के क्षमता निर्माण प्रशिक्षण का आयोजन किया

नारायणपुर। ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में पहुंचे अफसर।

नारायणपुर| अर्पण संस्था द्वारा जिला स्तर पर एक अभियान चलाया जा रहा है, जिसमें छत्तीसगढ़ में बाल लैंगिक शोषण के खिलाफ विद्यालयों में व्यक्तिगत सुरक्षा कार्यक्रम शुरू करने शिक्षकों की क्षमता निर्माण प्रशिक्षण चलाया जा रहा है। इसी के तहत 21 सितंबर को प्रशिक्षण आयोजित किया गया, जिसमें ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली के शिक्षक देवेंद्र कुमार देवांगन ने भी भाग लिया।

इस प्रशिक्षण के अंत में शिक्षक देवेंद्र कुमार देवांगन के द्वारा प्रस्तुतिकरण दिया गया। जिससे खुश होकर प्रशिक्षिका जेफीना थॉमस के द्वारा शिक्षक की तारीफ की गई। उसके बाद थॉमस ने तुरंत ही निश्चय कर अपने उच्च अधिकारी को ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में भेजने का निर्णय लिया और शनिवार को सुबह 10:30 बजे ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली में सुशांत शिंदे पहुंच गए। शिक्षक द्वारा बाल लैंगिक शोषण क्या है तथा उसके लिए रोकथाम, बाल लैंगिक शोषण के अल्पकालीन एवं दीर्घकालीन प्रभाव, व्यक्तिगत सुरक्षा शिक्षा के बारे में बच्चों को चित्र दिखाकर बताया गया। अर्पण संस्था के शिंदे द्वारा भी बाल लैंगिक शोषण से संबंधित बच्चों को जानकारी दी गई।

अर्पण संस्था के छत्तीसगढ़ मैनेजर श्री प्रकाश शिंदे ने भी मेरे स्कूल का भ्रमण किया और बाल उत्पीड़न संबंधित बच्चों को जानकारी अवगत कराये। उनका भी कहना था।कि इतने दुरुस्त आंचल में आपके द्वारा किया गया कार्य बहुत ही सराहनीय है। पहली बार मुंबई से आए हुए निजी संस्था के द्वारा तारीफ किया गया यह मेरे लिए बहुत ही सौभाग्य की बात था। साथ मेरे द्वारा गठित विवेकानंद महिला समिति स्व सहायता समूह एवं विवेकानंद नृतक दल का भी विकास होने लगा और उन्हें अन्य जिलों में नृत्य करने हेतु बुलाया जाने लगा आखिरकार मेरा सपना नए भवन का 4 अक्टूबर 2023 को जिला पंचायत अध्यक्ष महोदय श्यामवती रजनू नेताम के द्वारा उद्घाटन किया गया। इस उद्घाटन में ग्राम पंचायत के समस्त ग्रामवासियों को पीला चावल देकर निमंत्रण दिया गया था। जिसमें सभी ग्राम के ग्रामवासी उद्घाटन समारोह में सम्मिलित हुए यह मेरे लिए बहुत ही

यादगार पल रहा ।आदिवासी अपनी परंपरा को छोड़कर आधुनिक संसाधनों का उपयोग करने लगे। लेकिन मैं उन्हें अपने रीति रिवाज एवं प्राचीन परंपरा से जोड़ने का प्रयास सतत प्रारंभ है ।

इसी परंपरा को आगे बढ़ाते हुए मैंने जो प्राचीन समय में के पेय पदार्थ एवं पानी को अपने कार्य में ले जाने के लिए जिस तुमडी़ का उपयोग करते थे । उसमें नवाचार को सम्मिलित कर एक नया उदाहरण प्रस्तुत मेरे द्वारा किया गया, और आज ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली अपने राज्य में अलग स्थान बना चुका है। इतने वर्षों के अर्थक प्रयास से आज मैं और मेरे विद्यालय का शैक्षणिक स्तर में काफी सुधार हो रहा है। संकुल के अन्य विद्यालयों एवं जिला के विद्यालयों से आगे निकल चुका है। कहते हैं, कि जो चुनौतियों का सामना करता है। वही आगे बढ़ता है इसी मूल मंत्र का उपयोग करते हुए आज असफलताओं के बीच मुझे सफलता प्राप्त हो रहा है।।

दैनिक भास्कर बस्तर भास्कर 14-10-2023

राज्यपाल पुरस्कार की राशि से स्कूल में करवाई वॉल पेंटिंग

शिक्षक ने राज्यपाल पुरस्कार की राशि से विद्यालय में वाल पेंटिंग करवाया है।

भास्कर न्यूज | नारायणपुर

जिले के प्राथमिक शाला कोडोली में पदस्थ शिक्षक देवेंद्र देवांगन ने राज्यपाल पुरस्कार में मिली राशि से विद्यालय में वॉल पेंटिंग करवाकर प्रिंट रिच का माहौल तैयार किया और अन्य शिक्षकों के लिए मिसाल बन गए। विद्यालय में अध्यनरत बच्चों के अभिभावकों सहित जिलेवासी भी शिक्षक के इस कदम की खूब सराहना कर रहे हैं। प्राथमिक शाला कोडोली में वर्ष 2006 से कार्यभार ग्रहण करने के पश्चात शिक्षक देवेन्द्र कुमार देवांगन लगातार 6 वर्षों तक इमली पेड़ के नीचे अभावों के बीच अध्यापन करवाते रहे। जिसके बाद वर्ष 2014 -15 में जनभागीदारी विकास समिति और ग्राम पंचायत के द्वारा छोटा सा विद्यालय बना दिया गया।

कोविड-19 के दौरान अपने कार्यों से मोटरसायकिल गुरुजी के रूप में प्रसिद्ध और अपने नवाचारी गतिविधियों के कारण, शिक्षा के क्षेत्र में अपने उल्लेखनीय योगदान के लिए

ग्रामीणों का सेल्फी जोन बना स्कूल

विद्यालय में वॉल पेंटिंग होने के बाद आसपास के ग्रामीणों के लिए यह विद्यालय किसी सेल्फी जोन से कम नजर नहीं आ रहा है। ग्रामीण क्षेत्र के युवा और महिलाएं अपने बच्चों के साथ विद्यालय की पेंटिंग के साथ सेल्फी लेती नजर आ रही हैं।

शिक्षक देवेंद्र देवांगन को 5 सितंबर को राज्यपाल पुरस्कार प्राप्त हुआ। राज्यपाल पुरस्कार की राशि से शिक्षक ने अपने विद्यालय के नए भवन में प्रिंट रिच वातावरण बनाने के लिए पूरी राशि दान कर दी, साथ ही बच्चों की पढ़ाई के लिए आधुनिक सामान भी उपलब्ध करवा रहे हैं। शिक्षक का सपना था कि ज्ञान ज्योति प्राथमिक शाला कोडोली जिले के अन्य विद्यालयों की बराबरी पर हो और आज यह विद्यालय निजी स्कूलों को टक्कर देने के लिए तैयार है।

कोरोना कल के दौरान किए हुए कार्य और नवाचार का उल्लेख छत्तीसगढ़ शासन के पत्र पत्रिकाएं, शिक्षा के गोठ, मासिक पत्रिका, कोरोना कल फिर भी पढ़ाई जारी ,और जांजगीर-चांपा डाइट से प्रकाशित शिक्षा सारांश में भी मेरे नवाचारों को स्थान मिला है।

----------*****----------

1. **School Information**

- Name of school: **Mamta Modern Sr. Sec. School**
- Address : **Mamta Modern School, H Block, S K Sharma Marg, Vikas Puri 110018**
- Contact No. : **45614561**
- Website: **www.mamtamodernschool.com**
- Email ID: **mamtamodernschool@gmail.com**
- Year of Establishment : **1973**
- Name of the Principal : **Ms. Pallavi Sharma**
- Contact Number: **9810138035**

2. **Brief Profile of the school**

Mamta Modern Sr. Sec. School, one of the leading schools in West Delhi stands located in Vikaspuri, on a plot measuring 4 Acres of land allotted by the D.D.A. A spacious building set amidst a lush green environment is equipped with all educational facilities and necessary infrastructure required for imparting good education has been constructed on the land accommodating more than 2500 students who are receiving education under the guidance of an able team of dedicated teachers and members of the management.

The school stands recognized by the Directorate of Education and affiliated to CBSE up to Sr. Sec. Level providing educational facilities in all the streams- Science, Commerce, Computers and Humanities at +2 stage.

In the field of Sports and Games the school has made its marks even at the National level. The various successes in sports such as Football and Basketball have earned the school the prestige of being the Khelo India Centre. We are the only school in North India to get this honour from Sports Authority of India which has also adopted our Football and Basketball Teams.

The school has groomed players that have represented themselves at National and International levels. We feel proud when we mention that our alumnus Padma Shri Khel Ratna Arjun Awardee SUNIL CHETRI, who is currently the Captain of the INDIAN FOOTBALL TEAM, polished his skills in the grounds of the school and is now making his mark globally.

The school can boast of being the only school in Delhi that lifted the prestigious Subroto Cup in the All India Football Tournament for the first time on behalf of Delhi State organized by Air Force.

We have a Pro Active ATL Lab and have been amongst the top innovations in ATL Marathon. We have been awarded the Wall of Fame Award by NITI AYOG for successfully conducting the Annual Techno Event- Technophilia. Recently, the school students participated in National Level Inspire Manak Award organised by Department of Science and Technology, Govt. of India in which the innovation by our student is selected amongst the 60 innovations and would compete at International Level now.

Our endeavours to promote the technical and innovative skills among the students has been acknowledged by the CBSE. Mamta Modern School has been chosen by CBSE to organize the Regional Level Science Exhibition, twice, in 2015 and recently in December 2023. The exhibition, an annual fair of CBSE, had around 200 exhibits from 112 schools.

The school is moving ahead on the path of success under the leadership of the Principal, Mrs. Pallavi Sharma who has herself been conferred with CBSE Teacher Award in 2019, Mentor Award by CBSE in 2012 and State Award by

Govt. of NCT Delhi on Teacher's Day 2016 for her outstanding services in the field of Education.

The vision of the school is to build, responsible, confident and talented individuals and to achieve this goal, the school tries to provide every facility matching with the present needs for good education to the students.

Mamta Modern School, nestled in a 4-acre expanse of lush greenery, provides education to over 2345 students with the guidance of a dedicated team of 80+ teachers. The school boasts 55 classrooms and a versatile administrative staff of 10+, ensuring a conducive learning environment for students of various intelligence levels.

3. **Present Scenario : key strengths and weaknesses of the school**

<u>STRENGTHS</u>

- **Excellent academic results.**
- **Creative and innovative developmental plans for students.**
- **An open line of communication with children and their parents and relevant families.**
- **Inculcating a healthy and fruitful relationship with the society and the other schools.**
- **Arranging events and programs for students throughout the year regularly.**
- **Infrastructure for the extracurricular activities like an indoor sports hall, sports ground for the students to participate and excel.**
- **Professional and well-trained teachers and staff.**

WEAKNESSES

- **Overpowering parental expectations**
- **Student to student learning disparities**

THREATS

- **Resistance from stakeholders to accept change**
- **Organizing structural workshops, conferences , trainings for all concerned.**

OPPORTUNITIES

- **Technology-driven classrooms**
- **Modern and state of Art Labs**
- **Well-trained sports coaches**
- **ATL Lab for the young innovators**
- **Clean and Green School**

4. Description of Community

The school exhibits a rich tapestry of socioeconomic backgrounds, fostering an environment where students hail from various backgrounds.The school exhibits a rich tapestry of socioeconomic backgrounds, fostering an environment where students from various financial means coexist.

A melting pot of cultures is evident, as students from diverse ethnicities celebrate and share their traditions, creating a vibrant cultural milieu within the school.The school accommodates a wide range of academic abilities,

providing programs that cater to both high-achieving students and those who may require additional support.

Students from different religious backgrounds peacefully coexist, promoting religious tolerance and understanding through various interfaith initiatives.The linguistic diversity among students is acknowledged, with efforts made to ensure effective communication and language support for non-native speakers.

The school has implemented inclusive policies to address special needs, fostering an environment where every student is given equal opportunities for learning and participation.Strides have been made towards gender equality, with initiatives promoting equal opportunities for both male and female students and also transgenders, in academics, sports, and extracurricular activities.

The school has embraced sustainability, incorporating environmental education and practices to raise awareness about ecological issues among students

The incorporation of technology in education has transformed traditional teaching methods, enhancing learning experiences and preparing students for the digital era.

The school actively involves the local community, creating partnerships that benefit students and address broader community needs, fostering a sense of social responsibility.

Despite progress, challenges related to inclusivity persist, requiring ongoing efforts to bridge gaps and ensure that all students feel equally valued and supported.

Disparities in educational resources are being addressed, with initiatives to provide equal access to learning materials and facilities for all students.

Ongoing efforts are made to promote religious sensitivity, fostering an atmosphere where students respect each other's beliefs and practices.

The school continues to evolve, recognizing that educational dynamics are fluid, and a commitment to adaptability ensures that it remains responsive to the evolving needs of its diverse student body.

5. The Problem Situation

A significant challenge is the lack of awareness among students, teachers, and staff about transgender issues, leading to misconceptions and bias.

The absence or inadequacy of inclusive policies contributes to a hostile environment for transgender students, affecting their overall well-being.

Transgender students often face bullying and discrimination, posing a serious challenge to fostering a safe and supportive school environment. The absence of dedicated support systems, such as counselling services or support groups, hinders the emotional and mental well-being of transgender students.

Insufficient training for teachers and staff on gender inclusivity can perpetuate stereotypes and inadvertently contribute to a non-inclusive environment.

Some parents may resist inclusive measures, presenting a challenge in creating a cohesive approach to support transgender students.

The challenges faced by transgender students can contribute to mental health issues, underscoring the need for comprehensive mental health support within the school.

Cultural norms and values may clash with efforts to promote gender inclusivity, necessitating a delicate balance in addressing cultural sensitivities while fostering an inclusive environment.

The absence of structured programs for peer education can contribute to a lack of understanding and empathy among students, perpetuating a cycle of discrimination and exclusion.

6. The change initiated – The Plan of Action

The comprehensive plan of action for promoting gender inclusivity and the inclusion of transgender individuals in our school was a multifaceted approach aimed at fostering a supportive and respectful environment for everyone. To address the need for awareness and understanding, extensive training sessions were conducted for students, teachers, and support staff, emphasizing the importance of inclusivity and dispelling misconceptions surrounding gender identities. Interactive workshops and role-playing activities were integrated into the curriculum, encouraging students to empathize with diverse perspectives and challenging stereotypes.

A pivotal component of the strategy involved organizing awareness sessions on inclusivity, where experts in the field shared insights and facilitated open discussions. Additionally, students actively participated in role plays and street plays centered around themes of gender inclusivity, contributing to a dynamic learning experience that transcended traditional classroom boundaries. These creative endeavors not only engaged the student body but also served as powerful tools for conveying the nuances of inclusivity to a wider audience.

MONOACTING DEPICTING THE CONCEPT OF GENDER INCLUSIVITY

MONOACTING TO SENSITIZE STAKE HOLDERS

OUR STUDENT PERFORMING MONO ACTING ON A NATIONAL PLATFORM TO BREAK STEREOTYPES

The initiative extended beyond the classroom through conferences and principal meetings dedicated to promoting inclusivity. Leaders in education collaborated to develop policies that safeguarded the rights of transgender

individuals and established a framework for fostering a culture of acceptance within the school community. The outcome was marked by a significant shift in attitudes, with students demonstrating increased acceptance of diverse gender identities. Importantly, parents and stakeholders played a crucial role in endorsing and sustaining the inclusive environment, contributing to a positive and transformative shift in the school's culture. Overall, the plan of action successfully cultivated an atmosphere of acceptance and understanding, fostering a school community that celebrated diversity and embraced the principles of gender inclusivity.

WORKSHOPS , SEMINARS AND CONFERENCES PROMOTING GENDER INCLUSIVITY IN SCHOOL

THE SCHOOL STUDENTS INTERACTING WITH THE REPRESENTATIVES FROM THE SPACE ORGANISATION

HARMONY IN DIVERSITY : SEMINARS PROMOTING GENDER INCLUSIVE PERSPECTIVES

A SESSION WITH INDIA'S FIRST TRANSGENDER PRINCIPAL

7. **Time taken to bring the change , the processes involved , the failures, the successes, the learning**

Bringing inclusivity to our school was a transformative journey that unfolded over a considerable span of time. The process involved numerous challenges, with failures serving as valuable learning experiences. Initial resistance and misconceptions were addressed through persistent awareness campaigns, training sessions, and creative activities. Some endeavors encountered setbacks, but these failures were crucial in refining the approach and adapting strategies. Success emerged gradually as students began to comprehend and embrace inclusivity, fostering a culture of acceptance. The learning curve extended to parents, who, despite initial hesitations, became active advocates for change. Witnessing the positive impact on the school community underscored the significance of perseverance and adaptability in the pursuit of inclusive education. The time invested in this endeavor ultimately yielded a more compassionate and understanding environment, affirming the enduring value of commitment to positive change.

8. The role of school leadership , behaviour modelling , and example setting by the head of school

The pivotal role of school leadership in fostering inclusivity was exemplified by the head of school, who played a crucial part in transforming the educational environment. Through behavior modeling and setting an example, the head of school demonstrated unwavering support for a child showing transgender-like features. The commitment extended to infrastructural changes, ensuring privacy and inclusivity, including the creation of separate restrooms. The head of school actively engaged with the transgender student, offering encouragement and fostering a positive atmosphere. The transformative experience extended beyond the school's internal efforts, with external influences such as the Project Purple Band representatives addressing students on the importance of understanding and embracing diversity. The collective efforts resulted in a success story, as the transgender student not only thrived academically but pursued a B.Tech at a renowned university. This narrative underscores the profound impact of leadership, behavioral modeling, and external initiatives in creating a supportive and inclusive educational environment.

PROJECT PURPLE BOARD REPESENTATIVES ADDRESSING THE SCHOOL STUDENTS ON EMBRACING DIVERSITY

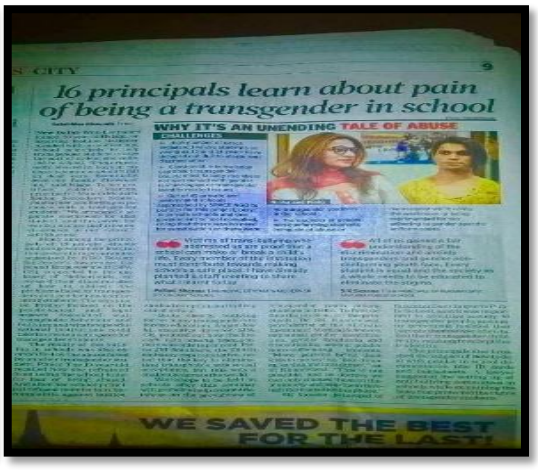

THE TRAIL BLAZING SCHOOL PRINCIPAL : PROMOTING GENDER INCLUSIVITY IN EDUCATION

AWARD WINNING LEADERSHIP : THE SCHOOL PRINCIPAL REWRITING THE NARRATIVE OF INCLUSIVE EDUCATION

PAINTING TOMORROW IN PURPLE : ADVOCATING FOR GENDER INCLUSIVITY TODAY

9. The theory of change

The journey towards gender inclusivity in our school marked significant turning points for the school head. Initially, awareness campaigns and workshops were organized to foster understanding and sensitivity among staff,

emphasizing the importance of diversity. Reflection sessions played a pivotal role as the school head contemplated personal biases and institutional barriers hindering inclusivity.

Implementing a comprehensive gender policy became a cornerstone. The mantra for change revolved around fostering an environment that promotes equality, challenging stereotypes, and providing equal opportunities for all students. Practical measures, such as gender-neutral facilities and diverse curriculum content, were introduced.

There was a collaboration of the head of school with teachers and parents, encouraging open dialogue to address concerns and misconceptions. Celebrating achievements of students without gender bias became a norm, reinforcing the message of inclusivity.

Adaptability played a key role, as the school head remained open to feedback and adjusted strategies based on outcomes. The turning points showcased the transformative power of committed leadership, collaborative efforts, and a persistent commitment to change, fostering a school environment where every student feels seen, heard, and valued.

LEADERSHIP FOR INCLUSION EQUITY IN SCHOOLS

➢ Introduction

Skilled Leadership for quality, modern management or beautifully good management in school education is considered important. The role of the school leadership is considered very important to keep the school dynamics in the current technique era. As the head teacher of the school, I worked in this direction with pleasure of the success. The information for the same as presented here.

➢ School Introduction

Our school Gumda Masjid Primary School is located at Patan District (The capital of Gujarat during the Medieval) in the Gujarat State.

Market and middle class families live around the school but the children come to study from labor class families. The guardians of the children studying are mostly linked to the labor work.

The school was established in 1893. It was located in the minority area during that time. Hence the school has been given the name Gumda Masjid based on the area. The girls from all the categories were coming to the school for study but presently only the girls from the labor -class come to study in the school. The school was in the center of the city when it was established but presently the school has been shifted to main bazaar. Hence the enrollment of the children is less in number. Middle class girls do not enroll in our school instead they prefer private school near our school. The school functions smoothly in spite of having lots of buildings and chaos.

➢ School Information

1. School Name: - Gumda Masjid Prathmik Kanya Shala, Patan

2. Establishment Year: - 12/10/1893

3. Standard: - 1st to 8th

4. Type of School: - Upper Primary School (Girls)

5. Strength of the School: - 330 girls

6. Teachers' strength: - 12

7. Rooms of the School: - 14 (ComputerLab – LCD equipped with Gyankunj)

8. Others: - The school has library, computerized saving bank, RO plant, Herb garden, Kitchen Garden

9. Education System: - Education work in the school is done through subject method. There is a separate subject room for all the subjects. The child goes to different subject

classes to learn the different subjects. The classes are equipped with educational tools of that subject.

10. E-mail: - www.gumdamasjid@gmail.com

11. School Website: - www.eschoolptn.webs.com

- Problems of School management: -

Gumda masjid Primary girls' school was located in the court area of patan city. Patan was the capital of Gujarat in Rajput and Sultant era. At the start of the school, it used to sit in a municipal owned rented building. During that time the girls from all the classes of the society were getting admission in the school but slowly only the girls from middle class as well as labor class continue to get admission in the school. The moment was Zila Parishad Education Committee took control of the management of the school from nagarpalika created problem of the school building. The school got a place near old PTC college (DIET). The school got a new government building but only labor class families children were getting admission in the school. Which include minority, Devipujak, Thakor, Bharvad, Senma, Harijan and Bhil communities. The guardians of the children studying in the school were of the labour class but many of them were involved in gambling and consuming alcohol. The children were constantly remaining absent and sometime leaving the school due to constant fighting at home, Superstitious beliefs. Hence the children were leaving the school due to improper educational environment in their surroundings. Due to this our school faced acute shortage of the students at that time moreover the girls from the middle class were taking moreover the girls from the middle class were taking admission in private school which were more than 10 around our school. The girls who were from the labour class families also getting admission in private schools due to RTE Act. Many disabled children from the labor class were not getting education due to unavailability of the schools needed for them.

One more problem that we experienced was related to the name of the school and the location. Earlier the school building was in minority area, but currently new building of the school is far from that area. The name of the school remained the same like Gumda Masjid Shala. Hence the guardians of the girls from other classes were having hesitation to send their girls to school due to its name because of that girl students numbers were decreasing day by day. We have studied the whole situation and found out bellowed stated problems: 1. lack of awareness of education among the guardians

2. Enrollment was mainly from the labor class families

3. Less strength due to new place of the school

4. Less number of students due to many private school near by our school

5. Old school building was a building of civil Hospital

6. The number of girls was declining due to the feeling that the school of the minority community as well as the school of the minority community went to another area.

7. Disabled children were out of the school due to the lack of needed facilities for them

8. Lack of religious equality among the guardians

9. The school's strength decreases due to RTE Act

- Action Plan for the problem solving: -

The action plan was prepared after studying above stated problems for equality and inclusion based education in the school. The main aim was to have the development of equality among guardians. Involvement of the disabled was of the prime importance for this, the below stated planning was done.

1. Frequent meeting with SMC and Guardians for enrolment.

2. Propaganda of school is co-curricular activities.

3. To develop modern building of the school equipped with all the facilities.

4. To make the school prayer's meeting interesting and diverse.

5. To increase vocational activities to develop the skills of the students.

6. To celebrate all the festivals of all religious for equality.

7. Planning of theme based excursion.

8. Planning of value based activities like Khoya-Paya, Ram Dukan, Nasta gruh, Aaj no dipak, Aaj nu gulaab etc.

9. Planning of activities like school library, Saving bank, Eco club, Kitchen garden, Herb garden for group work.

10. to make the school equipped with latest and required items like decorative walls, bulletin board, maps-charts etc.

11.To plan Special trained teachers, resource room, braille script for the disabled.

12. Planning of the subject room education system to ensure that children get education of that subject.

- Implementation of the action plan: -

We planned different activities for implementation of above stated action plan. We got fund from the society people for different activities. we did meetings with different communities and got the desired support. The description of different activities is stated below which helped us to create the feelings of liking about the school.

1. through school SMC and parents meeting the feelings towards the school was created among the people and the trust was created by making everyone feel that the school is their own. Involved them in every program to get community participation in the development of the school. Parents were given the responsibility of community mobilisation of school's development and co-curricular activities which got good results. The community started to feel the school as their own.

2.the school prayer meeting was made flexible. In which things like thought of a day, news reading, tables, children's songs, stories etc were included. The management of the prayer meeting was entrusted to the children. Selected prayers were chosen to create an atmosphere of equality among all religions. Girls of class 6 to 8 were combined with girls of class 3 to 5 to form a new team.

3. since the labour class girls used to study in the school, most of the girls were arranged for work after primary education by families then such girls who get married are given like skills trainings with the aim of supporting their parents after marriage. In this school, home industry training like Mehndi, art, Tailoring, Jewellery making, Asaniya, or foot wires were imparted. Many school girls are earning good money in this way today and have earned many names.

4. festivals of both religions were celebrated so that parents and children joined together and an atmosphere of communal harmony was created in the school.

5. to create an environment of equality and equanimity and to make teaching work interesting theme based educational tours were organised in the school. Tourist destinations include such as geographical and natural sites industrial sites, rivers etc. they are as below stated

- Sagar darshan : voyage from Dwarka to diu which included veraval industry, Alag industry of breaking ships, lion sanctuary (gir forest), streams of hot water (Tulsi shyam) etc
- "kutch Darshan" – included Ashapura temple, hajipir darshan, kandla port, desert safari etc
- Delhi darshan – included parliament CCRT, Rajghat, different meseums, Red fort, Akshardham, Gurudwara, Jama masjid and Humayu's tomb.
- Aravalli darshan –included shamlaji temple, lake city Udaipur, puskar talav, and darghah of khwaja moiuddin chisti of ajmer.

Apart from this one-day trip soldiers at indo-pak border, sundhaji temple, Gujarat assembly, dharoi dam etc were planned as theme based excursion students were given details information about the place before excursion and after having the excursion the students were told to write their experiment during the excursion in a note book which was given by the school. Moreover, questionnaire based on the excursion were given to the students to fill the details.

6. various value based activities like Khoya-puja, children saving bank, Aaj no Deepak, eco-club, Aaj nu gulab, Nastagruh etc were started in the school. Children started celebrations the birthdays of one another. Lost things were found easily. The cases of stealing become less.

7. Some equipment like IED resource room was purchased in the school for disabled children who were out of school. The walls of the school were designed so that children with disability could learn by sight or touch. A special teacher has been arranged to visit once a week. Because of this, the number of disabled children in the school increased. All

these children were given the benefit of various schemes of government. Today we are very happy to state that our school has the largest number of children with disability in the entire city. There are 8 children with disabilities in our school.

8. Plans were made to increase physical facilities in the school the design of the old building was not for a school but for a hospital and the building was too small so the chief minister of that time who was the MLA of our constituency of our area was requested for a new building for the school. It was sanctioned and old building was demolished and the new school was constructed with new advanced design at a cost of two crores and eighty lakhs. Later physical facilities like talking walls, Beautiful play-ground, Bulletin board, RO Plant were increased in the school. The parents of the city were attached to school and number of children begun to increase.

9. In the school, the subject rooms have been prepared with all kinds of facilities for the children to get education in on interesting way. Children get education by Dalton Method and they do not have period method (Tas Method), in which they don't feel the burden of their bags.

Apart from this, Co-Curricular activities like self-defence training, Maths-Science team activities, Mock assembly, Lok-Adalat, School Panchayat Elections, Educational Exhibitions, Question Forums etc are conducted in the school. Hence, the middle class and working class parents from the city now rush to send their children to this school. Now parents consider our school as their own school and spread the propaganda.

- **Results: -**

After all these efforts the following results have been obtained.

1. Enrollment of 269 children from private school in our school from 2013 to 2023.

2. Again we received 50% strength of the girls from minority community.

3. Enrollment of children from all class in the school now.

4. The school maintained an Enrollment ratio higher than any other school in the city.

The school strength was 370 in the year 2012-13. Other school in the city had over 400bstudents. The numbers started to decline in 2014-15 as new admissions came in and also the building of the school was shifted to new place. In a government school of the city Bagwada, Vanraj, Ghikata, Manavati, the number of the students is 100-125 in the year 2023 while in our school, the number is maintained up to 350 in the year 2023.

5. The number of children with disabilities in the school is 8 to 10 every year. We have a favourite School for disabled children in the city.

6. Working class children join in large numbers as the school provides skill enhancing and life useful activities.

7. Middle and working class children started getting admission as the school had subject rooms, physical facilities and computer based education.

8. As the school has an atmosphere of interfaith, children of all classes study together.

9. Incidents of theft in school have become a negligible. Children have been shopping in the market and doing bank transactions by themselves. Parents also admit their children from private school due to our quality base education.

In this way the school is getting result, today the school has established trust among the parents. The numbers of the children have increased as the trust of community has been built due to advanced physical facilities, beautiful garden, taking walls, subject rooms education system in the school, the number of students has increased but still there are some challenges for quality based education.

1. Absence of children

2. To help in domestic work.

3. Weakness in basic reading, numbering and writing

4. Unawareness of the parents

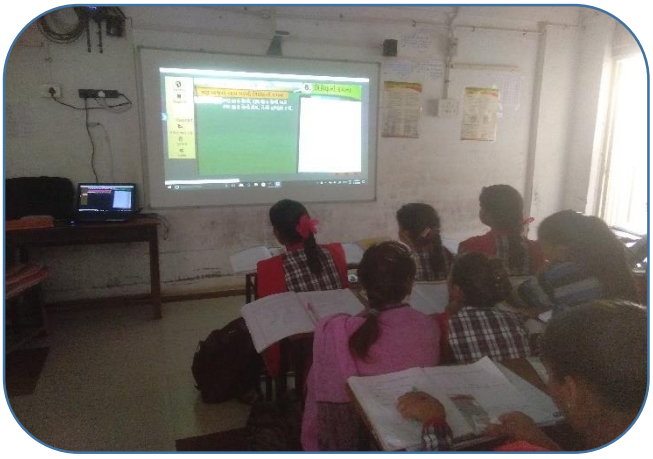
To achieve the goal of proficient India for basic reading, numbering and writing among the children. Planning as per FLM framework till education work is in progress.

Harjibhai Ambaram Prajapati
HTAT Principal (Head Teacher)
Gumda Masjid Primary Kanya Shala
Ta & Di: - Patan (Gujarat)
9427064895

PHOTO GALLERY

વિઠ્ઠલભાઇ પટેલ ભવન
ગુજરાત વિધાનસભા

REDMI NOTE 8 PRO
AI QUAD CAMERA

REDMI NOTE 8 PRO
AI QUAD CAMERA

VA0010

REDMI NOTE 8 PRO
AI QUAD CAMERA

ગુમડા મશિબદ પ્રા. કન્યા શાળા
વિભાગ-૪
ભારતીય કલાઓ

બાળસંસદની
ચૂંટણી રજૂ
ગુમડા
મશિબદ પ્રા કન્યા
શાળા

नव सृजन- सर्वांगीण विकास में साधक एक सार्थक प्रयोग

बच्चों के बौद्धिक, मानसिक , साहित्यिक, भावात्मक , सृजनात्मक, कल्पनाशील सोच , अभिव्यक्ति, पाठन -लेखन कौशलों के विकास के लिए, शिक्षा और सभी विषयों को बेहतर समझने के लिए कविताएं ,कहानी, लेखन, विद्यार्थियों के लिए अत्यंत आवश्यक हैं । संवेदनशीलता, भावुक हृदय, दूरदर्शिता आदि भावों का बीजारोपण बाल्यावस्था से ही हमारे मन, हमारे ज्ञान में प्रस्फुटित होता है। कविता, कला, लेख और कहानी ही वे माध्यम हैं जिसके द्वारा हम वह कह पाते हैं जो हम सोच भी नहीं सकते। फिर हम आत्मसात करते हैं, आत्म चिंतन करते हैं अपने मन को एकाग्र करते हैं तभी कुछ लिख पाते हैं। हमें अपने विद्यार्थियों को शिक्षित होकर जीवन में आत्मनिर्भर होना, बड़े अफसर बनना, धन कमाना, बड़े पदों पर आसीन होना तो सिखाना और देखना है पर साथ ही उनके हृदय में संवेदनाओं का बीजारोपण भी करना है ।

साहित्य एक साधना है जिस प्रकार कला एक साधना है.... यही वजह है जब भी बालक कुछ लिखते हैं या सृजन करते हैं तो वे आनंद का अनुभव करते हैं उनके चेहरे पर खुशी साफ झलकती है। यह विद्यार्थियों की एकाग्र क्षमता का भी विकास करता है और साथ ही समय का सदुपयोग करना भी सिखाता है।विद्यार्थियों को इस बात का पता भी नहीं चलता कि जो कार्य वह कविता, कहानी, लेखन कला के माध्यम से कर रहे हैं उससे उनके कितने सारे कौशल एक साथ उनमें विकसित हो रहे हैं। पर शिक्षक होने के नाते हम सभी इस बात को भली-भांति समझ सकते हैं। तब बाल मन की अनकही-अनसुनी बातें ,उनके मन में चल रही उलझन ,तनाव तक हम पहुंच पाते हैं। उनके जीवन में चल रहे द्वंद को देख पाते हैं ,समझ पाते हैं। उनके चेहरे की मुस्कान के पीछे छिपे उनके दुःख को भी जान पाते हैं। जो हमें ना केवल एक शिक्षक बल्कि उनका हमदर्द, उनका मार्गदर्शक भी बनाता है। फिर पढ़ने-पढ़ाने का सिलसिला सिर्फ स्कूल में शिक्षा ग्रहण करने तक ही सीमित नहीं रह जाता बल्कि अपने शिक्षक के प्रति आदर-सम्मान का भाव लिए एक नेक इंसान के रूप में विद्यार्थियों का जीवन निर्माण होता है। फिर शिक्षा में 'लर्निंग फॉर लिविंग' नहीं बल्कि "लर्निंग फॉर लाइफ" प्रतिबिंबित होता है।

मैं डॉ. शिवा ,अंबाला छावनी हरियाणा में स्थित एक छोटे से गांव समलेहड़ी में गवर्नमेंट मॉडल संस्कृति सीनियर सेकेंडरी स्कूल समलेहड़ी में ललित कला प्राध्यापिका के रूप में 2019 से अक्टूबर, 2023 तक कार्यरत रही हूं और प्राध्यापिका के साथ-साथ एक संपादिका के रूप में स्कूल के छठी से 12वीं कक्षा के बच्चों को कला की शिक्षा के साथ-साथ साहित्यिक जगत की ओर अग्रसर करते हुए कविताएं, कहानियां एवं लेखन के लिए प्रेरित करती रही हूं।जिसके परिणामस्वरूप विद्यालय के छठी से 12वीं कक्षा के 88 बच्चों की रचनात्मक सोच और भावों की अभिव्यक्ति उनकी स्वरचित 101कविताओं के रूप में हिंदी भाषा में एक काव्य संग्रह शीर्षक "नन्हें पंख" का रूप लेकर फलीभूत हुई । आज़ादी के 75 वें अमृत महोत्सव के उपलक्ष में विद्यालय के ही छठी से 12वीं कक्षा के 75 विद्यार्थियों ने 75 स्वतंत्रता सेनानियों के जीवन से संबंधित शोध कार्य हिंदी भाषा में किया जो पुस्तक शीर्षक "आज़ादी के नायक" के रूप में प्रकाशित हुई। इन पुस्तकों का संपादन कार्य मेरे द्वारा संपन्न हुआ। हमारे ही विद्यालय के विज्ञान संकाय के 12वीं कक्षा के एक ही छात्र ने 75 स्वतंत्रता सेनानियों के स्कैच स्वयं बनाए जो इस पुस्तक का हिस्सा बने।

विद्यालय की ही "विद्यालय दर्पण पत्रिका" का प्रथम और द्वितीय संस्करण भी सन 2022, 2023 में प्रकाशित किया गया जिसकी प्रधान संपादिका के रूप मेरे द्वारा कार्य किया गया। विद्यालय पत्रिकाओं में सभी कक्षा के विद्यार्थियों ने लेख स्वयं लिखे हैं। विद्यालय पत्रिका में विद्यालय के अनेक स्टाफ सदस्यों तथा 120 से भी अधिक विद्यार्थियों की कविताएं, कहानियां और लेख हिंदी, अंग्रेजी और पंजाबी भाषा में लिखे गए हैं। इन पुस्तकों और पत्रिकाओं को अंबाला जिले एवं शिक्षा सदन पंचकूला के विशिष्ट अधिकारियों, सभी मॉडल संस्कृति विद्यालयों एवं

Edit with WPS Office

अनेक प्राइवेट विद्यालयों के प्रधानाचार्यों , गांव समलेहड़ी के सरपंच , एस.एम.सी मेंबर्स और कई ग्रामीणों को भेंट किए जाने पर उनके द्वारा पुस्तकों के प्रकाशन कार्य तथा विद्यार्थियों के लेखन कार्य की प्रशंसा की गई। इस सृजनात्मक लेखन कार्य की शुरुआत कुछ विद्यार्थियों से हुई थी पर धीरे-धीरे संख्या में बढ़ोतरी होती गई और आज लगभग 270 के करीब विद्यार्थी लेखन कार्य में भागीदार हैं। जो विद्यार्थी पहले मंच पर आने से हिचकिचाते थे आज वे भी अपने भावों की अभिव्यक्ति मंच पर आकर करने लगे हैं। गत वर्ष हमारे विद्यालय के 30 विद्यार्थियों की कविताएं एवं लेख समय-समय पर रेडियो ग्रामोदय स्टेशन 90.4 एफ.एम गोंदर, करनाल से प्रसारित किए गए जिन्हें भारतवर्ष में इस ऐप के द्वारा किसी भी स्थान पर सुना जा सकता है। विद्यार्थियों के द्वारा पूरे उत्साह और जोश के साथ रिकॉर्डिंग के दौरान गर्मी मे पसीने से लथपथ होने पर भी एकाग्र होकर अपने वक्तव्य को कहा गया। विद्यार्थियों द्वारा लिखी गई रचनाओं और उनके द्वारा बनाई गई कलाकृतियों को अंबाला जिले के आदरणीय अनिल विज सर, डी. ई.ओ, डी.ई.ई.ओ , एसडीएम सर और विभिन्न विद्यालयों के प्राचार्यों द्वारा सराहा गया और ये कलाकृतियां उनके ऑफिस में दीवारों की शोभा को आज भी बढ़ा रहे हैं। जो विद्यालय के लिए गर्व का विषय है। इसी विद्यालय के पांचवी से 12वीं कक्षा के 175 विद्यार्थियों का हिंदी भाषा में काव्य-संग्रह चाँद-सितारे जनवरी माह, 2024 में प्रकाशित होने जा रहा है। इस काव्य संग्रह में 100 विद्यार्थी ऐसे हैं जो पिछले दो प्रकाशित संग्रह का हिस्सा नहीं थे। ऐसा प्रतीत होता है मानो असंख्य तारे आसमान में अपनी चांदनी बिखेर रहे हैं और दिन प्रतिदिन उनकी संख्या में वृद्धि हो रही है और इस नव सृजन के प्रयोग में राजकीय आदर्श संस्कृत वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालय समलेहड़ी ,अंबाला के पूर्व प्राचार्य श्री नरेश कुमार मुद्गल (कार्यकाल : मार्च , 2021 से फरवरी ,2023) साक्षी रहे हैं जिनके सहयोग और मार्गदर्शन से ही यह प्रयोग सार्थक हो पाया।

<u>नव सृजन का बीजारोपण</u> : बीज के अंकुरित हुए बिना वृक्ष की कल्पना ही संभव नहीं। सकारात्मक सोच, नियत एवं निरंतर किए गए प्रयास ही जीवन के किसी भी क्षेत्र में सफलता का मार्ग दर्शाते हैं। सन 2021 के मध्यांतर में विद्यालय समलेहड़ी में उस समय के आदरणीय प्रधानाचार्य श्री नरेश कुमार मुद्गल के साथ हुई बातचीत के दौरान सभी स्टाफ सदस्यों की सहमति से विद्यालय की वार्षिक पत्रिका पर संपादिका के रूप में कार्य करने का प्रस्ताव मेरे समक्ष रखा गया। विद्यालय की वार्षिक पत्रिका निकालना हमारे प्रधानाचार्य जी का मात्र एक प्रस्ताव ही नहीं था बल्कि विद्यार्थियों के कौशल स्तर को बेहतर बनाने हेतु उनका पिछले कई वर्षों का सपना भी था जिसे पूरा करने के लिए उन्होंने अपने 30 वर्ष के कार्य क्षेत्र में अनथक प्रयास भी किए थे। अतः इस दिशा में आदरणीय प्राचार्य के मार्गदर्शन एवं सहयोग से आवश्यकतानुकूल कार्यों का प्रारंभ हुआ। एक संपादिका के रूप में भावों तथा शब्दों के साहित्यिक सागर में सृजन की लहरों के बीच मैंने अपनी जीवन नौका को शिक्षा, कला और साहित्य के अनूठे संगम की दिशा में पाया जिसमें मैंने अनेक उतार-चढ़ाव भी देखे जिनके स्मरण मात्र से ही मन आज भी भाव विभोर हो उठता है। पत्रिका के शीर्षक से लेकर इसकी रूपरेखा ,स्टाफ सदस्यों एवं विद्यार्थियों द्वारा प्राप्त लेखों, विद्यालय की समस्त गतिविधियों का सार सुंदर और संक्षिप्त रूप में प्रस्तुत करने आदि अन्य सभी बातों पर गंभीरता से विचार कर कार्य किए गए पर यह सफर आसान नहीं था।

<u>नव सृजन की महत्वपूर्ण कड़ी (2021)</u> : विद्यालय की वार्षिक पत्रिका पर कार्य करते हुए नौवीं से 12वीं कक्षा के विद्यार्थियों को समय-समय पर अपने साहित्यिक एवं लेखन क्षेत्र के अनुभवों, अपनी बेटी सौम्या के जीवन के उतार-चढ़ाव सुख-दुःख की घड़ियों में उसके द्वारा लिखी रचनाओं को सुनाकर , कुछ कवियों की सरल भाषा में लिखी कविताएं , कहानियां, प्रेरणादायक घटनाएं सुनाकर एक साहित्यिक माहौल विद्यार्थियों के लिए तैयार किया जिसका परिणाम शीघ्र ही नज़र आने लगा। विद्यार्थियों के उनके जीवन, समाज, घर-परिवार, रिश्तों, पर्यावरण से संबंधित लेख प्राप्त होने लगे। हैरान करने वाली बात यह थी कि लेख से कहीं अधिक विद्यार्थियों की स्वरचित कविताएं उनके मन की खिड़कियों से बाहर झांकने लगी। एक ही महीने में विद्यार्थियों की लिखी 35 कविताएं प्राप्त होने पर जैसे मेरी सोच को नए पंख लग गए हों और मेरे मन मस्तिष्क में एक नए विचार ने उड़ान भरी- 'विद्यालय के विद्यार्थियों

Edit with WPS Office

का स्वयं का काव्य-संग्रह' ।आदरणीय प्रधानाचार्य श्री नरेश कुमार मुद्गल जी से जब इस विषय में बात की तो यह जानकर वे बहुत खुश हुए और सहर्ष इस सृजन कार्य में आशीर्वाद स्वरुप स्वीकृति दी ।पर साथ ही उन्होंने एक बात मुझे स्पष्ट कर दी थी कि विद्यालय पत्रिका के अतिरिक्त धनराशि की व्यवस्था हो पाना विद्यालय के लिए संभव नहीं है । काव्य-संग्रह के प्रकाशन की जिम्मेदारी मैंने स्वयं ले ली। इन नन्हें पंखों के लिए साहित्य का एक नया आसमान छूना मुझे ज़्यादा जरूरी लगा। लेखन का यह सिलसिला फिर थमा नहीं। अब विद्यालय में साहित्यिक प्रकाश का आगमन हो चुका था। अतः छठी से आठवीं कक्षा के विद्यार्थी भी इससे अछूते न रह सके और संपूर्ण विद्यालय माँ सरस्वती के आशीर्वाद से प्रकाशमान हो उठा। जिसके परिणामस्वरूप 18 मई ,2022 को छठी से 12वीं कक्षा के 88 विद्यार्थियों की 101 रचनाओं का काव्य-संग्रह "नन्हें पंख" तथा विद्यालय दर्पण पत्रिका का प्रथम संस्करण (2021-22) साथ- साथ प्रकाशित हुए।

<u>नव सृजन का एक अन्य विशिष्ट रूप पुस्तक "आज़ादी के नायक"(2022)</u>

काव्य संग्रह "नन्हें पंख" के सफल विमोचन के पश्चात लेखन के क्षेत्र में राजकीय आदर्श संस्कृति वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालय समलेहड़ी अंबाला की एक अन्य अनूठी पहल के रूप में विद्यालय के 75 विद्यार्थियों द्वारा राष्ट्र की आज़ादी के स्वर्ण जयंती वर्ष (75वां) में आज़ादी के 75 नायकों के ऐतिहासिक तथ्यों पर आधारित एक पुस्तक शीर्षक "आज़ादी के नायक" लिखी गई। जिसमें विद्यालय के विद्यार्थियों द्वारा इन स्वतंत्रता सेनानियों के आज़ादी की लड़ाई में किए गए योगदान का उल्लेख किया है। इसके लिए अनेक पुस्तकालय में उपलब्ध विभिन्न स्त्रोतों एवं पुस्तकों का उपयोग किया गया।

यह कक्षा सातवीं से कक्षा बारहवीं के बच्चों द्वारा एक आरंभिक प्रयास रहा। भविष्य में यही बच्चे भारत के स्वतंत्रता संग्राम की गौरव गाथा पर रिसर्च करने के योग्य बन सकेंगे और साथ ही भारत माता की रक्षा के लिए सदैव तत्पर रहेंगे। इसके अतिरिक्त भूतकाल में भारत के शासकों द्वारा हुई गलतियों को समझते हुए उनसे अवगत होते हुए देश को उन्नति के शिखर पर ले जाने में सफल होंगे और अपने भारतीय होने पर गर्व की अनुभूति करेंगे। इसके साथ-साथ प्रत्येक स्वतंत्रता सेनानी का चित्रांकन भी विद्यालय के विज्ञान संकाय बारहवीं कक्षा (2022-23) के विद्यार्थी राजीव द्वारा किया गया । विद्यार्थियों को सृजनात्मक एवं कलात्मक वातावरण में प्रोत्साहित करना एक शिक्षक का परम कर्तव्य है, जो उनकी सकारात्मक सोच, उनके पाठन- लेखन को हर तरह से प्रभावित करने का एक सशक्त माध्यम है । मेरे अंतर्मन के ये भाव मुझे निरंतर विद्यार्थियों के लिए कुछ अलग करने के लिए प्रेरित करते हैं।

समलेहड़ी गांव के इस विद्यालय में माननीय असीम गोयल एम.एल.ए द्वारा ' आज़ादी के नायक' पुस्तक का विमोचन दिनांक 29 .11.22 को किया गया। उन्होंने इस कार्य को एक बहुत बड़ी उपलब्धि बताया। कार्यक्रम में विशिष्ट अतिथि के रूप में जिला अध्यक्ष श्री राजेश बतौड़ा एवं अंबाला जिले के अनेक विशिष्ट अधिकारी, साहित्यकार,सभी मॉडल संस्कृति विद्यालयों के प्रधानाचार्य, समलेहड़ी गाँव के नव निर्वाचित सरपंच एवम् विद्यालय के सभी स्टाफ सदस्य भी सम्मिलित रहे।

दिनांक 4-12-2022 को कुरुक्षेत्र में आयोजित गीता महोत्सव जयंती के अवसर पर हरियाणा ग्रंथ अकादमी के निदेशक डॉ वीरेंद्र सिंह चौहान एवं अन्य प्रतिष्ठित एवं माननीय सदस्यों द्वारा विद्यालय के प्रधानाचार्य, पुस्तक की संपादिका एवं 75 विद्यार्थियों को स्मृति चिन्ह एवं मेडल्स द्वारा सम्मान प्रदान किया गया और विद्यार्थियों के मनोबल को बढ़ाया और साथ ही उन्हें एक नई दिशा में अग्रसर होने के लिए प्रेरित भी किया।

Edit with WPS Office

दिनांक 7.12.22 को राजकीय आदर्श संस्कृति वरिष्ठ माध्यमिक विद्यालय समलेहड़ी के प्रधानाचार्य श्री नरेश कुमार मुद्गल एवं स्टाफ सदस्यों द्वारा आज़ादी के नायक' पुस्तक माननीय श्री अनिल विज जी को भेंट की गई। माननीय 'श्री अनिल विज जी द्वारा 12वीं कक्षा के छात्र राजीव को आज़ादी के 75 नायकों का चित्रांकन करने हेतु ₹20,000 की धनराशि पुरस्कार स्वरूप भेंट की गई जो विद्यार्थी राजीव और समस्त विद्यालय के लिए गौरव और हर्ष का विषय बना।

<u>नव सृजन की राह में आई बाधाएं</u>

1. शुरुआत में विद्यार्थियों का अपने भावों की अभिव्यक्ति करने मे हिचकिचाना ।

2. साहित्यिक वातावरण हेतु उचित समय का चयन

3. काव्य संग्रह के कार्य को व्यक्तिगत कार्य का नाम दिया जाना।

4. विद्यार्थियों का कुछ विषय अध्यापकों के भय के कारण साहित्यिक कक्षा में अनुपस्थित रहना ।

5. विद्यालय पत्रिका एवं 'नन्हे पंख' काव्य संग्रह एवं 'आज़ादी के नायक' के प्रकाशन हेतु धनराशि की व्यवस्था।

6. विद्यालय पत्रिका एवं 'नन्हे पंख' काव्य संग्रह एवं 'आज़ादी के नायक' के प्रकाशन कार्य में आई असुविधाएं।

<u>नव सृजन की राह में आई बाधाओं का निवारण :</u>

1. विद्यार्थियों को सौहार्दपूर्ण वातावरण में सम्मानजनक दृष्टिकोण को अपनाते हुए नैतिक मूल्यों की कसौटी पर साहित्यिक जगत से रुबरु करवाना।

2. प्रार्थना सभा से 30 मिनट पहले चयनित कक्षा के छात्र-छात्राओं को विद्यालय में एकत्रित कर साहित्यिक ज्ञान से अवगत करवाना।

3. हमारी सोच ही हमारे प्रयास को सफल और असफल बनाती है।अपने इस साहित्यिक प्रयास को सफल बनाने हेतु विद्यालय के अन्य स्टाफ सदस्यों द्वारा कहीं बातों पर ध्यान न देना।

4. विद्यार्थियों को साहित्यिक जगत के महत्व के विषय में अवगत करवाना।

5. विद्यार्थियों के चेहरे की मुस्कान और उनका हित देखते हुए नव सृजन की राह पर बस चलते जाना क्योंकि जहां चाह वहां राह।

6. आदरणीय प्राचार्य जी द्वारा विद्यालय के एस.डी.एफ फंड से विद्यालय पत्रिका के प्रकाशनार्थ धनराशि की व्यवस्था करना।

<u>सारांश</u>

एक अध्यापक अपने जीवन पर्यंत एक विद्यार्थी ही है। आज एक अध्यापक का कार्य केवल पढ़ने-पढ़ाने तक सीमित नहीं रह गया है बल्कि अध्यापकों द्वारा अपने विषय-पाठन के अतिरिक्त अपनी कला, अपने किसी भी हुनर को विद्यार्थियों तक पहुंचाना, विद्यार्थियों को पढ़ाने के साथ-साथ उन्हें समझना, उनका सम्मान करना , उनके भीतर छिपे हुए गुणों को बाहर निकालना भी जरूरी है। क्योंकि शिक्षा का उद्देश्य विद्यार्थियों का अच्छे अंक प्राप्त कर ऊंचे

Edit with WPS Office

पद पर आसीन होना ही नहीं है बल्कि उनका सर्वांगीण विकास है ।उन्हें इंसानियत का पाठ पढ़ाना, नैतिक मूल्यों का विकास और उनके व्यक्तित्व में निखार लाना भी है।

एक ललित कला प्राध्यापिका के रूप में जहां मुझे छठी से 12वीं कक्षा तक के विद्यार्थियों का कला के क्षेत्र में रुझान बढ़ाने और उनके भीतर छिपी हुई प्रतिभा को निखारने का शुभ अवसर मिला वहीं दूसरी ओर एक संपादिका के रूप में विद्यार्थियों को साहित्यिक जगत का प्रतिबिंब दिखा विद्यालय के प्रांगण में ही शिक्षा,कला और साहित्य के अद्भुत संगम के नज़ारे को देखने का सुखद अनुभव भी हुआ। माँ सरस्वती की असीम कृपा और श्री ठाकुर जी के आशीर्वाद स्वरुप मैं विद्यार्थियों के मनोभावों की अभिव्यक्ति एवं अपने ज्ञान अनुभव को उन तक पहुंचाने का माध्यम बन सकी। मुझे खुशी है कि विद्यार्थी अपनी संवेदनाएं व्यक्त कर रहे हैं क्योंकि कला का मूल भाव ही यही है सुख में भी सृजन और दु:ख में भी सृजन.... मुझे उम्मीद है कि वे अपने जीवन की विषम परिस्थितियों में भी अपना अहित किए बिना अपने दु:ख का निवारण ढूंढ ही लेंगे।

नव निर्माण आसान नहीं, बाधाएं भी आती हैं और रुकावटें निराशा भी लाती हैं फिर भी अगर मंजिल को पाना है तो बढ़ते ही जाना है। ये मैंने अपने इन पिछले दो सालों के अनुभव में सीखा है। न जाने कितनी ही मुश्किलें आई और बढ़ी -विद्यालय की वार्षिक पत्रिकाओं ,नन्हें पंख काव्य संग्रह,आज़ादी के नायक पुस्तक और चाँद-सितारे काव्य संग्रह के विचार से लेकर उस पर कार्य करने तक के इस सफर में। कई रातों की नींद गंवा दी। कईं महीनो तक दिन रात जब भी समय मिलता इस कार्य में लगाती। प्रकाशन कार्य से संबंधित बहुत सी मुश्किलों का सामना मैंने अपने अनुभव में किया जिसे शब्दों में कह पाना शायद मेरे लिए आसान भी नहीं। पर इन सब मुश्किलों, रूकावटों के बावजूद मेरा इस कार्य में इतनी दृढ़ता से लगे रहना आगे बढ़ते रहना संभव हो पाया जिसकी वज़ह बच्चों की खुशी, बच्चों के चेहरे पर आई मुस्कान, बच्चों को मिली एक नई पहचान ,बच्चों के जीवन भर उनके साथ रहने वाली उनके भावों को अभिव्यक्त करने की कला सीख जाना, जो जीवन भर उनके साथ रहेगी। बस यही बातें मुझे आगे बढ़ने की प्रेरणा देती रहीं । ये मेरे अंतर्मन की वो अनकही बातें हैं जो बस महसूस की जा सकती हैं शब्दों में कहना शायद कम ही होगा।

सिर्फ उन पलों को याद भर कर लेने से मेरी आंखें नम हो जाती हैं जब बच्चे अपने हाथों में अपनी लिखी कविताओं की पुस्तक या अपने लिखे लेख की पुस्तक लेकर अपने माता-पिता के पास जाते हैं ,जो सुखद अनुभूति उन्हें उस वक्त प्राप्त होती है उससे कहीं ज्यादा मैं महसूस करती हूं मैंने अपने इन अनुभवों में महसूस की है। जो मेरी हिम्मत बढ़ाती हैं कुछ नव सृजन की दिशा में करने के लिए।

ग्रामीण क्षेत्र समलेहड़ी में स्थित,एक सरकारी विद्यालय में एक ही वर्ष में विद्यालय दर्पण पत्रिका का प्रकाशन, 88 विद्यार्थियों द्वारा स्वरचित कविताओं का संग्रह "नन्हें पंख" एवं 75 स्वतंत्रता सेनानियों की जीवनी पर आधारित पुस्तक "आज़ादी के नायक" का प्रकाशन तथा 10 फरवरी, 2023 में विद्यालय दर्पण पत्रिका के द्वितीय संस्करण का प्रकाशन ना केवल अपने आप में एक अनोखी पहल है अपितु समस्त विद्यालयों के विद्यार्थियों में उत्साहवर्धन एवं साहित्य जगत तथा लेखन के क्षेत्र में एक क्रांतिकारी कदम उठाने हेतु मील का पत्थर साबित होगा ऐसा पूर्व प्राचार्य श्री नरेश कुमार मुदगल जी को पूर्ण विश्वास है।

विद्यार्थियों की रचनाधर्मिता को प्रोत्साहन उनमें संस्कारों के पल्लवन और पुष्ट करने में भी सहायक होगा।साथ ही उनके सर्वांगीण विकास में साधक बन कर उनके व्यक्तित्व को सम्पूर्णता प्रदान करते हुए उन्हें एक श्रेष्ठ व्यक्ति के रूप में विकसित होने में उत्प्रेरक का कार्य भी करेगा ऐसा मेरा दृढ़ विश्वास है ।

Edit with WPS Office

परिचय

डॉ. शिवा

(ललित कला प्राध्यापिका, कलाकार ,लेखिका, कवयित्री, संपादिका , आर.जे)

जन्म स्थान - अंबाला छावनी

शिक्षा- पी.एच.डी, एम.फिल, एम.ए (शिक्षा-शास्त्र)

- बी.एड, आर्ट एंड क्राफ्ट डिप्लोमा, एम.ए, नेट, एचटेट (ललित कला)

पूर्व अध्यापिका गवर्नमेंट मॉडल संस्कृति सीनियर सेकेंडरी स्कूल समलेहड़ी, ब्लॉक साहा ,

अंबाला, (2019-2023)

अक्टूबर, 2023 से ललित कला प्राध्यापिका, डाइट मोहड़ा (4297), अंबाला जिला,हरियाणा में कार्यरत

प्रकाशित पुस्तकें

1. एकल काव्य-संग्रह शीर्षक "सम-भाव"(2019),

2.एकल पुस्तक शीर्षक- "चित्रभाषा: स्मार्ट शिक्षण कला "(2020) हरियाणा ग्रंथ अकादमी द्वारा प्रकाशित

3. पुस्तक शीर्षक "भारतीय चित्रकला का इतिहास" (कक्षा ग्यारहवीं) 2022 में सह लेखिका

4. पुस्तक शीर्षक "भारतीय चित्रकला का इतिहास "(कक्षा बारहवीं)2022 में सह लेखिका

(3,4) नंबर पुस्तकें हरियाणा बोर्ड के पाठ्यक्रम से संबंधित हैं।

5. पुस्तक शीर्षक कला दर्पण (नौवीं एवं दसवीं कक्षा) हरियाणा एवं सीबीएसई बोर्ड के पाठ्यक्रम पर आधारित (2023)

संपादित पुस्तकें

1.काव्य संग्रह शीर्षक "नन्हें पंख" 2022

2.पुस्तक "आज़ादी के नायक" 2022

3.विद्यालय दर्पण पत्रिका (प्रथम संस्करण) 2021-22

4.विद्यालय दर्पण पत्रिका (द्वितीय संस्करण)2022-23

5. प्रकाशनार्थ काव्य-संग्रह "चाँद-सितारे"

संपर्क-7056302131

Edit with WPS Office

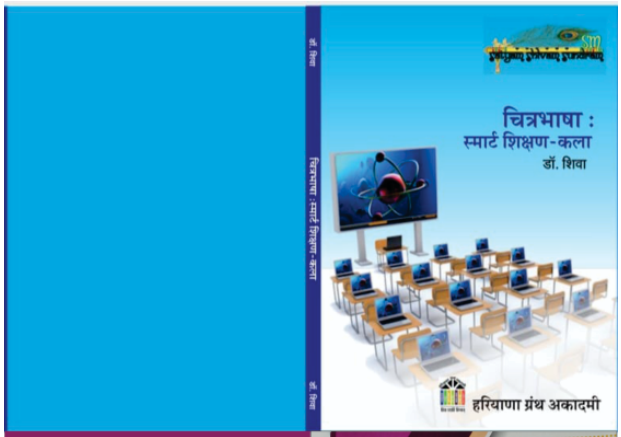
ईमेल पता- shivaaggarwal1230@gmail.com

Edit with WPS Office

Edit with WPS Office

Nisha Sharma

JBT, Government Primary School Bagahar, Cluster - Devgarh,
Education Block-Kotkhai, District-Shimla Himachal Pradesh 171202
Permanent Address: D/O Sh. Diwakar Dutt Sharma Vill: Khamana
PO: Shoghi Tehsil & Distt: Shimla (HP) 171219
Mob: 9418392885 Email ID: nishas98765@gmail.com

Date: 31-12-2023

बचपन से ही जब कभी भीख मांगते, फटेहाल गरीबी को सीने से लगाए, कूड़ा बीनने वाले बच्चों को देखती, तो एक प्रश्न सदैव मेरे मानस पटल पर खड़ा होता, जीवन में क्या चाहिए? रोटी, कपड़ा, मकान या फिर कुछ और?

इस प्रश्न के उत्तर को बहुत खोजा पर फिर भी निरुत्तर रही। दिल में टीस उठती, मन व्यथित होता, आत्मा कचोटती कि शिक्षित युवा होने के बावजूद राष्ट्र निर्माण में मेरी क्या भूमिका है? क्या समाज में इन बच्चों को उनके हाल पर छोड़ दूं या फिर ऐसे बच्चों की उम्मीद बनूं?

फिर आचार्य चाणक्य के ख्याल से मैं टकराई, वे कहते थे- "शिक्षक कभी साधारण नहीं होता, प्रलय और निर्माण उसकी गोद में बसते हैं।" और इसी ख्याल ने मुझे राष्ट्र निर्माण के कठिन और बहुत ही आनंदमयी रास्ते पर धकेल दिया, और मैं निकल पड़ी, उस डगर पर, जो आज भी मेरे दिल के सबसे करीब है। डाइट शामला घाट शिमला से JBT का अध्ययन किया और मेरे शिक्षक बनने के विचार को और शक्ति मिली, जब वहां के कुशल व विवेकी अध्यापकों ने मुझे न केवल पढ़ाया बल्कि जीवन के आदर्श, नैतिक मूल्य, समाज के प्रति जिम्मेदारी, कर्तव्य परायणता, दृढ़ संकल्प, ना जाने कितने ही दुनियादारी के व्यावहारिक पाठ मुझे सिखाए और एक नई उमंग, तरंग, जोश और स्फूर्ति के साथ, मैं राष्ट्र निर्माण के लिए वास्तविक रूप से कुछ करने के लिए अति उत्साहित हुई, जब 6 फरवरी 2014 को एक राष्ट्र निर्माता के रूप में मेरी नियुक्ति राजकीय प्राथमिक पाठशाला बगाहर शिक्षा खंड कोटखाई में हुई। ऐसा महसूस हुआ जैसे किसान को फसलों से लहलहाता खेत मिल गया हो। मेरी खुशी और गर्व दोनों चरमोत्कर्ष पर थे। नए परिवेश, नए लोग, नए क्षेत्र, जो सेब की वादियों के लिए विश्व विख्यात है। ऊंचे-ऊंचे पहाड़ मानो आसमान को छू रहे हो, दृढ़ता का पाठ पढ़ा रहे हो और मैं इन्हीं भावों को जीते हुए स्कूल में पहुंची।

हैरत में डालने वाला दृश्य मेरे सामने था। मन को झकझोर देने वाली वही बचपन की मार्मिक तस्वीर आंखों के सामने दृष्टिगोचर हो गई। एक गौशाला जिसे स्थानीय भाषा में ओबरा कहते हैं, में तीन गाय, दो बछड़े, दो बैल और कुछ बकरियां। एक तरफ गौशाला और दूसरी ओर दो टाटपटियां, कुछ बर्तन, एक ट्रंक, एक मेज़, दो कुर्सियां और 4 फुट दरवाजे वाली, मेरी होने वाली पाठशाला खुली बाहों से मेरा स्वागत कर रही थी। ईमानदारी से कहूं, तो मैं विचलित हो गई। चुनौतियों, कठिनाइयों और परेशानियों का कंधे पर आने वाला भार कम ना था। वास्तव में सरकारी स्कूल में पढ़ाना सिर्फ पढ़ाना भर नहीं होता, यहां पढ़ना होता है उन हालातों को, जिसमें हमारे बच्चे रह रहे हैं, जी रहे हैं। पर एक चीनी दार्शनिक लाओत्से की पंक्ति ने क्षण भर में मेरी सोच व जीवन के रुख को बदल दिया।

"A journey of a thousand miles begins with a single step."

चुनौती थी कि कैसे इस तथाकथित पाठशाला का कायाकल्प किया जाए? मेरे मन में अपनी योजनाएँ थीं। मुझे नहीं पता था कि मैं उन्हें कैसे लागू करूंगी? मैंने अपनी यात्रा धीरे-धीरे और लगातार शुरू की। मैंने स्थानीय लोगों, समुदाय के लोगों के साथ बातचीत करना शुरू किया। पहला काम जो मैंने किया, वह था लोगों को विश्वास में लेना और समुदाय का सहयोग सुनिश्चित करना। पाठशाला प्रबंधन समिति के सदस्यों, पंचायत प्रतिनिधियों तथा समुदाय के लोगों से निरंतर संवाद ज़ारी रखा। सभी के प्रयास से पाठशाला के भवन निर्माण के लिए विभाग द्वारा 18 लाख रुपए की राशि स्वीकृत की गई। समुदाय के सहयोग से स्थानीय ग्रामवासी श्री सुरेश शर्मा ने पाठशाला भवन निर्माण के लिए जमीन दान दी। अभिभावकों के सहयोग से और पाठशाला प्रबंधन समिति के सहयोग से वर्ष 2016 में पाठशाला भवन निर्माण का कार्य पूरा किया गया तथा विधिवत रूप से नए भवन में कक्षाएं शुरू की गई।

पाठशाला में पाठशाला प्रबंधन समिति के सदस्यों को समय-समय पर जागरूक किया गया। गुणात्मक शिक्षा के द्वारा ही जीवन की नींव को सुदृढ़ बनाया जा सकता है, यह बात उन्हें समझाई गई। फिर पाठशाला प्रबंधन समिति के सदस्यों के सहयोग से वर्तमान प्रतिस्पर्धा को देखते हुए छात्रों के लिए 6 अतिरिक्त विषय शुरू किए गए। कंप्यूटर, आर्ट एंड क्राफ्ट, ड्राइंग, योग, सामान्य ज्ञान, संगीत, इन विषयों की पुस्तकों का प्रावधान किया गया तथा इसका पूरा खर्च, मैंने स्वयं वहन किया।

प्राइवेट स्कूल के प्रति रुझान को देखते हुए अभिभावकों के सहयोग से बच्चों को विभाग के द्वारा प्राप्त वर्दी के अतिरिक्त अन्य वर्दी का प्रावधान भी किया गया। साथ ही ट्रैक सूट भी बनवाए गए, जिसके खर्च का वहन पाठशाला प्रबंधन समिति और अभिभावकों के द्वारा किया गया। माध्यम को हिंदी से बदलकर अंग्रेजी करने के बाद मैंने अथक प्रयास किया तथा अनेक सामाजिक संस्थाओं से संपर्क स्थापित किया और पाठशाला के लिए दो कंप्यूटरों का प्रावधान किया। तत्कालीन राज्य परियोजना अधिकारी, श्री आशीष कोहली जी द्वारा और दो कंप्यूटर पंजाब नेशनल बैंक, अनाज मंडी शिमला द्वारा पाठशाला को दिलवाए गए। अथक प्रयासों के परिणामस्वरूप वर्तमान समय में पाठशाला में कंप्यूटर लैब है, जिसमें 4 डेस्कटॉप और 10 लैपटॉप हैं। कंप्यूटर एक विषय के तौर पर पढ़ाया जा रहा है तथा शिक्षण अधिगम को रुचिकर बनाने के लिए लेटेस्ट सॉफ्टवेयर्स, गेम्स,पजल्स,राइम्स, ऑडियोज, यूट्यूब वीडियो भी कंप्यूटर में इंस्टॉल किए गए। जिसका बच्चों पर सकारात्मक प्रभाव देखने को मिला। हमारी पाठशाला राष्ट्रीय आविष्कार अभियान के अंतर्गत आने वाली हिमाचल प्रदेश की पहली प्राथमिक पाठशाला है। पाठशाला में Maths Corner और Science Corner बनाएं गए हैं जिसमें छात्र अनेक गतिविधियाँ करते हैं।

वर्ष 2017 में तत्कालीन राज्य परियोजना अधिकारी श्री घनश्याम चंद जी द्वारा विद्यालय पुस्तकालय में पुस्तकों का प्रावधान करने के लिए वित्तीय सहायता की स्वीकृति प्रदान की गई वर्तमान समय में पुस्तकालय में 1,100 पुस्तक हैं। बच्चों के लिए पाठशाला में Reading Club बनाया गया है। वर्ष 2017 में अध्यापक दिवस के अवसर पर पाठशाला में एक भव्य आयोजन किया गया। जिसमें स्थानीय रिटायर्ड टीचर्स को सम्मानित किया गया तथा श्री चेतराम आजाद जी द्वारा कम्युनिटी लाइब्रेरी के लिए ₹15000 की राशि भी प्रदान की गई। वर्ष 2019, दिसंबर से पाठशाला में एक सामुदायिक पुस्तकालय भी शुरू किया गया। जिसके लिए लगभग 500 पुस्तकों का प्रावधान तत्कालीन शिक्षा मंत्री हिमाचल प्रदेश द्वारा समग्र शिक्षा के सहयोग से किया गया। इस पुस्तकालय को पाठशाला में सुबह 9:00 बजे से 10:00 बजे तक तथा शाम को 4:00 बजे से 5:00 बजे तक चलाया जा रहा है। अभिभावकों के साथ-साथ इस पुस्तकालय से समुदाय के लोग भी पुस्तकें लेकर पढ़ते हैं।

छात्रों के लिए 10:00 से 4:00बजे के अतिरिक्त पाठशाला प्रबंधन समिति की सहमति से सुबह 8:00 बजे से 10:00 बजे तक और शाम को 4:00 से 6:00 बजे तक एक्स्ट्रा क्लासेस का प्रबंध भी किया गया है। स्कूल मैनेजमेंट कमेटी के सभी सदस्यों की सर्वसम्मति से निर्णय लिया गया कि पाठशाला में प्रथम कक्षा में छात्रों का नामांकन सुनिश्चित बनाने के लिए पाठशाला में प्री-प्राइमरी कक्षाएं शुरू की जाएं और इस तरह से पाठशाला में प्री-नर्सरी, नर्सरी और के०जी० कक्षा शुरू हो गई। इसका पाठशाला को बहुत लाभ हुआ और छात्रों का नामांकन भी बड़ा। छात्रों की संख्या 3 से बढ़कर 48 हो गई। और वर्ष 2024 में पाठशाला का नामांकन बढ़कर 60 होने की संभावना है।

शिक्षा का कार्य व्यक्ति का संपूर्ण विकास करना है। इस बात को ध्यान में रखते हुए पाठशाला में अनेक co-curricular activities का आयोजन सुचारु रूप से करवाया जाता है। जैसे रंगोली कंपटीशन, राइटिंग कंपटीशन,पोयम रेसिटेशन, सोलो सॉन्ग, ग्रुप सॉन्ग, स्पोर्ट्स एक्टिविटीज, इंडिपेंडेंस डे सेलिब्रेशन, डिक्लेमेशन, वाटर डे, स्लोगन राइटिंग कंपटीशन, फैंसी ड्रेस कंपटीशन, क्विज कंपटीशन, रोल प्ले कंपटीशन, पोस्टर मेकिंग कंपटीशन, ग्रीटिंग कार्ड मेकिंग कंपटीशन आदि।

छात्रों द्वारा Block Level, District Level और State Level पर खेलकूद प्रतियोगिता में सक्रिय भाग लिया गया और शानदार प्रदर्शन दिखाया गया। वर्ष 2016 में जिला स्तर पर एकांकी में बच्चों ने भाग लिया जिसका शीर्षक था "कलयुग के श्रवण" और द्वितीय स्थान प्राप्त किया वर्ष 2017 में फिर से मेरे स्कूल के बच्चों ने एकांकी में भाग लिया और ब्लॉक, जिला और स्टेट लेवल पर प्रथम स्थान हासिल किया। जिस एकांकी का शीर्षक था "हार गई जिंदगी" , जो कोटखाई में हुए दर्दनाक हादसे को बयां करती है। वर्ष 2022 में फिर से मेरे स्कूल के बच्चों ने एकांकी, भाषण प्रतियोगिता, लोक नृत्य, एकल गान, समूह गान में भाग लिया और ब्लॉक, जिला स्तर पर प्रथम स्थान हासिल किया। स्टेट लेवल पर द्वितीय स्थान हासिल किया। जिस एकांकी का शीर्षक था "प्रकृति से छेड़छाड़ करोना", जिसमें बच्चों ने कोरोना से प्रभावित जीवन की परिस्थियों को दर्शाने का प्रयास किया। वर्ष 2023 में फिर से मेरे स्कूल के बच्चों ने एकांकी में भाग लिया और ब्लॉक, जिला स्तर पर प्रथम स्थान हासिल किया। जिस एकांकी का शीर्षक था "धान", जिसमें बच्चों ने किसान के जीवन की दशा और दिशा को दर्शाने का प्रयास किया। खास बात यह है कि इन सभी गतिविधियों के आयोजन में अभिभावकों का

सहयोग हर पल, हर क्षण रहा। इन गतिविधियों के लिए सामग्री बनाने से लेकर हर स्तर पर आयोजन के समय बच्चों को तैयार करने में अभिभावकों का ही सहयोग रहा। मैं जितने दिन भी टूर्नामेंट में रही, जहाँ-जहाँ भी बच्चों को लेकर गई....मेरे बच्चों के अभिभावक हमेशा मेरे साथ थे।

राष्ट्रीय कवि संगम द्वारा आयोजित की गई श्री राम काव्य पाठ प्रतियोगिता 2021 में 22,000 प्रतिभागियों में से हमारी पाठशाला का छात्र आरव शर्मा राष्ट्रीय स्तर की फाइनल प्रतियोगिता में पंहुचा तथा प्रथम स्थान हासिल किया । फिर भारत के तत्कालीन राष्ट्रपति महामहिम श्री राम नाथ कोविंद के समक्ष भी आरव ने अपना कविता पाठ सुनाया । वर्ष 2023 में आरव शर्मा ने TV Show, "किसमें कितना है दम" (KKHD), में भाग लिया। आरव ने इस कार्यक्रम में ग्रैंड फिनाले में पहुँच कर प्रथम स्थान हासिल किया। वर्ष 2023 में पाठशाला में द्वितीय कक्षा में पढने वाले छात्र दक्ष ने वन विभाग द्वारा आयोजित चित्रकला प्रतियोगिता में तृतीय स्थान हासिल किया। वर्ष 2023 में राजकीय प्राथमिक पाठशाला, बगाहर के छात्र अभिनव शर्मा ने SJMMS (स्वर्ण जयंती मिडल मेट्रिक स्कालरशिप) की परीक्षा उत्तीर्ण कर छात्र वृत्ति हासिल की है। शिक्षा खंड कोटखाई से अभिनव एकमात्र बच्चा है जो इस सूची में है। इन सभी सफलताओं का श्रेय मैं इन छात्रों के अभिभावकों को देती हूँ। बच्चों के इस प्रदर्शन में न केवल उनका आत्मविश्वास बढ़ा बल्कि उनके अभिभावकों को भी मौका मिला कि वे अपने बच्चों की सफलता का हिस्सा बने। साथ ही साथ पाठशाला के सभी अभिभावक भी यह अहसास कर पाए कि वह अपने बच्चों के व्यक्तित्व विकास की इस प्रक्रिया में अहम् भूमिका निभाते हैं। बच्चों के लिए सभी अभिभावकों के प्रयास दिन प्रति दिन बढ़ते जा रहे हैं।

निजी पाठशालाओं से बच्चों को निकाल कर मेरी पाठशाला में दाखिल किया गया। समुदाय का सहयोग मिला और यह विश्वास इतना मजबूत बन गया कि धीरे-धीरे सहयोग भी मिलने लगा। अभिभावकों के द्वारा पाठशाला में रोजमर्रा की अनेक वस्तुओं का प्रबंध किया गया। तत्कालीन ग्राम पंचायत देवगढ़ के प्रधान श्री रामानंद शर्मा उप प्रधान श्री गीता राम शर्मा तथा उनके कार्यकारिणी द्वारा पाठशाला को फिल्टर प्रदान किया गया। युवक मंडल भडेच द्वारा पाठशाला में छात्रों के लिए पुस्तकें तथा खेल सामग्री का प्रबंध किया गया ।

समुदाय से भी भरपूर सहयोग मिला है। Col Vivek Sharma (Ex Commandant RIMC, Dehradoon) द्वारा पाठशाला में स्मार्ट कक्षा कक्ष के लिए वर्ष 2020 में LED, 11 टेबल लैंप, 11 स्टडी टेबल और वर्ष 2023 में दीपावली के उपलक्ष पर बच्चों के लिए ट्रीट दी गई। वर्ष 2022 में स्थानीय निवासी, क्यार पंचायत, ग्राम सांबर से श्री ब्रिजेश शर्मा ने पाठशाला को 11,000 रुपये की राशि प्रदान की। वर्ष 2022 में एक रिटायर्ड प्रधानाचार्य श्री उमाशंकर शर्मा जी द्वारा .....जनहित में ज़ारी न करने के वादे के साथ ..... पाठशाला को वितीय सहयोग प्रदान किया। वर्ष 2022 में श्री अश्विनी प्रभाकर द्वारा पाठशाला को 11,000 रुपये की राशि प्रदान की गई। समुदायिक मेले में पाठशाला के बच्चों की प्रस्तुति पर जन-समुदाय द्वारा 35,000 रुपये की वितीय सहयोग राशि प्राप्त हुई। जिसकी सहायता से पाठशाला में छात्रों के लिए स्पीकर की व्यवस्था की गई। समुदाय से सहयोग मिलना भी तभी संभव हो पाया जब अभिभावक अपनी सक्रिय भूमिका निभाते रहे हैं।

बच्चों को अभिप्रेरित करने के लिए मैंने यह पाया कि उनकी हर एक्टिविटी को तवज्जो देना बहुत जरूरी है। यही बात ध्यान में रखते हुए वर्ष 2014 से लेकर वर्ष 2023 तक हर वर्ष हमने वार्षिक पारितोषिक वितरण समारोह का पाठशाला में आयोजन किया। पहले शुरुआती वर्षों में इसका सारा खर्च मैंने स्वयं वहन किया। परंतु बाद में समुदाय से भरपूर सहयोग मिला और अभिभावकों और समुदाय के सहयोग से वित्तीय सहायता भी पाठशाला को प्राप्त हुई। इन सभी कार्यों के लिए वर्ष 2017 में हमारी पाठशाला को तत्कालीन माननीय निदेशक महोदय प्रारंभिक शिक्षा विभाग, श्री मनमोहन शर्मा जी के द्वारा प्रशस्ति पत्र प्रदान किया गया। इस छोटे से कार्यकाल में शिक्षा के यज्ञ में मेरी आहुतियों को शिक्षा विभाग हिमाचल प्रदेश ने वर्ष 2018 में "राज्य शिक्षक पुरस्कार", सम्मान देकर सम्मानित किया। वर्ष 2022 में हिमाचल दस्तक की ओर से "नारी तू नारायणी" सम्मान से नवाजा गया।

यह मेरे लिए गर्व का विषय है कि मुझे मेरे माता-पिता, मेरे मित्र, मेरे शिक्षकों, अभिभावकों, पंचायत प्रतिनिधियों, CHT, बीपीओ, BRC एवम् उच्च अधिकारियों, शिक्षा विभाग, सभी का सहयोग मिला और मैं यह सब कुछ कर पाई। परन्तु सबसे महत्वपूर्ण कड़ी हमारे अभिभावक हैं। जिनके अनवरत प्रयास से सब कुछ संभव हुआ।

मेरी पाठशाला के अभिभावकों ने और मैंने अब एक साथ चलना शुरू कर दिया था। इस सफ़र को ज़ारी रखना बहुत ज़रूरी था। नहीं तो, जब तक मैं प्रयत्न करती तब तक कार्य होता परन्तु उसके बाद क्या ? अपेक्षित परिणाम पाना संभव न होता। मेरे पाठशाला से जाते ही, वही स्थिति उत्पन्न हो जाती जो पहले भी थी और ये मैं बिल्कुल सहन नहीं कर सकती थी।

आवश्यकता थी स्कूल में माता-पिता के बीच स्वामित्व की भावना उत्पन्न करने की। अक्सर उनके बच्चे की शिक्षा में भागीदारी, स्कूल की गतिविधियों में भागीदारी और शिक्षकों और कर्मचारियों के साथ सहयोग से उत्पन्न होती है। जब माता-पिता जुड़ाव, और जुड़ाव महसूस करते हैं, तो शैक्षिक यात्रा के लिए एक सांझा जिम्मेदारी विकसित होती है। स्वामित्व की इस भावना को बढ़ावा देने में स्कूल और अभिभावकों के बीच संचार और पारदर्शिता भी महत्वपूर्ण भूमिका निभाती है। इसी दिशा में मैंने काम करना शुरू किया।

इस सांझेदारी को मजबूत बनाना बहुत ज़रूरी था क्यों कि अभिभावक ही वो कड़ी हैं जिनका मजबूत होना उनके बच्चे के जीवन की नींव को मजबूत बना सकता है। मैंने माता-पिता की सांझेदारी को बढ़ावा देने के लिए सबसे पहला काम, उन्हें पाठशाला की गतिविधियों के साथ जोड़ने का किया। इसके लिए पाठशाला में बच्चों की छोटी-छोटी प्रतियोगिताएं आयोजित करवाई और अभिभावकों की उपस्थिति में उन्हें संपन्न करवाया। धीरे-धीरे उनकी समझ बनती गई तो कुछ प्रतियोगिताओं में उन्हें निर्णायकों की भूमिका में भी रखा। इन गतिविधियों से अभिभावक समझने लगे कि अपने बच्चों को सीखने-सिखाने की प्रक्रिया में उनकी भूमिका कितनी महत्वपूर्ण है। वर्तमान समय में पाठशाला का कोई भी कार्य हो, अभिभावक एक भागीदार के रूप में सक्रिय भूमिका निभाते हैं।

पाठशाला में कोई भी कार्यक्रम हो, किसी भी सहयोग की आवश्यकता हो, सभी का पूरा सहयोग रहता है। कार्यक्रमों के दौरान रात-रात भर बिना थके, बिना रुके, अभिभावक कदम से कदम मिलाकर चल रहे हैं। वर्ष 2022 में मेरी पाठशाला की पाठशाला प्रबंधन समिति को शिक्षा खण्ड कोटखाई में “Best SMC” का सम्मान दिया गया।

खास आभार पाठशाला प्रबन्धन समिती के प्रतिनिधियों, सभी अभिभावकों एवम् समुदाय के लोगों का, जिन्होंने दिन-रात, हर पल, हर क्षण निस्वार्थ भाव से मेरे इस मिशन को अपनाया और इस मुकाम पर ले जाने में निस्वार्थ भाव से सहयोग किया। यह कहना गलत नहीं होगा यदि मैं यह कहूँ कि मैंने जो भी सपने अपनी पाठशाला के लिए देखे, उनमें सभी अभिभावकों ने ही रंग भर कर उन्हें साकार किया है।

मजरूह सुल्तानपुरी ने क्या खूब कहा है: -

" मैं अकेला ही चला था जानिब-ए-मंज़िल,

मगर लोग साथ आते गए और कारवाँ बनता गया।"

आज इस सहयोग से और इन प्रयासों की बदौलत मुझे प्रेरणा मिली है और सरकारी पाठशालाओं के प्रति लोगों की सोच वह नजरिया बदला है। मेरे पास पढ़ने वाले छात्रों के अभिभावक ही वो कड़ी हैं जिन्होंने मेरे लक्ष्य को प्राप्त करने में सबसे महत्त्वपूर्ण भूमिका निभाई है।

अभिभावकों को और ज्यादा मजबूती से बच्चों के विकास में सहयोगी बनाने के लिए मैंने एक मुहीम शुरू की है। जिसका नाम है- “माता-पिता भागीदार के रूप में” “Parent As a Partner”.

इसके अंतर्गत मैंने अभिभावकों के लिए एक कार्यशाला का आयोजन किया जिसमें उन्हें “अभिभावक की डायरी”, गणित को आसानी से करने के टिप्स, भाषा से सम्बन्धी गतिविधियाँ, परिवार में आपसी संबंधों में मधुरता पर बातचीत, प्रभावी सम्प्रेषण, अच्छा स्पर्श-बुरा स्पर्श (Good Touch, Bad Touch), सकारात्मक सोच, आत्म-निर्भरता का महत्त्व, बच्चों के लिए रोल मॉडल बनना, शिक्षा के प्रति प्रेम, परिस्थितियों में सामंजस्य, बच्चे की जगह खुद को रख कर बच्चे की स्तिथि समझना और बच्चे को भी संवेदनशील बनाना (Empathy), अच्छा स्वस्थ जीवन जीना, मूल्य शिक्षा, बच्चों की तुलना न करना आदि अनेक महत्वपूर्ण बातों पर अनेक गतिविधियाँ की गईं तथा सभी के विचारों को सम्मान देते हुए चर्चा की गई। सभी अभिभावकों ने इस कार्यशाला के बाद स्वयं को सशक्त महसूस किया तथा उनके तथा उनके आत्मविश्वास में भी वृद्धि हुई।

इस तरह की कार्यशाला के आयोजन को करवाना इसलिए ज़रूरी है क्योंकि वर्तमान समय की इस अंधी दौड़ में कहीं हमारा बच्चा पिछड़ और बिछड़ न जाए, उसके लिए अभिभावकों को इतना सशक्त बनाना होगा कि वे अध्यापक के साथ मिल कर छात्रों के ऐसे व्यक्तित्व का विकास करने में सक्षम हों जो आने वाले समय में अच्छे समाज का निर्माण करने में सक्षम हो सके। अभिभावक इस बात को समझ पाएं कि उनका शरीर सबसे बड़ी तकनीक है, जिसके सकारात्मक प्रयोग से वे समाज का कायाकल्प कर सकते हैं।

मुझे पूर्ण आशा है कि मैं पूरी निष्ठा और सहयोग से इस छोटी सी नर्सरी से आने वाले समय में समाज के लिए न केवल उत्कृष्ट डॉक्टर,इंजीनियर, वकील, अध्यापक, खिलाड़ी, वक्ता, नेता, अभिनेता व जानी-मानी हस्तियां तैयार कर पाऊंगी बल्कि अच्छे इंसान व समाज को दिशा देने वाली सोच भी पैदा करूंगी और समाज निर्माण में यूं ही अपनी भूमिका अदा करती रहूंगी।

"तेजस्वी नावधीतमस्तु"

May learning illuminate us. (Both teacher and the taught)

Relevant Links:

Orientation : Parent as a Partner

Orientation of School Management Committee

Orientation of Group Leaders of Mother's group-1

Orientation of Mother's Group Leaders-2

School Mentoring Program

"मेरा बगाहर : अनुभूति से शिखर की ओर"

आशीर्वाद दिवस|शिक्षा और संस्कार साथ-साथ

Diwali Treat by Col Vivek Sharma

World Environment Day

NATIONAL CONFERENCE FOR CELEBRATING SCHOOL LEADERSHIP - RECOGNIZING SCHOOL LEADERS-2023

Praxis over Rhetoric: A Case study of GSSS Shallang

Abstract

This Case study is a particularstic endeavor to analyses the institutive framework of Government Senior Secondary School Shallang Teh & Distt Kullu(Himachal Pradesh) under the able mentorship of Mr. Ritesh Mahant (Principal).It is structured under three headings, the exploration includes statistics and data in order to define reoccurring patterns in the school environ; description aims to highlight key successes and gaps in order to frame research questions. The explanatory section consists of critically evaluating and reflecting of the existing issues in order to create a conceptual understanding of a dynamic process. Keeping the school at the centre as a point of socio-cultural confluence and as a site of leadership as an effective tool in education, the research aims to answer the following questions: How has Ethical and Social awareness changed the shape of the Government Senior Secondary School Shallang Teh & Distt Kullu? How has the management shifted its impetus from a teacher dominant to a child centric model? To what extent are the school's core values in alignment with Nation Education Policy 2020? What are the transformations initiated and plans drawn in order to stay true to their motto of "Action speak louder than words"? Concrete leadership in education is essential for navigating challenges, embracing change, and adapting to evolving educational paradigms. The inquiry surrounds the unique leadership initiatives employed by the management for promoting holistic learning. The thesis also brings forth the vision of the school to foster a support system surround the school administration where the existing pedagogy can be backed up by community involvement. It also takes into measure the rural background in which the school is located and the socio economical aspirations of the area. The problems underlined also stem from these elements of the community that seep into the decision making of such organizations. It makes the school suitable for a case study to gauge the impact of external environment in the evolution of educational institutes. The internal challenge discussed in the paper is the teacher centred pedagogy where the one-way curriculum transaction is the main objective of the teachers.

The glaring lack of resources and infrastructure is duly recorded in this inquiry. The exclusion of individual needs of the learner is another key issue established through this study. The purpose of choosing this particular institution is in its constant stifle to nurture leadership opportunities through a plethora of initiatives through both academics and extracurricular means as elaborated in the study. Another reason for this selection is the school's intension to inculcate collaborative learning to improvise the already existing structure. The vision of the school to enhance digital literacy is another academic undertaking meant to bridge the gap between the students of this small school in a hamlet and the rest of the world. The case study documents the journey and investigates certain practices in leadership, the overall organization, teaching-learning, community participation and such other aspects of school's laudable transformation. Presentation, audios, videos and photographs are employed to back up the conceptual and behavioural understanding of school leadership with the aim of highlight areas of change. The study favours Praxis over Rhetoric and hopes to provide a fair narrative of the government institution.

About the author

Ajay Kumar is a Psychology lecturer at D.I.E.T.Kullu(Himachal Pradesh) with years of experience in curriculum development and educational pedagogy. He has been working in close association with government schools around Kullu, Himachal Pradesh, and takes keen interest in research.

Address: Sandhya Niwas, Behind Amar Ujala office, Dhalpur, Kullu 175101

Contact: 7876127276

Email: ajayswastic@yahoo.o.in

About the School leader

Mr. Ritesh Mahant is the current principal of Government Senior Secondary School Shallang Teh & Distt Kullu, Himachal Pradesh.

Contact Number – 7018342356

E-mail Address – principalgsssshallang@rediffmail.com

NATIONAL CONFERENCE FOR CELEBRATING SCHOOL LEADERSHIP - RECOGNIZING SCHOOL LEADERS-2023

Each One, Teach One: A compelling Case Study of GCPS Palchan

Abstract-

We are witnessing today, what can be labelled as a massive transformation in the educational sector. With the world becoming digitalized, there are still social, economic, and cultural gaps that dictate the quality of education being provided across the length and breadth of the country. There is a need of a constant redefinition of the practices and problems when it comes to the teaching learning process. Against such backdrop, this inquiry is an attempt to see how genuine leadership plays a crucial role in the progress of educational institutions. This case study takes up GCPS Palchan in the Kullu District under the able guidance of Mr. Khekh Ram Thakur(CHT) as a microcosm. What is the nature and identity of the institution? What values form its foundation and help defining its vision? How do these values connect with government polices at local and national level? Who are the key decision makers in innovation? These are some of the prime concerns of this study. Effective educational leadership extends beyond administrative duties. It encompasses visionary thought, strategic preparation, and the capacity to motivate and unite diverse stakeholders towards a shared objective. The questions addressed in this investigation are not only limited to leadership in management but about creation of leadership opportunities for the students. It also discusses the distribution of agency by fostering sense of responsibility and citizenship among members of the community through concrete examples. After the flood of 2012 demolished the building of the school, the management decided to use a cluster of resources- students, locals, and policies of the government proving that it is essential for educational administrators to maintain a delicate equilibrium between internal and external responsibility. This involves aligning school strategies with local objectives, while still adhering to the broader national goals. The expansion of the playground using aids of the GREF(General Reserve Engineering Force) is another milestone documented under this case study. Besides infrastructure what is unique about the leadership is that it emphasizes on Collaborative leaning and team teaching as a panacea. Additionally, the rural context in which the school is

situated and the socio-economic aspirations of the surrounding area are also considered. The challenges highlighted are also a result of these factors within the community, which influence the decision-making processes of such institutions. The ethos of the school can be encapsulated in its motto of "Each One, Teach One" that reimagines education as not a one-way transmission of knowledge from teacher to pupil but a complex system of accountability. Beyond administrative duties, effective educational leadership encompasses visionary thinking, strategic preparation, and the ability to inspire and unite diverse stakeholders towards a shared goal. This makes the school an ideal site for a case study to assess the influence of the both leadership and collaborative learning on the development of educational establishments.

About the author

Ajay Kumar is a Psychology lecturer at D.I.E.T.Kullu (Himachal Pradesh)with years of experience in curriculum formation and educational pedagogy. He has been working in close association with government schools around Kullu, Himachal Pradesh, and takes keen interest in research.

Address: Sandhya Niwas, Behind Amar Ujala office, Dhalpur, Kullu 175101

Contact: 7876127276

Email: ajayswastic@yahoo.o.in

About the school leaders

Mr. Khekh Ram Thakur is the current CHT(Centre Head Teacher) at up GCPS Palchan in the Kullu District,Himachal Pradesh.

Contact: 9817131645

Email id khekhram1431@gmail.com

SCHOOL NAME: GOVT. BOYS MIDDLE SCHOOL PINDI CHARKAN KALAN. ZONE : ARNIA

LOCATION:- Lat: 32.502 Long: 74.854

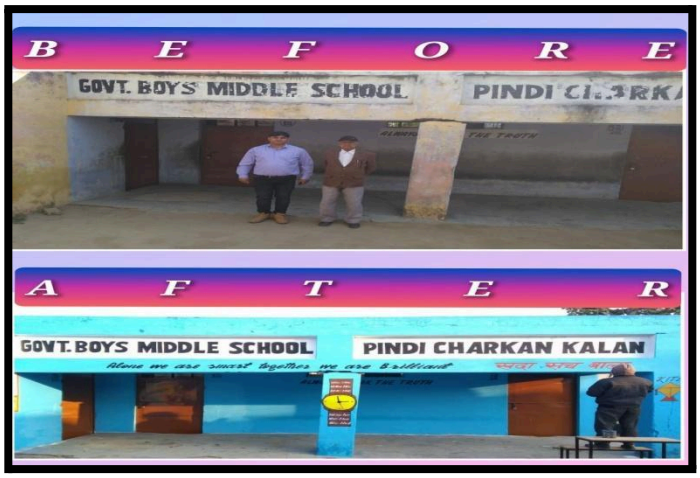
Address: V.P.0. Pindi Charkan Kalan , Teh. Arnia Distt. Jammu, Pin Code : 181131

Phone Number:- 9419354429

E-mail: SURESH LUCKY 1979@GMAIL.COM.

2) Total students = 45 Boys = 29, Girls=16

Teachers = 05

Classrooms = 06

3) KEY STRENGTHS –

I) Cooperation Of PRI

(Ii) Staff Unity

iii) Parent Co-Operation.

Iv) Cleanliness of School

V) Youth Support

VI) face lifting of School Building.

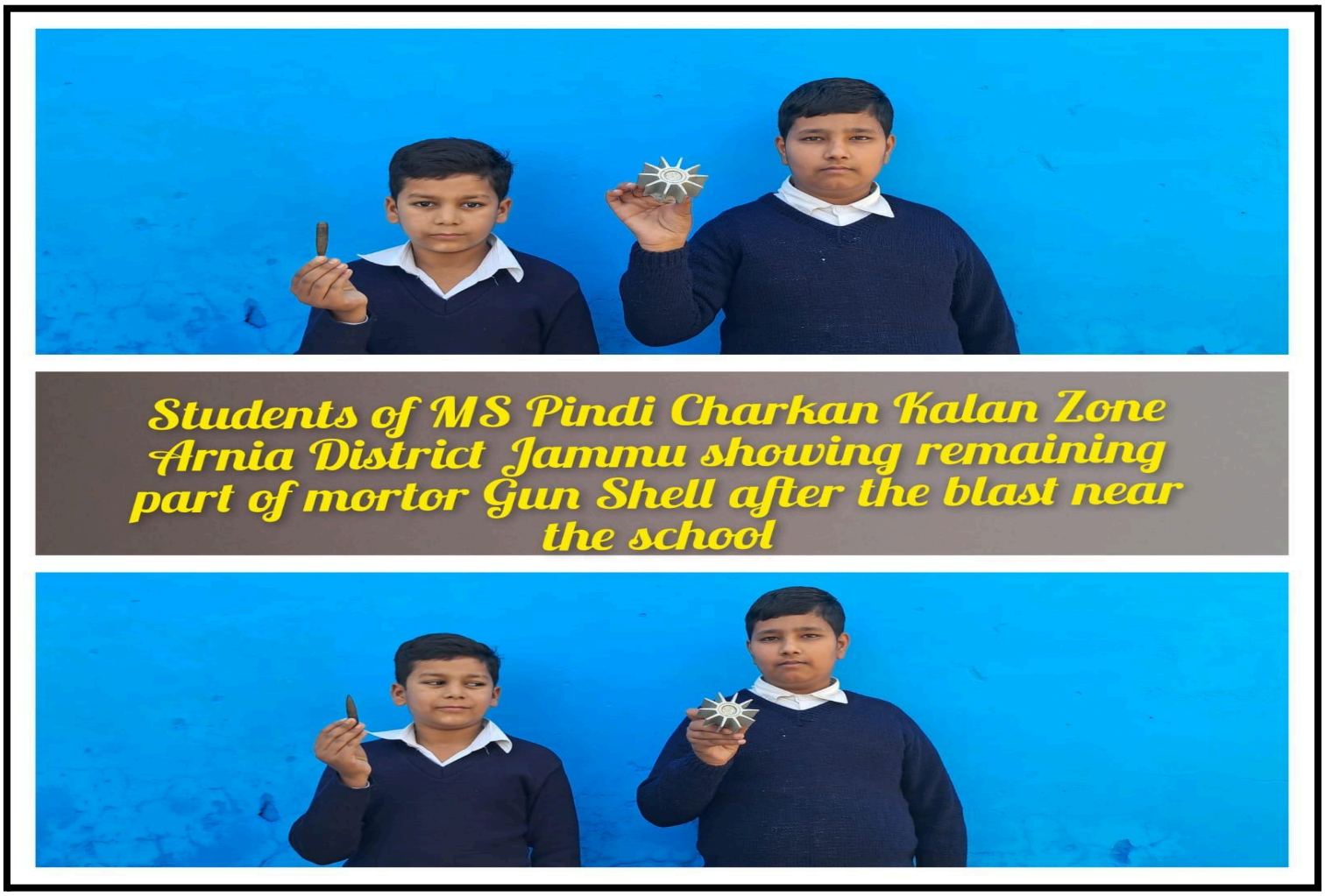

WEAKNESS

(I) Lack Of Playground.

(Ii) Highly Affected by Heavy Pakistan Firing And Shelling.

Iii) 500 m Distance From I B. (The First Line of Control)

Iv) Accommodation Problem

4. **CULTURAL PRESSURE:** community wants to make child efficient, well- behaved, skillful.

VALUES: justice, freedom, respect, responsibility.

ATTITUDE: community have positive attitude towards change, hard-work, betterment of society and contribution towards society.

NEEDS: sanitation, education and healthcare.

EXPECTATIONS: promote democratic values, critical thinking, and social awareness, preparing individuals to participate in civic life and contribute to the betterment of society.

SKILLS: communication, flexibility, patience, cooperation, leadership.

CHIEF OCCUPATION: farming, labour work.

5. CHALLENGES AND ISSUES :-

Being backward and borders area there are many economical issues as well as educational issues which are discussed as under.

i) Economical Issues:- farming is the main occupation of the people, literacy is not enough to mitigate the day to day challenges. Expensive seeds, fertilizers, machinery and labour worried the economic people condition of the

ii) Educational Issues : - Lack of educational facilities created a socio-economic lag , which cannot be overcome fortnight. Parents not aware of importance of education, Almost 90% people are unemployed and source of income is agriculture only. There are several hurdles in the way of educational development.

iii) Safety Issue :- Any time Pak shelling may start causing damage to life and commodities.

Vi) Migration from village area is a continuous process for safety reason and population is decreasing affecting the school enrollment.

6. STRATEGY: in order to overcome challenges and issues, we made a strategy for socio-economic development of the students and promotion of wellbeing and a security environment in the border areas school.

PLAN OF ACTION: we took many steps

1. In order to provide computer education, we approached BSF 200 BN and PNB, MIER Branch jammu , as they showed interest for the betterment of border area school and gifted us 1 and 3 PC's respectively.

2. By hotspot and sharing of internet we managed to provide Internet facility to the students.

3. To meet up the challenges of smart class, we take the help of you tube for educational innovations.

4. To deal with situations like firing or shelling during school time, we do drill activities.

5. Also educated student how to tackle fire situations.

Outcome:

1. Students are getting computer education.

2. Using internet fruitfully for educational purpose.

3. Better understanding of concepts through online educational videos .

4. Students are able to protect themselves and other persons in case of emergencies.

5. Students are prepare to serve the nation by motivating them to join Indian belt force also.

7. TIME TAKEN TO BRING THE CHANGE

There is no specific period of time to bring the changes, but slowly and slowly mindset of the people is changing in respect of education. The decrease in agricultural land, increase of agricultural Cost has intensely pressurized the people to think about the importance and value of education.

→ Process Involved: - Continuous and tireless efforts of the school leadership in bringing the change in mindset of the people. Periodical t Monthly PTM's been being organized in school is responsible upto some extent. Moreover, the Community will and belief is the key factor and involved in bringing the Change .

→ **The failure: -**

It is rightly said that failure is key to success" Initially it was very difficult to be bring the parents on School doorsteps, but with the passage of time parents shown their interest on teacher's call and responded accordingly.

→ **The success:-**In the educational teaching Learning process, the involvement of parents , pupil and teacher is very necessary. In the trio the parents domain remains week in backward areas, But now the efforts of our school leadership are showing positive results, parents taking optimum participation in Community mobilization programmes, Awarness rallies and PTM's. This involvement of Parents reflecting in the learning potential of the students ultimately the relation between teacher pupil and parents is strengthening the desired goal of education is seems to be fulfilled.

8. **Example setting by the Head Of the School**

1. Motivate the students to serve their nation and peruse their dreams.

2. Maintain close relations with PRIs , Parents and seniors officers for proper guidelines for the welfare of the Students.

3. Motivate the students to practice the precious ancient Indian culture by linking themselves with Indian Vedas and Puranas to become responsible , truthful and disciplined .

4. Encourage Students to make the best use of Library Literature for improving their lives.

5. Motivate the students to make their choice of future career.

6. Instill in the students minds their responsibility of building a true and just society .

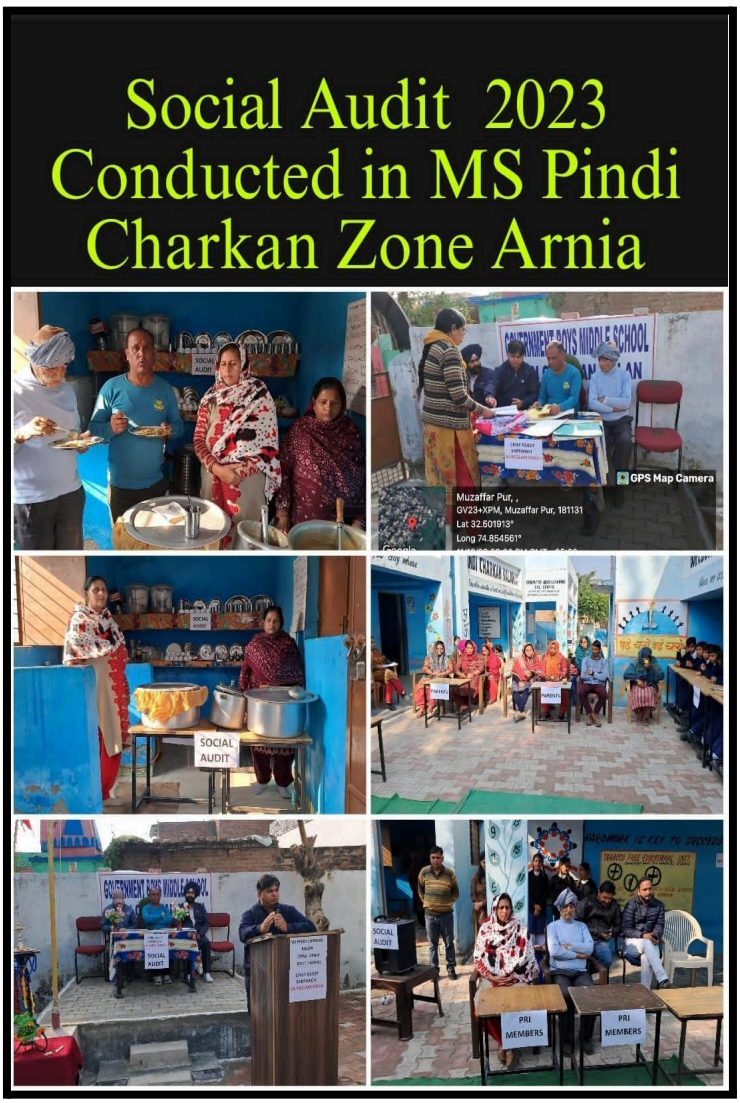
Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Honoured Sena Medalist Subedar Sh Sham Singh ji under Veeron ka Bandhan during Republic day

7. Organize monthly PTM

8. Conduct social audit.

9. Monitor and evaluate the working of school.

10. Invite the cross- disciplinary experts to meet the needs of the students.

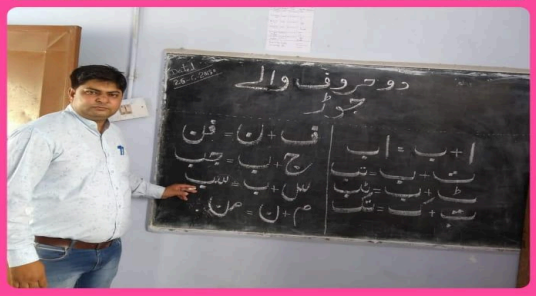
11. Make efforts for smooth functioning of school.

12. Attend training for continuous professional development.

Suresh Kumar Teacher taking special Urdu classes on the advice of DIET Jammu to promote Urdu language

Suresh Kumar Teacher of MS Pindi Charkan Zone Arnia promoting Urdu on the advice of DIET Jammu

13. Prepare school time table and make educational plan.

Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia District Jammu Conducting Community Classes during COVID-19 Pandemic

Suresh Kumar Teacher i c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia District Jammu Conducting Community Classes at Home during COVID-19 Pandemic.

Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia Conducting Community Class during COVID-19

Community Classes conducted by Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia during COVID-19 with proper Social Distancing

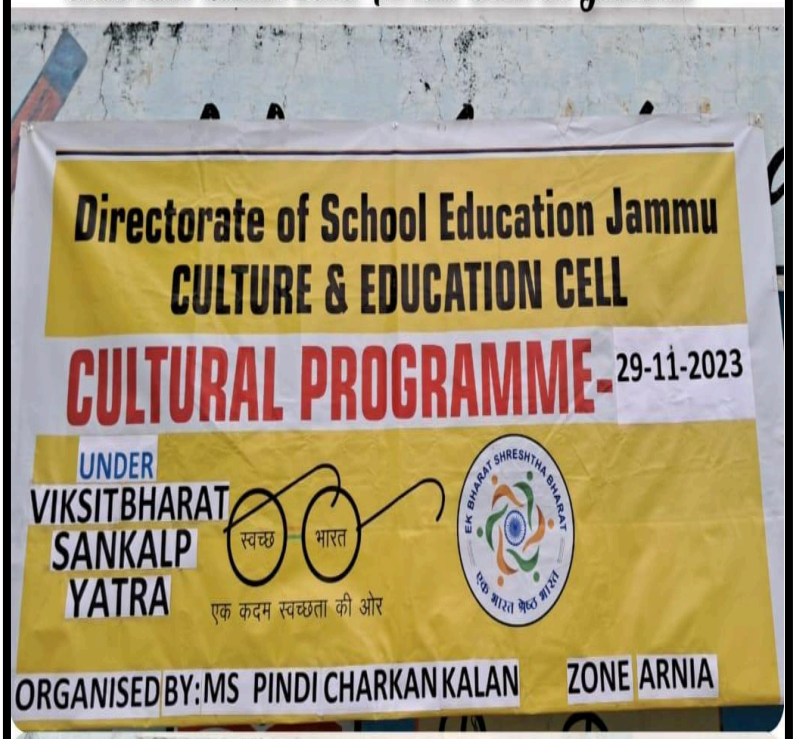

14. Organized meeting with PRI members and Social Activists to take advice for the betterment of the education system in school and welfare of students.

15. Organize Cultural programmes to link the students with their cultural heritage.

A Grant Viksit Bharat Sankalp Yatra Programme successfully organised in MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia District Jammu

Cultural programme organised by Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia during B2V-5 2023

16. Organize programme to aware the students regarding the beneficial schemes of govt. for the welfare of students.

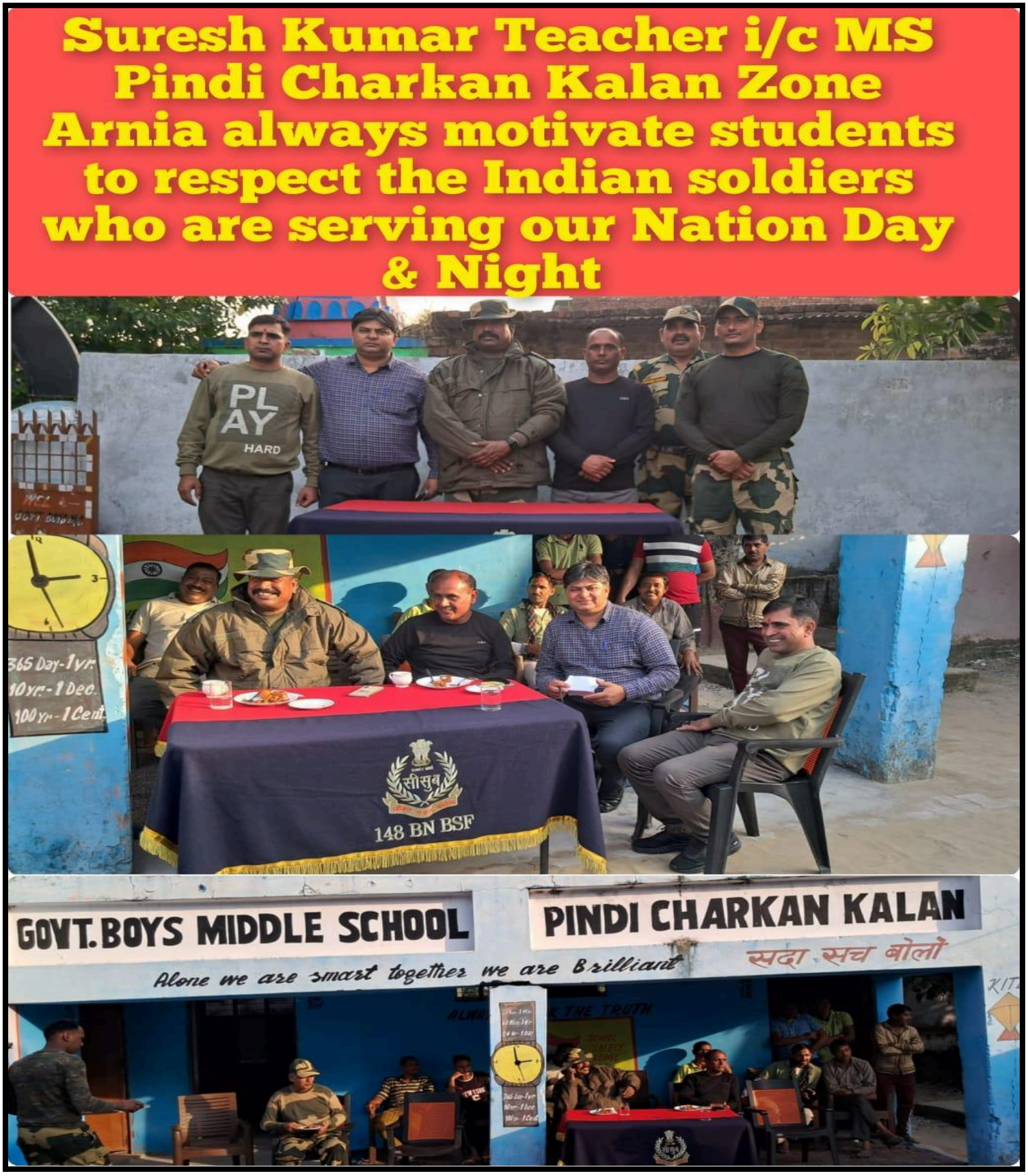
17. Organize community mobilization programme for the awareness of NEP 2020 and its advantages.

Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia motivating Community for supporting NEP 2020 & Education System by their continuous participation

18. Motivates the students regularly in morning assembly to develop the moral values such as to respect their parents grand parents , teachers , elders and Indian Soldiers to uses soft tongue during the conversation .

19. school head by sets goal and objectives of the school.

20 . school head creates an environment within the school that is conducive to teaching and learning.

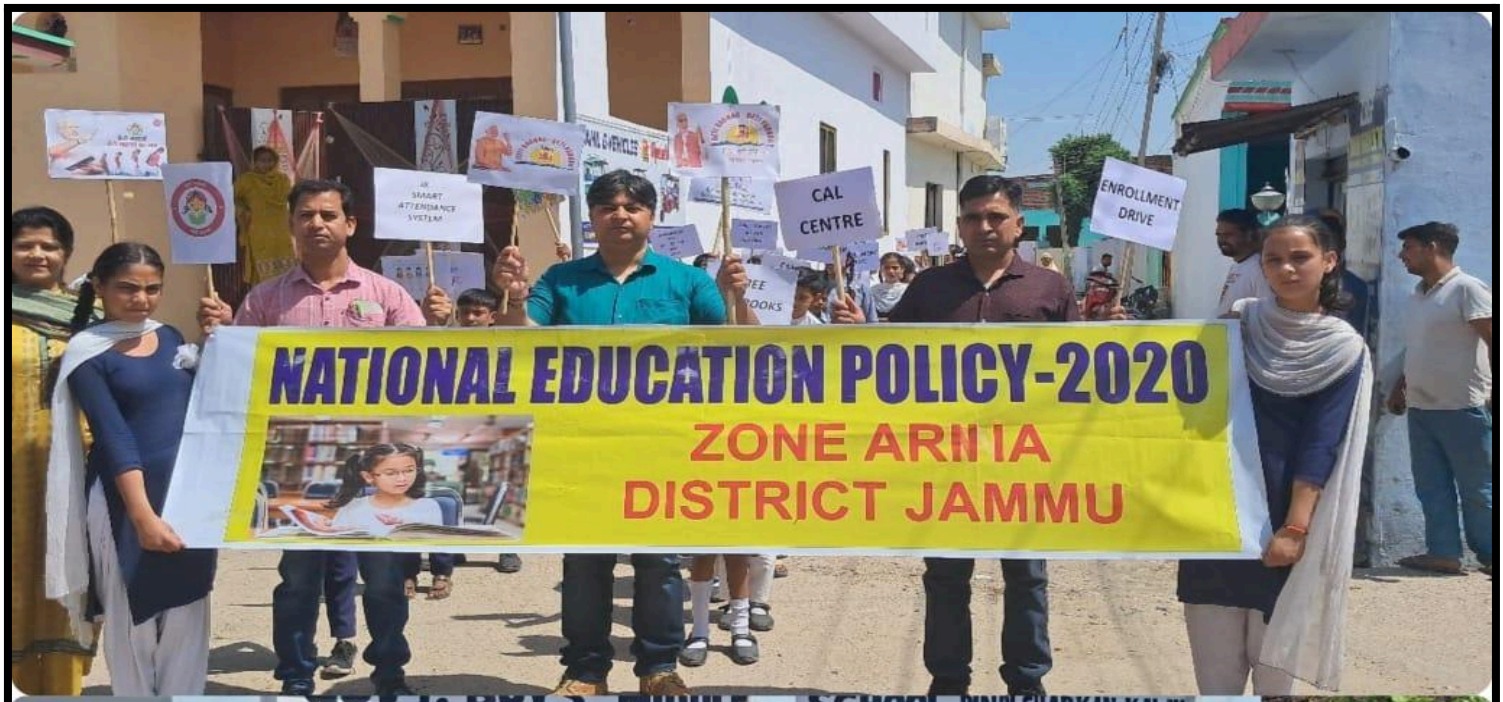
21. school head organizes the cultural and educational events in school as per the guidelines of CCRT New Delhi.

22. School head develops school annual educational program and school improvement plan.

23. school head extends full support and cooperation to subordinate staff.

24. school head always act as front line worker in every school activities and promote every educational scheme launched by govt. of Jammu and Kashmir UT.

Rally organised for NEP 2020 Awareness and Enrollment Drive by MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia

Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia motivated students to form Unity chain to showcase the strength of Indian Culture

Suresh Kumar Teacher i c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia motivated youths to form unity chain to showcase their strength

25. Seeking help of community for the betterment of students and school premises.

26. Sarpanch Sh. Neelam ji visited school, expressed his satisfaction regarding the implementation of educational policies

27. Stage exposure given to CWSN and their felicitation .

Appreciation certificates awarded to CWSN for participation in Cultural program organised during Viksit Bharat SankalpYatra in MS Pindi Charkan Zone Arnia

9. THE THEORY OF CHANGE :

I) Introduction of monthly PTM considered to be turning point in the change.

ii) Involvement of PRI members in the school welfare brought the fruit full result.

iii) Introduction of computer based learning helped in achieving Digital Literacy.

iv) periodical refresher and orientation and training programme organized by the education department brought behavior change in teaching learning to achieve desired outcomes

v) Dynamic relations of the school head with Community ,NGO's , Paramilitary Forces and Help Group strengthen the parameters of educational goal.

Vi) Being ZICC and CCRT trained new Delhi School head worked with dedication devotion and desire to uplift the school Culture to new heights with the helps of available resources.

" BE A SHINING STAR BY ENROLLING IN OUR SCHOOL "

1) PEDAGOGICAL LEADERSHIP FOR ENHANCING STUDENT COMPETENCIES IN GOVERNMENT SCHOOLS.

1) School Leadership took following steps to enhance the competency among of all the stages of learning

A) STUDENT LEARNING CORNER :-

Introduction of Learning Corners for all the stages to enhance the Competencies in Reading, Painting, music, drawing, art & Music,

B) LTM:

Variety of LTM has been prepared and displayed in classroom to enrich hands on experience and Learning be doing.

C) COMPUTER EDUCATION:-

To mitigate the present technological challenges, computer Education is basic tool to tackle , So, school Leadership Outreached to community and different organization to fill the need, consequently.

i) One Computer set gifted by B.S.F 200 Bn.

ii) Three Computers set (PC's) gifted by PNB MIER Branch Jammu.

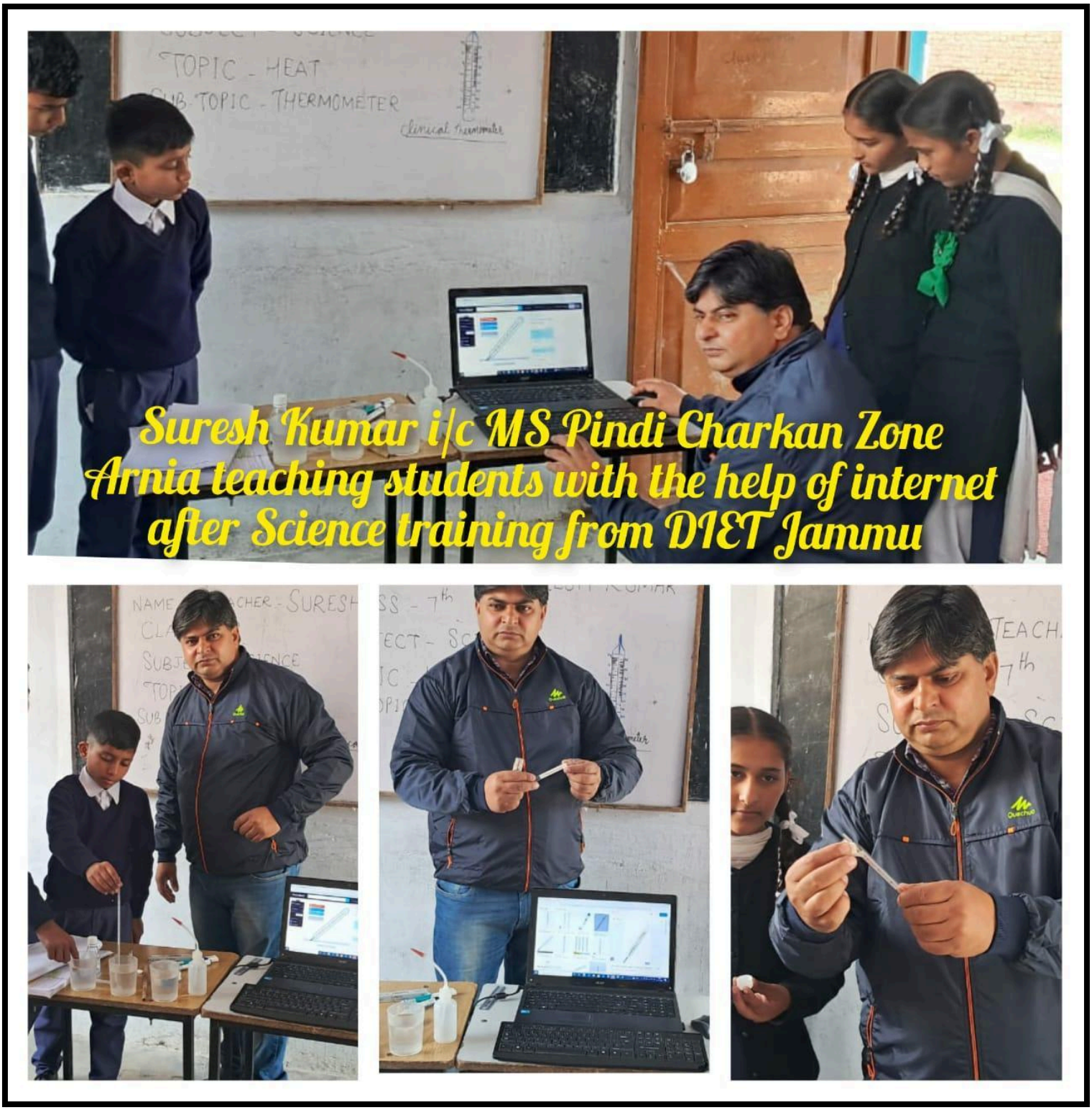
The introduction of computer education, transform The Teaching Learning process through Innovative.

D) ONLINE LEARNING:-

By providing Internet facility to students in School by using Digital Pedagogy and there by enriching the Teaching Learning Process with the help of online free sources and collaboration .

E) HOLISTIC DEVELOPMENT :

For 360 development of the child many activities are introduced by school Debates, Quiz Competition Nukad. Natak, Cultural Programmes , Games and Sports, SAB-PADHO , Janbhagidari campaign .

Suresh Kumar I/c MS Pindi Charkan Zone Arnia conducted Painting Compilation on Nasha Mukt Bharat during B2V-4 (2022)

Suresh Kumar I/c MS Pindi Charkan Zone Arnia conducted Painting Competition on Nasha Mukt Bharat during B2V-4 (2022)

Sarpanch Sh Neelam, PRIs and Parents invited during Rangoli Competition in MS Pindi Charkan Zone Arnia

F) BAL - SABHA:

On last Saturday of every month, School leadership organize BAL-SABHA, to quaint the Career related queries of the students. –

G) AQUATIC ECOSYSTEM :-

To aware the students and hands on experience about Environment, Visits organized to nearly pond to a inculcate the habits of conservation of aquatic ecosystem and preservance of our ancient heritage.

H) PROMOTION OF CULTURAL HERITAGE:

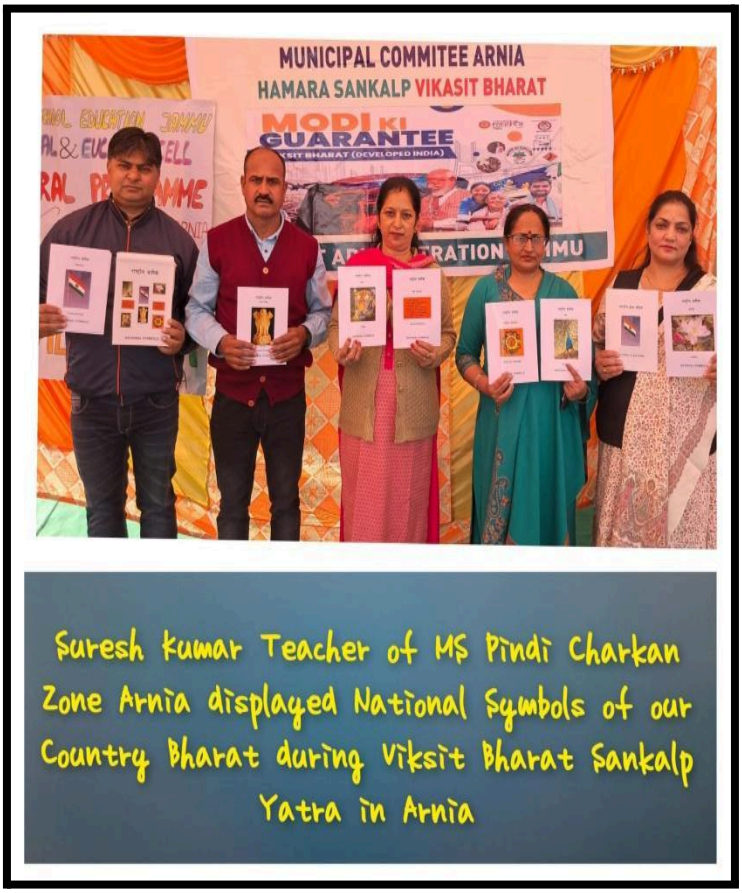
To promote cultural heritage, various culture, folk and tradition related activities are Conducted by the school team. It helps the Students to link with precious local and Indian Cultural Heritage.

School Leadership organizes cultural programmes as per the guidance issued by CCRT.

I) **CULTURAL KIT :-**

School Leadership possess treasure of Culture Kit, which include Indian - Culture of all types issued by CCRT Delhi.

J) APPRECIATION CERTIFICATE:

School Leadership Confer appreciation and prize rewards to students for their outstanding performances.

K) GUIDENCE & COUNSELLING :-

Time to time guidance & Counseling sessions are Conducted by School team on Sensitive topics, so that personal & professional growth do not hinder.

L) FORMATION OF CLUBS :-

Various clubs such as yoga club , Well- being chub, Eco. Club, Sport Club , EBSB club and cultural club are framed .

Students of MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia performing Yoga Ashanas

Students of MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia District Jammu planting medicinal plants with the cooperation of BSF 148 Bn

(M) EXHIBITION :-

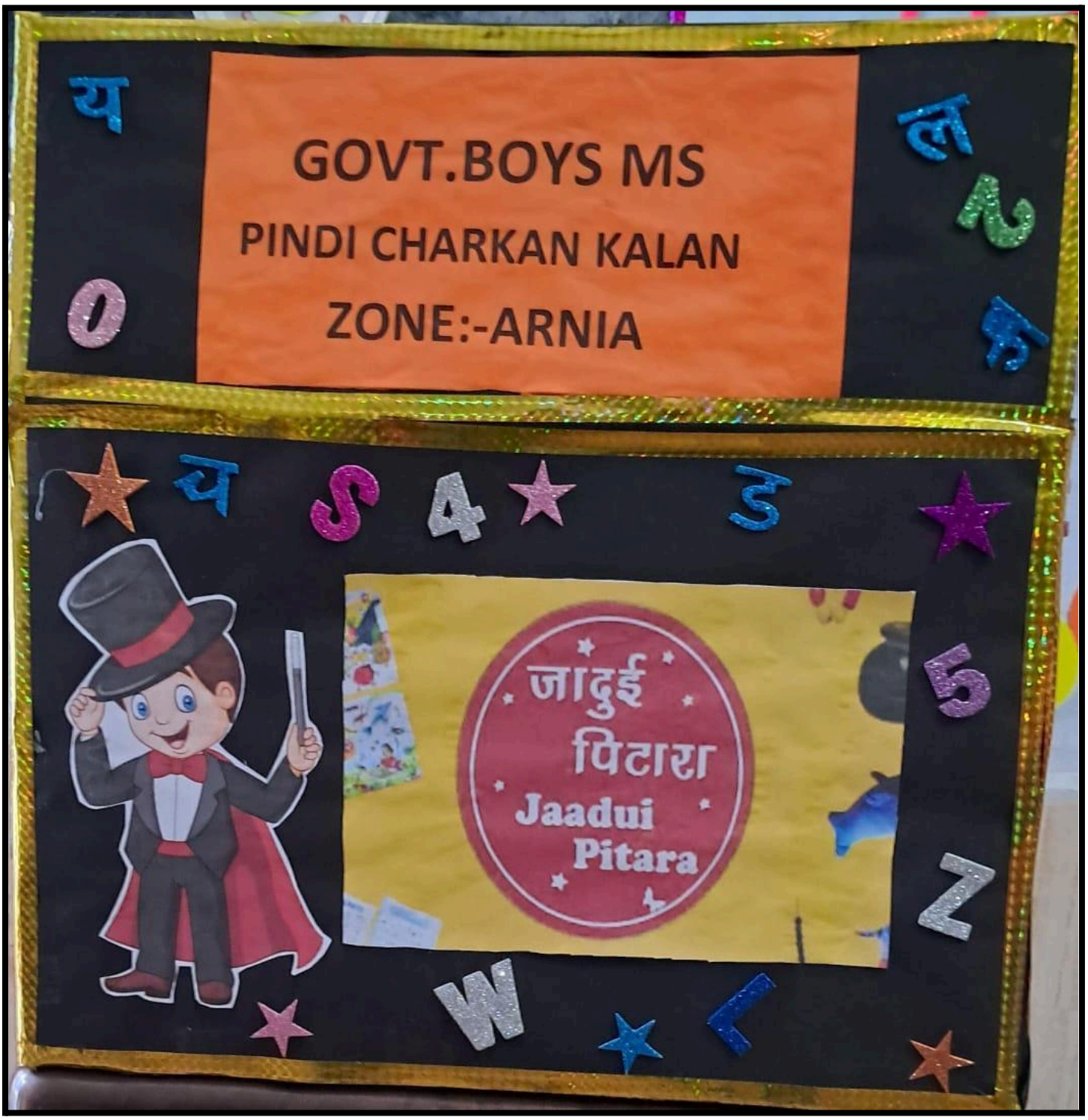

LIBRARY BOOKS
SCIENCE KIT
KAN KALAN (ZONE ARNIA)
EXHIBITION
SPORTS KIT
School always installs Educational Stalls for awaring Community regarding rich school infrastructure during each function in school
BOYS M.S PINDI CHARKAN KALAN (ZONE ARNIA
EXHIBITION
EXHIBITION
SCIENCE KIT
SPORTS KIT

2. SCHOOL LEADERSHIP FOR STRENGTHENING FOUNDATIONAL LEARNING (FOUNDATIONAL LITERACY AND NUMERACY) IN GOVT SCHOOL

With the Implementation of NEP-2020, BV1, BV2, and BV3 introduced in the school. Its main focus is to strengthen foundation Literacy & Numeracy among students of foundational stage. Following steps has been taken by the School Leadership in this regard are:

A) JADUI PITARA:-

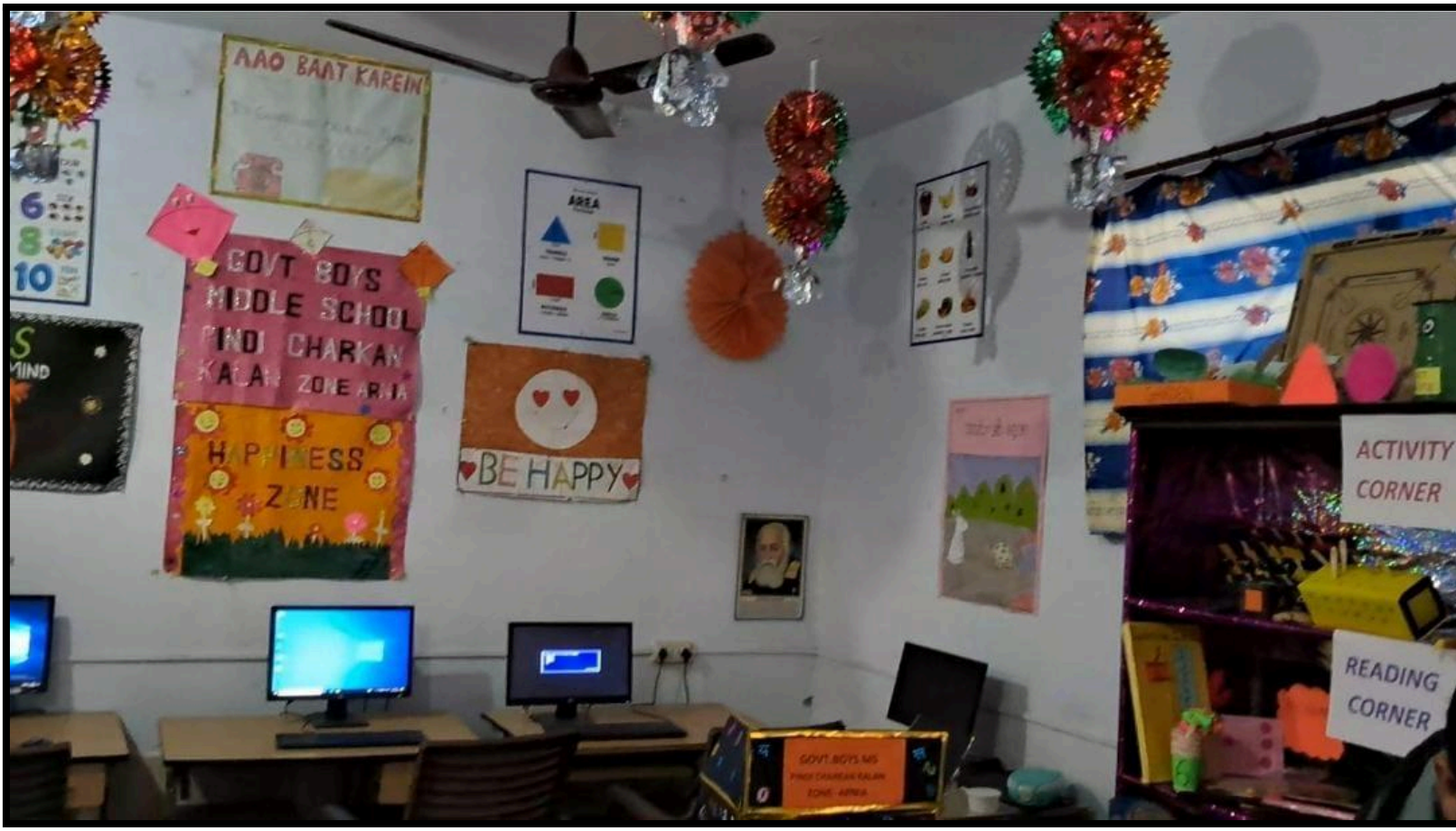
As we know, Jadui Pitara unveiled by Ministry of Education of India our school Leadership Comply to instruction of the SCERT and DIET Jammu in developing of Jadui Pitara. Jadui Pitara is a play based learning, teaching material for foundational stage . It helps us to make learning child centered, lively and joyful.

B) FACE-LIFTING OF CLASSROOM:-

Classrooms are fully equipped with decorative charts play cards , models , toys music , games Classrooms are fully Ventilated and airy.

WELCOME
DOOR
BLACKBOARD
बारहखड़ी 1
बारहखड़ी 2
Numbers 1 to 100
Tables 1 to 10
SERIATION
TIRED

ACTIVITY CORNER
READING CORNER
GAMES CORNER
Leg
YESTERDAY
TODAY
TOMORROW
FRIDAY
SATURDAY
MONDAY

C) **STUDENTS ACTIVITY AREA:-**

For Holistic development of child, students activity area has developed, where students enjoy learning stress free.

MUSIC AREA
Ramsons
MAKE IN INDIA

GAMES
CORNER
RACING TOYS
DOCTOR
DOCTOR

D) EXPERIENCIAL LEARNING :-

School Leadership incorporates play, discovery and activity based pedagogies linking it to the daily life situations of the children. Children learns from their immediate surrounding and environment by visiting ponds, temples, International Border, and fields.

E) DEVELOPMENT OF INFRASTRUCTURE FOR FOUNDATIONAL STAGE.

Classrooms are equipped with fully furnished infrastructure like chair table, interactive writing boards.

F) PAINTING AND LOGO'S :-

School Leadership decorated Walls of the school with paintings of fruits , vegetables, colors, shapes, Number, language animals and birds.

GOVT. BOYS MIDDLE SCHOOL PINDI
जय हिन्द
K
SWACCH BHARAT MISSION
स्वच्छ
भारत
एक कदम स्वच्छता की ओर
TUESDAY
WEDNESDAY
THURSDAY
FRIDAY
SATURDAY

GOVT. BOYS MIDDLE SCHOOL PI

SAVE
GIRL
बेटी बचाओ
बेटी पढ़ाओ
EDUCATE
GIRL

मध्याह्न भोजन योजना
Mid-Day Meal Scheme

GOVT. BOYS MIDDLE SCHOOL
PINDI CHARKAN KALAN (ZONE ARMY)
SWACCH BHARA
एक कदम स्वच
SWACCH BHARAT MISSION
स्वच्छ
भारत
एक कदम स्वच्छता की ओर

GVT.BOYS
GVT.BOYS MIDDLE SCHOO
पढ़े चलो बढ़े चलो

COMPUTER AIDED LEARNING
(CAL) CENTRE
GOVT. BOYS M/S PINDI CHARKAN KALAN
ZONE ARNIA U.DISE CODE:01130204901
COMPUTER AIDED LEARNING (CAL) CENTRE
A
B
C
D
E
F
G
H
I

KALAN ZONE
ARNIA
evolution in the society
STUDENT

COMPUTER AIDED LEARNING
(CAL) CENTRE
GOVT. BOYS M/S PINDI CHARKAN KALAN
ZONE ARNIA U.DISE CODE:01130204901
A
B
C
D
E
F
G
H
I

321

GOVT. BOYS MIDDLE
S.S.A ROOM
SCHOOL PINDI CHARKAN KALAN
ZONE ARNIA
If you salute your duty, you need not to salute any body
FRUITS
MANGO
APPLE
CHEERY
BANANA
COMPUTER AIDED LEARNING
ONION
CHILLI

ABC
अ आ इ ई

GEOMETRICAL SHAPES
TRIANGLE
CIRCLE
SQURRE
RECTANGLE

TRIANGLE
ONION
CIRCLE
CHILLI
SQURRE
RECTANGLE
RADISH
NAME OF THE COLORS
ORANGE
BLUE
YELLOW
RED
GREEN
BLACK

need not to salute any body
ZONE ARNIA
GEOMETRICAL SHAPES
VEGETABLES
TRIANGLE
ONION
CIRCLE
CHILLI
SQURRE
RECTANGLE
RADISH
NAME OF THE COLORS
ORANGE
BLUE
YELLOW
RED
GREEN
BLACK

3. SCHOOL LEADERSHIP FOR IMPLEMENTING SKILL-BASED AND VOCATIONAL EDUCATION IN GOVT. SCHOOLS

As per the NEP-2020, the students of Middle stage have to opt. at least one vocational subject of their choice. To make the students skillful school leadership took following initiatives.

A) **SEEMA DARSHAN** :-(Visit to International Border)
School Leadership arranged a Visit of students to International Border in with the co-operation of Border security force (BSF). 148 BN BOP Pindi charkan Kalan. Students viewed the other side of Pakistan village through telescope. Students also interacted with the Asstt. Commandant BSF 148 BN. Sh. R.K. Sethi Ji who explained the Red cliff line, IB and LAC.

Virtual live Seema Darshan done by the students of MS Pindi Charkan Zone Arnia

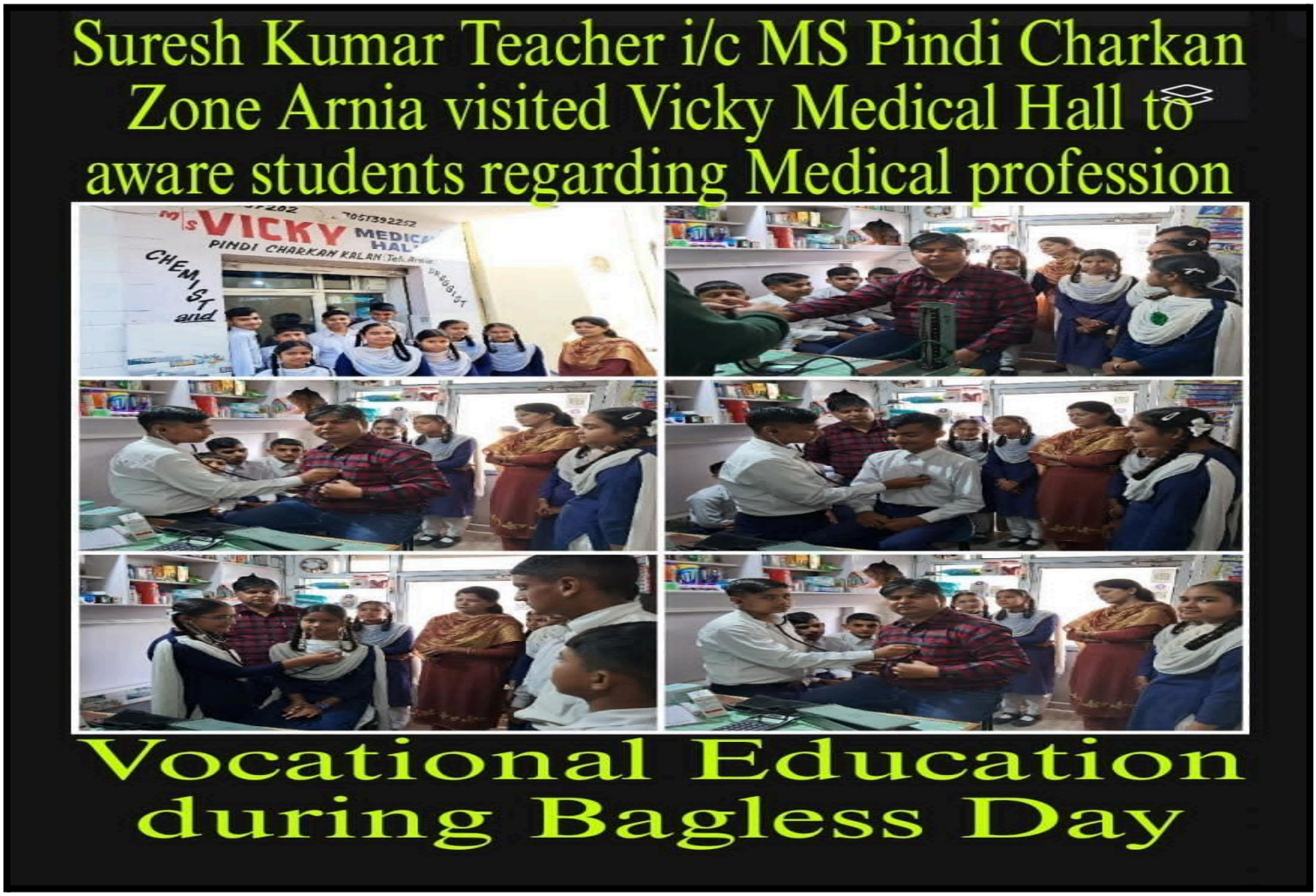

B) **BAGLESS DAYS:**

Bagless Days play a crucial role in creating well rounded education. In this regard School administration conducted several visits.

(i) visit to chemist shop

(ii) visit to Carpenter shop.

(iii) Demonstration by Electrician Sh. Subash Chander

(iv) Visit to tailor shop for cutting and stitching.

(v) Traditional puppet making skill and demonstration by expert.

(vi) Visit near by pond to see the habitate and beauty of national flowers Lotus and aquatic flora and fauna .

(vii) Providing knowledge of our country India ‘ THE BHARAT’ through videos literature and motivational speech and its contribution in modern India and its successful and challenges and a clear sense of India future aspiration with regards to education health and environment .

(viii) Visit to Saloon for the skin care and hair cutting.

(ix) Visit to farmers SAMRIDI KENDRE for learning new farming techniques.

4. SCHOOL LEADERSHIP FOR PROMOTING GENDER INCLUSIVITY IN GOVT. SCHOOL

[SCHOOL, CLASS ROOM PROCESSES, COMMUNITY INTERFACE]

School Leadership beliefs that everyone deserves to be treated with respect regardless of gender identity and expression, and ensuring that systems and processes treat all genders equally. In this regard School leadership took the following steps: -

(i) Guest Lecture by Sub Inspector BSF 148 Bn. Miss. Bhawana choudhary to inspire the Girl child to opt career in Paramilitary forces for serving the Nation .

ii) Nine Hindu Devi Pujan organized during Navratra festival in Collaboration with B.S.F. 148 BN. It inculcate the sense of respect for women in our Indian society.

(ii) Conducted Rallies in support to save Girl child and ‘BETI BACHAO BETI PADAO’.

MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia
District Jammu

COMPUTER AIDED LEARNING
CAL CENTRE
GOVT.BOYS MIDDLE SCHOO
PINDI CHA
पढ़े चलो,बढ़े चलो
MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia
District Jammu

(iv) Distribution of Appreciation awards to both female and male students for their participation in cultural and academic performance.

v) Celebration of Women Empowerment Girl child Day in school.

VI) Guidance and Counseling on gender, inequality. Utmost efforts are made by school leadership to orthodox gender stereotype which affects students self-esteem academic performance and Career aspiration.

vii) Several Lectures delivered by school leadership on importance of Balanced DIET As per observation most of the girl child are malnourished . School Leadership put emphasis on good eating habits among the students.

Viii) For strengthening Gender Inclusivity, Community member Sh. Vicky Kumar provided sports kit to the student for physical development on the request of School Leadership

Vicky Kumar Donated Sport Kit and stationery for students on the request of Suresh Kumar i/c MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia

(iX) For smooth functioning of Mid Day Meal scheme and availability of drinking water Sarpanch Sh. Neelam Singh Ji donated Hand pump machine on the request of School Leadership.

5. SCHOOL LEADERSHIP FOR CHAMPIONING THE CAUSE OF STUDENTS COMING FROM TRIBE DOMINATED AREAS (LEADERS OF GENERAL GOVT. SCHOOLS AND / OR TRIBE SPECIFIC SCHOOLS , EMRS , ASHRAM SCHOOLS)

Action Taken :- Not Applicable.

6. SCHOOL LEADERSHIP FOR EQUITY, SOCIAL JUSTICE INCLUSION [VARIOUS CATEGORIES OF AND STUDENTS, CWSN]

In the creating of fair and just society it is very important to inculcate the principle of Equity, Social justice and inclusion.

With the help of these principles various opportunities can be given to various categories of students and CWSN.

The following steps are taken by School leadership to promote Equity, Social Justice and inclusion of various categories of students including CWSN and girl child.

A) EQUAL OPPORTUNITIES FOR ALL STUDENTS :-

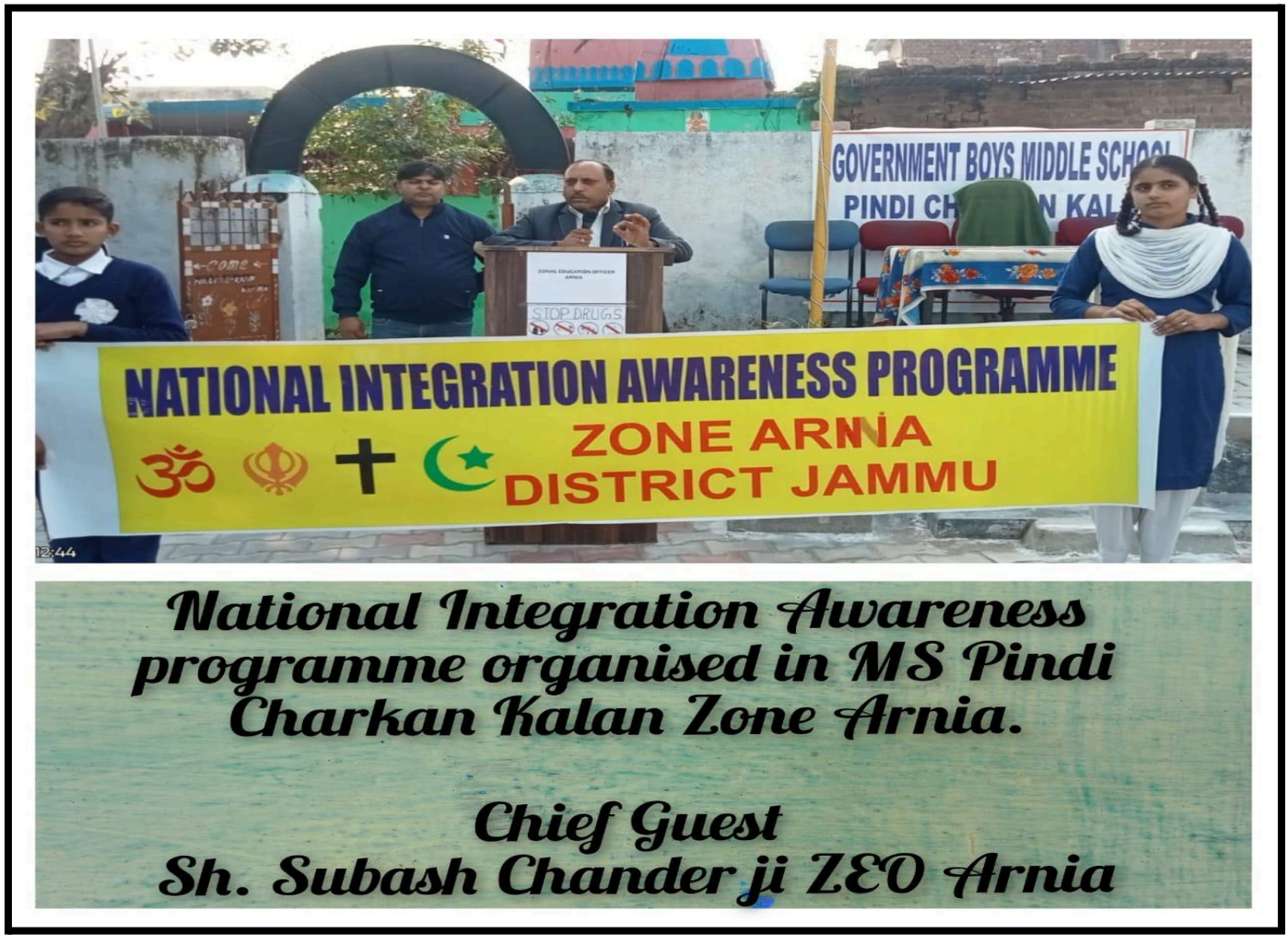
School leadership is trying to providing Equal opportunities and facilities to all categories of students especially CWSN , SC , OBC , Orphan and Poor House Holds by providing special attention in every school activities.

B) **NATIONAL INTEGRATION PROGRAMMER**:

School leadership time to time organize differed programmes and rallies on National integration by using the attractive flex and banners.

C) **INCLUSION OF EDUCATION:**

School leadership is giving special attention on the inclusive Education by mixing the CWSN with normal students under one roof in Every activities to promote sense of equality among the all students.

Appreciation certificates awarded to CWSN for participation in Cultural program organised during Viksit Bharat SankalpYatra in MS Pindi Charkan Zone Arnia

D) PROVIDING STUDY MATERIAL TO GIRLS STUDENTS:-

School leadership often provides Girl students stationery items Like note books, pens and Geometry box etc. for continue their studies smoothly .

E) **MEETING WITH SC ,OBC AND POOR HOUSE HOLD FAMILIES:-**

School Leadership Often conduct home meeting with the parents of SC ,OBC , Orphan students to increase their daily attendance in school.

Special meeting organised with parents of SC Students after T-1 Exam 2021

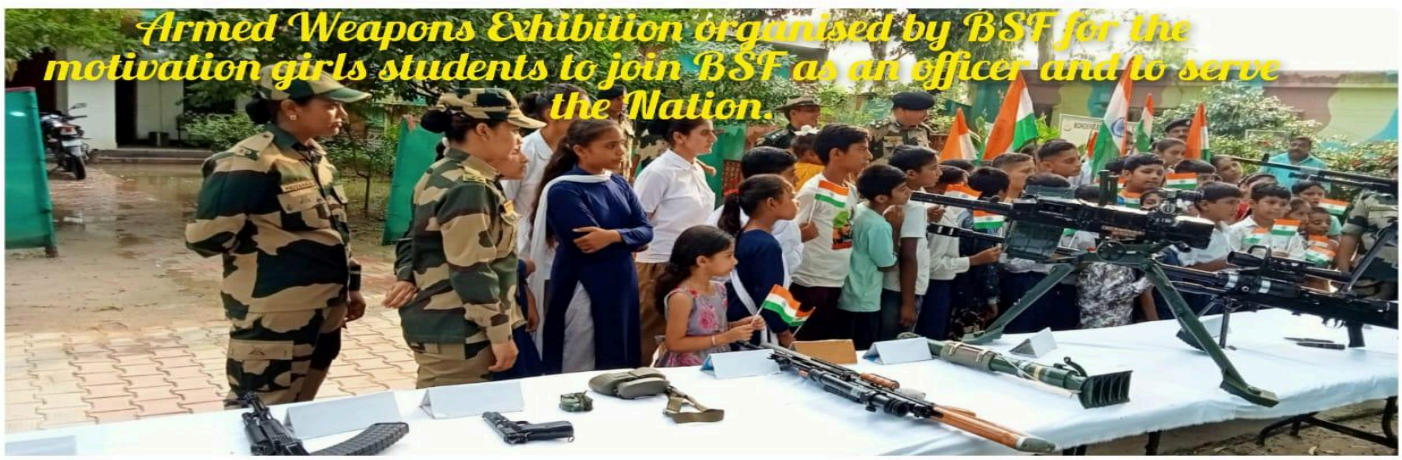

F) **GIRLS CHILD EMPOWERMENT :-**

School Leadership Organized BETI PADAO BETI BACHAO rallies and programmes to motivate the public for teaching the girl child and celebrates national and International Days Like Girl Child Day and Women Empowerment Day for the welfare of Girl Child.

G). REPRESENTATION OF SC, OBC PARENTS AND FEMALE PRI MEMBER IN SMC.

The school leadership always include and prefer the members from SC, OBC Community for framing the School Management Committee to give proper representation to these communities.

H) Awareness Regarding Samiksha and JK Smart Attendance System :-

The School Leadership aware the students parents and PRI members regarding the two apps launched by JAMMU AND KASHMIR UT Govt. for getting feedback of teachers from students and their parents through Samiksha App. Regularity and Punctuality of Staff is maintained by **JK SMART ATTENDENCE SYSTEM** which is a very revolutionary decision by the present **LG Govt**.

I) Different Campaign organized by Leadership of Govt. Boys Ms Pindi charkan kalan.

A. Anti Drugs Campaign

Suresh Kumar Teacher i/c MS Pindi Charkan Zone Arnia organised Anti Drugs Campaign to aware students, youth and their parents

B. Cleanliness Drive.

Cleanliness Drive done by MS Pindi Charkan Kalan Zone Arnia with the Co-operation of Community Members of Panchayat Halqa Pindi Charkan

C. Unity Cycle Rally.

Unity Cycle Rally Organised by MS Pindi Charkan Zone Arnia by the Participation of PRIs

D. Har Ghar Tringa Campaign

E. KALSH YATRA

F. CULTURAL KIT :-

GOVT. BOYS
A Pencil and a dream can take you any where
INDI CHARKAN KALAN
COMPUTER AIDED LEARNING CAL CENTRE
CULTURAL KIT

KITCHEN
A Pencil and a dream can take you
INDI CHARKAN KALAN
CULTURAL KIT

G. CELEBRATION OF WOMEN DAY :-

Thanking you for watching
Govt Boy MS Pindi Charkan Kalan
Zone Arnia District Jammu

ಸರಕಾರಿ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಕೆರೆಕೋಡಿಹಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾ||.

ಸರಕಾರಿ ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆ ಕೆರೆಕೋಡಿಹಟ್ಟಿ ಹಿರಿಯೂರು ತಾ||. ಈ ಶಾಲೆಯು **2004-2005** ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭ ವಾಗಿದ್ದು ಈಶಾಲೆಯ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸುಮಾರು **2** ಎಕರೆ ಇದ್ದು ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಯಿದ್ದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿದೆ

ಈ ಶಾಲೆಯು ಪ್ರಸ್ತುತ **1** ರಿಂದ **5** ತರಗತಿಯ ವರೆಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಇದೊಂದು ಕುಗ್ರಾಮವಾಗಿದ್ದು ಇಲ್ಲಿಯ ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್.ಸಿ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮತ್ತು ಸದಸ್ಯರ ಸಹಕಾರದಿಂದ ಶಾಲೆಯ ಎಲ್ಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯು ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ ಇಲ್ಲಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯು ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದು ಎಲ್ಲರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ದಾಖಲಾತಿ ಇಂತಿದೆ

1 ತರಗತಿ	2ನೇ ತರಗತಿ	3ನೇ ತರಗತಿ	4ನೇ ತರಗತಿ	5ನೇ ತರಗತಿ	
5	04	06	05	06	ಒಟ್ಟು 26 ಮಕ್ಕಳು

ವ್ಯಾಸಂಗ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಇಡೀ ವರ್ಷ ಶೆ. 100% ಹಾಜರಾತಿ ಇರುತ್ತದೆ . ಈ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈವರ್ಷ ಇನ್ನರ್ ವೀಲ್ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಉಚಿತ ಸಮವಸ್ತ್ರವನ್ನು ದೇಣಿಗೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಿರುತ್ತಾರೆ

ಎಫ್.ಎಲ್.ಎನ್. ಸಾಧನೆ :

ಈ ಶಾಲೆಯು ಬುನಾದಿ ಅಕ್ಷರ ಹಾಗೂ ಸಂಖ್ಯಾಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದೆ ಈ ಎಫ್.ಎಲ್.ಎನ್. ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಡಯಟ್ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಇವರು ಸತತವಾಗಿ ಎರಡು ಬಾರಿ ಡಯಟ್ ನ ಪ್ರಾಂಶುಪಾಲರಾದ ಶ್ರೀ ನಾಸಿರುದ್ದೀನ್ ಸರ್ ರವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಉನ್ಯಾಸಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿದ್ದೇಸಿ ಸರ್, ಶ್ರೀ ಪ್ರಸಾಧ್ ಸರ್, ಶ್ರೀ ಬಸವರಾಜ್ ಸರ್, ಶ್ರೀ ಲೋಕೇಶ್ ಸರ್ ರವರು ಬೇಟಿ ನೀಡಿ ಶಾಲಾ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿಧ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಬುನಾಧಿ ಸಾಕ್ಷರತೆ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಈ ಶಾಲೆಯ ಎಫ್.ಎಲ್.ಎನ್. ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ **100%** ಸಾದಿಸಿದೆಯಂಬುದನ್ನು ವೀಡೀಯೊ ಮೂಲಕ ಚಿತ್ರೀಕರಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಶಾಲೆಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ **140** ಪುಸ್ತಕಗಳಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಪೂರಕ ಓದುವಿಕೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ

ಕ್ರಿಯಾಶೀಲ ಶಿಕ್ಷಕರು:

ಈ ಶಾಲೆಗೆ 2006 ರಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಬಂದ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಶ್ರೀ ನಾಗೆಂದ್ರಪ್ಪ ಸಿ.ಎಸ್. ಇವರು ಬಂದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕುಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಯಿದ್ದ ಈ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ಕಲ್ಪನೇಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ ಇಂತಹ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಬದ್ದತೆಯಿಂದ ಕೆಲಸ ಪಾರ್ರಂಭಿಸಿ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಗೆ ಬರುವಂತಹ ವಾತಾವಣರವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸತತವಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪೋಷಕರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಎಸ್.ಡಿ.ಎಮ್.ಸಿ. ಸಮಿತಿಯ ಸಧ್ಯಸರುಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಮಾನ ಮೊಡಿಸಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತು ಸಮಯ ಪಾಲನೆ ಸ್ವಚ್ಚತಾ ಮನೋಭಾವನೆಗೆ ಆಧ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಸಹಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ **2023-2024** ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಫ್.ಎಲ್.ಎನ್ ಸಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಶೆ. **100** ರಷ್ಟು ಸಾಧನೆ ಮಾಡಿ ಶಾಲೆಯ ಮತ್ತು ಊರಿನ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಾಲಾ ಆವರಣವನ್ನು ಸ್ವಚ್ಚವಾಗಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ರಿಡ ಮರಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ್ದು ಶಾಲಾ ಆವರಣ ನೋಡುಗರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತದೆ ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾದ ಈ ಶಿಕ್ಷಕರು ಶಿಸ್ತು,ಸಮಯಪಾಲನೆ, ಕರ್ತವ್ಯನಿಷ್ಠೆ ಮಕ್ಕಳಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದವರಾಗಿದ್ದಾರೆ

ಇನ್ನೋರ್ವ ಕ್ರೀಯಾಶೀಲ ಶಿಕ್ಷಕರಾದ ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರ್ ಹೆಚ್.ಆರ್. ಇವರು ಪ್ರಸ್ತುತ ವರ್ಷ ಜೂನ್ **2023** ರಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಗೆ ವರ್ಗಾವಣೆಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು ಇವರು ಸಹ ಶಿಸ್ತು ಸಮಯ ಪಾಲನೆ ಮತ್ತು ಕಲಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಧ್ಯಾನತೆ ನೀಡಿ ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪಾಠೋಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ .

ಕಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಾಠ ಶಾಲೆ, ಕೆರೆಕೋಡಿಹಬ್ಬಿ

IMPACT OF 'NEELAMBARI - A SYMPHONY' A PARENTAL EMPOWERMENT PROGRAMME TO FOSTER STRONG CONNECTION BETWEEN THE COMMUNITY AND SCHOOL.

A Case study submitted by

Manju P K (Lecturer, DIET Kottayam, Kerala), Mob. 9447680890
manjusugunpk@gmail.com

Part- Time Research Scholar Under the supervision of
Dr P.S.Sreedevi , Assistant Professor
Dept. of Education, GRI – DTBU
Gandhigram, Dindigul.
Tamilnadu

IMPACT OF 'NEELAMBARI - A SYMPHONY' A PARENTAL EMPOWERMENT PROGRAMME TO FOSTER STRONG CONNECTION BETWEEN THE COMMUNITY AND SCHOOL.

Introduction

Community involvement in school activities has proven to be a significant catalyst in creating a thriving educational ecosystem. By actively engaging parents, local organizations, and stakeholders, schools can augment the educational experiences of students, foster a sense of belonging, and promote their holistic development. This case study celebrates the collaborative efforts and showcases the positive impacts of community involvement, highlighting its instrumental role in creating a nurturing and inclusive educational environment.

GNLPS Puliyannoor, a venerable institution with a legacy dating back to its establishment in 1911, stands as a beacon of education and excellence in Kerala. Founded in 1911, GNLPS Puliyannoor has long been a pillar of education in the Pala Subdistrict of Kottayam District, Kerala, India. Situated in the picturesque Mutholy grama panchayat , the school offers a serene and conducive environment for learning. There are five teachers in the school including the headmistress and two non teaching staff. The infrastructure, though faced with challenges, has been adapted to suit the evolving needs of modern education. Over the years, it has produced numerous prominent personalities who have excelled in various fields, contributing significantly to society. The school takes pride in its distinguished alumni, including Mrs. Reshmi Mohan, recipient of the President's Distinction Award 2021-22, and Mr. Jose K Mathew, a Jr. Scientist who played a crucial role in India's Chandrayaan Mission. The school's rich history is marked by the achievements of its alumni, reflecting its commitment to nurturing leaders and contributing to societal development.

The school has a legacy of academic excellence, with a focus on holistic development. Under the leadership of Smt Asha Balakrishnan , Head Mistress, GNLPS Puliyannoor, the staff strive to provide a nurturing environment that fosters intellectual curiosity, critical thinking, and creativity among students. The institution's commitment to academic excellence faced a transformative period during the COVID-19 pandemic in January 2020. The ensuing crises and social conditions prompted a decline in student numbers, necessitating creative solutions to maintain the quality of education.

In response to the challenges posed by the pandemic, the school took proactive measures, engaging parents in various activities, through the **'Neelambari – A Symphony'** a creative parental empowerment programme. This innovative approach ensured continued academic progress despite the challenges posed by the pandemic. Recognizing the importance of parental involvement in the era of online education, the school formed the Neelambari – A Symphony , a creative platform for parents as well as learners. This innovative effort aimed to engage parents actively in their children's education and provide a platform for them to contribute to online learning at the earlier stage .

Neelambari- A Symphony was inaugurated with an online musical evening invited featuring invited guests, creating a sense of excitement and engagement among parents. It was a great success. Then every activity organized was enriched by the participation of parents. Parents actively participated in various activities, contributing to a renewed enthusiasm for learning among the students. A new enthusiasm and awakening for learning was visible in the children. In conjunction with the reading week, ‘Hridayaragam ‘a commemorative poetry recital by Neelambari was held for Malayalam's very own poetess, Srimati Sugathakumari. The parents of Neelambari gave life to poetry recitals with their lovely voice. In the Ezhutani Ezhutulsavam held in connection with Wayanavaram related to Reading Day, the parents were able to prepare a handwritten magazine with the children. The manuscript magazine was very attractive which harnesses the skills of parents for children's learning and also provides a platform for parents to perform. It plays a big role in bringing up one day in a week in the morning assembly and parents present the appreciation note of the book they read and it has a positive impact and could arouse great inspiration in students. The involvement of parents showcased their commitment to education and instilled a sense of joy and pride in the students. Even in the midst of the Covid pandemic, the celebrations did not diminish at all, such as Independence Day, Onam, Christmas, ‘Kaitola’ Folk Song Art Fair, various awareness classes, Amma Vayana and various programs were conducted under the auspices of Neelambari.

After the opening of the school during 2022- 23 , the activities of Neelambari have been successfully carried forward. Parents took up the activities of changing one discourse form to another form with great enthusiasm. They presented stories, choreography, recitation in the morning assembly with great confidence and interest. Children said that it gives them a lot of joy and pride to see their parents coming to school and participating and performing various activities. The initiative received praise from elected officials, including the MLA who commended the scheme as a first-of-its-kind initiative and recognized its attractiveness at the state level. In the realm of storytelling, the Bodhi Science Forum unfolded its narrative journey towards enlightenment during the years 2023-24, with a prominent focus on Neelambari's aura. Over seven days, seven storytellers (parents) presented tales from the Panchatantra, fostering a blend of wisdom and entertainment. The subsequent events featured children engaging in narrative discourse, weaving the fabric of knowledge through their stories.

In the beginning very few parents came forward to participate in this activity. Lack of confidence held many parents back to some extend. Getting them to come forward was a big challenge. After opening the school, the financial expenditure required for the practical training area and art classes was another challenge. Challenges related to practical training and art classes were alleviated through generous contributions from teachers and supportive parents. Mutholy Grama Panchayat provided significant assistance in the development of physical facilities at the school. . During the academic year 2022- 23 the school received recognition and awards, including the State Government Revenue Level Best PTA Award

(2nd position) , the Pala Sub-District Level 1st position, SCERT Mikavu School, excellences in Sub district and District Kalamelas. The school also received the Swachhavidyalaya Award from the Government of India. There was a huge increase in the number of children and about 60 children enrolled in the school during 2023- 24 academic year. Considering the conditions of this school, a flow from 15 to 60 is a great achievement.

This unique initiative transformed parents into co-learners and co-teachers, leveraging their skills to enhance online learning. The Neelambari ,comprising four teachers , became a symphony of collaboration among learners, parents ,teachers, educators and experts later. This case study explores the dynamics of this creative parenting approach , shedding light on how it addressed the challenges of maintaining a warm relationship with parents during virtual learning and thereafter. The school actively fosters a sense of community and belongingness among students, parents, and teachers. The collaborative effort through this initiative Neelambari a creative parenting reflects the school's commitment to building a supportive educational ecosystem.

Community involvement plays a crucial role in fostering a positive and enriching educational environment for students. This case study focuses on the impactful role of community engagement in school activities, highlighting the benefits it brings to the overall development of students. By actively involving parents, local self government , and stakeholders, the school aims to create a collaborative and supportive ecosystem where students thrive. It also focuses on the impact of the "Neelambari - A Symphony" parental empowerment program initiated at Govt New L P School Puliyannoor, Kottayam. This program aims to foster a strong connection between the community and the school by tapping into the diverse talents of parents and creating a collaborative environment for the holistic growth of the children.

By addressing the following major objectives and utilizing the specified tools, the study aims to provide a comprehensive understanding of the impact of the Neelambari program on the community-school relationship and its implications for student development and academic success. It examines how GNLPS Puliyannoor navigated unprecedented challenges, maintained academic excellence, and fostered innovation through community engagement

Assessing the Impact of Neelambari – A Symphony on Relationship Strengthening.

- Examine the perceptions of parents, teachers, and students regarding the effectiveness of Neelambari in fostering mutual understanding and support.

Measuring the Success of Rapport Establishment.

- Investigate how well Neelambari has achieved its objective of establishing a robust rapport between parents and the school.

- Explore the qualitative experiences of parents, teachers, and students in terms of improved communication and collaboration.

Assessing the Utilisation of Parental Skills

- Examine the extent to which parental skills have been leveraged to enhance and develop students' abilities.

Evaluating Parental Participation in School Activities

- Identify specific examples of how parents have actively contributed to the educational experiences of students.
- Measure the level of parental participation in various school activities facilitated by the Neelambari program.

Analysing Social Participation in Academic Activities

- Assess the success of Neelambari in ensuring social participation in academic activities, disseminating the excellence of the school to the wider community.

Examining the Enhancement of Learning Experiences

- Investigate how community involvement through Neelambari enriches the educational experiences of students.

Evaluating the Broadening of Resources

- Examine the extend to which the school has tapped into additional resources, such as expertise, infrastructure, and funding, through community engagement.
- Assess the impact of these additional resources on the overall quality of education provided.

Assessing the Promotion of Holistic Development

- Identify specific initiatives or programs that have contributed to holistic student development.
- Measure the success of Neelambari in promoting holistic development, going beyond academic achievements to include social, emotional, and physical well-being.

Cultivating a Sense of Belonging and Pride

- Investigate the impact of active community participation on creating a sense of belonging and pride among community members.
- Understand how this sense of ownership translates into an investment in the success and well-being of the students.

Major challenges faced by the school :

1. Decrease in Student Enrolment: Prior to the pandemic, the school experienced a gradual decrease in the number of students, with only 16 enrolled in 2019.
2. Maintaining Parent Relationships: Establishing and maintaining a warm relationship with parents during the era of online education presented a significant challenge.
3. Utilizing Parental Skills: To enhance online learning, the school recognized the need to leverage the skills and expertise of parents as co-learners and co-teachers.
4. Learning Gap : The global crisis caused by the COVID-19 pandemic affected the school's academic activities and necessitated a shift to online education. The learning gap caused by the COVID-19 pandemic has been a widespread concern globally. The disruption to traditional education systems, the shift to online learning, and the various challenges faced by students and educators have contributed to this gap.

Major Objectives of Neelambari are :

- Strengthening Relationships: The primary objective is to establish strong relationships between the school and the community, fostering mutual understanding and support.
- Establishing Rapport: The Neelambari program aims to foster strong connections between parents and the school, establishing a robust rapport.
- Utilizing Parental Skills: The program leverages the diverse talents of parents to enhance and develop students' abilities, promoting a collaborative approach to education.
- Parental Participation: Encouraging parental participation in school activities aims to create a sense of ownership and involvement in their children's education.
- Social Participation: The program seeks to ensure social participation in academic activities, disseminating the excellence of the school to the wider community.
- Enhancing Learning Experiences: Community involvement enriches the educational experiences of students by providing them with diverse perspectives, resources, and opportunities.
- Broadening Resources: By engaging the community, schools can tap into additional resources, such as expertise, infrastructure, and funding, to enhance the quality of education provided.
- Promoting Holistic Development: Through community involvement, the focus extends beyond academic achievements to encompass the holistic development of students, including their social, emotional, and physical well-being.
- Cultivating a Sense of Belonging: Encouraging community members to actively participate in school activities creates a sense of belonging and pride, instilling a strong sense of ownership and investment in the success of the students.

As a part of this parents are grouped based on their abilities and interests like music, dance, reading, sports, agriculture, art , craft , work experience etc. Parents and teachers are assigned similar areas of responsibility, fostering collaboration and shared decision-making in the educational process. Various programs, such as storytelling, themed morning assembly presentations, choreographed poem performances, folk song training, and yoga training , folk song art fair ,celebrations of festivals, various day celebrations are initiated to showcase and utilize the skills of both parents and students.

1. Parental Involvement: Parents are encouraged to actively participate in various school activities, including volunteering in classrooms, attending parent-teacher meetings, and contributing their skills and expertise.
2. Collaboration with Local Organizations: Partnerships are forged with local self government institutions , non-profits, and community organizations to provide additional learning opportunities, mentorship programs, and resources for students.
3. Community Events: Regular community events, such as art exhibitions, sports tournaments, cultural festivals, study tours and field trips are organized to promote community engagement and showcase the talents of students.
4. Networking and Collaboration: The school actively networks with community leaders, professionals, educational experts and alumni to provide students with opportunities for internships, hands-on experiences, and access to role models from diverse fields.

Objectives

- Evaluate the extend to which the Neelambari program has contributed to building strong relationships between the school and the community.
- Examine the perceptions of parents, teachers, and students regarding the effectiveness of Neelambari in fostering mutual understanding and support.
- To quantitatively assess any correlation between parental involvement facilitated by Neelambari and student achievements.
- Identify specific instances where diverse perspectives, resources, and opportunities have positively influenced students' learning.
- Examine the extend to which parental skills have been leveraged to enhance and develop students' abilities.
- Understand the impact of increased parental involvement on creating a sense of ownership and commitment to their children's education

Methodology

This case study adopts a mixed-methods research design, integrating both qualitative and quantitative approaches. Qualitative methods include interviews, focus group discussions, and continuous monitoring, providing in-depth insights into the experiences and perceptions of parents, teachers, and students.

Quantitative data will be collected through academic grades, enrolment figures, and statistical analysis of various activities such as Science Mela and Kalamela.

Sample

Parents :Randomly selected parents of students enrolled in GNLPS Puliyannoor

Teachers :Members of the Neelambari committee

Educational Officers : DIET Principal Kottayam, Assistant Educational Officer , Pala sub district, Block Project Co-ordinator , Pala, Samagra Siksha Kerala, Lecturer DIET Kottayam.

Learners : A representative sample of students from various grade levels from pre-primary to grade 4.

Tools

Interview : Semi – structured interviews with parents , teachers, educational officers and students to understand their experiences and perceptions regarding the Neelambari Programme.

Focus Group Discussions : FGDs with groups of parents to explore collective perspectives on the impact of parental involvement on the school community.

Continuous monitoring and observations; Regular observations of Neelambari activities and interactions within the school community to capture real time dynamics.

Academic grades : Analysis of academic performance data to assess any correlation between parental involvement and student achievements.

Data collection and procedure

Interviews will be conducted in person or via virtual platforms, ensuring flexibility and convenience for participants.

Focus group discussions will be organized at the school premises or through online platforms, allowing for open dialogue.

Continuous monitoring involves periodic visits to the school to observe Neelambari activities and document ongoing interactions.

Qualitative Analysis :Thematic analysis of interview transcripts and FGD recordings to identify recurring themes and patterns.

Quantitative Analysis :Statistical analysis of academic grades and enrolment figures to determine trends and correlations.

Triangulation of qualitative and quantitative findings for a comprehensive understanding of the impact of the Neelambari program. Informed consent will be obtained from all participants, ensuring their willingness to participate in the study. Anonymity and confidentiality will be maintained throughout the research process . The research will adhere to ethical guidelines, and participants will have the option to withdraw at any stage without consequences.

Limitations

Potential biases may arise due to the subjective nature of qualitative data.

The study's generalizability may be limited to the specific context of GNLPS Puliyannoor, Kottayam.

Results and Impacts :

1. Student Enrolments : Number of students increased by 100 percentage in school in one year of implementation. Despite the challenges faced, the school witnessed a remarkable increase in student enrolments in 2022-23, with 60 new students joining.
2. Overcoming Challenges: The initiatives undertaken by the Neelambari committee, coupled with the collective efforts of teachers, parents, and local authorities, enabled the school to overcome various obstacles successfully. Teachers and parents worked together to learn and develop non-verbal skills in children.
3. Enhanced Parental Involvement : The active participation of parents resulted in a vibrant and engaging learning environment for the students, fostering a stronger sense of community within the school. The growing warmth between parent and teacher relationship created positive changes in children. A unique world of unity is created in school where one parent of one child becomes the parent of all children in school.
4. A Unique opportunity : A gift for mothers to express their creative talents and nurture them.

As the study unfolds , it evaluates the outcomes of GNLPS Puliyannoor’s innovative approach , examining the impact on student engagement , academic performance , and overall community cohesion . Insights gained from this case study may offer valuable lessons for other educational institutions navigating similar challenges.

Conclusion

The Neelambari - A Symphony parental empowerment program has successfully created a harmonious academic environment among learners, parents, and teachers in Govt New L P School Puliyannoor. By harnessing the diverse talents of parents, this program has not only enhanced academic skills among children but also encouraged active parental participation and social engagement in the school. Overall, the Neelambari program has been instrumental in fostering a strong connection between the community and the school, leading to the holistic development of students.

This case study highlights the school's proactive approach to address challenges and foster parental involvement in education. By establishing the Neelambari -A Symphony and encouraging parent participation, the school successfully navigated the challenges posed by the COVID-19 pandemic while ensuring the continued academic excellence and holistic development of its students. To continue its legacy of nurturing leaders and providing quality education that empowers students to excel in a rapidly changing world it's journey through and after COVID-19 pandemic , as explored in this study ,showcases resilience , adaptability , and a beacon for institutions seeking innovative solutions to unforeseen challenges , emphasizing the importance of community collaboration in ensuring continued success.

Reference

GNLPS Puliyannoor ,records, facebook page

SCERT, Kerala , Mikavu Edition, 2021-22

https://drive.google.com/drive/folders/1QjDyPeScI6BFrXn_w-uAIbBdq-3j_rVg?usp=sharing (Photos)

Aknowledgement

I extend my heartfelt gratitude to GNLPS Puliyannoor for generously providing the details of Neelambari and actively participating in the focus group discussion. A special acknowledgement goes to Smt Asha Balakrishnan , the Headmistress, , dedicated teachers, and non-teaching staff for their valuable contributions and unwavering support throughout this case study My deepest gratitude to my research guide Dr P.S.Sreedevi , Assistant Professor Dept. of Education, GRI – DTBU Gandhigram, Dindigul. Tamilnadu for providing the inspiration to undertake this case study and for the invaluable suggestions that have significantly enhanced the research. I express my appreciation to Sri Prasad R, Principal DIET Kottayam for his insightful suggestions. Lastly, a warm thanks to my colleagues in DIET Kottayam, and SSK Kottayam and my family for their collaborative efforts.

National Conference for Celebrating School Leadership

Presentation By:-

Rajendra Kumar Asati

Senior Lecturer (D.I.E.T. KATNI-M.P.)

Contact Number-9424395097

हमारी यात्रा ऐसी है !

एक शिक्षक प्रशिक्षक होने के कारण मुझे अक्सर शिक्षकों के साथ रहने , उनके काम को जानने और सीखने के अवसर मिलते रहते हैं |

साथ ही इस अनुभव को बांटते हुए डी एल एड कोर्स के माध्यम से भावी शिक्षकों को तैयार करने की जिम्मेदारी भी हमारी है |

स्कूल मॉनिटरिंग के दौरान बच्चों के साथ बातचीत , उनकी प्रगति एवं शिक्षकों द्वारा कक्षा में अपनाई जा रही शिक्षण विधियों और प्रक्रियाओं का अवलोकन करने का अवसर भी मिलता है|

मूलभूत चुनौतियाँ

इस यात्रा के दौरान हर स्तर पर अलग अलग प्रकार की चुनौतियाँ मिलती हैं , जैसे

- शिक्षकों के बीच पढ़ाई लिखाई को लेकर लगभग कोई बातचीत न होना
- नेतृत्व कर्ताओं का अकादमिक रूप से तैयार एवं सुदृढ़ न होना
- सीखने सिखाने के नए / विविध तरीकों / तकनीक को अपनाने में हिचकिचाहट
- बच्चों को सिखाते समय उन्हें सोचने का पर्याप्त समय न देना
- संदर्भ पुस्तकों एवं अन्य पुस्तकों (सभी प्रकार का साहित्य) पढ़ने की इच्छा का अभाव
- सीखने हेतु अधिकांश शिक्षकों का जागरूक न होना
- सिखाने वाले समूह का स्वयं अभ्यासों में निपुण न होना / अच्छा पाठक न होना

समाधान की ओर कैसे जा रहे हम?

समाधान हेतु एक शिक्षक के रूप में खुद का अवलोकन किया तो लगा कि मै खुद भी अच्छा लर्नर और लिसनर नहीं हूँ |

जिन चीजों को करने के लिये मैं शिक्षकों को कहता हूँ , उस पर मेरा खुद का पर्याप्त अध्ययन एवं अभ्यास नहीं है जिससे उन्हें दिशा देना संभव नहीं हो रहा है |

ऐसा होने के लिये खुद को विकसित करना जरूरी है और उसके लिये बहुत जरूरी है पढ़ना , खुद के अंदर पढ़ने की संस्कृति का विकास ,

इस चुनौती से खुद पार पाने के बाद अंदर की प्रेरणा और उत्साह से माध्यप्रदेश के कटनी जिले के सभी शिक्षकों और बच्चों के साथ आगे की यात्रा अद्भुत ढंग से चल रही है --पढ़ने की यात्रा !

STATE INITIATIVE - राज्य की पहल

- FLN की प्रक्रिया को सुदृढ़ रूप से करने हेतु शिक्षक संदर्शिका / अभ्यास पुस्तिका / पाठ्य पुस्तक जुड़ाव
- राज्य एवं जिला स्तरीय शैक्षिक संवाद- सीखने सिखाने के मुद्दों पर शिक्षकों से बातचीत
- एट ग्रेड अभ्यास
- प्रश्न बैंक निर्माण
- SEAS / NAS की तैयारी हेतु लगातार प्रयास / ओलंपिआड

Developing Libraries To Appericiate Reading Culture
पढ़ने की संस्कृति के लिये पुस्तकालयों का विकास

चुनौतियाँ असल में हैं कहाँ ?

ध्यान से सोचते हैं :-

क्या हम अथवा हमारे स्कूल के बच्चे स्वयं किताबें पढ़ने में रुचि रखते हैं ?

यदि हाँ तो क्यों ?

यदि नहीं तो क्यों ?

आखिर क्या हैं वे अवरोध जो हमें अथवा हमारे बच्चों को पढ़ने से रोकते हैं ?

प्रेरणा की तस्वीर-जिला कलेक्टर अवि प्रसाद

पुस्तकालय विकास की कहानी

EACH EDUCATION STARTS WITH A QUESTION???

पुस्तकालय विकास की यात्रा स्कूल अवलोकन में उपजे सवाल पर चिंतन से शुरू हुई,

सवाल यह था कि बच्चे पुस्तकालय में किताबें पढ़ते क्यों नहीं ?

शिक्षक उन्हें किताबें पढ़ने हेतु प्रेरित करने में सक्षम क्यों नहीं लगते ?

क्या हम डाइट के माध्यम से शिक्षकों एवं छात्रों को किताबें पढ़ने हेतु प्रेरित करने की जिम्मेदारी निभा रहे हैँ ?

यदि नहीं निभा पा रहे हैँ तो कारण क्या हैँ ?

इन सवालों से हम कुछ अन्य अहं सवालों पर पहुंचे जिनने हमें आगे बढ़ने की दिशा दी,

पुस्तकालय विकास की कहानी

अहं सवाल यह था कि

क्या हम घर में अथवा पुस्तकालय में जाकर किताबें पढ़ते हैँ ?

पिछले एक वर्ष में हमने कितनी किताबें पढ़ी हैँ ?

क्या पढ़ना हमारे लिये मजेदार है ?

पढ़ना मजेदार कैसे हो सकता है ?

अगर पढ़ें तो क्या पढ़ें ,कैसे पढ़ें ? आखिर पढ़ना है क्या ?

आखिर पुस्तकालय कैसे बनाया जाये और इसमें ऐसा क्या हो सकता है कि हम शिक्षक और बच्चे इनमें घुसने का इंतजार करें ?

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

प्रश्नों से जिज्ञासा की ओर --

घर में बच्चों और आसपास के कुछ दोस्तों से यह जानने की कोशिश हुई कि आखिर उन्हें किताबें पढ़ना क्यों पसंद है ?

उन्हें पढ़ने से मिलता क्या है ?

बच्चों ने बताया कि जब वह सेंट्रल स्कूल में पढ़ते थे तो पुस्तकालय का नियमित पीरियड होता था, वहीं से पढ़ना शुरू हुआ, अब मजा आने लगा |

आनंदक दोस्त ने बताया कि पुस्तकें पढ़ने से उत्पन्न गहरी समझ कई मुद्दों के समाधान में मदद करती है |

अब हम पुस्तकों से जुड़ने का सोच रहे थे |

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

जुड़ाव को दिशा मिली ---

कहते हैँ कि जब एक सवाल गहरा जाता है तो समाधान पास होता है,

कुछ ऐसा ही हुआ जब राज्य शिक्षा केंद्र के प्रस्ताव पर टाटा ट्रस्ट पराग ने एक काल किया और लगभग 40 मिनिट तक लायब्रेरी एजूकेशन कोर्स करने के संबंध में मेरी आवश्यकता और रुचियों के संबंध में बातचीत की |

बातचीत के बाद हमको टाटा ट्रस्ट पराग ने लायब्रेरी एजूकेशन कोर्स करने का अवसर दिया |

इस अवसर में हमें बड़े बदलाव की आहट सुनाई दी |

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स के दौरान :---

उन मेंटर्स से मिलना हुआ जिनके जीवन में किताबें रची बसी थीं ,

एक ऐसी जगह जहां पर कुछ अच्छा बुरा या सही गलत नहीं था ,

जहां पर आपको कोई भी चित्र उकेरने की छूट थी ,

जहां पर किताबों से जुड़कर खुद को देखने का, मुद्दों को गहराई से समझकर नजरिया विकसित करने की स्वतंत्रता थी,

जहां पर खुद करके सीखने का और धैर्य पूर्ण नेतृत्व करने का भाव भी था,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स से मुख्य रूप से निम्न बिंदुओं पर समझ बनी :--

असल में पुस्तकालय क्या है ? पुस्तक कैसे पढ़ी जाती है ? पढ़ने की जरूरत क्यों है ?

पढ़ने में अवरोध क्या हैं ? समाधान क्या हैं ? चुनौतियों के बीच कैसे पढ़ना है ?

बाल साहित्य क्या है ? पुस्तकों का चयन कैसे करें ? पढ़ना और पढ़ाई में अंतर क्या है ?

पुस्तकालय गतिविधियां कौन कौन सी हैं ? असाइनमेंट और फील्ड वर्क से प्रायोगिक अभ्यास,

गतिविधियां संपादित करने के वह कौन से तरीके हैं जिनसे बच्चे किताबों से जुड़ते हैं ?

चेकलिस्ट बनाकर एक बाल पुस्तकालय का विकास कैसे कर सकते हैं ?

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स के दौरान कुछ बातें जो दिल को छू गई :--
करुणा का भाव , हर बात को सौम्य रहकर सुनने का भाव ,

हर कहानी,कविता ,चित्र में गहराई से अंदर जाने की प्रक्रिया जिसने नया दृष्टिकोण दिया चीजों को देखने का ,

बच्चों को समझने, बच्चों के सोचने की प्रक्रिया की समझ का विकास ,

आसपास के सामुदायिक पुस्तकालयों का भ्रमण जहां पर कुछ महिलायें बहुत सीमित संसाधनों में भी बच्चों में पढ़ने की ललक विकसित करती दिखीं,

प्रत्येक व्यक्ति के विचारों का समेकन तो करना पर अंतिम रूप से कोई निष्कर्ष पर न पहुंचकर आगे खुला छोड़ना जिसने सोचने को जारी रखा,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स के साथ भी कुछ हो रहा था :--

कोर्स के दौरान हम हर दिन सीखी गई बातों को जिले के व्हाट्सएप समूहों में साझा कर रहे थे,

इससे प्रारंभिक रूप से वह लर्निंग स्थाई होती जा रही थी और वातावरण निर्माण भी हो रहा था,

हमने इसी दौरान जिले में कक्षा एक से आठ तक के लगभग 1300 शिक्षकों को एवं सभी जन शिक्षकों, बी ए सी,एवं बी आर सी सी को समूहों में शामिल भी किया ताकि हमारी प्रेक्टिस अधिकाधिक स्कूलों तक पहुँच सके,

कोर्स के दौरान किए गये फील्ड वर्क और असाइनमेंट को भी हमने सभी से साझा किया,

इस दौरान कुछ शिक्षक भी समूहों में अपनी प्रतिक्रियाएं देने लगे थे जो उत्साहजनक था,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स पूर्ण होने के बाद :--

मन में विचार आया कि जो सीखा उसको आगे कैसे बढ़ाएं?

डाइट प्राचार्य जी और कुछ जिला स्रोत समूह के दोस्तों से चर्चा हुई,

चर्चा से निकले बिंदुओं पर काम शुरू किया,

प्रथम चरण में हमने 51 जन शिक्षा केंद्रों के दो दो शिक्षकों का चुनाव किया,

यह चुनाव जन शिक्षकों द्वारा शिक्षकों की सहमति से किया गया,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

कोर्स पूर्ण होने के बाद :--

इन 102 व्यक्तियों के साथ हमने ऑनलाइन चर्चाओं का आयोजन किया,

गुरुबचन जी के साथ "क्यूँ क्यूँ लड़की" पर, नीतू जी के साथ पर्चे पर चर्चा में नील गैमन के लेख पर चर्चा,

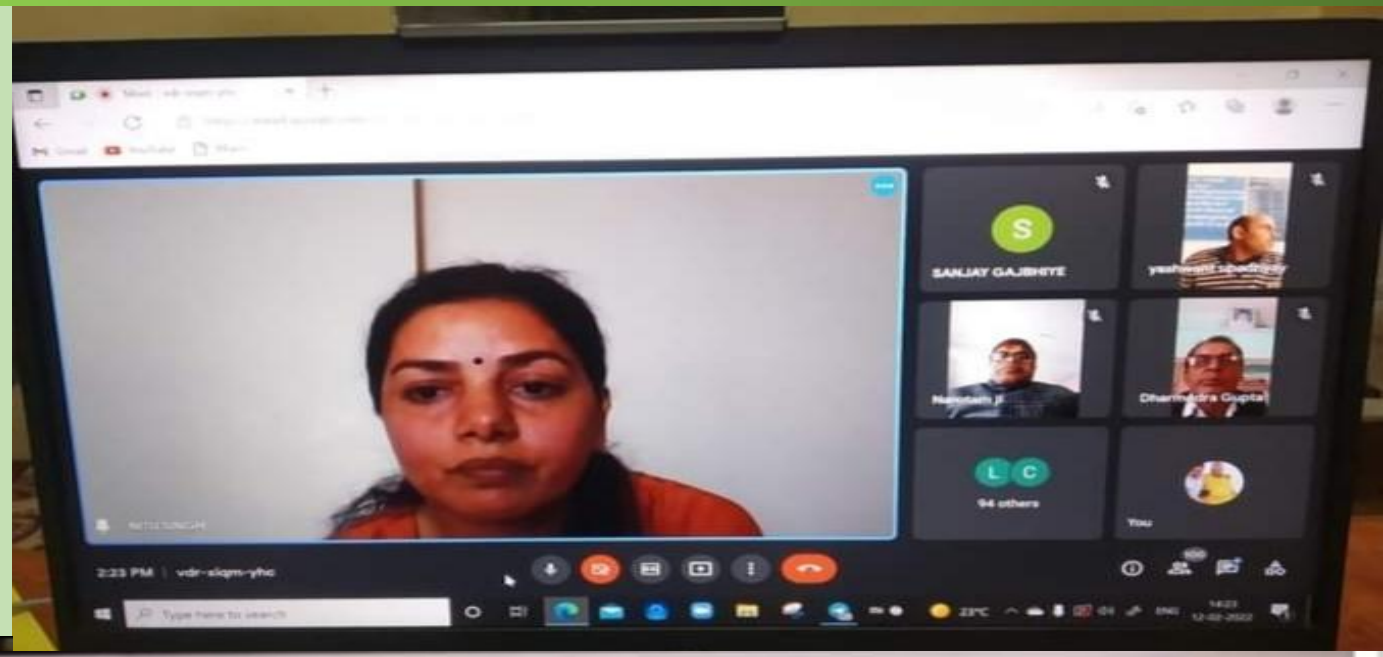
नवनीत जी के साथ "पढ़ना जरूरी है", अनिल जी के साथ "बंदरों की जल समाधि" कहानी पर चर्चा हुई,

चर्चा से निकलकर आया कि इस यात्रा में हमारे कई साथी पहले से चल रहे हैं और कई चलने को तैयार हैं,

इन चर्चाओ से आगे कार्य करने के ठोस आधार / संदर्भ / समझ विकसित हुई ,

ऑनलाइन चर्चा के छायाचित्र

पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

हमने कटनी जिले में सबसे पहले शेर चौक पुरवार स्कूल के प्रधान एवं शिक्षकों के साथ बैठक की,

विद्यालय का अवलोकन किया तथा मिलकर एक हाल का चयन किया,

विद्यालय के सभी शिक्षकों एवं बच्चों ने मिलकर चेक लिस्ट के अनुसार व्यवस्थित पुस्तकालय निर्माण किया,

शिक्षकों और बच्चों के साथ रीड अलाउड एवं बुक टाक एवं अन्य गतिविधि की,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

शिक्षकों के साथ अन्य गतिविधियों पर भी चर्चा की,

सभी शिक्षकों को डा कृष्ण कुमार के लेख भी आपस में चर्चा करने हेतु भेजे,

इस विद्यालय की गतिविधियों को व्हाट्सएप समूहों के माध्यम से अन्य विद्यालयों तक प्रेषित किया,

इस विद्यालय में पुस्तकालय स्थापना के पश्चात डी आर जी समूह के सदस्यों ने इस विद्यालय का भ्रमण किया एवं अपने विद्यालयों में पुस्तकालय स्थापित किए,

प्रारंभिक स्तर पर जे एस के स्तर पर चयनित दो शिक्षकों के प्रयासों से विद्यालयों में भी पुस्तकालय स्थापित होते गये,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

शनै: शनै: सभी विद्यालयों में पुस्तकालय स्थापित हुए,

मॉनिटरिंग अमले ने स्कूल भ्रमण के दौरान पुस्तकालय की पूछताछ भी की जिससे आंशिक शेष स्कूलों में भी पुस्तकालय बने, जन शिक्षा केंद्रों के शिक्षकों की लगातार बैठकें भी की ,

एक ओर विद्यालयों में पुस्तकालय स्थापित हो रहे थे वहीं दूसरी ओर कुछ विद्यालयों के दक्ष पुस्तकालय प्रभारी शिक्षकों के समूहों में नई नई गतिविधियां भेज रहे थे'

सभी पुस्तकालयों में बच्चों के लेन देन कार्ड भी बनाने से शिक्षकों को रजिस्टर में एंट्री से मुक्ति मिली जिससे वे पुस्तकालय में बच्चों को अधिक समय दे पा रहे है,

कटनी जिले के कुछ पुस्तकालयों के फ़ोटो

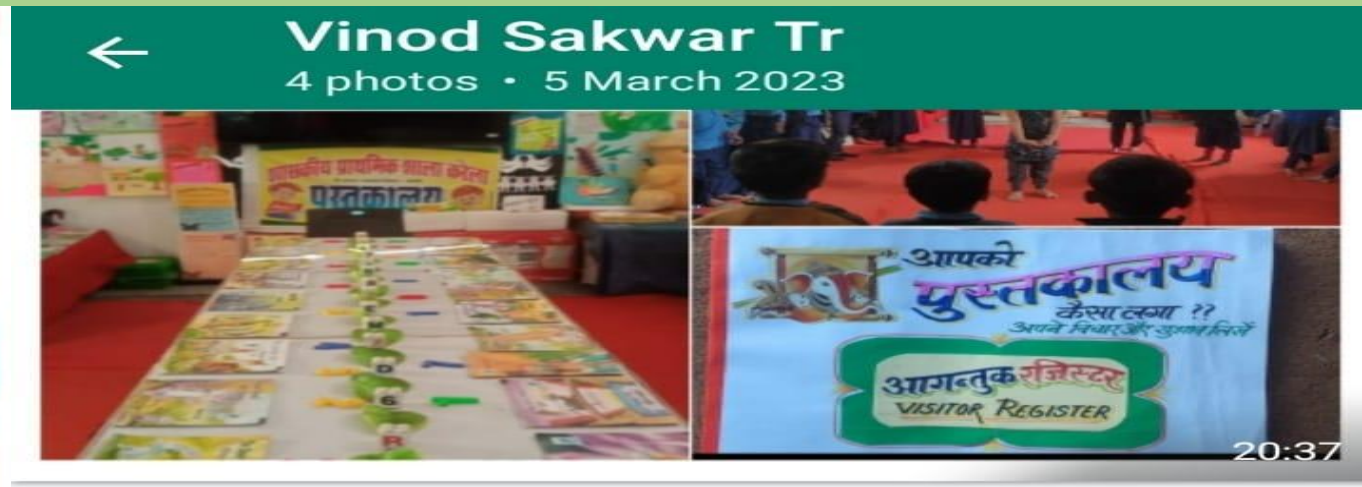
कटनी जिले के कुछ पुस्तकालयों के फ़ोटो

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

हमारे सामने चुनौती थी कि सभी विद्यालयों में पुस्तकालय संचालन को व्यवस्थित कैसे किया जाये ?

इसको सुनिश्चित करने के लिये प्रशिक्षण की आवश्यकता प्रतीत हुई,

डाइट कटनी द्वारा 16 रिसोर्स शिक्षकों को चिन्हित कर उन्हें जिले स्तर पर प्रशिक्षित किया गया,

16 जिला स्तरीय रिसोर्स समूह द्वारा 51 जन शिक्षा केंद्र के 153 स्रोत व्यक्तियों को प्रशिक्षित किया गया,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

प्रत्येक जन शिक्षा केंद्र के तीन स्रोत व्यक्तियों द्वारा उनके जन शिक्षा केंद्र के अंतर्गत आने वाली 30-40 शालाओ के पुस्तकालय प्रभारियों को प्रशिक्षित किया गया,

इस प्रकार अब जिले की कक्षा 1 से 8 तक की लगभग 1800 शालाओं के पुस्तकालय प्रभारी शिक्षक प्रारंभिक रूप से एक दिवस का प्रशिक्षण प्राप्त कर चुके हैँ|

डी एल एड प्रथम एवं द्वितीय वर्ष के विद्यार्थियों ने भी इंटर्नशिप के दौरान शिक्षकों का सहयोग कर कई विद्यालयों में पुस्तकालय स्थापित किए,

जन शिक्षकों का सहयोग अत्यंत सराहनीय रहा, टाइम टेबल में रीडिंग टाइम निश्चित हुआ,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी- जिला स्तरीय प्रशिक्षण

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी-जन शिक्षा केंद्र स्तरीय प्रशिक्षण

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी-टाटा ट्रस्ट पराग-जिला भ्रमण

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

अब हम और हमारा स्रोत समूह पुस्तकालय प्रभारियों की क्षमता वृद्धि हेतु उनकी गतिविधियों का सतत अवलोकन कर फीडबैक दे रहा है,

इस पूरी प्रक्रिया में हमारे द्वारा पराग के यू ट्यूब में उपलब्ध वीडियो एवं अपने जिले के शिक्षकों के वीडियो तैयार कर लगातार शिक्षकों को भेजे गये,

वर्तमान में मॉनिटरिंग के दौरान स्कूलों में पुस्तकालय संचालन की स्थिति संतोषजनक है बच्चे स्कूल में किताबें पढ़ रहे हैँ,

बाल पुस्तकालय विकास की कहानी

छात्रावासों में पुस्तकालय विकास की प्रक्रिया:--

जिले में लगभग तीन माह पूर्व कलेक्टर अवि प्रसाद द्वारा स्कूलों के साथ ही छात्रावासों में पुस्तकालय विकसित किए गये हैँ|

प्रथम चरण में 14 के जी बी व्ही ,बालिका छात्रावास हॉस्टल एवं द्वितीय चरण में 12 हॉस्टल में पुस्तकालय विकसित किए गये हैँ| अब सभी कक्षा 9 से 12 के स्कूलों में भी विकसित हो गये हैँ|

पुस्तकालय गतिविधि हेतु साप्ताहिक एवं मासिक गतिविधियां निर्धारित की गई हैँ|

वार्डन एवं सहायक वार्डन को भी प्रशिक्षित किया गया है|

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम

कलेक्टर महोदय द्वारा छात्रावासों में पुस्तकालयों के उद्घाटन में जन प्रतिनिधियों को शामिल कराया गया एवं जन प्रतिनिधियों द्वारा बच्चों को कहानी /कविता सुनाई गई | जिले के सभी समाचार पत्रों में इसके व्यापक प्रचार प्रसार से जागरूकता का स्तर बढ़ा है |

कलेक्टर और अधिकारीगण निरीक्षण के समय स्कूलों को अक्सर किताबें उपहार दे रहे है, बाजार से भी डिक्शनरी और किताबों के अधिक बिकने के संकेत मिले हैँ | हम जिले के सभी समूहों में बच्चों के जन्मदिन या अन्य अवसरों पर उन्हें किताबें उपहार में देने हेतु प्रेरित कर रहे हैँ |

इस बार घर में किसी भी बच्चे का जन्मदिन आने पर हम बच्चों की टोली को किताबों का उपहार देने वाले हैँ |

पुस्तकालय बन रहा मुहिम-जिला कलेक्टर शिक्षकों और बच्चों के साथ

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम-विधायक जी पुस्तकालय के उद्घाटन में

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम-चित्र देखिए

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम-चित्र देखिए

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम-चित्र देखिए

पुस्तकालय बन रहा जन मुहिम-विधायक जी के साथ पालक शिक्षक अधिकारी

पुस्तकालय बन रहा उम्मीद

हम सब मिलकर पढ़ें तो :------

एक ऐसी दुनिया बन सकती है जहां हम सभी एक दूसरे को समझकर साथ चल सकते हैं|

आप सभी के प्रति आभार है गहरा ,

आपने शायद वह समय दिया है हमें

जो केवल जाता है,

लौटकर कभी नहीं आता जीवन में।

शुक्रिया, दोस्तो,फिर मिलेंगे

CASE STUDY

THE AHILYA BAL JYOTI VIDYALAY
MAHESHWAR, MADHYA PRADESH

Presented by

Sadhana Bhalla

LEADERSHIP FOR SCHOOL CHANGE

- Change is inevitable, dynamic and necessary
- Change is not to be managed but to be led by the school leadership
- Change requires leadership to connect with people

LEADERSHIP

MANAGING CHANGE

Focus :

1. Changing the way people think and talk about change
2. Change every time an opportunity arises unlike a bulb which we change after it fuses
3. There has to be a sense of urgency which is caused through crisis or vision for the future
4. Use any resistance as a friend and not as an adversary
5. Go first : inspire people by adapting and building a culture of change by being open to change yourself and inspire people by setting an example

WHAT IS CHANGE ?

- Procedural change
- Technological change
- Structural and cultural change

- Process changed to reach the same goal
- No real systemic change
- Changes in roles ,relationships and responsibilities leading to overall change so that desired results are enhanced but done in an organized and structured manner

PROFILE

The Ahilya School

- Established 30 years ago affiliated to the state board, nursery to 8 grade
- Essentially started as a palna for women weavers and later ,was established as a school with financial support from donors
- Today it has 245 students and 18 staff
- A co-ed school with students belonging to families of weavers, boatmen, fishermen, labour

THE NEED FOR CHANGE

- Demographic change
- Economic change with many moving away from weaving
- Change in aspirations of stake holders
- Increasing pressure for spoken English and other parameters of ‘perceived quality education’
- Mushrooming of schools around the town affiliated to CBSE and up to class 12 not necessarily implying need for change, rather for reflection

SENSE OF URGENCY

- A survey recognized discrepancies between staff perception and reality
- The expectations that no longer what the school had been doing so far is completely relevant
- Involvement of the parent community in the education of their children

- Need to understand the aspirations of all stakeholders
- Up gradation and training of teachers
- Eliminate sources of complacency and revisit and invent new incentives
- Revisit the vision and mission to ascertain relevance
- Make a check list of what should be continued and what needs to be changed

STEPS TOWARDS CHANGE

- Creating a climate for change
- Creating a mission for action to realize the vision and get all to agree on a set of compelling beliefs about the school, abilities of students to learn, purpose of the school and role of the family
- Reorganizing the staff by re-examining roles , responsibilities and aligning them to the mission
- Actively working on building shared responsibility and delegating and empowering the staff with authority and autonomy
- Creating a system of accountability and rewards for performance and results
- Restructuring school calendar, introducing, house system, remediation for improvement of learning, empowering students, introduction of activities that were inclusive
- Designing a students and family support by introduction of PTMS
- Revisiting salaries of the staff to motivate them
- Improvement in infrastructure
- Making staff meetings a regular feature and team building exercises and programs

अहिल्या बाल ज्योति विद्यालय
गूलर
महेश्वर
अहिल्या बाल ज्योति विद्यालय
कचनार
महेश्वर
अहिल्या बाल ज्योति विद्यालय
पीपल
महेश्वर
अहिल्या बाल ज्योति विद्यालय
नीम
महेश्वर

WHAT REMAINED UNCHANGED

- Basic ethos , values and philosophy of the school to serve the underserved and under privileged with quality education at a low cost.
- Gender equality especially seen in sports wherein all games be it volleyball, kabadi, kho kho or atheletics, all teams comprise of boys and girls

- One section school for every level
- Each section not exceeding 23 students to a teacher
- Incentives to meritorious children by awarding the Holkar award right upto college
- Curriculum to which is integral yoga, weaving , art and sports
- Curriculum designed to prepare children well for entry into higher education institutions
- Connect with the living heritage that the school is inherently a part of through the sacred river music festival held at the fort each year, visits to the organic farm. which is a source of the mid day meals at the school
- Creation of a culture of sensitivity, compassion, support, and respect for all communities and religions , in the context of the town

•अहिल्या बाल ज्योति विद्यालय, महेश्वर•

दैनिक उपस्थिति जानकारी पत्रक

कक्षा	दर्ज संख्या	उपस्थित	अनुपस्थित	प्रतिशत	अध्यापिका
नर्सरी	22	15	07	68%	
के. जी. 1	23	20	03	87%	
के. जी. 2	22	18	4	81%	
कक्षा-1	23	16	07	70%	
कक्षा-2	22	17	05	77%	
कक्षा-3	23	20	03	87%	
कक्षा-4	22	19	03	86%	
कक्षा-5	22	18	04	82%	
कक्षा-6	18	13	05	72%	
कक्षा-7	19	16	03	84%	
कक्षा-8	18	16	02	89%	
योग					
महायोग					

- Continuing Palna despite the reducing numbers due to changing social fabric
- Keeping the fee low
- Admissions on first cum first basis irrespective to caste, religion, gender, occupation of parents
- Upholding secular tradition and respect for all , given the complex canvas of the community steeped in diversity of class, caste and religions
- Progressive education despite challenges both financial and otherwise

THE AHILYA BAL JYOTI SCHOOL REMAINS A HAPPY LEARNING SPACE !

“If a school is a vibrant,innovative,child-centred place, if it has a reputation for excellence in teaching, if students are performing to the best of their ability, one can almost always point to the principal’s leadership as the key to success.”

- Ronald S. Barth

Celebrating School LeadershipRecognizing School Leaders – 2023

Sr. No.	Particulars	Details / photo's
1	School name, location and complete address, phone number, mail id	Jila Parishad primary school Wablewadi/ Jalandharnagar District - Pune, Maharashtra Dattatray Babanrao Ware Guruji Mo. No. - 8668515224 E mail - dattajiware@gmail.com
2	A brief profile of the School which includes total student and teacher strength, classrooms, administrative staff, infrastructure	Students total - 550 Teachers - 14 Classroom -16 Support staff - nill
3	The present scenario; key strengths and weaknesses of the school (Strength Weakness Opportunity Threat Analysis).	Shri Dattatray Ware Guruji developed this government schools as model schools during Last decade as a government teacher. Following the guidance of those schools, many innovative educational methods streams were adopted. In the year 2012, he was administratively transferred to a school in Wablewadi. There such work was done that soon the school was declared an international school by the Government of Maharashtra. The number of students in this school increased very rapidly from the initial number of 32 students to 721 students. Many children from private CBSC schools took admission in this school to study. Although the school of Wablewadi is a government and Marathi medium school, there was a waiting list of 5000 children for admission in this school. This was the faith shown by the parents on Guruji. India's first zero energy school has been established in Wablewadi with

the help of Art of Living in this school which was originally a building of two abandoned rooms.

The Wablewadi pattern based on the innovative education system in Wablewadi school has been adopted as the main stream of education by the Government of Maharashtra. At present training of this pattern is being given to four lakh teachers in Maharashtra. All these processes are going on under the leadership of Wablewadi school.

शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना अध्ययनात प्रेरणा द्यावी- सचिन बेंडभर पाटील यांचे प्रतिपादन

(दखनी स्वराज्य पुणे प्रतिनिधी) – काळानुरूप अध्ययन प्रक्रिया आता बदलत आहे. हल्ली विद्यार्थी स्वतः शिकत असून त्याच्या जिज्ञासू वृत्तीचा आपण सन्मान केला पाहिजे. तसेच त्याला प्रेरणा देऊन त्यामधील अधिकाधिक कौशल्यांचा विकास केला पाहिजे. त्यासाठी त्याच्यापुढे शिक्षकाने आव्हान निर्माण केल्यास उद्याचा सशक्त व जबाबदार नागरिक निर्माण होईल, असे मत वाबळेवाडी शाळेतील साहित्यिक शिक्षक सचिन बेंडभर पाटील यांनी अध्ययन प्रक्रियेचे व्यवस्थापन या विषयावर बोलताना व्यक्त केले.

महाराष्ट्र राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद पुणे यांनी आयोजित केलेल्या पाच दिवसीय प्रशिक्षणाचा पहिला टप्पा आज यशस्वीरित्या पूर्ण झाला. अध्ययन प्रक्रियेचे व्यवस्थापन या प्रशिक्षणात करंदी व कोरेगाव केंद्रातील एकूण ५० शिक्षकांनी यात सहभाग घेतला होता. या प्रशिक्षणाला वाबळेवाडी शाळेतील युवा साहित्यिक शिक्षक सचिन बेंडभर, बुरुंजवाडी शाळेचे उपक्रमशील शिक्षक संगीत भगत आणि लव्हार्ड पुनर्वसन शाळेचे तंत्रस्नेही शिक्षक राजू झावरे यांनी मार्गदर्शन केले.

वाबळेवाडी शाळेच्या धर्तीवर तयार करण्यात आलेल्या अध्ययन प्रक्रियेचे व्यवस्थापन या प्रशिक्षणात करंदी व कोरेगाव केंद्रातील शिक्षकांनी उस्फुर्त प्रतिसाद दिला. प्रशिक्षणात नावीन्य असल्याने शिक्षकांचा त्याला उदंड प्रतिसाद मिळाला. आतापर्यंत शिकवायचे कसे हे शिक्षकांना प्रशिक्षणात नेहमी सांगितले जायचे. परंतु आता मात्र शिकायचे कसे हे प्रशिक्षणात सांगितल्याने त्यात एक वेगळेपण शिक्षकांना पहायला मिळाले. वसंतराव डावखरे मेमोरियल स्कूल पिंपळे जगताप या ठिकाणी पार पडलेल्या या प्रशिक्षणास शिरूर तालुक्याचे गटशिक्षणाधिकारी अनिल बाबर, विस्तार अधिकारी वंदना शिंदे, केंद्रप्रमुख गायकवाड यांनी भेट दिली. तर वामन सातपुते, उत्तम भंडारे, संभाजी शिवले, बन्सीलाल ढगे, प्रदीप गव्हाणे, कालिदास शिरसाठ, मंगल वाजे यांनी हे प्रशिक्षण यशस्वी होण्यासाठी मोलाचे सहकार्य केले.

Salient features of school:

First Tablet School : This is the first Tablet school where all students from std 1st have been using Tablet to learn. Dr. Vijay Bhatkar, the scientist who invented `super computer` said that it has been first school in the country where all students are using tablet. He also said that this school is his dream school.

ISO Certified School: The school was ISO certified in the year2012 validating quality systems introduced in the school. This was first ISO certified Government School.

Subject Friend (Vishay Mitra): This came up as a solution to shortages of teachers. Here the student who gains better command in a particular subjects, teaches the subject to juniors under guidelines and supervision of principal or teachers. This not only addresses

		shortage of teachers but also helps to build confidence of talents and improve self-knowledge. An early age teaching skills are achieved. participating in various robotics competition in latest FTC competition student got 4th rank. Music : music may or may not be part of curriculum but we thought that music is integral part of our life. Art and craft Tinkering lab Coding and programming Studio and sound engineering Photography and editing

Jalindarnagar school -

After the transfer from from Wablewadi school to this new school, Ware Guruji started to set up an international school here too and within seven months only an international standard school was set up. In terms of the internal structure of the school and the quality of the students, Jalandar Nagar has developed as the next version of Wablewadi. Jalinder Nagar school is in a remote area and children from tribal areas study here. There is no approach road to reach this place. Only three children attended school last year. But this year a total of 100 children are studying in this place. This school in Jalinder Nagar gives confidence and direction to all the teachers in Maharashtra that such a school can stand in any remote area.

		
4	The description of community - cultural pressures; values, attitudes, needs and expectations; skills, chief occupation.	In the schools of Wablewadi or Jalandar Nagar, there are mainly children from rural backgrounds and families of normal economic conditions.Difficulties are an integral part of their life. We decided to plan a permanent solution to these problems. We planned that due to this measure, equality will be created and these problems can be solved only through people's participation. The parents of all the children were mainly farmers and unskilled workers. In their family, money was a permanent fixture. So it was a dream to help the school financially. The school was short of space so construction was limited. Laboratory Library Handicraft Room A lot of work has to be done to get space for independent kitchens. Higher education facilities were available in cities forty kilometers from here. And those facilities were not affordable to these poor parents. In the name of education these illiterate and poor people were literally robbed. The prevalence of malnutrition in children was also felt by the neglect of children and lack of good food. Rainfall is very low in this area, so farmers get less income from farming as annual per capita income is less directly affected by education. Having struggled with the constant problems of life, children and parents had decided that their lives would be like this. Therefore, it was a very difficult task to develop their mindset to get out of this cycle

		
5	The problem situation – what and why; the challenges and issues	In 2012 is when We started rebuilding Wabalewadi School. At that time there were only two classrooms in the school. No materials were available. The parents had absolutely no focus on the school. There were only 32 children in the school. Since the school was in the village, there was no road system. After the rains, the river was flooded and all the roads were closed. Due to the light load shedding, it was permanently closed so the computer TV screen in the school would not have been the same. There was no internet network available so there were many limitations to teaching technology. In the summer, water was not available for drinking due to drought, then planting trees and living was impossible. The parents of all the children were mainly farmers and unskilled workers. In their family, money was a permanent fixture. So it was a dream to help the school financially. The school was short of space so construction was limited. Laboratory Library Handicraft Room A lot of work has to be done to get space for independent kitchens. Higher education facilities were available in cities forty kilometers from here. And those facilities were not affordable to these poor parents. In the name of education these illiterate and poor people were literally robbed. There is a complete transformation of the school through the participation of the people making their way out of such situations. The 32 students school of
6	The change initiated, the Plan of Action, Strategy, Outcome,	
7	Time taken to bring the change, the processes involved, the failures, the successes, most importantly; the learning	

		Wablewadi is now made up of more than 721 students school. More than five thousand children are in the waiting list. Children in the city now want to attend school in this village. In terms of electricity, the school is self-sufficient. Four million liters of water is stored in the school through rain water harvesting and used for drinking all year round. Broadband wires have been added from a distance of four kilometers to operate the WiFi system at the school. Well equipped laboratories for science mathematics and technology are created. A library of 5,000 books is set up to help children. The music room, which offers guidance from elementary music education to VISHARADA examination, is in the school. At the same time, the school also offers guidance on Robotics, 3D Printing, Drone, Aviation, Electrical, Electronics, Solar Energy System, Sound Engineering, Recording Studio, Animation, Sketch Software etc. Overcoming the adverse situation, the school of Wabalewadi is on its way today. And is directing other schools under the leadership of Ware Guruji. In order to overcome this difficult situation we have made some revolutionary changes in the educational process within the school along with the creation of the school infrastructure, following are some examples. Plan of action - 1. Subject Friend Scheme (Ware Guruji's innovative research)- A child can learn in better way and with pace if it learns from peers. If they have any doubt while learning, they don't share with the teachers either because of the fear in their mind or due to anticipated insult. And with the doubts in mind while starting the journey of learning, there comes a halt called 'underdeveloped phase'. Learning is possible only when you are needy and interested in it. Stress-less mental phase is the prime need for learning. All children cannot have same speed of learning. Some students can understand quickly with a single round of inputs whereas others require more to understand the same thing. There's a natural variety of pace in learning. Teachers cannot justify their role towards these kinds of students if the classes are

		overcrowded or the number of teachers in the school is less. This situation prevails in about 80% ZP Schools. Subject Friend Scheme is boon to such kind of ZP schools. In subject friend scheme, teacher has to take the help of some higher grade/class students from the same school who are talented and interested. As per the enrolment, a group of 6 or 12 students who are interested in particular subjects are shouldered the responsibility to guide peers in that particular subject. If the responsibility of every subject is shouldered on 1/2/3 students in the proportion of enrolment, these students can manage their own studies as well as the study of the subject they are shouldered responsibility of and can guide their peers anywhere if they have any problem in their learning. Students from other classes can get in touch with these subject friends to clear the doubts in the learning. These small grade students ask their doubts to subject friends without fear. Subject friends are also happy to teach others. If any doubt is not cleared, these students ask the doubt to the subject friends repeatedly till the doubt gets cleared. This doesn't happen with teachers. In absence of a teacher or if the teacher is busy in other work or sheer for giving unique experience of learning, subject friends can teach basic things/ concepts to lower grade students. Providing these kinds of opportunities to students give good results. Teaching experience boosts their confidence while taking regular education and other students also learn with ease. Subject friend scheme creates a parallel system in the school where teaching-learning, clarification of doubts, recreation, etc. is possible with ease and without teachers. These students work in groups either in the morning before school starts or after regular school hours. This activity has shown positive results in completing homework, Spoken English and preparation of Mathematics, etc. If you have a parallel supporting system in the village to support students regarding homework after regular school hours, it surely lessens the fear of education. After selection, the subject friends need to be introduced to the students and at least one period per class has to be reserved for these subject friends. This subject friend scheme has shown greater positive results

not only at intellectual and educational level but also at social, mental, emotional level. This scheme teaches us democratic values and by virtue of these values, students will be successful in their future life.

One of the main reasons for Ware Guruji ‘s school becoming a topper School in the district in the Government assessment even though it has 225 students and only 2 teachers, is subject friend scheme. We can appoint subject friends for optional subjects with main subjects. If this kind of parallel system is implemented in the school, it can be helpful in achieving the objectives of the school. Also, it can give immense pleasure to students while learning.

2. Integrated Curriculum

Integrated curriculum is beneficial where a few or only two teachers have to run the whole school. In the beginning, there were more than 200 students of grades one to seven and only two teachers teaching in Wabalewadi. In this situation, we divided the subjects into two groups, viz. Languages and History in one group for the first teacher; and Science, Mathematics and Geography in the other for the other teacher. Ware Guruji and his colleague. While preparing the curriculum for these subjects, the other curricula for different classes and different boards were studied comparatively. Separate integrated curricula for grades I to IV and grades V to VII were framed. These integrated curricula facilitated peer group learning. It was systematically graded.

While teaching, the young learners are initially targeted, and at the same time, there is focus on addressing the unattended queries of the elder students. In the expansion of the curriculum the young learners would just listen while the elder learners will learn. The young learners easily understand as there is thrust on practical work in the integrated curriculum. The elder learners share with the teacher the responsibility of explanation. It takes a little longer in the first year, because the children are all new and the extent of the curriculum is also vast. But due to education through the practical work, children of lower grades also understand well. The very next year a lot of benefits are

		seen as the young learners understand the curriculum of the senior grades. They react to move with pace because of the understanding of the curriculum, as soon as the teacher starts to teach. And the whole task of teaching-learning becomes quite easy. A very large benefit experienced about this method is that…learners feel bored while learning an unorganized curriculum but enjoy a curriculum well graded like TV serials. The present books of Science, Geography and History are not well ordered. A lesson on water or natural resources is there in almost all the textbooks. But it takes a year's duration to learn two lessons, and then students tend to forget or due to some other reason face difficulties in understanding causing dislike for education. After reviewing curriculum of such subjects, other theme based course books have been prepared for grades first to fourth and a course book for grades fifth to eighth. We removed the barriers of grades and subjects and started an education system without grades and subjects. It is important that education takes place irrespective of grades. Children were learning very joyfully. They would realize that they have learnt everything, when they used to read books for preparation of exams. They would further realize that they know many other things which they understood in advance. Though it is obligatory for administration and planning to place the students in the frame of syllabus, it is a bit unnatural. If we do such experiments without disturbing this frame much, it would not only be beneficial for the children but also will save time and hard work of the teachers. Suppose there are only two teachers in a school having classes from grade I to IV. If one of these teachers teaches Marathi and English languages and the other teaches Mathematics and Environmental sciences integrated, about 70% sessions can be covered by giving common instructions. Meanwhile the other teacher can do other documents related or school developmental tasks, or can plan something to teach all learners in his subjects. As the subjects are distributed, half of the work is saved. Apart from that, though it takes longer in the first year to teach all subjects

		integrated, everything is learnt very fast in the ensuing year. E.g. there's no need to teach the concepts ranging from numbers till division, every year again and again. We can utilize the saved time for practical and teaching activities. It helps in reinforcement of the learnt concepts. The teachers can plan the timetable of this programme in their respective schools. It can be flexible. Other things can be incorporated in the time table along with the curriculum. Many arts and hobbies can be introduced to the learners. Ware Guruji converted the threat of less teachers into opportunity in Wablewadi. He recognized from the experience of Sakhu from grade II from school that children can learn by this method.
8	The role of school leadership, behavior modeling and example setting by the head of school and other factors relevant to the transformation, other key influential personalities/groups – their feelings/views	In the school of Wablewadi we have created a typical work process giving its important steps … A. Learning by yourself … B. Learning with the help of friends C. Learning with the help of technology D. Learning to learn with the help of a teacher… There are many different levels of work involved in developing a school, which we have created into four levels. A. Self Level B. Self and Society Level C. Physical Development Level D. Governance Level After working through the above steps and levels we got the following type of results, 1. Academic results: Wablewadi School achieved great result in government scholarship exam in in 2018 - 19. 50 students from our school attempt this exam. 47 students where selected in merit list. This was the highest figure in Maharashtra state. 2. Robotics competition:. A team From our school had participated in First Take Challenge robotics competition. Teams from Various 30 countries were participating in this event. our team got forth rank in this worldwide competition.

		3. Wablewadi school is declared as zero energy school. So many best practices related to environment are now integral part of our school schedule. 4. Wablewadi school is declared as International School by the government of Maharashtra. This moment was great proud feeling moment for us and it's also great opportunity for us. 5. Foundation batch: Nowadays, the entrance exam after HSC is proving to be a turning point in the life of students. Thanks to international schools drive, that Wabalewadi School got permission to run classes till HSC. Riding on this opportunity, we have launched the concept of 'foundation batch' from class 6th, which will be useful for entrance exams after HSC. Ware Guruji prepare students from grade VI considering the syllabus of exams like JEE, CET and NEET. A syllabus is identified for the same. Some B.Tech. engineers help us in school for instructions as per this syllabus. 6. Crash Courses: As there are various extra-curricular activities continuously taking place on a large scale, Ware Guruji designed crash courses for different subjects so that students can revise the syllabus in short time. Basic Maths: four hours Spoken English: ten days Intelligence test preparation: seven days Hand-writing improvement project: twelve hours General science preparation: Science park Tour-de-Geography: four days. These courses are arranged on demand as per need of students. 7. Remove your foot wares here: As we enter the school, we are welcomed by the board 'Remove your foot wares here' and we see arrangement done for keeping the foot wares. All students enter the school after removing their foot wares. This gives the school the feel of a temple. It also targets health and hygiene. 8. Benchless school: We noticed that benches are a big hurdle in making groups and peer learning. Hence we removed the benches and made seating arrangement on ground and the side passage. We need to look at students and teachers from different angles. Sitting place and sitting style should be pro-learning, this is the intention behind the changes.

		9. There was not a single instance of fight among students in last six years at Wablewadi. These winds are due to the influence of the values and principles that the students received under Ware Guruji's guidance, not the sale 10. Students assume responsibility if we shoulder them one. We gives The keys of the school locks with students. The accounts of small donations (with money) are maintained by students. Students anchor all functions. The administration and management responsibility of different events like trip, trekking, cultural programme, swimming, etc. is taken care of by students. The responsibilities of attending school visitors, providing information about school to them and showing the school are shouldered to students. Computer room, innovation laboratory, Tinkering lab, library, music recording room, projector room are maintained by students. An innovation bank is formed that collects and organises imaginations by students and work on it. All these exposures have been deliberately made available by Ware Guruji to the children. 11. Child friendly eco-system: Everyone communicates with students with a smile on face without any formality or farce. No one dominates students and students are treated equally. The Zero Energy School building built according to the suggestions by students is a valuable gift to them. Every child adopts a single tree in botanical garden assuming the responsibility to nurture and protect it. Students are granted with such a degree of freedom that they can play any musical instrument in the music hall, they can take any book from the library, they can try any experiment in the laboratory and they can work on tablet/laptop without anyone's permission. Students and teachers have lunch together. Students can complaint to teacher/ head-master without any hesitation. A Suggestion box is installed in order to receive suggestions for the school management. Since students work with peers in different initiatives by school, emphasis is given on communication rather

		than arguments. Students never fight among themselves and they call each other with respect. The School ensures that students won't run short of any material for learning. It is taken care that when a child comes to school from home, he seeks and finds all his close family relations in his teacher. 12. No head-teacher's office: Ware Guruji was the principal of school but Following the principle - 'Relations part by partitions', no separate office for the head-teacher is established in the school. Students, teachers and the head-teacher communicate and commute easily. There is no barrier for students in their expression. Even a small kid can go directly to head-teacher and express his thoughts. If there were a separate cabin, the kids had to cross two doors and that would have imposed limitations on him. Absence of cabin helps to develop the feeling of equality among teachers and they assume equal responsibility. It enables to sensitise every stakeholder of school that school is not a place to care for one's ego but a place to work and makes it easily possible to inculcate the great and inclusive attitude of breaking the pseudo walls of position, reputation, honour and ego; and work together with a common motive. The school is filled with a noble and broad approach towards achieving this motive.
9	The theory of change – which means the turning points for the school head/leader, the reflections on what worked and why or the 'mantra' for change.	Child friendly school - Every child should be heard Community Participation - Society will run on its own feet but seen through the eyes of a teacher. Environment Friendly School - Environment should not be a subject of learning but a matter of actual living… Future ready Education - Education should develop 21st century skills and life skills… Learning should be a joy…

. The following information could be provided: 1. 2. 3. 4. 5.; 6. 7. 8. (expressed in verbatim as quotes) 9.

€ सफलता की कहानियां €

❖ **स्कूल का नाम और पूरा पता, ईमेल आईडी**

जिल्हा परिषद प्राथमिक विद्यालय, वाळवी पो. गट्टा तहसील एटापल्ली जिला.गडचिरोली महाराष्ट्र राज्य , पिन कोड 442704

ईमेल - katelwar86@gmail.com

❖ प्रिंसिपल का पूरा नाम , मोबाइल नंबर और ईमेल

श्री। श्रीकान्त गताय कटेलवार

मोबाइल नंबर 9422728944

ईमेल - katelwar86@gmail.com

स्कूल प्रबंधन

जिला परिषद, गढ़चिरौली

स्कूल मीडियम

मराठी

स्कूल कक्षा

कक्षा 1 से4 कक्षा

छात्रों की कुल संख्या

लड़के - 11 लड़कियां - 14 कुल – 25

सफलता के लिए चुने गए क्षेत्र/विषय

• स्थानीय/भौगोलिक और सामाजिक परिस्थितियों के अनुसार की जाने वाली विशिष्ट गतिविधियाँ...।

• जनजातीय क्षेत्रों में स्कूलों में मानक भाषा यात्रा के लिए बोली • परिचय -

वाळवी गढ़चिरौली जिले के अत्यंत उपेक्षित, नक्सल प्रभावित एटापल्ली तालुक में एक छोटा सा पहाड़ी गांव है। चारों तरफ घने जंगलों से घिरा जहां विकास की गंगा दिखती नही अभी भी नहीं पहुंचे. गांव तक जाने के लिए सड़क नहीं है. पगडंडी के रास्ते गांव तक पहुंचा जा सकता है। मानसून के दौरान वालवी तक पहुंचना एक कठिन काम है, क्योंकि चारों तरफ पहाड़ी ढलानों से निकलने वाली कई नदियाँ और धाराएँ रास्ते में खड़ी होती हैं।. नासिक जिला परिषद से 12 साल की लंबी सेवा के बाद जब मैं खुद के जीले मे आया, तो गडचिरोली आने की खुशी असाधारण थी। उसके बाद जब एटापल्ली तालुक के वलवी स्कूल में नियुक्ति हुई तो वहां की समग्र भौगोलिक स्थिति और स्कूल की खराब हालत देखकर मेरे सामने बड़ी चुनौती खड़ी हो गई। मैंने उस चुनौती को स्वीकार किया और विद्यार्थियों के साथ रहकर अध्ययन एवं अध्यापन प्रारम्भ किया.

मेरे वाळवी गांव में, जहां माडिया और ओरोव आदिवासी जनजातियों के 200 लोग रहते हैं, गांव में माडिया बोली बोली जाती है। यहां के ग्रामीणों में मराठी भाषा की गंध नहीं है, वे मराठी भाषा बिल्कुल नहीं समझते या बोलते हैं। वालवी में माडिया बस्ती में जिला परिषद की पहली से चौथी कक्षा वाला मेरा एक शिक्षकीय स्कूल। इमारत खतरनाक, पूरी तरह से जर्जर और जर्जर है। बरसात के मौसम में यह इमारत और भी डरावनी लगती है। इमारत की दीवार में बड़ी दरार आ गई है और इमारत कब ढह जाएगी कुछ कहा नहीं जा सकता. उक्त भवन में छात्रों को ले जाकर बैठाना खतरनाक है, यह महसूस करते हुए ग्रामीणों व प्रशासन के निर्देशानुसार उन्होंने विद्यालय के बगल में गोटुल में विद्यालय स्थापित करना शुरू कर दिया. गाँव में सभी ने 'पदुम उत्सव' मनाया और परिवार के प्रत्येक सदस्य की भागीदारी से एक नई रोशनी में 'गोटूलरूपी मिनी स्कूल' की स्थापना की गई। भले ही दुनिया टूट जाए, रीढ़ की

हड्डी नहीं टूटी.... पीठ पर हाथ रखो और बस इतना कहो कि लड़ो...!इस समय कवि कुसुमाग्रज की ये पंक्तियाँ याद आ गईं।

माडिया आदिवासी की बोली महिया है और शिक्षा की भाषा मराठी नहीं है, उनकी शिक्षा में बड़ी समस्या यह थी कि आदिवासी बच्चे मानक भाषा नहीं समझते थे।

विद्यालय के जीर्ण-शीर्ण भवन एवं स्थानीय बोली भाषा-माड़िया के कारण विद्यार्थियों को मूल भाषा सीखने में होने वाली कठिनाइयों को ध्यान में रखते हुए माहिया बोली से लेकर लघु विद्यालय स्थापित कर विद्यार्थियों के भाषा कौशल को बढ़ाने के प्रयास प्रारंभ किये गये। शैक्षिक सामग्री के रूप में प्रकृति के तत्वों का उपयोग करके गोटुल में मूल भाषा। स्कूल ने महाराष्ट्र सहित देश भर में अपनी पहचान बनाई है। छात्र कहीं भी, कभी भी, किसी भी स्थिति में अपने लक्ष्य प्राप्त कर सकते हैं यदि उनमें सर्वांगीण विकास करने की अदम्य इच्छाशक्ति हो। डब्ल्यू प्राथमिक विद्यालय, वालवी ने यह विद्यालय दिखाया।

हमें स्कूल की सफलता की कहानी प्रस्तुत करते हुए खुशी या गर्व हो रहा है। इस सफलता की कहानी में, हम 2019 से अब तक लागू की गई गतिविधियों की समीक्षा करते हैं, कठिनाइयों का सामना करके हमने जो परिणाम हासिल किए हैं।

• क्षेत्र - स्थानीय/भौगोलिक एवं सामाजिक परिस्थितियों के अनुसार की जाने वाली विशिष्ट गतिविधियाँ :- हमारा विद्यालय बहुत ही पहाड़ी, सुदूरवर्ती क्षेत्र में है, विद्यालय की स्थिति बहुत ही खराब थी। विद्यालय की खतरनाक इमारत को देखकर अभिभावक अपने बच्चों को नहीं भेज रहे थे स्कूल या अन्य स्कूलों में नामांकन। वैकल्पिक रूप से, स्कूल का स्कोर 1 था और स्कूल में बच्चे की उपस्थिति नगण्य रही। स्थिति को ध्यान में रखते हुए ग्रामीणों एवं विद्यालय प्रबंधन समिति की सहमति से विद्यालय के बगल में गोटुल में विद्यालय की स्थापना की गई तथा छात्र-छात्राओं का अध्ययन एवं अध्यापन प्रारंभ किया गया। अत: बच्चे को सुरक्षित स्थान पर रहने की सुविधा मिलने से विद्यालय में बच्चों की संख्या एवं उपस्थिति में वृद्धि हुई। गोटूल में जनजातीय संस्कृति पर आधारित मिनी स्कूल में डिज़ाइन की गई नवीन गतिविधियों का विवरण निम्नलिखित है।

1) ताड़ के पेड़ का फल के रूप में उपयोग ताड़ की कली को गोटूल में रंगकर फल तैयार किया जाता था। उसके माध्यम से विद्यार्थियों को विभिन्न विषयों का अध्ययन एवं अध्यापन कराया जाता था

2) स्मृति पट्टिका - माड़िया आदिवासी समाज में मृतक की स्मृति में एक बड़ा पत्थर जमीन में गाड़ा जाता है। इस पत्थर से बहुत लगाव और प्यार है. ग्राम पाटला के श्रमदान से गोटुल में पत्थरों को तख्तों में बदला गया। आदिवासी बच्चे इस पत्थर पर लिखे अक्षरों और शब्दों को बड़े चाव से पढ़ते हैं

माडिया आदिवासी की बोली महिया है और शिक्षा की भाषा मराठी नहीं है, उनकी शिक्षा में बड़ी समस्या यह थी कि आदिवासी बच्चे मानक भाषा नहीं समझते थे।

विद्यालय के जीर्ण-शीर्ण भवन एवं स्थानीय बोली भाषा-माड़िया के कारण विद्यार्थियों को मूल भाषा सीखने में होने वाली कठिनाइयों को ध्यान में रखते हुए माहिया बोली से लेकर लघु विद्यालय स्थापित कर विद्यार्थियों के भाषा कौशल को बढ़ाने के प्रयास प्रारंभ किये गये। शैक्षिक सामग्री के रूप में प्रकृति के तत्वों का उपयोग करके गोटुल में मूल भाषा। स्कूल ने महाराष्ट्र सहित देश भर में अपनी पहचान बनाई है। छात्र कहीं भी, कभी भी, किसी भी स्थिति में अपने लक्ष्य प्राप्त कर सकते हैं यदि उनमें सर्वांगीण विकास करने की अदम्य इच्छाशक्ति हो। डब्ल्यू प्राथमिक विद्यालय, वालवी ने यह विद्यालय दिखाया।

हमें स्कूल की सफलता की कहानी प्रस्तुत करते हुए खुशी या गर्व हो रहा है। इस सफलता की कहानी में, हम 2019 से अब तक लागू की गई गतिविधियों की समीक्षा करते हैं, कठिनाइयों का सामना करके हमने जो परिणाम हासिल किए हैं।

• क्षेत्र - स्थानीय/भौगोलिक एवं सामाजिक परिस्थितियों के अनुसार की जाने वाली विशिष्ट गतिविधियाँ :- हमारा विद्यालय बहुत ही पहाड़ी, सुदूरवर्ती क्षेत्र में है, विद्यालय की स्थिति बहुत ही खराब थी। विद्यालय की खतरनाक इमारत को देखकर अभिभावक अपने बच्चों को नहीं भेज रहे थे स्कूल या अन्य स्कूलों में नामांकन। वैकल्पिक रूप से, स्कूल का स्कोर 1 था और स्कूल में बच्चे की उपस्थिति नगण्य रही। स्थिति को ध्यान में रखते हुए ग्रामीणों एवं विद्यालय प्रबंधन समिति की सहमति से विद्यालय के बगल में गोटुल में विद्यालय की स्थापना की गई तथा छात्र-छात्राओं का अध्ययन एवं अध्यापन प्रारंभ किया गया। अत: बच्चे को सुरक्षित स्थान पर रहने की सुविधा मिलने से विद्यालय में बच्चों की संख्या एवं उपस्थिति में वृद्धि हुई। गोटूल में जनजातीय संस्कृति पर आधारित मिनी स्कूल में डिज़ाइन की गई नवीन गतिविधियों का विवरण निम्नलिखित है।

1) ताड़ के पेड़ का फल के रूप में उपयोग ताड़ की कली को गोटूल में रंगकर फल तैयार किया जाता था। उसके माध्यम से विद्यार्थियों को विभिन्न विषयों का अध्ययन एवं अध्यापन कराया जाता था

2) स्मृति पट्टिका - माड़िया आदिवासी समाज में मृतक की स्मृति में एक बड़ा पत्थर जमीन में गाड़ा जाता है। इस पत्थर से बहुत लगाव और प्यार है. ग्राम पाटला के श्रमदान से गोटुल में पत्थरों को तख्तों में बदला गया। आदिवासी बच्चे इस पत्थर पर लिखे अक्षरों और शब्दों को बड़े चाव से पढ़ते हैं

इसका उपयोग किया गया, गोटूल में विभिन्न वस्तुओं पर द्विभाषी चार्ट, माड़िया मराठी शब्दों का उपयोग छात्रों की शब्दावली को बढ़ाने के लिए किया गया। प्रमाण भाषा की कविताएँ, कहानियाँ और कहानियाँ छात्रों को तुरंत याद हो गईं। निगर्ग सधिध्य में गोटुल के एक स्कूल में सुनने, बोलने, पढ़ने और लिखने की विभिन्न गतिविधियों में भाषाई खेलों का चयन करके छात्रों के भाषा कौशल को विकसित करने का प्रयास किया गया। उससे माड़िया भक्त विद्यार्थी बड़े आत्मविश्वास के साथ मानक भाषा में बोलने और बातचीत करने लगे। छात्रों के भाषा कौशल को बढ़ाने के लिए विकसित एक अभिनव पहल का आयोजन गोटुल के एक मिनी स्कूल में किया गया। आइए अक्षर को पहचानें, वर्णमाला की सीढ़ी, क्या टोकरी में छिपी है? विद्यार्थियों का भाषा विकास विभिन्न गतिविधियों जैसे चलो पट्टिका पर लिखे शब्दों को पढ़ें, पहाड़ को पढ़ें, छिपे हुए को खोजें, पेड़ों की पत्तियाँ पढ़ें, के माध्यम से किया गया।

विद्यार्थियों में यह विश्वास पैदा हुआ कि वे मानक भाषा में पढ़-लिख सकते हैं। मानक भाषा के बारे में आशंका दूर की गई और माड़िया भाषी विद्यार्थियों को शिक्षा से जोड़ा गया। हम प्रकृति के तत्वों की सहायता से बहुत सी बातें सीख सकते हैं। छात्र खुश थे कि उन्हें दूसरों से अलग ज्ञान मिला।

निष्कर्ष

समग्र जिला परिषद प्राइमरी स्कूल, वालवी प्रगति की ओर अग्रसर है और इसके लिए स्कूल, शिक्षक, समाज और प्रशासन हमारी पूरी मदद कर रहे हैं। हालाँकि स्कूल की सफलता के लिए हम शिक्षकों को शारीरिक, मानसिक और वित्तीय कठिनाइयों को सहन करना पड़ता है, लेकिन

अपने छात्रों को कुछ अलग और अधिक सीखने का अनुभव देने की संतुष्टि शिक्षक के चेहरे पर देखी जा सकती है।

संदर्भ लिंक :-

फोटो

https://drive.google.com/drive/folders/1ApaFpTf-FSgx2_R-62Wv_A6A-

https://drive.google.com/drive/folders/1adnx_sboWuy5ptedIStLfEWfPg8RGERa

https://www.facebook.com/1487663018223526/posts/pfbid0MPNUT8tMS9JkKCu1szAGnfG7yM5WFBH9zRMYvtEqTHnQfz5wf68kmfQjeyNxPM9Ll/?mibextid=Nif5oz

https://drive.google.com/drive/folders/1adnx_sboWuy5ptedIStLfEWfPg8RGERa?usp=share_link

https://youtu.be/LML4ZJ_PWJk

https://youtu.be/8AEjhwy7Oxo

https://youtu.be/h-io2m7V1v4

https://youtu.be/pqSWVJNsVUs

https://youtu.be/a44a2rHykP8

https://youtu.be/83T-CClTgkI

https://youtu.be/mrd2drrDwdY

https://youtu.be/rkG-JnMDlig

http://epaper.lokmat.com/articlepage.php?articleid=LOK_PULK_20220921_3_10

http://product.sakaalmedia.com/portal/SM.aspx?ID=406610

https://www.facebook.com/1487663018223526/posts/pfbid02F4rGQt72QPqabkucuuM8RYYt2Px3LsMX7bnHTXmKPPGC147at6V4juV1uWG6Lpk6l/

https://www.facebook.com/1487663018223526/posts/pfbid0BXTBVm647HkBtg6fRoDm2toqD4KkWBp2pWhYeQvsPHopgLziBgzoFNF6ppUQeEKsl/?mibextid=Nif5oz

वीडियो

https://youtu.be/0y3ySCPFh8s

https://youtu.be/LML4ZJ PWJK

https://youtu.be/ll9U4nlLvSY?si=xhZK2tdWWOXUVbpZ

https://youtu.be/likoYQNOrFQ?feature=shared

https://youtu.be/sPpT9XiQtAQ?si=tk7KQkKAmCiEURi2

https://youtu.be/yi1Fu_4pS80?si=27fOu41bVYJO5g0Q

https://youtu.be/h-io2m7V1v4?si=bCLsGLBdleupapQ5

https://youtu.be/pqSWVJNsVUs?si=xnIx3cXdyZbpljXG

https://youtu.be/0y3ySCPFh8s?si=_eq7O6UUK5aSECDR

https://youtu.be/r5FQai229m4?si=Yv3uClQk9abBWfci

मुख्याध्यापक
जि.प.प्राथ शाळा,वाळवी
केंद्र गट्टा पं.स.एटापल्ली

RAJKIYA PRATIBHA VIKAS VIDYALAYA

BE – BLOCK , HARI NAGAR

SCHOOL ID -1514023

School Head- Mr. Ajay Kumar Choubey

Designation- Vice Principal

School Name- Rajkiya Pratibha Vikas Vidyalaya

School Address- BE – block, Hari Nagar, ND- 110064

Mobile no. of School Head-9205252343

School email ID- rpvv1514023@yahoo.com

Theme of case study: "Leading Innovations in School"

RPVV Hari Nagar, since its inception 2001 has been engaged in the arduous yet satisfying task of nurturing a generation which is enlightened, articulate and focused in alignment with local and universal human values. The school has an inclusive, holistic and emancipatory approach to the teaching-learning process. Our aim is to set the young minds free, allowing them to roam free in

the realm of imagination, thinking and experience to re-create their knowledge and experiences. Our students are encouraged to lead, to work hard and make a place for themselves in the world. At the same time, we ensure their growth as empowered being and emancipated human being who celebrate organic and empering co-existence with other people and nature.
Our vision is to transform RPVV, Hari Nagar into a 'learning organization' where the teachers, students and parents are co-learners – a 'vidyalaya' in its true sense which caters to the learning needs of all involved i.e. the students, the parents, the teachers and the community. The school has created a democratic space and dynamic curricular process and opportunities where in teachers will lead their own development and school will evolve as a dynamic institution for active learning, empowered being and emancipated becoming of students, teachers, parents and others. Among them the Research and Academic development team (RAADT) has been one of the innovative process of distributing agency and leadership beyond school head and thereby celebrating the virtues of plural and democratic academic governance in the school taken with a reason to actualize the vision of school to lead as a learning organization.

The school has undertaken 21(Twenty-one) institutionalized innovative processes in order to facilitate active learning and empowered being and emancipated becoming of students, teachers, parents, excluded youth and others involved in the school.

In order of cultivating school for children's learning and 'empowered being' as well as 'emancipated becoming', requires the following: -

1 Need based Foundational learning-teaching
2 Content teaching – Process learning (Active learning) and product learning.
3 (i) Teacher-Student Interaction Period (TSIP)
The school has dedicated two consecutive periods in a week for teacher-student interaction. This is the forum for the students where they can express their opinions, views observation and experience about various issues in school. Teachers are allotted students, selected on the basis of random sampling from different classes from grade 6 to grade 12. Teachers also share their own observations and experiences with the students. Both students and teachers enjoy interaction avoiding to be non- judgmental, unbiased and non-violence while listening others.

(ii) Bal Sansad/ Bal Cabinet
Bal Sansad is based on the democratic concept of parliament in our country. The students are given the right to elect their representatives and constitute the Bal Sansad. The whole process, right from the nomination of the candidates to the election, is strictly according as per standard procedure followed while electing the representatives to the parliament. The most important thing is that the decisions taken by the Bal Sansad are binding for whole the school. The system of Bal Sansad and Bal Cabinet along with the Community Council is an institutionalized process thereby participatory pedagogic policy and Budgeting of the school is facilitated. The idea is to empower the students socially, emotionally and politically, so that, when they grow up and join the nation as an active citizen they would participate in the decision-making process and not just follow others.

(iii) Youth Leadership Programme/ Interaction Class

Nature has endowed each person with a specific set of abilities, orientation and styles of learning. The ability to put ones's own strength as well as the abilities of members of the one's community/group and available resources to good use is deemed leadership. The YLP seeks to foster leadership qualities in the learners.

(iv) Cultural Activities Period

 Students are given the opportunity to learn more about an activity of their choice from among Music, Literary Skills, art, dramatics, etc. The idea behind CAP not only to let the students use it as a platform to showcase the talent they already possess but also to train them further in different cultural aspects of their area interest and enable them to pursue it further in future.

(v) Katha Manch and Theatre in Education: Theatre in education is a pedagogic approach and strategy which is designed to stimulate child's quest for knowledge. It is our endeavor to convert traditional classroom teaching into interactive and performative learning for students. The main aim of TIE is not only to enhance the life skills such as personal interaction, intellectual maturity, moral values, self-confidence, language and collective work competence but also thinking out of box. It helps in rescue the learners and teachers from captivity of rote and passive learning. It enables to become active learners.

The vision of the school is to cultivate school as a learning organization which facilitates learning of all (students, teachers, parents, SMC members and excluded youth of community) and as an agent of social transformation.

To realize the vision, the following twenty-one innovative practices bestows a distinct identity to the school:

- ***Special right classes (SRC)***
- ***Cultural activities classes (CAC)***
- ***Child parliament and child cabinet***
- ***Teacher-student interaction period (TSIP)***
- ***Last working day colloquium/seminar/workshop (LWDC)***
- ***Post examination reflective meeting***
- ***Two days annual seminar/workshop***
- ***Mid-year two days workshop/seminar for teachers***
- ***Interaction circle classes (ICC)***
- ***Young leadership program (YLP)***
- ***Self performance journal for teachers***
- ***Class pedagogic team (CPT)***
- ***Intra and inter faculty meet***
- ***Extempore collective pedagogic reflection***

- ***Self reflection journal at least once a week***
- ***Pedagogic gossips***
- ***Pathshala of facilitators***
- ***Learners' profile and contextualized pedagogic policy***
- ***Participation desk and parental audit***
- ***Recontextualized, hidden and null curriculum***
- ***Research and academic development team (RAADT)***

The context and purposes of the some of the above listed innovative practices are described in detail as below:

A) Special Right Classes:

Context:

1)Learning deficits in terms of reading, writing and arithmetic.

2)Limited basic conceptual knowledge of subject.

3)Limited understanding of technical words, terms and language.

4)Limiting constructive self-concept and efficacy.

What are Special Rights Classes?

A socio-pedagogic space and opportunities as added support for negotiating deficit.

Purposes:

1)To equip students with necessary strategies and skills for becoming active learners in their respective grade level.

2)To cultivate students' ability, strategy and interest to become thinker and enquirer, problem poser and problem solver.

3) To enhance their self-awareness, ability and agency to lead their learning in along ascending directions.

B) Teacher Student Interaction Period:

Context:

1) Limited constructive self-concept and self-awareness.

2) Troubled relationship with others.

3) Limited confidence, eagerness, initiative and agency to lead own learning and development.

4) Passivity, alienation, negativity, disappointment and unhappiness.

What is TSIP?

Socio-educational space and opportunities for cultivating constructive understanding of self and others and also nurture the psychological ingredients among students as well teachers.

Purposes:

1) To enhance constructive self-concept and self-confidence with reference to strength, values and learning styles of self.

2)To enrich psychological ingredients and thereby better acceptability, connectivity and mutuality among peers and teachers.

3)To nurture constructive beliefs and develop strategies and skills to lead self in relationship with others (people and nature) on the basis of help, gratitude and empowering transparency.

4)To provide space and opportunity for catharsis of deep-seated negative ideas/notions/feelings and experience through free sharing, active and deep listening and synthesising that is threshold for happiness and emancipation.

5)To facilitate active sharing without any value judgement and cross learning for being, learning and working together with peers, friends and significant others.

C) Cultural Activities Classes:

Context:

1)Alienation due to limited provision of nurturing multiple intelligence/multiple abilities, interests and orientations.

2)Burden and stress due to skewed emphasis more on cognitive development.

3)Emphasis on performance of acquired talent and skill in arts, culture, sports, physical activities and social re-creation etc.

4)Uncultivated aesthetic disposition and agency to appreciate art, culture and other recreation.

5) Limited ability, strategy and skills for re-creating and enjoying leisure time.

What are cultural classes?

Cultural classes are a central aspect of curriculum rather than co-curricular or extra-curricular or residual activities. Moreover, cultural activities are a curricular space and opportunity aimed at nurturing multiple intelligences (talents/abilities/interests) in the field of art and culture. According to NCF (2005) cultural activities implicitly and explicitly nurture the interest, orientation, energy and pace of learning in the classroom. This is different from House system's cultural activities which are related more with performance.

Purposes:

To provide space and opportunities for developing the following:

1) To nurture talents, abilities and interests related to arts, culture and other social areas other than subject related competencies.

2) To cultivate interest, talents and skills in art and cultural domains.
3) To develop creative perspective, attitude and aesthetic sense in arts and perspective for their active appreciation.
4) To nurture creativity and excellence in the area arts and culture.
5) To facilitate students to understand the nuances and historical aspects of the arts and cultures and as the important elements of human life.
6) To enhance confidence, constructivist perspective, inspiration, energy and self-discipline among students through learning of arts and cultures.
7) To nurture the development of sensibility, emotional and social and aesthetic sense.
8) To enhance interest, art of asking questions, sharing, active participation and ability, spirit and skills for learning and working together in the classroom and other places.

D) Child Parliament and Child Cabinet:

Context:

Lack of ownership in students, limited space for their opinion, point of views and suggestions in decision in the school what influence them. Students are treated either as

objects or sub-human than subject and human who have ideas, opinion and suggestion as important as significant adult (teachers, parents and principals etc.). Thus, they have no institutional space, opportunity to influence the decision and practices that influence the students. Alienation, passivity, non-belongingness and subjugation, limited freedom, respect and empowerment of agency.

What is child parliament?

Child parliament and child cabinet is an institutional process which empowers students to think, reflect and critique collectively and assert their freedom, identity and agency with confidence and fear. It is a quasi-political right which enable students to discuss (critic and argue) for forming the issues and offering the alternatives in the matter which influence them. It is an institutional space and opportunity which empower students to think/reflect, articulate and express their opinion and suggestion about the matter and decision that influence them. It is not a ministerial system or student council or Youth Parliament. Instead, it is a curricular process of learning democratic value and belief and agency to participate as leaders or active members in the democratic process. It is institutionalised process as it is guided and/or regulated by the constitution adopted by school for this purpose.

Purposes:

1)To provide institution space and opportunity for students to think/reflect, discuss, constructive, critic and after suggestion about the matter or issue that influence them.

2)To empower the students for framing the issues and solve the problems that influence them.

3)To cultivate socio-cultural space and ethos which ensure freedom, respect and empowerment of children as a subject/individual/human than object or sub-human.

4) To collect perspective ideas opinion and feedbacks that will be used as valuable inputs for reforming pedagogic administrative framework, curriculum, pedagogic process and other practice that are important for active learning, empowered being and empowered becoming.

5) To cultivate democratic culture in the school where students embrace fearless, equal and emancipator lives

E) Young Leadership Process:

Context:

Limited self-concept (strength, values, learning styles and aspiration) and ways of articulating and presentation of self in any situation effectively; dis-orientation, un-focused attention, alienation, passivity and in-different attitude towards goal achievement.

What:

Young Leadership Process is integral part of school-based curriculum which provides space and opportunities to learn how to lead self and others. It is based on the belief of leadership from within. Leadership is about ability, strategy, skills and energy to influence self and others constructively. It is not holding a position, resources and power that exist out there of the individual. Instead, leadership is the process of evolving with the dynamic being of a person through the inter-play of action, reflection and silence. Thus, learning leadership is about practicing action, reflection and silence, thereby, articulating the being in terms of competencies, trust and responsibilities. Moreover, leadership learning is a process of cultivating strengths (knowledge, ability and skills), values and style of learning/working of self and others to achieve the goals effectively. In fact, leadership is the act of knowing, articulating and presentation of self at individual and/or collective level.

Purposes:

1) To create a curricular space and opportunity for knowing the self (strength, value and learning style)
2) To facilitate students to identify their learning needs and action plans to articulate their agency to lead.
3) To enable the students to develop their self through practising action, reflection and silence.

4) To cultivate disposition, abilities, strategy, skill, energy and agency to be, to learn, to know and to work together.
5) To develop culture of leadership in the school so that students can lead in their area of study and other engagement.
6) To cultivate democratic disposition, strategy, skills and agency among students for being learning and working together with equality, mutual respect and empowering reciprocity in the school and in future as citizen in democratic world.
7) To empower students to think, critic and assert their voices in the matter that influence them.
8) To cultivate school as a democratic form of learning organisation and thereby ownership of students.

F) Career Planning:

Career is the action path along which a person ascent toward higher order of thought, experience and achievement. It is distinct from a job which serves instrumental needs, like money or service or any material entity. Whereas, career caters the intrinsic as well as instrumental needs. Career also differs from hobby which is primarily related to intrinsic needs hence, career oscillates between job and hobby. Career is generally, considered as set of action or roles or a position in the system which we wish to relate. Nevertheless, from another perspective, career is related more with purpose of life than holding position, setting and evolving with purpose in life is career. Here, career implies multiple paths of becoming somebody in the life.

What is Career counselling?

Career is the necessary path in student's life. It connects them to purpose and action plan to achieve them. Career provides trajectory for unfolding life along the purposeful actions or engagement. Career also facilitates connection with people, society, World of work and even environment. It sets locus of actions that facilitate achieving multiple goods. It gives intrinsic worth to people.

Purposes:

1. To cultivate students' self-awareness in terms of strengths (knowledge, ability and skills), values and styles of learning/working, aspiration and orientation towards purpose or a kind of action/works/assignments.
2. To support students with the matrices of action/tasks and also helping them to find one to one correspondence between their strength values/interests and the options available in the environment.
3. To facilitate students to make resolution of what they wish to do or what they wish to become in their life.
4. To support students to make action plan of the career resolution and practise it.
5. To facilitate students to take feedback and re-articulate and reconnect it.

G) Interaction Circle or group seating:

Interaction circle is relatively an informal space where in students, teachers, parents and HOS/Principal sit together in a big circle. This is also an opportunity in which connect between people is established and/or fuelled in relation to their mutual purposes. This facilitates students, teachers, parents and principal to share their strengths, values, style of learning/ working, needs and aspiration and thereby cultivate their self-awareness and group awareness that is required for being learning and working together.

The Context:

Limited international space for sharing among students, teachers, parents and Head of the School. Limited informal and non-hierarchized relationship between key stake-holders, parents, students-teachers and HOS for sharing their strength, values, styles and expectations. Educating the mind without educating the is no education at all-Aristotle.

Limited space and opportunity for posing and solving problem together.

Purposes:

1. To create space and opportunity for interaction, sharing and knowing our self in term of strength, values, styles and expectation.
2. To cultivate self-awareness and group awareness for empowering reciprocity in learning and working together.
3. To achieve alignment between concerns and expectations among prime stake-holders, i.e, students, parents, teachers and HOS.
4. To identify learning needs and action in order to facilitate development of self and other as active team members.
5. To facilitate problem-posing and problem solving together.

H) Masti ki Pathsala:

Adult dominated and tightly structured socio-education space which constrains agency of children and young to feel meaningful while recreating as per their wish and spirit. Limited curricular space to do with spontaneity of likes or dislikes or preference of self and peers. Limited socio-cultural space and opportunity to discover and presentation of self in relation with other (person, society and nature). Mechanical pursuit of negotiating leisure.

What is Masti ki pathshala:

Masti ki pathsala is a curricular space which aims to facilitate children and young to discover self and/or in relation with their peers. It is not a pedagogic space. Instead it is relativity unstructured space of mindful engagement in order to re-create some meaning values and artefacts under the spontaneity of the situation. It is a kind of leisure time which is available amidst structured academic lines in the school. It facilitates fearless, stress free and mindful being and doing to embrace, energy, happiness and hope in becoming some-body in and beyond school.

Purposes:

1. To create informal and un-structured socio-cultural space to re-create some meaning, values and artefacts which fill children and young with happiness and hope.

2. To facilitate children and youth to discover self through re-creating something meaningful in the leisure time.
3. To facilitate students to poeticise mind fullness and learn to capture any entity i.e., idea, object and behaviour in its totality.
4. To felicitate students to practice action, reflection and silence for discovering self in the relationship with others.
5. To facilitate students to practice articulating and presenting self in presence and spontaneity in order to negotiate leisure time.
6. To facilitate students to become fearless, stress free, mindful, creature in their being and doing and thereby embrace energy, happiness and hope in the late in and beyond school.

H) Katha Manch and Theatre in Education:

Context: Limited self awareness, group awareness and system awareness. Limited understanding of ways of articulating and presenting self through ideas, stories and actions. Limited ability of communication. Mechanical and lecture dominated pedagogic process. Alienation, indifferent, passivity and rigidity among students and teachers.

What: Katha Manch and theatre in education are a curricular space and opportunity to cultivate self-awareness, group awareness, and system awareness. It provides opportunity to learn how to articulate and present self through ideas, stories and actions. It is a pedagogic space which facilitates to construct stories and/or improvise the stories of text-books and also presentation (or performance) of the same. It also facilitates visualisation and use of elements and/or styles of theatre in pedagogic process and in education.

Purposes:

1. To cultivate interest, ability and agency in re-making and/or improvising stories from and/or beyond text-books.

2. To facilitate to develop confidence, interest, and ability to present the stories through the elements and process of theatre.
3. To develop self-awareness, group awareness, system awareness and awareness about environment or nature through theatre or performance of play.
4. To learn how to apply elements and styles of theatre in pedagogic process for effective learning teaching of the content of the text-book or lives.
5. To internalise practice of performance, (action) reflection and silence for constructing insight. Knowledge, skills and experience through theatre.
6. To facilitate knowing, articulation and presentation of self through the process of theatre.

I) Class pedagogic Team meet

Classroom processed of the school have been the conceptualised in a variety of ways from different perspectives and distinct concerns. Nevertheless, class room & its processes are its central axis along which school unfolds its daily life.

However, classroom is a space which is enacted with plural regime of subject experts and activities performers. Class pedagogic Team meet is a space and opportunity where teachers of various subjects teaching in the same class interact, share and team how to align with each other for facilitating, active learning (process learning and product learning empowered being of students. This space aims to facilitate being, learning and working together for classroom policy, classroom management collaborative teaching, group learning, inculcating habit of learning cycle, i.e., home-school-home and before-class-after, cultivating agency of each child and ensuring each child excel as per her/his strength, value and aspiration.

Besides it facilitates in co-constructing learners' profile and also to develop reclusive pedagogic policy which suits all student having varying pace and style of learning. It would also facilitate the community of poetics with in classroom. It focuses more on psychological and relational aspects of agency of students as well as teachers.

It is a temporary space created for peer learning among teachers in the month of June (last week) for pedagogic preparedness and in respect of actualizing active learning, empowered being mid-year two-day workshop/seminar for educated becoming teachers:

This is an all group socio-academic space and opportunity for sharing, deliberating and revising the action plan & strategy for goals stipulated in possibilities action plan 2020.

It also facilitates collective reflection, article review and articulation of pedagogic policies/planning & strategies to achieve the objectives of active learning, empowered being & emancipated becoming of children and adult.

It is in house deliberation which aims to facilitate cultivation of self awareness and group awareness as well as cultivation effective communication and sharing feedback constructively.

It provides space & opportunity for reflecting exercising critical consciousness, problem posing and solving, for actualizing the purpose and goals of community model of learning organisation.

This opportunity will focus on the local issues & search ways of pedagogic leadership through innovation, but experts in education, school and pedagogy may be invited to strength the process of pedagogic preparedness in the school.

J) Intra-and-inter Faculty meeting

A school consists of many zones of study which one popularly known as faculties, like maths, language, science, social science, arts and culture, Theatre, sports, yoga and physical education, generally there are more than one teacher in a faculty who have varying competencies in the subject.

The intra faculty meet aims at creating space and opportunity for sharing and cross learning between same faculties. It aims at cultivating community of practices among experts of the same faculty.

It will facilitate enrichment of pedagogical knowledge of the subject. It would help in both identifying the threshold concepts, troublesome concepts, technical words, terms and system of

thinking and the solution of them. It would also facilitate to co-create the pedagogic policy of the subject. It would help peer learning, team teaching and popularization of subject.

It will provide space for meta-thinking and critical collaboration action referent for problems posing & solving with innovation.

K) Collective Extempore and Pedagogic Reflection

It is a socio-academic platform aimed at developing spontaneity in thinking, reflection and feeling, articulation and expression. It also facilitates group awareness and system awareness through spontaneous reflection, articulation and expression. This aims at facilitate to extend the circle of sharing and learning of teachers. Teachers of neighborhood schools also participate in this occasion. This would facilitate culture of being sharing ad cross learning together among teachers of the neighborhood schools.

L) Self appraisal Monthly Journal of Teachers:

It is a tool of being reflective on the pedagogic and other actions which have been taken to facilitate active learning and around development of students. It is not work report which has been prepared for monitoring of superior or other, instead, it is space and opportunity for becoming reflective and mindful at individual level on pedagogic process and pedagogic planning what have underwent during the months. This is reflective journal which gets embodied through reflective responses on own thought, action and practices. It provides space and opportunity, for meta-thinking on goals, action plan and practices of school pedagogy. It is a projector to review the viability and effectiveness of pedagogic policy, planning and practices and re-articulating them for achieving the purposes and goals of schooling. The individual teacher has to respect on her/his thought and action for identifying learning needs, re-articulating of strategies and also the kind of support required from peers, principal and system. It provides opportunity to take feedback on agenda, process, strategy and style of learning teaching and also on other activities which remained issues and possibilities in the months finally; it helps teachers in documenting their experiences and learning during the month.

M) Self-reflective Journal (weekly)

It is a question-based tool for reflection and cultivating feedbacks on the agency of the pedagogic practitioner at the individual or collective level. The five questions, i.e. (i) What I did in terms of agenda/policy/planning/process. (ii) What got created? (iii) What was my being or doing that worked. (iv) What was my being or doing that did not work and (V) What I am going to do differently, facilitate teachers to cultivate feedbacks through their own reflection on their own thought's actions, planning or agency. This facilitate them to evolve as a reflective practitioners and dynamic learners from their own experiences. This enables teachers to review and assess the practices at individual level or collective level, i.e, class pedagogic team/faculty/grade level and also revise/re-articulate the plan, strategy and action for achieving the underlined purposes of schooling.

N) Pedagogic gossip:

Gossip is very natural and informal ways of sharing and communication among two or more individual gossip plays many roles in any group or in an organization. In a way, it shapes the culture of group or even organization at least in implicit manner. Gossips of staffroom and other places shape the belief, values and attitude of the participants. In fact, the gossip influences the ways, and to the extent any policy, program or action being implemented in an organization. The gossip in staff room determines the fate of policy or program offered by administrator or planner ass the pedagogic policy, plan or program is interpreted as per the beliefs, values and orientation of the staff. Thus, the content (object/theme/issues), language and tradition of small talk (informal or implicit talk) determine the nature and quality of gossip. It the objects/theme/issues of gossip are education then the nature of gossip is pedagogic. But, on many times the story, myths and events are become the object of gossip. Besides, the choice of words and narration shape the positive or negative nature of gossip. The linguistic culture in the informal sphere of the organisation shapes the intention of the participants and thereby the quality and direction of gossips. In some cases, gossips may be used to re-defined (or magnified) the problems or issues. In other instances, it may be invested in re-framing the issues and cultivating alternatives as

possibilities or solutions to them. The pedagogic gossip aims to anchor small, informal and implicit talks, i.e. gossip along the objects of education and also along pedagogic perspective which is responsive in searching possibility rather reactive in terms of framing or magnifying the issues or coercive.

Hence, pedagogic gossip aims to cultivate a constructive culture of gossip which invest in framing he issues and cultivating multiple alternative for promoting constructive outlook and community of practices in the school. It will help in utilizing leisure time for cultivating others and attitude which facilitate alignment between person needs and organizational needs.

It discourages to choose non-academic or non-profession, issues/themes for gossips. It will also facilitate evaluation of hidden curriculum which will facilitate active learning empowered being and emancipated becoming of teachers as well as students. Finally, it would contribute in creating constructive discursive space for being, learning and working together with empowering reciprocity. It helps teachers to extend their circle of awareness about their own thoughts, stories and narratives.

O) Critical Action Research:

Research is one of the important aspects of teaching. A teacher proves or dis-prove truth through systematic study of the phenomena, at hand. S(he) uses inductive-deductive approach/strategy to formulate and prove hypothesis and thereby to offer new knowledge. While engorging in the field, teachers collect, analyses and interpret data for posing and/or solving the problems/issues encountered by them. But this remains implicit and less obvious. Since the topics of teacher's research are largely from the domain of action.

Critical Action Research creates space and opportunities for making researchers more explicit and formal. However, Critical Action Research is more than merely being critical in the action research. A critical action researcher studies between and beyond the data to illuminate the issues in the light of deep-seated structural inequality and discourse of hegemony. Unlike, positivist action research, it does not infer merely from apparent it aspect of the issue, but digs out beneath the apparent to understand the issue and find it solution from depth. Critical action research helps

teachers in solving problem in more authentic ways. It will also facilitate teachers to act as an agent of social change by offering authentic alternative to the problems. Moreover, it also emancipates teacher's agency in terms of 'concretisation' in which teacher examines her/his own thought action and practices of humanising his pedagogic practices. It also creates a culture of research and learning among teachers.

Expectation from co-ordinator/convenor/anchor/leaders/In-charges:

1. To understand the pedagogic-administrative framework, school policy, purposes, goals and action plan of learning organisation.
2. To understand the purposes and objective of the work/process/project/programme/activities which are assigned for leading/co-ordination/convene/anchor/manage/plan/ administered/implement.
3. To conduct critical actin research to search alternatives that enhance active participation of stake holders in the program or activities.
4. To orient students' fellow teachers, parents and SMC members about the purpose, process, strategy and importance of the activities or program.
5. To promote direct and clear taking and giving feedback & about the program and encourage effective communication among participants.
6. To monitor the implementation of program or activities for searching the kind of support participants require for effective facilitation.
7. To maintain necessary records for ensuring consistency in communication and feedback.
8. To take manage lead and anchor the program/activities/process through initiative and innovation.
9. To Co-ordinate or align with other team leaders/Anchors/co-ordinators/convenors.
10. To ensure clear and direct communication with pedagogic planning and resource team (PPRT) with own initiative and co-operate with the leadership of PPRT.

1. School name, location and complete address, phone number, mail id

Eklavya Model Residential School in Gangyap, Tashiding, District Gyalshing in West Sikkim

Post Office Sinek, 737111

Phone No; 7602930132/9775872317

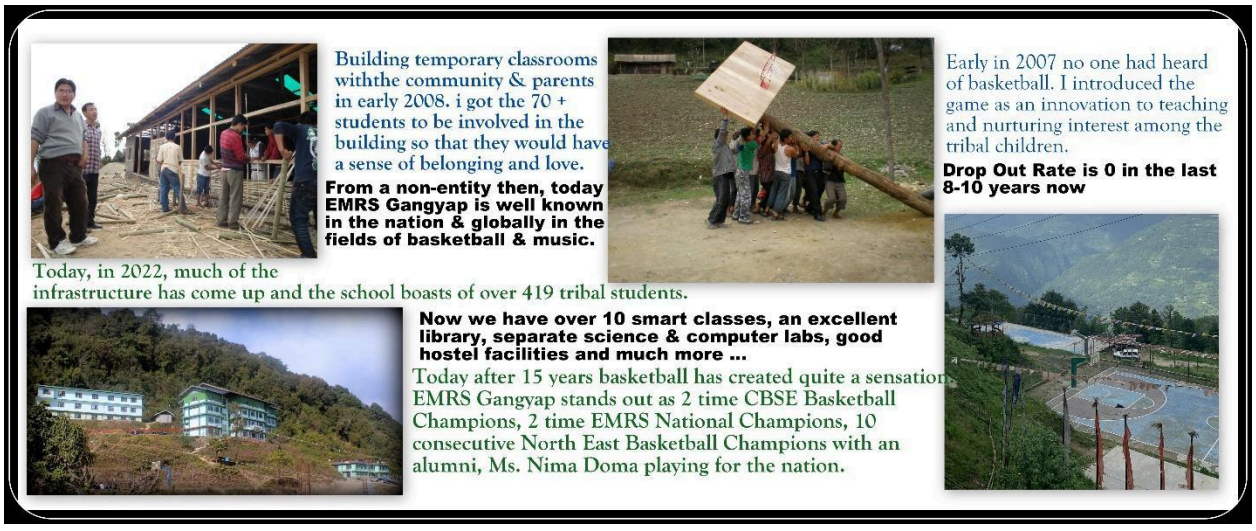
emrsgangyap@gmail.com

2. A brief profile of the School which includes total student and teacher strength, classrooms, administrative staff, infrastructure

The school is under NESTS (Ministry of Tribal Affairs) and is completing just 17 years since its establishment in April 2007. Today the school has about 415-420 students from classes VI-XII (co-educational) and every class is divided into 2 sections (each class having 2 sections with 30 students each).

The number of teachers (permanent, contractual, volunteer/guest teachers + non-teaching staff) is about 33 today.

Compared to a number of years ago, the infrastructure has greatly improved. Now the school has a proper administrative building along with two hostels for the girls and one for the boys. We have two very good basketball courts for the students to practice on.

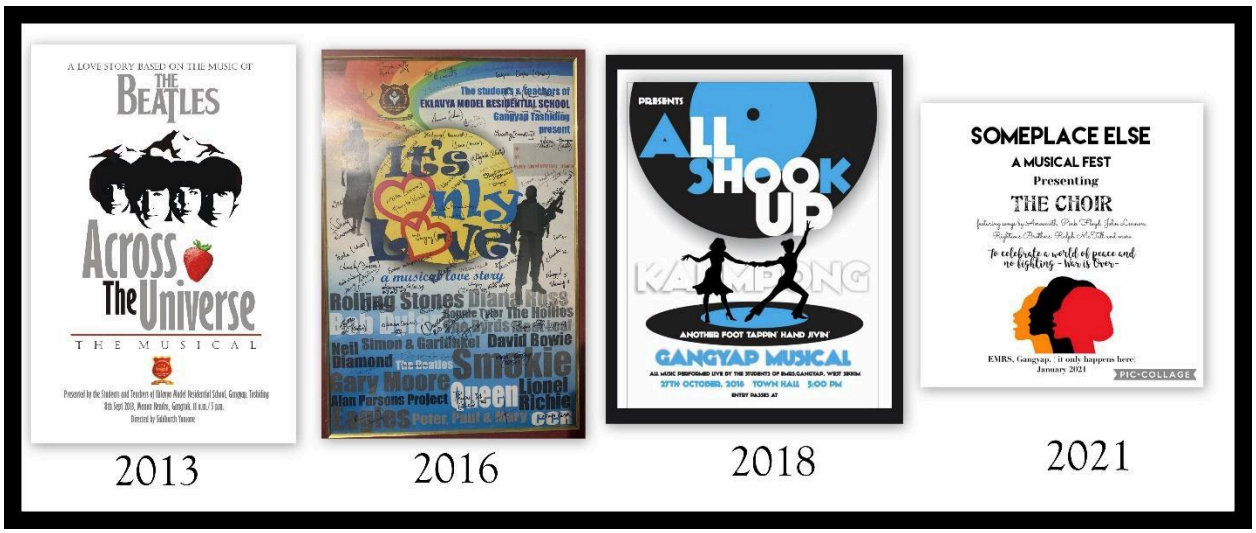

3. The present scenario; key strengths and weaknesses of the school (Strength Weakness Opportunity Threat Analysis).

Key Strengths- The records of the school especially in sports(basketball), music and academics have been exemplary and a lot of emphasis is being laid on in carrying on the with the same zeal. The Girls Basketball Team have been winning the CBSE North East Regional Basketball Championship since 2010 (12 consecutive years) and have also won GOLD at the CBSE National Championship in 2011 & 2013.

In Music EMRS Gangyap is the only school in Sikkim to have staged three very good musical plays that have been staged all over the State and well as in a few places in West Bengal.

Academically wise too, many of the students have been declared as State Toppers in the CBSE Class X & XII Board Examinations since 2012. Thus the school is continuously excelling in the same and more efforts are being made in other disciplines etc.

Weaknesses- The remote location of the school alongside the distant miles that are needed to be travelled from the District Headquarters and the Capital is challenging. Since the school caters to students from 2 districts, it is often difficult to assemble all the parents for important PTAs etc. The internet and the electricity supply is often erratic and unreliable. During the monsoons, due to landslides the school is inaccessible at times.

The area of the land is hilly and uneven and so we lack a lot of open and free space.

Opportunities - The students (who are 1st generation learners) are exhibit a hunger to learn. The distance from the bigger towns also provide lesser distractions etc.

We have thus been able to do so many things that have emerged as success stories and made a huge difference in the lives of the tribal students.

Nima Doma who is currently working with the Indian Railways is an International Basketball Player has represented the nation in Basketball. She is the first woman from the entire North East to have achieved this feat. Kursongkit Lepcha is currently studying at Havard University after being accepted on scholarship. Many of the students have become doctors (the very first ones in their villages and their families).

SIKKIM EXPRESS

OF THIS LAND, FOR ITS PEOPLE

FIRST FROM ENTIRE NE REGION IN NATIONAL WOMEN'S BASKETBALL TEAM

Sikkim girl in Indian basketball team for pre-Olympic qualifiers

BIJOY GURUNG

GANGTOK, November 11: From a village girl of distant Tashiding - remote even by Sikkim standards – Nima Doma Bhutia has travelled a long way to become the first woman from the entire Northeastern region to be selected for the Indian national senior women's basketball team.

The 23-year-old hoopster is flying on Monday night from Bengaluru with the Indian squad to Malaysia where the FIBA women's pre-Olympic qualifiers are being held for Asia-Oceanic group. She was selected for the national team after the national camp held last month at Bengaluru.

"Nima Doma Bhutia has been selected for the national basketball women's team playing the pre-Olympic qualifiers at Malaysia. She is the first from entire Northeastern region to be selected in the national basketball women's team," informed her mentor and school coach Sidharth Yonzone to SIKKIM EXPRESS.

India has been placed in Group B in the Asia-Oceanic group which includes Japan, Australia and Chinese Taipei. India will be playing at MABA Stadium in Kuala Lumpur and face Australia in the opening match on November 16.

Nima Doma stands up to 5 feet 7 inches and plays as a point guard, a position she was groomed and developed by Yonzone since her days at Eklavya Model Residential School (EMRS) Gangyap, West Sikkim.

It was EMRS Gangyap where the farmer's daughter from Tashiding Gumpa first touched a basketball in the summer of 2007. Her father Dorjee Samdup Bhutia's livelihood comes from agriculture while mother Chingthit is a homemaker.

She had then just joined class VI at EMRS Gangyap and soon became the lightening rod of the EMRS Gangyap girls basketball team which swept the CBSE northeastern circuit from 2010 onwards. She won the most valuable player award of the CBSE Northeast basketball championship on two occasions.

At the national-level CBSE basketball championship, Nima Doma was selected 'best player' award and Chacha Nehru Sports Award from CBSE Delhi for basketball for three straight years from 2011 to 2013.

Nima Doma is presently studying at LNIPE (Lakshmibai National University of Physical Education), Gwalior where she is pursuing a post-graduation degree in Physical Education. She had joined LNIPE in 2014 after completing her secondary education from EMRS Gangyap. While studying at LNIPE, Nima Doma represented Madhya Pradesh in the national basketball tournaments and earned a call for the Indian women's basketball national camp for five times. She could not make the final squad on four occasions but this time, she was selected for the national

(Top) Nima Doma Bhutia in the national team colours and (next) her playing days while studying at EMRS Gangyap. (Below) EMRS Gangyap director and coach Sidharth Yonzone.

Threats- The idea of co-curricular activities enhancing the interest and performance of the students is often not perceived by many here despite the records of the past. The positive ambience that is full of creativity and opportunities that we have created here is still fragile and we hope that the younger generations continue to take the standards of the school to higher grounds.

4. The description of community - cultural pressures; values, attitudes, needs and expectations; skills, chief occupation.

The students are mainly from the ethnic Lepcha, Bhutia, Limboo, Tamang and Sherpa tribes of the state. The entire village of Gangyap has a population of hardly eight hundred and most of them (the senior lot) are illiterate. Since years the dangers of alcohol has always been a problem. The entire community depends on simple farming and of late a few businesses have started. Local carpentry, basket weaving etc. are some of the skills that are found here. Very few vehicles run here.

5. The problem situation – what and why; the challenges and issues;

Problems or rather challenges since the inception of the school have been countless and unending. The concept of residential schooling was new and the vision of introducing an unconventional focusing on the all- round education with emphasis on co-curricular activities and sports to the young tribal students was challenging.

Especially when the school just started it was seen that a lot of resources were still required for the running of the school

The students all lacked a proper base and had absolutely no confidence in themselves.

6. The change initiated, the Plan of Action, Strategy, Outcome,

Almost immediately I realized the main plan of action would be to keep the students interested in staying on in school and thus through basketball, music, plays, creative writing and more I began the school in early 2007. All this slowly built their interests as well as their confidence. Tribals are generally shy but the exposure given through sports and these activities made them more confident and assertive.

The musical productions that were staged around the State raised money with which we were able to use to fund the basketball expenses. We purchased kits and jerseys and also used those funds for travel etc. especially during the National tournaments.

Their confidence to speak fluently in English also removed a lot of their lack of confidence and eventually they started to elevate their own ambitions and dreams.

The girls' basketball (now popularly known as the Girls of Gangyap) have created their own success stories that have spread within the country and even internationally. Documentaries that

have been telecasted by the National Basketball Association on Sony Six and more has been made. We can boast of the fact that one of my students has represented the country in Basketball. Many of the basketball players are well placed today having got admissions in good universities as well as professional universities (NEET etc.) & reputed colleges and universities like LNIPE Gwalior (because of the successes of the basketball) outside Sikkim.

Many are pursuing MBBS while others are doing well in their own spheres. Some in the field of Law, Engineering and of course in the teaching profession in many of the government schools as well as in this EMRS. All this has led the younger generations want to continue in the same manner.

Despite so many years having passed, the younger basketball teams of today continue their winning ways especially the record 12 consecutive years of winning GOLD at the CBSE North East Regional Basketball Championships since 2010. Even the Boys teams have improved so much and won their 1st ever gold in that same competition earlier this year.

A team of ten students and two teachers were selected and given a chance for basic mountaineering program at the ABVIMAS at Manali. Eleven out of the twelve of the team excelled there and have qualified for the advance course in September 2024 as well.

7. Time taken to bring the change, the processes involved, the failures, the successes, most importantly; the learning

Nothing can be expected overnight and similarly these things have taken time. Change definitely has come about but in some areas there will be more time needed …

April 2007 was when this all started and now after 17 years the progress and development have been amazing.

Failures have been many but they have also helped us introspect and change different strategies over the years. Failures accompanied by a lot of criticism have always been there but it has often been a source of motivation as well.

We have been blessed with a score of successes which in turn has served as precedents for students and teachers to follow …

Learning has been crucial as one of the biggest examples come from our former students (Old Eklavyians Gangyap). We have 9 teachers who are OEG's (the alumni) and they set a different

example in their performance now as teachers here. We often have the Alumni (OEG's) who return to help and assist the school time and again.
Excellent team work amongst the school and the State Authorities as well as NESTS (at the Ministry) have helped develop EMRS Gangyap further. This excellent team spirit has played a crucial role and EMRS Gangyap has been selected as a 'Centre of Excellence' for Basketball for which the International Level Infrastructures will be made very soon now.

8. The role of school leadership, behavior modeling and example setting by the head of school and other factors relevant to the transformation, other key influential personalities/groups – their feelings/views (expressed in verbatim as quotes)

As a leader I have learnt so much over the years understanding the different personalities and nature of my fellow teachers, the parents, community and most importantly the students. At times it has been frustratingly challenging and difficult but there have been a lot of success stories that were the result of proper team work and understanding.
Often I have had well-wishers who have visited the school and talked to us and contributed in so many ways to the development of us all. Media houses like local newspapers (SIKKIM EXPRESS, NOW, TALK SIKKIM, GOOD NEWS etc) to national media papers and magazines like India Today, Caravan and Sony Six including the NBA (National Basketball Association), Doordhashan and more have visited the school and covered stories in their media pages and channels. Many teachers are now happy in their profession and the students enjoy every day of their school lives.

9. The theory of change – which means the turning points for the school head/leader, the reflections on what worked and why or the 'mantra' for change.

'For Humanity & Enlightenment' has always been our point of emphasis and so the main vision here is that we are not preparing our students just for examinations but actually for Life. Thus, focus, determination and allowing oneself to be inspired and motivated have been key points in this change. Our mantra has been focusing and remaining steadfast and consistent to our dreams. Cultivating a shared sense of purpose amongst the teachers and creating a space to experiment

and innovate has also been a mantra for change here. Setting a belief in collaborative and a shared leadership has been a focus as well. All this can be seen in so many of the success stories of the students.

School Leadership Academy
Telangana

Impact Influence Inspiration

State Council of Educational Research and Training, Telangana - Hyderabad

National Centre for School Leadership - NIEPA, New Delhi

Government of Telangana
School Education Department

Impact
Influence
Inspiration

School Leadership Academy

State Council of Educational Research and Training, Telangana

National Centre For School Leadership - NIEPA - New Delhi

Published by

School Leadership Academy,

State Council of Educational Research and Training,

Telangana, Hyderabad.

2023

Foreword

The School Leadership Academy of Telangana which is an extended arm of National Council for School Leadership (NCSL)- NIEPA, plays a pivotal role in equipping the School Heads with necessary skills related to School Leadership by organising orientation and development programs regularly.

Documentation of success stories in the form of text and video form is a part of such activities and it gives me immense pleasure to present to you the book titled "Influence, Impact, Inspiration," a compilation of success stories of schools of Telangana for the academic year 2022-2023. This book is an attempt by the School Leadership Academy, SCERT Telangana to document the remarkable journeys of our school heads who have made a significant impact on the education system in Telangana.

The book covers a diverse range of schools, including those located in remote areas and those catering to underprivileged children, and highlights the unique challenges that school heads face in such environment. The teaching community featured in this book have gone above and beyond their duties to achieve what they believed in. Through their dedication and hard work, these school heads have not only improved the academic performance of their schools but also created a positive and nurturing learning environment for their students. They have led by example and have become role models for their students and their communities. This book reiterates the fact that that every teacher and school head has the potential to make a difference and that we must all work together to create a better future for our children.

I would like to extend my heartfelt gratitude to all the school heads and teachers who shared their stories with us and to the School Leadership Academy, SCERT who worked tirelessly to compile this book. I hope that this book will inspire and motivate you to continue your journey in the field of education with renewed enthusiasm and dedication.

Best regards.

M. Radha Reddy
Director, SCERT
Telangana

Hyderabad,
Date: 19.07.2023

Compiled and Edited by

Dr. S. Suresh Babu,
Consultant, School Leadership Academy, SCERT, Telangana.

Sri E.D. Madhusudhan Reddy, SRG
ZPHS Baharpet, Kosgi, Narayanpet District.

Sri P. Jagadeeshwar Reddy,
School Leadership Academy, SCERT, Telangana.

Smt. A. Venkataramanamma, SRG
MPUPS, Indresham, Sangareddy.

Smt. Sushma Nagaraju,
Journalist, EDUSURE Online Magazine

Chief Editor

Smt. M. Radha Reddy,
Director,
SCERT, Telangana.

Layout & Designing : Kannaiah Dara, SCERT, Telangana, Hyderabad.

Index

S. No.	Title	School Address	Page No.
*	**State Interventions** **i) Foundation Literacy and Numeracy**		1
	ii) Aksharamaala - Connect with GEMs		11
Theme: Academic Development			
1	ABACUS on Fingers – A Paperless Promise	MPPS Ambedkarnagar, Mdl. Korutla, Jagitial.	16
2	Discipling My Way to Successful Learning Process	MPPS Bakrichepyala, Mdl. Siddipet Urban, Siddipet.	19
3	Kalpavruksham, Keeps Giving More and More Kalpavruksham, Custom Made for Indresham Kids	MPUPS Indresham, Mdl. Patancheru, Sangareddy.	25
4	Discovering the Treasures of LMS - Library Management System	Govt. Nehru Memorial High School, Malakpet, Hyderabad.	36
5	Pedagogy of 21st Century Innovative Methods	ZPHS, Mondrai, Mdl. Sangem, Warangal.	42
6	School Radio : A Voice of our Own	ZPHS Girls, Sircilla, Rajanna Siricilla.	47
7	సాంకేతికత సహాయంతో బోధనాభ్యసనలో ప్రగతి	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, కన్గుట్ట, మం. బోథ్, ఆదిలాబాద్.	50
8	ప్రగతికి బాటలు వేసిన భిన్న బోధనా వ్యూహాల అమలు	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, మద్దికల్, మం. భీమారం, మంచిర్యాల	55
9	పిల్లలు రాసిన కథలు	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, మేళ్ళచెరువు, సూర్యాపేట	59
10	అక్షర సేద్యం	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, నర్సింగరావుపల్లె, మం. నిజాంసాగర్, కామారెడ్డి	63
11	ఆసక్తికర బోధనాభ్యసన విద్యార్థుల హాజరు పెంపుదలకు దోహదం చేస్తుంది	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, నార్వాయిపేట్, మం. నెన్నెల, మంచిర్యాల	68
12	కృత్యాధార బోధన నిత్య కృత్యమైన పాఠశాల	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, NSP క్యాంప్, హుజూర్ నగర్, సూర్యాపేట	73
13	వినూత్న కార్యక్రమాల ద్వారా విద్యా ప్రమాణాల సాధనకు కృషి	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, పెంచికల్‌పాడ్, నిర్మల్	78
14	కృత్యాధార బోధన నిత్య కృత్యమైన పాఠశాల	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, రాశిగుట్ట తాండా, మం. వీర్నపల్లి, రాజన్న సిరిసిల్ల	90
15	ప్రాక్-పశ్చిమ విద్యార్థులను కలిపిన విద్యావారధి	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, ఎన్మన్‌గండ్ల, మం. నవాబుపేట్, మహబూబ్‌నగర్	94

S. No.	Title	School Address	Page No.
Theme: Holistic Development			
16	Vocational Education to Aid Education Continuity	GHS Addagutta, Marredapally, Hyderabad	99
17	MPPS Gudigandla: School head and teachers collectively work for students' holistic development	MPPS Gudigandla, Mdl. Makthal, Narayanpet	103
18	The Journey Towards A Treasure House	ZPHS Jeedimetla, Medchal Malkajgiri	113
19	GHS Malakpet School for Blind Girls lays a roadway for girls to excel in life	GHS Malakpet School for Blind (Girls), Hyderabad.	121
20	Martial Arts	TS Model School, Mandamarri, Mancherial	125
21	Good team-Greater Action	GHS Nallakunta, Mdl. Musheerabad, Hyderabad	133
22	MPPS Patelgudem imparts quality education to little ones	MPPS Patelgudem, Mdl. Aler, Yadadri Bhuvanagiri.	139
23	Honesty Shop Helps Adapt Honesty	ZPHS Girls Vemulawada, Sircilla	145
24	ప్రయత్నాలతో ఫలితాలు	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, పంగిడిపల్లి, మం. కమలాపూర్, హన్మకొండ	147
25	సర్వతోముఖాభివృద్ధికి నిలయమైన రాజ (విద్యా) భవనం	ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల, రాజ్‌భవన్, హైదరాబాద్.	150
26	విద్యా ప్రగతికి మార్గం చూపిన కుటుంబ, విద్యాస్థాయి పరిస్థితుల విశ్లేషణ	జిల్లా పరిషత్ సెకండరీ పాఠశాల, వంగా ముత్యాల బంజర్, మం॥ పెనుబల్లి, ఖమ్మం	162

S. No.	Title	School Address	Page No.
Theme: School Ambience and Facilities			
27	Bandarigudem MPPS – An exemplar in Hygiene and Sanitation	MPUPS Bandarigudem, Mdl. Dummugudem, Bhadradri Kothagudem	171
28	Success Story – ZPHS Kowkur	ZPHS Kowkur, Mdl.: Alwal, Medchal Malkajgiri	177
29	Plastic to Green	ZPHS Thatiparthy, Mdl. Bhoothpur, Mahabubnagar	183
30	పాఠశాల అభ్యసన వాతావరణాన్ని పెంపొందించిన నిఘా నేత్రం	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, సంగెం వరంగల్	186
31	హరిత హారం – సుజలాం.. సుఫలాం...	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, సంజయ్ గాంధీనగర్, మం. రామగుండం, పెద్దపల్లి	190
Theme: Community Participation			
32	Community Participation	ZPHS Kondrapole, Mdl. Damarcherla, Nalgonda.	196
33	విభిన్న కార్యక్రమాలతో విద్యాభివృద్ధి దిశలో...	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, బట్టుపల్లి మం. కాగజ్ నగర్, కొమురంభీం ఆసిఫాబాద్	203
34	తల్లిదండ్రులు ఆశించేదే విద్యార్థులకు అందించాలని..	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, నాగెపల్లి మం. కౌటాల, ఆసిఫాబాద్	207
35	కలిసిమెలిసి కృషి చేసి పాఠశాల ఖ్యాతిని ఖండాంతరాలకు చేర్చారు	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, పెంచికల్‌పాడ్ నిర్మల్	211
36	సమాజ భాగస్వామ్యంతోనే పాఠశాలల అభివృద్ధి సాధ్యమని నిరూపించిన తల్లిదండ్రులు	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, శెట్పల్లి సంగారెడ్డి, మం. లింగంపేట్, కామారెడ్డి	219

State Level Interventions

1. Foundational Literacy and Numeracy - Tholimettu

Education is a fundamental catalyst for the socio-economic progress of a country. The impartation of essential competencies and skills is a critical aspect of education in fostering such development. The primary objective of schooling should be to actively contribute to the cultivation of these vital abilities. The primary level serves as the bedrock upon which the entire educational journey is built. It is at this stage that the acquisition of Foundational Literacy and Numeracy becomes paramount, as it paves the way for meaningful and effective future learning for students.

The "Tholimettu" programme in Telangana was launched in August 2022 is a noteworthy initiative that focuses on enhancing the quality of education in government schools across the state. "Tholimettu" translates to "First Step" in Telugu, . Launched by the Government of Telangana, School Education Department, this program aims toprioritising 'learn to read' so that they can 'read to learn' in later stages at the end of Grade 5, by 2026-27.

Need for the FLN

The National Achievement Survey,NAS 2021 has provided data on the state of primary education in Telangana. The survey shows that in Class 3, only 49% of students can read small texts and understand them by identifying main ideas, details, sequence, and drawing conclusions. Similarly, in Class 5, only 43% of students can read texts with comprehension, locate details, and understand the sequence of events.

Hon'ble Education Minister for Telangana along with the department officials launched state wide "Tholimettu", FLN mission in August 2022

In Mathematics, the survey reveals that only 40% of Class 3 students can solve simple daily life problems involving addition and subtraction of three-digit numbers, with or without regrouping. Additionally, just 36% of Class 5 students can estimate the sum, difference, product, and quotient of numbers. They can also verify their answers using different strategies, such as employing standard algorithms or breaking down a number and using operations.

In summary, the NAS 2021 survey indicates that a significant number of students in Telangana struggle with reading comprehension and basic mathematical skills in both Class 3 and Class 5.

These statistics were felt disappointing because despite of many efforts taken up by the state government and the Department of Education, the results were not encouraging. There is also a risk of students dropping out of school. Hence, treating as an learning emergency, the FLN program was designed.

> "Telangana's focus would be on improving learning outcomes of children and achieve universal FLN in Telangana by 2026-27"
>
> **- Hon'ble Minister Smt. Sabitha Indra Reddy**

The programme has been rolled out across the state involving

- 33 Districts
- 21470 Primary Schools
- 53000 Primary Grades Teachers
- 11.3 Lakh Students (Grade 1-5)

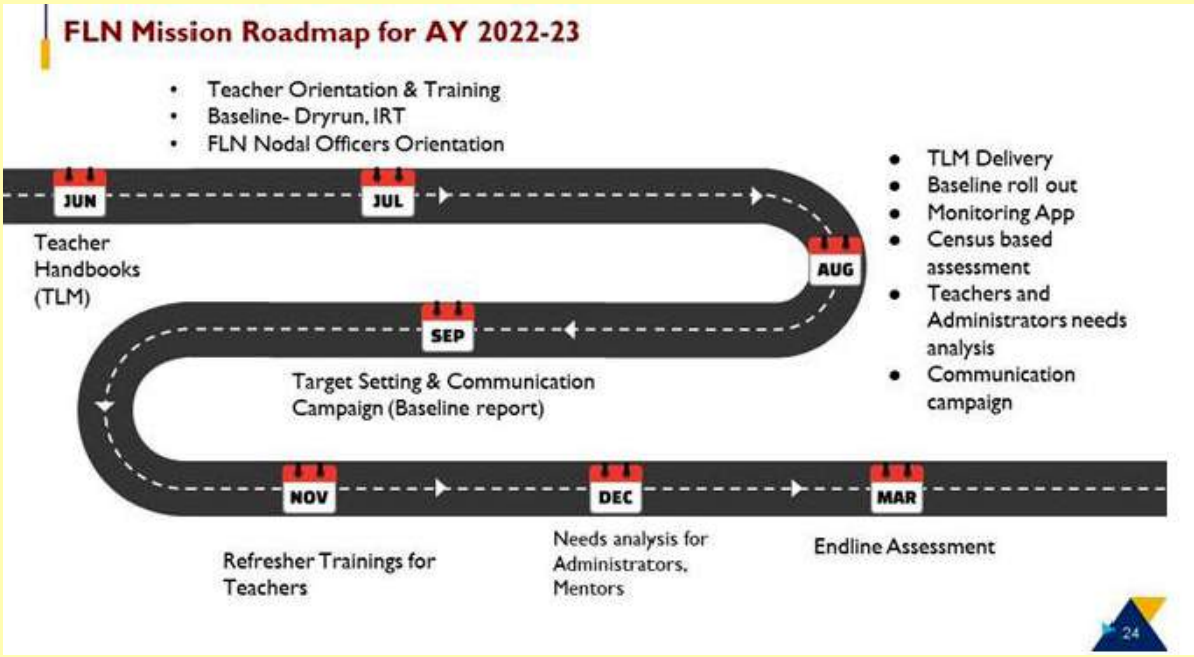
Constitution of State and District Level Committees

In order to take the initiative forward, a State Level Implementation Committee has been constituted. Samagra Shikha shall be the administrative body and the Director SCERT, Telangana has been designated as the State Nodal Officer for Academic activities. Subsequent District Level Steering Committees have been constituted under the leadership of District Collectors.

Tholimettu (FLN) programme Roadmap for AY 2022-23

Sequence of Activities:

A Statewide Baseline Assessment was conducted in the month of August 2022 for class 3 in all the 33 districts of the state for literacy (Telugu/Urdu , Mathematics (numeracy) and English. DIET Students were engaged to accomplish this Herculean task and Tangerine App was used to leverage technology for ensuring the authenticity of the Baseline Assessment data. The captured data was thoroughly analysed by subject experts and academicians at SCERT to identify the existing learning levels and locate the learning gaps. Re testing was done through an external agency to establish the reliability of the data.

Based on the findings of the Baseline Assessment and taking the results of NAS and FLS into consideration, realistic and achievable targets were set for the classes 1 to 5.

The following Key Principles were developed to spell out the spirit of the programme and ensure the outcomes..

- **Integrated Approach:** Previously, the interventions intended to attain basic competencies were treated as separate from the regular academic activities and special time used be allotted for the intervention. In order to make time for those special interventions the time allotted for the regular academic activities used to get curtailed during the intervention period. The interventions got wound up after that duration whether the targets achieved or not. In contrast, the present initiative follows an integrated approach and aims at achieving the basic competencies as a

part of regular academic activities using the current syllabus. As there is an in-built mechanism in our pedagogy to address the learning gaps, the same may be followed to achieve the basic competencies without disturbing the regular teaching learning process.

- **5+1 System:** The system of 5 days of instructional activities followed by 1 day of assessment shall be implemented to track the progress and take up remedial activities.
- **Teacher Support, Appreciation and Empowerment:** State and district officials, Complex School Heads and subject resource persons shall visit schools periodically to provide supportive supervision and on-site guidance in teaching learning process.
- **Focus on Teaching Learning Process:** The field experiences and case studies clearly show the impact of teaching learning process on the outcomes. It can be a safe bet to say, if the process is effective, results follow sooner or later. So, it is intended to keep focus on the classroom processes rather than the results.
- **From Basics to Class Specific Learning Outcomes:** There will be special focus on basic competencies required for the students to engage meaningfully in Teaching Learning processes of the present class. Ensuring the basic competencies, there will be efforts to achieve class specific learning outcomes.
- **Optimal Utilization of Resources:** All the material and human resources at school, complex, district and state level are to be put to optimal utilization to yield maximum benefits.
- **Ensuring Children Participation and Peer Learning:** Teaching Learning Processes shall regularly involve group activities to ensure active participation of the children and peer learning.
- **Collaboration with parents, community and NGOs:** Parents committees, prominent persons in the communities and interested NGOs and other stake holders shall be actively involved and encouraged to contribute for the success of the initiative.
- **Strengthening the Teacher Support Systems:** Supportive supervision teams, subject groups subject complex meetings shall be made functional and strengthened in order to support teachers. Further, sustainable Continuous Professional Development system shall be established.

- **ICT enabled programme implementation:** ICT tools will be used at various levels of the implementation of the programme such as data collection, observation of classroom transactions, spot assessment, tracking of student performance levels, reviews etc.
- **Addressing Multi-level Teaching:** Focus shall be on developing strategies to address students at different achievement levels and their learning needs.

Resource Material Development: Aligning with the above key principles, resource materials including, Monitoring Officers Modules Teacher handbooks and student workbooks have been prepared to support teachers in ensuring the methodical teaching learning process to attain the foundational literacy and numeracy skills and the target learning outcomes.

Monitoring Officers Modules: In order to strengthen the supportive supervision system for effective implementation of the programme, a detailed Monitoring Officers Module was prepared and distributed to all the officials designated as cluster and mandal and district monitoring officers.

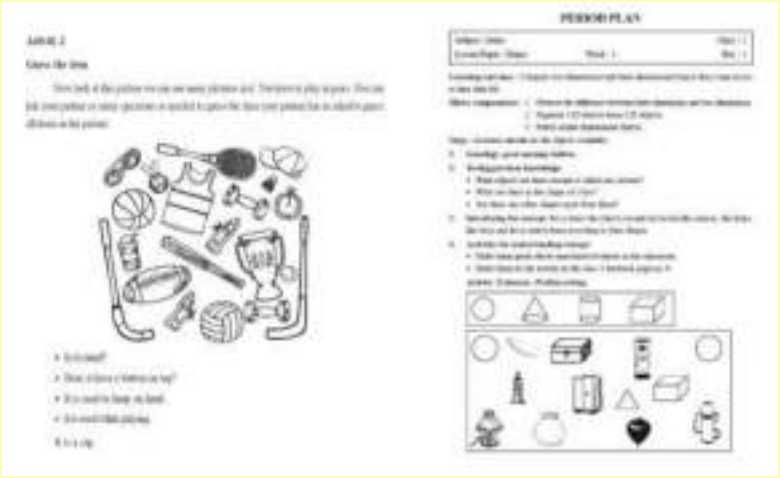
TLM centred around student learning outcomes were created over a series of workshops by SCERT for all the primary grades. This TLM included the following:

a. School Preparation Module: As part of ensuring school readiness for all students, an engaging School Preparation Module was developed for class 1 students.

b. Teacher Hand Books and Student Workbooks: It was aimed to bridge the learning loss due to Covid by supporting teachers through teacher handbooks and students through student workbooks. Teacher handbooks included clear guidance and suggestions for Teachers on how to transact the textbooks and organize their instruction time. All the learning outcomes are broken down into simple and easily measurable micro-competencies.

The Teacher Handbooks prepared in Telugu, Urdu, English and Mathematics contained annual, monthly, weekly and period wise plans elaborating the teaching learning process needed for a systematic approach were distributed to 53000 teachers teaching in 21 470 primary schools across the 33 districts of Telangana for the benefit of 11.3 lakh students studying in classes 1 to 5.

Tranings

All the teachers teaching Grades 1-5 have undergone FLN NISHTHA 3.0 and have completed the two modules on FLN. In addition to NISHTHA 3.0, face to face teacher trainings were organized for all the primary grade teachers to orient them on "Why, What and How?" of FLN. Understanding the data from NAS, Foundational Literacy Survey (FLS) and Baseline studies and further improvising the Teaching Learning Process has been the objective of all the training in the state. In addition to the DIKSHA cohort-based courses, short videos, You Tube live training etc., all the primary grade teachers across the state underwent face to face training in cascade mode.

After the creation of Teacher Handbooks, the state has provided face to face training for teachers on effective transaction of these handbooks and also textbooks. Across the state, in the initial phase, 30 State Resource Group Teachers were identified by SCERT who further trained 230 District Resource Group Teachers. These District Resource Group Teachers from 33 districts in the state have trained all the teachers (approx. 50,000) across the state.

1 day orientation was conducted for School Complex Headmasters and Mandal Educational Officers.

Refresher Training on FLN

A 2-day Refresher Training Programme on Foundational Literacy & Numeracy was conducted for two levels in two spells for MEOs, Sectoral Officers (SOs), FLN Nodal Officers and District Resource Persons (DRPs) in 10 erstwhile districts and for Cluster FLN Nodal Officers in all the 33 districts.

Development of Robust Technology Enabled Monitoring Mechanism

Mentoring and Monitoring plays a crucial role to bring about transformative behavioral change in teachers. As a part of the FLN Mission in the state, after creating TLM and providing training to teachers, it was found that there is a need for providing mentorship support on a regular basis. Therefore, a comprehensive monitoring system was designed and developed to provide 'Supportive Supervision' to teachers. In this context, the following steps were taken by the state:

a. Monitoring Tool: A monitoring tool was created by SCERT in collaboration with Central Square Foundation (CSF) with Key Performance Indicators that pertains to Teaching Learning Process, Pedagogy and few other academic and governance components.

b. Module on Mentoring and Monitoring: A detailed module with all the monitoring components, tools and processes was created.

c. Monitoring Cadre: As an additional support to State and District level monitoring officers, a separate cadre of monitoring officials at Mandal and Cluster level were created with Senior most Headmasters at respective levels. Around 600 such Mandal FLN Nodal Officers and around 1818 Cluster Nodal Officers were identified. These cadres were provided with monitoring modules and further trained on the need for monitoring, elements of pedagogy and Teaching Learning Process to be observed in the classroom and to provide supportive feedback to teachers based on the observations.

d. Leveraging Technology: The state has leveraged technology to generate and report high quality periodic data on critical indicators to track progress and inform course correction meaningfully. Monitoring tool that was created is transacted through an FLN monitoring app. This app is used by teachers for tracking learning progress of students, and for helping monitoring officials conduct classroom observations and spot assessments efficiently. To visualize the data received from the app on a regular basis, dashboards were created and logins were provided to officials at State, District, Mandal and Cluster level.

Monitoring Modalities

Mandal Level:

For each Mandal, one Nodal Officer has been nominated as Mandal FLN Nodal Officer for all Primary and Upper Primary Schools and High Schools having classes I to V in the Mandal. The Mandal FLN Nodal Officer will visit Schools two days in a week in the Mandal so as to cover all Primary and Upper Primary Schools and High Schools which are having classes I to V in the Mandal once in two months.

Cluster Level Monitoring:

The School Complex Headmaster shall act as Cluster FL Nodal Officer. He/She has to perform academic monitoring including FLN in the Primary & Upper Primary Schools and High Schools which are having classes I to V under his/her jurisdiction in addition to normal duties as School Complex HM Job chart.The Cluster FLN Nodal Officer will visit Schools (2) days in a week in the Complex so as to cover all Primary & Upper Primary Schools and High Schools which are Having classes I to V in the Complex once in a month.

Resource Teachers

Four to five Resource Teachers (in different subjects) from each School Complex will accompany the Mandal FLN Officer and Cluster FLN Nodal Officer at the time of visit of School Complex on rotation basis.

TLM Melas: As a teacher led initiative, the state also encouraged low cost innovation TLM creation by teachers for grades 1-5. These were showcased in TLM melas conducted at Mandal and District level.

School Level Activities

- Conducting baseline test in the month of August to know the current levels of students.
- Conducting teaching learning processes based on the period plans, TLM and the utilization of textbooks to the optimum level to achieve learning outcomes.
- Teaching for 5 days and assessing on the day 6
- Discussing with the parents if a child is absent continuously for 5 days
- Conducting Read-Enjoy and Develop (READ) programme for all classes in library period using Telugu and English storybooks.
- Recording the progress of the children in the prescribed competencies once in a month and uploading in the online tracker.
- Apart from the above, different school level activities like TLM Mela or exhibition, Maths Corner, Maths Day, Reading Corner, Wall Magazine are to be conducted. Every 3rd Saturday programmes like reading singing, Mathematical tables, poetry recitation competitions, Mathematical Puzzles, storytelling, quiz competitions, Riddles Essay writing competitions etc. are to be conducted. Parents are to be invited on the same day and the progress of the students is to be showcased.

Programme Outcomes

Around 10000 officials and resource persons were trained who collectively conducted over 40000 classroom observations and tested 1.5 lakh students through spot assessments. This exercise also led to a positive shift in teachers using FLN conducive pedagogy in the classroom with a 50% increase in teachers following FLN pedagogical steps in their instruction. A considerable progress has been observed in student participation and performance levels.

Way Ahead

For further support to teachers, the printing and distribution of well-designed period plans for all the units in Telugu/Urdu, English and Mathematics and connected student workbooks for classes 1 to 5 is in its final stages. These books will be given to teachers and the students.

With the inputs, material and training provided our teachers in association with all stakeholders combined with supportive supervision system, the programme will be continued and shall be taken forward with undiminished spirit to attain the universal foundational literacy and numeracy by 2027.

2. Aksharamaala - Connect with GEMs

Online Learning interface for 10th class students.

An SCERT initiative in collaboration with Akshardaan and IIT Hyderabad

Aksharadaan, a charitable Trust, Tellapur, Sangareddy District has introduced "Aksharamaala" a digital platform for voluntary educational services in the year 2019. this trust has started with a **VISION** of empowering disadvantaged especially girl students with transformed thought process of "I can't into I will" and developed a **MISSION** to build digital platform providing online educational devices through self initiative citizen models. Aksharadaan developed "Aksharamaala - Connect with GEMs" – a free, online learning interface for SSC students as a supplement to school-based learning on the principles of Self Participatory Model. IIT, Hyderabad extended lead support along with NIT-W,CBIT, GITAM, Sreenidhi, Vasavi, VR Siddhartha College, Vijayawada for collating open-source learning material, online coaching, and motivation through NSS activities. Several individuals and distinguished speakers also voluntarily contributed to the program.

The Aksharamala interface was launched by Additional Collector, Sangareddy on a pilot basis across the district for 2000 SSC students involving 100 teachers of 35 government schools during the academic year 2020-21, to assess the efficacy of implementation across rural backgrounds. This program was coordinated by the District Educational Officer, Sangareddy and handhold students in the effective use of online platform.

Pilot Services

- Online doubt clearance by experts
- Connect with GEMs – Online subject coaching by volunteers from reputed educational institutions.
- Online motivational lectures, career guidance, and Interactions with national icons.
- Periodic online exams, scholarships and awards.

Outcomes

A detailed study was conducted on the scale of success of this program. It was found that the videos and the study material provided was very much helpful for the students. The learning resources served the coaching needs of the students to a large extent. Though the program was conducted online, the students quickly adapted to the new mode of teaching and had a good experience of the explanations and even the tough topics were made very easy to understand. Another important aspect is the impact of motivational lectures delivered by eminent scholars. These lectures were proved to be very inspirational and students could understand the importance of planning and hard work. This was reflected in their achievements later.

The encouraging outcomes of the pilot project have made the organisers to extend the program to more districts. This extension of the program needed large scale coordination and planning which was extended by the SCERT Telengana.

The program was further scaled up during 2021-22 in Nagarkurnool, Mancherial and Siddipet Districts and 2022-23 in Kumurambheem Asifabad, Narayanpet, Adilabad, Jogulamba Gadwal, Medak, Nirmal dsitricts. Overall the programme has been operational in 10 districts of Telangana.

Department of Mathematics and Science, SCERT Telangana took proactive role in the implementation of the program. All the teachers have been sensitised about the benefits that the students going to reap from the program. A series of meetings were held with the District Science Offices (DSOs) of the concerned districts. Identification of the students and hand holding them till the completion of the programme was coordinated. For the smooth and successful implementation of the programme, the SCERT has formulated some guidelines in the selection of students, priority was given to “No parent/ Single parent” children.

These Online classes were organized for the 10th class students on voluntary basis in their mutual flexible time i.e., after school hours, without disturbing the regular classes. Care was taken to organize these online classes to male students with male voluntary students and female students with female voluntary students only.

All these years, Nine thousand SSC students from 200 government schools in Telangana were provided with one or more services such as

- e-Library,
- Volunteer based online coaching,
- Motivation and counselling,
- Material support.

e-Library: 1200 teaching videos and e-books related to 10th class subjects, science awareness, general knowledge, biographies of famous persons and inspirational stories collected from free online resources are organised as library. Around 7500 students have utilised e-library resources in terms of teaching videos and question banks.Very high usage of online teaching videos of Aksharamaala during the months of SSC board exams reveals the positive impact of these resources and increased inclination towards online knowledge.

Volunteer based online coaching: Under CONNECT WITH GEMS programme, 225 volunteers from 12 prestigious engineering colleges which includes IITH, NITW, VRSEC, CBIT, etc have given coaching in Mathematics and Physical Science for 1000 students. Each volunteer coached 5 rural students studying 10th class. A total of 13,000 student hours of coaching was rendered by volunteers as part of their NSS activity.The improved learning from Aksharamaala online coaching classes reported as critical contributing factor for improved scores in SSC board exam.

During 2021-22 SSC board exam, 120 out of 168 students who attended this programme achieved 10 GPA in Mathematics.

10th class students attending online coaching taken by a Volunteer

Motivation and Career Counselling: 30 National level eminent persons like Dr. Anil Swarp, IAS (Retd), Former Secretary, Govt. of India; Padmasri Y.S.Rajan, ISRO Distinguished Professor; Dr.B.V.Pattabhiram, Motivational expert; Prof.B.S.Murty, Director,IITH, Lead scientists from ISRO, civil servants, and doctors have given 16 motivational lectures and career counseling sessions. Around 2000 students were benefited from the motivational and counselling sessions. Online feedback surveys from student attendees revealed significant impact on inspiring students to build belief in themselves, goal setting, think big and make sustained plans to achieve better career.

Material Support to the needy: Around 15 students with no parents/single parent were provided with mobile phones/cash awards/bicycles and a large number of students were supported with mobile recharge cost to facilitate them attending online classes.

During the motivation lecture of Prof. B.S. Murthy, Director, IIT, Hyderabad.

Student groups listening to the lecture from one device.

Prof. BS Murty
Director,
IIT Hyderabad

Adapting to the new Normal in the direction of dissemination of knowledge tothe larger set of learners using the internet, IITH has announced a plethora of Online M.Tech and MDes Programs for Working Professionals. From August 2023, IITH is planning to open up its courses to the whole world with hybrid classes. IITH has also adopted seven villages under 'Unnat Bharat Abhiyan – UBA' to uplift the surrounding rural environs.

Aksharamaala is a commendable initiative taken by Aksharadhaam Trust and SCERT, Telangana to strengthen the foundation of students for an excellent career ahead.

I am glad that as part of this noble cause, NSS at IITH has provided lead volunteersupport along with surrounding academic institutes.

IITH defines its motto as "**I**nventing &**I**nnovating in **T**echnology for **H**umanity". Support to Aksharamaala is one such service to Humanity from IITH. **120 out of 168 students** of this program achieved **10 GPA** in Mathematics during the **2021-22 SSC board exam**, which speaks the success story of this program. I am confident this success saga will only pronounce more with the time.

I wish the team all the best in achieving the newer milestones in this initiative and greatsuccess for the cause.

A few impressions from students

- Aksharamala online classes helped me a lot to build my concepts.
- Improved in mathematics subject that is why I got today 10 GPA
- I have got 10 GPA in mathematics because of Aksharamala.
- In Physics, it helped me in understanding topics clearly practically in video format.
- Good revision for us for completed topics.

Students have benefitted a lot from the high quality online material that they have given access to:

- 70% felt it helped in refreshing the concepts
- 75% felt it helped in clearing doubts
- 75% opined that it helped in quick preparation for exams and
- 70% said it help them to gain more knowledge.

Students who underwent coaching through online classes expressed their views about its usefulness:

- 72% said that the online coaching was understood by them
- 66% felt it help them to learn smart methods in solving problems
- 68% opined that it helped to increase their marks in SSC board exams.
- 70% felt that it helped to improve their studies
- 70% of them were of the opinion that it helped to think about their career
- 75% expressed their happiness that they are able to dream high
- 65% were able to plan better.

Towards the end of these online classes students have learn't many other aspects other than the syllabus. For many students the goal setting and it's importants was strongly felt and it reflected in their behaviour and helped to develop strong determination about their career. They were now able to view failures as stepping stones and started finding ways of building their own knowledge by believing in themselves.

ABACUS on FINGERS – A Paperless Promise

Name of the School	:	MPPS Ambedkarnagar, Mdl. Korutla
District	:	Jagitial
Name of the School Head	:	Adlagatta Gangadhar
Mobile Number	:	9440444956
Email ID	:	adlagattagangadhar103@gmail.com

Introduction

MPPS Ambedkarnagar that's located in Korutla of Jagitial district has become famous for the achievements of the students in Mathematics creating world records under the guidance of the World's Best Abacus teacher Mr. Adlagatta Gangadhar.

The teacher's previous achievements were widely recognized both by the officials and the media and appreciation poured in for him from all quarters. His passion for adopting innovative and creative ideas in teaching Mathematics for last 10 years is remarkable. His innovations were experimented on his siblings. The foundation laid by him led to a good career to his children. His name is tagged with Abacus called as Gangadhar Grand Master Trainer in Abacus or simply Gangadhar Abacus.

Six students of class 5 were able to recite 1 – 100 mathematical tables in 771 seconds, i.e., in less than 13 minutes creating a world record and earning a place in the Wonder Book of Records, UK.

Two students from class 1 were able to solve 30 problems within a minute and secured their place in 'The Genius Book of Records, UK'. This feat was achieved when the two kids were blindfolded and asked to solve the problems. The lightning speed with which they solved the problems left everyone pleasantly surprised and in awe of the teacher and his students.

So, the next challenge was in the academic year of 2022-23 when a total of 13 students were newly enrolled in June and July at the beginning of the academic year. Within a span of four months 8 out of the 13 students, i.e., 62% of the new enrollments have learnt 0- 100 numbers without using any slate or slate pencil. The teacher just used the fingers of the hands of the students as a Teaching Learning Material (TLM) and made the students learn numbers from 0 to 100. Apart from this, the teacher also made them solve small additions as well as subtractions by using their fingers.

Method of Learning using Just the Fingers

The child can use his/her fingers on the left hand and right hand for calculating the numbers. The fingers on the right hand are used for counting as 0,1,2……9 and at the same time the fingers on the left hand are for counting 10,20,30…….90 like this.

How the fingers on the two hands turned into Teaching-Learning Material

This practice was given to class 1 students for 30 days to learn the numbers and identify them using their fingers and later good practice was given to the students to learn addition as well as subtraction. Special efforts were put in by Mathematics genius Mr. Adlagatta Gangadhar to ensure that children are learning the numbers joyfully and non-consciously as if they are playing with their fingers.

Developing number concept among class 1 students

To see that the newly enrolled students get rid of their fear of school and learning, this finger concept acted like a play-way method creating a sense of playing games with their

fingers. In a way, this gave nice practice for the class 1 students to develop their motor skills in addition to developing their mathematical skills. The most important thing was that Mr. Gangadhar was nurturing their interest in Mathematics indirectly.

The Learning outcomes of using the fingers method

Using this method, the class one students are now able to

1. learn number concepts from 0 to 100 numbers effortlessly.
2. identify 0 to 100 numbers.
3. read 0 - 100 numbers.
4. write 0 - 100 numbers.
5. do additions and addition-related problems up to two digits.
6. do subtractions and subtraction-related problems up to one digit.

The main outcome was that children have been playing with numbers like they were playing games, and this is a strong foundation to further nurture their mathematical capabilities in the next classes. Removing the fear of Mathematics becomes a problem only when there is one. In the absence of fear, there is no need to even remove it in the first place.

As it is said, 'A well-laid foundation is a promise for a strong building.'

Extending Helping Hand

గంగాధర్‌చే విద్యార్థులకు అభాకస్ శిక్షణ

Mr. Gangadhar's services were used by the neighbouring schools for making their students learn Mathematics effortlessly. For example, he conducted an Abacus Workshop from 10 am to 4 pm for training the students of ZPHS Narsingapur on the easy methods of learning Mathematics.

The acclaimed teacher has been reaching out to other school' students and training them in his leisure hours and holidays, furthermore.

Discipling My Way to Successful Learning Process

Name of the School	:	MPPS Bakrichepyala Mdl. Siddipet Urban
District	:	Siddipet
Name of the School Head	:	Mr. Ch. Laxmaiah
Name of the Teacher	:	Mr. Syed Samdani
Mobile Number	:	9912880003
Email ID	:	samdanisyed77@gmail.com

The backdrop

MPPS Bakrichepyala is 8 kilometres away from Siddipet Urban with an enrollment of 140 students and 4 working teachers.

I was transferred to the school in 2019 and to date, I have been trying my best to make the school better and better. It's the combined effort of my colleagues and me that made the school recognized as one of the best schools in the area.

The specialty of Our School Assembly

My first focus was on the school assembly wherein it was routine with just singing Vandemataram and the pledge. So, I wanted to add colour to the school assembly in the form of adding more dynamic features.

Our School Prayer begins at 9.30 am and after the completion of the prayer, now our students ask GK Questions and an English Rhyme or a Telugu Poem. We have formed a disciplinary committee for the students. Our students and teachers know the importance

of punctuality in our school. So, all the students and teachers reach the school before prayer time and that was the first welcome change.

The morning prayer includes children quoting the thought of the day, the significance of the day, and a word of the day. My colleagues talk about health and well-being for a minute or two. After completing the morning assembly, students go to their classes in a disciplined manner. This discipline is important to develop the trust of the parents in the school.

So, we also regularly invite parents to the school assembly. They observe the school assembly and give their suggestions to the children during the assembly.

We also give away small prizes (incentives) in the assembly to those students who performed the best in reading and writing.

The Village Sarpanch attends our school regularly and gives suggestions to the children. The Sarpanch is always ready to extend his helping hand for the sake of various works in the school (Ex: Water facility, sanitation).

The SMC Committee Chairman visits the school every alternate day and extends his helping hand whenever necessary. He checks the quality of the mid-day meal supplied to the students. He always encourages the students to read and write well. The involvement of the community in the morning assembly led to many positive changes and especially, worked wonders to improve discipline among the students.

Handwriting our focus area

As I thought that developing neat handwriting will pave way for a systematic learning process, I put in special efforts like giving tips for better handwriting and making the children practice the letters in a certain way to make the children improve their handwriting.

Once a week, we conduct a good handwriting competition, and the winner is encouraged with a prize. This motivates the remaining students to take up the challenge to achieve good handwriting.

Spoken English as part of CLP

'Practice makes a man perfect.'

In our school, students practice simple words daily and combine them into sentences to make them into a paragraph for improving their English reading skills under the teacher's guidance. Every English learner is different. So, the foremost goal for the student is to deliver a message though not perfect in speaking perfect English with proper grammar and vocabulary. We are ensuring more listening activities so that students get the opportunities to listen more which makes it easier to speak in English, gradually. Speaking regularly with proper exposure to listening gives more confidence and fluency in English conversations.

Reading corners

In the reading corners, we maintain different types of story books, magazines, puzzles, drawing books, language and grammar books, Mathematics books, and books of EVS. We also display several charts and materials produced during the classroom interaction process.

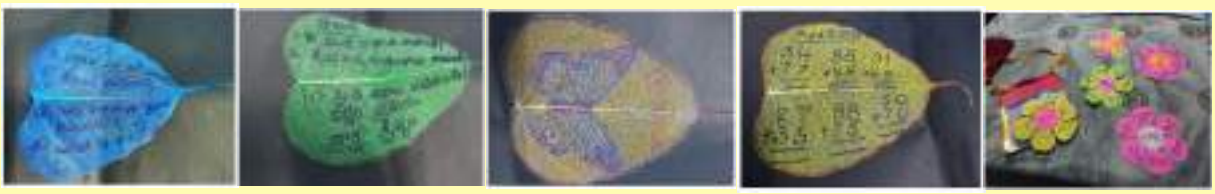
Our students use the reading corners for exploring material and if they have doubts, they approach the subject teacher for clarification.

Learning corners

We have been maintaining learning corners as well by keeping all the teaching-learning material of different subjects in those corners so that children can use them whenever necessary during self-learning and peer learning. Interacting with the material is important for the child and I have always been there to guide while they interact with the TLM learning in their own speed.

Developing TLM

"My colleagues, me, and my students together have prepared various items of TLM for specific purposes of learning. I am happy to say that the teaching-learning material I prepared for Telugu won first place in the FLN TLM mela in our mandal." said Mr. Samdani, a teacher of this school.

Normally, TLM prepared for competitions is preserved and shown only during official visits. But I have been using the TLM in the classroom process instead of trying to preserve it for its shelf life and exhibiting it before the officials.

Multigrade Multi-level TLM

Our multi-grade and multi-level TLM is focused on those days when a single teacher must handle more than one class. So, I have specifically made some TLM for English vocabulary and Telugu basics that can be used across all grades.

Performing groups and giving support

Many students need support as the speed of their learning process is different from others. They struggle to catch up with the above-average students in the class.

I am giving support by being creative in adopting teaching learning strategies in using an assessment method that provides consistent feedback, in forming study habits, and for being punctual. In my experience, students who have been engaged in group work and cooperative learning show increased individual achievement. Students' group work enhances communication and the development of other professional skills.

Peer groups

Peer-group learning has been an integral part of student's learning journey in our school. I am ensuring that even my colleagues take an example from me on how to use peer learning as a strategy when the child is using reading and learning corners apart from the group work we usually give during classroom processes.

Specific steps for slow learners

Initially, I concentrated on observing the students' learning processes and their performances. I could locate the students whose performance was low due to their learning process. So, for their effective learning, I started using flow charts, the flow charts whose visual representation of information makes it simpler for students to comprehend concepts and the connection between various pieces of information.

Simple group instructions can help slow learners catch up with their peers. So, I have been concentrating on giving instructions in a simple way instead of long and complicated classroom instructions.

I have been taking tiny tests with 4 to 5 easy questions so the weaker students can improve their confidence and therefore can overcome their fear of writing various tests for formative assessments and FLN assessments.

Co-curricular Activities

In Our School, we regularly conduct various co-curricular activities such as quiz and drawing competitions, competitions in chess, carroms, yoga, poetry recital, story writing, etc.

We are conducting Co-curricular activities in our school every Saturday and the best-performing students always win a prize making the other children aspire for better performance in the coming week's competitions.

Special focus on drawing skills

When it comes to multi-grade teaching occurs particularly when other teachers are on leave or absent for the day, I am the one who takes full advantage of it by allowing the students to draw any pictures they would like to from their learning in the classroom. To encourage them, I surprise them with occasional gifts.

Creating positive classroom

All my above-said efforts are culminated into a positive classroom. I proudly claim that our school's positive classroom environment makes students respectful and teachers supportive in welcoming students' learning. Thus, a positive thinking environment is created where students feel comfortable sharing their thoughts easily with teachers.

Taking risks, asking questions, and accepting challenges in their learning has become a norm in the classroom. Enough space is given in the classroom processes for providing opportunities to improve their social skills and building relationships.

Achievements

- The District Educational Officer visited our school and appreciated the staff for preparing the best Teaching Learning Material (TLM).
- At the Mandal Level, a TLM mela was conducted on 04.01.2023 and our TLM got the best TLM award in Telugu subject which is selected for District Level competitions.
- One of our staff members, Mr. Syed Samdani have been awarded as State Best Teacher in the year 2016.

Giving incentives and even announcing incentives for performing students has been one of the effective ways that were used in our school. This strategy received much appreciation from many teachers of the neighboring schools who were motivated to do the same.

Kalpavruksham, Keeps Giving More and More
Kalpavruksham, Custom Made for Indresham Kids

Name of the School	:	MPUPS Indresham, Mandal: Patancheru
District	:	Sangareddy.
Name of the School Head	:	A. Srinivas Rao
Mobile Number	:	8465822222
Name of the Teacher	:	A. Venkata Ramanamma
E-mail ID	:	indreshamups@gmail.com

Prelude

In the hope of a better tomorrow, one must always strive for something better than the previous day.

It was in 2018, A Srinivas Rao was transferred to MPUPS Indresham as the Mathematics School Assistant. Ours was one of those schools that had good reputation because of the staff and their relentless work for the greater good of the students.

The strength of the school was 223 for classes 1 to 8 in 2018. Though the quality of education was good, there was big scope for improvement in every aspect. Being the senior most among the staff, Mr. Srinivas Rao had to take up the responsibility of being the headmaster of the school.

The foremost challenge

The biggest challenge was looking right into his face that's the strength of the school and lack of proper accommodation (classrooms) and other basic facilities. It's not just about infrastructure of the school. It's about the understanding that quality is linked with providing proper environment that facilitates sustainable learning.

Plan of Action: In the words of the School Head:

So, the first thing was to see that we procure the required financial support for the construction of the classrooms. So, I along with our Vidya Committee Chairman Mr. B Purushotham approached several NGOs and especially, AMD Xilinx India and several individuals who came forward to support for the construction of two classrooms.

However, the amount wasn't sufficient and therefore, we further approached several people who are willing to donate in the form of the material for construction and furniture.

Besides the classrooms, the ever-growing needs of the school have become a challenge as the enrollment of the school increased by more than 70%. Once the bathrooms were constructed, they were not enough due to the growing enrolment. Once the drinking water facility was provided, the growing enrollment demanded more taps. In every area of the infrastructure, the facilities have always been insufficient because of the growing enrollment.

Seldom, there is a day where there is no new admission into the school. So, I felt to use every opportunity available and search for more and more resources to fulfill the growing needs of the school.

The Pressure that Almost Choked the HM

The post-covid influx of the students has posed two challenges. The first one being the retention of the new strength and the second one is ensuring the quality of education.

While the struggle for meeting the demands of the infrastructure has been consistent, another challenge was demanding the attention of the headmaster and the staff of the school. It's the quality of education.

Retaining the enrollment post-covid was one of the biggest challenges as we have seen how the students who came from English Medium schools went back to private schools. We thought, we will not allow that at any cost. That can be done only by ensuring quality education.

A Soul-Searching Insight from School Leadership Academy, SCERT Telangana

Not once but many times, the insights from School Leadership Academy, SCERT Telangana from Professor S. Suresh Babu Sir and his team regarding adding the quality aspect while sending the success stories has made us introspect how much we need to focus on quality as infrastructure doesn't guarantee the quality of sustainable learning by itself.

We needed to have an introspection and dialogue to come up with a solution to cope up with the challenges that have been pulling us back in imparting quality education.

Introspection Mode and Our Findings

Foremost, it was the inconsistent attendance which was interestingly linked with malnutrition. To enhance the quality of education, we needed staff like PET, computer instructor, librarian etc. who can cater to the all-round development of the child.

The Mundane 1st Step: The mundane or the usual first step being paying regular visits to meet parents of irregular students trying to discuss the reasons for absenteeism and the solutions.

The Phenomenal One: However, the decision to provide nutritious breakfast to the students was a real milestone which not only solved the absenteeism but also improved the students' health who participated in the learning process with enhanced enthusiasm.

Let's see how it happened: Ram Sagar is in class 4 four now. His irregular attendance has been bugging the class teacher. When the school head heard about this, he immediately set off to meet the parents. Obviously, the boy and his parents were uninterested in the school because whenever he comes to school it's without having breakfast. So, Ram Sagar often chose not coming to school.

It's not the problem of only Ram Sagar but almost 90% of the students in the school, coming to school without having breakfast and then, carrying the day showing no interest in the classroom activities because of hunger and weakness. Sometimes, we see children collapsing in the assembly during the morning prayer when they come to school without breakfast.

It's not just a challenge for the school. It's the inhumane angle when the child is made to sit in the classroom and make him / her to learn when his stomach is grumbling for food. The child's right for nutrition is the pressing concern here.

After discussing with the staff, the school head made continuous appeals to the NGO, AMD Xilinx India for finding a way to provide nutritious breakfast to the students before the morning bell. It hadn't been easy. But, after several deliberations they found a way to provide nutritious food to the students. The company agreed to pay two lakh rupees per month to Akshayapatra Foundation for providing breakfast and milk on every working day.

The Landmark Day

1st August 2022 is the landmark day in the school when the idea to provide breakfast along with milk to 350 plus students has materialised. The happiness manifested in many forms. Today we see Ram Sagar as one of the most regular and healthy students who has grown keener and more attentive in the classroom alongwith many others.

This is not the story of one Ram Sagar but majority the students in the school.

What's Next?

1. What am I in school?

Here is one Venkatesh in class 7 who was admitted in the school in class 6. He seldom came to school because he thought that he might be made fun of for not being able to read or write and therefore, thought there was nothing interesting for him in the school. So, what was he interested in truly? Kabaddi.

Besides Venkatesh, there are many students in the school who seemed to have wonderful future in the category of games and sports, and they needed a professional hand to guide them.

2. Why not a techno school with computer education?

The parents of the two sisters and a brother, S. Amrutha,S.Akshitha and S. Abhiram studying in classes 5, 4 and 3 respectively can afford to send their kids to any techno school. However, they enrolled their kids in the school when the school head promised them computer-based education and digital classes in the school, nothing less than any techno school.

3. I Want More:

There is no stopping for class 6 Hemaja who seemed to be excelling in every literary event held in the school from essay writing, elocution to writing scripts for plays. Sometimes she wants more and when asked she said, "I want to read as many books as possible and tell as many stories as possible. Can you help me do that?"

The above-mentioned stories aren't the stories of just a few students. Children are interested in different things, and they are looking towards the school for fulfilling their dreams though they might not articulate the same in words.

So, what's the Plan?

1. As AMD Xilinx India has been providing humongous support to the school, the school head and staff approached the company for a PET and a computer instructor explaining their importance in the school and, also the need for the equipment needed for developing sports and computer education.
2. The salaries for the PET and the Computer Instructor are being paid by AMD Xilinx company while the salary of the librarian is a contribution from the teachers working at UPS Indresham.
3. An NGO, Room to Read came forward to establish a full-fledged library in the school for primary classes. They painted a room with beautiful pictures, providing all the cupboards, books, pin boards, seating arrangement needed for a library set up along with proper training for the librarian how to make the children read and tell stories of their own.

Another NGO Mahitha Foundation arranged the same for upper primary classes.

How did the plan work?

• The school head's initiative for providing nutritious food to the students in addition to providing a well-trained PET has been raining medals for UPS Indresham school.

• UPS Indresham volunteered and conducted the district level Pencak Silat selections where in around 400 students participated from different schools of Sangareddy. The selected athletes S.Praveen, G. Vikas, T. Prashanth and M. Srinath won gold, silver and bronze medals at state level and represented Telangana at national level championship held in Haryana in 2021.

- Athlete V. Kiran, class 8 who was selected at district level in 2021, participated at the state level. M. Chaitra, class 8 was the winner of 200 metres running, both at Mandal level Athletic meet in 2022 and district level meet held at Sangareddy. Mythili (10 m High Jump and Discuss throw), Shravani (400 m running and shotput), Srikanth (long jump) and Devan Kumar Sharma (shotput and 800 m running) participated at the district level Athletic Meet at different events.
- The school head organized Inter-School Games and Sports competitions in 2022 (National Sports Day) where in the schools from the surrounding habitations were invited to participate. Among all the events, UPS Indresham school students emerged winners of Kho-Kho tournament (boys' and girls' team separately), carroms and chess.
- Recently, 7th class Uppu Mahesh participated in Indian Aquatic Swimming Competition at Gachibowli on 20.11.22 under the categories free-style and breaststroke.

- Pogakula Shravani of class 7 and Manuka Shravani of class 8 represented Telangana State team for National Level Kabbadi tournament held at Madhya Pradesh organized by Indian Kabaddi Federation(IKF) on 11.12.2022 and Telangana team won the bronze medal.

The students made the school proud representing the state at national level.

- Availability and the full functioning of the library has become an excellent resource for nurturing storytelling and writing skills among the students and we have been witnessing several students blossoming in this area. So, the school head and the staff has decided to compile all the literary works of the students into a book with the title 'INDRA MALLELU', the title derived from the name of the village Indresham. By the end of the academic year, the school is planning to publish and release this book.

A Peek into Innovative Teaching Learning Strategies

No matter how much effort one puts in the co-curricular activities, it's the curricular strategies that impart quality to the students' learning process. When it comes to innovative classroom strategies, probably UPS Indresham will be amongst the forerunners.

Choreography: One of the most powerful teaching learning tools is being adopted in the school by the English teacher. Taking the transaction of a poem to the next level, this process involves bringing in social themes into the classroom theatre. Every child gets to participate in this process that includes

- a singing team
- a chorus team- students act as properties like a few children forming the shape of a tree or a house or a cradle etc., and
- another team as actors performing the social themes.

This process respects the right to participation of every child and here, every child gets an opportunity to participate either in the singing team or the chorus team or the actors' team. The child has the right to choose. The learning in this kind of environment is sustainable because the child is nurturing his thinking skill going beyond the classroom by living the social themes and learning by doing.

Mathematics in Drawing:

Drawing involves a skill set and most of the times it's treated as a separate extra-curricular skill. However, Mathematics teaching and learning has taken a step ahead with the concept, 'Mathematics in our daily life' taking prominence. When students learn a new concept in Mathematics, they are encouraged to draw pictures showing daily life application of Mathematics. This way, it's learning and fun for the students.

Experiential Learning with Software Professionals:

A couple of software professionals visit the school twice in a month with science equipment for experiential learning. Children always look forward for these sessions when they get to understand the abstract concepts through demonstrations, experiments and hands on experience.

Chaduvula Diksha:

With the goal to see that every child acquires the basic competencies in languages and Mathematics, the school started its own custom-made remedial programme titled 'Chaduvula Deeksha' inspired by the various spiritual deekshas like Ayyappa Maala, Shiva Deeksha etc. in the society. Every student is paired with one of his classmates wherein the teacher encourages peer learning. This deeksha will continue for 90 working days or till every child in the school achieves the basic competencies. A period for Chaduvula Deeksha is also allocated in the timetable for peer-learning.

It's Kalpavruksham

UPS Indresham is totally like Kalpavruksham where in the children gets everything they need; be it the computer education, digital classrooms, the English medium or sports education under the guidance of a professional and experiential learning through innovative strategies etc.

The more the enrollment, the challenges seem to be coming up on daily basis and hence, arising the need to give more and more. However, we are up for the challenges

trying to procure as many resources as possible both for the infrastructure and quality to ensure that every child studying at UPS Indresham has everything, he/she needs for quality education.

B. Purushotham, SMC Chairman

I have been the SMC Chairman for four years but, I have been the part of SMC as a co-option member (ex-student of the school) for more than a decade. I always tried to lend my helping hand for the relentless work of the school head for ensuring quality in the school. Right from giving financial assistance when needed to the school to support the HM's decisions for betterment of the school, I always stood by the school as the school alumnus and a parent of a CwSN kid studying in the school. I think, the school is blessed to have such dedicated Headmaster and Staff.

B. Thanusha, Class 8

I think school is the happiest place in the world and our school definitely lived up to everyone's expectations. I have been studying in the school since class 1 and I got everything from my school. I'm interested in both studies and extra-curricular activities and my school gave me every opportunity for my growth. Especially, our headmaster listens to everything we want to convey,and also extend a helping hand whenever we need.

M. Arun Kumar, Class 7

I joined in the school from an English Medium private school when I was studying class 4. From that day onwards till date, I always felt nice for the way I got encouragement from all the teachers. I didn't find any difference rather I found that my school has more of a humanistic approach. I love English and Hindi and happy that we get so many opportunities beyond the classroom to improve our language skills. I'm thankful for our Headmaster A Srinivas Rao Sir and my teachers for their immense support.

Discovering the Treasures of LMS - Library Management System

Name of the School	:	Govt. Nehru Memorial High School, Malakpet,
District	:	Hyderabad
Name of the School Head	:	G. Sridhar
E-mail ID	:	gajula123@gmail.com
Mobile Number	:	9849719609
Name of the Teacher	:	Vummaji Padma Priya (National Awardee Teacher)
Mobile Number	:	9705163872
E-mail ID	:	vummajipadmapriya@gmail.com

"Productivity is never an accident. It is always the result of a commitment to excellence, intelligent planning, and focused effort."

- Paul J. Meyer

The backdrop

Government Nehru Memorial High School is located behind Malakpet Police Station in the Government Quarters, Malakpet, Hyderabad. The school caters to the needs of the Urban students around the Malakpet area. The school runs classes from VI to X in English Medium. The strength of the school is 330 students and has two sections for each class. Most of the students are from low economic backgrounds and are first-generation students receiving formal school education.

The 'Hypotenuse' gave Hyper- Shock

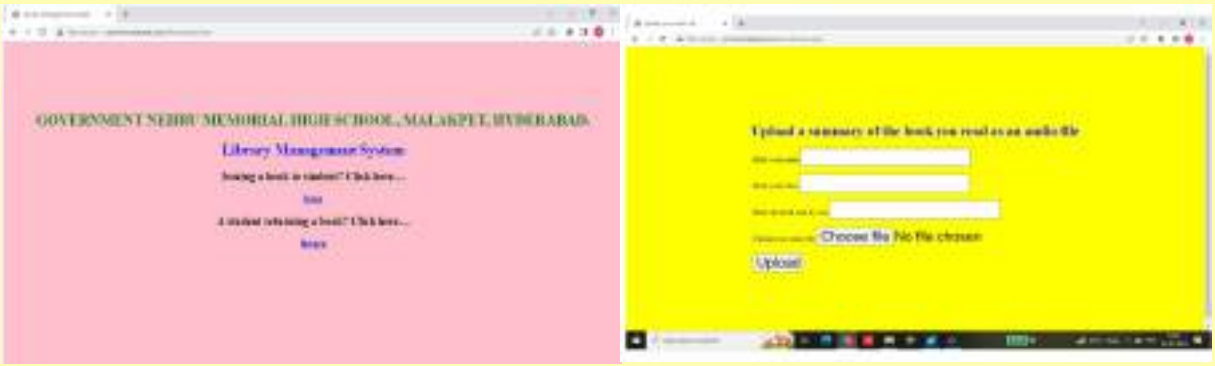
When the schools reopened after the second wave of the pandemic in September 2021, Mrs. Padma Priya, a Mathematics teacher was discussing right-angled triangles in the tenth class. She noticed that a student was mispronouncing the word 'hypotenuse'. Initially, she thought the student mispronounced it by mistake. She asked him to pronounce it again properly, but he could not. She asked another student next to him to pronounce it. She made all the students pronounce the word, one by one. To her surprise, no one was able to pronounce it properly. It was not a new word for them. They read it several times in their lower classes. Still, they were facing problems. She made the class repeat the word after her 10 times and along with her 10 times, then each student individually. The entire 45 minutes class was spent making all the students pronounce the word 'hypotenuse' correctly.

Introspection and Sharing

She shared her experience with other teachers in the staff room. The other teachers also agreed that the situation was the same in the other classes. The discussions led to the realization that it was due to the impact of online classes during the pandemic. The students were not provided any opportunity to read, speak or express themselves. For almost one and a half years they were at home without interacting with the teachers or with their friends. They were just passive listeners.

Headmaster Mr. G Sridhar held a meeting to discuss the issue. As the students lost quality time during the pandemic, each high school child is to be treated as a primary school kid and we as a team need to help them. Irrespective of the subject, the students must be given ample opportunities to read and reflect". Language teachers Mrs. Anita, Mrs. Shailaja, and Mrs. Neelavathi opined that the students must be encouraged to read short story books from the library. That led to the discussion on the shortage of staff to issue and receive the books from the library.

Mrs. Padma Scooping in her Knowledge Resources:

Library Management System web page

Mrs. Padma came up with the idea of creating a Library Management System (LMS) to ease the task. She studied Computational Techniques as one of the optional subjects in her final year of Graduation way back in 1993. She was introduced to writing algorithms and flowcharts for solving problems. She also had the opportunity to learn the 'C' programming language as a part of a certificate course from CMC institute. Later for many years, she hardly had any opportunity to use her skills. The pandemic gave her time to revisit, relearn and explore coding and programming. She explored HTML, PHP, and CSS for developing web pages during the Pandemic with the help of 'Code with Harry' YouTube channel videos.

The laborious 6 Months:

Mrs. Padma wanted to add an option of "uploading audio" and "listening to others" audio files to create interest in students rather than just issuing and receiving books. She started working on creating a webpage. Initially, she downloaded XAMPP, an open source web development platform independent and a visual studio. She started her work in October 2021. Many errors crept in while coding, and she tried to figure out the correct way to use through YouTube videos. She used to sit to work for an hour to two on working days and for half a day during holidays. Sometimes, it took days together to address a single error. Initially, she thought she could complete the work in three months. But it took almost 6 months.

When Life Gives you Lemons, Make a Lemonade:

True to the above proverb, Mrs. Padma had to use the meager resources available in the school to make LMS possible.

Out of 18 sanctioned teacher posts, 12 teachers are working, and 6 posts are still vacant. Hence the students had to be trained to issue and receive books from the library using technology. Mrs. Padma identified and trained 6 students to log in as admin with login credentials and manage to issue and return the books online. Patience and sparing time for others were the basic qualities for selecting the library committee members. She trained them during school hours. Other teachers cooperated in sending the students for the training. Under her guidance, students entered all the 500 plus book details they have in their physical library in the database of the Library Management System. Then the trial started with issuing the books to a few students. It worked well with unique titles. But, failed to update the database when there are copies of the books i.e., more than one book with the same title. Again, she had to check the code for conditional clauses and clear the problem. Finally, the school succeeded in using the Library Management System webpage from the academic year 2022-2023.

Not very smooth (rough) beginnings:

Initially, not many students responded to the idea of uploading the summaries in the audio format on the webpage. When feedback was taken by the Library Management Committee, many students expressed that phones were not available to them at home after the pandemic and hence they were not able to upload the summaries of the stories they read.

LMS Committee in Full Action:

Students listen to the uploaded stories by their friends.

Students uploading the story

Then the students were given the option to approach the leader of the LMS committee during intervals and lunch time to upload the summaries using the teachers' phones. Many teachers Mrs. Sujatha, Mrs. Anita, Mrs. Neelavathi, Mrs. Shailaja, Mrs. Ayesha and Mr. Anjaneyulu of the school offered their phones for recording the audio and uploading them to the webpage. Even though the portal can be accessed from anywhere and anytime, due to a lack of devices at home they were using teachers' phones to record and upload the audios. To upload the audios, student need not log in, every student can follow the instructions provided by the teacher and the Library Management Committee members to upload the audios and to listen to their friends' audio without any credentials to log in. It is open to everyone.

Challenges coming hand in hand:

Another challenge that the LMS committee faced was that the students were sharing just the word 'hello' and uploaded them from their homes. Some students did it by mistake and others just wanted to test the portal. All such audio files were deleted by the admin from the portal and the students were instructed to upload the summary of the story completely.

Experiencing the Beauty of Sharing:

It was a different experience for the students, they were glad to see their voices uploaded to the school's website with their names against the story and they gradually started showing interest in reading stories. They approached their language teachers if they had any problem understanding any part of the story. We have short stories books in our library and

many students could read them without much difficulty. We intended to inculcate reading habits and develop their comprehension and speaking skills.

Reading stories and sharing them with their friends helped students to perform well in the formative assessments in languages where they must reflect on the story. One of the students, Sameera, who hardly speaks in the class got motivated by this innovation and shared a story on the webpage.

We observed that the students appreciated their friend's audio and therefore, shared their feedback. The leader of the committee, Haasini opines that all the students must be a part of LMS. It might take a few more months to motivate and involve all the students of VIII, IX, and X students.

Teachers listening to uploaded summaries

What rich benefits did we reap?

1) Students are honing their reading, comprehension, and Listening skills.
2) Students developed enthusiasm towards reading stories which developed their vocabulary.
3) They are glad to read and record their stories to share with their friends.
4) They are uploading stories on the website. Their technological skills developed in the process.
5) Improvement in academic performance, which is evident in their Formative Assessments.

Plans to add features and improve the usage of LMS.

1) Include VI and VII class students and the primary school students studying on the same campus. After trying for one more academic year it can be shared with other schools.
2) Now the students are checking what book they wish to read physically from the library racks. We are planning to create a QR code for the dynamic database of LMS and share the QR code through WhatsApp groups so that students can choose the books from the list by scanning the QR code.
3) When we reach out to 100% of our students, plan to retrieve data like how many books they read monthly, in 3 months, 6 months, and in a year. The number of stories uploaded by them, improvement in their spoken skills, and pronunciation.

Video link of "Library Management System"

https://youtu.be/hBPMusnD1ZI

Mrs. C. Anitha, SA English As a language teacher, I find LMS as a very useful webpage for students. It's useful in honing their reading and comprehensive skills besides improving their vocabulary and listening skills. I'm also involved in issuing the books, encouraging the students to read the books and record their audio files, and in addition, listening to the audio files uploaded by their fellow students.

D. Nandini, 9th class In the beginning, I was afraid to record my voice and upload files into LMS. I started reading more stories and slowly, I started feeling the excitement to voice my own stories and upload them. Now, I'm enjoying the process and therefore, encouraging my classmates to read stories and upload their audio files on the website. It's a nice experience for all of us.

Mr. G. Sridhar, Headmaster The COVID situation has impacted many spheres negatively and, the Indian Schooling system especially public schooling had to face serious learning issues associated with socio-psychological problems among school children. It was a challenge and concern to the teachers and for the school to bring back children to the pre-Covid learning environment. We as a team had shouldered the responsibility by thinking out of the box and generating innovative ideas. The Library Management system is one of such projects being implemented practically in our school with the committed efforts of the Teachers. LMS has helped us to transform ourselves and the school as well. I would like to appreciate our Teachers for taking the initiative and involving the students in the developmental and implementation process of the LMS. I should mention Mrs. Padmapriya for taking the leading role and putting the ideas into practice. Kudos to Team GNMHS.

Pedagogy of 21st Century Innovative Methods

Name of the School	:	ZPHS, Mondrai, Mdl: Sangem
District	:	Warangal
Name of the School Head	:	Korivi Vijaya
Name of the Teacher	:	Dr.Shankara Bhaktula Satyam, S.A. (Eng.)
Mobile Number	:	9848927472, 9618340431
Email ID	:	sbsatyam66@gmail.com

Our school ZPHS, Mondrai is one of the best Complex Schools in Warangal district. It has over 12 Class Rooms, an Office Room, a Big Library, Science Lab, Computer Lab and an English Language Lab. It is a Co-Educational School with 265 students where girl students outnumber boys. There are 80 teachers including a Craft teacher and an office Subordinate. The Teachers are well qualified and experienced. They take much interest in teaching and other school activities. Our school started as a Primary School in the year 1950 with the participation of villagers and youth. It was upgraded in 1980 as Upper Primary School and after a long struggle by the villagers, political leaders, youth and initiation of some teachers it was upgraded to High School in the academic year 1993-94. We proudly say that alumni of our school got settled in various fields as doctors, lawyers, teachers, engineers, soldiers, journalists, political leaders and in the business fields. We provide special coaching for all

subjects. Our School integrates different activities like essay writing, elocution, quiz competitions, curricular and co-curricular activities. We received District, State and National level Awards in the Science Fair and in competitions like Games and Sports. Our students experience flexible teaching in both Telugu and English Medium.

VISION

We have resolved a vision that our school students should acquire command over English language comparable to that of the any other students to meet the global challenges and enhance job perspectives. Incidentally Dr.Shankara Bhaktula Satyam, working as a School Assistant in English in this School shared a similar thought about the development of skills in students has been doing excellent work in realising our collective vision. Our vision includes providing our students..

- 21st Century skills
- Innovative pedagogy
- Teaching English through low-cost and no-cost materials
- Using Technology in Teaching & Learning
- Happy schooling and Classroom Management

Among these, developing English competencies in the students is felt the most important aspect for enhancing their confidence and skills.

OBJECTIVES

- To maintain good linguistic competency through accuracy in grammar, pronunciation and vocabulary.
- To develop pragmatic competence, to understand the grammatical form, function and scale of formality.
- To enrich the discourse competence, to prepare the learning to be able to produce contextualize written text and speech.
- To acquire strategic competence to use both spoken and written language to use in a wide range of communication strategies.

CHALLENGES

Like any new instructional approach, there were some inherent challenges to our classroom management. One big challenge was the development of quality instructional material like videos for the students as per the curriculum. Teachers needed to be professionally trained to adopt this new approach with interactive teaching and learning to enable students to acquire higher order learning skills.

- **Design and implementation of innovation ICT enabled teaching-learning-assessment methods strategies:** Usage of ICT, Innovative and interactive TLM, Joyful learning techniques in teaching subject to the students. The active use of "student centred approach" to promote meaningful learning of language. A variety of active learning exercises have been introduced to replace a portion of traditional lecture (method) presentations.

  The active use of innovative teaching methods by teachers, motivated students in promoting in-depth learning and shapes their experience. This was achieved by a steady assimilation of technology and practical activity based classrooms. Use of these innovative methods of teaching engaged all types of learners.

The following activities have been carried out for the Academic Year 2021-2022:

- **Gamification:** Engagement is an essential element of learning. There is no better way than to teach through games, through enticing characters and intriguing situations where the students want to stick around till the end of the story, without over shadowing the concept of pedagogy.
- The following word games were conducted to improve vocabulary among students. Ex: Fun Vocabulary Games are being conducted include words association to strengthen vocabulary skills, word search, cross words, words scramble, taboo words (Opposite words). Students have been participating in these games with great enthusiasm.
- **Collaborative Learning:** In this activity, every student is now a part of group as they help each other to reach the desired result. Each group comprises students with different learning levels. Activities are assigned for them which inspire students learners develop skills to listen to each other and work in a team. They learn to tolerate others' opinions and even to meet different people to get a genuine review of their work thus allowing them to exchange their creativity and gain more knowledge. The competitive spirit makes students write major and minor discourses creatively. We observed that this strategy helped them to freely exchange their ideas and gave a chance for tutoring, which increased sense of sharing.

- **Flipped Classroom:** Flipped classroom is a renowned pedagogical technique. We use ICT tools where ever possible.We facilitate students to watch a video, audio tutorial, research online or work on the content prepared by the coordinator at home. They are encouraged to solve classroom assignment based on this content in the classroom. Students prepare themselves with the content before arriving to school and if they face any doubts, they discuss in the classroom and resolve them. Through the flipped classroom, we observed that students get enough time to grasp the topic and with the video and audio support and they will be able to relate the content with a concrete perspective. It was also possible for them to discuss the content in groups after their individual exploration. We found this activity deciphered the hidden creativity of students and improve their organization skills.
- **Spaced Learning:** Spaced learning is a comparatively new technique that has been introduced in the teaching-learning process in our classrooms. This technique can be compared to remedial classes. Here, the coordinator repeats a lesson multiple times but at spaced intervals. The gap is to rejuvenate the mind by playing physical activities or mindfulness methods which prepares then for the upcoming session of the same lesson. I have conducted this activity to prepare the students with basic concepts, like parts of speech, tenses, forms of verbs and discourses. This technique was very effectively used to transact discourses like storytelling, descriptions and choreography where students particularly slow learners felt difficult to understand them at the first instance. Students were able to understand the concepts within one week of practice.
- **Class over learning:** Class over learning was used in both informal and formal learning and teaching environments. This method involves using a formal classroom setting to teach content and provide study materials to add knowledge and then using the informal environment of teaching in museums, seminars, and after school places to generate curiosity and interest through questing. Extensive study material has been prepared which comprises textual and also information beyond text that is helpful for students in preparing for other activities like seminars. This activity also plays an important role in learning and understanding the lessons, textual exercises, discourses and even grammar related concepts for classes 7th to 10th. This is being practiced since 5 years. Students benefitted a lot with this effort where they found all the content related to the language in one place which covered all areas of competencies.

- **Self-Learning:** Teaching students to navigate the internet or browse books in library and find results themselves which helps them with deep understanding of the content through their curiosity, students get motivated to explore the subject of their interest. We allocated library hours to the students to spend in a week where they were encouraged to make their own notes based on their findings and discussions with peer group. With this they re-write, re-think the concepts and if we needed re-teach to bring out specific learning outcomes.

We have adopted these innovative activities to develop the self-learning habits and helping the students to become lifelong learners. We have integrated ICT for the teaching of English to the students in 7th to 10th at secondary level and successfully installed the ICT Lab in our school. I used variety of ICT tools hardware and software tools for various activities in the classroom to establish a project based learning environment. Students are allowed to review many videos, related to lessons, pronunciation with the help of TV, K-Yan, Computer, Smart Phone etc.

We believe “Mere teaching is not teaching and craming is not learning”.

These innovative interventions gained global recognition and got several awards which include award by the NCERT in April, 2021 for undertaking the project titled "The use of ICT in ELT" in his school under National Awards for Innovative Practices and Experiments in Education for schools and Teacher Education Institutions for the Academic year 2019-2020. The project was sent to "UNESCO - Hamdan bin Rashid Al-Maktoum prize for outstanding Practice and Performance in Enhancing the Effectiveness of Teachers for it sixth edition 2019-20. The UNESCO authorities have sent an Appreciation Certificate for the Project. The National Commission for UNESCO, New Delhi has also nominated this Project for WENHUI Awards for 2020.

OUTCOME

It is immense pleasure to inform you that these activities have brought good results. Students have made good progress during the academic years. The main objective is to develop four-fold skills, grammar of the language, its discourses and 6 communicative skills among the students. These activities which were initially intended for English subject, slowly impacted all other subjects as well where respective subject teachers also adopted similar techniques thus ensuring equal gaining of knowledge in all subjects resulting in the all-round development of the students.

School Radio : A Voice of our Own

Name of the School	:	ZPHS Girls, Sircilla
District	:	Rajanna Siricilla
Name of the School Head	:	Nagula Bhagya Rekha
Mobile Number	:	9989061585
Name of the Teachers	:	Ch. Thirupathi, 9491951897 E.Venkatramulu
Email ID	:	zphsgirlssircilla@gmail.com

School Radio : Talking for Making a Difference

True to the above saying, we at ZPHS Girls, Sircilla thought that it's time to make our children realize the importance of creating a voice of their own. Hence, our team came up with the idea of developing our own 'School Radio'. We needed just a few innovative minds to execute this wonderful concept and hence, launched our own 'School Radio: Talking for Making a Difference' in the academic year 2018-19, and has been running successfully to date.

Why School Radio?

The main objective of the introduction of the program is to develop communicative skills, collaborative learning, and overcoming stage fear for the sake of building confidence among students to voice their opinion whenever needed.

The New Beginnings

An NGO, Bharathi Foundation came up with this idea initially and took the initiation to train the students regarding various aspects of conducting School Radio:

- The interactive sessions
- Choosing a variety of activities and giving a final shape to the programme.
- The necessity of noise-free ambiance and ideal place on the school premises.
- The equipment needed for the performances.

What is School Radio?

Every working day, children will put up their performance using a microphone for 10-15 minutes (lunch time) from the school's radio cabin. The school radio cabin is any place in the school, preferably a classroom without disturbance for the performing students. The remaining children who are on the school premises, i.e., in the playground or other classrooms can listen to these audio activities, enjoy and reflect on them.

Designing the Programme

Mr. Cherala Thirupathi, SA English, and Enjapuri Venkatramulu are the first and second guide teachers respectively who conducted several brainstorming interactive sessions with the students to bring out various ideas related to different items they can present during the radio hour.

The first guide teacher conducts different interactive sessions to train the children for conducting different programmes on different occasions. During the interactive sessions, children are divided into groups and assigned various tasks such as interviews,sharing innovative ideas, role-playing, conversations, and even how to conducta programme etc.

The second guide teacher takes the responsibility of conducting School Radio during lunch time everyday or every alternate day.

Children get ready with the pre-designed activities they have practiced during the training and interactive sessions and perform during lunch time in the SCHOOL RADIO CABIN.

The setup

An amplifier, a microphone, and a speaker were needed to execute the plan. The speaker is fixed outside the classrooms, mostly on the verandah towards the ground. The performing students can go to any room and perform activities by taking turns.

Programme Scheduling

The children perform the irinnovative ideas, share jokes, make school-related announcements, share famous quotations, recite poems that they created on their own and more.

Sometimes, the students get the opportunity to interview guests and higher officials when they visit the school.

Each section from each class takes turns to perform activities under the guidance of the guide teachers. However, sometimes the students take initiation and conduct any other programme included in our academic calendar like celebrating Children's Day, Teacher's Day, etc.

No language barrier

The students are free to choose any one of the three languages they are comfortable with, i.e., Telugu, English or Hindi.

Achievements and Laurels

ఈనాడు

ఘనంగా గణిత దినోత్సవం

Date : 23/12/2021 EditionName : TELANGANA(RAJANNA SIRCILLA) PageNo : 03

- The details of our School Radio were published on a national news website www.edexlive.com, a national-level website. This boosted the morale of the students big time.
- Our students interviewed our DEO, Mr. D. Radha Kishan during his school visit and that was a wonderful experience for them to build confidence.
- They also got the chance to interview ZP CEO Mr. Goutham Reddy during his school visit, an altogether new experience and great motivation for making progress.

Conclusion

As quoted earlier in this article, "Gently, you can shake the world Mahatma Gandhi", to shake the world, the students must learn to voice their opinion. Our School Radio gave them the perfect platform to overcome their fears if they had any and provided them with opportunities to showcase their talents, voice their opinions, and most importantly, constant motivation was there to make the students ensure their participation and exercise their free will.

సాంకేతికత సహాయంతో బోధనాభ్యసనలో ప్రగతి

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, కన్గుట్ట మం. బోథ్,
జిల్లా	:	ఆదిలాబాద్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	జి. రాకేష్ కుమార్
ఫోన్ నెంబర్	:	9705128292
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	చిలుక సతీష్
ఫోన్ నెంబర్	:	9491469821
ఇ-మెయిల్ ఐడి	:	satishchilaka1234@gmail.com

ఆదిలాబాద్ జిల్లా బోథ్ మండలంలో గల గ్రామం కన్గుట్ట. ఈ గ్రామంలో సుమారు 2000 మంది జనాభా నివసిస్తున్నారు. కన్గుట్ట పాఠశాలలో ప్రస్తుతం 95 మంది విద్యార్థులు విద్యను అభ్యసిస్తున్నారు. పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు రాకేష్ కుమార్, ఉపాధ్యాయులు చిలుక సతీష్ పిల్లల తల్లిదండ్రుల సహకారంతో, గ్రామస్తుల సహకారంతో నియమించినటువంటి విద్యా వాలంటీర్లు మౌనిక, అక్షయ, పూజ పని చేస్తున్నారు. ఈ పాఠశాలలో గత 6 సంవత్సరాల క్రితమే ఇంగ్లీష్ మీడియం బోధనను ప్రారంభించడం జరిగింది.

పాఠశాలలో నిర్వహిస్తున్న కొన్ని వినూత్న కార్యక్రమాలు

పాఠశాలలో సాంకేతికత (టెక్నాలజీ) సహకారంతో బోధనలో వినూత్న కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. అవి:

- "ఈ రోజు పాఠ్యాంశాలు"
- "రోజుకు ఒక పరీక్ష"
- "పిల్లల ఇంటికి చదువు"
- "తల్లిదండ్రులే బోధకులు"

ఈ రోజు పాఠ్యాంశాలు

"ఈ రోజు పాఠ్యాంశాలు" కార్యక్రమంలో భాగంగా ప్రతి రోజు పాఠశాలలో తరగతి వారీగా చెప్పిన ఆ రోజు పాఠ్యాంశాలను వాట్సాప్ లో సాయంత్రం పిల్లల తల్లిదండ్రులకు పంపడం ద్వారా పిల్లల తల్లిదండ్రులు ఇంటి దగ్గర పిల్లల యొక్క అభ్యాసంలో సహకరిస్తారు. ఈ కార్యక్రమం వల్ల పిల్లల్లో చాలా మార్పులు కలిగాయి. ప్రతి విద్యార్థి కూడా చెప్పిన అంశాలను ఇంటి దగ్గర చదువుకొని, ఇంటిపని చేసుకొని రావడం జరుగుతున్నది. పిల్లల అభ్యసనంలో ప్రగతి తల్లిదండ్రులు మరింత సహకరించుటకు తోడ్పడుతున్నది.

రోజుకు ఒక పరీక్ష

"రోజుకు ఒక పరీక్ష" కార్యక్రమంలో భాగంగా పిల్లలకు వరుసగా సెలవులు వచ్చిన సందర్భంలో సెలవులు ప్రారంభమయ్యే ముందు రోజునే ఆ సెలవు రోజుల యొక్క సంఖ్యను ఆధారంగా చేసుకొని రోజుకు ఒక పరీక్ష అంశాలను నల్లబల్లపై రాయించడం జరుగుతుంది. పిల్లలు ప్రతి రోజు పరీక్ష రాసి ఆ రాసినటువంటి విషయాన్ని తల్లిదండ్రుల సమక్షంలో వాట్సాప్‌లో టీచర్లకు పంపిస్తారు. టీచర్లు వాటిని పరిశీలించి, సరిదిద్దిన అంశాలను పిల్లలకు తిరిగి పంపడం జరుగుతుంది. ఈ కార్యక్రమం వల్ల సెలవు రోజులలో కూడా పిల్లలు అభ్యసనానికి దూరం కాకుండా ఉండి సెలవులలో వారు పాఠ్యాంశాలను నేర్చుకొనుటకు దోహదపడుతున్నది.

పిల్లల ఇంటికి చదువు

కరోనా, వర్షాలు తదితర కారణాలతో పాఠశాలలకు సెలవులు ఎక్కువగా వచ్చిన సందర్భంలో "తల్లిదండ్రులే బోధకులు" "పిల్లల ఇంటికి చదువు" అనే కార్యక్రమంలో భాగంగా యూట్యూబ్ వేదికగా క్లాసులు చెప్పి ఆ లింకును వాట్సాప్‌లో పిల్లల తల్లిదండ్రులకు చేరవేసి "పిల్లల ఇంటికి చదువు"గా పంపడం జరుగుతున్నది.

ఈ విధంగా పిల్లల ఇంటికే పాఠ్యాంశాలు చేరవేయడంతో, తల్లిదండ్రులు వాటిని తమ పిల్లలతో అభ్యాసం చేయించడం జరుగుతున్నది. ఈ విధంగా తల్లిదండ్రులే బోధకులు అనే కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించడం జరిగింది. కరోనా సమయంలో 320 తరగతులను యూట్యూబ్ ద్వారా బోధించడం జరిగింది.

స్పోకెన్ ఇంగ్లీష్

చెట్టు, కుర్చీ, కూరగాయలు ఇలా ఒక్కొక్క విషయాన్ని ఒక్కొక్క రోజు తీసుకొని, ఆ విషయం గురించి నల్లబల్లపై రాసి, పిల్లలచే వాటిని గురించి మాట్లాడించి వీడియో తీసి, పిల్లల తల్లిదండ్రులకు వాట్సాప్ లో చేరవేసి, ఇంటి దగ్గర పిల్లలచే అభ్యాసం చేసేలా సుమారు 72 రోజులు స్పోకెన్ ఇంగ్లీష్ కార్యక్రమాన్ని చేపట్టడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమం వల్ల పిల్లలకు తమ పరిసరాలలోని అన్ని అంశాల గురించి ఇంగ్లీషులో తెలియజెప్పడంతో వారు వాటిని గురించి ఆంగ్లంలో మాట్లాడడం జరుగుతున్నది. దీని ద్వారా పిల్లల్లో రీడింగ్ స్కిల్ కూడా బాగా పెరిగింది.

చిత్రలేఖనం ద్వారా ఆంగ్ల భాష అభ్యసనం

ఈ కార్యక్రమంలో భాగంగా నల్లబల్లపై ఒక బొమ్మను గీసి ఆ బొమ్మ పేరును ఇంగ్లీషులో రాసి, చదివించి పిల్లలందరిచేత ఆ బొమ్మను గీయించడం జరుగుతుంది. ఆ బొమ్మ గురించి ఆంగ్లంలో వివరించడం జరుగుతుంది. పిల్లలు అలా గీసిన బొమ్మల గురించి ఇంగ్లీషులో చాలా చక్కగా నేర్చుకుంటున్నారు. ఈవిధంగా అన్ని తరగతుల విద్యార్థులకు చిత్రలేఖనంతో పాటు ఇంగ్లీషు చదవడం, రాయడం కూడా నేర్చుకోవడం జరుగుతున్నది.

మోడల్ స్కూల్ సీట్ల సాధన

ప్రతి సంవత్సరం పిల్లలకు మోడల్ స్కూల్ కోచింగ్ ఇవ్వడం జరుగుతుంది. ప్రవేశ పరీక్షకు సంబంధించిన ప్రశ్నలు నల్లబల్లపై రాసి ఓ.ఎం.ఆర్. షీట్లను కూడా ఇచ్చి పరీక్షపై అవగాహన కల్పించడం జరుగుతున్నది. మోడల్ స్కూల్ మాదిరి పరీక్ష రూపంలో అన్ని సబ్జక్టులను ప్రతి రోజు నేర్పడం జరుగుతుంది. ప్రతీ సంవత్సరం 7, 8 సీట్లు రావడంతో పాటు గత సంవత్సరం 11 మోడల్ స్కూల్ సీట్లు రావడం జరిగింది. దీనికి కారణం "ఈ రోజు పాఠ్యాంశాలు" అనే కార్యక్రమం.

ప్రయోగాలు, క్షేత్ర పరిశీలనలతో పరిసరాల విజ్ఞాన అంశాల అభ్యసనం

పరిసరాల విజ్ఞానానికి సంబంధించి విద్యార్థులకు ప్రత్యక్ష అనుభూతి, సొంతంగా చేయడం, పాల్గొనడం కోసం ప్రయోగాలు నిర్వహించడం జరిగింది. అదేవిధంగా పంట పొలాల్లోకి తీసుకెళ్ళి ప్రతీ విషయాన్ని కూడా పిల్లలకు ప్రత్యక్షంగా పరిసరాలతో అనుసంధానించి బోధించడం జరుగుతుంది.

"మా అనుభవాలు" పుస్తక రూపకల్పన

ప్రతీ సంవత్సరం డిసెంబర్ 31వ తేదీన ఆ సంవత్సరంలో జరిగినటువంటి విషయాలను పిల్లలచే రాయించి, వాటిని చదివి ఆ అనుభవాలతో మా అనుభవాలను జోడించి "మా అనుభవాలు" పుస్తకాన్ని గత 8 సంవత్సరాలుగా కన్నుట్ట ప్రాథమిక పాఠశాల నుండి విడుదల చేయడం జరుగుతుంది. పుస్తక రూపకల్పన ద్వారా పిల్లల్లో ఆలోచన, విశ్లేషణ నైపుణ్యాలు పెరిగాయి. తప్పొప్పులు గుర్తించ గలుగుతున్నారు.

పిల్లలు - డాక్టర్లు

బోధన వినూత్నం.. అందరికీ ఆదర్శం

'పిల్లలు – డాక్టర్లు' కార్యక్రమంలో భాగంగా ఆరోగ్య సంబంధ విషయాలను పిల్లలకు చెప్పి, పిల్లలచే ఇంటి దగ్గర వారి తల్లిదండ్రులకు కూడా చెప్పించడం జరుగుతుంది. ఆరోగ్యకరంగా ఏవిధంగా ఉండాలి? పరిశుభ్రంగా ఏవిధంగా ఉండాలి? అనే విషయాలను పిల్లలు ఇంటి దగ్గర తల్లిదండ్రులకు చెప్పి వారిచే ఆచరింపజేయడం జరుగుతుంది. పై కార్యక్రమాలతో పాటు ప్రతి రోజు పిల్లలతో ధ్యానం చేయడం, తల్లిదండ్రుల పట్ల గౌరవ భావం కలగడానికి వారే "కనిపించే దేవుళ్ళు" అనే

ఉపాధ్యాయుడికి రాష్ట్రస్థాయి పురస్కారం

పాలనాప్రాంగణం, న్యూస్‌టుడే: బోథ్ మండలం కన్నుట్ట గ్రామ పాఠశాల ఉపాధ్యాయుడు చిలక సతీష్ రాష్ట్రస్థాయి ఉత్తమ పురస్కారానికి ఎంపికయ్యారు. కొవిడ్ విపత్కర వేళ విద్యార్థులకు ఆన్‌లైన్ బోధనను అందించినందుకుగాను గాంధీ గ్లోబల్ ఫ్యామిలీ సంస్థ ఫౌండేషన్ పురస్కారానికి ఎంపికచేశారు. ఈ నెల 26న రాష్ట్ర రాజధానిలో విద్యాశాఖ మంత్రి సబితా ఇంద్రారెడ్డి చేతుల మీదుగా పురస్కారం అందజేస్తు సుట్టు సంస్థ చైర్మన్ రాజేందర్‌రెడ్డి తెలిపారు.

చిలక సతీష్

భావన కలిగించడానికి తమ తల్లిదండ్రులకు పాఠశాలకు వచ్చే ముందు వారి కాళ్ళు మొక్కి రావడం, ఇది ఒక అలవాటుగా మారేటట్లు చేయడం పాఠశాల సిబ్బంది యొక్క కృషి వెలకట్టలేనిది. ఇందుకు పిల్లలు మరియు తల్లిదండ్రులు ఎంతో సంతోషపడుతున్నారు. బడిలో ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణం కల్పించడానికి చెట్ల పెంపకం వల్ల స్వచ్ఛమైన గాలి, నీడ, అందుకే చెట్లను సంరక్షించడానికి, చెట్లకు నీళ్ళు పోవడానికి, పాదులు తీయడం మొదలగు పనులు విద్యార్థులతో చేయించడం ద్వారా 'ప్రకృతిని మనం కాపాడితే... ప్రకృతి మనల్ని కాపాడుతుంది' అనే సందేశాన్ని తాము చేసే పనుల ద్వారా విద్యార్థులు వాస్తవాన్ని గ్రహిస్తున్నారు. ఇలా పాఠశాలలో పలు కార్యక్రమాలతో పిల్లల అభ్యసనకు ప్రాధాన్యతనిస్తూ అలాగే వారికి మంచి అలవాట్లు పెంపొందించడానికి ఎంతో ప్రయత్నం జరుగుతుంది.

పిల్లల అభిప్రాయాలు

మాకు పాఠశాలలో చెప్పిన విషయాలను, సాయంత్రం వాట్సాప్ లో మా అమ్మానాన్నలకు టీచర్లు పంపుతున్నారు. మా అమ్మానాన్నలు కూడా ఫోటోలను చూసి దగ్గరుండి చదివిస్తున్నారు. దీని వలన ఎప్పుడైనా పాఠశాలకు రాకుండా బంధువుల ఇంటికి వెళ్ళిన సమయంలో పాఠశాలలో ఏం చెప్పారో కూడా తెలుస్తుంది.

- సుచరిత, 4వ తరగతి

మాకు రోజు స్పోకెన్ ఇంగ్లీష్ చాలా చక్కగా చెబుతున్నారు. వాటిని వీడియో తీసి మా నాన్నకు పంపుతున్నారు. అలాగే ప్రతి రోజు ఒక బొమ్మను గీసి మాకు డ్రాయింగ్ నేర్పుతున్నారు. ఆ తర్వాత ఆ బొమ్మ పేరును ఇంగ్లీషులో రాయించి మాకు చక్కగా అర్థం చేయిస్తున్నారు. నేను ఆనందంగా ఇంగ్లీష్ నేర్చుకుంటున్నాను.

- మోక్ష, 4వ తరగతి

మా పుస్తకంలోని విషయాలను ఆడుతూ పాడుతూ ఆటపాటల రూపంలో అర్థం చేయిస్తూ టీచర్లు చెబుతున్నారు. పాఠ్యాంశంలోని విషయాలను పరిసరాలలోకి అనగా మా ఊరిలోకి తీసుకెళ్ళి ప్రత్యక్షంగా మాకు చూయిస్తూ చెబుతున్నారు. మాతో రైతుల వేషధారణ వేయించి రైతుల చెప్పారు.

- సాయి వర్ణిత్, 4వ తరగతి

మేము ఇద్దరం అక్క చెల్లెలము. విద్యార్థులు, వారి తల్లిదండ్రులు అందరూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలని, 'పిల్లలు – డాక్టర్లు' కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించారు. దీంతో మాకు, మా తల్లిదండ్రులకు ఆరోగ్యంపై అవగాహన కలిగింది. వాటిని పాటిస్తున్నాం.

- వరలక్ష్మి, 5వ తరగతి

- శ్రీవర్షిణి, 4వ తరగతి

ప్రగతికి బాటలు వేసిన భిన్న బోధనా వ్యూహాల అమలు

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, మద్దికల్, మం. భీమారం,
జిల్లా	:	మంచిర్యాల
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎన్. సునీత
ఫోన్ నెంబర్	:	6301656510
ఉపాధ్యాయురాలి పేరు	:	దరిపెల్లి స్వరూప
ఫోన్ నెంబర్	:	9912965549
మెయిల్ ఐడి	:	swarupadaripelli@gmail.com

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్ జిల్లా నేటి మంచిర్యాల జిల్లాలోని 18 మండలాల్లో భీమారం మండలం ఒకటి. మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, మద్దికల్ మండల కేంద్రానికి 8 కి.మీ. దూరంలో కలదు. ప్రస్తుతం పాఠశాలలో 1 నుండి 7 తరగతుల వరకు 46 మంది విద్యార్థులు కలరు. ఐదుగురు టీచర్లు పని చేస్తున్నారు. ఇక్కడ ఎస్సీ, ఎస్టీ కోయ జనాభా ఎక్కువ. వీరి కల్మషం లేని ప్రేమ, అమాయకమైన మాట తీరు అందరినీ కట్టి పడేస్తాయి.

భాషా బోధనా వ్యూహాలు

మాతృ భాష దోషాలు లేకుండా నేర్చుకోగలిగినట్లయితే ఇతర అన్ని భాషలను సులభంగా నేర్చుకోవచ్చు. తెలుగు భాషను విద్యార్థులకు అర్థవంతంగా అక్షర దోషం లేకుండా నేర్పించడం చాలా కష్టం. పాఠ్యపుస్తకాలలో ఉన్న వివిధ కృత్యాలను పిల్లలతో చేయిస్తూ బోధన సులభతరం కావడానికి వివిధ రకాల బోధనాభ్యసన సామగ్రిని, అలాగే తరగతి గోడలపై వర్ణమాలను, గుణింతాలను చక్కని రంగులతో వేయించి పిల్లలతో వల్లె వేయించడం జరిగింది.

పిల్లలు ఆసక్తిగా అభ్యసించేలా తయారుచేసి వారికి మౌలిక భాష సామర్థ్యాల పట్ల అవగాహన కల్పించడం జరిగింది. వీటన్నింటి ద్వారా ప్రాథమిక స్థాయిలోని పిల్లలందరూ సరళ పదాలు, గుణింత పదాలు, ద్విత్వాక్షర పదాలు-రూపం మారే ఒత్తులు, ద్విత్వాక్షర పదాలు-రూపం మారని ఒత్తులు, సంయుక్తాక్షర పదాలు, సంశ్లేషాక్షర పదాలు, ఆటలు, పండుగలు, తెలుగు వారాలు, తిథులు, తెలుగు మాసాలు, ఋతువులు, కాలాలు, సంవత్సరాలు, భాషాభాగాలను పిల్లలకు కృత్య రూపంలో అందుబాటులోకి తేవడం జరిగింది. ఇవి బోధనాభ్యాసాన్ని బాగా సులభతరం చేశాయి. ప్రతీ పాఠ్యాంశాన్ని కృత్యాల రూపంలో చేయించడం, పిల్లలు స్వేచ్ఛగా పాల్గొనేలా చేయడం

ద్వారా ఇది సాధ్యమయ్యింది. పాఠ్యపుస్తకాన్ని పూర్తి స్థాయిలో వినియోగించుకోవడం జరిగింది.

పిల్లల స్థాయిని బట్టి కథా వాచకాలను ఇచ్చి చదివించడం, చదివిన తర్వాత కథను పొడిగించి రాయమనడం, అలాగే లేఖలు రాయించడం, వారిని సొంతమాటల్లో చెప్పమనడం ద్వారా వివిధ రకాల పండుగలు, మహనీయులు మరియు వారికి ఇష్టమైన స్థలం/ వ్యక్తి/ కూరగాయలు/ వాహనం గురించి మాట్లాడించడం ద్వారా వారిలో ఉన్న భాషా దోషాలను నివారించడం జరిగింది. దీని ద్వారా వారు అక్షర దోషాలు, భాషా దోషాలు లేకుండా అనర్గళంగా మాట్లాడగలుగుతున్నారు.

కృత్యాధార బోధన వల్ల విద్యార్థులలో భయం, మొహమాటం తొలగిపోయి సులభతరంగా నేర్చుకోవడం జరుగుతున్నది. తద్వారా పాఠశాలకు గైర్హాజరయ్యే పిల్లల శాతం చాలా తగ్గింది. ప్రతి నెలా జరిగే బాలసభ పిల్లలకు తెలుగు భాషపై గల పట్టును ప్రతిబింబిస్తుంది. వాడుక భాష నుండి పుస్తకభాషలోనికి పిల్లలను తీసుకొని రావడానికి కృత్యాధార బోధన ఒక అద్భుతమైన మార్గం.

ఆంగ్ల భాష బోధన వ్యూహాలు

సహజంగా చాలా మంది పిల్లలకు ఇంగ్లీష్ అంటే భయం ఉంటుంది. పాఠశాల స్థాయిలోనే చిన్న చిన్న మెళకువలతో విద్యార్థుల్లో ఉన్న భయాన్ని పోగొట్టినట్లయితే ఆంగ్ల భాషపై మక్కువ ఏర్పడుతుంది. ఏ సబ్జెక్టు అయినా నచే బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని ఉపయోగించి కృత్యాధారంగా బోధిస్తే ఫలితాలు, ప్రగతి సాధించడం సులువు అవుతుంది. ఆంగ్లంలో కూడా అక్షరాలను నేర్పించే క్రమంలో ముందుగా వారి చుట్టూ ఉన్న, వారికి రోజు కనిపించే వస్తువుల పేర్లను, జంతువుల పేర్లను వారితో ఇంగ్లీషులో చెప్పించడం చేస్తే అది మంచి ఫలితాలను ఇస్తుంది.

నిత్యజీవితంలో తరచుగా పిల్లలు వాడే ఆంగ్ల పదాలను తరగతి గదిలో గుర్తింపజేయడం ద్వారా ఫలితం సులభంగా సాధించవచ్చు. ఇందుకు 1 నుండి 2 నెలల సమయం పడుతుంది. చేప ఆకారంలో ఆంగ్ల అక్షరాల బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని తయారుచేసి క్యాపిటల్ లెటర్స్‌ను, స్మాల్ లెటర్స్‌ను పరిచయం చేయడం, తరగతి

గోడపై ఉన్న ఆంగ్ల పదాలను పిల్లలచే గమనింపజేస్తూ, అనిపిస్తూ, చూసి రాయించడం వలన విద్యార్థులు చక్కగా అక్షరాలను రాయడం నేర్చుకున్నారు. ఆ తర్వాత వివిధ రకాల రంగులను, వివిధ రకాల జంతువుల పేర్లను, కూరగాయల పేర్లను, నెలలు, వారాలు, రోజులను పరిచయం చేయడం ద్వారా 3 నెలల సమయంలో విద్యార్థులు ఆంగ్లంలో చాలా ప్రగతి సాధించారు. పాఠ్యపుస్తకం ఆధారంగా చేసుకుని కృత్యాధారంగా విద్యార్థులు పాల్గొనేలా చేయడం ద్వారా ఇది సాధ్యమైంది.

ప్రస్తుతం ప్రతి తరగతిలో 80% మంది ఆంగ్ల పాఠ్యాంశాలను అనర్గళంగా చదవగలుగుతున్నారు. అదేవిధంగా స్టోరీ చార్టులను పిల్లలకు అందుబాటులో ఉంచడం జరిగింది. ఇంగ్లీషు క్లాసులో పిల్లలు తప్పనిసరిగా ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడతారు. వ్యాకరణ దోషాలతో సంబంధం లేకుండా నిర్భయంగా ఇంగ్లీషులో మాట్లాడడంలో ఆసక్తి చూపిస్తున్నారు.

సైన్స్ బోధనా వ్యూహాలు

పాఠశాలలో సైన్స్ సామాగ్రిని అందుబాటులోకి తేవడం, ప్రయోగశాల పరికరాలను విద్యార్థులకు పరిచయం చేస్తూ, వాటిని ఉపయోగిస్తూ పిల్లలచే ప్రయోగాలు చేయించడం వల్ల వారికి భావనల అవగాహన సులభంగా జరుగుతున్నది. 6, 7 తరగతుల విద్యార్థులకు మైక్రోస్కోపులో రకరకాల స్లైడ్లను చూపించడం వలన వారిలో అమితమైన ఆనందం, నేర్చుకోవాలన్న జిజ్ఞాస పెంపొందింది. ప్రాథమిక తరగతిలో మొక్కల వేర్లు, కాండ వ్యవస్థ, మొక్కల పెరుగుదల, వాతావరణంలోని మార్పులు, పెంపుడు జంతువులు, పంటలు, పరిసరాల పరిశుభ్రత, వ్యవసాయం, ఆహారం, భారతదేశ సంస్కృతి, బాలల హక్కులు, భద్రతా చర్యలు, మన రాజ్యాంగం వంటి వాటిపట్ల ఆసక్తిని కలిగించే ప్రాజెక్టు పనులను, అన్వేషణ కృత్యాలను పిల్లలతో చేయించడం జరుగుతున్నది. ఈ విధంగా క్షేత్ర పర్యటనలు నిర్వహించడం వలన పిల్లలు మరింత విషయ పరిజ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకొని సులభంగా భావనలను అవగాహన చేసుకుంటున్నారు. సైన్స్‌కు సంబంధించి మానవ జీర్ణ వ్యవస్థ, ఇతర వ్యవస్థల చిత్రాలను తరగతిగది గోడలపై రంగులతో వేయించడం వలన శరీర అంతర్భాగాలపై ఒక నిర్దిష్టమైన అవగాహన ఏర్పడింది.

ఈ రకమైన బోధనతో పిల్లల్లో ఉన్న అమూర్త భావనలను వెలికి తీయడం జరిగింది.

సమాజం, సహపాఠ్య కార్యక్రమాలతో సర్వతోముఖాభివృద్ధి

ఎన్నో కష్టాలను మిగిల్చిన కోవిడ్ మహమ్మారిని విజయవంతంగా ఎదుర్కొని పాఠశాలలను పునఃప్రారంభించుకున్నాము. ఇలాంటివి భవిష్యత్తులో ఒకవేళ సంభవిస్తే వాటిని అన్ని రకాలుగా ఎదర్కొనగలిగే సామర్థ్యాన్ని పెంచుకునేందుకు పిల్లల్లో అవగాహన కలిగించాము. బాలసభలను సమర్థవంతంగా నిర్వహించి మండలంలో ప్రథమ బహుమతిని సాధించాము. స్కూల్ గార్డెనింగ్, సెల్ఫ్ గవర్నమెంట్ డే, నో బ్యాగ్ డే తో పాటు వివిధ పోటీలను నిర్వహించడం వలన మానసిక, చలన నైపుణ్యాల అభివృద్ధి జరిగి, నేర్చుకోవాలనే జిజ్ఞాస పెరిగింది.

మధ్యాహ్న భోజనం తరవాత విద్యార్థులకు అవసరమయ్యే సంపూర్ణ ఆహారం అందేలాగా ప్రణాళిక అమలుపరుస్తున్నాము. దీని ద్వారా పౌష్టికాహార లోపం గల పిల్లల శాతాన్ని తగ్గించగలిగాము. Prevention is better than cure అనే సూత్రాన్ని పాటిస్తూ విద్యార్థులకు వచ్చే కాలానుగుణ వ్యాధుల గురించి పిల్లలకు అవగాహన కల్పించాము. పేరెంట్–టీచర్ మీటింగ్ ద్వారా విద్యార్థుల యొక్క ప్రతిభాపాఠవాలను ఎప్పటికప్పుడు ప్రతి నెల తల్లిదండ్రులకు తెలియజేస్తాము. గ్రామంలో ఉన్న యువకుల సహాయంతో పాఠశాల సమయం అనంతరం వివిధ రకాల ఆటలను, యోగాసనాలను విద్యార్థులు నేర్చుకుంటున్నారు. వివిధ రకాల సంఘ, సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు పాఠశాలలో నిర్వహించడం వల్ల విద్యార్థులకు సమాజం పట్ల గౌరవమైన భావన కలిగి, నైతిక బాధ్యతతో మెలిగి, మంచి పౌరులుగా ఎదుగుతారు.

పిల్లలు రాసిన కథలు

పాఠశాల పేరు	:	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, మేళ్ళ చెరువు
జిల్లా	:	సూర్యాపేట
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	పి. నారపరెడ్డి
ఫోన్ నెంబర్	:	7989792167
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	ముక్కామల జానకీరామ్
ఫోన్ నెంబర్	:	6305393291
మెయిల్ ఐడి	:	zphsmellacheruvu1@gmail.com

నా పేరు ముక్కామల జానకీరామ్. సూర్యాపేట జిల్లాకు 60 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్న జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల మేళ్లచెరువులో స్కూల్ అసిస్టెంట్ (తెలుగు)గా పని చేస్తున్నాను. మా పాఠశాలలో దాదాపు 200 మంది విద్యార్థులు ఉన్నారు. నేను జనవరి 2022 సంవత్సరంలో 317 జీవోలో భాగంగా నల్లగొండ జిల్లా నాంపల్లి పాఠశాల నుండి మేళ్లచెరువు పాఠశాలకు బదిలీ అయ్యాను.

నేను కథలు, కవితలు, పాటలు రాస్తాను. దాదాపు 13 కథలు వివిధ ప్రముఖ దినపత్రికల్లో ప్రచురితం అయ్యాయి. ఈనాడులో ఐదు కథలు ప్రచురితం అయ్యాయి.

విద్యార్థులకు కథల పట్ల ఆసక్తి కలిగించడానికి ప్రతిరోజు వివిధ దినపత్రికలలో వచ్చే కథలు తరగతి గదిలో చదివి వినిపించేవాడిని. ఆ కథలు ఏ విషయాన్ని గురించి చెబుతున్నాయి అని విద్యార్థులతో చర్చించే వాడిని.

కథలు రాసేటప్పుడు ఏ ఏ అంశాలను పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి, వస్తువు, శైలి, శిల్పం మొదలైన పదాలను విద్యార్థులకు పరిచయం చేశాను. మన చుట్టూ జరుగుతున్న విషయాలను పరిశీలిస్తూ ఆ వ్యక్తులను పక్షులుగా, జంతువులుగా ఊహించుకొని చిన్నచిన్న కథలు వ్రాయించాను.

పాఠశాల గ్రంథాలయంలో ఉన్న కథల పుస్తకాలను విద్యార్థులకు ఇచ్చి కథలు చదివించేవాడిని.వారు చదివిన కథలపైన వాళ్ళ అభిప్రాయాలు చెప్పించేవాడిని.

స్వతహాగా నేను కూడా బాలల కథలు రాస్తాను. కాబట్టి నా కథలు వివిధ దినపత్రికల్లో వచ్చినప్పుడు వాటిని తరగతి గదిలో విద్యార్థులకు చదివి వినిపించేవాడిని. ఆ కథలో ఏమి అర్థం అయిందో అడిగి విద్యార్థులతో చెప్పించేవాడిని. అలా స్ఫూర్తి పొందిన విద్యార్థులు మేము కూడా కథలు రాస్తాం, మా కథలు కూడా దినపత్రికలకు పంపించండి అని అడిగినప్పుడు చాలా సంతోషించి విద్యార్థులకు కథలు రాయడంలో మెళకువలు నేర్పించాను.

మా పాఠశాల పేరు మీద 'మేళ్లచెరువు కథా కార్యశాల' అనే వాట్సాప్ సమూహాన్ని ఏర్పాటు చేసి ప్రతి రోజు దినపత్రికల్లో వచ్చే కథలు పెట్టి విద్యార్థులు చదివేలా ప్రోత్సహించాను.

మా పాఠశాల రాసిన మొదటి కథ నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రికలో ప్రచురితమయ్యింది. 6వ తరగతి చదువుతున్న నిఖిత రాసిన 'ఓర్పు' అనే కథలో తన తండ్రి వ్యవసాయం చేసినప్పుడు పంట నష్టం వస్తే చనిపోవాలనుకుంటాడు. అది చూసిన నిఖిత తన తండ్రిని అడ్డుకుంటుంది. నాన్న ఈ సంవత్సరం కాకపోతే మరో సంవత్సరం పంట పండుతుంది. ఓర్పుగా ఉండాలి. నువ్వు లేకుంటే ఎలా అని ఏడుస్తుంది. అలా 'ఓర్పు' అనే కథను ఆ విద్యార్థి చాలా చక్కగా రాసింది.

9వ తరగతి విద్యార్థిని సరిత రాసిన కథ 'చదువు విలువ'. ఈ కథ ప్రజాశక్తి దినపత్రికలో ప్రచురితం అయింది. ఆ కథలో తండ్రికి గల ఒక్కగానొక్క కూతురు గారాబంగా పెంచితే ఆ అమ్మాయి వివిధ కారణాలు చెప్పి డబ్బు తీసుకొని దుబారా ఖర్చులు చేస్తుంది. ఒక వృద్ధుడు చెట్టు కింద కూర్చొని విద్యార్థులకు పాఠాలు బోధిస్తూ ఎప్పుడూ పుస్తకాలు చదువుతుండేవాడు. అది గమనించిన విద్యార్థిని అతనితో మాట్లాడాక చదువు గొప్పతనాన్ని తెలుసుకొని బాగా చదువుకుని ప్రయోజకురాలు అవుతుంది.

9వ తరగతి విద్యార్థిని స్రవంతి రాసిన కథ 'దురాశ'. ఇది నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రికలో ప్రచురితమయింది. 9వ తరగతి విద్యార్థి ఎస్.కె. సమీర్ రాసిన కథ 'చీమ మేలు'. ఇది ప్రజాశక్తి దినపత్రికలో ప్రచురితం అయింది. ఈ కథ లో నది కాలుష్యం ఐతే ఆ నీరు తాగి చెట్టు చనిపోతుంది. దయచేసి నదిలో ప్లాస్టిక్, మురుగు నీరు వేయకండి. మా చిన్ని ప్రాణులు ప్రాణాలు కోల్పోతున్నాయి అని చెట్ల ఆకులపై రాస్తుంది చీమ. అది చూసిన ప్రజలు మారుతారు. నది చీమతో నీ మేలు మర్చిపోలేను అంటుంది.

'దటీజ్ మహి' తొమ్మిదవ తరగతి విద్యార్థిని మహిత రాసిన కథ. ఈ కథ విద్యార్థిని మెడ వంకరగా ఉంటే తోటి స్నేహితులు వెక్కిరిస్తారు. తన మామయ్య మానవ శరీరము భగవంతుడు

ఇచ్చినది. దానిని గురించి ఆలోచించక నీ సామర్థ్యాలపై నువ్వు పట్టు సాధించు. నిన్ను ఇప్పుడు వెక్కిరించినవాళ్ళే నిన్ను పొగుడుతారని ధైర్యం చెబుతాడు. మహిత బాగా చదువుకొని పదో తరగతిలో మొదటి స్థానం సంపాదిస్తుంది. అందరూ దట్ ఈజ్ మహి అని మెచ్చుకుంటారు అని చెప్పే కథ.

'నమ్మకం' అనే కథ ఎస్.కె.రిజ్వాన రాసింది. ఈ కథ నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రికలో ప్రచురితం అయ్యింది. ఈ కథలో నమ్మకం ఉంటే ఏదైనా సాధించగలం అనే విషయాన్ని జంతువుల ఆధారంగా చెబుతుంది. ఇంకా వివిధ కథలు వివిధ పత్రికలలో ప్రచురితమవుతున్నాయి. ఇలా విద్యార్థులు కథలు రాయడము, అవి వివిధ దినపత్రికల్లో ప్రచురితం కావడం, వారిని ప్రార్థనా సమయంలో అందరి ముందు ప్రశంసించడం వల్ల మిగతా విద్యార్థులు కూడా వీరిని స్ఫూర్తిగా తీసుకొని ఇంకా చాలా కథలు రాస్తున్నారు. అలా రాసే సమయంలో గమనించిన అక్షర దోషాలను గుర్తించి వాటిని సరిచేయించేలా అభ్యాసం చేయించడం జరిగింది. అక్షర దోషాలతో పదాలు రాసినను చదివేటప్పుడు సరిగ్గా చదువుతున్నారు. చదువడం, రాయడం మధ్య తేడాలు తెలియజేసి అవగాహన కల్పించడం ద్వారా అక్షర దోషాలను నివారించడం జరుగుతోంది. ఈ విధానంతో కొంత ప్రగతి కనబడుతోంది.

కథలు రాయడం వల్ల విద్యార్థుల్లో ఆలోచన శక్తి పెరుగుతుంది. సమాజం పట్ల అవగాహన ఏర్పడుతుంది. విచక్షణా జ్ఞానం పెరుగుతుంది. సమాజాన్ని, వ్యక్తులను పరిశీలించగలుగుతారు.

విద్యార్థులు చెడు వ్యసనాలకు అలవాటు పడకుండా, సమయం వృధా చేయకుండా కథలు రాయడం వల్ల చదవడం, రాయడం అనే అభ్యసన ఫలితాలు కూడా సాధించగలిగారు. మా విద్యార్థులు ఆ దిశగా అడుగులు వేయడం చాలా సంతోషించదగిన విషయం. కొంతమంది విద్యార్థులు చిత్రాలను కూడా గీశారు. దాదాపు 20 చిత్రాల వరకు ఈనాడు దినపత్రికలో ప్రచురితమయ్యాయి. ఇందుకు మా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు ఎంతో సహకారం అందించారు.

మా పిల్లల మాటలు

నా పేరు ఎస్.కె. రిజ్వాన. నేను ఎనిమిదో తరగతి చదువుతున్నాను. మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు మమ్మల్ని బాగా ప్రోత్సహిస్తారు. నేను మొదట బొమ్మలు వేశాను. అవి ఈనాడు దినపత్రికలో వచ్చాయి. తర్వాత కథలు ఎలా రాయాలో చెప్పారు. మా సార్ కూడా కథలు రాస్తారు. నా పేరు కూడా పేపర్లో రావాలని నేను రెండు, మూడు కథలు రాశాను. అవి సార్‌కి చూపిస్తే కొన్ని సలహాలు, సూచనలు చేశారు. ఆ విధంగా 'నమ్మకం' అనే కథ రాశాను. నా కథ నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రికలో ప్రచురితమయ్యింది. నా జీవితంలో మరచిపోలేని రోజు ఆ రోజు. కథలు రాయడం నాకు చాలా సంతోషాన్ని ఇస్తుంది.

నా పేరు సరిత. నేను జడ్పీహెచ్ఎస్ మేళ్లచెరువు పాఠశాలలో 9వ తరగతి చదువుతున్నాను. మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు చిన్నచిన్న కథల పుస్తకాలు ఇచ్చి మాతో కథలు చదివించేవారు. అలా కొన్ని నెలల తర్వాత మీరు కూడా కథలు రాయండి అని కథలు ఎలా రాయాలో మెళకువలను నేర్పించారు. అలా మెళకువలు నేర్చుకుని నేను రాసిన కథ 'చదువు విలువ'. ఈ కథ ప్రజాశక్తి దినపత్రికలో ప్రచురితమయ్యింది. నా పేరును పత్రికలో చూసుకోవడం, చాలా మంది నా కథను మెచ్చుకోవడం నాకు చాలా ఆనందాన్ని కలిగించింది.

నా పేరు మహిత. నేను సూర్యాపేట జిల్లా మేళ్లచెరువు మండలంలో జడ్పీహెచ్ఎస్ మేళ్లచెరువు పాఠశాలలో 9వ తరగతి చదువుతున్నాను. మా తెలుగు ఉపాధ్యాయులు చాలా చక్కగా పాఠాలు అర్థమయ్యే విధంగా చెబుతారు. అలా చెబుతూనే కథలు ఎలా రాయాలో కూడా చెప్పారు. నేను రాసిన కథ 'దటీజ్ మహి' ప్రజాశక్తి దినపత్రికలో ప్రచురితమైంది. అందరూ నన్ను మెచ్చుకుంటుంటే నాకు చాలా ఆనందం వేసింది. మా ఉపాధ్యాయులు మమ్మల్ని బాగా ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

అక్షర సేద్యం

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, నర్సింగరావుపల్లె మం. నిజాంసాగర్,
జిల్లా	:	కామారెడ్డి
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	వి. రాఘవేందర్
ఫోన్ నెంబర్	:	9440095077
ఉపాధ్యాయిని పేరు	:	డాక్టర్ వెంకన్నగారి జ్యోతి
ఫోన్ నెంబర్	:	9440459222
మెయిల్ ఐడి	:	venkannagarijyothi@gmail.com

నా పేరు డాక్టర్ వెంకన్న గారి జ్యోతి. నేను కామారెడ్డి జిల్లా నిజాంసాగర్ మండలంలోని యుపిఎస్ నర్సింగరావుపల్లె టీచరుగా పనిచేస్తున్నాను.

నేను నా పాఠశాల

ఈ గ్రామంలో నేను ఆరు మాసాల నుండి నివసిస్తున్నాను. కర్ణాటక, మహారాష్ట్ర, తెలంగాణ సరిహద్దు గ్రామమైన ఈ మారుమూల అటవీ ప్రాంతం నరసింగరావు పల్లె తల్లి బడిలో నేను సేదతీరుతున్నప్పటికీ ఏదో అసంతృప్తి నన్ను వెంటాడుతూనే ఉంది. ఆ అంశం ఏమిటంటే నేను టీచరుగా పని చేస్తున్నాను, కానీ నా విద్యార్థులకు పాఠాలు చదవడం, రాయడం, లెక్కలు చేయడం రావడం లేదు అనేది. దీనికి కారణం ఏమిటని సుదీర్ఘంగా ఆలోచించాను.

కరోనా కారణంగా విద్యార్థులు రెండు సంవత్సరాలు ప్రత్యక్ష బోధనకు దూరం కావడం, టీవీలకు ఫోన్లకు దగ్గర కావడం వల్లనే వారికి కనీస సామర్థ్యాలు రావడంలేదని అన్ని సబ్జెక్టుల్లో వెనుకబడినారని గుర్తించాను. ఈ వెనుకబాటుతనాన్ని అధిగమించడానికి తెలుగు, సామాన్య, సాంఘిక పాఠాలలోని పదాలను నల్లబల్లపై రాసి వాటిని చదివించడం, రాయించడం మొదలుపెట్టాను. ఆ సమయంలోనే విద్యార్థులు టీవీ సీరియల్స్ సుడిగుండంలో చిక్కుకున్నారనే అసలు విషయం నాకు అవగతమైంది. వారు పదప్రయోగాలు చేసేటప్పుడు టీవీ సీరియల్స్ లోని పాత్రల పేర్లు, సీరియల్స్ పేర్లు, కొన్ని సన్నివేశాలు అలవోకగా చెబుతున్నారు. అలాగే ఫోన్లలో ఉండే వివిధ యాప్‌ల గురించి చెబుతున్నారు. దాంతో పాటు వారు ఫోన్ లో చూడకూడని సన్నివేశాలు చూస్తున్నట్లు వారి నోటి నుండి వచ్చిన మాటలు వినిన క్షణం నేను నివ్వెరపోయాను. పాఠశాలలో ఉదయం 09.00 గంటల నుండి సాయంత్రం 04.15

నిమిషాల వరకు అందరం ఉపాధ్యాయులం అన్ని సబ్జెక్టులు బోధించినా మా బోధన బూడిదలో పోసిన పన్నీరులాగా అవుతున్నదని అర్థమయింది. దీనికి కారణం ఏమిటంటే విద్యార్థులు వారి ఇళ్లకు వెళ్ళగానే టీవీలలో, ఫోన్‌లో నిమగ్నమవడమే.

అక్షర సేద్యానికి అంకురార్పణ

విద్యార్థులను టీవీ సీరియళ్లు సునామీల చుట్టేయకుండా చూడాలని, ఫోన్ అగాథాలలో వారు పడిపోకూడదని, ఇందుకు అక్షర సేద్యం చేయాలని నిర్ణయించుకున్నాను. ప్రతి రోజు సాయంత్రం 06.00 గంటల నుండి 09.00గంటల వరకు మా నరసింగరావు పల్లెలోని 10 మంది విద్యార్థుల ఇంటి వద్దకు వెళ్లి, వారు ఆ సమయంలో వివిధ సబ్జెక్టులు అనగా తెలుగు, హిందీ, ఇంగ్లీష్, సామాన్య శాస్త్రం, సాంఘిక శాస్త్రం చదువుకోవడం లేదా గణిత సమస్యలు చేయడాన్ని చూడాలని నిర్ణయించుకున్నాను. నాకు ఎవరి ఇంటికి వెళ్లాలి అనిపిస్తే వాళ్ళ ఇంటికి వెళ్తాను. ఎవరి ఇంటికి వచ్చేది ముందుగా వారికి చెప్పనని విద్యార్థులకు చెప్పాను.

విద్యార్థుల ఆరోగ్యం కొరకు ఆటలు ముఖ్యం. అందుకే సాయంత్రం 04:30 నుండి 05.55 నిమిషాల వరకు ఆటలు ఆడుకోవాలని సాయంత్రం 06.00 గంటల నుండి 09.00 గంటల వరకు చదువుకోవాలని చెప్పాను. ఆ సమయంలో నేను వెళ్లి చూసినప్పుడు ఏ విద్యార్థి ఆరుబయట కనిపించకూడదు, చదువుకుంటూ ఉండాలి అని చెప్పాను. ఇంటి దగ్గర వాళ్ళు ఏం చదివారో నోటు పుస్తకంలో రాసుకుని వస్తే, మరుసటి రోజు పాఠశాలలో ఆ విషయంపై మౌఖిక పరీక్ష లేదా లఘు పరీక్ష నిర్వహిస్తానని చెప్పాను. దానికి నేను పెట్టిన పేరు అక్షర సేద్యం. అందులో భాగంగా విద్యార్థులకు తెలుగు, ఇంగ్లీష్, సామాన్య శాస్త్రం, సాంఘిక శాస్త్రం చదవడం, రాయడం రావాలని, గణితంలో చతుర్విధ ప్రక్రియలు రావాలని విద్యార్థులకు వివరించాను. నేను సాయంత్రం 6 గంటలకు ఆరంభించి ఒక్కో ఇల్లు తిరుగుతూ పరిశీలిస్తే ఒక విద్యార్థి టీవీ చూస్తున్నాడు. మరొక విద్యార్థిని తన తల్లిదండ్రులతో కార్తీక దీపం సీరియల్ చూస్తున్నది. కొందరు విద్యార్థులు టీవీలో కార్టూన్లు చూస్తున్నారు. మరికొందరు విద్యార్థులు నా రాకను కూడా గమనించలేదు. ఇంకొందరు విద్యార్థులు వారి తల్లిదండ్రులు టీవీలు చూస్తుంటే దాని ముందు కూర్చొని చదవడం, రాయడం చేస్తున్నారు. నేను ఇళ్ళు సందర్శించడం చూసి ఇంత రాత్రి ఇళ్లలోకి టీచర్ ఎందుకు వస్తున్నదని కొందరు విద్యార్థులు, మరికొందరు ఈ ఊళ్లో మా ఇల్లే ఉందా అని వారిలో వారు మంతనాలు జరుపుకోవడం నాకు తెలిసింది.

సుమారు 800 జనాభా గల గ్రామంలోని పాఠశాల విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులతో "నేను టీచరును, మీ పిల్లల చదువును పర్యవేక్షించడానికి వచ్చానని, నాకు సహకరించమని, టీవీలు, ఫోన్లు పిల్లలకు దూరంగా ఉంచమని, వారిని ప్రశాంతంగా చదువుకునే వాతావరణాన్ని మీ ఇంట్లో కల్పించమని" కోరాను. విద్యార్థుల ఇళ్లలోకి వెళ్ళినప్పుడు పరిసరాలు మరియు వ్యక్తిగత పరిశుభ్రతపై కూడా వారికి అవగాహన కల్పించాను. విద్యార్థులు బ్రష్ చేయకుండానే అన్నం తినడం, స్నానం చేయకుండానే పాఠశాలకు రావడం తల దువ్వకపోవడం, బ్రష్ చేసుకుని ఊరంతా తిరుగుతూ అలాగే తాగునీరు మరియు వంటనీరు పట్టుకోవడం, కొందరు ఆ నీరు పట్టుకునే ప్రాంతంలో ఉమ్మి వేయడం, మురికి బట్టలు వేసుకోవడం, ఎక్కడబడితే అక్కడ బీడీలు తాగి పడేయడం, ఆరుబయట మలమూత్ర విసర్జనలు చేయడం, గమనించి అవి చేయకుండా చూడాలని విద్యార్థులకు, తల్లిదండ్రులకు అవగాహన కల్పించాను.

ఇంటి పక్కనే మురికి గుంటలు ఉండటం, ఒకరు నల్లా వద్ద బట్టలు ఉతుకుతుంటే, ఇంకొకరు తాగునీరు పట్టుకుంటుంటారు. అలా చేయకూడదని విద్యార్థులకు, వారి తల్లిదండ్రులకు వివరించాను. విద్యార్థులు శుభ్రంగా స్నానం చేసి ఇంటి వద్దనే ఏదైనా తిని రావాలని, పాఠశాలలో భోజనానికి ముందు శుభ్రంగా చేతులు కాళ్లు కడుక్కోవాలని, పాఠశాలలో ఇచ్చే పౌష్టిక ఆహారం, పప్పు, గుడ్లు, అన్నం తినాలని వారికి, వారి తల్లిదండ్రులకు వివరించాను.

నేను నరసింగరావుపల్లెకు వచ్చాక దక్కింది, పీకింది, ఎత్తుకుపోయింది మొదలైన మాండలిక పదాలు వీనులకు విందుగా బహు పసందుగా అనిపిస్తున్నాయి. ఎందుకంటే ఆ పదాలు నేను పర్యాయపద నిఘంటువులో మాత్రమే చూశాను. కానీ విద్యార్థులు ఇలాంటి పదాలు పలికినప్పుడు సరైన పదాలు మాట్లాడలేకపోతున్నారని హృదయం చివుక్కుమన్నది.

ప్రగతి పథంలో అక్షర సేద్యం

అభ్యసన సామాగ్రిగా హరివిల్లు లాంటి మన అందమైన పాఠ్యపుస్తకాలను మాత్రమే నేను ఉపయోగిస్తున్నాను. నేను నర్సింగారావు పల్లెలో 'అక్షర సేద్యం' సాయంత్రం 6 గంటల నుండి 9 గంటల వరకు కొనసాగిస్తున్నాను. నేను వెళ్లిన సమయంలో విద్యార్థులు ఏ సబ్జెక్టు చదువుతున్నారు, ఏ పాఠం చదువుతున్నారు నోట్ చేసుకొని ఉదయం పాఠశాల అసెంబ్లీలో సూక్ష్మంగా దాని గురించి వివరిస్తాను. తరగతి గదిలో రోజు విద్యార్థులతో పాఠం చదివిస్తాను. నేను ఇచ్చిన ఇంటిపనిపై పరీక్ష నిర్వహిస్తాను. కావున విద్యార్థులందరూ నా ఈ అక్షర సేద్యంలో అన్ని సామర్థ్యాలు సాధిస్తున్నారు. అక్షర సేద్యం వలన విద్యార్థులలో పోటీతత్వం పెరిగింది. చదవాలనే ఆసక్తి పెరిగింది.

అక్షర సేద్యం కార్యక్రమంలో భాగంగా నేను నిర్వహించిన మౌఖిక మరియు రాత పరీక్షలు, వాటి ఫలితాలు, ఆడియోలు 'మన ఊరు–మన వాళ్లు' అనే నర్సింగరావు పల్లె వాట్సాప్ లోకి పంపుతాను. దాంతో విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు నా శ్రమ మరియు తమ పిల్లల ప్రగతిని తెలుసుకోగలుగుతున్నారు. అందువలన నేను ఏ విద్యార్థి ఇంటికి వెళ్ళినను నన్ను వాళ్ళు అత్తగారి ఇంటి నుండి తల్లి గారి ఇంటికి వచ్చిన ఆడబిడ్డను చూసుకున్నంత అపురూపంగా చూసుకుంటున్నారు. అంతేకాకుండా వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత గురించి పరిసరాల గురించి నేను చెప్పిన మాటలు ఆచరిస్తున్నారు. అలా ఒక్కొక్క విద్యార్థి ప్రగతిని మరియు పరిసరాలను బట్టి ఒక్కో ఇంటి వారికి తగినంత సమయం కేటాయిస్తాను.

ఆదిలో ఎదురైన ఇబ్బందులు

నా అక్షర సేద్యం ప్రారంభించాక విద్యార్థులు నాకు మరింత దగ్గరయ్యారు. నేను ఈ అక్షర సేద్యం ప్రారంభించాక విద్యార్థుల ప్రగతితో పాటు వారి హాజరు శాతం కూడా పెరిగింది. విద్యార్థులు పల్లెలో ఉండి పాఠశాలకు రాకుండా ఉండలేరు. ఎందుకనగా నేను ఉండేది ఆ పల్లెలోనే కదా. నా వెనుక ప్రతిరోజు విద్యార్థుల సైన్యం వస్తుంది. మళ్ళీ సాయంత్రం నేను పాఠశాల నుండి ఇంటికి వచ్చేటప్పుడు నా విద్యార్థి సైన్యం నావెనకాలే వస్తూ తమ తమ గృహాలకు వెళ్తారు. నా ఈ అక్షర సేద్యానికి మొదట్లో కొన్ని అవరోధాలు కూడా వచ్చాయి. అవి ఏమిటంటే.... 'ఇలా ఎంత కాలం చేస్తారు, మీకు అవసరమా' సురాపానం సేవించి మత్తుగా మాట్లాడే కొందరు విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు, అంతేకాకుండా విద్యార్థులతో సురాపానం తెప్పించుకునేవారు, విద్యార్థులకు వారి ఇంటి వారే రాత్రివేళలో సురాపానం తాగించేవారు మాట్లాడిన మాటలు అవి.

ప్రస్తుతం అంతా అనుకూలం

ఇప్పుడు అదేమీ లేదు. ఆరు మాసాల నా అక్షర సేద్యంలో అందరూ జాగరూకులైనారు. నాకు ఇప్పుడు అడ్డంకులు ఏమీ లేవు. నేను నా అక్షర సేద్యం ఇలాగే కొనసాగిస్తాను. విద్యార్థులు అందరికీ అన్ని సబ్జెక్టులలో కనీస సామర్థ్యాలు వచ్చేవరకు ఆపను.

అవీ... ఇవీ సంగతులు

ఈ మారుమూల అటవీ ప్రాంతమైన నర్సింగరావు పల్లెలో సంబురంగా ఉన్న సంగతులే కాదు, సమస్యలూ ఉన్నాయి. ఇక నా ఈ కష్టాలు అక్బర్ బీర్బల్ కు చెప్పిన కాకుల లెక్క అంత. నేను ఉంటున్న ఇంటికి కిటికీలు ఉన్నాయి కానీ వాటికి తలుపులు లేవు. పరదాలు కట్టుకొని ఉంటున్నాను. నా స్నేహితులు పాలపిట్టలు, కొంగలు, కోళ్లు, పావురాలు. నా ఆప్తులు దోమలు, కోతులు, కప్పలు. ఎందుకంటే నేను ఉన్న అద్దె ఇల్లు పొలంలో ఉంది. పల్లెటూరే గాని పాలు, పెరుగు దొరకవు. పప్పు, ఉప్పు పుట్టదు. పోస్టాఫీస్ లేదు. ప్రాథమిక ఆరోగ్య కేంద్రం అసలే లేదు. సంతకెళితే కానీ సామాన్లు సరుకులు, కూరగాయలు దొరకవు. ఈ పరిస్థితుల్లో సంత నుండి అవసరమైనవి తెచ్చి సహాయం అందించే సోదరుడు మా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీ రాఘవేందర్ సార్ గారు.

మా నరసింహారావు పల్లె రైతన్నలు వరి, జొన్న, చెరకు, పత్తి పంటలు పండిస్తారు. కానీ కూరగాయలు ఎక్కువగా పండించరు. ఎందుకంటే మా పల్లెలో మర్కటాలు కాయగూరలను పెరగనివ్వవు. అవి పల్లెల్లో మాతో పాటుగా నివసిస్తున్నాయి. మా పల్లెలో రాత్రివేళలో నక్కల కూతలు, గుడ్లగూబల అరుపులు వినిపిస్తాయి, తెల్లవారుజామున నెమళ్ళ అరుపులు, కోడికూతలు వినిపిస్తాయి. నర్తించే నాట్య మయూరాలు కనులకు విందు చేస్తాయి.

చివరి మాట....

సాయంత్రం 6 గంటల నుండి తెల్లవారుజామున 5 గంటల వరకు నర్సింగరావుపల్లె చుట్టూ ఉన్న అడవుల్లో అడవి దున్నలు, అడవి పందులు, ఎలుగుబంట్లు తిరుగుతాయి. పల్లెకు దూరంగా పశువుల పాకలలోని పశువులు ఎన్నో అడవి జంతువులకు ఆహారం అయ్యాయి. అలా వాటికి ఆహారమైన పశువుల సంఖ్య నేను ఈ పల్లెకు వచ్చిన ఆరు మాసాల్లో అనేకం. అటవీ శాఖ వారు మా పల్లెకు అప్పుడప్పుడు వచ్చి అడవి వద్దకు వెళ్లవద్దని, పశువులను మేతకు అటువైపుగా వదలవద్దని, ఇంటి చుట్టు ప్రాంతాలను గమనిస్తూ ఉండటం అవసరమని జాగ్రత్తలు చెప్తారు. అగ్గిపెట్టె అంత ఇల్లు ఉన్నా నేను ఆనందంగానే ఉన్నాను. ఎందుకంటే నా చుట్టూ వికసించిన గులాబీ లాంటి నా విద్యార్థులు ఉన్నారు. ఇప్పటివరకు కొందరు విద్యార్థులు మాత్రమే నా ఈ ఆరు మాసాల అక్షర సేద్యంలో అన్ని సబ్జెక్టులలో అన్ని సామర్థ్యాలు సాధించారు. అందరు విద్యార్థులకు అన్ని సబ్జెక్టుల్లో కనీస సామర్థ్యాలు సాధించేవరకు నేను ఈ 'అక్షర సేద్యాన్ని' ఆపను. మా పాఠశాలలో 1 నుండి 7వ తరగతి వరకు 96 మంది విద్యార్థులు చదువుతున్నారు. ఐదుగురు ఉపాధ్యాయులం పనిచేస్తున్నాం. నా ఈ చిరు సంకల్పానికి మీ అందరి ఆశీస్సులు అందించాలని ఆశిస్తూ...

ఈనాటి బాలలే రేపటి పౌరులు!!

ఆసక్తికర బోధనాభ్యసన విద్యార్థుల హాజరు పెంపుదలకు దోహదం చేస్తుంది

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, నార్వాయిపేట్, మం. నెన్నెల,
జిల్లా	:	మంచిర్యాల
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	కోడూరి శ్రీనివాస్
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	జలంపెల్లి శ్రీనివాస్
ఫోన్ నెంబర్	:	9948107847
మెయిల్ ఐడి	:	jalampelly1983@gmail.com

మంచిర్యాల జిల్లా నెన్నెల మండలంలోని మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల– నార్వాయిపేట్ లాంటి మారుమూల గ్రామీణ గిరిజన ప్రాంతాల్లో పిల్లలు పాఠశాలకు క్రమం తప్పకుండా రావడం ఒక పెద్ద సమస్యగా ఉన్న సందర్భాల్లో విద్యార్థులతో మమేకమై,వారి ఇళ్లకు వెళ్లి చదువు యొక్క ప్రాముఖ్యత తెలుపుతూ, పాఠశాలకు క్రమం తప్పకుండా హాజరయ్యేలా చేసి సఫలీకృతం కావడం జరిగింది.

ఇప్పుడు పిల్లలు అంతా బడికి వస్తున్నారు. ఎలాంటి భయం లేకుండా స్వేచ్ఛాయుత వాతావరణంలో, ఆడుతూ, పాడుతూ అభ్యసించడం, నేర్చుకున్న పాఠాలు జీవితాంతం గుర్తుంచుకునేలా చేయడం ద్వారా గుణాత్మకమైన విద్యను అందించడం కోసం ప్రయత్నం చేయడం జరిగింది. రెండు దశాబ్దాలకుపైగా ఉపాధ్యాయ అనుభవంతో గ్రామీణ ప్రాంత విద్యార్థులకు ఆసక్తికర అభ్యసనం కల్పించుటకు క్షేత్ర పర్యటనలను పాఠ్య ప్రణాళికల్లో భాగంగా చేసుకొని అమలు చేయడం మొదలుపెట్టాను. మొదట్లో గ్రామంలో ఉన్న కొంతమంది "బడి వదిలి పొలాల వెంట తిరిగితే చదువు వస్తదా" అని పెదవి విరిచారు. కాని విద్యార్థులు నేర్చుకొని తమ దైనందిన జీవితంలో ఆచరణలో పెట్టడం ద్వారా ఆశించిన ఫలితాలు పొందడంతో విమర్శించిన వారి మన్ననలు కూడా ప్రస్తుతం పొందడం జరుగుతున్నది.

తరగతి నాలుగు గోడల మధ్యనే చదువుందనే భావనను తోసిరాజని, ప్రకృతి ఒడిలో ఆనందంగా నేర్చుకోవచ్చనే భావన బలపడేలా బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు చేపట్టడం జరిగింది. అందులోనుండే మరిన్ని బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు వినూత్నంగా రూపుదిద్దుకున్నాయి. సైన్స్ సంక్లిష్టంగా కాకుండా సరళంగా ఉండాలనేదే నా ఉద్దేశం.

క్షేత్ర పర్యటనలు

క్షేత్ర పర్యటనల వలన వ్యవసాయ పంట పొలాల సందర్శన, రైతులతో ఇంటర్వ్యూలు, విత్తనాలు మొలకెత్తడం, మొక్కల పెంపకంలో భాగంగా నర్సరీల సందర్శన, నీటి యాజమాన్య పద్ధతుల వంటి పాఠ్యాంశాలు విద్యార్థుల మనసుల్లో ముద్రించబడ్డాయి. ప్రభుత్వరంగ సంస్థల సందర్శనతో గ్రామ పంచాయతీలు, పోస్ట్ ఆఫీస్, చౌక ధరల దుకాణాలు, వివిధ వస్తు ఉత్పత్తి స్థానాలైన కమ్మరి కొలిమి, కుమ్మరి చక్రం, వడ్రంగి పనులు, ఎద్దుల బండ్లు, నాగళ్ళు ఇలా వ్యవసాయ పనిముట్ల వంటి వాటిని విద్యార్థులకు దగ్గర చేయగలిగాను. చెరువు, నీటి కాలుష్యం, నీటి సంరక్షణ మొదలైన అంశాలన్నీ ఆయా క్షేత్రాల సందర్శన ద్వారా విద్యార్థులు బాగా అవగాహన పొందగలిగారు.

ఈ క్షేత్ర పర్యటనల ఫలితంగా విద్యార్థుల్లో ఆయా అంశాల పట్ల సమగ్ర అవగాహన, పరిశీలనా నైపుణ్యాలు, రైతులు, శ్రామికుల పట్ల గౌరవ భావం, ప్రకృతి వనరుల పరిరక్షణ, జీవవైవిధ్యం పట్ల అవగాహన, సమాచార సేకరణ నైపుణ్యాలు, శాస్త్రీయ దృక్పథం మరియు విద్యార్థులు ఒకరిపట్ల ఒకరికి మరింత స్నేహభావం పెరిగి ఆర్జించిన జ్ఞానాన్ని నిజజీవిత వినియోగంలోకి తీసుకుని రావడానికి ప్రయత్నిస్తున్నారు. ప్రయోగాలు, సూక్ష్మదర్శినిని సమయం దొరికినప్పుడల్లా విద్యార్థుల చేతుల్లో ఉంచగలిగాను.

టీ-షర్టులపై మానవ అవయవ వ్యవస్థలు

విద్యార్థులకు అమూర్త భావనలు స్పష్టంగా తెలపడం ఎప్పటికీ ఒక సవాలుగా అనిపించేది. అనునిత్యం ఇదే ఆలోచిస్తూ ఒక ఉపాధ్యాయునిగా ఇంకా సులువైన బోధనాభ్యసన ప్రక్రియలు ఏవైనా ఆవిష్కరించగలుగుతానా? అనే తీవ్రమైన అన్వేషణలో ఉండేవాడిని. వివిధ సందర్భాల్లో టీ షర్టులపై ముద్రించిన ఆయా బొమ్మలు చూసి దీనిని నా తరగతి గదికి ఎందుకు అన్వయించుకోకూడదు అనే భావన నుండి పురుడుపోసుకున్నదే "మానవ అంతర్గత అవయవాలను టీ షర్టులపై ముద్రించడం." మానవ అంతర్గత వ్యవస్థలు-అవయవాల నమూనాలు చెప్పడం లేదా అంతర్జాలంలో చూపెట్టడం వల్ల విద్యార్థులు వీటిని గుర్తించడంలో తికమకపడుతూనే ఉండేవారు. దీనికి పరిష్కారంగా టీ షర్టులపై అంతర్గత అవయవాలైన గుండె-రక్త ప్రసరణ వ్యవస్థ, మూత్రపిండాలు-విసర్జక వ్యవస్థ, ఊపిరితిత్తులు-శ్వాస వ్యవస్థ, కాలేయం-జీర్ణ వ్యవస్థ, మెదడు-నాడీ వ్యవస్థ, ఎముకలు-అస్థి పంజరం, కండరాలు మొదలైన బొమ్మలను ముద్రించి పిల్లలచే ధరింపజేసి వాటిని వివరించడం వల్ల విద్యార్థులకు అవయవాలు, వాటి స్థానాలు, వాటి అమరికపై స్పష్టమైన అవగాహన కలగడంతో పాటు వాటి విధులను ఏమాత్రం తడబాటు లేకుండా ఖచ్చితత్వంతో నేర్చుకోవడం జరిగింది.

పటనైపుణ్యాల పెంపుదల

పటాలలో ప్రాంతాల గుర్తింపు ఎంత పెద్ద తరగతి విద్యార్థులకైనా సమస్యగానే ఉంటుంది. ప్రాథమిక తరగతులలో గ్రామం, మండలం, జిల్లా ,రాష్ట్రం, దేశంలోని వివిధ ప్రాంతాలను గుర్తించడం అనేది విద్యార్థులకు సవాలుగా ఉంటున్నది. ఈ సమస్యను అధిగమించడానికి వినూత్నంగా పిల్లలు ఎంతగానో ఇష్టపడే ఆట "అష్టాచెమ్మతో అవన్నీ చుట్టేద్దాం" అనే ప్రాజెక్టును మొదలుపెట్టడం జరిగింది.

ఆటలంటే ఇష్టపడని పిల్లలెవరుంటారు. ఆటలతోనే చదువును సులువుగా నేర్చుకోవచ్చు అంటే ఎందుకు ఇష్టపడరు. పిల్లలకు అష్టాచెమ్మా (గవ్వలతో ఆట) గమ్మత్తుగా అనిపిస్తుంది. మా జిల్లా మంచిర్యాల, తెలంగాణ, భారతదేశం పటాలను బట్టపై ముద్రించి ఆయా మండలాలు, జిల్లాలు, రాష్ట్రాలకు నాలుగు దిక్కుల నుండి వరుసగా సంఖ్యలను ఇవ్వడం జరిగింది. ఆ బట్టపై గల పటాలలో నలుగురు విద్యార్థుల చొప్పున గవ్వలు వేస్తూ జిల్లా కేంద్రాన్ని, రాష్ట్ర రాజధానిని, దేశ రాజధానిని చేరుకున్నవారు గెలిచేలా ఆడడం జరుగుతుంది. పిల్లలు ఆడుతూనే వారు ఆయా ప్రదేశాలను నోటు పుస్తకంలో వరుసగా నమోదు చేసుకుంటూ, వారి స్థానాలను మార్చుతూ ఆడుతూ గమ్యాన్ని చేరుతూ ఉంటారు.ఇలా ప్రతిరోజు ఆడించడంతోపాటు, విరామ సమయాల్లో, సెలవు దినాల్లో వారి ఇంటి వద్దకే బట్టతో ముద్రించిన పటాలను, గవ్వలను ఇవ్వడం జరిగింది. బట్ట ఎన్నిసార్లు ఉతికినా పాడవదు కాబట్టి దాన్ని ఎంచుకోవడం జరిగింది.

ఇలా విద్యార్థులు దీన్ని పూర్తి చేయడం వల్ల ఆ తర్వాత ఖాళీ పటాలను ఇచ్చినా విద్యార్థులు అమూర్తంగా ఉన్న అంశాలను స్పష్టంగా ఆయా పటాల్లో ప్రాంతాలను గుర్తించడంలో విజయవంతం కావడం జరిగింది. సులువైన బోధనాభ్యసన పద్ధతులు అవలంబిస్తే పిల్లలందరూ ఆశించిన ఫలితాలు అందుకోగలరని నా

నిజజీవిత అనుభవంతో తెలుసుకోగలిగాను. దీనికి కావలసిందల్లా ఓ ఉపాధ్యాయునిగా నిరంతర అన్వేషణ మరియు కూసింత ఓపిక. ఈ పిల్లలూ నా పిల్లలే అనే బలమైన భావనతో నిత్యం మమేకమైతే అద్భుతమైన ఫలితాలు పొందవచ్చు అనేది కాదనలేని వాస్తవం.

నేను విద్యార్థులతో మమేకం అయ్యేందుకు వారు వేసుకునే ఏకరూప దుస్తులను ధరించడంతోపాటు, వారితో ఆడుతూ, పాడుతూ, పిల్లలతో కలిసిపోవడం వల్ల స్నేహపూరిత వాతావరణంలో ఆశించిన గుణాత్మకమైన విద్యను అందిస్తూనే, అపారమైన ఆనందాన్ని మూటకట్టుకొని పిల్లలకు స్నేహితునిగా మిగిలాను.

విద్యార్థుల సమగ్రాభివృద్ధికి నిబద్ధతతో పనిచేస్తేనే, సమాజ హితునిగా, నిజమైన దేశ నిర్మాతగా ఉపాధ్యాయుడు వెలుగుతాడనేది నా బలమైన నమ్మకం. తద్వారా అత్యద్భుతమైన ఫలితాలు సాధించవచ్చనేది ఒక చారిత్రక వాస్తవం.

- జలంపెల్లి శ్రీనివాస్, ఉపాధ్యాయుడు

కృత్యాధార బోధన నిత్య కృత్యమైన పాఠశాల

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, NSP క్యాంప్, హుజూర్ నగర్,
జిల్లా	:	సూర్యాపేట
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	వి.యతిపతి రావు
ఫోన్ నెంబర్	:	9441168604
ఉపాధ్యాయుల పేరు	:	రేవూరి శాంతి
మెయిల్ ఐడి	:	yatipatiraov@gmail.com

సూర్యాపేట జిల్లాలోని సాగర్ ఆయకట్టు క్రింద ధనవంతమైన పట్టణం హుజూర్ నగర్. హుజూర్ నగర్ పట్టణంలోని నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్ట్ ఉద్యోగుల పిల్లల కొరకు 1968వ సంవత్సరంలో మొదటిగా ప్రాజెక్ట్ వారి పాత క్వార్టర్స్‌లో ప్రాథమిక పాఠశాల ప్రారంభించబడినది. తదుపరి ప్రాథమికోన్నత పాఠశాలగా, తదుపరి ఉన్నత పాఠశాలగా 1985-86 సంవత్సరంలో ఉన్నతీకరించడం జరిగింది. ఇప్పుడు తిరిగి ఈ పాఠశాల ప్రాథమిక పాఠశాలగా మారింది. అలా ప్రాథమిక పాఠశాలగా మారిన ఈ పాఠశాల సుమారు రెండు దశాబ్దాల పాటు వందల సంఖ్యలో విద్యార్థులతో విరాజిల్లింది. అప్పుడు 1వ తరగతిలోనే 102 మంది విద్యార్థులుండేవారంటే ఇప్పటి ఉపాధ్యాయ తరం ఒకింత ఆశ్చర్యానికి గురికావచ్చు. కానీ ఇది యదార్థము. కాలానుగుణంగా ఆంగ్ల మాధ్యమం, ప్రైవేటు పాఠశాలల ప్రభావంతో విద్యార్థుల సంఖ్య క్రమేణా తగ్గుతూ 2011-12 విద్యా సంవత్సరానికి 144కు చేరింది. ప్రస్తుతం పాఠశాలలో నమోదైన విద్యార్థుల సంఖ్య 297. ఉపాధ్యాయుల సంఖ్య 9.

బడి భవితను మార్చిన బడిబాట

పాఠశాలలో విద్యార్థుల సంఖ్య తగ్గడానికి ఆంగ్ల మాధ్యమం లేకపోవడం, ఉపాధ్యాయులు స్థానికంగా లేకపోవడం, నిరంతరం విద్యార్థుల బాగోగులు పట్టించుకోకపోవడం, తల్లిదండ్రులకు పాఠశాలకు మధ్య సత్సంబంధాలు లేకపోవడం వంటి కారణాలను తెలుసుకొని వరిష్కార మార్గాలను ఆలోచించడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయుల సమష్టి కృషితో అవాస ప్రాంతమంతా ఇల్లిల్లూ తిరగడం, పట్టణంలో సైతం కరపత్రాల ద్వారా ప్రచారాన్ని నిర్వహించి తల్లిదండ్రులు కోరుకున్న అంశాలను అమలు చేయగలమని హామీ ఇచ్చి విద్యార్థుల సంఖ్యను 230కి చేర్చడం జరిగింది. ఇక ఆనాటి నుండి నేటి వరకు విద్యార్థుల సంఖ్య పెరగడమే కానీ తగ్గడం అన్నది లేనే లేదు.

ఇందుకు పాఠశాలలో పనిచేస్తున్న ఉపాధ్యాయుల సమిష్టి కృషి ముఖ్య కారణం. తల్లిదండ్రుల కోరిక ప్రకారం 2013-14 విద్యా సంవత్సరం నుండి 1వ తరగతితో ఆంగ్ల మాధ్యమాన్ని ప్రవేశ పెట్టడం జరిగింది. స్థానికంగా గల దాతలను సంప్రదించి 1వ తరగతి మరియు 2వ తరగతి (2 సంవత్సరములు) విద్యార్థులకు పాఠ్యపుస్తకాలను ఉచితంగా సమకూర్చడం జరిగింది. మూడవ సంవత్సరం నుండి ప్రభుత్వం ఉచిత పాఠ్యపుస్తకాలను సరఫరా చేసింది.

NO ADMISSIONS BOARD

2017-18 విద్యా సంవత్సరానికల్లా హుజూర్ నగర్ శాసనసభా నియోజకవర్గంలో ఆంగ్ల మాధ్యమం గల ఏకైక ప్రభుత్వ ప్రాథమిక పాఠశాల కావడంతో పాఠశాలలో ప్రవేశాలు బాగా జరిగాయి. పాఠశాలలో సరిపడా భౌతిక వనరులు, ఉపాధ్యాయులు లేనందున NO ADMISSIONS BOARD పెట్టక తప్పలేదు. ఈ బోర్డు వరుసగా 2017-18, 2018-19 మరియు 2019-20 విద్యా సంవత్సరాలు కొనసాగింది. 2020-21 మరియు 2021-22 విద్యా సంవత్సరాలు కరోనా మహమ్మారిలో ముగియగా, 2022-23 విద్యా సంవత్సరం ప్రవేశాలలో ప్రస్తుతం పాఠశాలతో 297 మంది విద్యార్థులు కలరు.

ఈ పాఠశాలలో అడ్మిషన్లు ఫుల్

కృత్యాధార బోధన నిత్య కృత్యం

నిరంతరం తరగతి గదులలో బోధనాభ్యసన సామాగ్రి ద్వారానే బోధన జరుగుతుంది. 2014 సంవత్సరంలో పాఠశాలలో సుమారు 108కి పైగా బోధనాభ్యసన సామగ్రితో మేళాను నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ మేళాను పట్టణంలోని అన్ని ప్రాథమిక పాఠశాలల విద్యార్థులు మరియు ఉపాధ్యాయులు సందర్శించడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయులు బోధనాభ్యసన సామ్రగిని ఉపయోగిస్తూ కృత్యాధార అభ్యసనం కొనసాగిస్తారు. ఇందుకు టీచర్లు, విద్యార్థులు కలిసి ఆయా తరగతులలోని అన్ని సబ్జెక్టులకు అవసరమైన సామగ్రిని సేకరించి అందరూ కలిసి అభ్యసన సామగ్రిని రూపొందించుకున్నారు. ఆ సామగ్రిని విద్యార్థులు సొంతంగా వాడతారు.

పోటీ పరీక్షల్లో లేదు పోటీ

తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రారంభించిన గురుకులాల్లో 2017 నుండి నేటి వరకు ప్రతీ సంవత్సరం సుమారు 30 మంది విద్యార్థులు 5వ తరగతికి ఎంపిక కాబడుతున్నారు. ఇందుకు విద్యార్థులకు ఉపాధ్యాయులు ప్రత్యేక శిక్షణ ఇస్తారు. ప్రతి విద్యార్థిపై శ్రద్ధ ఉంచి ప్రత్యేక బోధనాభ్యసన సామగ్రితో అభ్యాసం చేయించడం వల్ల విద్యార్థులు సీట్లు పొందుతున్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్ర క్రీడా పాఠశాలలకు విద్యార్థులు ఎంపిక కాబడి, ప్రస్తుతం ఒకరు ఆదిలాబాద్, మరొకరు హకీంపేట్ నందు విద్యతోపాటు క్రీడా నైపుణ్యాలను పెంపొందించుకుంటున్నారు. హుజూర్ నగర్ శాసనసభా నియోజక వర్గంలో గల తెలంగాణా రాష్ట్ర ఆదర్శ పాఠశాలలు (మోడల్ స్కూల్స్) మఠంపల్లి మరియు గడ్డిపల్లి ప్రవేశాలకు నిర్వహించిన 6వ తరగతి ప్రవేశ పరీక్షనందు పాఠశాల విద్యార్థులు జిల్లా స్థాయిలో మొదటి స్థానం మరియు మొదటి 10 స్థానాలలో నిలిచారు.

ఉన్నత విద్యాలయాల సందర్శన

హుజూర్‌నగర్ పట్టణంలో గల బాలుర ఉన్నత పాఠశాలలను, బాలికోన్నత పాఠశాలను 5వ తరగతి విద్యార్థులు ప్రతి సంవత్సరం సందర్శించి ఒక రోజు మొత్తం ఆ పాఠశాలలో గడిపి ఉన్నత పాఠశాలలో గల ప్రయోగశాల, గ్రంథాలయం, క్రీడలు మొదలైన అన్ని విషయాలను క్షుణ్ణంగా తెలుసుకునేలా చేయడం జరుగుతున్నది. అదేవిధంగా హుజూర్ నగర్ పట్టణం మరియు పట్టణ పరిసరాలలో గల ఉన్నత విద్యా సంస్థలైన జూనియర్, డిగ్రీ కళాశాలలు, ఇంజనీరింగ్ మరియు ఉపాధ్యాయ శిక్షణా కళాశాలలను 4 మరియు 5వ తరగతి విద్యార్థులచే సందర్శింపజేసి ఒక రోజు మొత్తం ఆ సంస్థలలో గడిపి అక్కడ గల అన్ని విషయాలను క్షుణ్ణంగా తెలుసుకునేలా చేయడం జరుగుచున్నది. దీని వలన నూతన విషయాలు, కోర్సులు, తాము భవిష్యత్తులో చదువబోయే వాటి గురించి విద్యార్థులు అవగాహన పెంచుకోవడం జరుగుతున్నది. ఇది బడి మధ్యలో మానివేయకుండా ఉన్నత తరగతుల అభ్యసనానికి ప్రోత్సాహాన్ని ఇస్తున్నది.

పాఠశాల వార్షికోత్సవము - విజ్ఞాన వినోదవల్లరి

2012 సంవత్సరం నుండి ప్రతి సంవత్సరం పాఠశాల వార్షికోత్సవం నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. కరోనా కారణంగా 2 సంవత్సరాలు నిర్వహించబడలేదు. పాఠశాలలో విద్యార్థుల నమోదు పెరగడానికి వార్షికోత్సవాల నిర్వహణ బాగా తోడ్పడింది. పిల్లల ప్రదర్శనలతో తల్లిదండ్రులు సంతృప్తి చెందడానికి, పాఠశాల–సమాజ సంబంధాలు పెరగడానికి ఇది తోడ్పడింది. విద్యార్థులచే సుమారు 40–45 అంశాలు ప్రదర్శించడం జరుగుతున్నది. వార్షికోత్సవ

నిర్వహణ వల్ల విద్యార్థుల ప్రతిభాపాటవాలు వారి తల్లిదండ్రులు మరియు సమాజంలోని ప్రతి ఒక్కరూ గుర్తించడం జరిగింది. పాఠశాలలో ప్రతి శనివారం మధ్యాహ్నం విజ్ఞాన వినోదవల్లరి పేరుతో ఒక గంట పాటు విద్యార్థులకు సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరుగుతుంది. ఇందులో నీతి పద్యాలు, కథలు చెప్పడం, నాట్యం, నాటకీకరణ వంటి అంశాలను విద్యార్థులు ప్రదర్శిస్తారు. ఈ కార్యక్రమం ద్వారా విద్యార్థులలో రంగస్థల బిడియం పోయి వేదికలపై నిర్భయంగా ప్రదర్శించడం చేస్తున్నారు.

తేట..తేట ... తెలుగులా

సంప్రదాయ రీతిలో పండుగల నిర్వహణ

బతుకమ్మ, కృష్ణాష్టమి, సంక్రాంతి, క్రిస్టమస్, రంజాన్ వంటి పండుగలను ముందు రోజే పాఠశాలలో సంప్రదాయబద్ధంగా నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. అందువలన చిన్నారులకు పండుగల ప్రాధాన్యత తెలుస్తున్నది. తెలుగు భాషావారోత్సవాలు పాఠశాలలో ఘనంగా నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ వారోత్సవాలలో భాగంగా ప్రతిరోజు తెలుగు నీతి పద్యాలను ప్రార్థన సమయంలో విద్యార్థులు ఆలపించారు. చివరి రోజు విద్యార్థులు తెలుగు సంప్రదాయ నృత్యాలను, ఏక పాత్రాభినయాలను చేశారు. ప్రధానోపాధ్యాయులు విష్ణుదాన్యం యతివతిరావు గారు స్వయంగా వీరబాహుడు (కాటికాపరి) ఏక పాత్రాభినయాన్ని ప్రదర్శించారు. ఆసక్తి గల విద్యార్థులకు భగవద్గీత శ్లోకాలను నేర్పించి వాటి అర్థ తాత్పర్యాలను వివరించడం జరుగుచున్నది. దీంతో చిన్నారులకు భాషోచ్చారణ స్పష్టంగా వస్తున్నది. చిన్నారులలో దాగివున్న నైపుణ్యాలను వెలికితీయుటకు వారిని ప్రోత్సహించి వారు చేసిన కళాకృతులను ప్రదర్శింపజేయడం జరుగుచున్నది.

వివిధ పోటీలలో విజేతలు

ప్రాథమిక స్థాయి విద్యార్థులకు నిర్వహించిన అనేక పోటీలలో మా పిల్లలు పాల్గొని విజేతలుగా నిలిచారు. 2019లో నిర్వహించిన రాష్ట్ర స్థాయి బాలోత్సవ పోటీలలో మా విద్యార్థులు కథలు, మట్టి బొమ్మలు, గ్రామీణ సాంప్రదాయ నృత్యోత్సవం పోటీలలో ప్రథమ స్థానం పొందారు.

ప్రసార మాధ్యమాలు మరియు పత్రికలలో మా విద్యార్థుల ప్రతిభ

ఈనాడు, సాక్షి, నమస్తే తెలంగాణ, ఆంధ్రజ్యోతి, ఆంధ్రప్రభ వంటి పత్రికలలో పాఠశాల విశిష్టతను గురించి అనేక సార్లు ఘనంగా ప్రచురించాయి. అలాగే ఈటీవీ, సాక్షి, టి-న్యూస్, మహా టీవీ ద్వారా అనేక కథనాలు ప్రసారమయ్యాయి. మా పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు పాఠశాల విద్యార్థుల కొరకు 2 యూట్యూబ్ ఛానెళ్ళు నిర్వహిస్తున్నారు. మా పాఠశాల ఉపాధ్యాయులు అంతా ఏదో ఒక స్థాయిలో వారు చేసిన కృషికి గాను ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ బహమతులు పొందినవారు కావడం మాకు గర్వ కారణం. ఇలా అందరం కలిసి పాఠశాల అభివృద్ధికి, పిల్లల బంగారు భవిష్యత్తుకై విశేషంగా కృషి చేస్తున్నాము.

పేదింటి బిడ్డలూ మెరికలే

★ సత్తా చాటిన ఎన్నెస్పీ ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు

★ గురుకుల విద్యాలయాలకు మెరిట్‌లో 12 మంది ఎంపిక

వినూత్న కార్యక్రమాల ద్వారా విద్యా ప్రమాణాల సాధనకు కృషి

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, పెంచికల్‌పాడ్
జిల్లా	:	నిర్మల్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎం. ఎల్లన్న
ఫోన్ నెంబర్	:	9133239203, 9491469042
మెయిల్ ఐడి	:	yellanna.madari@gmail.com

పెంచికల్‌పాడ్ మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల నిర్మల్ జిల్లాలోని కుంటాల మండలంలో మహారాష్ట్ర సరిహద్దుకు 12 కి.మీ.ల దూరంలో ఉంది. పెంచికల్‌పాడ్ గ్రామం యొక్క జనాభా 962. మొత్తం కుటుంబాలు 232. ఎక్కువశాతం ప్రజలు మాతృ భాష అయిన 'మరాఠీని ఎక్కువగా మాట్లాడుతారు. అందరు ఆర్థికంగా మరియు విద్యాపరంగా వెనుకబడి ఉన్నారు. ఇక్కడ కూలి పనులు చేసే కుటుంబాలకు చెందిన వారు ఎక్కువగా ఉన్నారు. నేను ఈ పాఠశాలలలో తేది 25.07.2015 నాడు చేరడం జరిగింది. అప్పటికి విద్యార్థుల సంఖ్య 10. అప్పటికి పాఠశాల భవనం పెచ్చులూడుతూ కూలిపోవడానికి సిద్దంగా ఉంది. ఇరుకైన గదిలో విద్యార్థులకు తరగతులు నిర్వహించవలసి వచ్చేది. ఈ పరిస్థితులలో సహోపాధ్యాయురాలితో కలిసి విద్యార్థుల సంఖ్య పెంచటానికి కృషిచేయ సంకల్పించడం జరిగింది.

మొదటగా తేది: 02.08.2015 రోజు పాఠశాలలో SMC సమావేశం ఏర్పాటు చేసి, అందరినీ సహకరించాలని కోరడం జరిగింది. సమావేశంలో తల్లిదండ్రులు లేవనెత్తిన అంశాలను గుర్తించి, అమలుపరచడం జరిగింది.

SMC సమావేశంలో గుర్తించిన సమస్యలు

- భోజనం సరిగా వండిపెట్టరు.
- పాఠశాలను సాయంత్రం 5:00 గంటల వరకు నడపరు.
- విద్యార్థులు పాఠశాల నుండి తొందరగా వచ్చి తల్లిదండ్రులను ఇబ్బంది పెడతారు.

- గురుకుల సీట్లు రావు.
- పాఠ్యాంశాలు చదవడం మరియు రాయడం రాదు.
- తరగతి గదులు పరిశుభ్రంగా ఉండవు.
- విద్యార్థులు ఇంటికి వచ్చి చదవరు
- ఒకటే గదిలో ఐదు క్లాసులు నడుపుతారు
- ఇప్పటికిప్పుడు బడి బాగుపడడం సాధ్యం కాదు
- ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు ఏం చేయగలరు?
- అరకొర మౌలిక సౌకర్యాల కొరతను ఎలా అధిగమిస్తారు?
- పిల్లలకు ఇష్టమైన కార్యక్రమాలు లేవు
- ఆంగ్ల మాధ్యమం లేదు

పై అంశాలను దృష్టిలో పెట్టుకుని, మాకు ఒక అవకాశాన్ని ఇవ్వాలని కోరడం జరిగింది. కొందరు విద్యావంతులు ఒప్పుకోవడంతో, 'ఇంటికి వంద-బడికి చంద' పేరుతో విరాళాలు సేకరించడం జరిగింది.

అప్పటి వరకు ముళ్ల పొదలు, చెత్తచెదారంతో నిండి ఉన్న పాఠశాల పరిసరాలను గ్రామస్తులందరు 'ఇంటికి ఒకరు- బడి కోసం నేను సైతం' అంటూ బడిని పరిశుభ్రంగా మార్చడం జరిగింది. పాఠశాల కథనాలు పక్క ఊర్లకు తాకి, వారిలో కూడా స్ఫూర్తి నింపేలా చేసింది. 'పాఠశాల కోసం ఊరు కదిలింది' అనే కథనానికి స్పందించిన ఉమ్మడి జిల్లా కలెక్టర్ శ్రీ జగన్మోహన్ గారు రూ. 13 లక్షలతో నూతన భవనం మంజూరు చేయడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయుల అంకితభావానికి ముగ్ధులైన తల్లిదండ్రులు పిల్లలందరినీ పాఠశాలలో చేర్పించారు. పిల్లల సంఖ్య పెరగడంతో SMC వారు మరియు VDC సహకారంతో పాఠశాలలో ముగ్గురు వాలంటీర్లను నియమించడం జరిగింది. పాఠశాలలో పర్యవేక్షణ మరియు యాజమాన్య కమీటీలను ఎన్నుకొనడం జరిగింది. అందరు తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలను ప్రైవేటుకు పంపకుండ 100% మా ప్రభుత్వ పాఠశాలకు పంపడం జరిగింది.

ఈనాడు ఆదివారం మ్యాగజైన్ ప్రత్యేక కథనం....

ఈనాడు ఆదివారం మ్యాగజైన్ ప్రత్యేక కథనం

2016-17 విద్యాసంవత్సరంలో తల్లిదండ్రుల కోరిక మేరకు 'ఆంగ్ల మాధ్యమం'లో తరగతులను ప్రవేశపెట్టడం జరిగింది. 100 శాతం నమోదు తర్వాత విద్యార్థులు అన్నిరంగాలలో ప్రగతి సాధించడానికి మొదటగా 'విద్యా ప్రమాణాల'పై దృష్టి పెట్టడం జరిగింది.

విద్యా ప్రమాణాలు సాధించే దిశగా అడుగులు

ప్రతి విద్యార్థి అన్ని సబ్జెక్టులలో విద్యాప్రమాణాలు సాధించేలా అనేక వినూత్న కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరిగింది. అవి అన్ని సత్ఫలితాలను ఇచ్చి మరిన్ని కార్యక్రమాలు అమలు చేయుటకు స్ఫూర్తినిచ్చాయి.

స్కూల్ అసెంబ్లీలో యాక్షన్ వర్డ్స్

ప్రతి రోజు ప్రార్థన సమయంలో వందేమాతరం, రాష్ట్ర గేయం, ప్రతిజ్ఞ, నేటి ప్రశ్న, నిన్నటి జవాబు, నేటి సూక్తితో పాటు ప్రతి తరగతి నుండి రోజుకు ఒక్కరు యాక్షన్ వర్డ్స్ చెప్పే విధంగా సహోపాధ్యాయురాలకి బాధ్యతను ఇవ్వడం జరిగింది. కొన్ని రోజుల తర్వాత ఒక పేజికి 100 Action words చొప్పున మొత్తం 1000 Action words ను విద్యార్థులకు ఇవ్వడం జరిగింది. దీనిని బాగా అభ్యాసం చేసిన తర్వాత విద్యార్థులు చిన్న చిన్న వాక్యాలు చెప్పగలిగారు.

ఉదా: Sir, he is crying!

She is screaming? మొదలగునవి.

వీటిని ఇళ్లల్లో కూడా అభ్యాసం చేసి మాట్లాడుతున్న విద్యార్థులను చూసి తల్లిదండ్రులు ముగ్దులయ్యారు.

TLM స్తంభం

Low cost-No cost తో తయారు చేయబడిన TLM స్తంభంలోని అంశాలను ప్రతిరోజు ప్రార్థన సమయంలో ఒక్కొక్క తరగతి నుండి ఒక్కొక్కరు చెప్పేవిధంగా చేయడం జరిగింది. దీనిని తేలికపాటి థర్మాకోల్ తో తయారు చేయడం జరిగింది. ఇందులోని నాలుగు దిక్కులలో

TLM స్తంభం కృత్య నిర్వహణ

1, 2 తరగతి విద్యార్థులకు....

1) అంకెలు 2) ఆంగ్ల అక్షరాలు 3) ఆంగ్లంలో రెండక్షరాల పదాలు, ఉదా: On, to, my 4) 1 నుండి 10 ఎక్కాలు రాయడం జరిగింది. స్తంభానికి నలువైపులా ఉన్న పదకేళిని పూర్తి చేసిన వాళ్లను స్తంభం విజేతగా ప్రకటించి, ప్రోత్సాహకాలుగా పెన్నులు ఇవ్వడం జరుగుతుంది. దీంతో విద్యార్థులు ప్రార్థన సమయం కోసం, ప్రార్థనలో నిర్వహించే కృత్యాల కోసం ఎంతో ఆసక్తితో ఎదురు చూడడం ప్రారంభించారు.

3, 4, 5 విద్యార్థులకు....

వేర్వేరుగా నాలుగు దిక్కులలో.... 1. ఎక్కాలు 2. ఏది పెద్దది, ఏది చిన్నది (సంఖ్యలు) 3. చతుర్విధ ప్రక్రియలు 4. ఇంగ్లీషు గ్రామర్ అంశాలు ఉంటాయి.

TLM స్తంభం ఆకర్షణీయంగా, ఆసక్తిగా కనిపించుటకు గాను కలర్ పుల్ చార్టులను డబ్బాకు ఇరువైపులా అతికించి, వివిధ ఆకారాలలో తయారు చేయడం జరిగింది. ప్రతి రోజు TLM స్తంభంలోని అంశాలను చూసి చదవడం, మిగతా విద్యార్థులు అనడం ద్వారా అందరూ స్పష్టంగా చెప్పగల్గుతున్నారు, రాయగల్గుతున్నారు.

Link: https://youtu.be/GP7taoNa2y0o

* LOW COST-NO COST TLM

పనికిరాని వస్తువులతో (కిరాణ కొట్టు డబ్బాలు) విద్యార్థులకు ఉపయోగపడే (తెలుగు, ఆంగ్లము, గణితము) TLM ను తయారు చేయడం జరిగింది. తెలుగు సబ్జెక్టుకు సంబంధించిన వర్ణమాల, గుణింత, సరళ, సంయుక్త ద్విత్వ పదాలను సులువుగా నేర్చుకునేలా బోధనోపకరణాలు తయారు చేయడం జరిగింది. వీటిని ప్రతి విద్యార్థి వారి ఇంటి వద్ద అభ్యాసం చేయడం ద్వారా పాఠశాలపై మంచి అభిప్రాయం కలిగింది. పిల్లల అభ్యసనం మెరుగవడం చూసిన తల్లిదండ్రులు ఉదయం తమ పిల్లలను పాఠశాలకు తీసుకువచ్చినప్పుడు అభినందిస్తూ మాట్లాడడం చేస్తున్నారు.

పారేసిన అగ్గిపెట్టలతో తయారు చేసిన TLM

తలకట్టు, దీర్ఘాల కిరీటాలు

పారేసిన కిరాణ కొట్టు అట్టముక్కలను ట్రయాంగిల్ (కిరీటం) ఆకారంలో కత్తిరించి, దానిపై A4 సైజ్ గల పేపర్ అతికించి దానిపై అ–తలకట్టు నుండి అః –విసర్గ వరకు రాయడం జరిగింది. వాటిని విద్యార్థుల తలపైన పెట్టి, విద్యార్థుల చేత చదివించినప్పుడు ఉత్సాహంగా చదువుతున్నారు. దీనినే చేతుల ద్వారా అభినయం చేయగలరు.

దీని ద్వారా అ–తలకట్టు శబ్ధం నుండి అః విసర్గ వరకు సులభంగా నేర్చుకున్నారు. అదేవిధంగా 'క' నుండి 'ఱ' వరకు గల గుణింతాలు సులభంగా నేర్చుకున్నారు. ఉదా: క, గ, చ, జ, ట, డ....లకు అ–తలకట్టు పెట్టినప్పుడు క అని, ఆ–దీర్ఘం పెట్టినప్పుడు కా అని.... మొదలైనవి.

Link : https://youtu.be/QmQ1Up

అక్షరాల, అంకెల గౌను

ఒకటవ, రెండవ తరగతి చదివే మొత్తం విద్యార్థుల పేర్లను ఒక్కో చిటీపై రాసి ఉంచి, వారిలో నుండి ఒక్కరు వచ్చి చిటీ తీయాలి. చిటీలో ఎవరి పేరు వస్తుందో వారు అక్షరాల గౌనుపై ఉన్న వర్ణమాల అక్షరాలు చదవాలి. అచ్చులు, హల్లుల నుండి రెండక్షరాల పదాలు మొత్తం 6 పదాలు ఇంటివద్ద రాయాలి. ఈ అభ్యాసం పట్ల విద్యార్థులు ఎంతో ఆసక్తి కనబరచడంతో పాటు వేగంగా అక్షరాలను పదాలను నేర్చుకున్నారు.

ఒకటి, రెండవ తరగతుల మొత్తం విద్యార్థుల పేర్లను ఒక్కొక్క చిట్టి పై రాసి (పసుపు రంగు), మరొక చిట్టిపై అక్షరాలు రాసి ఉంచాలి (నీలిరంగు). తర్వాత పసుపు రంగు, నీలిరంగు గల చిట్టీలను ఒక ఛార్ట్ మీద వేసి కృత్యాన్ని మొదలు పెట్టడం జరుగుతుంది. ఒక విద్యార్థి వచ్చి ఒక పసుపురంగు, మరియు నీలిరంగు గల చిట్టి తీస్తాడు. దానిలో పసుపురంగు గల చిట్టిలో (విద్యార్థి పేరు ఉంటుంది), నీలిరంగు గల చిట్టిలో అక్షరాలు ఉంటాయి. ఇలా రెండు చిట్టీలు తీసి ఉపాధ్యాయులకు ఇచ్చినప్పుడు, వారు దానిలోని అక్షరాన్ని చదివి వినిపిస్తారు. అప్పుడు విద్యార్థి తనకు చీటిలో వచ్చిన అక్షరాన్ని వర్ణమాలలో గుర్తిస్తారు. గుర్తించిన వారిని విజేతగా ప్రకటించి, ప్రోత్సాహకాలుగా పెన్నులు ఇచ్చి అభినందించడం జరుగుతుంది. గుర్తించని వారికి A గ్రేడ్ వారు సహాయం చేస్తారు. దీంతో విద్యార్థులు ఉత్సాహంగా నేర్చుకొనడం జరిగింది. విద్యార్థుల సంఖ్య తక్కువ ఉన్నప్పుడు ఒక చిట్టిపై విద్యార్థి పేరు, ఇంకో చిట్టిపై వర్ణమాల అక్షరాలు, రెండు లేదా మూడు పదాలు ఉన్న రాసి కృత్యాన్ని నిర్వహించడం జరుగుతుంది. ఇది తెలుగు, ఆంగ్లం, గణితం సబ్జెక్టుల అభ్యసనానికి ఎంతగానో తోడ్పడుతుంది. ఈ విధంగా ఏదో ఒక కృత్యం కాకుండా భిన్న కృత్యాలు చేయించడం ద్వారా విద్యార్థుల అభ్యసనం మెరుగుపరచడానికి కృషి చేయడం జరిగింది.

రీడింగ్ కార్నర్

తరగతి గదిలో ఒక మూలన రీడింగ్ కార్నర్ ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. విద్యార్థులను ఆకట్టుకునేలా పుస్తకాలు ఉంచడం ద్వారా విద్యార్థులు ఆసక్తితో పుస్తకాలు తీసుకొని చదువుతున్నారు. దీని ద్వారా విద్యార్థులలో చదివే అలవాటును పెంచడం జరిగింది. ఈ చోటులో పిల్లలకు సంబంధించిన వివిధ రకాల పోస్టర్స్, కరపత్రాలు, బ్రోచర్స్, ప్రకటనలు, వార్తాపత్రిక క్లిప్పింగ్ల వంటి అభ్యసన సామగ్రిని ఉంచడం జరిగింది. ఇందులో పుస్తకాలు, పిల్లల రచనలు (కథలు,కవితలు) కూడా ఉంటాయి. ఇందుకు ప్రతిరోజు ఒక పీరియడ్‌ను (3:30pm) కేటాయించడం జరిగింది.

పాఠశాలలో ఏర్పాటు చేసిన 'రీడింగ్ కార్నర్'

ఒక్క సంవత్సరం కాదు.. ఒక్క నెలలోనే Graphical readingతో ఆంగ్ల అక్షరాలు నేర్చుకున్నారు

ముందుగా విద్యార్థులకు చేతి వ్రేళ్లతో గాలిలో రాయడం నేర్పిన తర్వాత, గ్రాఫికల్ రీడింగ్ ద్వారా ఆంగ్ల అక్షరాలను గుర్తింప చేయడం జరిగింది. ప్రాజెక్టు పనులలో తమ పరిసరాలలో చూసిన వాటిని, తమ నోటు బుక్‌లో అతికించి, వారు గుర్తించిన వాటిని సర్కిల్ చేయగలిగారు. ఇది మొదటి తరగతిలో చేరిన విద్యార్థులు ఆనందంతో చేయగల్గుతున్నారు. చేతి వ్రేళ్లతో ముందుగా ఆంగ్ల అక్షరాలను గాలిలో రాసేలా చేయడం వలన బాగా ఫలితాలు వచ్చాయి. ఉదా: ఆంగ్ల అక్షరం పేరు చెప్పగానే.... విద్యార్థులు తమ యొక్క చూపుడు వ్రేలును పైనుండి కిందికి పదే పదే ఆడించడం, ఆ తర్వాత ప్రతి విద్యార్థితో బ్లాక్ బోర్డ్ పైన రాయించడం ద్వారా తొందరగా నేర్చుకున్నారు.

- ఇలానే అన్ని అక్షరాలు A, B, C, D ..... మొదలైనవి నేర్చుకున్నారు.

ప్రతి Alphabet కు ఒక్కొక్క Rhyme ను చెప్పడం ద్వారా ఇంకా ఉత్సాహంగా నేర్చుకున్నారు.

A for Apple

ఉదా: Apple starts with letter A

Letter A, letter A

Apple starts with letter A

a a a a.

మొదటి తరగతి విద్యార్థుల 'గ్రాఫికల్ రీడింగ్' ద్వారా పఠన సామర్థ్యంలో బాగా మెరుగుదల కనిపించింది. దీనిలో భాగంగా విద్యార్థులను తమ పరిసరాలలో వాడి పారేసిన బిస్కెట్ కవర్లు, అగిపెట్టెలు, పౌడర్ డబ్బాలు, టూత్‌పేస్ట్ డబ్బాలు మొదలైనవి తీసుకొని రమ్మని తెలియజేయడం జరిగింది. విద్యార్థులు అందరు తమ ఇండ్లలో వాడిన టీ పౌడర్ డబ్బాలు, వాషింగ్ పౌడర్ కవర్లు, సబ్బు కవర్లు మొదలైనవి తీసుకొని వచ్చారు. విద్యార్థులందరూ తాము తీసుకొని వచ్చిన కవర్‌లను చాలా సులభంగా చదవగల్గుతున్నారు. ప్రతి ఒక్కరు అందులో గల Alphabets ను గుర్తిస్తూ, చదవలేని వాటిని సర్కిల్ చేసి, తెలుసుకొని రాయగల్గినారు. ఇప్పుడు ప్రతి విద్యార్థి అన్ని ఆంగ్ల అక్షరాలను సులభంగా గుర్తిస్తున్నారు.

గ్రాఫికల్ రీడింగ్ ద్వారా Alphabets ను గుర్తించడం.

ఆంగ్లంలో మాట్లాడటం కోసం వివిధ వెబ్‌సైట్‌ల నుండి సేకరించిన 1000 యాక్షన్ పదాలతో ఒక పుస్తకాన్ని సిద్ధం చేయడం జరిగింది. ఒక్కో కార్డు 100 Action wordsతో ముద్రించడం జరిగింది. రోజు ఆటల పీరియడులో చెప్పి అభినయం ద్వారా చేయించడం ఆ తర్వాత ప్రతి తరగతి నుండి రోజు ఒక్కొక్కరి చేత 100 Action words చెప్పించడం జరుగుతున్నది. విద్యార్థులందరూ అభినయంతో చేయడం చేస్తున్నారు. ఇలా ముందుగా ఒక్క A4 పేపరుపై 100 Action పదాల చొప్పున మొత్తం 10 పేజీలు తయారు చేయడం జరిగింది. తర్వాత గ్రామర్ వాక్యాలు పరిచయం చేయడం జరిగింది. ఉదా: Questions- Who, What, Why; Words; First Second and Third person గురించి పరిచయం చేయడం జరిగింది.

ఉదా: I am eating.

He is sleeping.

We are jumping.

తమ పిల్లలు ఆంగ్లంలో చదవడం, రాయడం, మాట్లాడడం చూసి గ్రామంలోని ప్రజలు ప్రశంసలు తెలియజేయడం జరిగింది.

సహ-పాఠ్యకార్యక్రమాలతో సబ్జెక్టు అంశాలపై అవగాహన

పాఠశాల సమయం తర్వాత పిల్లలకు ఆసక్తికరంగా అనిపించే రోల్ ప్లేలు అభ్యాసం చేయించడం జరిగింది. ఇవన్నీకూడా సబ్జెక్టు అంశాల ఆధారంగా నిర్వహించడం జరుగుతుంది. ఇటువంటి కృత్యాల పట్ల విద్యార్థులు ఎక్కువ ఆసక్తిని కనబరుస్తున్నారు. 3, 4, 5 తరగతుల ఆంగ్ల పాఠ్యపుస్తకాలలో గల Bridging Gap Activity, Role play Activityలో చేయడం జరిగింది.

ఉదా: Cooking in the kitchen లో విద్యార్థులు అయా పాత్రలలో లీనమై అందులోని పదాలను సులువుగా అర్థం చేసుకొనేలా చేయడం జరిగింది.

* Doctor అనగానే వివిధ specialist ల గురించి అవగాహన చేసుకోవడం జరిగింది.

* Vegetables, Fruits, Trees... etc. ఇలా అనేక పాత్రలలో ఇమిడిపోయి వాటి ప్రాముఖ్యతను తెలుసుకొనే విధంగా చేయడం జరుగుతుంది.

బాలసభ

బాలసభ ద్వారా పిల్లల్లోని సృజనాత్మక శక్తులను బయటకు తీసుకొని రావడం కోసం అనేక సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలు నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. దీనిలో విద్యార్థుల ఆట, పాట, మాటకు పూర్తి స్వేచ్ఛనిచ్చి వారిలో అంతర్లీనంగా ఉన్న శక్తులను బయటకు తీసుకువచ్చి, వివిధ అంశాలలో తర్ఫీదునిచ్చి రాష్ట్ర, జిల్లా స్థాయిలో పాల్గొనేలా చేసి బహుమతులు పొందడం జరిగింది.

I am a tree.

I have many branches.

I have many leaves.

I have many fruits.

I am a tree.

అదేవిధంగా పాఠశాల కిచేన్ గార్డెన్‌లో ఉన్న కూరగాయలు, పండ్లు మొదలైన వాటిపై పాటలను అల్లి చెప్పడంతో పాటు వినూత్నంగా నటించడం కూడా జరుగుతున్నది.

గోడలు పాఠాలు చెబుతాయి

గోడలు పాఠాలు చెబుతాయి అనడంలో సందేహం లేదు, ఎందుకంటే ప్రతి తరగతిలోని గోడలపై Animals, Vegetables, Fruits, Alphabets, Body parts, Planetకు సంబంధించినవి పెయింటింగ్ వేయడం జరిగింది. విద్యార్థులు పాఠ్యాంశాలకు సంబంధించిన పదాలు పదే పదే చూసి చదివి అవగాహన చేసుకుంటున్నారు.

తరగతి గోడలపై ఉన్న అడవి మరియు జంతువులను చూడడం, వాటి ఆధారంగా నీతి కథలను చెప్పడం వలన విద్యార్థులు ఆసక్తితో విని ఆ కథలోని అంశాలను అవగాహన చేసుకో గలుగుతున్నారు. సృజనాత్మకంగా ఆలోచించ గల్గుతున్నారు. ప్రతి విద్యార్థి తనకు నచ్చిన రీతిలో కథలు చెప్పే విధంగా (తెలుగు మరియు ఆంగ్లంలో) ప్రోత్సహిస్తున్నాము, ప్రతినిత్యం ఒక్కొక్క కథ చెప్పేలా ప్రేరణ కల్పిస్తున్నాము.

పరిసరాల విజ్ఞాన అంశాల కృత్యాలు

సైన్స్ అంటే సంక్లిష్టం కాకుండా మరింత సరళతరం కావాలని అనేక కృత్యాల ద్వారా పరిసరాల విజ్ఞాన అంశాలపై అవగాహన కల్పించడం జరుగుతున్నది. సైన్స్ అంశాలు అమూర్త భావనలుగా ఉండరాదని అవగాహనతో నేర్చుకోవాలనే ఉద్దేశ్యంతో ఆసక్తి కలిగించే కృత్యాలను నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. ప్రాథమిక

స్థాయిలోనే మానవ శరీరంపై అవగాహన పొందితే జీవితాంతం స్పష్టమైన అవగాహన ఉంటుందనే ఉద్దేశ్యంతో అంతర్జాలంలో ఉన్న అవయవాలకు సంబంధించిన ప్రింట్ ను తీసుకొని, దానిని ప్రింటింగ్ ప్రెస్‌లో విద్యార్థుల దుస్తులకు తగిన సైజ్‌లో చేయడం జరిగింది. అవి ధరించి విద్యార్థులు ఏయే అవయవాలు ఎక్కడెక్కడ ఉంటాయో సులభంగా తెలుసుకోవడం జరిగింది. అలాగే ప్రతి అవయవానికి సంబంధించిన వర్కింగ్ మోడల్స్‌ను కూడా తయారు చేసి, ప్రదర్శించి, వివరించి అవగాహన కల్పించడం జరిగింది.

మానవ శరీరంలోని అవయవాలపై ప్రత్యక్ష అనుభూతిని కల్గించడం

పాఠ్యాంశాలు పాటల రూపంలో

1 నుండి 5వ తరగతి విద్యార్థులకు తెలుగు,ఆంగ్లం మరియు పరిసరాల విజ్ఞానానికి సంబంధించిన పాఠ్యాంశాలను పాటల రూపంలోకి మార్చి వినసొంపుగా ఉండే 'ట్యూన్ల'ను, కంజరకు అనుకూలంగా ఉండే విధంగా మార్చి విద్యార్థులకు ఆసక్తి కలిగించేలా, అవగాహనపరచేలా బోధన చేయడం జరుగుతున్నది.

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలో మొదటి బహుమతి

ఉదా: 3వ తరగతి... తెలుగు... సబ్జెక్టులోని... అదుగదుగో తోటతల్లి... మన పాలిట పాలవెల్లి.

2వ తరగతిలో..... బతుకమ్మ పాఠ్యాంశాలు.... మొదలైనవి.

వీటిని విద్యార్థులు వివిధ వేదికలలో పాడి పాఠశాలకు గుర్తింపు తెచ్చారు.

క్షేత్ర పర్యటనలు

కడెం ప్రాజెక్టు – నిర్మల్ జిల్లా

విన్నది మర్చిపోతారు... చూసింది గుర్తుంచుకుంటారు... చేసింది చిరకాలం గుర్తుంచుకుంటారు... కాబట్టి తరగతిలో బోధించే సమాచారాన్ని నిష్క్రియాత్మకంగా విద్యార్థులు వినడానికి బదులుగా, చూడడం, చేయడం ద్వారా నేర్చుకునే సామర్థ్యాన్ని క్షేత్ర పర్యటనలు అందిస్తాయని గుర్తించి వాటిని నిర్వహించడం జరిగింది. అదేవిధంగా వీటి ద్వారా తరగతి గదిలో ఇప్పటికే నేర్చుకున్న భావనలను మరింత బలోపేతం చేయడం జరిగింది. ప్రతి సంవత్సరం క్షేత్ర పర్యటనల కొరకు స్థానిక పరిసరాలలోకి తీసుకెళ్లడం జరుగుతున్నది. దీనిలో భాగంగా పంటలు పండించే విధానంలోని వివిధ దశలు తెలుసుకోవడం జరిగింది. విద్యార్థులు ముందుగా తయారు చేసుకొన్న ప్రశ్నావళితో ప్రణాళిక వేసుకొని, వాటిని నిర్వహించే వ్యక్తులను స్వయంగా అడిగి విషయాలను అర్థం చేసుకోగలిగారు.

విద్యా విజ్ఞాన యాత్ర

విద్యార్థుల తరగతి గది అభ్యాసాన్ని బలోపేతం చేయడానికి, వివిధ అంశాలను ఆసక్తికరంగా నేర్చుకోవడానికి విద్యా విజ్ఞాన యాత్రలు ఎంతో తోడ్పడతాయి. కాబట్టి దీనిలో భాగంగా నిర్మల్ జిల్లాలో ఉన్న ప్రముఖ ప్రాజెక్టులు కడెం, పోచంపాడ్, గడ్డన్న వాగుల దగ్గరికి ప్రతి సంవత్సరం విద్యార్థులను తీసుకెళ్లడం జరుగుతుంది. వివిధ దర్శనీయ స్థలాలు అయినటువంటి బిర్లామందిర్, రామప్ప, సాలార్ జంగ్ మ్యూజియం మొదలైన ప్రదేశాలకు కూడా తీసుకెళ్లడం జరిగింది.

పోచంపాడ్ ప్రాజెక్ట్ సందర్శన - జల విద్యుత్ ప్రసారంపై అధ్యయనం

శ్రీరాంసాగర్ ప్రాజెక్టు వద్ద విద్యార్థులతో

పవర్ స్టేషన్ల నుండి ఇళ్లు మరియు కార్యాలయాలకు విద్యుత్ ఎలా సరఫరా చేయబడుతుందో విద్యార్థులకు అవగాహన కల్పించడానికి క్షేత్ర పర్యటనలో భాగంగా ప్రతి సంవత్సరం పోచంపాడ్ ప్రాజెక్టుకు తీసుకెళ్లడం జరుగుతుంది. పవర్ స్టేషన్ను సందర్శించిన విద్యార్థులు స్టేషన్లో పవర్ ఎలా ప్రసారం చేయబడుతుంతో తెలుసుకున్నారు. యాంత్రిక శక్తి విద్యుత్ శక్తిగా ఎలా మారుతుందో తెల్సుకోగల్గినారు. పైలాన్లు, పైలాన్ల నుండి ట్రాన్స్ఫార్మర్లకు, ట్రాన్స్ఫార్మర్ల నుండి స్తంభాలకు, చివరకు స్తంభాల నుండి మన ఇళ్లకు ఎలా విద్యుత్ ప్రసారం అవుతుందో అక్కడి గైడ్ ద్వారా తెలుసుకున్నారు. విద్యుత్తు వినియోగించే సమయంలో తీసుకోవాల్సిన భద్రతా చర్యలపై కూడా పరిజ్ఞానం పొందగలిగారు.

గురుకుల నవోదయ/సైనిక్ పాఠశాలల్లో ప్రవేశాల సాధన కొరకు...

SL.NO	YEAR	MODEL SCHOOL	TG CET	CORPORATE	SAINIK	TOTAL
1	2015-16	10	8	0	0	18
2	2016-17	12	10	0	0	22
3	2017-18	13	12	1	0	26
4	2018-19	12	12	1	0	25
5	2019-20	8	13	0	0	21
6	2020-21	9	10	0	0	19
7	2021-22	10	10	1	1	22
	TOTAL	73	75	3	1	152

విద్యాసంవత్సరం ఆరంభం నుండే ప్రతీ పాఠం పూర్తి అయిన వెంటనే ముందుగా తయారు చేసుకొన్న ప్రతి సబ్జెక్టు స్టడీ మెటీరియల్ పిల్లలకు అందివ్వబడుతుంది. మొత్తం సిలబస్ అయిన తరువాత 10 గ్రాండ్ టెస్ట్‌లు నిర్వహించడం జరుగుతుంది. సెలవు దినాలలో గురుకుల ప్రవేశ పరీక్షకు సంబంధించిన మెటీరియల్ ను అభ్యాసం చేయించడం జరుగుతుంది. గురుకులాలు, నవోదయలలో సీట్లు పొందిన విద్యార్థుల వివరాలను సోషల్ మీడియా వేదిక ద్వారా అందరి దృష్టికి తీసుకెళ్ళినప్పుడు, తమ ఊరి మీద మమకారంతో విదేశాలలో ఉంటున్న వారు, పూర్వ విద్యార్థులు మరియు NRIలు మేము చేస్తున్న కార్యక్రమాలకు ముగ్ధులై విరాళాలు అందజేశారు.

ఈ పాఠశాల నుండి 2015 విద్యా సంవత్సరం నుండి ఇప్పటి వరకు గత ఏడు సంవత్సరాలలో 152 మంది విద్యార్థులు గురుకులానికి (TSMS, TGCET, SAINIK) ఎంపిక కావడంతో ఇతర గ్రామాలు అయిన తిమ్మాపూర్, కల్లూర్ గ్రామం నుండి విద్యార్థులు పాఠశాలలో చేరారు. వీరిలో కొందరు పెంచికల్‌పాడ్‌లో అమ్మమ్మ, బంధువుల గ్రామంలో ఉంటూ కొందరు బైకు పైన పాఠశాలకు రావడం జరుగుతున్నది.

యు.వర్షితను అభినందించిన రవీందర్ రెడ్డి, డి.ఈ.ఓ., నిర్మల్.

ఐ.సి.టి. - క్యు.ఆర్. కోడ్స్ వినియోగం

పాఠశాలకు గైర్హాజరైన విద్యార్థి పాఠ్యాంశాన్ని వినలేనప్పుడు, ముందుగా Record చేసి Google Drive Document లో Save చేసి, Link Generate చేసిన తర్వాత Bar Code App ద్వారా నేరుగా ఆ పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన లింకును Q-Rలోకి మార్చి, ఆ విద్యార్థికి వాట్సాప్ ద్వారా పంపబడుతుంది. విద్యార్థి సాయంత్రం స్కాన్ చేసి వింటున్నారు. ఇది ఎదో కొత్తగా ఉన్నదని ఆసక్తి చూపుతున్నారు. తల్లిదండ్రులు కూడా ఈ విధానం బాగుందని అత్యవసర పరిస్థితుల్లో బాగా ఉపయోగపడుతుందని తెలిపారు. అలాగే ఆ పాఠ్యాంశానికి సంబంధించిన Q-R కోడును A4 సైజు పేపరులో జీరాక్స్ తీసి, మరొక విద్యార్థి చేత వారి ఇంటికి పంపడం కూడా జరుగుతున్నది.

ఖండంతరాలు దాటిన కృషి - గ్రామ విద్య ప్రాజెక్టుకు అంకురార్పణ

గ్రామంలో ఉంటూ విద్యార్థులకు ట్యూషన్ చెప్పడం మా పూర్వ విద్యార్థి సోషల్ మీడియాలో పోస్ట్ చేశారు. ఉపాధ్యాయుల అంకితభావం, గ్రామస్థుల ఐక్యత మొదలైనవి చూసిన ఎంతో మంది Fb అకౌంట్ ద్వారా విరాళాలు అందించారు. పాఠశాలలో గుణాత్మక విద్యకు కృషి చేస్తున్నారని గుర్తించి NRI లు గ్రామీణ్ సపోర్ట్ ఫౌండేషన్ నరేష్ కడారి గారు 'గ్రామ విద్య' ప్రాజెక్టుకు సహకరించారు. దీని ద్వారా సబ్జెక్టులలో వెనుకబడిన విద్యార్థులకు మరియు ప్రతిభ గల వారికి వేర్వేరుగా సహపాఠ్య కార్యక్రమాల ద్వారా బోధించడం జరుగుతున్నది.

'గ్రామ విద్య' ప్రాజెక్టు అమలు చేస్తున్నందుకు తల్లిదండ్రులు చాలా సంతోషం వ్యక్తం చేయడం జరిగింది. బడుగు బలహీన వర్గాల విద్యార్థులకు గుణాత్మక విద్యను అందిస్తూ, పాఠశాలలో మౌలిక సౌకర్యాల కల్పనకు కృషి చేస్తున్నందుకు స్థానిక ఎమ్మెల్యే గారు ప్రత్యేకంగా అభినందించారు.

శ్రీ విఠల్ రెడ్డి గారు... స్థానిక ఎమ్మెల్యే ముథోల్ గారిచే గ్రామ విద్య ప్రాజెక్టు ప్రారంభోత్సవం.

పాఠశాల ప్రగతి కొందరి మాటల్లో...

మా గ్రామ పాఠశాలలో పిల్లలను మంచిగా తీర్చిదిద్దుతున్నారు. గురుకుల సీట్లు 100కు పైగా వచ్చాయి. ఇంతకు పూర్వం మా గ్రామం నుండి వేరే గ్రామాలకు చదువుకోవడం కోసం వెళ్ళేవారు. కాని ఇప్పుడు వేరే గ్రామాల నుండి మా గ్రామానికి పిల్లలు రావడం చాలా సంతోషకరం. గ్రామస్తుల ఐక్యత మరియు ఉపాధ్యాయుల అంకిత భావం మా పాఠశాల ఇతర దేశస్థులను రప్పించిందంటే దానికంతటికి కారణం మా పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులే...

– కదం బాబారావు, ఎస్.ఎం.సి. చైర్మన్

శ్రీ ఎల్లన్న గారు పాఠశాల కోసం అహర్నిశలు కష్టపడుతూ. ఎప్పటికప్పుడు పర్యవేక్షిస్తూ ప్రతి పిల్లవాడిని పాఠశాలకు రాకున్నా కూడా ఇంటి దగ్గరకు వెళ్లి తన బైకు పై తీసుకువచ్చి చక్కటి విద్యను అందించారు. వివిధ ఎన్.జి.ఓ.ల సహకారంతో అదనంగా వాలంటీర్లను నియమించేలా చేశారు. తాను కూడా పాఠశాల సమయం తర్వాత కూడా ఇక్కడే ఉంటున్నారు. ఆంగ్ల మాధ్యమంలో చక్కని విద్య అందిస్తూ, గురుకుల, సైనిక్, నవోదయ విద్యాలయాల ఎంపికలో కృషి చేశారు. తన సహోపాధ్యాయులతో కలిసి అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ రోజు వరకు వందకు పైగా విద్యార్థుల నమోదును సాధించి, పాఠశాలను రోజు రోజుకు దినదినాభివృద్ధి చేసేందుకు పాటుపడుతున్నారు. నేను తరచూ పాఠశాలను సందర్శిస్తూ ఇస్తూ విద్యార్థుల సంఖ్యకు అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయులను డిప్యుటేషన్‌పై పంపించి అవసరమైన సలహాలు, సూచనలు ఇవ్వడం జరుగుతున్నది.

– వి. ముత్యం, ఎం.ఇ.ఓ. కుంటాల

Links: https://youtu.be/O7Opt7mKhNA

https://youtu.be/ivbH9mVtNio

మా కుమారుడు రియాన్ 5వ తరగతి పాఠశాలలో పూర్తి చేసుకుని సైనిక్ పాఠశాలకు ఎంపిక కావడానికి సెలవులలో ప్రత్యేకంగా శిక్షణ ఇచ్చారు. పాఠశాల చేసిన కృషితో మా ఊరి పిల్లల భవిష్యత్తు బాగుపడుతున్నది. విద్యలో చాలా ప్రగతిచూపుతున్నారు.

– మహ్మద్ మస్తాన్ చౌస్

Links:

https://youtu.be/k7wxaLPPL4o

https://youtu.be/5ZrP71XSNFc

నా పేరు కదం రుద్ర, నేను ప్రస్తుతం TSWRES సోఫినగర్, నిర్మల్ నందు 8వ తరగతి చదువుతున్నాను. ఉపాధ్యాయులు మాకు గురుకుల ఎంపికకు ప్రత్యేకంగా శిక్షణ ఇచ్చారు. నేను చాలా చక్కగా ఇంగ్లీషు మాట్లాడుతున్నాను.

– కదం రుద్ర, 8వ తరగతి, TSWREIS సోఫినగర్, నిర్మల్

Link: https://youtu.be/LK4LCSMALOw

కృత్యాధార బోధన నిత్య కృత్యమైన పాఠశాల

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, రాశిగుట్ట తాండా, మం. వీర్నపల్లి
జిల్లా	:	రాజన్న సిరిసిల్ల
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎ. సంపత్
ఫోన్ నెంబర్	:	9989946223
మెయిల్ ఐడి	:	mppsrashiguttavernapalli@gmail.com

వీర్నపల్లి మండల కేంద్రానికి 2 కిలోమీటర్ల దూరంలో, జిల్లా కేంద్రానికి 32 కిలోమీటర్ల దూరంలో రాశిగుట్ట తాండా కలదు. ఈ తాండా ప్రజలందరూ గిరిజనులు, నిరక్షరాస్యులు, నిరుపేదలు, రైతు కూలీలు. సుమారు 65 కుటుంబాలు కలవు. తాండాలోని ప్రస్తుత పాఠశాల నమోదు 30. టీచర్ల సంఖ్య 2.

కరోనా విపత్తు తర్వాత పాఠశాలలు ప్రారంభం అయిన పిదప విద్యార్థుల్లో కనీస అభ్యసన స్థాయిలు పడిపోవడం మరియు చాలా కాలం పాఠశాలలు మూసివేసి ఉన్న కారణంగా పిల్లలు పాఠశాలకు రావడానికి ఆసక్తి చూపని పరిస్థితి ఉండింది.

సెప్టెంబర్ 2021 నుండి పాఠశాలలు పూర్తి స్థాయిలో ప్రారంభమైనా విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు విద్యార్థులను బడికి పంపడానికి సంకోచించారు.

2022 జనవరిలో బదిలీపై పాఠశాలకు వచ్చిన ఇద్దరు ఉపాధ్యాయులు ఫిబ్రవరి నెలలో ఎస్.ఎం.సి. సమావేశం నిర్వహించి వారికి పాఠశాలలో చేయబోయే పాఠ్య, పాఠ్యేతర కార్యక్రమాల గురించి వివరించి విద్యార్థులను ప్రతి రోజు బడికి పంపాలని కోరడం జరిగింది. కాని తల్లిదండ్రుల స్పందన మాత్రం కరువయ్యింది.

ఫలించిన ఖచ్చితమైన హామీ....

2022-23 విద్యా సంవత్సరం బడిబాట కార్యక్రమంలో ఈ విద్యా సంవత్సరం పూర్తయ్యే నాటికి విద్యార్థులలో తరగతి వారి సామర్థ్యాలు సాధించి చూపిస్తామని మాట ఇవ్వడం జరిగింది. దీనివల్ల తల్లిదండ్రులకు పాఠశాలపై నమ్మకం పెరిగింది. విద్యార్థుల యొక్క మాతృభాష లంబాడి కావడం వల్ల పిల్లలు తెలుగు, ఆంగ్లం, గణితం చదవడం రాయడంలో పూర్తిగా వెనుకబడి ఉన్నారు.

జూన్, జూలై, ఆగస్టు మూడు మాసాలు కనీస అభ్యసన స్థాయిలు సాధించడానికి విద్యార్థులకు వివిధ రకాల అభ్యాస కృత్యాలను నిర్వహించడం జరిగింది. దీనిలో భాగంగా విద్యార్థులను వారి స్థాయి ఆధారంగా విభజించి అక్షరాల గుర్తింపు, సరళ పదాలు, గణిత భావనలు సాధించడం కొరకు కృత్యాలు నిర్వహించడం జరిగింది.

పేరెంట్ టీచర్ మీటింగ్‌లో విద్యార్థుల చేత ప్రదర్శన

విద్యార్థులలో ఆత్మస్థైర్యం పెరిగేలా మరియు హాజరు శాతం పెరిగేలా ప్రతిరోజు కథలు చెప్పడం మరియు ఆటలు ఆడించడం జరిగింది. అదేవిధంగా ప్రతి నెల మూడవ శనివారం రోజు నిర్వహించే తల్లిదండ్రుల సమావేశంలో విద్యార్థుల ప్రగతిని ప్రదర్శించడం, తల్లిదండ్రుల ముందు వారి పిల్లల చేత పుస్తక పఠనం చేయించడం, గణిత సమస్యలు చేయించడం వల్ల తల్లిదండ్రుల్లో ఉపాధ్యాయుల పట్ల నమ్మకం పెరిగింది. పాఠశాలలో నిర్వహించే వినూత్న కార్యక్రమాల ప్రదర్శన వల్ల తల్లిదండ్రులకు పాఠశాల పట్ల మరియు ఉపాధ్యాయుల పట్ల నమ్మకం పెరిగింది. దీంతో నమోదు, హాజరు శాతం కూడా పెరిగింది. తద్వారా కనీస అభ్యసన స్థాయిల సాధన మెరుగయ్యింది.

ప్రధానంగా విద్యార్థుల మాతృభాష తెలుగు కాకపోవడం వల్ల విద్యా బోధన సమయంలో ఒకటవ, రెండవ తరగతి విద్యార్థులకు విషయాలను అర్థం చేయించడం కష్టం అయ్యేది. తెలుగు, ఆంగ్లం భాష వారికి కొత్తగా తోచేవి. పాఠ్యాంశాలను అవగాహన చేయించడం కోసం సరియైన బోధన సామాగ్రి ఉపయోగిస్తూ పదాలను, వాక్యాలను హావభావాలతో అనుకరింపజేయడం వలన మెరుగైన ఫలితాలు సాధించబడుతున్నాయి. ఆటలు, పాటలు, గేయాలు మరియు కథలు చెప్పడం వలన అభ్యసన ఫలితాలు మెరుగు పడుతున్నాయి.

విద్యార్థులు ప్రతిరోజూ చేసే 'చైల్డ్ ఛాలెంజ్' మరియు 'నా బొమ్మ నా ఇష్టం' కార్యక్రమాల ద్వారా ఒక రోజు రాని విషయాలు మరొక రోజు నేర్చుకోవడానికి ప్రయత్నించడం, వారు నేర్చుకునే క్రమంలో తోటి విద్యార్థులకు సహాయం చేయడం, నేను సాధించగలను అనే గట్టి నమ్మకం వారిలో కలగడం, ఇతరులను ప్రోత్సహించడం మరియు వారి నిజ జీవిత సందర్భాలలో ఓటమిని అంగీకరించడం వంటి సానుకూల అంశాలు పెంపొందించబడుతున్నాయి.

వినూత్న కార్యక్రమాల నిర్వహణ చైల్డ్ ఛాలెంజ్

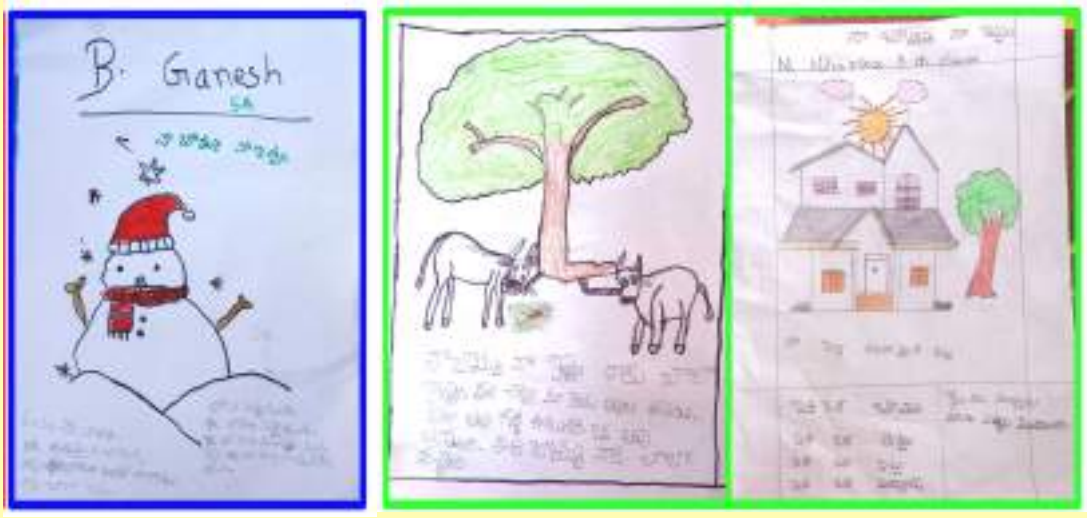

విద్యార్థులలో నేర్చుకోవాలనే తపన మరియు చైతన్యం పెంచడం కోసం ఉద్దేశించినదే ఈ కార్యక్రమం. ఈ కార్యక్రమం విద్యార్థుల యొక్క కనీస అభ్యసన స్థాయిలు సాధింపచేస్తూ తరగతి సామర్థ్యాల అభివృద్ధికి తోడ్పడుతున్నది.

విద్యార్థులు తాము నేర్చుకోవాలనుకునే పాఠ్యాంశాధారిత అంశాలను వారే నిర్ధారించుకొని తోటి విద్యార్థులతో, ఉపాధ్యాయులతో ఛాలెంజ్ చేస్తారు. వాటిని నేర్చుకొని మరుసటి రోజు ప్రదర్శిస్తారు. అయితే విద్యార్థులు నేర్చుకోవాల్సిన విషయాల పట్ల ఉపాధ్యాయులు మార్గ నిర్దేశం చేస్తారు. ఉదాహరణకు ఈ రోజు చదివిన కథా పుస్తకం లేదా పాఠ్యాంశం ఆధారంగా మరుసటి రోజు సొంత మాటల్లో చెప్పడం లేదా రాసి చూపడం. ఈరోజు చెప్పిన గణిత అంశాల ఆధారంగా మరిన్ని గణిత సమస్యలు తయారు చేయడం. ఈ విధంగా విద్యార్థులు వారి స్థాయి ఆధారంగా ప్రతిరోజు చెప్పడం లేదా రాయడం చేస్తారు. ఇది ప్రతిరోజు మధ్యాహ్నం 2:40 ని. నుండి 03:20ని. వరకు ఉంటుంది. విద్యార్థులు సొంతమాటల్లో చెప్పే క్రమంలో, రాసే క్రమంలో చేసే పొరపాట్లను ఉపాధ్యాయులు సరిచేస్తారు. ఈ చైల్డ్ ఛాలెంజ్ ద్వారా విద్యార్థుల యొక్క మౌఖిక భాషా సామర్థ్యాలు మరియు గణిత సామర్థ్యాలలో గణనీయమైన ప్రగతి చోటు చేసుకున్నది.

నా బొమ్మ - నా ఇష్టం

సాధారణంగా రంగులతో కూడిన బొమ్మలంటే ఇష్టపడని పిల్లలు ఉండరు. విద్యార్థులు స్వయంగా గీసిన బొమ్మలు వారి యొక్క ఊహా శక్తిని, సృజనాత్మక శక్తిని వెలికి తీస్తాయి. ఈ అంశాన్ని దృష్టిలో ఉంచుకొని రూపొందించినదే ఈ కార్యక్రమం.

దీనిలో భాగంగా విద్యార్థులు ప్రతి శనివారం వారికి నచ్చిన ఒక బొమ్మ గీసి దాని గురించి సొంతమాటల్లో చెప్పడం మరియు దాని గురించి కనీసం 5 పదాలు లేదా 5 వాక్యాలు సొంతమాటల్లో రాయడం జరుగుతుంది. 1వ,

2వ తరగతి విద్యార్థులచే రన్నింగ్ బ్లాక్ బోర్డుపై అక్షరాలు రాయించడం, బొమ్మలు గీయించడం, అలాగే శనివారం ఉత్తమ ప్రదర్శన చేసిన వారికి సోమవారం రోజు ప్రోత్సాహకాలు అందించడం వల్ల హాజరు శాతం పెరిగింది. దీనివల్ల విద్యార్థుల్లో సృజనాత్మకత పెరిగి సొంతమాటల్లో మాట్లాడగలిగే సామర్థ్యం మరియు సొంత వాక్యాలు రాయడం అభివృద్ధి చెందింది.

సహ పాఠ్యాంశాల నిర్వహణ:

మా పాఠశాలలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ప్రతిష్టాత్మకంగా ప్రవేశపెట్టిన "తొలిమెట్టు" కార్యక్రమాన్ని విజయవంతంగా నిర్వహించడానికి కృషి చేస్తున్నాం. దీనిలో భాగంగా పాఠ్యాంశ ఆధారిత కృత్యాలలో బోధనాభ్యసన సామాగ్రిని ఉపయోగించడం జరుగుతుంది. స్థానికంగా దొరికే వస్తువులతో, స్థానిక పరిసరాల ఆధారంగా విద్యార్థులకు జట్టు, వ్యక్తిగత కృత్యాలను నిర్వహించడం జరుగుతుంది.

వారంలో ఐదు రోజులు వినూత్న కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తూ, ఒకరోజు లైబ్రరీ పీరియడ్ నిర్వహించడం జరుగుతుంది. అలాగే అభ్యాస కృత్యాల నిర్వహణ సమయంలో కథా వాచకాలను ఉపయోగించడం జరుగుతుంది. స్నేహబాల కార్డులు, కథా వాచకాలు సుమారు 400 వరకు ఉన్నాయి. వాటిని ప్రతిరోజు ఉపయోగించడం మరియు కృత్యాల కార్డులను ఇంటి పనిగా ఇవ్వడం వల్ల విద్యార్థుల్లో కనీస అభ్యసన స్థాయిలు పెరుగుతున్నాయి.

పౌష్టికాహారం పాఠ్యాంశానికి అనుబంధంగా "ఫుడ్ ఫెస్టివల్" నిర్వహించడం జరిగింది. పౌష్టికాహారం ఆవశ్యకతను, చిరుధాన్యాల ప్రాధాన్యతను, జంక్ ఫుడ్ వలన కలిగే నష్టాలను విద్యార్థులు తెలుసుకొని వారి నిజజీవితంలో సరైన ఆహారం తీసుకుంటున్నారు. ఈ విధంగా పాఠ్యాంశాల ఆధారంగా వివిధ సహ పాఠ్య కార్యక్రమాలు మరియు క్విజ్ పోటీలు ప్రతి నెల చివరి వారంలో ఒక రోజు నిర్వహించడం జరుగుతుంది.

పాఠశాలలో విద్యార్థుల చేత నిర్వహించబడుతున్న చైల్డ్ ఛాలెంజ్, నా బొమ్మ-నా ఇష్టం వంటి కార్యక్రమాలు పాఠశాలలో ఉపయోగిస్తున్న బోధనాభ్యసన సామగ్రి, విద్యార్థుల ప్రగతిని వారి తల్లిదండ్రులకు ఎప్పటికప్పుడు తెలియజేయడం వంటి అంశాలు ఇస్తున్న సత్ఫలితాలను పరిశీలించిన వీర్నపల్లి మండల్ నోడల్ అధికారి మరియు సిరిసిల్ల జిల్లా విద్యాధికారి, ఇతర పాఠశాలలు కూడా ఈ కార్యక్రమాలను నిర్వహించేందుకు ఆయా ప్రధానోపాధ్యాయులను, ఉపాధ్యాయులను ప్రోత్సహిస్తున్నారు.

ప్రాక్-పశ్చిమ విద్యార్థులను కలిపిన విద్యావారధి

పాఠశాల పేరు	:	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, ఎన్మన్‌గండ్ల మం. నవాబుపేట్,
జిల్లా	:	మహబూబ్‌నగర్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	కె. దశరథ్ నాయక్
ఫోన్ నెంబర్	:	9490411985
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	టి.ఎన్. శ్రీధర్
ఫోన్ నెంబర్	:	7386855011
మెయిల్ ఐడి	:	tnsridhar68@gmail.com

"సెలవులు విలువైనవి" అలాంటి వినూత్న కార్యక్రమాలతో ప్రయోగాత్మకంగా విద్యాభివృద్ధి

తెలంగాణలో శనివారం సాయంత్రం 7.00 గంటలు. అదే సమయంలో అమెరికాలోని ఫిలడెల్ఫియాలో శనివారం ఉదయం 8.30 గంటలు. జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల ఎన్మన్‌గండ్ల, నవాబుపేట్ మండలం, మహబూబ్ నగర్ జిల్లా 8, 9, 10 తరగతుల విద్యార్థులు, అమెరికాలోని ఫిలడెల్ఫియా రాష్ట్రంలోని విద్యార్థులతో జూమ్ ద్వారా 'భూమి పుట్టుక' గురించి మాట్లాడుతున్నారు. అలా గంటన్నర ఏకధాటిగా ఆ కార్యక్రమం కొనసాగింది. ఆ శనివారమే కాదు ప్రతి శనివారం కొనసాగుతోంది. ప్రతీ వారం ఎన్నో అంశాలు సినిమాలు, ఇక్కడ అక్కడ ఇండ్లు, అవినీతి, లింగ వివక్షత, కుటుంబ పరిస్థితులు, ప్రయోగాలు..... సైన్స్, సాంఘికశాస్త్రం, సామాజిక అంశాలు, వినోదం, శాస్త్ర సాంకేతిక రంగాలు .... ఇలా స్పృశించని రంగం లేదు. ప్రతీ వారం ఒక అంశం.... ఆ చర్చ ఇంకా పర్యావరణం, మూఢనమ్మకాలు, ప్లాస్టిక్ వినియోగ సమస్యలు, సైన్స్ దినోత్సవాల నిర్వహణ అలా అలా సాగుతోంది.

జి.ప.ఉ.పా. ఎన్మన్‌గండ్ల పాఠశాల నాయకులు మరియు ఉపాధ్యాయ బృందం తమ ఎన్.ఆర్.ఐ. మిత్రుల సహాయంతో, ఫిలడెల్ఫియా తెలంగాణ అసోసియేషన్ యువ విభాగం సహకారంతో 'విద్యా వారధి' అని పిలవబడే ఈ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రతీ శనివారం జరిగే ఈ కార్యక్రమంలో పాఠశాల విద్యార్థులు తమ ఇళ్ళ దగ్గర నుండే ఫోన్ల ద్వారా జూమ్ మాధ్యమంగా అమెరికాలోని

ఫిలడెల్ఫియా విద్యార్థులతో అనేక అంశాలు చర్చిస్తున్నారు. ఇందులో హాస్టళ్ళలో ఉండే విద్యార్థులను కూడా భాగస్వాములుగా చేయడం జరిగింది. హాస్టల్ కు దగ్గరలో గల విద్యార్థులు ఆయా హాస్టళ్ళకు వెళ్ళి అందరూ భాగస్వాములయ్యేలా తమ వంతు సహకారాన్ని అందించారు. ఫోన్ లేని విద్యార్థులను, ఫోన్ ఉన్న విద్యార్థులతో జత చేయడం జరిగింది.

శనివారం చర్చ తరువాత చర్చించిన అంశాల ఆధారంగా విద్యార్థులు నివేదిక తయారు చేయవలసి ఉంటుంది. ఈ నివేదికల ఆధారంగా ప్రోత్సాహకర బహుమతులు అందజేయడం కూడా జరుగుతోంది. ఈ కార్యక్రమంలో మన రాష్ట్రంలోని ఎన్.ఐ.ఎన్., ఐ.ఐ.సి.టి., డి.ఆర్.డి.ఓ., ఆర్.సి.ఐ., సి.సి.ఎం.బి. శాస్త్రవేత్తలను జిల్లా స్థాయి విద్యాధికారులు, విద్యా నిపుణులను కూడా భాగస్వాములుగా చేయడం జరుగుతోంది. రాష్ట్ర విద్యా పరిశోధన శిక్షణా సంస్థ (ఎస్.సి.ఇ.ఆర్.టి.)లో పని చేస్తున్న డాక్టర్ ఎస్. సురేష్ బాబు గారు కూడా పాల్గొనడం జరిగింది. భౌతికశాస్త్ర ఉపాధ్యాయులు శ్రీ టి.ఎన్. శ్రీధర్ చౌరవ, నిర్వహణతో పాఠశాల నాయకులు శ్రీ దశరథ నాయక్ మార్గదర్శకత్వంలో ఈ కార్యక్రమం విజయవంతంగా నిర్వహించబడుతోంది.

ఈ కార్యక్రమం విద్యార్థులలో అనేక అంశాల విషయావగాహనను పెంపొందించింది. ఒక విశాలతత్వాన్ని, ప్రపంచాన్ని అర్థం చేసుకునే విధానాన్ని, అక్కడి విద్యార్థుల మనోభావాలను తెలుసుకునేందుకు తోడ్పడింది. ఈ చర్చలతో విద్యార్థుల అభిప్రాయాలలో, ఆలోచనలలో చాలా మార్పులు వచ్చాయి. లక్ష్యాలను ఏర్పరుచుకోవడం, ఉన్నత విద్య చదవాలనుకోవడంతో పాటు ఎన్నో కొత్త అంశాల అవగాహన కూడా పొందడం జరిగింది. ఒక నూతన ఉత్సాహం, మనోధైర్యం, భవిష్యత్తుపై నమ్మకానికి ఈ కార్యక్రమం బాటలు వేసింది. బాగా చదివి, ఎదుగుతామనే మార్పు పిల్లల్లో వచ్చింది. తల్లిదండ్రులు కూడా తమ పిల్లలు ఆంగ్లంలో మాట్లాడడం చూసి వారిని ప్రోత్సహించడం ప్రారంభించారు. తాము తెలుసుకున్న అంశాలను విద్యార్థులు తమ దైనందిన జీవితంలో కూడా అన్వయించారు.

ఈ కార్యక్రమం విజయవంతంగా నిర్వహించడాన్ని పరిశీలించి ఎన్.ఆర్.ఐ. వారు పాఠశాలకు నడుచుకుంటూ వచ్చే విద్యార్థినులకు సైకిళ్ళు అందజేయాలని రూ. 1,30,000/- అందజేయడంతో వారికి సైకిళ్ళను ఇవ్వడం జరిగింది. అలాగే 53 జతల స్పోర్ట్స్ జెర్సీలను కూడా వారు అందజేశారు. ఈ రకంగా విద్యతో పాటు వసతులను కూడా అందించిందీ కార్యక్రమం.

సెలవులు విలువైనవి

సెలవులంటే విద్యకు ఆటంకం – సెలవులలో అభ్యసనం ఆగిపోతుంది – సెలవులలో పిల్లలు పుస్తకాలు వదిలేసి ఇల్లు లేదా వినోద కార్యకలాపాల వైపు మొగ్గు చూపడం – ఇదీ ఇప్పుడు అంతటా ఉన్న పరిస్థితి. కాని జి.ప.ఉ.పా. ఎన్మన్‌గండ్ల 8, 9, 10 తరగతుల విద్యార్థులు 84 మంది దసరా సెలవులలో ఎప్పటి మాదిరే ఉదయం బయలుదేరి మధ్యాహ్నం తినడానికి టిఫిన్ బాక్స్ కట్టుకొని పాఠశాలకు ఉదయం 9.30 గంటలకు వస్తారు. సాయంత్రం 4.30 వరకు ఉంటారు. కథలు చదువుతారు, ఇష్టమైన పుస్తకాలు చదువుతారు, ఒక అంశంపై అందరూ చర్చిస్తారు, సొంతంగా ప్రయోగాలు చేస్తారు, ప్రేరణ కార్యక్రమంలో పాల్గొంటారు. ప్రతి రోజు ఇవన్నీ జరుగుతాయి. మూఢనమ్మకాలపై జరిగిన ఒక రోజు కార్యక్రమంలో గ్రామస్థులంతా పాల్గొనడం ఈ కార్యక్రమ విజయవంతానికి ఒక సూచిక. మరిగే నూనె నుండి చేతులతో బజ్జీలు తీయడం, మంటలలో నడవడం వంటివి విద్యార్థులు చేశారు. ఇది విద్యార్థులకు, ఉపాధ్యాయులకు కూడా ఒక ప్రేరణ, మార్గదర్శకం, ఉత్సాహం కలిగించింది. విద్యార్థులు ఆత్మస్థైర్యంతో వేదికనెక్కి మాట్లాడడం, సొంతంగా కవితలు రాయడం చేశారు. దీని వలన కోవిడ్–19 వల్ల కలిగిన అభ్యసన లోటును పూడ్చే ప్రయత్నం జరిగింది. విద్యార్థులు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడేలా, బిడియం వంటివి వదిలేలా, వేదికపైకి వెళ్ళి ఆత్మస్థైర్యంతో మాట్లాడించేలా చేశాయి. ఇలా వారం రోజులు అభ్యసనాభివృద్ధి కార్యక్రమం జరిగింది. కార్యక్రమం చివరి రోజు తల్లిదండ్రులు పాల్గొని వారి పిల్లల్లో వచ్చిన మార్పును చూసి చాలా ఆనందపడ్డారు.

విద్యార్థుల భాగస్వామ్యంతో ప్రయోగశాల సామగ్రి సేకరణ

సైన్స్ అంటేనే ప్రయోగాలు. సైన్స్ అభ్యసనంలో ప్రయోగాలది కీలక పాత్ర. ఉపాధ్యాయ ప్రదర్శనతో ప్రయోగాలు సాధారణం. కాని ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థులే ప్రయోగాలకు అవసరమైన సామగ్రిని సేకరిస్తారు. ప్రయోగశాలలో ఉంచుతారు. వారే సొంతంగా ప్రయోగాలు నిర్వహిస్తారు. ప్రత్యామ్నాయ సామగ్రితో నిర్వహించే ప్రయోగాలకు నిలయం ఈ పాఠశాల ప్రయోగశాలలు. వృథా అని భావించే సామగ్రిని, పరిసరాలలో లభించే సామగ్రిని విద్యార్థులు సేకరిస్తారు. ప్రస్తుతం పాఠశాలలో ఆధునిక అంశాలతో, సామగ్రితో, జీవశాస్త్ర ప్రయోగశాల, భౌతిక రసాయన శాస్త్ర ప్రయోగశాలలు కలవు. పాఠశాల పనితీరును పరిశీలించిన దాతలు ఈ ప్రయోగశాలలకు రూ. 1,20,000/–లు సహాయం చేశారు. ఈ పద్ధతి వల్ల పిల్లల్లో నిశిత పరిశీలన, పాఠశాలలో సైన్స్ కార్నర్లు నిర్వహించడం, ఒకరికొకరు సహకరించుకోవడం, స్నేహ బంధం ఏర్పడడం, విషయాలను పంచుకోవడం వంటివి జరిగాయి. వారు చేసిన ప్రయోగాలు విజయవంతమైనప్పుడు వారి కళ్ళల్లో ఉట్టిపడే ఆనందం, ముఖంలో కనబడే సంతోష ఛాయలు వెలకట్టలేనివి. ఈ విజయాలే వారి విజయాలకు సోపానాలుగా అవుతాయామో!

ఇలా పిల్లలే ప్రయోగాలు చేయడం ద్వారా కలిగిన స్ఫూర్తితో కొందరు పలు విజ్ఞానశాస్త్ర పోటీలలో పాల్గొని జాతీయ స్థాయిలో అవార్డులు సాధించారు. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో సైన్స్ ఎక్స్చేంజ్ ప్రోగ్రామ్ 'సకురా' ద్వారా జపాన్ దేశాన్ని సందర్శించడం జరిగింది.

తరగతికో సందేహాల పెట్టె

'తరగతికో సందేహాల పెట్టె' ఆలోచన విద్యార్థులదే. వారే ఈ పెట్టెను ఏర్పాటు చేసుకున్నారు. ఇందులో తమకు వివిధ సబ్జక్టులలో వచ్చే సందేహాలను ప్రశ్నల రూపంలో రాసి వేస్తారు. ఉపాధ్యాయులు వాటికి సమాధానాలను తరగతి మొత్తానికి వివరిస్తారు. సందేహాలను తీరుస్తారు. దీని వలన ప్రశ్నించే తత్వం, తెలుసుకోవాలనే జిజ్ఞాస విద్యార్థులలో పెరిగింది. సైన్సుతో పాటు అన్ని అంశాలలో ఈ కార్యక్రమం విద్యార్థుల ఉన్నత స్థాయి ఆలోచన, విశ్లేషణలకు పదునుపెట్టింది.

తోటివారికి సహాయం చేయాలనే ఆలోచనతో బర్త్ డే బ్యాంక్

పాఠశాలలోని విద్యార్థులు తమ పుట్టిన రోజు నాడు తమ స్థాయికి తగినట్లు ప్రార్థన సమావేశంలో ఇతర విద్యార్థులకు ఉపయోగపడే పెన్నులు, నోటుపుస్తకాలు, కంపాక్స్ బాక్సులు, అభ్యసన సామగ్రిని 'బర్త్ డే బ్యాంక్'కు అందజేస్తారు. వీటిని అవసరమైన విద్యార్థులకు అందజేయడం జరుగుతుంది. తోటివారికి సహాయం చేయాలని ఏర్పాటు చేసిన ఈ కార్యక్రమం విద్యార్థులలో మంచి ప్రవర్తనకు పునాది వేసింది. చిన్నప్పటి నుండే సహాయం చేయాలనే మనస్తత్వాన్ని పెంపొందిస్తోంది. విద్య అంటే మంచి ప్రవర్తనను సాధించడమే. దానికి ఈ కార్యక్రమం బాటలు వేస్తోంది.

చివరి మాట ... అయినా ఎంతో విలువైన బాట

ఈ పాఠశాల భౌతికశాస్త్ర ఉపాధ్యాయుడు శ్రీ టి.ఎన్. శ్రీధర్ గారు 'డ్రీమ్ ఫోర్స్' ఫౌండేషన్ అనే NGOను స్థాపించి, కోవిడ్-19 సమయంలో వచ్చిన జీతంతో సుమారు రూ.10 లక్షల ఖర్చుతో తమ స్వగృహంలో 150 చదరపు గజాల వైశాల్యంలో ఒక ప్రయోగశాలను ఏర్పాటు చేశారు. దానికి APJ కలాం సైన్స్ ప్రయోగశాల అని పేరు పెట్టినారు. ఈ ప్రయోగశాలను ఏ పాఠశాల విద్యార్థులైనా ఉచితంగా వచ్చి చూడవచ్చు. ప్రయోగాలు చేయవచ్చు. అనుమానాలు తీర్చుకోవచ్చు. సబ్జక్టు అంశాలు చర్చించవచ్చు. అక్కడ విషయనిపుణులు కూడా అందుబాటులో ఉంటారు. కొంత మంది ప్రతి రోజూ ఉదయం 6-8 వరకు, సెలవు

గౌ॥ వి. శ్రీనివాస్ గౌడ్, ఎక్సైజ్ & ప్రొహిబిషన్, స్పోర్ట్స్, యువజన సర్వీసుల శాఖామాత్యులు, తెలంగాణ ప్రభుత్వం గారిచే సైన్స్ ప్రయోగశాల ప్రారంభోత్సవం

రోజుల్లో 10-5 గంటల వరకు అందుబాటులో ఉంటారు. అన్ని అంశాల పట్ల అవగాహన కల్పిస్తారు. అప్పుడప్పుడు ఇక్కడి నుండి ఆన్‌లైన్‌లో శాస్త్రవేత్తలు, అధ్యాపకులు, ప్రొఫెసర్లతో ముఖాముఖిలో పాల్గొనవచ్చు. విజ్ఞానశాస్త్ర విషయాభివృద్ధికి బాటలు వేసేలా ఈ కార్యక్రమం కొనసాగుతోంది.

ముగింపు

జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల ఎన్మన్ గండ్ల, నవాబుపేట్ మండలం, మహబూబ్ నగర్ జిల్లాలో కలదు. ఇది ఎంతో పురాతనమైన ప్రసిద్ధి చెందిన పాఠశాల. ఈ పాఠశాలలో విద్యనభ్యసించిన ఎంతో మంది పూర్వ విద్యార్థులు అత్యున్నత స్థాయిలో ఉన్నారు. ఇది జిల్లా కేంద్రానికి 18 కిలోమీటర్ల దూరంలోనే ఉన్ననూ వెనుకబాటుతోనే ఉన్న గ్రామం. వ్యవసాయాధారిత కుటుంబాలు గల గ్రామం. అంతా ఆర్థికంగా వెనుకబడినవారే. మొత్తం విద్యార్థులు 280. ఉపాధ్యాయులు 13 మంది కలరు.

గౌ॥ వి. శ్రీనివాస్ గౌడ్, ఎక్సైజ్ & ప్రొహిబిషన్, స్పోర్ట్స్, యువజన సర్వీసుల శాఖామాత్యులు, తెలంగాణ ప్రభుత్వం గారిచే సైన్స్ ప్రయోగశాల సందర్శన

నేటి ఆన్లైన్ ప్రాక్-పశ్చిమాల విద్యా కలయిక, ఈ పాఠశాల విద్యార్థుల విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడి వారు భవిష్యత్తులో అమెరికా వెళ్ళి అధ్యయనం చేసేలా ఒక భౌతిక విద్యా వారధిగా మారాలని ఆశిస్తూ....

Vocational Education to Aid Education Continuity

Name of the School	:	GHS Addagutta, Marredapally,
District	:	Hyderabad
Name of the School Head	:	A. Sreevani, FAC-HM
Mobile Number	:	9866602277
Email ID	:	ghsaddagutta@gmail.com

Education is essential for one's growth and for moving forward in life. Most poverty-hit families are forced to send their children to work after class 10 to support the family. Same case happened with children studying at GHS Addagutta at Marredapally in Hyderabad.

There are hardly a few students who pursue higher education. Many of them join their parents for work as daily wage laborers. Eventually, it turned into a tradition to follow. Having to see this as a significant issue, A Sreevani, FAC-HM, GHS Addagutta, decided to change parents' minds. While brainstorming, she came up with an idea to make students eligible for various part-time jobs after completition of their studies. To make this happen, she started vocational education in school for students from classes 6 to 10. It is a brilliant idea because the 10th pass-out makes money for the family and invests in their higher education. Thereby, she is helping a way for continuity in education.

చదువుకుంటూ.. వృత్తి నైపుణ్యాలు పెంచుకుంటూ

Date : 18/12/2022 EditionName : TELANGANA(SECUNDERABAD)
PageNo : 02

But who will fund this idea? It is the question that made her go through sleepless nights. However, her efforts paid off. A donor came forward to support vocational education and renovating a school building that included a library and a lab room. As 555 students were enrolled, more than 10 classrooms were needed. Four extra classrooms were constructed with donations. The school operates with 18 teachers.

Vocational Education

Tailoring classes:

It was a tailoring course for girls. The school head purchased 10 sewing machines with the donated amount. A craft teacher was appointed to take up tailoring classes. The initiative started in November 2022 for students of classes 6 to 10. The girls are learning with interest which lead to a reduction in absenteeism.

Computer classes:

With the assistance of Plan India volunteers, the school planned to conduct computer classes for students. Ten more computers were added to the existing 13, and a tutor and internet facility were made possible from the donated funds. Students learned MS Office, PowerPoint Presentation, Web Browsing, Cyber Knowledge, and Python.

Outcome: These vocational classes help students earn money for their educational needs and develop an interest in attending school regularly. Previously, the student's attendance was 290 – 300 per day. While now, the count of regular students is 400-410.

Other initiatives for the development of students

Digital classes:

Teachers use Kyan projector to ease the teaching learning process. It is mainly used to help students comprehend the theory by displaying relevant examples.

Yoga and self defence classes:

In August 2022, the school conducted yoga classes for girls and boys in classes 6 to 10. The motive is to help students improve their mental and physical fitness. Also, yoga classes cultivated discipline in students in their appearance, behaviour and in the studies. Students come in full uniform before assembly time. A donor donated the uniform and shoes. To ensure self confidence in girl children, we introduced self-defence training classes in the school which were very useful to our girls where majority of them came from slum areas.

Classroom monitoring:

Closed Circuit (C.C.) cameras are installed inside and outside each classroom to keep an eye on students. The school head or teachers monitor those who are attending classes and at the same time figure out the students listening to classes attentively.

What the students have to say about their school:

> "Tailoring course will help me to earn some money to meet my educational and family needs. I made a plan to continue it as my part-time job. Also, the cyber knowledge made me aware of many cyber-crimes in the technology world. I shared this knowledge with my neighbours so as to caution them."
>
> **- Akhila, Class X**

"Earlier, I sold some milk in my area to earn money for my studies. After grasping knowledge about computers from our daily computer classes, I wish to work at the bill counter of a super market. Also, I developed the curiosity to learn programming languages and build a career in the software industry. Now, I am confident enough to manage expenses of my education in future and support my family. Thanks to my school".

- Muzamil, Class X

"Self-defence training classes that are being conducted in our school has brought tremendous changes in my confidence levels. I feel I have become much stronger physically and mentally. Now I am able to go any place without hesitation."

- Rakshitha, Class VI

"I am so enthusiastic to learn something by doing. So tailoring appeals a lot to me. I learnt stitching and I even stitched few clothing with my creativity. The computer programmes which I learnt also evoked my creativity. Hope this computer knowledge will give an opportunity for me to build my exciting career in new fields."

- Divya, Class X

MPPS Gudigandla: School head and teachers collectively work for students' holistic development

School Name	:	MPPS Gudigandla, Mdl. Makthal
District	:	Narayanpet
Name of the School Head	:	V. Narsimulu
Mobile No.	:	9542140666
Name of the Teacher	:	B. Hima Bindu
Email ID	:	bindukshr@gmail.com

MPPS Gudigandla is a Government school in a small village on the national highway 38 kilometers from Narayanpet District headquarters. A newly formed district with less educated families and more of a conservative background giving importance to their family occupations. Though the place is near Mahabubnagar town, there is more impact of Karnataka State culture as this borders with it.

People in that village are more satisfied with their age-old customs and traditions. They have contended with the education provided to their children in their mother tongue with the basic knowledge of subjects.

I found that students are more enthusiastic about learning and developing in all areas; they like their mother tongue and are more interested in learning English. Before the introduction of English Medium in Schools, students were slightly disappointed as they could not afford to learn English because of their economic and social status. Girls thought

that Boys were fortunate as their parents sent them to private Schools to learn English. But to their rescue came the introduction of English Medium in Government Schools in their village.

"Coming together is a beginning. Keeping together is progress. Working together is success is our mantra."

The introduction of English medium in Government Schools gave us much scope to motivate people in our village to make their children join our school.

"Badi Bata" was a grand success when our team went for the Door to Door campaign and motivated the parents. We also discussed our motto with the community by using "Grama Sabha" as a platform. A positive vibe was created in us with the response of parents and the community.

The government's other initiative of transforming the Government Schools' physical and infrastructural changes through 'Mana Ooru Mana Badi' was a flavor enhancer to our school. The change in the Physical appearance of the school brought a good ambiance for learning among our children.

It was our turn to improve the academic standards of the students who lost their precious two years of classroom learning and enthusiasm due to the COVID-19 pandemic. As a team, we searched for ways to fill these gaps and retain the motivation among the children. Starting English Medium to a purely rural background children whose parents have less or no education was a challenging task for our team.

As a team, Headmaster Narsimulu Garu and Assistant teachers Smt. B. Hima Bindu, Smt. Parvathi, Smt. Naziya Begum started this academic year with great zeal.

Making student's life colourful

We made learning activities based and added colors to our teaching by conducting 'colors day,' which filled children's hearts with colorful emotions and helped them relate different colors in different situations. On this day, the students were dressed up in colors

like Red, Green and Yellow and brought different live objects related to their colors. This activity provided hands-on experience to students. Through this beautiful learning activity, students could sort and classify objects based on colors, reinforcing cognitive skills. Students felt the joy of having vibrant colors like Red, Green, and Yellow in their immediate environment.

To eat is a necessity, but to eat intelligently is an art

School plays a vital role in shaping lifelong healthy eating habits. Good Nutrition is an integral part of leading a healthy lifestyle. Food was the central theme in some English and EVS lessons. As a part of our academic transactions, "Healthy food day" was another activity that helped the students to shift their habit of eating Junk Food to healthy food. Children were instructed to bring food items that were readily available, healthy, and natural. Many students eagerly brought various natural and healthy food items. By making the children aware of the knowledge regarding various nutrients like proteins, minerals, and vitamins in different food items they brought, students, along with their peer group learning, changed their eating habits. A healthy diet fuels the brain making kids more likely to focus quickly and perform well at school. In this way, we could reform children's food habits.

Many activities like "Science day" improved the scientific and rational thinking among the children.

The "READ" programme enhanced their reading capabilities and stimulated them to read various small story books, increasing their imagination skills.

"HAND WASH DAY" created great awareness among the children regarding the hygiene of their hand nails, which was more critical for their health benefits. Better hand hygiene means better well-being which ultimately leads to improved learning.

A cheerful teacher who makes the learning easy and fun

The present age is an age of Globalization. Anything produced or invented in any part of the world gets a global character. To keep pace with the process of Globalization, we need to learn English. I Smt. B. Hima Bindu took it as a challenge to improve their skills in English.

It was a big challenge for me to teach English to students who don't have parental support for learning.

Intention and desire to learn leads to successful learning

One of the most challenging tasks a teacher can have on their plate is to motivate their students in the right way. The right motivation at a suitable time made my students to acquire the English language. Creating a fear-free English atmosphere was the first and foremost step that led my students to start their journey. A natural and friendly situation was created for students and encouraged them to speak about their likes and dislikes and their daily routine with places they visited naturally. But in the initial stages, the expected graph was almost down to the line. But that did not let my confidence go down. I bounced back and started interacting with students during short intervals and lunch breaks to get closer to them. This helped me a lot, and there was a massive sigh of relief that half of my work was done. Now some of my students interact in English with teachers about their daily routine and also inquire about our breakfast and Lunch, which shows that hard work never goes down.

Classroom theatre- a major milestone

Class Room Theatre is an educational aspect of the teaching-learning process where rich experiences are provided with 100% participation. Role-play exercises allow students to assume the role of a person or act out a given situation. Initially, roles were given to students in a group to build their confidence. Small themes/situations like a conversation between a customer and shopkeeper, a conductor and passenger, or between two friends

were given. The large chunks of content were reduced to smaller sections, making students present more effectively. The theme of the play, their roles and dialogues will be instructed to students. Students were allowed to practice the role play by giving them a specific time. Repeated practice and coordination between the roles made students present meaningfully. These activities allowed my students to think more critically and see situations from different perspectives. The need to achieve the learning outcomes, which was the primary purpose of FLN, was also achieved through role plays.

Reader's challenge

In my journey to make my students speak English, a thought which provoked me is the reader's challenge. It is an opportunity to reinforce a love of reading from an early age. The challenge involves reading sentences in the prescribed time. Daily around 5 sentences were given to students for almost 10 days.

After the completion of the period, a competition will be held, and the winner is awarded the "Super reader" title. The 10-day challenge boosted my students' confidence in reading and speaking, which increased their vocabulary.

Each one - teach one and peer learning made students as junior teachers

Not only teachers but also very active students are involved in the process of teaching. Students were divided into different groups, and a leader was assigned to help the slow learners to achieve expected outcomes. With the concept of "Each One Teach One," the students developed more leadership quality and coordination. Learning by teaching others made them share knowledge and also helped develop future leaders.

Teaching aid turned to Self Learning Material (SLM)

'అంకిత' మేధాశక్తి

Activity-based learning and teaching with "T.L.M." made learning smooth way to students. A meager and no-cost T.L.M. like wedding cards, used card boards and drawing sheets, reading cards, and Flash Cards attracted students to learning. The most effective one was using a rice bag/sack to write simple sentences about the lesson made students to think divergently. This changed the student's perspective, and they started preparing "S.L.M. – STUDENT" learning material in different subjects. Mainly our 5th-grade students were involved in the preparation of different S.L.M.s, which helped them to develop their artistic and creative skills.

Tiny tots v/s choreography and game based:

Our 1st & 2nd Standard student's attention was grabbed by "Choreography. " Choreography is a process of artistic ways of communicating. Mostly rhymes and poems with effective Choreography develop an aesthetic sense in students and explore ideas about themes. The groundwork for the choreographic activity is started with a warm-up. This offered opportunities to see what movements may be possible and how the elements of dance may be manipulated to express different ideas. Children developed artistry and confidence to participate with new expressions with these activities. Different game-based learning was incorporated to build their Vocabulary Hands-on experience was given to students by bringing natural relating to the context.

A new dimension as a techy guru

The modern technology approach has brought changes to all levels of students. This strategic synergy of technology and teaching opens up new possibilities in education, and its results are noteworthy. The same videos related to our content uploaded on my 'YouTube Channel' helped my students a lot. In addition, scanning 'Q.R. Codes' in new edition textbooks helped students understand the concept more transparently and communicate better. T.V., as an audio-visual aid in our school, was also an addition to the facility, which boosted children's intellect. T.V. has become an effective media to watch the stories. The characters portrayed in the stories have become a source of role models. Children are encouraged to watch shows with characters who promote positive messages like healthy living and helping others, influencing them to make good choices. This aid allowed our students to learn a language in an engaging and fun way. It also had an immersive experience of listening firsthand to characters speaking in their native language, which changed the accent of some of our children.

With all these activities, I helped my students to acquire linguistic and cultural knowledge related to academic standards, expand vocabulary, and develop confidence in speaking, listening, reading, and writing skills.

Innovative teaching in Mathematics

I Smt. Parvathi, Working as S.G.T. in MPPS Gudigandla, teach Mathematics.

Mathematics is a fascinating and magical subject. But everyone thinks Math is a complicated subject. When I went to that school, our students were impoverished in doing Math problems. Introducing English Medium was also one of the problems for students initially. It was a critical task for me to deal with those students. This teaching-learning material was a great tool to teach the students. It simplified the subject and made my presentation fascinating and attractive. T.L.M. in my classroom brought the new experience of Math learning with joy.

First, we created a Medium English environment. Daily interaction with the students in English helped me a lot. The next step was identifying the students who were lagging in math. Then I started to teach them innovatively. I have prepared innovative T.L.M. and Math working models for every topic and concept with low-cost and no-cost material. For example, numbers, number names, comparing numbers, addition, subtraction, multiplication, division, shapes etc.,

This teaching learning material was a great tool to teach the students. It simplified the subject and made my presentation fascinating and attractive. T.L.M. in my classroom brought the new math learning experience with joy.

Math-related quizzes and fun games were conducted, which help students with problem-solving skills and thinking outside the box and are often tested as a part of math competitions. It also helped students to enhance their knowledge and boost their self-confidence. Always available to our students to clear their Math doubts made my children solve math problems. Now the students can prepare some Math T.L.M. by themselves.

As a positive vibe, D.E.O. sir appreciated my efforts. I also shared my innovative T.L.M. and teaching experiences in my complex meeting, where all teachers were inspired.

With all these activities, our school students can solve Math problems; mainly, 1st and 2nd class students participate with a lot of enthusiasm and involvement in Math activities.

Innovative teaching in E.V.S. and Telugu

I Smt. Naziya Begum working as S.G.T., deals with E.V.S. and Telugu in my School.

The word environed, means to encircle or surround. Environmental science is an exciting subject for every child. Children always ready to learn new things about their bodies and the subject around them. The enthusiasm and interest of a child lead them to learn new things.

In our School, as an E.V.S. teacher, I involved new teaching skills and techniques in my class. I encouraged children to learn everything the nature around us. I implemented E.V.S. class by including naturally available plants, fruits, seeds, etc.; every period was taught to children learning by doing/feeling the things around us. Many of our children are very curious to learn and know about E.V.S.

Using natural and different types of plants (available) as T.L.M. for the lesson "Plants around us" made my students know about plants in a realistic way.

I used different food items to teach children about nutritious food by making students collect different food items. I made my students a field trip to teach about different "Trees around us." They learned about various trees and plants by observing them in real. With activity method, the topic of sense organs was introduced to students. In this way, many methods were implemented to create interest in the child to learn about our Environmental Studies.

In my teaching, students learn new things by experiencing themselves. They could express their doubts and feelings by asking questions related to environmental science. Implementing English medium and dealing with the subject in English is challenging for a student from a rural background, but it leads to a promising future for every child in my school. With these teaching interventions, children were improved far better than before in learning new words, knowing the meaning of every new word, and new terminology of EVS in English medium books. I am happy to share my knowledge with students through my teaching. Day by day, I am improving my teaching and learning skills for the betterment of my students.

Planning to fail is failing to plan

All these activities are not possible without a proper plan. Our Headmaster Sri Narsimulu garu had planned several things in the school with the cooperation of the Teachers, pupils, parents, and community.

Planning before opening the school

The headmaster and the staff convened the meetings and discussed their activities and programs with the teachers for the whole year. Thus the school calendar was prepared well in advance.

Planning during the academic year

Planning and preparing timetables and activities to be conducted in prescribed months were done at the beginning of the academic year.

Not only planning but organization of school activities also played an important role. Head Master organized the instructional work, co-curricular activities, school office work, etc., and distributed it to all teachers and made them to work together.

Not only assigning but supervising the school's work, not for fault-finding but to give suggestions and guidance to teachers and students, had created a healthy and positive atmosphere in the school. Besides administration, playing a role as a teacher dealing with Telugu and Mathematics subjects also helped to improve academic standards.

A good initiation-SMC Chairman

Introducing English medium in our village helped our students to acquire knowledge of English at the primary level. Our village children are fortunate, actively participating in different activities and acquiring knowledge of different subjects like Math and EVS in English.

A new dimension of Gudigandla

MPTC Sri Narsireddy garu felt gratitude for the work of Mana Ooru-Mana Badi and the performance of students at academic levels.

All these achievements were possible only by maintaining relations with parents and the community. The team of Gudigandla always maintains a friendly relationship with parents by inviting them to school on essential occasions. A regular Parent Teacher Meetings were held and had interaction with parents about their wards.

Not only the parents of students but there was a lot of encouragement from our cluster GHM Sri Prakash garu, M.E.O. Sri Laxmi Narayana garu, A.M.O Sri Vidya sagar garu and D.E.O Sri. Govinda Rajulu garu, which in turn boosted our energy levels for Teamwork and Academic transformation in students.

The Journey Towards A Treasure House

Name of the School	:	ZPHS Jeedimetla
District	:	Medchal Malkajgiri
Name of the School Head	:	P. Rama Krihsna Reddy
Mobile Number	:	9912666999
Name of the Teacher	:	Bendi Aasha Rani, S.A. (English)
		National Awardee Teacher, 2019
E-mail ID	:	aasha14@gmail.com

School library is an asset to any language teacher. Believing this, the English teachers at ZPHS Jeedimetla of Medchal-Malkajgiri District of Telangana, established a treasure house of books in the school. Here is the story of how the simple steps of a teacher made the students, colleagues and the people in the society come together to establish a school library.

Background

ZPHS Jeedimetla is one of the oldest schools in the district with nearly 600 boys and girls. It is situated in a large area of one acre giving scope for physical activities to the students. On the name of cocurricular activities they were mostly engrossed in games and sports and excelled in them. “A few months after joining the school in 2018, I found some story books bundled and dumped in the storeroom. There were also sometables and chairs donated by someone for the students to sit and read. But all of them were useless as they were heaped and unwanted. This situation made me think of ….”, said Ms. Aasha Rani, the English Teacher.

Need

The pedagogical shift that has been recommended in the NCF and SCF drives the students towards reading a variety of texts. Read and Reflection, book reviews and project works have become an integral part of the present-day learning process which needs intensive reading by the learner. Finding the difficulty of the students in searching the appropriate reading material, the teachers at this institution started to work on the school library.

Constraints

Though the goal was very much clear, lack of accommodation to set a library was the main constraint. To meet this, using the dilapidated room was the only solution for the time being. Taking out time for the teachers to work for the setting of library work also seemed a bit difficult. With a strong conviction, the idea got materialized as the team decided to make the students partners of the whole process.

The Beginning

After finding the dumped books and the furniture, the teacher decided to make a reading space. The room that was used as a store has been cleaned to transform it to the desired setting. On opening the bundles, she found 1566 books of Stories, Biographies, Grammar, Science, Social, Games, Mythology, Magazines etc. in Telugu, Hindi, English. Several book racks and the reading tables were set.

To make the students partners of the process, IX class students were guided to maintain the stock and issue registers. Some students contributed in setting the ambience of the library by writing quotes and instructions on the walls and entrance. Class and Section wise issue registers were also prepared.

Partners

For Accommodation:

After the declaration of the National Award to Ms. Bendi Aasha Rani, SA English, by the Government of India, several organizations have come forward

to support the school. One of such NGO team came forward to construct rooms. By making the library functional and the liberty given to the students in using the books pleased them. This gave scope for a spacious room to the library.

For books:

The existing stock of books were mostly donated by the BREAD SOCIETY and the reading furniture by REDDYs Foundation. To add more books, the teachers of the school also donated some books. Ms. Aasha Rani borrowed some used books from her neighbourhood, that even motivated the students to do the same from their locality. Some of the teachers Ms. B. Aasha Rani, Mrs. Shruthi Keerthi, Mr. Krishnamacharya, Mr. K.K. Anand of the school donated books relevant to their subjects, where as Mr. Hanumanth Rao, SA, English of ZPHS Suraram also added 170 books of Telugu Literature to the treasure.

Objectives

The school library has been set with the following objectives:

- To provide access to sources of varied, current and useful information for both pupils and teachers.
- To encourage reading for pleasure.
- To enhance their realm of knowledge.
- To create an aesthetically pleasing as well as practical learning environment.
- To arrange the possibility to study information management skills which form a basis for lifelong learning.
- To improve the concentration levels by making them read in a quiet place.

Functional Area

The present library of this school has

- Spacious, well ventilated and electrified room.

- Well-furnished room with cupboards and racks for the display of the books.
- Walls are decorated with the contributions to Indian Traditional and Cultural Heritage.
- Collection and cataloguing of the books as per the categories.
- Class and Section-wise Issue and Receive Registers.

Treasure

The library has a collection of 2502 books under different categories. All these are easily accessible to all the students from class 6 to 10.

Reflections…

Strategies

Different strategies are considered in both the visual and the functional setting of the library. It shows the flexibility and welcomeness to everyone working in the school.

- Information is organized according to certain criteria to help locating the books easy.

- The pupils are taught the classification system used as well as how to use it.
- Class 9 students voluntarily take up the activity of arranging the books as per the classification and arrange them in the order once in a fortnight. If needed mending of the damaged books is also taken care of.

- Stickering and numbering of the newly entered books is done by the Library club senior members.
- Books are arranged as per the level. (Juniors & Seniors)
- Every student is trained to make entry in the issue and return register.
- Library Club members of each class take up the role of checking and updating the status of issue and return.
- Books are issued as per the interest and need.
- Dictionaries and Thesaurus are made available to the during the library period to facilitate better reading.

Accessibility

- Each class gets a chance to go to library during one of their 3Rs periods once a week.
- Every student gets a book issued for a week. Sometimes they even return it in 2 or 3 days.
- The library is kept open from the first to the last hour of the day. They are allowed to enter even during intervals.
- As it is the self-run book house, it has a free access to all the students.

READ Programme

During the 100 days READ (Read Enjoy And Develop) Programme initiated by the Government, the students of this institution got wide range of books to read. This programme got strengthened because of this school library.

Activities

To attract the learners to the library, several activities are conducted throughout the academic year.

- Recitation
- Story Telling
- Book Review
- Quiz
- Essay / Paragraph Writing
- Dramatization
- Other instruction-based activities.

Significance

As an outcome of reading, creative skills in terms of expressions in language and scientific and mathematical skills have been developed. Their creativity resulted not only in the oral presentations but also in the written form. Some of the observed transformations are

Story Telling:

The story telling skill has improved in the regular readers. More students come forward to participate in the competition held once in a month. A remarkable performance of creating own story and narrating has been observed. In the story telling competition

organised by English Language Teachers Association (ELTA), the class 8 student Shiva Nandini gave an impressive performance.

Recitation Skills:

In the everyday assembly students are seen competing to recite poems in Telugu, Hindi and english. Exposure to wide range of songs and poems has given them scope to learn more.

Book Reviews:

The language teachers have observed that the presentation skills of students under Read and Reflection item has improved much more than earlier.

Word Power:

Extensive reading helped the students in building their word power along with reference skills. They are able to find out the contextual meanings of words while reading. Everyone presents their words to the class in various ways once a week. Lakshmi Kalyani of Class 9 has won the Mandal Level Spell wizard and stood in top 10 at district level competition.

Little Poets:

Ten percent of the students have developed the skill of writing small poems. Most of them are on the themes close to our day to day life like relationships, Friendship, cleanliness, responsibilities etc.

Behvioural Changes:

It has been observed that in the recent year, children are talking about morals and value system. Reading stories with morals from the books like Panchatantra etc. and Telugu Poems (Neeti Padhyaalu from various Satakamulu) have impacted their thinking in terms of morality. Awareness about the burning issues in and around the world is keeping them up to date.

Reference to General Knowledge books, encyclopedias has made them confident to face the questions asked in the everyday assembly. On the whole the team is able to sense significant change in the students in terms of their learning.

Vision

Reading Maketh a Full Man

Sir Francis Bacon

The team of teachers of this institution strongly believe that 'A Child who reads will be an adult who thinks.'

The Headmaster, Mr. P. Rama Krishna Reddy says, "With this notion we have just started walking towards making our young readers into great humanitarians. The enthusiasm of our students is the driving force for our efforts in this area. Support of our partners is appreciated and we are striving to increase the treasure of books in near future."

The impact of this act is very commendable. The teamwork and the collaborative efforts of the teachers is well appreciated.

No school is complete without a library.

GHS Malakpet School for Blind Girls lays a Roadway for Girls to Excel in Life

Name of the School	:	GHS Malakpet School for Blind (Girls)
District	:	Hyderabad.
Name of the School Head	:	M. Padmavathi Devi/ Fathima Begum
Mobile Number	:	9000527509
Name of the Teacher	:	A. Srivani
Mobile Number	:	9395397463
E-mail ID	:	kappalasrivani@gmail.com

Ever since 1978, GHS Malakpet Blind School for Girls has been providing quality education to blind girls. When you enter the school, you feel impressed with the school building and the girls getting equipped with extra skills alongside attentively learning the academic curriculum. The school records the history of students who studied at these schools and were placed in government jobs. However, a skill gap is undoubtedly hindering most students from obtaining jobs.

M. Padmavathi Devi, the Headmistress joined the school in the year 2015. She had learned that many of the passed-out students are pursuing further education but not being able to earn good employment positions in different industries. When she inquired about the reasons, she found a lack of computer knowledge and communication skills. It came as a significant challenge for Devi to how students can mitigate this problem. After a series of thoughts ran through her mind, she decided to impart computer education, English speaking skills and other life skills to older and current students studying in school.

To achieve this, I initially could make them identify keys on the keyboard, and it took me a month to teach them. As I am not a computer teacher, I needed an instructor who could teach computer operations and other computer skills. Thanks to our DEO. Our DEO made us connect with the executive of the Youth for Jobs, an NGO, who supported our mission by establishing a computer lab and an instructor to teach them about computers.

Also, we have arranged a learning area and a mentor who can train students with life skills, English speaking skills and career orientating training.

Apart from these, soft skills, the essential training that helps themselves to navigate independently or imparted. They include:

A) Outdoor Mobility: Cane technique

Holding Cane:

- A person can hold the cane in either Hand
- Grip: While holding the cane
- The thumb should be on the front of the top
- Forefinger should be fully extended
- The second finger is curled behind to support the cane
- Another finger should be kept relaxed
- The elbow should be slightly bent near the body

Hand Position:

In Hand holding, the cane should always be in line with the middle of the body and the front of the navel.

Wrist moving:

The cane is moved from side to side by the flexion and extension of the wrist, with the tip touching the ground lightly at each movement. The arm should not be moved.

Rhythm:

The cane tip is lifted just clear of the ground as it traverses between two contact points. The cane should be moved back and forth at a steady speed as the visually handicapped person walks.

B) Indoor Mobility

Upper Body Protection
Lower Body Protection

Trailing

Searching Technique

- Upper Body Protection
- Lower Body Protection
- Trailing
- Approaching Doorway
- Searching Technique
- Chair Sitting Technique
- Locating Dropped Article
- Trailing Technique

Sighted Guide Techniques

- Extend his arm and move sideways, so the visually handicapped person is directly behind the guide.
- After the narrow space is over, both should return to the standard sighted–guide technique.

Wrapping up:

GHS Malakpet, Blind School for Girls, is continuing its efforts to provide education to visually challenged girls in all aspects. It is striving to lay a strong foundation for their bright future.

మలక్‌పేట

'మనోనేత్రంతో చిత్రలేఖనం'

AN UNUSUAL VISUAL TREAT

MARTIAL ARTS

Name of the School	:	TS Model School, Mandamarri,
District	:	Mancherial
Name of the Principal	:	M. Jaya Krishna Reddy
		(Counseling and Psychotherapy)
Mobile Number	:	9640215541
E-Mail ID	:	jayakrishnareddy.m@gmail.com

Self-defense is not just a set of techniques, it's a state of mind that begins with the belief that you are worth defending.

- Rorion Gracie.

When I took charge of TS Model School, Mandamarri as the FAC Principal in 2019, the utmost thing running through my mind was the need to make every child capable of self-defense and being ready to face the world and its challenges.

The school has more than 500 girl students out of 734 enrollments (classes 6th to Intermediate) and I see the need to make them physically fit so that they become self-confident and self-reliant. So, I understood the need of training every child in martial arts that would fulfill my dream and in the all-round development of the child, both physical and mental capabilities.

The Motivation Came from Home

I am a father of two girls who was very conscious of their security whenever they go out. The anxiety a parent experiences when the children are out on their own and the matters of security in the present scenario have led to the initiative. The present-day girl is subjected to eve-teasing, bullying, physical assault, etc. So, that anxious father in me made me think about all the girl children in the school, as well.

The 500 girl students at the school come from different corners of Mandamarri village using bicycles and on foot. Ultimately, they should be able to protect themselves while commuting from home to school and vice-versa.

My first step that led to a noble soul

It was a turning point when I heard about martial arts trainer Mr. Rangu Srinivas who is famous for training thousands of students in the local schools. He was adept at training in the art of PENCAK SILAT which was included in the Southeast Asian games.

కుంగ్‌ఫూ కరాటేలో విద్యార్థుల ప్రతిభ

PENCAK SILAT is an umbrella term for martial arts like karate, kickboxing, Kungfu, etc.

However, the school has no funds to provide for the remuneration he charge for the training. Mr. Rangu Srinivas heard the story of our school where the school had no funds to contribute towards the martial arts training and the financial status of the parents who can't afford to pay the fees. The master was generous enough to offer free services for three days a week.

The motivation to the students

I and my team conducted special interactive classes for the children explaining to them about the need of learning self-defense in the present scenario, wherein atrocities towards girls have been on the rise. Many girl students came forward to learn martial arts. We have decided to conduct martial arts training for the students of classes 6th to 8th classes as they don't have the burden of board examinations. Apart from that, they are younger, and their bodies will be far more flexible enough to undergo the training. Allocated special periods for the martial arts, subject teachers extended their support to the girls for the training.

The New Beginnings

On 31st July 2019, we selected 6th to 8th class students for the martial arts training. The coach comes to our school and takes classes from 3:30 pm to 4:30 pm; 3 days a week. Gradually, all the students became more disciplined, physically fit, and active in academics also. Their attendance percentage increased, and their health issues decreased.

The challenges that came from within

Parents were specifically not interested in training their girl children in martial arts. Even a small complaint of physical fatigue was enough for them to tell their children to stop the training. Nonetheless, further counseling by the teachers and constant reminders of the importance of self-defense made the students overcome their fear of initial physical fatigue.

I even counseled the parents telling them how their fear is meaningless and how martial arts will help the children become strong, both physically and psychologically. Then the parents got convinced and left their reluctance to send their children to Martial Arts Classes.

The second challenge came in the form of financial constraints. The coach has been very generous and cooperative. Not only he takes training classes but also takes the students to various levels of competitions. He puts his heart and minds into making them win in the competitions.

Though the coach is giving free of cost training, money was needed to send the students to different places to take part in the competitions at different levels. Especially, when they won at the state-level competitions, they needed financial support to participate in the national-level competitions.

Some parents who were highly motivated and paid for their kids by sending them to out-of-station competitions.

క్రీడాకారులను అభినందిస్తున్న జిల్లా విద్యాధికారి వెంకటేశ్వర్లు

మార్షల్ ఆర్ట్స్‌లో 'ఆదర్శ' విద్యార్థుల ప్రతిభ

మందమర్రి పట్టణం, న్యూస్‌టుడే

: ఆంధ్రప్రదేశ్‌లోని ఒంగోలులో జరిగిన పెన్‌కాక్ సిలాట్ అనే మార్షల్ ఆర్ట్స్ దక్షిణ భారతస్థాయి పోటీల్లో మందమర్రి ఆదర్శ పాఠశాల విద్యార్థులు ప్రతిభ చాటారు. కె.సాహిత్య, ఎం.అనీష్ (7వ తరగతి), బి.శివాత్మిక (6వ తరగతి) బంగారు పతకం, కె.మల్లిక్ (7వ తరగతి) వెండి పతకం సాధించి జాతీయ స్థాయి పోటీలకు ఎంపికయ్యారు. వీరిని జిల్లా విద్యాధికారి వెంకటేశ్వర్లు, ప్రిన్సిపల్ జయకృష్ణారెడ్డి, శిక్షకులు రంగు శ్రీనివాస్‌లు అభినందించారు.

We reap what we sow

A Sound mind is in a sound body. A Sound body is the result of a disciplined way of Life. Attending Martial Arts Classes is a road to a disciplined way of living our lives. The students grow stronger and the rhythmic coordination with their fellow students improves their mental strength. They grow stronger mentally when they are asked to perform what they had learnt. They must react in a fraction of a second to escape from the opponent's blow in dual combat.

The achievements so far

With the help of my staff and parents, I could send many students along with the coach to participate in various competitions in 2019 and in subsequent years, where our students secured different medals as follows.

ACHIEVEMENTS IN 2019

Winners in 4th Telangana state level all styles kung fu & karate championship held on 1st Sep 2019 at Chaitra gardens, CCC Naspur, Mancherial.

GOLD MEDAL

K. Mallik (7th class) (Sparing)

BRONZE MEDAL

B. Spurthi (6th class) B. Shivathmika (6th Class)

K. Vamshi Krishna (6th Class) G. Akshar (8th Class)

Winners in 1st state championship cum selection trials Competitions held on 2nd and 3rd November 2019 at Physical Education College, Hyderabad.

GOLD MEDAL

B. Shivathmika (6th Class) K. Vamshi Krishna (6th Class)

K. Sahitya (7th Class) S. Poojitha (7th Class)

M. Aneesh (7th class)

SILVER MEDAL

M. Srivatsa (6th Class) K. Mallik (7th Class)

Winners in 2nd South Zone Pencak Silat Championship 2019 held on 8th, 9th and 10th November 2019 at Brundavan Beach Resorts, Kothapatnam, Prakasham District, A.P.

GOLD MEDAL

B. Shivathmika (6th Class)

K. Sahitya (7th class) (Tanding)

M. Aneesh (7th class)

SILVER MEDAL

K. Mallik (7th Class)

On 1st December 2019, the State Pencak Silat seminar and selection trials for the senior championship were conducted at TS Model school, Mandamarri by our coach Mr. Rangu Srinivas under the guidance of the Mancherial district Telangana Pencak Silat Association.

ACHIEVEMENTS IN 2020

Winners in 4th Pencak Silat Federation Cup 2019-20 held from 7th to 10th February 2020 at Divisional Sports Complex, Hirawadi Panchavati, NASHIK, Maharashtra State.

B. Shivathmika (6th Class)

K. Mallik (7th Class)

Due to the Covid pandemic, the training sessions were interrupted from March 2020 to February 2021.

ACHIEVEMENTS IN 2021

BRONZE MEDAL

Winners in National Level Sub Junior Pencak Silat Championship 2020-21 held from 26th to 31st March 2021 at Indoor Sports Complex, Polo Ground, Srinagar, Kashmir (J&K)

K. Vamshi Krishna (7th Class) under 33-36 Kg Weight Category

Winners in 3rd Telangana State Pencak Silat Championship held on 20th and 21st November 2021 at Heralds Missionary High School, Vanasthalipuram, Rangareddy Dist.

GOLD MEDAL

K. Vamshi Krishna (8th Class)

M. Anish (9th Class)

K. Mallik (9th Class)

The above 3 students K. Vamshi Krishna, M. Anish and K. Mallik were selected for the National level Pencak Silat Competition which was held in December 2021 in Haryana.

However, due to the lack of financial support, they could not attend it and lost the opportunity of getting the relevant certificate, which could have been useful for them in the future for acquiring jobs.

ACHIEVEMENTS IN 2022

Winners in 15th Telangana State Level Kungfu & Karate Championship 2022 held on 13th Mar 2022 at Pallavi Model School, Rangampally, Peddapalli Dist.

GOLD MEDAL

Nikhilesh (7th Class)

B. Shivathmika (8th Class)

SILVER MEDAL

Ch. Sanhith (6th Class)

BRONZE MEDAL

P. Sreshta (6th Class)

B. Karthikeyan (6th Class)

Vignanjali (7th Class)

Nikshitha (7th Class)

Tripura (7th Class)

Charitha (7th Class)

Winners in 1st Open South India Karate Championship - 2022 held on 30th October 2022 at MM Garden, CCC Naspur, Mancherial District.

GOLD MEDAL

P. Sreshta (7th Class) (Kumite)

SILVER MEDAL

Ch. Sanhith (7th Class)

Nikhilesh (8th class)

BRONZE MEDAL

P. Abhinay (6th Class)

B. Karthikeyan (7th Class)

Tripura (8th Class)

K. Vamshi Krishna (9th Class)

This is not it, there is more to come...

I believe that if we want to do something from the bottom of our hearts with the purity of thought and execute it with selflessness, we reap rich benefits.

I feel that if I get better parents' support for this program morally and financially (to send the students to participate at various levels of competitions), I would be able to get better results than what we have got so far.

I can say confidently that some of the students will become fitter and can easily grab many job opportunities in the future. The certificates will also improve their job opportunities. I feel proud of myself for having such a great opportunity to provide the best to economically and socially deprived students.

జాతీయ స్థాయి పోటీలలో మందమర్రి మోడల్ స్కూల్ విద్యార్థి కి కాంస్య పతకం

మంచిర్యాల,ఏప్రిల్ 06(వుదయం ప్రతినిధి): మార్చి నెల 27 నుండి 31 వ తేదీలలో కశ్మీర్ లో నిర్వహించిన జాతీయ స్థాయి సబ్ జూనియర్ పెంకాక్ సిలాట్ పోటీలలో మందమర్రి మోడల్ స్కూల్ లో 7 వ తరగతి చదువుతున్న వంశీకృష్ణ 33 – 36 కే జి మొయిత్ కాటగిరి లో పాల్గొని కాంస్య పతకం సాధించాడు. విద్యార్థి వంశీకృష్ణ ని పెద్దపల్లి ఏసీపీ కరుణాకర్ తన కార్యాలయంలో అభినందించి భవిష్యత్ లో మరిన్ని జిల్లా నుండి అసియన్ గేమ్స్ లో ఆడాలని, మరింత ఘనత కనబరచి పతకాలు సాధించాలని కోరారు.ఈ కార్యక్రమంలో మందమర్రి మోడల్ స్కూల్ ప్రిన్సిపాల్ జయకృష్ణ రెడ్డి , పెంకాక్ సిలాట్ మంచిర్యాల జిల్లా సెక్రెటరీ రంగు శ్రీనివాస్, కోచర్ కుంగ్ ఫు మాస్టర్ కాశీపేటల శ్రీనివాస్ తదితరులు పాల్గొన్నారు.2019 నుండి మందమర్రి మోడల్ స్కూల్ లో చదువుతున్న విద్యార్థులకు వారి ఆసక్తి మేరకు మార్షల్ ఆర్ట్స్ లో ఉచితంగా శిక్షణ అందిస్తూ, పతకాలు సాధించేలా ప్రోత్సహిస్తున్న రంగు శ్రీనివాస్ గారికి పాఠశాల ప్రిన్సిపాల్ కృతజ్ఞతలు తెలియచేస్తూ కాంస్య పతకం సాధించిన విద్యార్థిని అభినందించారు.

జాతీయ పెంకాక్ సిలాట్ పోటీలకు మందమర్రి ఆదర్శ పాఠశాల విద్యార్థులు

మెమ్మార్, మందమర్రి,నవంబర్ 21(వుదయం ప్రతినిధి): మంచిర్యాల జిల్లా మందమర్రి ఆదర్శ పాఠశాల విద్యార్థులు 20, 21 నవంబర్ తేదీలలో రంగారెడ్డి జిల్లాలో నిర్వహించిన మూడవ తెలంగాణ రాష్ట్రస్థాయి పేంకాక్ సిలాట్ ఛాంపియన్షిప్ 2021లో పాల్గొని ముగ్గురు విద్యార్థులు బంగారు పతకాలు సాధించడంతో పాటు వచ్చే నెలలో హర్యానాలో జరిగే జాతీయ స్థాయి పోటీలకు ఎంపికయ్యారు. ఎంపికైన విద్యార్థులు వరుసగా ఎం. జోష్ కొమ్మరవ తరగతి, కె. ముళికి కొమ్మరవ తరగతి, కే. వంశీకృష్ణ ఎనిమిదవ తరగతి. ముగ్గురు విద్యార్థులు రాష్ట్రస్థాయిలో బంగారు పతకాలు సాధించడంతో పాటు జాతీయస్థాయి పోటీలకు ఎంపిక అయినందుకు ఆదర్శ పాఠశాల ప్రిన్సిపల్ ఐయు కృష్ణ రెడ్డి, కోచ్ రంగు శ్రీనివాస్ ప్రత్యేకంగా అభినందించారు.

I have been taking martial arts training from the 6th class onwards to date. I think that every child must be trained in self-defense. Martial arts training is not just about physical fitness and defense, but also about improving concentration and that is reflected in my studies, as well.

M. Charitha, Class 8

Our daughter, B. Shivatmika started training in martial arts in 2019, participated in competitions, and even won medals. This training not only helped her to attain physical fitness but also made her more active in her studies. It would be good if the parents of other children also encourage their children to join martial arts classes. I thank Principal Mr. Jayakrishna Reddy and Martial Arts Coach Mr. R Srinivas for their noble efforts.

B. Vanitha, M/O Shivathmika, Class 8

This free martial arts training started with the determination to empower girls to face any situation bravely and defend themselves whenever necessary. Many students participated in state-level competitions and won medals. Our present goal is to make every child use this excellent opportunity.

Md. Ameer Pasha, TGT (Mathematics)

మార్షల్ ఆర్ట్స్‌లో రాణిస్తున్న మోడల్ స్కూల్ విద్యార్థులు

Good Team - Greater Action

Name of the School	:	GHS Nallakunta Mdl. Musheerabad
District	:	Hyderabad
Name of the Headmistress	:	Mrs. I. Sundara Sarah Mani
Mobile Number	:	8500118324
E-mail ID	:	mani.injumuri@gmail.com

Motivation gets you going, but discipline keeps you growing.

We at GHS Nallakunta think that self-disciplining the mind is the best way to bring about positive changes in not only the psychological aspects but also the physical well-being of the child.

The backdrop of the school:

GHS Nallakunta, Hyderabad district is in Waddera Basthi which is 2 kilometers away from Osmania University. Before the lockdown,the school strength was 160 with 80% of attendance in the regular assembly. Children were actively participating in academics, games, and other co-curricular activities.

The unwelcome change that left us thinking:

Like everyone in the world, the COVID situation brought a lot of unwanted changes among students. Addiction to phones and social media platforms like WhatsApp and YouTube brought about an undesired change in the students, especially, discipline and academics suffered the most. This untoward behavioral change made the child unsocial and undisciplined losing the focus on studies and interest in school, altogether. Apart from this, there was a fall in the school strength and attendance of the students.

The challenges that braved us:

1. The top challenge was the negligence of the child to attend the school's customary morning assembly. This situation arose because there were COVID restrictions dictating not to conduct the school assembly.
2. This irregularity in attending school without following the school timings has in turn started reflecting in the form of a lack of interest in the studies and disregard for the school norms, discipline, and academic programs.

Dream it and do it:

We have a dream of our own and that's what others call vision. Our vision is that every student must attend school regularly and most importantly, must not fail to miss the morning assembly. Starting the day from attending the school assembly is the road to discipline. Our entire mission was to improve the percentage of attendance in the school maintaining punctuality and through this, we hope to achieve growth in academics along with the physical and psychological well-being of the child.

How the transformation began:

After the second lockdown, on reopening day only 25 students attended the school. V6 TV news channel visited the school and interacted with HM, and students, covered school premises,sanitization of classrooms,etc., and telecasted a15-minute programme about the school on the same day. Through this news telecast and the word of mouth spread by students, parents who visited the school were satisfied with the school environment and sent their children to physical classes. Gradually, students were coming to school very late, without uniforms and having no fear of assembly. The school strength also increased to 180 due to enrollments from private schools despite the migration of our students to their native places during the COVID lockdown. There is a drastic change in students' behavior. They completely forgot the basics of all subjects reading, writing, mathematical operations even speaking the good language, and are suffering from physiological and health problems. Based on all these issues we have conducted a staff meeting. All the staff members decided to run a 15-minute assembly programme following COVID norms to practice students' punctuality by following school timings to read, write, speak, and do other co-curricular activities. It is a continuous process. It is not the responsibility of one or two staff members. It is the responsibility of every one of us to bring change in the student's behaviour.

Resolutions were made:

- We divided all the students into 4 groups (THE GANGA, THE GODAVARI, THE KRISHNA, and THE NARMADA) and each group consists of 2-3 teachers, with two group and subgroup leaders.
- Every week, one group is responsible for the week's school activities like conducting assembly,checking covid precautions, MDM, discipline, etc. Every day, group teachers, group leaders, and concerned students are attending the school 15 minutes before the school bell.
- During the assembly, the students anchored, sang, and spoke on a topic for one minute. They even asked a G.K question, a poem or a proverb or something from general topics and sometimes subject-related topics.
- Every working day, for the sake of the next day's school assembly, students are selected to practice the assembly topics during the last 15 minutes of school hours.
- The teachers who are in charge of the groups fill in the details of the daily programme in a register for the record.

Our Beginnings turn Motivation for others:

Mrs. P. Bhavani teacher and her team at our primary school GPS Chikadpally are conducting the school assembly every Saturday following the same pattern we have been following.

The visible change:

Slowly, the students started attending the prayer as they have group responsibilities. As many students are from private schools, many parents also witnessed the conduct of the assembly in the school on time and were happy with the conduct of the school assembly. Every group has a significant identity throughout the week:

How the groups function:

- **The Ganga group**: Teachers Mrs. Shyamala,Mrs. Bhayalaxmi and Mrs. Premalatha along with their group of students present the literary activities (Telugu Hindi) one-minute topic from various Telugu and Hindi literary sources like poems and lessons from school textbooks,etc.Their group's colour is blue.

- **The Godavari group**: Teachers Miss Sugitha, Mrs. Prashanthi and their group of students present General Science and English literature activities.Their one-minute topicis based on science-related topics and facts from their textbooks.Their group's color is green.
- **The Krishna group:** Teachers Mrs. T. Kavitha, Mr. S. Ramesh, and their group of students present Physical Science and Mathematics-related activities their one-minute topic is based on formulas, theorems, the periodic table, and other related issues from textbooks. Their group color is yellow.
- **The Narmada group**: Teachers Mrs.Nandini, Mrs.Jaya Bharathi, Mr.Surender Reddy, and their group of students present social and general awareness activities. Their one-minute topic is based on current affairs and topics from history lessons. Their group color is pink.

The well-used opportunities:

This 15-minute assembly allowed the students to learn and recollect the basics of academic subjects and improve their reading, writing, speaking and learning skills. As we have no Physical Education Teacher, our first assistant Mr. M. Narsimha Reddy will monitor everyday discipline to help HM and staff for conducting assembly. Apart from the daily assembly, programs on special days are being conducted under the in-charge of Mr. M. Ravinder, who coordinates with all four groups.

Students showcasing their science experiments.

Students standing in their respective groups for assembly

At first, it was difficult for us but after a month, a drastic change was observed in the behavior of the students.

Mr.Raghavendra Rao, Jr.Assistant who resides near the school premises monitors the students and motivates the parents to send their children to school regularly. Mrs.Jaya Bharathi donated four different colour flags representing the four groups along with rods, and badges to group leaders. The flag colour during the assembly helps the students recognize the group which is conducting the assembly for the day.

The changes observed:

- School attendance increased from 25% to 95%.
- Telugu medium strength increased from 45 to 65 students.
- Many students from private schools have taken admissions in this academic year.
- As the assembly is an ice blend of extracurricular activities like anchoring, singing, reading, and speaking, the enthusiasm of the students to participate and not to miss school has been growing ever since.

Following COVID precautions in school

- Students have overcome stage fear and developed their speaking and reading skills.
- Four students have attended the U-genius GK quiz programme and competed with other top private schools in the city.
- This 15-minute assembly programme has given us the potential to nurture and maintain discipline and to have a positive and healthy school culture.

Ganga group presenting seven subjects GK questions performing Ashtavadhanam in school assembly.

Participation in U-genious quiz

Our vision of increasing the students' strength and making the students attend school regularly for the sake of developing discipline among them, physical fitness, and excellence in academics are achieved through the consistent efforts of our staff's team work.

I am M.Narsimha Reddy SA (Mathematics), the first in-charge of the school. As we don't have physical education teacher, we were conducting the school assembly systematically with the help of groups' in-charge teachers. It's team work. This type of assembly helped us to develop discipline, communication skills, subject knowledge, morals, and ethics among the students after the corona pandemic. Students regularly attend school on time for assembly. The impact of assembly is very great in their studies.

I am Haasini 9th E/M Godavari group leader, always look forward to our school assembly. This is because I learned how to act as a compere of a one-minute topic that includes general and subject matter. Through this, I improved my communication skills and subject knowledge. Every day'sgeneral knowledge questions helped me to develop my general knowledge and affairs.It helped me to participate in the inter-school GK competition with the top private school in the city. The thought for the day, the message from HM Madam and teachers helps us to inculcate discipline in our lifestyle. It helps us boost positive energy to do well during our day. I never miss my assembly.We all students at this school like our assembly.

I am B. Vennela, mother of Harsha Vardhan of class 7th E/M. I observe assembly of the school every day. I am sending my child before assembly. My child attends school regularly. He shares the details related to the school assembly daily during our dinner time. My child developed good habits, discipline, life skills, and interest in studies. During the corona pandemic, there was no assembly in the school. But this year, the assembly helped the students to develop discipline and be punctual to the school. This is the opinion of all the parents of the school.

Our school Team
GHS Nallakunta, Hyderabad.

MPPS Patelgudem imparts quality education to little ones

Name of the School	:	MPPS Patelgudem, Mdl. Aler,
District	:	Yadadri Bhuvanagiri.
Name of the School Head	:	Akarapu Jyothirmayee
Mobile Number	:	9908504221
E-mail ID	:	jyothirmai807@gmail.com

Good ambience, best teachers, good facilities, English medium have become the key factors for any school to run successfully. Parents show great interest to join their children into such qualified schools. But the misconception that government schools lack such facilities is laying the path on which parents proceed to admit their kids in private schools. To prove that government schools are no less than private schools, I began my restless journey to transform MPPS Patelgudem into the best school for primary education.

When I joined the school as a school assistant in 2015, I was put to shock with just 10 students in school. However, these 10 students were not regular. I then immediately went to interact with parents to know the reasons that stopped them from sending children to MPPS Patelgudem. My conversations with parents made me realise that the lack of facilities, school ambiance, teachers for each subject, Instruction in English medium, colourful uniform besides conscious of social status is driving children to join private schools. With this in mind, I decided to relentlessly work to bring the glory to school and make parents join their wards in MPPS Patelgudem. I embarked on a mission to achieve my vision to get the word spread that MPPS Patelgudem offers good education and nothing less than a private school.

Efforts to transform the school and increase the enrolment-

School Ambiance

Teachers, a few students at the initial stage and villagers, came forward to plant saplings in and around the school. A kitchen garden is made for cultivating healthy vegetables for mid-day lunch. I made efforts to bring villagers, SHGs, youth and students to join into this programme. This activity has given a pleasant look for the school and developed interest in parents to join their wards in school. The sapling plantation has also made villagers and students understand the importance of nature and its protection.

Colourful School

Using my own funds, I coloured the school walls with pictures relevant to primary subjects. Looking at my efforts, the villagers and local community particularly the youth came forward to support me. The colourful school building had built the curiosity in parents and students to join MPPS Patelgudem.

WhatsApp group

When students started joining the school, I created a WhatsApp group for each class to let parents know the school activities and the participation of students. Also, we used the group as the platform for feedback from parents. Based on the feedback, we carried out improvisation works both inside and outside classroom.

YouTube channel (PEARL NATURAL SHINE)

The recorded videos of classroom and school activities are uploaded on school's YouTube Channel. By doing this, we have seen a great response and appreciation from parents, local community and village elders. Seeing their children performing well in academic and extra-curricular activities, parents are extremely happy and the perception about the school started changing from negative to positive.

Community Participation

Mothers Meet

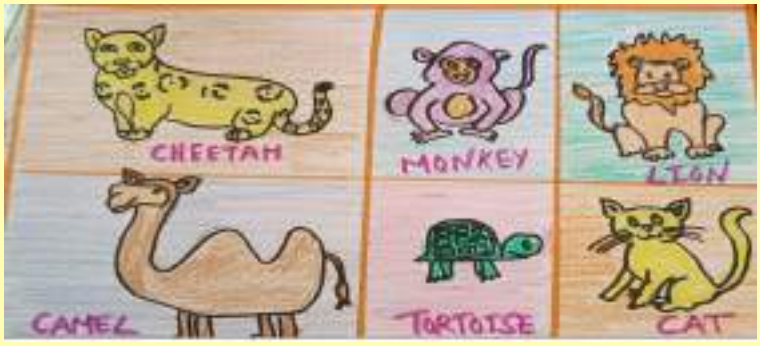
To get the support of local community that includes parents, education youth, member of self-help groups, public representatives, village elders, we frequently organise outdoor activities like poem recitation, skits, role play and other academic related activities. Students actively participate and get applause from the audience. Community participation is seen in the form of feedback, and appreciation. We obey them and make necessary changes in the way of teaching-learning process. It makes them feel happy and inclusive. We realized the role of mothers who play an important role in sending their children to the school. We used to have regular conservations with them and often invite them to visit the school. We organize Women's Day celebrations and other activities exclusively for mothers. Thus, they started taking keen interest in school activities.

Cultural Activities

Our school teachers assisted in organising cultural activities during national and state festivals like Independence Day, Republic Day, Telangana State Formation Day, etc. Students perform role plays, skits, sing songs, perform dance to the songs sung in English language. The cultural activities brought students, teachers and parents together into the mode of celebration and fun.

Learning English Language

As we understand that having to speak and write in English, opens the doors for innumerable opportunities. In today's growing digital world, English language is a crucial component in one's success. Also, parents have immense desire to see their kids speak and write in English. It was one of the reasons for them to send their children to private schools. Keeping it in mind, I decided to teach English language to students along with Telugu language.

The learning of English language is allowing them to speak with confidence and laying initial steps to learn much advanced English in future.

Process followed:

We choose to teach Phonetics through song.

Later, we began teaching vowels and consonants. Students adapted the vowels and consonants sounds. Teaching continued with two and three letter words.

Parts of speech: I prepared an artificial tree with 8 flowers with names in centre and examples on their petals. This creative approach to learning made children understand and remember parts of speech.

Articles: We made students learn the usage of articles A, AN, THE, through skit performances.

Vocabulary: To improve English vocabulary, we instructed students to play the characters of the stories in the textbook. Students feel enthuse to learn English via dialogue method and role plays.

The leverage of activity based learning has helped students to learn, speak and write words, and sentences.

Wall Paintings

We have cultivated the habit of painting pictures on school walls by the students. They paint the picture of their choice it can be of theme-based drawing, vegetables, fruits, number system, etc. They consider this way of learning more unique and fun. These pictures ate posted on WhatsApp group for parents to

appreciate their wards efforts and comment positively about the school. The curiosity in them to paint something new every time and learn lessons creatively. Students began to attend school regularly. Thereby, the wall painting reduced absentees to school.

Grama Sabha meetings

My teachers and I attend every Gram Sabha meeting at Gram Panchayat Office. I address the public representatives, villagers and local community with due respect to inform them the school's progress in terms of teachers' efforts, good school ambiance, quality education and basic amenities. I also emphasize the school activities and students improving performance in academics. I have educated them that the school's medium of instruction is English language and made them see the students speaking English. Every Grama Sabha has driven children to join our school.

Visitor donations and support for school progress

In the month of June 2022, our Hon'ble District Collector, Addl.Collector and the DEO, visited our school, and observed students abilities in reading and writing of Telugu and English languages, reciting rhymes, doing 3 digit multiplication. Students responded to every question, and received appreciation.

Film actress and Chairperson of 'Teach for Change' Ms. Laxmi Manchu, visited our school in the month of July 2022 along with Chaithanya CEO & Founder of Teach for Change (NGO) on the occasion of adaption of our school and inaugural function of smart class room.

In October 2022, our Hon'ble Director of School Education along with District Collector, Addl. Collector, DEO and MEO, examined students abilities in reading and writing, particularly in Telugu language and phonetics, verified students note books and expressed satisfaction over students learning abilities and gifted pens to teachers and chocolates to students and presented a gift to village Sarpanch. Despite the school has less strength in July 2022, 'Teach for Change' donated one 50 inches smart TV, 6 reading tables, phonic story books, work books, permanent carpet and painted the smart room colorfully. Like that of the curriculum in corporate schools, now phonetics is taught in sequence in our school. As a result, there is a lot of improvement in children's English fluency in reading and writing.

Conclusion

We have succeeded in convincing the people of the village that Government Schools work well, and could eliminate the negative opinion towards the Government Schools, the strength of school is being gradually increased from 10 to 40 as of now. The success of the school could be attributed to the collective team efforts of school staff, cooks, sweeper, scavenger and staff of Anganwadi Centre located in school premises.

Honesty Shop Helps Adapt Honesty

Name of the School	:	ZPHS Girls Vemulawada
District	:	Sircilla
Name of the School Head	:	Palla Suhasini
Mobile Number	:	9246929357
E-mail ID	:	vemulawadazphs@gmail.com

Social values are key to personality development and a better society. There is a need to cultivate good values in students at an early age. It is something that the students of ZPHS Girls Vemulawada have been practicing for a while now.

Previously, the school head and staff came across incidents of students losing their things in the classroom or on school campus. There were incidents of fellow students stealing books, pens, and other necessities or taking other's belongings when found anywhere inside the school or classroom. When questioned, students used to lie and tried to escape. The strength of our school is high. So, if any student had lost anything, it would be impossible to find it again. If it was discovered by someone else, it would be pointless, because, if the student had been truthful, he would have returned it to him.

Why did students behave so dishonestly?

The answer is: The students studying at this school come from poor families whose parents are daily wage labourers and try hard to earn their daily bread. They don't have sufficient money to fulfil their children's basic academic amenities like pencils, pens,

books, etc. As a result, if they are handy, they take others' belongings, only to satisfy their needs.

On understanding the nature of students, the school head brainstormed innovative ideas to put in place to cultivate honesty in the hearts of students. The school headmistress came up with the idea of an Honesty Shop. It is unlike the regular shops you find outside. The honesty shop is where a student can get things he or she wants and pay the amount honestly. Students purchase pens, pencils, books, and other stationery items at a minimum cost, and most interestingly, this honesty shop doesn't have a shopkeeper. There is no one assigned to look after the purchases. The school made the students responsible for it. Every evening, a group of students from the school club make a point to count the amount and the purchases made. They enter the details in the register and hand it over to the headmistress.

The school staff has left the honesty shop entirely to the students by showing the utmost confidence in their honesty. This was resulted in positive thinking and positive attitude among the student community and their efforts to keep up their teachers and school heads impressions is really appreciable. "This is becoming a daily practice, and I have seen students changing and developing moral values, especially honesty. I feel very happy and appreciate the efforts that teachers have made to establish this Honesty Shop." **- HM, ZPHS (G), Vemulawada.**

Outcome

Students' showing honesty by getting the things found in the classroom to the honesty shop for sale in case it is not known to whom the things belong. Finding a change in behaviour, the students themselves feeling pride, learning leadership qualities, and coordinating well while successfully running this Honesty Shop.

ప్రయత్నాలతో ఫలితాలు

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల, పంగిడిపల్లి మం. కమలాపూర్,
జిల్లా	:	హన్మకొండ
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ప్రకాష్ రావు
ఫోన్ నెంబర్	:	9989986868
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	దహగం రమేష్
ఫోన్ నెంబర్	:	9390429085
మెయిల్ ఐడి	:	dahagamramesh@gmail.com

మా పంగిడిపల్లి ప్రాథమికోన్నత పాఠశాల కమలాపురం మండలం, హన్మకొండ జిల్లాలో ఉంది. పంగిడిపల్లి గ్రామం మండల కేంద్రం నుండి 3 కి.మీ. దూరంలో ఉంది. మా పాఠశాలలోని విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు కూలీ పనులు, వ్యవసాయం చేస్తుంటారు. వీరు తమ పిల్లలను బడికి పంపి పనులకు వెళ్తూ ఉంటారు. ఈ పిల్లలు నిరుపేద కుటుంబాలకు చెందినవారు.

రేడియో కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న పిల్లలు

మా పిల్లలకు జనరల్ నాలెడ్జ్ మరియు భాషా నైపుణ్యాలు తక్కువగా ఉన్నాయి. అందుకే వీరికి భాషా నైపుణ్యాలు అలవడడానికి ఎన్నో కృత్యాలు చేయించాము. అందులో భాగంగా పిల్లలు రేడియో కార్యక్రమాలలో పాల్గొనడం జరిగింది. వరంగల్ రేడియో స్టేషన్ ద్వారా "చిన్నారి లోకం" అనే బాలల కార్యక్రమం ప్రసారమవుతుంది. ఈ కార్యక్రమంలో మా పాఠశాల విద్యార్థులు పాల్గొనేందుకు కార్యక్రమ నిర్వాహకులతో మాట్లాడడం జరిగింది. వారు మా విద్యార్థుల ప్రోగ్రామ్ రికార్డింగ్ చేయడానికి ఒక తేదీ ఇచ్చారు. నేను 6, 7, 8 తరగతుల విద్యార్థుల భాషా నైపుణ్యాలు అభివృద్ధి చేయడానికి శ్లోకాలు, పద్యాలు, పొడుపు కథలు, ప్రేరణాత్మక కథలు 25 రోజులు సాధన చేయించాను. ఎవరెవరు ఏమి చెప్పాలో వారికి రాసి ఇచ్చి రోజూ అభ్యాసం చేయించాను. ఆవిధంగా ప్రతి రోజూ సాధన చేయించి, వారిని ప్రోత్సహించాను. దీని వలన వారికి భాషపై పట్టు

లభించింది. స్టేజ్ భయం తొలగిపోయింది. స్పష్టంగా మాట్లాడడం అలవడింది. నీతి కథలు చెప్పించడం వల్ల నైతిక విలువలు అలవడ్డాయి. భాష స్పష్టంగా కుదిరించి రాయడం అలవాటైంది. కార్యక్రమం రోజు పిల్లలందరినీ తీసుకొని వరంగల్ రేడియో స్టేషన్ కు వెళ్ళాము. పిల్లలకు భయం పోవాలని నేను వ్యాఖ్యాతగా వ్యవహరించాను. పిల్లలను ఒక్కొక్కరిగా మైకు దగ్గరికి పిలిచి వారి చేత సామెతలు, పొడుపు కథలు, నీతి కథలు, సూక్తులు, మహనీయుల గాథలు చెప్పించాను. విద్యార్థులు కార్యక్రమంలో పాల్గొని విజయవంతం చేశారు. అలా మొదటిసారి చేయించిన ప్రోగ్రాంతో వచ్చిన రూ.3000/- లను ఈ ప్రోగ్రాంలో పాల్గొన్న 10 మందికి పంచడం జరిగింది. ఈ ప్రోగ్రాం ప్రసారం అయిన రోజు తల్లిదండ్రులు, విద్యార్థులు విని సంతోషించారు. రెండవసారి కూడా 6 నెలల తేడాతో 'చిన్నారి లోకం' ప్రోగ్రాంలో 'వేమన పద్యాలు" చెప్పించాను.

ఆ విధంగా రెండుసార్లు రేడియో స్టేషన్ లో ప్రోగ్రాం చేయించడం జరిగింది. ఈ ప్రోగ్రాంకు కూడా రూ.3,000/- పారితోషకం వచ్చింది. దాంతో పిల్లలకు చేతి గడియారాలు కొనిచ్చాను. ఈ కార్యక్రమాల వలన పాడడం, ధారాళంగా చదవడం, స్పష్టంగా మాట్లాడడం, స్టేజ్ భయం తొలగిపోయింది.

మెరుగుపడిన రాత

ఇంగ్లీష్ హ్యాండ్ రైటింగ్ స్కిల్స్ మెరుగుపరచడానికి 6, 7, 8 తరగతుల వారికి ప్రతీరోజూ హ్యాండ్ రైటింగ్ రాయించడం, ఇంగ్లీష్ స్పోకెన్ ఇంగ్లీష్ మాట్లాడించడం, పదజాలాభివృద్ధి కోసం డిక్షనరీలో చూసి రోజు 10 పదాలు రాసుకొని రమ్మని చెప్పడంతో పాటు కర్సివ్ హ్యాండ్ రైటింగ్ నేర్పించాను. దాంతో విద్యార్థులు అందరూ ఇంగ్లీష్ సులభంగా నేర్చుకొని చదువుతున్నారు. ఇంగ్లీష్ రీడింగ్ బుక్స్ దాతల ద్వారా సేకరించడం జరిగింది. మా విద్యార్థులు ఆ కథల పుస్తకాలు స్పష్టంగా చదవగలుగుతున్నారు. ఆస్క్ నేషనల్ హ్యాండ్ రైటింగ్ కాంపిటీషన్ మా స్కూల్లో జరిగినప్పుడు ఇద్దరు విద్యార్థులకు గోల్డ్ మెడల్స్‌తో పాటు 'నేచురల్ సైన్స్ రిపోర్టర్' మ్యాగజైన్ బహుమతిగా వచ్చింది. ఇద్దరు విద్యార్థులకు కాంస్య పతకాలు వచ్చాయి.

కొందరి మాటల్లో....

నా పేరు మంద శిరీష. నేను ప్రస్తుతం 10వ తరగతి కమలాపూర్‌లో చదువుతున్నాను. నేను రేడియో స్టేషన్ ప్రోగ్రాం "చిన్నారి లోకం"లో పాల్గొన్నాను. నేను ఈ ప్రోగ్రాంలో వేమన పద్యాలు రాగయుతంగా పాడాను. దీని వలన నాకు పద్యాలు స్పష్టంగా పాడడం అలవాటు అయింది. తెలుగు మంచిగా రాయగలుగుతున్నాను. చదువుకోవాలనే ఆసక్తి కలిగింది.

– మంద శిరీష, 10వ తరగతి, జి.ప.ఉ.పా. బాలికలు, కమలాపూర్

నా పేరు కందికొండ శిల్ప. ప్రస్తుతం ఇంటర్ రెండవ సంవత్సరం టీఎస్ మోడల్ స్కూల్ కమలాపూర్ లో చదువుతున్నాను. నేను "చిన్నారి లోకం" రేడియో స్టేషన్ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నాను. మనసుకు ఆనందం కలిగింది. చదువుపై శ్రద్ధ పెరిగింది. స్కూల్లో నిర్వహించిన నేషనల్ హ్యాండ్ రైటింగ్ టెస్టులో నాకు జిల్లా స్థాయిలో గోల్డ్ మెడల్ వచ్చింది. రూ. 2500 విలువగల న్యాచురల్ సైన్స్ రిపోర్ట్ మేగజైన్ బహుమతిగా లభించింది. ఇదంతా చదువుకోవడం వల్లనే సాధ్యం అయింది. అందుకే నేను కష్టపడి చదువుకుంటున్నాను. ప్రస్తుతం ఇంటర్ ఫస్టియర్‌లో కూడా మంచి మార్కులు వచ్చాయి. కర్సివ్ హ్యాండ్ రైటింగ్ నేర్వడం వలన ఇంగ్లీష్ వేగంగా రాయగలుగుతున్నాను.

– కందికొండ శిల్ప, టి.ఎస్.మోడల్ స్కూల్, కమలాపూర్

నా పేరు అల్లేపు రమేష్. నేను కూలీ పని చేస్తుంటాను. మా పిల్లలు అల్లేపు రవళి, అల్లేపు రామ్ చరణ్ ఇదే పాఠశాలలో చదువుకున్నారు. మా అమ్మాయి రవళికి ఎన్.ఎం.ఎం.ఎస్. స్కాలర్షిప్ వచ్చింది. ఆమె ప్రస్తుతం వరంగల్ జి.పి.టి. పాలిటెక్నిక్ కళాశాలలో పాలిటెక్నిక్ చదువుతున్నది. మా అబ్బాయికి ఎం.జె.పి. గురుకులంలో సీట్ లభించింది. ప్రస్తుతం 10వ తరగతి చదువుతున్నాడు. మా ఇద్దరు పిల్లలు చాలా బాగా చదువుకుంటున్నారు. మా అమ్మాయి అబ్బాయి వృద్ధిలోకి రావడం చాలా ఆనందంగా ఉంది.

– అల్లేపు రమేష్, పంగిడిపల్లి

నా పేరు అముదాపురం శైని. నేను 'చిన్నారి లోకం' రేడియో ప్రోగ్రామ్‌లో పాల్గొన్నందుకు నాకు చాలా ఆనందం కలిగింది. ఒత్తిడి తగ్గి చదువుపై శ్రద్ధ పెరిగింది. నాకు జిల్లా స్థాయిలో హ్యాండ్ రైటింగ్ గోల్డ్ మెడల్ లభించింది.

– అముదాపురం శైని, ఇంటర్ ప్రథమ సంవత్సరం, టి.ఎస్.మోడల్ స్కూల్స్

సర్వతోముఖాభివృద్ధికి నిలయమైన రాజ (విద్యా) భవనం

పాఠశాల పేరు	:	ప్రభుత్వ ఉన్నత పాఠశాల, రాజ్‌భవన్,
జిల్లా	:	హైదరాబాద్.
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	వి.ఎ.ఎస్. కరుణశ్రీ
ఫోన్ నెంబర్	:	9441226640
ప్రాథమిక పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎన్. మంజులత
ఉపాధ్యాయుని పేరు	:	వొజ్జల శరత్ బాబు
ఫోన్ నెంబర్	:	9494183937
మెయిల్ ఐడి	:	rajbhavanghs@gmail.com

ఓ నా విద్యా బంధువులారా! మీరందరూ ఓసారి నా వైపు చూడరూ! నేను ఏళ్ళకేళ్ళుగా సేవలందిస్తూనే ఉన్నాను. నాకు గుర్తున్న మేరకు నా వయసు ఇప్పుడు దాదాపు 75 సంవత్సరాలు. కొంచెం ఓపిక చేసుకుని నా గురించి చదవండి సుమా!

2017కు ముందు మీరు నన్ను గుర్తుపట్టారో లేదో నాకు తెలియదు. ఎందుకంటే 2017 నుండి నేను దేశ వ్యాప్తంగా ప్రసిద్ధి పొందాను. నాకు కొత్త భవనం సమకూరింది. అట్టహాసంగా ఆనాటి గవర్నర్ శ్రీ ఇ.ఎస్.ఎల్. నరసింహన్ గారు, విద్యాశాఖ మంత్రివర్యులు శ్రీ కడియం శ్రీహరి గారు, ఇతర పెద్ద వారందరూ కలిసి ఈ విద్యాశాల ప్రవేశ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించారు. ఇది నా చరిత్రలో స్వర్ణాక్షరాలతో లెక్కించదగినది. చిన్నాచితక అన్నీ కలిపి నాకు 33 గదుల వరకు ఉన్నాయి. వీటిలోనే ఒక ప్రయోగశాల ఉంది. ఓ గ్రంథాలయముంది. ఒక కంప్యూటర్ ల్యాబొరేటరీ ఉంది. నా పిల్లలు ఆడుకోవడానికి ఓ మోస్తరు గ్రౌండ్ కూడా ఉంది. నా పరిసరమంతా పచ్చని చెట్లతో ఉంటుంది. వాతావరణం ఎంత ఆహ్లాదంగా ఉంటుందో ఒకసారి మీరు వచ్చి చూస్తే ఇట్టే తెలిసిపోతుంది. అన్నట్లు నేను రెండు విభాగాలుగా పని చేస్తున్నాను. ఒకటి ప్రాథమిక. రెండవది ఉన్నత.

2023 పదవ తరగతి పరీక్ష ఫలితాలను సాధించిన విద్యార్థులను సన్మానించిన రాష్ట్ర గవర్నర్ డాక్టర్ తమిళిసై సౌందరరాజన్

నా దగ్గరికి వచ్చే పిల్లలకు మంచినీళ్లు తాగడానికి ఆర్.ఓ. ప్లాంట్ కూడా ఉంది. ఇక విద్యుత్ కు అంటారా! సోలార్ సిస్టమ్ ఉంది. దివ్యాంగులు వాడుకోవడానికి లిఫ్ట్ కూడా ఉందండి. కంప్యూటర్ విద్య కొరకు 25 కంప్యూటర్లు ఉన్నాయి. జ్ఞాన వృద్ధి చేసుకోవడానికి దాదాపు రెండు వేల పైన పుస్తకాలతో శాతవాహన గ్రంథాలయం ఉంది. దాంట్లో e-లైబ్రరీ కూడా భాగమే. ల్యాబొరేటరీలో విజ్ఞాన ప్రయోగాలకు కావలసిన పరికరాలు ఉన్నాయి. ఎప్పుడూ శుభ్రంగా నిర్వహిస్తున్న శౌచాలయాలు ఉన్నాయి. ఇంత స్వచ్ఛంగా నన్ను నిర్వహిస్తున్నారు కాబట్టి 2018లో దేశ వ్యాప్తంగా నిర్వహించిన స్వచ్ఛ పాఠశాల పోటీలో Indian Green Building Council (IGBC) వారి నుండి తెలంగాణ రాష్ట్రం నుండి ప్రథమ బహుమతిని పొందాను. 22 డిసెంబర్ 2020 నాడు ఆనాటి భారత రాష్ట్రపతి గౌరవనీయులు శ్రీ రామనాథ్ కోవింద్ గారు నన్ను సందర్శించడం మరచిపోలేని ఘటన. మా విద్యార్థులను మనస్ఫూర్తిగా ఆశీర్వదించినారు. ఈ ఘటన చోటు చేసుకోవడానికి కారణం ఆనాటి గవర్నర్ గౌరవనీయులు శ్రీ ఈ.ఎస్.ఎల్. నరసింహన్ గారే. నరసింహన్ గారు నా అభివృద్ధి కొరకు ఎన్నెన్నో కార్యక్రమాలను నిర్వహించినారు.

నా దగ్గర చాక్ పీస్ పౌడర్ అవస్థలు లేవు. అన్ని తరగతిగదుల్లోనూ వైట్ బోర్డులు ఉన్నాయి. 2017లోనే ప్రతి తరగతికి ఎల్.సి.డి. ప్రొజెక్టర్లు అమర్చినారు. నా ప్రాథమిక విభాగంలో నేడు 650 మంది విద్యార్థులు ఉన్నారు. నా ఉన్నత విభాగంలో 675 మంది విద్యార్థులు ఉన్నారు. నా ప్రాంగణం ఎప్పుడూ పిల్లలతో కిటకిటలాడుతూ ఉంటుంది. నాకు భవనం నిర్మించిన వారు కేవలం 500 మంది పిల్లల్ని దృష్టిలో పెట్టుకొని నిర్మించారు. అయినా మా ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఉపాధ్యాయులు వారి శక్తి వంచన లేకుండా అనేక మంది పిల్లలకు ప్రవేశాలు కల్పిస్తూనే ఉన్నారు. వారు మాత్రం ఇంతకంటే ఎక్కువగా ఏమి చేయగలరు. వారి చేతుల్లో ఉన్నదంతా చేస్తూనే ఉన్నారు. అయినా ఇంకా అనేక మంది పిల్లలు స్థలాభావంతో వెనుతిరుగుతున్నారు. ప్రతీ సంవత్సరం ఇలాగే జరుగుతుంది. మీరు ఓ మాట నమ్మండి! ఒక్క 2022 ప్రవేశాల్లోనే దాదాపు 200 మంది వరకు ప్రవేశం వీలుకాక వెనక్కి వెళ్లారు. ఇది చూసి మా ఉపాధ్యాయ బృందం ఎంతో బాధపడ్డారు.

నా దగ్గర చదువుతున్న విద్యార్థులు ఎన్నెన్నో విజయాలను సాధిస్తూనే ఉన్నారు. మొదటి నుంచి మీకు విన్నవించడం నాకు సాధ్యం కాదు. 2016-17 విద్యా సంవత్సరం నుంచి పొందిన విజయాలలో కొన్నింటిని మీ ముందు ఉంచే ప్రయత్నం చేస్తాను. 2017 సంవత్సరం నుండి దాదాపు ప్రతి సంవత్సరం నా విద్యార్థులు IIITలో సీట్లు సంపాదిస్తూనే ఉన్నారు. 2018లో జరిగిన NMMS పరీక్షలో 15 మంది విద్యార్థులు స్కాలర్షిప్‌ను సాధించారు. విశేషమేమంటే హైదరాబాద్ జిల్లా స్థాయిలో గౌతం అనే నా విద్యార్థి ప్రథముడిగా నిలవడం నాకు గర్వ కారణం. ఇలా చెప్పడం కాదు కానీ నా పాఠశాలలోని విభాగాల వారీగా నా విజయాలను, నా కార్యక్రమాలను తెలుపుతున్నాను. కొంత ఓపికతో చదువండి.

ప్రాథమిక పాఠశాల విద్యార్థులు

- 2021వ సంవత్సరంలో జవహర్ బాల భవన్ వారు నిర్వహించిన పెయింటింగ్ పోటీలో రెండవ బహుమతిని జిల్లా స్థాయిలో పొందినారు.

- ఇంటర్నేషనల్ ఆన్లైన్ జిమ్నాస్టిక్స్ ఛాంపియన్షిప్ పోటీల్లో 2021లో సిరి రెడ్డి (5వ తరగతి) అనే అమ్మాయి గోల్డ్ మెడల్ సాధించింది.
- 2019లో జిమ్నాస్టిక్స్‌లో ఆల్-రౌండ్ ఛాంపియన్షిప్ గోల్డ్ మెడల్ సాధించి నా ప్రాథమిక బుడతలు నా కీర్తిని పెంచినారు.
- ఇంటర్నేషనల్ జిమ్నాస్టిక్స్ హారిజంటల్ బార్-2018లో కాంస్య మెడల్ సాధించడం నా ఘనత చెప్పకనే చెబుతోంది.
- ఓజస్వి సంస్థ వారు ఆర్ట్స్ అండ్ సైన్స్ ఎగ్జిబిషన్ కొరకు నా ప్రాథమిక పాఠశాల నిర్వహించిన ఎగ్జిబిషన్‌ను ఉత్తమమైనదిగా గుర్తించినారు.
- 2017లో మా చిన్నారులు నిర్వహించిన సైన్స్ ఫెయిర్ ను సందర్శించిన ఆనాటి గవర్నర్ ప్రశంసలు పొందినారు.
- ఇలా ఎన్నని చెప్పను. నా ప్రాథమిక బుడి బుడి అడుగుల గూర్చి ఎంత చెప్పినా తక్కువే. అనేక కార్యక్రమాలు నా ప్రాథమిక ప్రధానోపాధ్యాయులు ఎన్.మంజులత మరియు ఉపాధ్యాయులు నిర్వహిస్తూనే ఉన్నారు.

ఉన్నత పాఠశాల విద్యార్థులు

విజ్ఞానశాస్త్ర విభాగం:

- 2019లో ఇస్రో వారి ప్రైవేటు భాగస్వామ్యంతో పంపించిన శాటిలైట్‌లో నా పాఠశాలకు చెందిన దాదాపు 400 మంది పేర్లు నమోదై ఉన్నాయి. ప్రతి విద్యార్థి ఇస్రో సర్టిఫికెట్లను పొంది ఉన్నారు.
- 2019లో రాష్ట్ర విజ్ఞానశాస్త్ర విభాగం పక్షాన మృదుల అనే అమ్మాయి గవర్నర్‌ను కలుసుకునే అవకాశం పొందింది.
- 2019 సైన్స్ ఒలంపియాడ్ ఫౌండేషన్‌లో నా విద్యార్థులు ఉత్తీర్ణులై సర్టిఫికెట్లను పొందారు.
- ఈ సంవత్సరం అంటే 2023 జనవరిలో సి.సి.ఎం.బి., ఐ.సి.టి., ఎన్.జి.ఆర్.ఐ. వారు సంయుక్తంగా సీసీఎంబి హైదరాబాదులో కెమిస్ట్రీ క్యాంపును జాతీయ స్థాయిలో నిర్వహించినారు. ఈ మూడు రోజుల నేషనల్ రెసిడెన్షియల్ ట్రైనింగ్ క్యాంపులో మానస 9వ తరగతి, లోకేష్ 9వ తరగతి విద్యార్థులు వారి ప్రతిభతో అక్కడివారిని మెప్పించి సర్టిఫికెట్లను అందుకున్నారు. దీనిని జాతీయ స్థాయిలో నా విద్యార్థులకు లభించిన అరుదైన గౌరవంగా చెప్పవచ్చు.

- 2019 నుండి నేటి వరకు సైబర్ కాంగ్రెస్ కార్యక్రమాల్లో నా పాఠశాల విద్యార్థులు చురుకైన పాత్ర పోషిస్తున్నారు. ఈ సంవత్సరం హైదరాబాద్ జిల్లా స్థాయిలో భారతీయ విద్యా భవన్‌లో జరిగిన డిబేట్‌లో 10వ తరగతి విద్యార్థులు హేమంత్, అంజుమ్ వారి భాగస్వామ్యులయ్యారు. మణికంఠ, హేమంత్ 10వ తరగతి విద్యార్థులు హైదరాబాద్ జిల్లా స్థాయి సైబర్ అంబాసిడర్‌లుగా విజయాన్ని నమోదు చేసుకున్నారు. షార్ట్ ఫిలిం విభాగంలో నా పాఠశాల జిల్లా స్థాయిలో రెండవ బహుమతిని పొందడం సంతోషం ఈ కార్యక్రమాన్ని షీ టీమ్స్ మరియు స్కూల్ ఎడ్యుకేషన్ వారు కలిసి సంయుక్తంగా నిర్వహిస్తారు.
- ప్రతి సంవత్సరం సైన్స్ డే ను విద్యార్థులు వారి వారి ఉపాధ్యాయుల సహకారంతో ఘనంగా నిర్వహించుకుంటారు. నా విద్యార్థులు వారి జీవశాస్త్ర ఉపాధ్యాయిని శ్రీ సుబ్బలక్ష్మి గారి సహకారంతో 2016లో ఒక సైన్స్ మ్యాగజైన్‌ను కూడా రిలీజ్ చేయడం వారి విజ్ఞానతృష్ణకు ప్రతీక.
- 2023లో స్కూల్ ఇన్నోవేటివ్ ఛాలెంజ్ కార్యక్రమంలో 8వ, 9వ తరగతి విద్యార్థులు ఐదు గ్రూపులుగా పాల్గొన్నారు. అంటే 20 మంది విద్యార్థులు. వీరు వారి ప్రతిభ విశేషాలతో ఈ ఛాలెంజ్ ప్రోగ్రామ్‌ను నిర్వహిస్తున్నారు.

సాంఘికశాస్త్ర విభాగం:

- 2019 సోషల్ లీడర్ సమ్మిట్‌లో మా విద్యార్థులు ప్రధాన భాగస్వామ్యాన్ని తీసుకున్నారు.
- 2016వ సంవత్సరంలో ఎలక్షన్ నిర్వహించి విద్యార్థులకు ప్రజాస్వామ్య ఎన్నిక విధానంపై అవగాహన కలిగించి విద్యార్థి లోకానికి ఆదర్శంగా నిలిచారు.
- 2022లో భారత వికాస పరిషత్ వారు నిర్వహించిన రాష్ట్ర స్థాయి క్విజ్ కాంపిటీషన్ పోటీలో ద్వితీయ బహుమతిని పొంది ఉత్తమ నైపుణ్యాన్ని ప్రదర్శించారు.
- ప్రతి సంవత్సరం ఓటర్స్ డే ను నిర్వహిస్తారు. ఓటర్ల బాధ్యతలు, హక్కుల గురించి విషయాలు విద్యార్థులకు తెలియజేస్తారు.
- 'దిస్ ఇస్ మై ఒపీనియన్' పేరిట 9, 10వ తరగతి విద్యార్థులకు ప్రత్యేక కార్యక్రమాన్ని నిర్వహిస్తారు. దీనిలో అనేక విషయాలపై విద్యార్థులు వారి వారి వ్యక్తిగత ప్రత్యేక అభివ్యక్తీకరణ లేదా డిబేట్ లాంటి కార్యక్రమాలను నిర్వహిస్తారు. ఇది నా విద్యార్థుల్లోని వ్యక్తిగత సాంఘిక ప్రతిభను వెలికి తీయటానికి ఎంతో ఉపయోగపడుతున్నది.

గణితశాస్త్ర విభాగం:

- ప్రతి సంవత్సరం 22 డిసెంబర్ రోజున గణితశాస్త్ర దినోత్సవాన్ని ఘనంగా నిర్వహిస్తారు. విద్యార్థులలో గణితశాస్త్ర స్ఫూర్తిని నింపుతారు.
- నా పాఠశాల ఎస్.ఎస్.సి. ఫలితాలలో ఇతర పాఠశాలతో పోల్చినప్పుడు గణితశాస్త్రంలో ఉత్తమ ఫలితాలు ఎక్కువగానే ఉంటాయి.

భాషా విభాగాలు:

- నా దగ్గర ప్రతి సెప్టెంబర్ 14న హిందీ దివస్‌ను చాలా ఘనంగా నిర్వహిస్తారు. అనేక మంది విద్యార్థులు హిందీ భాషా విశేషాలు, సాహితీ సాంస్కృతిక విశేషాల ప్రదర్శన చేస్తారు.
- 2022కు ముందు అంతర్జాతీయ మాతృభాషా దినోత్సవాన్ని 9, 10వ తరగతి విద్యార్థులకు వారి వారి తరగతుల్లోనే నిర్వహించేవారం. మాతృభాషా స్ఫూర్తిని నింపేవారం. 2022లో పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయుని వి.ఏ.ఎస్. కరుణ శ్రీ ప్రోత్సాహంతో అంతర్జాతీయ మాతృభాష విశేషాలను, సాహితీ, సాంస్కృతిక విశేషాలతో ఒక అద్భుతమైన ప్రదర్శనను ఏర్పాటు చేశారు. ఇది ప్రత్యేకంగా మన భారతదేశంలో ఉన్న బహుళ భాషల విధానాన్ని విద్యార్థులకు తెలియజేసింది.
- తానా గుర్తింపు: 2018లో మౌనిక అనే 10వ తరగతి అమ్మాయి తానా వారు నిర్వహించిన కవితల పోటీలో ప్రశంసా పత్రాన్ని సాధించింది. భాషా విభాగంలో అంతర్జాతీయంగా నాకు లభించిన గుర్తింపు ఇది. నాకు ఇదొక మధుర జ్ఞాపకం.
- బాల కవి సమ్మేళనం: 2022లో తెలంగాణ సారస్వత పరిషత్తులో జాగృతి సంస్థ పక్షాన నిర్వహించిన రాష్ట్ర స్థాయి బాల కవి సమ్మేళనంలో పాల్గొని 12 మంది విద్యార్థులు ప్రశంసా పత్రాలు అందుకోవటం మంచి గుర్తింపు. చూశారా! రాబోయే కాలానికి కవులను కూడా అందించే పనిలో పడ్డాను నేను.
- 2018లో ఈనాడు దినపత్రిక వారు నిర్వహించిన బాల విలేకరుల కార్యక్రమంలో మా పిల్లలు పాల్గొన్నారు. ఈనాడు అచ్చు వేసిన వారి ప్రత్యేక ఎడిషన్‌లో అనేక అంశాలపై వార్తలను రాసారు. అనేక మంది మన్ననలను పొందినారు. నాకెంత సంతోషం అనిపించిందో! నా దగ్గర కాబోయే విలేకరులు కూడా ఉన్నారని.
- 2022లో తెలంగాణ సాహిత్య అకాడమీ వారు నిర్వహించిన రాష్ట్ర స్థాయి కథల పోటీల్లో నా విద్యార్థులు పాల్గొన్నారు. వారి ప్రతిభను చూపినారు.

- ఈ సంవత్సరం ఫిబ్రవరిలో ఇంటర్వ్యూ చేయడం అనే అంశం గూర్చి అవగాహన పొందడానికి ఐ.పి.ఎస్. ఆఫీసర్ షీ టీమ్స్ హెడ్ అయిన స్వాతి లక్రా గారిని వారి ఆఫీసులో నా విద్యార్థులు ఇంటర్వ్యూ చేశారు. వారు 8వ తరగతికి చెందిన చాతుర్య మరియు హను అనే విద్యార్థులు. ఇది నాకొక గొప్ప అవకాశం.

బాలసభలు:

2016 నుండి నేటి వరకు వీలును బట్టి దాదాపు (కోవిడ్ సమయంలో మినహా) 15 బాలసభలను నిర్వహించాము. ఈ బాలసభలన్నీ ప్రత్యేక విషయాల ఆధారంగా ఉంటాయి. ఉదాహరణ – వర్తమాన అంశాలు, సైన్స్ అంశాలు, సాంస్కృతిక అంశాలు, భాషాంశాలు, గణిత, క్రీడాంశాలు.... మొదలగునవి. ఇవి వివిధ రూపాలలో జరుగుతాయి. ఉదాహరణ – నాటిక, సంభాషణ, ఏకపాత్ర, గానం, నృత్యం మొదలగునవి.

యోగాభ్యాసం:

- 2017లో ఆనాటి గవర్నర్ పాఠశాలలో యోగాపై దృష్టి పెట్టినారు. రవి కిషోర్ అనే యోగాధ్యాపకుని ద్వారా యోగా తరగతులను నా విద్యార్థుల కొరకు నిర్వహించినారు. ఆనాటి నుండి నేటి వరకు వివిధ వ్యక్తుల, సంస్థల సహాయ సహకారాలతో యోగాభ్యాసాన్ని నిర్వహిస్తూనే ఉన్నారు.
- ప్రతి శనివారం యోగాభ్యాసానికి మాస్ డ్రిల్‌ను ప్రత్యేకతంగా నిర్వహిస్తారు.

క్రీడాంశాలు:

నాకున్న ఓ మోస్తరు గ్రౌండ్‌తోటే నా విద్యార్థులు అనేక విజయాలను సాధిస్తూనే ఉన్నారు.

- 2020 ఫిబ్రవరిలో జరిగిన రాష్ట్ర స్థాయి త్రోబాల్ అండర్-16 పోటీలలో మొదటి బహుమతి సాధించి ఘనతను వ్యాపింప చేశారు.
- త్రోబాల్ సీనియర్ టీం నుండి అండర్-16లో అబ్బాస్ అనే 10వ తరగతి విద్యార్థి 2020 ఫిబ్రవరిలో జిల్లా స్థాయిలో ప్రథమ బహుమతిని పొందినాడు.
- అంజి అనే 10వ తరగతి అబ్బాయి 2019 లో రాష్ట్ర టీం నుండి జాతీయ స్థాయిలో త్రోబాల్ పోటీలలో పాల్గొన్నాడు.

- భారత స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవాల సందర్భంగా 2022లో జి.హెచ్.ఎం.సి. వారు క్రీడాంశాలు నిర్వహించారు. వాటిలో ఖో ఖో బాయ్స్, ఖోఖో గర్ల్స్ అండర్–17 క్రింద రూ.6000 మరియు రూ.7000ల నగదును బహుమతిగా పొందారు. అంతేగాక త్రోబాల్ బాయ్స్ అండర్–17లో మొదటి బహుమతిని మరియు త్రోబాల్ గర్ల్స్ అండర్–17 మూడో బహుమతిని పొందారు. వాలీబాల్ లో బాయ్స్ రెండవ బహుమతిని పొందారు. స్కూల్ యూత్ పోటీలలో రెండవ బహుమతిని పొంది నా కీర్తిని చాటారు.
- 2023 ఫిబ్రవరిలో భారత వికాస పరిషత్ క్రీడాభారత్‌లో భాగంగా సికింద్రాబాదులోని జింఖానా మైదానంలో నిర్వహించిన బాలుర ఖోఖో రాష్ట్ర స్థాయి పోటీలలో ప్రథమ బహుమతిని నా విద్యార్థులు పొందారు. బాలికల విభాగంలో మూడో బహుమతి పొందారు. రాష్ట్ర స్థాయిలో ఇది ఒక మంచి గుర్తింపు.
- **ఆర్చరీ:** 2018లో జరిగిన నేషనల్ ఆర్చరీ ఛాంపియన్‌షిప్ పోటీలో హెరెంబశ్రీ వైభవ్ బహుమతిని సాధించాడు.
- లలితా రాణి అనే అమ్మాయి 2021లో జరిగిన నేషనల్ ఇండోర్ ఆర్చరీ ఛాంపియన్‌షిప్ పోటీలో పాల్గొన్నది. అండర్–14లో కాంస్య పతకాన్ని సాధించడం మరో గర్వకారణం.
- **కరాటే:** 2019లో జరిగిన తెలంగాణ జే.కే.ఏ. 65 ఎస్.బి.ఐ. కరాటే పోటీలలో వరలక్ష్మి అనే 7వ తరగతి అమ్మాయి జిల్లా స్థాయిలో కాంస్య పతకాన్ని సాధించింది. ఈ అమ్మాయే 2022లో సౌత్ ఇండియా కరాటే పోటీలలో రజత పతకం సాధించింది. 2023 గోవాలో జరిగిన జాతీయ స్థాయి కరాటే పోటీలలో స్వర్ణ పతకాన్ని సాధించింది. గోవాలోనే జరిగిన మరో ఈవెంట్‌లో రజత పతకం కూడా కరాటేలో సాధించింది. నా పాలిట వరం నా వరలక్ష్మి. కరాటే ఆణిముత్యంగా భావిస్తాను. ఇప్పుడు ఈ అమ్మాయి 9వ తరగతిలో ఉంది.
- సిద్ధార్థ యాదవ్ అనే అబ్బాయి టి.ఎస్.జె.కె. 2019 కరాటే పోటీలలో గోల్డ్ మెడల్ సాధించినాడు.

- **జిమ్నాస్టిక్స్:** 2023 ఫిబ్రవరిలో కోల్‌కత్తాలో జరిగిన జాతీయ సబ్ జూనియర్ జిమ్నాస్టిక్స్ పోటీలలో 7వ తరగతికి చెందిన సిరి రెడ్డి పాల్గొని 4 బంగారు పతకాలు, 1 రజత పతకం సాధించింది.

ఇతర కార్యక్రమాలు:

- విద్యార్థులలో ఉత్సాహం, స్ఫూర్తి, సాంఘిక సేవను అలవరచుట కొరకు నా దగ్గర అనేక కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు వాటిలో కొన్నింటిని మీ ముందుకు తీసుకు వస్తాను.
- హైదరాబాద్ ట్రాఫిక్ పోలీసుల మార్గదర్శనలో వివిధ చౌరస్తాలలో ట్రాఫిక్ వ్యవస్థపై అవగాహన కార్యక్రమాలను నా విద్యార్థులు నిర్వహిస్తూ ఉంటారు.
- సైబర్ కాంగ్రెస్ ఆధ్వర్యంలో సైబర్ నేరాలకు లోనుకాకుండా తీసుకోవలసిన జాగ్రత్తల గురించి అవగాహన కార్యక్రమాలు నిర్వహిస్తారు.
- 15.08.2022న ట్రాఫిక్, పోక్సో చట్టం, సైబర్ నేరాలు మొదలగువాటిపై విద్యార్థులకు అవగాహన కలిగించేందుకు ఏ.సి.పి. టిటిఐ శ్రీ శంకర్రాజు బేగంపేట గారు అవగాహన తరగతులను నిర్వహించారు.
- 2023 ఫిబ్రవరిలో 'స్టూడెంట్ రోల్ ఇన్ నేషనల్ బిల్డింగ్' అనే అంశంపై అవగాహన కార్యక్రమం నిర్వహించాము. దీని గూర్చి అవగాహన కల్పించినవారు సుప్రసిద్ధ రిటైర్డ్ ఐ.ఏ.ఎస్. అధికారి మరియు లోక్‌సత్తా వ్యవస్థాపక అధ్యక్షులు మాజీ ఎమ్మెల్యే శ్రీ జయప్రకాష్ నారాయణ గారు.

- విరాళం: హుద్ హుద్ తుఫాను సందర్భంగా ఒక లక్షా ఏడు వేల పైచిలుకు రూపాయలను 'ఈనాడు తుఫాను బాధితుల నిధి'కి అందజేసి, ఆ పత్రిక సంపాదకుడు రామోజీరావు మన్ననలను పొందినారు.
- **హరిత హారం:** 2020 నుండి నేటి వరకు హరితహారం కార్యక్రమాన్ని పాఠశాల ఆవరణలో నిర్వహిస్తున్నారు. అందుకొరకే నా ఆవరణ ఎప్పుడు చూసినా పచ్చదనంతో ఆహ్లాదంగా ఉంటుంది. ఇంకో విషయం మరిచానండోయ్ 2019లో ఆనాటి విద్యాశాఖ సంచాలకుల మార్గ నిర్దేశనం ప్రకారం ఆనాటి ప్రధానోపాధ్యాయులు శ్రీ సుమన్ రాథోడ్ పాఠశాల తోటను కూడా పెంచారు.
- **ఫుడ్ ఫెస్టివల్:** 2019లో పాఠశాలలో ఉత్తమ ఆహారం గురించి తెలియజేయడానికి తద్వారా ఆరోగ్యాన్ని పొందడానికి ఫుడ్ ఫెస్టివల్ ను కూడా నిర్వహించినారు. దీని ద్వారా జమ అయిన 3000 రూపాయలను తమ పాఠశాలకే ఇచ్చి నా విద్యార్థులు వారి సహృదయతను చాటుకున్నారు.
- **బ్యాంక్:** మా విద్యార్థుల్లో చిన్నప్పటినుండే పొదుపు భావాలను పెంచాలనుకున్నారు. అందుకే 2019లో బ్యాంక్ ఆఫ్ రాజభవన్ హెచ్.ఎస్.ను తెరిచినారు. ఈ బ్యాంకును ప్రసిద్ధ సంగీత దర్శకులు నిహాల్ గారు ప్రారంభించారు. ఈ పొదుపు బ్యాంకు ద్వారా ఆ విద్యా సంవత్సరంలో నా విద్యార్థులు దాదాపు

ఒక లక్ష రూపాయల మేరకు పొదుపు చేసుకోగలిగినారు. ఇది వారి భావి ఆర్థిక విధానానికి మార్గదర్శకం అవుతుంది. ఈ మొత్తం కార్యక్రమాన్ని అంటే అటెండర్ స్థాయి నుంచి బ్యాంకు మేనేజర్ వరకు అన్ని విధులను నా విద్యార్థులే చక్కగా నిర్వహించినారు. ఎక్కడ లెక్కల లోపం రాకుండా సమర్థవంతంగా నిర్వహించడం అందరినీ అబ్బురపరిచింది. ఈ బ్యాంకు మేనేజర్‌గా గౌతమ్ అనే 9వ తరగతి విద్యార్థి వ్యవహరించినాడు.

- **పరీక్ష పే చర్చ:** మన ప్రధాని శ్రీ నరేంద్ర మోడీ గారి పరీక్ష పే చర్చ కార్యక్రమంలో గవర్నర్ గారి దర్బార్ హాల్ నుండి గత రెండు సంవత్సరాల నుంచి ఆన్‌లైన్‌లో పాల్గొనే అవకాశం నా విద్యార్థులకు లభించడం సంతోషదాయకమైన విషయం.
- **ఆత్మ రక్షణా తరగతులు:** 2018-19 సంవత్సరంలో ఆనాటి కలెక్టర్ గారి ప్రేరణతో విద్యార్థులకు కరాటేలో సెల్ఫ్ డిఫెన్స్ కోర్సును నిర్వహించినాము. మళ్లీ ఇప్పుడు అంటే 2023లో విద్యార్థులందరినీ దృష్టిలో పెట్టుకొని ప్రతి శనివారం కరాటే తరగతులను ఆత్మ రక్షణార్థం ప్రత్యేక శ్రద్ధతో నిర్వహిస్తున్నాము.

సాంస్కృతికం మరియు సంగీతం:

- **కళా ఉత్సవాలు:** భారత ప్రభుత్వం 2018లో నిర్వహించిన కళా ఉత్సవంలో మా విద్యార్థులు ప్రథమ బహుమతిని సాధించారు.
- 2018లో జవహర్ బాలభవనం ద్వారా ఢిల్లీలో జరిగిన సాంస్కృతిక ఉత్సవాల్లో నా విద్యార్థులు పాల్గొనడం నాకు తీపి గుర్తు.
- 2018లో తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిర్వహించిన ఉత్సవాల్లో జాతీయ గీతం పాడే అరుదైన అవకాశాన్ని మా విద్యార్థులు పొందినారు.

- 2019లో 'ఓడి వెళ్లడా పాప్పా' అనే తమిళ గీతాన్ని నేటి గవర్నర్ మాన్యులు శ్రీమతి తమిళిసై సౌందర రాజన్ గారి దగ్గర పాడి ప్రశంసలు పొందినారు.
- **భారత స్వాతంత్ర్య వజ్రోత్సవాలు:** 2022 లో జరిగిన భారత స్వాతంత్ర వజ్రోత్సవ ఉత్సవాలలో నా విద్యార్థుల కొరకు అనేక పోటీలను నిర్వహించారు. సాంస్కృతిక కార్యక్రమాలను నిర్వహించారు. బహుమతులను అందజేశారు.

- స్వాతంత్ర్య, గణతంత్ర దినోత్సవాలు, ఉపాధ్యాయ దినోత్సవం, భాషా దినోత్సవాలు, బాలసభలు మొదలైన అనేక కార్యక్రమాలలో సాంస్కృతిక అంశాలను వివిధ రూపాల్లో నిర్వహిస్తూ ఉంటారు. దీని వల్ల నా విద్యార్థుల్లో వేదికాభయం అనేది లేకుండా పోతున్నది. దీని ద్వారా కావలసింది ఇదే కదా!

- **ఘనమైన పరేడ్:** నన్ను సందర్శించడానికి వచ్చే ప్రముఖులందరికీ నా విద్యార్థులు పరేడ్ గొప్పగా స్వాగతం చెపుతారు.
- అయితే 2019 స్వాతంత్ర దినోత్సవ వేడుకల్లో దాదాపు 12 రకాల శకటాలతో వివిధ అంశాలతో అద్భుతంగా వందన కార్యక్రమాన్ని ఢిల్లీ పరేడ్ లాగా నిర్వహించారు. అనేక మంది ప్రశంసలకు పాత్రులైనారు. ఈ కార్యక్రమాన్ని తెలుగు విభాగం వారు నిర్వహించారు.

పాఠశాల మ్యాగజైన్ – నా ఘనత:

రాజ్‌భవన్ పాఠశాల మ్యాగజైన్ ఆవిష్కరించిన రాష్ట్ర గవర్నర్ డాక్టర్ తమిళిసై సౌందరరాజన్

సాధారణంగా ప్రభుత్వ పాఠశాల నుండి మ్యాగజైన్ రూపొందించడం చాలా అరుదైన సంఘటన. దాన్ని నేను సాధించగలిగాను. బహుశా! ఈ మధ్యకాలంలో ఇలాంటి మ్యాగజైన్ అదృష్టం పొందినవారు ఎవరూ ఉండి ఉండరు. మే 17, 2022న ఈ మ్యాగజైన్ రాష్ట్ర గవర్నర్ శ్రీమతి తమిళిసై సౌందర రాజన్ గారిచే ఆవిష్కృతమైంది. అదీ వారి దర్బార్ హాల్లోనే. నా ఒళ్ళంతా పులకరించింది. నా ఆనందానికి హద్దులు లేకుండా పోయినాయి.

మీరు కూడా మా పాఠశాలకు వచ్చి ఓసారి నా మ్యాగజైన్ ను తిలకించండి. నా విద్యార్థుల గొప్పతనాన్ని ప్రశంసించండి. లోపాలను సూచించండి. సవరించండి. వారిని ఆశీర్వదించండి. ఈ మ్యాగజైన్ ప్రింటింగ్‌కు అయిన ఖర్చు మొత్తం సైంట్ ఫౌండేషన్ వాళ్లే భరించుకున్నారు. వారికి నా కృతజ్ఞతలు. ఇదే కాదు, వారు నా విద్యార్థుల సౌకర్యార్థం శుభ్రత కొరకు మరియు కంప్యూటర్ పాఠాల కొరకు కావలసిన వ్యక్తులను నియమించి జీతభత్యాలను వారే అందిస్తూ ఉంటారు. అనేక సందర్భాలలో వారి దాతృత్వ గుణం పది మందికి తెలుస్తూనే ఉంటుంది.

బహుశా! నీకేమైనా విసుగు కలిగిస్తున్నానేమో? సరేలెండి! చెప్పాల్సింది ఇంకా చాలా ఉంది. కానీ మొత్తం చెప్పడం ఇప్పుడు సాధ్యం కాదు.

నా ఎదుగుదల ఎలా సాధ్యమైందో ఓసారి చెబుతాను....

- అకుంఠిత దీక్ష, మొక్కవోని ధైర్యం, పట్టు సడలని శ్రద్ధ, ఇలాంటివి ప్రతి విభాగంలో ఉండటం వల్లనే నేను ఎదుగగలుగుతున్నాను. నా కొరకు పని చేసే నా ఉపాధ్యాయులు, నా పిల్లల్ని ఎల్లవేళలా కంటికి రెప్పలా కాపాడుకుంటారు.
- ఫిజికల్ డైరెక్టర్ కొల్లూర్ పీర్కొండ క్రీడా విభాగంలో అత్యంత పట్టుదలగా ఉంటారు. పాఠశాల పని గంటలలోనూ, పని గంటల తర్వాత కూడా పిల్లలను అనేక క్రీడల్లో రాటు దేల్చే పనిలో ఉంటారు. దీని కొరకు తన పూర్వ శిష్యులు, తోటి ఉపాధ్యాయుల సహకారాన్ని కూడా తీసుకుంటారు. తాను దగ్గరుండి విద్యార్థులను ప్రోత్సహిస్తూ ముందుకు తీసుకెళ్లడం వల్లనే ఈ క్రీడా విజయాలు లభిస్తున్నాయి.

- మీరు చదివిన సాంఘికశాస్త్ర విజయాలకు కారణం విద్యార్థులను నా సాంఘికశాస్త్ర ఉపాధ్యాయులు ఓ.ప్రభాకర్, ఎం.రాజులు పిల్లల చేత నిరంతరంగా అధ్యయనం చేయిస్తారు. తరగతుల్లో చర్చలను, డిబేట్ లను ప్రణాళికాబద్ధంగా నిర్వహిస్తూనే ఉంటారు. వారు నిర్వహించే 'దిస్ ఇస్ మై ఒపీనియన్' అనే కార్యక్రమం నా సొంతం అని చెప్పక తప్పదు.
- ఇక వైజ్ఞానిక స్ఫూర్తిని నింపుతున్న వారు మా వైజ్ఞానిక శాస్త్ర ఉపాధ్యాయులు. వారి దృష్టికి వచ్చిన ప్రతి వైజ్ఞానిక కార్యక్రమంలో నా పిల్లలను భాగస్వాములు అయ్యేట్లు చేస్తారు. అందుకు సంబంధించిన తర్ఫీదును వ్యక్తిగత నిష్టతో నిర్వహిస్తారు. దీని వల్ల ఇటు అకడమిక్ ఫలితాలలోను, అటు పోటీ ప్రపంచంలోనూ నా పిల్లలు విజయాలను సాధిస్తూనే ఉన్నారు. ఇంతకీ ఈ పట్టుదల ఉన్న ప్రస్తుత సైన్సు ఉపాధ్యాయుల పేర్లు చెప్పలేదు కదా! వారే సురేందర్, దేవరాజ్, రజిత మరియు శ్రీలతలు. సురేందర్ గారి ఆధ్వర్యంలో ఈ కార్యక్రమాలన్నీ నడుస్తూ ఉంటాయి.
- ఇక భాషా విషయాలకు వస్తే నాది బహుళ భాష పాఠశాల. నా దగ్గర ఒరియా, మరాఠీ, నేపాలి, సంతాలి, కన్నడ, తమిళం, హిందీ, ఉర్దూ, తెలుగు మొదలగు అనేక భాషలు మాట్లాడే పిల్లలు ఉంటారు. వీరి వల్లనే నా దగ్గర అంతర్జాతీయ మాతృభాషా దినోత్సవం గొప్పగా జరుగుతుంది. భాషా కార్యక్రమాలు అన్నింటికీ ఎం.డి.యదుల్లాహ్, వొజ్జల శరత్‌బాబులు నిర్వహించగా, దేశపతి సునీత, కనీస్ సకీన, భైరగోని రామచంద్రంల సంపూర్ణ సహకారంతో విజయవంతమవుతాయి. వీరందరూ పిల్లల చేత ఎప్పటికప్పుడు వివిధ భాషా ప్రక్రియలను అభ్యాసము చేయిస్తూ ఉంటారు. సరిదిద్దుతూ ఉంటారు. మెళకువలు నేర్పుతూ ఉంటారు. దీని కొరకు అవసరమైతే అదనపు సమయాన్ని కూడా కేటాయించుకుంటారు. పిల్లల్లో ఉన్న భాషా సృజనను బయటకు తీస్తారు. గ్రంథాలయాన్ని ఉపయోగించేలా ప్రోత్సహిస్తారు. పోటీ కార్యక్రమాలలోకి దింపుతారు. వీరే నా పిల్లల భాషా విజ్ఞానానికి దిక్సూచులు. అందుకే భాషా విషయంలో నా పిల్లల విజయాలు నమోదవుతున్నాయి.
- ఇకపోతే గణితశాస్త్ర ఉపాధ్యాయుల శైలి ఆదర్శవంతమైనది. అదనపు వేళలను పాఠశాలలో వీరు ఉపయోగించుకున్నట్టు ఎవరూ ఉపయోగించుకోలేరు. అందుకొరకే గణిత శాస్త్ర ఫలితాలు ఇతర పాఠశాలల ఫలితాలతో పోల్చినప్పుడు ఉత్తమంగా ఉంటాయి. వ్యక్తిగత శ్రద్ధను పెట్టడంలో వీరికి వీరే సాటి. వీరెవరా అని అనుకుంటున్నారు కదూ! వారు గోపాల్, అశ్విని మరియు మాలతిలు.
- రాష్ట్ర స్థాయిలో జాతీయ గీతాలాపనకు అవకాశం, జవహర్ బాల భవన్ ద్వారా సాంస్కృతిక కార్యక్రమాల్లో పాల్గొనడం మొదలగునవాటన్నింటి వెనుక ఉన్నది నా రాగాలాపకుడు అదేనండీ.... సంగీత ఉపాధ్యాయులు రమణ ముఖ్య కారకులు. వివిధ భాషల్లో ఉన్న గీతాలను ఎప్పటికప్పుడు నేర్పిస్తూ ఉంటారు. ఇది నా పాఠశాలకు ఒక ప్రత్యేక ఆకర్షణ అని చెప్పక తప్పదు.

ఎప్పటికప్పుడు అకడమిక్ పరంగా నా ఉపాధ్యాయుల మధ్య జరిగే చర్చలు నన్ను మరింత ముందుకు తీసుకెళుతాయి. ప్రతి తరగతి ఉపాధ్యాయులు, విషయ ఉపాధ్యాయులు, నా పిల్లల తల్లిదండ్రులతో అనునిత్యం మమేకమై ఉండడం నా అదృష్టం. ఇది నాకొక గొప్ప వరంగా భావిస్తున్నాను. వారి సేవలు, నా విద్యార్థుల కఠోర శ్రమ, పట్టుదలే ఈ స్థితికి కారణం. అవునండోయ్ వీరందరికీ ఎప్పటికప్పుడు కార్యాలయ పనులను చేసే మఠం పరమేశ్, దాదాపు ఒక్క రోజు సెలవు పెట్టని సబ్ స్టాఫ్ అనిత, మరియు విష్ణోశ్ లు నా పాఠశాలకు పెద్ద

వెన్నుదన్నులు. తమ సొంత పాఠశాల గా భావిస్తూ అహర్నిశలు పాఠశాలను ఉద్దీపన చేస్తూ ముందుకు నడుపుతూ ప్రధానోపాధ్యాయులు కీలక భూమిక పోషిస్తున్నారు. నా ఇన్ని విజయాలకు కారణం వారి ప్రధాన భాగస్వామ్యమే. మండల స్థాయి పరిపాలకులైన డిప్యూటీఈవోలు సామ్యూల్ రాజ్, చిరంజీవిలు అందిస్తున్న, అందించిన సహకారాలు మరువలేనివి. ఇక జిల్లాస్థాయిలో డీఈవో గార్లు ఆనాడు రమేష్, వెంకట నరసమ్మ గారలైనా నేటి రోహిణి గారైన నా దగ్గర బోధనాపరంగా మరియు ఇతరత్రా ఎలాంటి సమస్యలు తలెత్తకుండా చూసుకుంటున్నందుకు వారికి నా కృతజ్ఞతలు. గవర్నర్ గారు, సైంట్ ఫౌండేషన్ వారు మరియు ఇంకా ఎంతోమంది వ్యక్తిగతంగా, సంస్థాగతంగా అందించే చేయూతలే నన్ను తీర్చిదిద్దుతున్నాయి. ఈ మధ్యనే మన ఊరు / మన బస్తీ – మనబడి కార్యక్రమంలో నాకు మెరుగులు దిద్దుకునే అవకాశం లభించింది. కొత్తగా పెయింట్ వేశారు. పునరుద్ధరణ చేశారు. ప్రాథమిక పాఠశాలకు కొత్త డెస్కులను కూడా అందించారు.

మీరు ఇప్పటిదాకా నా గూర్చి చదివినందుకు ధన్యవాదములు. మీరు కూడా మీకు వీలైనంత సహాయ సహకారాన్ని నా విద్యార్థుల కొరకు అందించండి.

ఇంతకూ నేనేవరో చెప్పడం మర్చిపోయానని అనుకుంటున్నారా? కాదు కాదు! కావాలనే ఇప్పుడు చెబుతున్నాను. నన్ను 'ప్రభుత్వ ప్రాథమిక మరియు ఉన్నత పాఠశాల రాజభవన్' అని పిలుస్తూ ఉంటారు. నేను ముందే చెబితే నా పేరును చూసి, ఏముందీ – గొప్పగానే ఉంది – పత్రికల్లో చూస్తున్నాం కదా! అని అనుకుంటారు. అందుకని నా ప్రధానోపాధ్యాయులు, నా ఉపాధ్యాయులు చక్కటి ఆలోచనలతో, తీరికలేని శ్రమతో విద్యార్థులను తీర్చిదిద్దుతున్న క్రమం కొంతైనా మీరు తెలుసుకోవడం అవసరమని, తద్వారా నన్ను మీరు సులువుగా గుర్తించగలుగుతారనేది నా ఆశ. నేనెప్పుడూ నా ఉపాధ్యాయులందరికీ కృతజ్ఞతతో ఉంటాను. ఎందుకంటే వారే నాకు నాడులు. నా విద్యార్థులే నాకు జీవం. మీకు వీలైతే ఓసారి నన్ను చూడటానికి వస్తారు కదూ! సరే. ఉంటాను.

24 నమస్తే తెలంగాణ — శుక్రవారం 10, ఆగస్టు 2018- హైదరాబాద్ — ntnews.com nthyd.com

సీఎం అంకుల్‌కు థ్యాంక్స్

• ప్రభుత్వం మాకు అండగా ఉంది • హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్ల పంపిణీపై రాజ్‌భవన్ స్కూల్ విద్యార్థినుల ఆనందం

పేద, మధ్యతరగతి ఆడపిల్లల చదువులకు ఎలాంటి ఆటంకం కలుగకుండా వారి ఆరోగ్య పరిరక్షణ కోసం ప్రత్యేకంగా హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ స్కీంపై సర్వత్రా హర్షం వ్యక్తమవుతున్నది. ఈ పథకాన్ని గురువారం రాజ్‌భవన్ హైస్కూల్‌లో దేశంలోనే మొదటి సారి ప్రవేశపెట్టగా, అందుకు ప్రత్యేక చొరవ చూపి రూ.100 కోట్ల నిధులు కేటాయించిన ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్‌కు పలువురి విద్యార్థినులు కృతజ్ఞతలు తెలుపుతూ.. తమ ఆవేదనాన్ని 'నమస్తే తెలంగాణ'తో పంచుకున్నారు. -ప్రతినిధులు

అమ్మలా ఆదరిస్తున్నారు

ఆడపిల్లలుగా మాకు ఏది కావాలన్నా అమ్మనే అడుగుతాం. ప్రతి ఆడపిల్లకు ఎంతో ఉపయోగపడే హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లలో పప్పులను ప్రభుత్వం మాకు ఉచితంగా అందిస్తూ అమ్మలా మా ఆవసరాలు తీరుస్తున్నది. ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో ప్రైవేట్ కంటే మంచి చదువులు బోధిస్తున్నారు. అందుకు రాజ్‌భవన్ పాఠశాల నిదర్శనం. మంచి సౌకర్యాలు కల్పించారు. సమాజంలో ధైర్యంగా తలెంచేందుకు చదువుతో పాటు సెల్ఫ్ డిపెన్స్‌లో ప్రత్యేక శిక్షణ ఇస్తున్నారు. సొంత్ర్య కోసం మరి ఆడిపిల్లలు క్రీడల్లో రాణిస్తూనే నా వంతు సహకారం అందించడమే నా జీవితాశయం.

-మేహా పాతిమా, విద్యార్థిని

హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లు అందుకున్న విద్యార్థినులతో కిట్లూతో సీఎం కడియం శ్రీహరి, కలెక్టర్ యోగితారాణా తదితరులు

ఆదుకోవాలి తొలిసారిగా

ప్రభుత్వం మాకు అండగా నిలుస్తోంది. మా చదువులకు ఆటంకాలు తొలిగిపోయాయి. మా గురించి ఆలోచిస్తున్న ప్రభుత్వం, ముఖ్యమంత్రి కాదయం అనందంగా ఉంది. గవర్నర్ నరసింహన్, అల్లా కర్ణకర్ యోగితారాణా మాలో స్ఫూర్తి నింపారు. హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లను అందించిన ప్రభుత్వానికి, ప్రత్యేక చొరవతో ఎస్ మాత్రలు, రాగి లడ్డులు అందజేసిన కర్ణకర్ యోగితారాణాకు కృతజ్ఞతలు తెలుపుతున్నా. నేడుకు లోనూ ఇప్పటికీ చదువులంటే అడపిల్లలకు ఈ కిట్లు ఎంతో ఉపయోగపడతాయి. ప్రభుత్వం అందించిన సహకారం స్ఫూర్తితో మంచి ప్రైవేట్‌లాగా సమాజానికి సేవలందిస్తాను. -ఆర్. లక్ష్మీప్రసన్న, విద్యార్థిని

మా తల్లిదండ్రులు సంతోషపడ్డారు

తెలంగాణ ప్రభుత్వం ప్రభుత్వ పాఠశాలల్లో చదువుకునే ఆడపిల్లల కోసం హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లను అందజేయడం అభినందనీయం. ఐపి మాకు చాలా ఉపయోగపడతాయి. కిట్‌లో ప్రతి వస్తువును క్రమం తప్పకుండా వినియోగించుకుంటాం. కిట్ అందజేస్తున్న విషయాన్ని మా తల్లిదండ్రులకు చెబితే ఎంతో సంతోషించారు. ఉన్నత చదువులు చదివి డాక్టర్ కావాలన్నదే నా ఆశయం. హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లను అందించిన ప్రభుత్వానికి, చొరవ తీసుకున్న ఉప ముఖ్యమంత్రి కడియం శ్రీహరి, గవర్నర్ నరసింహన్, కర్ణకర్ యోగితారాణాకు కృతజ్ఞతలు. -ఎల్. గీత, విద్యార్థిని

సీఎం అంకుల్‌కు రుణపడి ఉంటాం

రోజంతా కష్టపడి మా తల్లిదండ్రులు సంపాదిస్తున్నారు. సంపాదన మా చదువులకు, ఇతర అవసరాలకు సరిపోతుంది. అదనపు ఖర్చులకు సోమతోనంటే పీలు కాదు. ఆడపిల్లల కోసం ఎంతగానో ఉపయోగపడే హెల్త్ అండ్ హైజినిక్ కిట్లు అందజేయడం సంతోషంగా ఉంది. ఐపి మాకు రోజు చాలా ఎంతో ఉపయోగపడతాయి. ప్రతి ఆడపిల్ల చదువులో కాదా ప్రతిరోజు పాఠంలాంటి. తల్లిదండ్రులే కాదా చదివిస్తాడు. మా కోసం ఈ పథకాన్ని ప్రవేశపెట్టిన ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ అంకుల్‌కు రుణపడి ఉంటాం. ఏమిస్ చదివి ఆడపిల్లకు అండగా నిలుబడాలన్నది నా జీవిత లక్ష్యం. -టి. పూజిత, విద్యార్థిని

విద్యా ప్రగతికి మార్గం చూపిన కుటుంబ, విద్యాస్థాయి పరిస్థితుల విశ్లేషణ

పాఠశాల పేరు	:	జిల్లా పరిషత్ సెకండరీ పాఠశాల, వంగా ముత్యాల బంజర్, మం॥ పెనుబల్లి,
జిల్లా	:	ఖమ్మం
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	బి. నరసింహారావు
ఫోన్ నెంబర్	:	9490347570, 8790270760
మెయిల్ ఐడి	:	utfbnr@gmail.com

ఈ పాఠశాల ...

6 నుండి 10 తరగతుల వరకు 433 మంది విద్యార్థులు చదువుతున్నారు. ఇందులో బాలురు 233, బాలికలు 200. సామాజిక వివరాల పరంగా షెడ్యూల్డ్ కులాల వారు 180, షెడ్యూల్డ్ తెగల వారు 67, వెనుకబడిన తరగతుల వారు 179, ఇతరులు 07 ఉన్నారు. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు ఎక్కువగా నిరక్షరాస్యులు, పేద, బాగా దిగువ మధ్య తరగతికి చెందినవారు. ఎక్కువ మంది వ్యవసాయ కూలీలు, రైతులు, జాతీయ సాధన సర్వే (NAS) 2021 ప్రకారం తరగతి స్థాయి సామర్థ్యాలు ఉన్న విద్యార్థుల సంఖ్య చాలా కనిష్ఠం.

పాఠశాలలో 22 మంది ఉపాధ్యాయులు, నలుగురు ఇతర సిబ్బంది పనిచేస్తున్నారు.

కలవరపరిచిన ప్రధాన సమస్యలు ...

- విద్యార్థుల విద్యాస్థాయి
- విద్యార్థుల క్రమశిక్షణారాహిత్యం
- పిల్లల పట్ల తల్లిదండ్రుల నిరాసక్తత
- గైర్హాజరు
- విద్యార్థుల, తల్లిదండ్రుల బాధ్యతారాహిత్యం

సమస్యలు, వాటి పరిష్కారాలకు సర్వేనే మార్గం

ఉపాధ్యాయులుగా విద్యార్థుల చదువుకు, క్రమశిక్షణారాహిత్యానికి గల సంబంధాన్ని మొదటగా గుర్తించడం జరిగింది. ముఖ్యంగా విద్యార్థుల విద్యా ప్రగతికి చేపట్టవలసిన చర్యలకు సంబంధించి పాఠశాలలో అందుబాటులో ఉన్న సమాచారం కొంత మేరకే ఉపకరిస్తుందని గుర్తించడం జరిగింది. ఒక విస్తృతమైన సర్వే ద్వారా మాత్రమే సమస్యలు గుర్తించగలమని, తద్వారా సమస్యల పరిష్కారానికి కృషి చేయడం సులభమని గ్రహించడం జరిగింది. సమగ్ర సమాచారం సేకరించేలా ప్రశ్నావళితో కూడిన గూగుల్ ఫామ్‌ను రూపొందించి, తరగతి ఉపాధ్యాయులచే 6 నుండి 10 తరగతులకు సంబంధించి మొత్తం 11 సెక్షన్లలోని అందరు విద్యార్థుల నుండి సమాచారం సేకరించడం జరిగింది. సేకరించిన సమాచారాన్ని విశ్లేషించడం జరిగింది.

సర్వేలో వెల్లడైన అంశాలు

మొత్తం విద్యార్థులు	: 433
బాలురు	: 233
బాలికలు	: 200
తల్లిదండ్రులు ఇద్దరూ ఉన్న బాల బాలికలు	: 398
తల్లిదండ్రులలో ఎవరో ఒక్కరే ఉన్న బాలబాలికలు	: 35

తల్లిదండ్రుల/సంరక్షకుల కుటుంబ జీవనం - ఆధారపడిన వృత్తులు

వ్యవసాయం (రైతులు)	: 80
వ్యవసాయ, ఇతర కూలీ పనులు	: 186
స్వయం ఉపాధి	: 124
ఉద్యోగాలు చేసేవారు	: 7
ఇతర ఉపాధి అవకాశాలు	: 13

ఆర్థిక పరిస్థితి

బాగుంది 128, పర్వాలేదు 01, పేద 225, నిరుపేదలు 56.

విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయిలు

విద్యార్థులను వారి సామర్థ్యాలననుసరించి 4 కేటగిరీలుగా విభజించడం జరిగింది. చాలా బాగా చదివే, సృజనాత్మకత ఆలోచనలు కలిగినవారు (Advanced) 18, చదివేవారు (Proficient) 94, యావరేజ్ (Basic) 214, స్లో లెర్నెర్స్ (Below Basic) 84.

పేరంటల్ కేరింగ్

తల్లిదండ్రులు లేని, ఉన్నా వలస వెళ్లిన కుటుంబాలకు చెందిన విద్యార్థులు 67, అన్ని సౌకర్యాలు కలిగి స్వతంత్రంగా నేర్చుకునే విద్యార్థులు (అంతగా ఫోకస్ చేయాల్సిన అవసరం లేని వారు) 139.

ప్రత్యేక దృష్టి పెట్టవలసినవారు

విద్యార్థుల అభ్యసన స్థాయిలను బట్టి నాలుగు రకాలుగా వర్గీకరించినా మా పాఠశాలలో వారిని రెండు రకాలుగానే తీసుకొని ప్రత్యేకంగా బోధన చేయాలని నిర్ణయించుకున్నాము.

మొత్తం 433 నుండి 10వ తరగతి విద్యార్థులు 84 మందికి పబ్లిక్ ఎగ్జామ్స్ దృష్ట్యా మినహాయింపు నివ్వడం జరిగింది. 6-9 తరగతులు నుండి మొత్తం విద్యార్థుల (349) సామర్థ్యాలను మరొకమారు సమీక్షించుకుని ప్రత్యేకంగా కేంద్రీకరించాల్సిన విద్యార్థులు 151+6=157 గా గుర్తించాము. సగటు విద్యార్థుల సంఖ్య 192గా గుర్తించడం జరిగింది.

సర్వే ఆధారంగా గుర్తించిన ప్రధాన అంశాలు

- విద్యార్థుల వ్యక్తిగత సమస్యలు
- కనీస అభ్యసన స్థాయిలు లేకపోవడం
- క్రమ శిక్షణారాహిత్యం

గైర్హాజరు సమస్యాత్మక అంశాలు - కారణాలు - తీసుకున్న చర్యలు

విద్యార్థుల అభ్యసనంపై బాగా ప్రభావం చూపేది ఎక్కువ రోజులు విద్యార్థులు పాఠశాలకు గైర్హాజరు కావడం. అందుకు సామాజిక, ఆర్థిక అంశాలు, తల్లిదండ్రులు పట్టించుకోకపోవడం, విద్యార్థుల అనారోగ్యం, ఉపాధ్యాయుల రెగ్యులర్ Follow-up లేకపోవడం మొదలైనవి కారణాలుగా గుర్తించడం జరిగింది.

తీసుకున్న చర్యలు

- గతంలో విద్యార్థుల హాజరు 60% నుండి 70% వరకు ఉన్నది. ప్రస్తుతం ఖాళీ సమయంలో తరగతి ఉపాధ్యాయులు బడికి రాని పిల్లల తల్లిదండ్రులకు ఫోన్ చేసి ఎందుకు రాలేదో కనుక్కుంటున్నారు. వారం రోజులు పాటు బడికి రాకపోతే ప్రత్యేకంగా టాస్క్‌ఫోర్స్‌గా ఏర్పడిన ఆరుగురు ఉపాధ్యాయులు ఆయా గ్రామాలకు వెళ్ళి తల్లిదండ్రులను కలుస్తున్నారు. ఫలితంగా హాజరు 70% నుండి 80% వరకు నిలకడగా ఉంటుంది. అప్పుడప్పుడు 85% కూడా చేరుతుంది. కాని మా టార్గెట్ 90%.

- **క్రమ శిక్షణారాహిత్యం:** క్రమశిక్షణారాహిత్యానికి కారణాలుగా కుటుంబ సమస్యలు, తల్లిదండ్రులు జీవనం కోసం ఇతర రాష్ట్రాలకు లేదా రాష్ట్రంలోని ఇతర ప్రాంతాలకు వలసలు వెళ్లడం, పట్టించుకునేవారు లేకపోవడం, ఆడపిల్లలకు చదువులు ఎందుకు అనుకోవడం, ఆడపిల్లలకు ఏమవుతుందోనని అభద్రతాభావం వంటి వాటిని గుర్తించడం జరిగింది. వీటి ఫలితంగా చదువుల పట్ల నిర్లక్ష్యం, వాళ్ల అంసతృప్తిని వ్యక్తీకరించడంలో భాగంగా దుర్భాషలాడడం జరుగుతున్నది. కొంత మంది పిల్లలు వాళ్ల అవసరాలు తీరని సందర్భంలో తినే ఆహార పదార్థాలు, డబ్బును ఇతర విద్యార్థుల బ్యాగుల నుండి దొంగిలిస్తున్నారు. కొట్లాటలు, క్లాసులు ఎగ్గొట్టడం జరుగుతున్నది.

- కరోనా కాలంలో ఆన్‌లైన్ బోధన కోసం వినియోగించిన స్మార్ట్ ఫోన్స్ నుండి అసభ్య చిత్రాలు చూడటం అలవాటై భిన్న లింగేయుల పట్ల లైంగిక ఆకర్షణలు బాగా పెరిగాయి. హాస్టల్ విద్యార్థులు సెలవులు వస్తే ఇళ్లకు వెళ్లి వెంటనే రాకపోవడం, అభ్యసన స్థాయిలు లేకపోవడం కారణంగా పాఠాలు అర్థంకాక పోవడంతో అనాసక్తి ఏర్పడటం, అన్యమనస్కంగా ఉండటం, తమ అసంతృప్తిని వ్యక్తం చేసే క్రమంలో తోటి విద్యార్థుల పట్ల అమర్యాదగా వ్యవహరించడం, ఉపాధ్యాయుల పట్ల నిర్లక్ష్యంగా ఉండటం జరుగుతున్నది. వాళ్లకు నచ్చిన, వచ్చిన పనులు ఒప్ప చెబితే శారీరక శ్రమ ఎంతైనా చేయడానికి, హుషారుగా సిద్ధపడుతున్నారు. పాఠశాలలో మొక్కల పెంపకం, గ్రౌండ్ క్లీనింగ్, ఆట పాటలు, డాన్స్ వంటి వాటిలో పాల్గొంటున్నారు. దీనంతటికి కారణం అందరితో గుర్తింపబడాలనే బలమైన కోరిక (ఐడెంటిటీ క్రైసిస్) అని గుర్తించడం జరిగింది.

కొంత మంది విద్యార్థులను వారి తల్లిదండ్రులు కూడా కంట్రోల్ చేయలేకపోతున్నారు. చక్కదిద్దమని ఉపాధ్యాయులను రిక్వెస్ట్ చేసిన సందర్భాలు కూడా ఉన్నాయి. పేరెంటల్ కేరింగ్ లోపించిన చోట ప్రేమను వెతుక్కునే ప్రయత్నంలో బాల బాలికల మధ్య లైంగిక ఆకర్షణలు ఏర్పడుతున్నాయి. వాళ్ల అవసరానికి, దుబారా ఖర్చుల కోసం దొంగతనాలు చేస్తున్నారు.

తీసుకున్న చర్యలు

- ఆడపిల్లల అవసరాలు నెరవేర్చడం కోసం, కౌన్సిలింగ్ కోసం ఇరువురు మహిళా ఉపాధ్యాయులను ప్రత్యేకంగా కేటాయించాము. VGF స్వచ్ఛంద సంస్థ వారి సహకారంతో బాలికలకు న్యాప్‌కిన్స్ సరఫరా చేస్తున్నాము. అనారోగ్యంతో బాధపడే బాలికలను ప్రత్యేకంగా రెస్ట్ రూమ్‌లో ఉంచుతున్నాము. ఆకర్షణలకు గురవుతున్న విద్యార్థులను గుర్తించి రహస్యంగా వ్యక్తిగతంగా కౌన్సిలింగ్ చేస్తున్నాము. మరీ వ్యవహారం శ్రుతిమించింది అనుకున్నప్పుడు తల్లిదండ్రులకు సమాచారం ఇస్తున్నాం. అటువంటి విద్యార్థులను పరిశీలించి అవగాహన కల్పిస్తున్నాం. బయట నుండి ఆడపిల్లలను ఇబ్బంది పెట్టే వారిపట్ల కఠినంగా వ్యవహరిస్తున్నాము. మేము తీసుకున్న చర్యలు విద్యార్థులకు, తల్లిదండ్రులకు పెద్ద భరోసానిచ్చాయి. తల్లిదండ్రుల స్థానంలో మేం నిలుచున్నాము. వాళ్లకు ఇప్పుడు అన్ని మేమే.
- **పిల్లలందరికీ నాణ్యమైన చదువు అందించడం:** అన్ని సమస్యలకు పరిష్కారం విద్యార్థులకు నాణ్యమైన చదువును అందించడం అని గుర్తించి అందుకొరకు ప్రత్యేక కార్యాచరణ ప్రణాళిక రూపొందించి అమలు చేయడం జరిగింది.

- **కార్యాచరణ ప్రణాళిక:** చదువులో వెనకబడిన విద్యార్థుల కోసం FLN (Foundational Literacy Numeracy) అమలు చేయాలని ఉపాధ్యాయులందరు నిర్ణయించుకుని, "తల్లిదండ్రులు–ఉపాధ్యాయుల సమావేశం"లో వారి అనుమతి కోరాం. వారు చాలా సంతోషంగా అంగీకరించారు. కొందరు విద్యార్థులు తొలుత Slow learners గా గుర్తించబడటానికి సిగ్గు పడినా, ప్రస్తుతం ప్రత్యేక తరగతిలో కొనసాగినా, బాగా నేర్చుకున్న తర్వాత వారిని యావరేజ్ సెక్షన్స్‌కు పంపిస్తామనడంతో వారిలో హుషారు వచ్చింది.

2022 సెప్టెంబర్ 16 నుండి (తెలుగు, గణితం ప్రాథమిక అంశాలలో) FLN అమలు చేస్తున్నాము. 6 నుండి 9 తరగతుల మొత్తం విద్యార్థులు 349 మందిని సామర్థ్యాల ఆధారంగా వర్గీకరించాం. స్లో లెర్నర్స్ 157 మంది కోసం 6 సెక్షన్లు, యావరేజ్‌గా ఉన్న 192 మంది కోసం 4 సెక్షన్లు నడుపుతున్నాము. ప్రతీ రోజు 1 నుండి 6 పీరియడ్లు వాళ్లు ప్రస్తుతం చదువుతున్న తరగతి పాఠాలు నేర్చుకుంటారు. 7, 8 పీరియడ్లు వారి అభ్యసన స్థాయిలను బట్టి ఆయా క్లాస్ రూములలో హాజరవుతారు. దీనికి సంబంధించి ప్రత్యేక టైం టేబుల్ రూపొందించి అమలు చేస్తున్నాం.

సబ్జెక్ట్ టీచర్లకు తోడుగా ఆసక్తి ఉన్న ఇతర సబ్జెక్టు టీచర్ల సహాయం తీసుకున్నాం. ఉదాహరణకు తెలుగు టీచర్లకు తోడుగా బయాలజీ, క్రాఫ్ట్ టీచర్లు, గణితం టీచర్లకు తోడుగా ఫిజికల్ సైన్స్ టీచర్లు బోధించేందుకు సిద్ధమయ్యారు. మెథడాలజీ ఆధారంగా ఈ నిర్ణయం తీసుకున్నాం. దీనిలో శాస్త్రీయత ఉన్నది. మరో ఇరువురు టీచర్లను రిజర్వ్‌లో ఉంచాం. ఎవరైనా సెలవు పెడితే వీళ్లు తరగతులు తీసుకుంటారు. ఉపాధ్యాయులకు హ్యాండ్‌బుక్స్‌గా 1 నుండి 4 తరగతుల పాఠ్యపుస్తకాలు ఇవ్వడం జరిగింది. చార్టులు ఇతర మెటీరియల్ అందించాం. యూట్యూబ్‌లో పాఠాలను పరిశీలించమని, ఉపయోగించుకోమని ఆయా టీచర్లను కోరడం జరిగింది.

విద్యార్థులకు VGF సంస్థ ముందుకొచ్చి 15000 రూపాయలు విలువైన నోటు పుస్తకాలు, ఎక్కాల పుస్తకాలను అందజేసింది. ఓరల్ డ్రిల్లింగ్ బాగా నిర్వహించడం జరుగుతుంది. తద్వారా 20% దాకా మెరుగుదల సాధించడం జరిగింది. మరింత ప్రగతిని ఈ విద్యా సంవత్సరము చివరి వరకు సాధించాలన్నదే మా లక్ష్యం.

మా విద్యార్థుల ప్రవర్తన ఆరు పీడియడ్ల వరకు ఒక రకంగా, చివరి రెండు పీరియడ్స్‌లో మరో రకంగా ఉండేది. వాస్తవానికి ఆ సమయంలో వాళ్ళు అలిసిపోతారు. కానీ దానికి భిన్నంగా చాలా హుషారుగా చాలా పట్టుదలగా ఆయా తరగతులకు హాజరవుతున్నారు. వాళ్లకు తెలిసిన విషయాల నుంచి కొత్త విషయాలు బోధించడం వల్ల త్వరగా నేర్చుకోవడానికి తాపత్రయపడుతున్నారు. వారిలో న్యూనత స్థానంలో ఆత్మవిశ్వాసం వస్తున్నది. ఇంకా మరి కొన్ని చర్యలు తీసుకున్నాం. విద్యార్థులు ఎవరైనా ఉదయం ఏమీ తినకుండా వస్తే టిఫిన్‌లకు అయ్యే ఖర్చు మేము భరిస్తామని అందరికీ తెలియజేశాము. అందుకోసం మా ఇరువురు మహిళా ఉపాధ్యాయులు 4000 రూపాయలు విరాళంగా ఇచ్చారు. ఈ డబ్బులతో అనారోగ్యంతో బాధపడే విద్యార్థులకు బ్రెడ్ కొనిస్తున్నాం. నోట్ బుక్స్, స్టడీ మెటీరియల్స్ అవసరమైన విద్యార్థులకు ఖర్చు చేస్తున్నాము. పిల్లలు తమకు ఏదైనా కావాలంటే మమ్మల్ని అడిగి సహాయం తీసుకుంటున్నారు.

డిజిటల్ పాఠాలు అందరికీ అందుబాటులోకి తీసుకురావడం కోసం డిజిటల్ రూమ్‌ను ఏర్పాటు చేసుకున్నాము. అవసరమైన ప్రొజెక్టర్ కొనుగోలు కోసం సీనియర్ ఉపాధ్యాయుడు 10 వేల రూపాయలు విరాళంగా ఇచ్చారు. IDEAS అనే స్వచ్ఛంద సంస్థ డిజిటల్ తరగతుల కోసం రెండు ల్యాప్‌టాప్స్ ఇచ్చారు. ప్రొజెక్టు మెటీరియల్ తయారు చేయడం కోసం మరో ఇరువురు ఉపాధ్యాయులు రూ.10000 దాకా ఖర్చు చేశారు. ఇంకా మరికొందరు ఇవ్వడానికి సిద్ధంగా ఉన్నారు.

గత సంవత్సరం 10వ తరగతి అత్యధిక మార్కులతో పాసైన జాహ్నవి, సతీష్ అనే పేద విద్యార్థులకు కెనడాలో నివాసముంటున్న పరిచయస్తుల ద్వారా వారి చదువులు పూర్తయ్యేంత వరకు ప్రతి సంవత్సరం పదివేల రూపాయలు చొప్పున సహాయం ఇప్పిస్తున్నాం. తల్లి మాత్రమే ఉండి పేదరికంతో బాధ పడుతున్న అమ్మాయికి ఉపాధ్యాయుల నుండి విరాళాలు సేకరించి 5000 రూపాయలు అందించాం. ఇది ఆ కుటుంబాల్లో పెద్ద ప్రభావాన్ని చూపింది.

2 నెలల తరువాత 12 డిసెంబర్ 2022న తెలుగు, గణితం ప్రాథమిక సామర్థ్యాలను మదింపు చేయడం కోసం ప్రశ్నాపత్రాలు రూపొందించి, పరీక్షలు నిర్వహించాము. స్థూలంగా విద్యార్థుల అభ్యసనంలో ప్రగతిదాయక మార్పు వచ్చింది. ఆత్మవిశ్వాసం పెరిగింది.

విద్యార్థులలో నాయకత్వ లక్షణాలు, బాధ్యత పెంపుదలకు చర్యలు

ప్రధానోపాధ్యాయులు – ఉపాధ్యాయుల మధ్య; ఉపాధ్యాయులు – విద్యార్థుల మధ్య; ఉపాధ్యాయులు – విద్యార్థుల తల్లిదండ్రుల మధ్య ఆత్మీయ మరియు ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులు నెలకొల్పడం ద్వారానే లక్ష్యాలను నెరవేర్చుకోగలమనేదే మా అవగాహన. దానిలో భాగంగానే విద్యార్థుల గరిష్ట భాగస్వామ్యం కోసం విద్యార్థి సంఘ ఎన్నికలు జరిపాము. 11 సెక్షన్లకు సెక్షన్‌కు ఇరువురు లీడర్ల చొప్పున 22 మందిని క్లాస్ లీడర్లుగా ఎన్నుకున్నారు. ఆ తర్వాత నోటిఫికేషన్ ఇచ్చి ఒకరోజు వ్యవధితో పాఠశాల స్థాయి నాయకత్వం ఐదుగురిని అంటే అధ్యక్షులు, ఉపాధ్యక్షులు (బాలిక రిజర్వేషన్), ప్రధాన కార్యదర్శి, గేమ్స్ సెక్రెటరీలుగా బాగా చదువుతున్న, క్రమశిక్షణ పాటిస్తున్న, పాఠశాల అభివృద్ధి కోసం కృషి చేస్తున్న వారిని ఎన్నుకోవాలని విద్యార్థులకు తెలిపాము. ప్రతి విద్యార్థి ఐదుగురిని ఎన్నుకునేలా ఓటు వేయాలని కోరాము. అందరు విద్యార్థులు విధిగా ఓటు వేయాలని తెలిపాం. ఎన్నికల రోజు పాఠశాలలో పండుగ వాతావరణం ఏర్పడింది. ఒక్కొక్కరు 5 పోలింగ్ బూత్‌లను సందర్శించి ఓటు వేశారు. అందుకోసం పది పోలింగ్ బూత్‌ల కోసం 20 మంది ఉపాధ్యాయులను పోలింగ్ ఆఫీసర్లుగా నియమించడం జరిగింది. మరో నలుగురు సిబ్బంది పిల్లలు క్రమశిక్షణ పాటించేలా చూశారు. ఇందుకు స్వతంత్ర ఎన్నికల కమిషన్‌ను ఏర్పాటు చేశాం. ఎన్నికల ప్రక్రియ మొత్తం వారి ఆధ్వర్యంలోనే జరిగింది. ఎన్నికల ఖర్చు పాఠశాల నుండి భరించాము. ఇది ఉపాధ్యాయులకు విద్యార్థులకు గొప్ప అనుభవాన్ని, అనుభూతి నిచ్చింది. పాఠశాల స్థాయిలో 5 పోస్టులకు గాను ముగ్గురు బాలికలు ఎన్నికవ్వడం మా పిల్లల్లో వచ్చిన చైతన్యానికి సంకేతం.

క్లాస్ లీడర్లు, స్కూల్ లీడర్లు మొత్తం 27 మందికి వారి హక్కులు, బాధ్యతల గురించి శిక్షణ ఇచ్చాం. ప్రతి నెలలో ఒకసారి రెండు గంటల పాటు వారితో ప్రధానోపాధ్యాయులు, సీనియర్ ఉపాధ్యాయులు (అందులో ఒకరు మహిళ) సమావేశం నిర్వహించి పాఠశాలలో అమలవుతున్న కార్యక్రమాల్ని సమీక్షించి, తర్వాత తీసుకోవాల్సిన చర్యల గురించి చర్చించడం, నిర్ణయాలు తీసుకోవడం జరుగుతుంది. వాటిని విద్యార్థి నాయకులే పిల్లలకు వివరిస్తారు.

విద్యార్థి నాయకులు చేస్తున్న పనులు

- విద్యార్థుల హాజరు పెంపుదల కోసం వారి స్వంత గ్రామంలో ఉన్న విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడుతున్నారు.
- విద్యార్థుల సమస్యలను తక్షణం ప్రధానోపాధ్యాయుని దృష్టికి తీసుకొస్తున్నారు.
- అల్లరి చేస్తున్నవారిని, చిన్నచిన్న దొంగతనాలకు పాల్పడుతున్నవారిని, బాలబాలికల ప్రేమ వ్యవహారాల వంటి వాటిని గుర్తించి ఎప్పటికప్పుడు సమాచారం ఇస్తున్నారు.
- ఇరువురు ఉపాధ్యాయులతో విజిలెన్స్ సెల్ పని చేస్తున్నది. విద్యార్థి నాయకులతో కలిసి సాధారణ విషయాలను వారే స్వతంత్రంగా పరిష్కరిస్తారు. తీవ్రత ఉన్న వాటిని ప్రధానోపాధ్యాయులు మరియు తల్లిదండ్రుల దృష్టికి తీసుకొస్తున్నారు.
- మధ్యాహ్న భోజనాన్ని పరిశీలించి, తీసుకోవాల్సిన చర్యల గురించి రిపోర్టు చేస్తున్నారు.
- కొందరు వాలంటీర్లను గుర్తించడం జరిగింది. వారు వారికి కేటాయించిన సమయంలో ఉపాధ్యాయుల పర్యవేక్షణలో గ్రౌండ్ క్లీన్ చేస్తున్నారు.
- విద్యార్థులకు తరగతిగదుల పరిశుభ్రత గురించి వివరించటంతో తరగతిగదులు శుభ్రంగా మారాయి.

ప్రగతి దిశలో ప్రయాణం

విద్యార్థి నాయకులలో జవాబుదారీతనం బాగా ఏర్పడింది. నాయకులుగా ఉన్నాం కనుక పద్ధతిగా వ్యవహరించాలని, బాగా చదవాలని, మంచి పేరు తెచ్చుకోవాలని కృషి చేస్తున్నారు. విద్యార్థులు తమ సమస్యలను, కోర్కెలను స్వేచ్ఛగా చెప్పుకోవడానికి ఈ నాయకత్వం ఎంతో దోహదపడుతున్నది. దాంతో పాటు రేపటి పౌరులుగా ఎటువంటి నాయకులను ఎన్నుకోవాలో లేదా ఎన్నిక కావాలో నిర్ణయించుకునే సాధికారతను విద్యార్థులు సంతరించుకుంటున్నారు.

ప్రశ్నించేతత్వం, జవాబుదారీతనం అన్ని స్థాయిల్లో అందరిలో ఉండేలా మేము ప్రోత్సహిస్తున్నాం. విద్యార్థుల పట్ల వాత్సల్యాన్ని ప్రదర్శించడం, వారు చేసే తప్పుల్ని సరిదిద్దడం కోసం ఎంతో సహనం పాటిస్తూ సమన్వయం చేసుకుంటూ పని చేస్తున్నాం. మా కృషిని విద్యార్థులు, వారి తల్లిదండ్రులు గుర్తిస్తున్నారు. గౌరవిస్తున్నారు. మేము తీసుకుంటున్న చర్యలను సమర్థిస్తున్నారు. ఇప్పుడిప్పుడే పాఠశాలకు అవసరమైన ఆర్థిక సహాయం అందించేందుకు సిద్ధపడుతున్నారు. మేము ఏప్రిల్ 2023 నాటికి పాఠశాలలో పరిమాణాత్మక మరియు గుణాత్మక మార్పులు తీసుకొని రాగలమనే విశ్వాసంతో ముందుకు సాగుతున్నాము.

ఫలితాల సాధనకు కొనసాగిస్తున్న మా ప్రయత్నాలు

- మా విద్యార్థులను మా బిడ్డలు లాగే భావించి తల్లిదండ్రులకుండే తాపత్రయంతో పని చేయడం.
- అంకితభావంతో పనిచేసే సిబ్బంది.
- కొత్తదనాన్ని ఆహ్వానించే మనస్తత్వం.

- కార్యాకారణ సంబంధాన్ని గుర్తించి నిర్దిష్ట ప్రణాళికలు రూపొందించడం, వాటి అమలుకు తగిన వ్యక్తులను ఎంపిక చేసుకొని, వారి పట్ల నమ్మకముంచి పని అప్పగించడం.
- ఉపాధ్యాయులు పెద్ద మొత్తాలు విరాళాలు ఇవ్వడం.
- నిరంతరం పాఠశాల పనిని సమన్వయం చేసేందుకు ప్రధానోపాధ్యాయులు, ఆరుగురు ఉపాధ్యాయులతో కూడిన కమిటీ పనిచేయడం.
- SMC, విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులతో అరమరికలు లేకుండా అన్ని విషయాలు చర్చించడం, వారి ఆకాంక్షలు, సూచనలు పట్టించుకోవడం.
- ఉన్నత విద్యాధికారులకు రిపోర్ట్ చేయడం, వారి మార్గదర్శకాలు పాటించడం.
- విద్యార్థులు చెప్పేదాన్ని ఓపికగా వినడం, స్పందించడం, వారికి చనువు ఇవ్వడం, అవసరమైన చోట కఠినంగా వ్యవహరించడం.
- పేద పిల్లల పట్ల ఉదారంగా స్పందించడం.
- ఇది 'నా బడి' అని విద్యార్థులు అనుకొని పాఠశాల కార్యక్రమాలలో భాగస్వాములు కావడం.
- పని చేయడం-సమీక్షించుకోవడం-తగిన మార్పులు చేసుకొని మళ్లీ ప్రణాళిక రూపొందించుకొని అమలు చేయడం.
- ప్రజాప్రతినిధులు, అధికారులతో మంచి సంబంధాలు నెరపడం.
- సాంకేతికతను ఉపయోగించుకోవడం.

ఇలా మా ప్రయత్నాలను కొనసాగిస్తూ మా పాఠశాలను మరింత ప్రగతి పథంలో తీసుకెళ్తామని వాగ్దానం చేస్తున్నాం...

Bandarigudem MPPS – An exemplar in Hygiene and Sanitation

Name of the School	:	MPUPS Bandarigudem, Mdl. Dummugudem,
District	:	Bhadradri Kothagudem
Name of the School Head	:	Bekkanti Srinivasa Rao
Mobile Number	:	9848351370
E-mail ID	:	mpupsbandarugudem@gmail.com ata.aps@gmail.com

Upper Primary School in a small tribal village of Bhadradri Kothagudem district - Telangana has become cynosure of all eyes. MPUPS Bandarigudem in Dummugudem Mandal was awarded as cleanest school in the state and has received 'Swacch Vidyalaya' award in the overall states category.

The school hitherto has received plethora of awards pertaining on quality of education, state of art technology, cleanliness, sanitation and hygiene. The school now has 100% retention, 0% dropout and incremental increase in enrollment of children into the school. This transformational journey of the school would be provided here as a success story and an exemplar setting an example for other schools.

Novice steps to Beacon of Hope

Taking over as headmaster of the Mandal Parishad Upper Primary School (MPUPS) in the Bandarugudem village in 2018, Bekkanti SrinivasRao wash hopeful about the school's future, but only a few shared his enthusiasm or vision. Like any other government school across the country, it had its fair share of problems and even one step towards improvement seemed impossible.

"When I took charge as headmaster in 2018, half the school was on the verge of collapse," Srinivas laments. At that time, the school was ailing with the absence of a drinking

water facility, proper toilets and compound wall, he mentions, adding that most of the students would go fishing instead of coming to school. Without proper toilets and hand washing facilities, school going children are defecating outside resulting in diseases. As most of the students are from vulnerable and primitive tribal background, they were not aware of the proper hygienic practices like hand washing before having meals which inturn resulted in water borne diseases like diarrhea, dysentery.

To address this, the headmaster held meetings with parents of students, school staff and local public representatives and unveiled his action plan to revamp the institute situated in the remote area. With all their support, he approached sponsors and contemplated in transformation of the school into a model school with gender specific toilets with separate entry for girls and boys, hand wash stations. Regular sessions on health and hygiene were conducted.

Social infrastructure Creation

The Head Master erected a fence around the school, set up a bore well and provided notebooks to the students, given his inclination for facilitating good ambience in the school for getting enhanced educational outcomes.

Mr. B. Srinivasa Rao approached ITC Mission SunehraKal (MSK), an exemplar in Sustainability and Social Impact projects who came forward to construct a compound wall, hand wash station, entrance gate, separate washrooms for girls and boys and a dining hall for students in addition to regular hygiene and cleanliness classes. ITC through its CSR initiatives was convinced about the ardent need to revamp the school given the pro-activeness of the head master and his firm resolve to develop the school.

Other donars like Akella Foundation gifted an RO system and the Abhiyan Foundation donated shoes for all students.Complimenting their efforts, the school staff bought 100 saplings and planted them over the school which have now blossomed into shade-providing greenery.

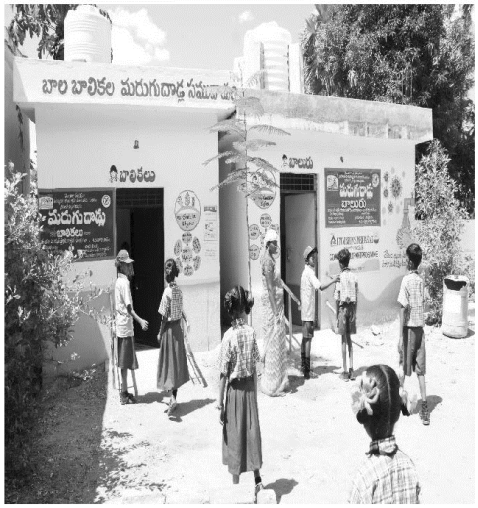

Before

The school condition in 2018 where the school buildings are in diladipitated state to humble beginnings with help of community support traversing the trajectory.

After Intervention

Separate Gender Friendly Toilets with separate entrance and wash stations, Compound Wall and Gate with attractive and informative paintings, RO Plant – Social Infrastructure in the School

Accolades reflecting Hygiene and Sanitation

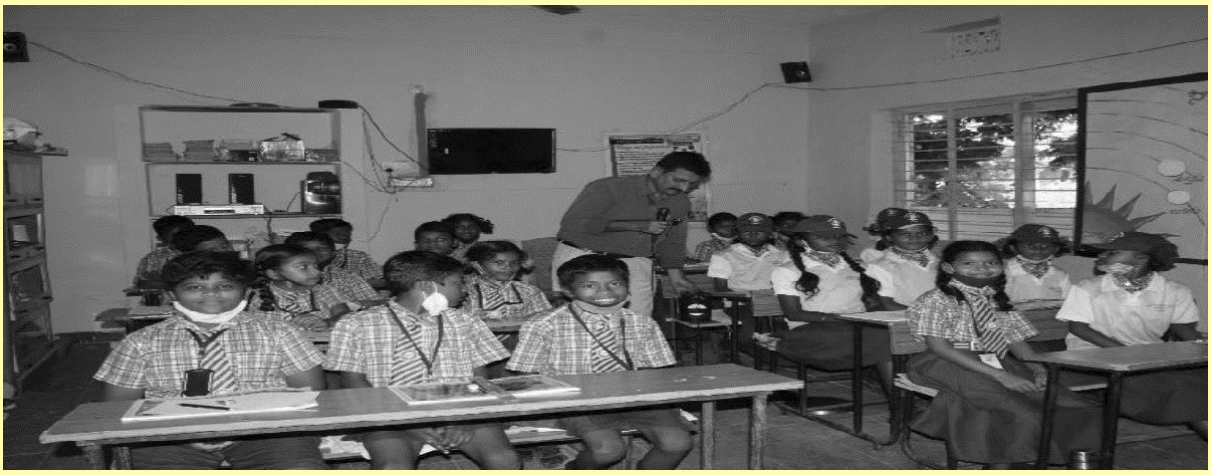
The slew of facilities and the extent of infrastructure made the school eligible for the 'Swachh Vidyalaya Puraskar (SVP)' instituted by the Ministry of Education. Won the State-level prize for the same after competing with 33,000 other schools across Telangana with a perfect 100 per cent score.

SVP award (2021-22) from Smt. A. Sridevasena, Director of School Education on 5th September, 2022

It is noteworthy that the District Collector, ITDA Project Officer and all the District Zonal Officers appreciated the efforts of School Management committee SMC, and District Collector, Bhadradri Kothagudem who recently visited the school appreciated the commendable work by school staff and Panchayat.

Enhanced Educational Outcomes – Quality Education in Serenity

Due to the help of the government, private organizations and residents, we were able to clear all the 'seemingly impossible obstacles' and the school is running with full attendance now," a proud Srinivas, school HM shares.

Ever, the headmaster and his staff conducted classes on hygiene. The facilitative and hygienic atmosphere resulted in nurturing healthy and happy children .

This is reflected in sending their wards to school, actively participating in parent teacher committee. The School Management Committee was also vibrant which took ownership of school development activities. Teachers and the head master are also using state of art infrastructure to disseminate the education content in easily understandable manner. The head master has been adopting new learning aids for better Information, Education and Communication (IEC) dissemination to the children.

Sarpanch Katiboina Chinna Venkateswarlu says the entire area has witnessed the change which induced the nudge among the parents who opine that quality education, gender friendly wash rooms, nutritious food under the lap of nature coupled with best state of art social infrastructure will definitely bring change in their children life.

SMC Chairman Sri Kunja Nageswara Rao says "We never imagined that our children would wear ties and proper shoes as uniform and speak in English with ease and maintaining hygiene.

Now, with great influx of students graduating bringing fame to the school and owing to the awards received, the government decided to run bus service to the far flung area like Bandarigudem. The students who were studying in MPUPS Bandarigudem travelled in the bus as champions of social change.

This is the first time, TSRTC bus ever visited Bandarigudem. Entire village eulogized this intiative as a multiplier effect owing to the sincere and dedicated efforts of Headmaster, staff, SMC and the community.

It is only due to the sustained efforts on Hygiene and Cleanliness translating into better educational outcomes. The case in the point is how good and healthy ambience with commitment from School and Panchayat can help in attaining enhanced enrollment (100%), reduced dropout (0%) and literacy rate (100%) .

The true reflection from Swachh Bharat movement is the daily work of the students in the school. 61 students are studying in our school. Out of which 50 students are actively participating in Swachh Bharat programs. Since 2018, the Swachh Bharat movement has been a regular activity in schools. All the students come to the school at 8:30 am and scrutinized the cleanliness of their school classroom. Any type of waste paper found in the school classroom is cleaned by pro-active students. After that, the entire school premises will be cleaned voluntarily and any rubbish containing papers will be taken out and thrown in the dustbin. If wet garbage is found, they immediately call Aaya and clean it. They even learned composting practice. We have set up a children's cabinet in the school. There are exclusive ministries for Hygiene, Water and Sanitation. All the members of their groups have adopted the plants of the school and inturn maintain vegetation by watering the plants every morning and evening. In this context, it is true that the entire school is akin to a park.

Further, the students are trained by these Cabinet Ministers who in turn go to the villages to ensure greenery, inform them about the cleanliness of the surrounding houses in their streets and encourage them to plant saplings. Similarly, afforestation along the streets around our school and watering them is testimony to the hard work of our students.

“I sincerely feel, it is god’s gift to contribute for children and society. I would like to continue my service for underprivileged children and play a role in nation building,” says Bekkanti Srinivas Rao, Headmaster of this school.

SUCCESS STORY – ZPHS KOWKUR

Name of the School	:	ZPHS Kowkur, Mdl.: Alwal
District	:	Medchal Malkajgiri
Name of the School Head	:	T. Murali Krishna Murthy
Mobile Number	:	9849748563
Email ID	:	zphskowkur@gmail.com

Introduction

ZPHS Kowkur is in the cantonment area of Alwal Mandal. Presently 262 students are enrolled in 6th to 10th classes in English & Telugu medium. As it is in the Cantonment (Army) area, the construction of the compound wall has become a difficult task. Before 2015, the school didn't have facilities like running water, toilets, handwash, dual-desks, computer labs, etc.In July 2015, Mr. Murali Krishna took charge as the headmaster and put in efforts to provide all facilities in the school and collected donations worth Rs.80 Lakhs in a span of 7 years from 50 different persons/NGOs. As the school is in an urban area, most of the students are the children of migrants and live in the nearby residential area of Rajiv Gruha Kalpa, Bharat Nagar which is 1.5 km from Kowkur. Students belong to economically backward families. 40% of them are living in single-room accommodation.

Facilitating the infrastructure

We put in lot of efforts to bring society to participate in various school activities like Annual Day Celebrations, Clean & Green Programme, Voter Awareness Programme, Food Festival, Mock Assembly, Cultural Programmes, Mathematics Day, Science Day,Telugu Basha Dinothosvam, Hindi Divas, Sports Day, etc. The above programme shaped to build a string relationship between the school and the community.

To provide good Infrastructure to the students and with great effort, we coordinated with the Lions Club of Athira, Lions Club of Alwal, Rotary Club of Sanikpuri, Rotary Club of Secunderabad, Project 511, Ladies Circle-43, Sri Satya Sai Seva Samithi-Alwal and other 50 individual donors. Approximately Rs.80 lakhs were procured as donations in the form of material, construction, etc.

Therefore, we could provide 100 Benches, 50 chairs, 15 Tables, 1- Sanitary Napkin Incinerator machine, an RO Plant, 3 units of Girls' Toilets, 11 units of Girls' Urinals, one additional Classroom, Notebooks, Uniforms, Shoes, Belts, ID cards, Sports Dresses to students,16 CC Cameras, audio system in each classroom. Every classroom has been provided with electricity; fans & lights. This school also procured an electric bell, partial compound wall and every year 1 lakh scholarships are awarded to class toppers, steel plates to eat MDM, kitchen utensils, cycles to girls, sports material, sound system, and mike.

Mobilization of Society

The school has no separate urinals and toilets for primary and secondary schools, only 2 toilets for 150 girls (1 to 10th Class), and 4 units of urinals for 180 boys. Students faced many issues due to lack of sufficient number of toilets. On the request of the Headmaster, Project 511, Ladies Circle – 43 (part of Project 511) constructed 3 units of Girls Toilets for secondary school girls at ZPHS Kowkur which were inaugurated in 2018.

After several requests ECIL, Hyderabad company constructed 11 units of urinals for primary school girls and water storage (sump of 12000 liters' capacity) that was inaugurated in January 2019.

Sanitary Napkin provision and disposal in school was one of the biggest problems for girl students. With the help of donors, we provided Sanitary Napkins to girls in 2017 & 2018 donated by LIONS CLUB OF ATHIRA. We were provided with napkins disposal machine (Incinerator) by JCM (a non-profit charitable organization) that was installed in the toilet premises. This is essential for every school with girl students. With the support of the LIONS CLUB OF ALWAL, a Health Camp was organized with a team of doctors (Dentist and Gynaecologist). The doctor's gave suggestions for health and hygiene, and medicines on 2nd October 2018.

It's heartening to see ROTARY CLUB of Sainikpuri donating 150 bicycles to girl students in 25 High schools in the Medchal District.

Other than Infrastructure: SOCIAL MEDIA

After improving the infrastructure, our focus shifted to the area that captures the interest of the present youth and that is social media. Social media is very strong which connects children, students, and society and that allows the child to learn many things if we used in the right way.

Several platforms like YouTube,WhatsApp, Twitter, Instagram, Google, Facebook, and Google Maps were introduced to the students. A platform was also created for the students to explore more and more during their leisure time. We created the ZPHS KOWKUR YouTube channel in 2018 where, useful content-related videos from class 6th to 10th and school celebration videos were uploaded.

Digital Infrastructure

For the last 3 years, we have been sincerely working on digital classes and had approached many IT companies. After many efforts Colruyt IT company, Hyderabad adopted the school in the year 2022 through NIRMAAN ORGANISATION and provided the Computer Lab and other facilities.

One of the strongest supporters of our school is Project-511, which has provided two Tata Class Edge Smart television sets. Youth for seva provided one Smart TV and in total, we have 4 digital classrooms and one Computer Lab.

The teacher is central to the teaching-learning experiences in a classroom and the role of technology is to empower them, not to make them passive or redundant. Thus, success lies in the thoughtful pedagogical design and meticulous implementation of technology.

Reasons why our school turned lucky

Nirmaan organization selected schools that are under developed schools and they work with schools that have more than 260 strength and essentially, schools should provide a room to establish a computer lab.They should get support from the Headmaster and the teachers to install the computer lab and maintain it. Our school fit into that criteria.

Before Digital classes

The students listened to classes, but most of the students couldn't grasp the content and concepts, easily. Students found it difficult to understand Mathematics and Science merely by oral interaction. Students did not have any computer knowledge.

After Digital classes

All the teachers in the school are now transacting the topics using digital TV to ensure better understanding. Students have been watching videos related to experiments and demonstrations in Science, maps in Social Studies and listening to poems and stories in languages. Students can operate computers, now. Students are learning basics of computer, ICT and MS Office.

They have been learning basic coding in Scratch, HTML, and CSS and are participating in extra-curricular activities like art and craft using Smart TV. The children are now able to use computers for searching different experiments on Mathematics Day, dance and songs for practice, using a television without help etc. Students could prepare origami bouquets for guests on Independence Day.

Education with technology (Improvement with Digital classes)

During the pandemic period, there was a learning loss among the students and therefore, their academic skills were reduced. The HM and teacher tried to motivate the students to learn to operate smart TV and digital classes. Teachers show practical videos on all subjects to make learning interesting.

Colruyt group with the support of the Nirmaan organization established a computer lab and provided a tutor.The computer teacher has been taking 3 periods for each class in a week following their curriculum ensuring practical sessions.

Why is Technology Needed?

Technology enables students to learn at their own pace. Students who need extra time for understanding any topic can get full advantage of digital technology. It has provided access to countless online resources, encouraging them to carry out research and making them more confident in learning.

Special Care for the 10th Class Students: Our students don't have proper facilities to study at home. So, we are setting a good environment on school premises. Some students are unable to clear their doubts directly from the teachers.So,we have created groups to clarify their doubts.

Planned group studies: We have created student' groups by taking one person from A group and 2 students from B and C groups for peer learning, clarify their doubts and improve their learning.

All subject teachers are doing regular (including holidays) wake-up calls at 5:00 a.m. without fail and interacting with parents. So that parents and students get to know the importance of studies. Before this planning, our school pass percentage was 30% to 40% but now the pass percentage increased from 70% to 80%.

Impact of Computer Lab on Students

- After establishing computer labs, 90% of the students can operate computers without the help of the teachers. Out of 66 students in class 6, 60 students can draw,and use MS power point, and 3D paint.
- Among the class 7 students, 95% of the students can draw using MS paint, and prepare presentations using PPT. 8th class students know the basics of computers and they can prepare certificates, greeting cards, and project pages using MS word. Out of 46, 36 students can create games and animation using the scratch program. Students are also learning the use of technology to prepare themselves for higher studies in the future.
- https://youtu.be/DhSf-0964XQ
- https://youtu.be/o4ESLkHyIqw

Hackathon Project Conducted by Nirmaan Organisation

- Nirmaan organization initiated a programme to represent the digital skills of government school students. In this programme, all the students from government schools where the DDI labs are installed should participate. From that, toppers were selected and conducted state-level competitions, 3 students participated from this school in December, 2022 and won 3rd prize..

Students' Performances and Achievements

- From ZPHS KOWKUR school, 3 students participated and confidently gave a presentation in Infosys company on robotics on 7th February 2023. Sadiya from IX (scratch), Affifa from VIII , V. Akhil from VII (prepared solar eclipse by PPT). They were awarded certificates for their work.

Bright Tactic to Fight Plastic

Name of the School	:	ZPHS Thatiparthy, Bhoothpur Mandal
District	:	Mahabubnagar
Name of the School Head	:	Kolluri Venkatamma
Mobile Number	:	9491376607
Email ID	:	venkatammakolluri@gmail.com

Reducing, Recycling, Reusing and Recovering plastic keeps the surroundings clean and healthy. The school head, teachers and students follow the same to ensure their school campus, ZPHS Thatiparthy is free of plastic. ZPHS Thatiparthy, a high school with Telugu and English medium, is in the small village, Thatiparthy of Bhoothpur Mandal, Mahabubnagar District, Telangana. The villagers predominantly of ST and BC communities and are economically poor. They do multiple works to survive. Most of them work as daily wage labour alongside their major occupations- sheep rearing and farming.

School Ambience and Facilities

Vision of the School

The School strives for imbibing positive values, development of optimistic mind, lifeskills, citizen building and inculcate the attitude of lifelong learning among students.

The staff regularly noticed plastic items on campus when the school reopened after the COVID-19 pandemic. As a result, it was an arduous task for the school's sanitation department to clean up trash daily.

The school staff came to know that the youth in the village had turned the school campus into a cricket ground, and the spectators of the cricket match had littered the campus with plastic bottles and covers on the school campus. It started during a pandemic and continued even after the school reopened. Because of this, the school head and staff reached out to the village heads to resolve the issue. However, the school staff didn't receive a positive gesture from them, and it created a gap between the villagers and the school head. Nevertheless, the team continued to put effort into wiping away the plastic scattered on the school ground. They managed to keep the classrooms clean under project named "Clean and Tidy Class Room (CTCR)", but miserably failed to check litter thrown in the school campus.

When Rajashekar, Physical Science Teacher, was teaching the lesson, 'Fabrics and Plastic,' the students were shocked when the teacher revealed the facts published in a Science Journal. Students learned that 8.3 billion metric tons of plastic are produced, of which 6.3 billion metric tons is plastic waste. It means that only 9% is recycled, and the remaining 79% is spread as a plastic blanket on the earth or sloughed off in the natural environment, ultimately sinking into the ocean. The fact that plastic takes 1000 years to get degraded, made the students talk about the issue.

On the same day, when Rajshekar was having lunch with his students, he picked a topic: Do you all have any plans to stop this plastic litter on the school campus? Students started sharing ideas, and the conversation ended after Rajashekar decided to recycle the plastic litter. The concept 'Bright Tactic to Fight Plastic' came up. The Bright Tactic to Fight Plastic includes the collection of plastic into a trash bag and giving it to the scrap agent. The earned amount from selling the plastic trash is used to purchase flowering plants.

Since the school management took it up as an initiative to keep the campus clean and protect the environment, students were given briefs on how hazardous plastic can be, how important it is to protect our environment, and how to reduce plastic on the school campus by adopting the principle of 4R i.e. Reduce, Recycle, Reuse and Recover. Students who listened to what plastic can cause to the environment and human health showed sincere commitment to participate in 'Bright Tactic to Fight Plastic'.

Process

- The students of all classes collect the plastic bottles, caps, plastic covers, plastic pens, etc., in the bag during morning, evening and sometimes during leisure hours.
- The bags of plastic are being sold to scrap agents.
- The money earned is spent on expanding the greenery on the school campus.

Highlight

"The innovative and environment conscious practice, "Bright Tactic to Fight Plastic", deals with the recycling of plastic waste collected from the school premises, is to bring awareness among students and cultivate environmental sustainability. It ensures the collection of plastic waste from the school premises and sent for recycling, so that, the school can be kept clean, and the environment can be protected as well."

Outcome

Environmental sciences define the environment, the different causes of environmental pollution and the consequences. The practice of protecting the environment can bring students close to nature. This initiative has helped students to develop a strong bond with the environment besides learning about the causes and effects of plastic.

Everyday work of picking up plastic items scattered on school premises taught the sense of belongingness and the responsibility they hold towards the environment. They didn't give up their duty even after facing intense criticism for picking up trash like rag pickers. Students worked in coordination with school staff to turn the plastic premises green. The transformation is appreciated by many, and that hard work was acknowledged with the Swachh Bharath Award in 2019 at the district-level.

The school staff and students continue the **'Bright Tactic to Fight Plastic'** with more energy to keep the school clean and hazardous-free and also in creating a blissful environment for the young learners.

పాఠశాల అభ్యసన వాతావరణాన్ని పెంపొందించిన నిఘా నేత్రం

పాఠశాల పేరు	:	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, సంగెం
జిల్లా	:	వరంగల్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	సీతారాంపల్లి రవీందర్
ఫోన్ నెంబర్	:	9866448485
మెయిల్ ఐడి	:	zphs.sangem@gmail.com

చారిత్రక నేపథ్యం

నిజాం కాలంలోనే వేలాది మంది విద్యార్థుల జ్ఞాన సముపార్జనకై వెలసిన అక్షర సౌధం వరంగల్ జిల్లా సంగెం మండల కేంద్రంలోని జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, సంగెం. ఇది స్వాతంత్ర్యానికి ముందు, స్వాతంత్ర్యం తర్వాత సంగెం చుట్టుప్రక్కల ఉన్న గ్రామాల నుండి విద్యాభ్యాసం కోసం పాఠశాలకు వచ్చే విద్యార్థుల విద్యా దాహార్తిని తీరుస్తూ సామాజిక అవసరాలకనుగుణంగా మానవ వనరులను అందించి అక్షర కేంద్రంగా విలసిల్లుతోంది. ఈ పాఠశాల ఎంతో మంది ఇంజనీర్లు, డాక్టర్లు, ప్రొఫెసర్లు, జడ్జిలు, బ్యాంకు అధికారులు, టీచర్లు.. ఇలా ఎన్నో రకాల వృత్తులలో అత్యున్నత స్థాయిలో పనిచేస్తున్న, పనిచేసి పదవీ విరమణ పొందిన వ్యక్తుల విద్యాభ్యాసానికి కేంద్రం. ఇలాంటి ఘన చరిత్ర ఉన్న ఈ పాఠశాల ప్రస్తుతం 120 మంది విద్యార్థులతో, 14 మంది ఉపాధ్యాయ సిబ్బందితో నిర్వహించబడుతోంది.

2018-19 నాటి పరిస్థితులు

- చదువుకు సంబంధించి పాఠశాలలో ఎన్నో పరిస్థితులు బాధాకరంగా ఉన్నాయి. అవి:

  పాఠశాల వాతావరణం, మౌలిక వసతులు, నాణ్యమైన విద్య, మధ్యాహ్న భోజనం, హరిత వాతావరణం, పాఠశాల ప్రధాన ద్వారం.... ఇలా ఎన్నో సమస్యలు విద్యా సంవత్సరానికి స్వాగతం పలికే పరిస్థితి.

- ఈ పరిస్థితుల్లో ముందుగా పాఠశాల అభ్యసన వాతావారణాన్ని మెరుగుపరచాలనే నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది.

అందులో భాగంగా గుర్తించిన అంశాలు

- హరితహారంలో నాటిన మొక్కల సంరక్షణలో ఇబ్బందులు ఎదురవడం.
- పాఠశాల ఆవరణలో పశువుల సంచారంతో "కిచెన్ గార్డెన్" నిర్వహించలేకపోవడం.
- మధ్యాహ్న భోజన బియ్యం మరియు ఇతర వస్తువులు తీసుకొచ్చే వాహనాలు విశాలమైన ప్రధాన ద్వారం లేకపోవడం వలన పాఠశాలలోకి రాకపోవడం.
- తరగతి గదులలో, ముందు వరండాలో మద్యం సేవించి సీసాలు పగలగొట్టడం.
- సిగరెట్లు తాగి, గుట్కాలు నమిలి ఉమ్మి వేయడంతో పాఠశాల ప్రాంగణం దుర్వాసన వేయడం.
- ప్రతి రోజు ముందుగా వీటిని శుభ్రపరచిన తర్వాతనే తరగతులను ప్రారంభించడం వల్ల ఉపాధ్యాయులకు, విద్యార్థులకు అసౌకర్యంగా ఉండేది.
- పాఠశాలలో స్వీపర్ ఉన్నప్పటికీ ప్రతి రోజు వీటిని శుభ్రపరచడం సాధ్యం కాకపోవడం.

ఈ సమస్యల పరిష్కారం కోసం పోలీస్ అధికారులు, విద్యాధికారులు, పాఠశాల యాజమాన్య సంఘం, గ్రామ పెద్దలు, తల్లిదండ్రులతో ప్రత్యేకంగా మాట్లాడినను సరైన ఫలితాలు రాలేదు. చివరకు యాజమాన్య కమిటీ, గ్రామ పెద్దలు, పోలీస్ వారు కలిసి పాఠశాలలో సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేసి దీనికి పరిష్కార మార్గం పాఠశాలకు పటిష్టమైన ప్రవేశ ద్వారం నిర్మించాలని, అలాగే నిఘా నేత్రం (సి.సి.కెమెరాలు) కూడా ఏర్పాటు చేసినట్లయితే పాఠశాల నిర్వహణకు ఎలాంటి ఆటంకాలు జరగకుండా చక్కగా తరగతులను నిర్వహించగలమని నిర్ణయం తీసుకోవడం జరిగింది.

నిఘా నేత్ర సహాయంతో పాఠశాల భౌతిక, మౌలిక వనరుల పరిరక్షణ

ఈ క్రమంలోనే పాఠశాలలో విద్యను అభ్యసించి ఉన్నత స్థానంలో గల పూర్వ విద్యార్థులను సంప్రదించగా అందులోని కొంత మంది దాతల సహకారంతో పాఠశాలకు పటిష్టమైన ప్రవేశ ద్వారాన్ని నిర్మించడం జరిగింది. ఈ నిర్మాణానికి ఆర్థిక సహకారం శ్రీ నవీన్ రెడ్డి, శ్రీమతి మూశం సరస్వతి, వాసం శ్రీనివాస్ అందించారు. పాఠశాల నిధులతో పాటు సంగెం సర్కిల్ ఇన్‌స్పెక్టర్ ఆఫ్ పోలీస్ శ్రీ కిషన్ మరియు పోలీస్ వారి సహకారంతో పాఠశాలలో నిఘానేత్రం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది.

ఆశించిన ఫలితాలు సాధించిన ప్రయత్నాలు

- ప్రధాన ద్వారం నిర్మించడంతో హరితహారంలో భాగంగా పాఠశాల ప్రాంగణంలో 12 వందల మొక్కలను పెంచడంతో అవి ఏపుగా ఎదిగి పచ్చని ఆహ్లాదకరమైన పాఠశాల వాతావరణంలో పిల్లలందరూ విద్యనభ్యసించ కలుగుతున్నారు.
- సీసీ కెమెరాల వలన పాఠశాల వాతావరణం మెరుగయ్యింది. దాంతో పిల్లలు అహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో ఏకాగ్రతతో విద్యనభ్యసించే అవకాశం కలిగింది.
- మహాత్మ జ్యోతిబాపూలే, అబ్దుల్ కలాం, వివేకానంద, సావిత్రిబాయిపూలే, డా॥ బి.ఆర్.అంబేద్కర్, జీవ పరిణామం, కణ నిర్మాణం, అంతరిక్షం, ఉపగ్రహ భ్రమణం మొదలైన ఎన్నో అంశాలు పాఠశాల ప్రధాన ప్రవేశ ద్వారానికి ఇరువైపులా గోడలపైన చిత్రీకరించడం జరిగింది. ఈ బొమ్మలు ఆకర్షణీయంగా ఉండడంతో పాటు అనేక అంశాలను తెలియజేస్తున్నాయి. ఇందులో పాఠశాల డ్రాయింగ్ ఉపాధ్యాయులు శ్రీ కె.ఈశ్వరయ్య గారి శ్రమ వెలకట్టలేనిది.

గతంలో పాఠశాలకు గేటు లేకపోవడం వలన పాఠశాల అనేక అనైతిక కార్యకలాపాలకు నిలయమై విద్యార్థుల అభ్యసనానికి ఆటంకంగా మారింది. దీనిని దృష్టిలో ఉంచుకొని ముఖ ద్వారం దగ్గర నిఘానేత్రం ఏర్పాటు చేసిన పోలీసు సిబ్బందికి పాఠశాల విద్యా కమిటీ పక్షాన ధన్యవాదాలు తెలియజేస్తున్నాను.

– శ్రీ నీరటి నాగరాజు (ఎస్ఎంసి చైర్‌పర్సన్, సంగెం)

సీసీ కెమెరా ఏర్పాటు చేయడానికి ముందు పాఠశాల పరిసరాలను శుభ్రపరచడం నాకు చాలా కష్టం అయ్యేది. దీని ఏర్పాటు తర్వాత పరిసరాలను తక్కువ సమయంలో శుభ్రపరచడం జరుగుతున్నది. పరిసరాలు కూడా శుభ్రంగా ఉంటున్నాయి.

– ఎస్. సోమయ్య (స్వీపర్)

పాఠశాల ప్రధాన ద్వారం, సీసీ కెమెరా ఏర్పాటు చేయడానికి ముందు పాఠశాలలో నిత్యం పశువులు సంచరించడం వలన మేము తరగతులు వినడానికి కష్టమనిపించేది. మా ఏకాగ్రత దెబ్బతినేది. వీటి ఏర్పాటు తర్వాత పశువుల సంచారం తగ్గడం వల్ల తరగతులను ఏకాగ్రతతో వినగలుగుతున్నాం.

– మెట్టపల్లి చరిత, 10వ తరగతి విద్యార్థిని

శ్రీ ఏ. రవీందర్ ప్రధానోపాధ్యాయులు పాఠశాల అభివృద్ధి కార్యక్రమంలో భాగంగా పాఠశాల అవసరాలను తెలియజేసి మాతో చర్చించినప్పుడు మా బ్యాచ్ వాళ్లము తప్పనిసరిగా గేటు నిర్మాణంలో సహకరిస్తామని చెప్పాం. సరిగ్గా 32 సంవత్సరాల క్రితం ఇదే పాఠశాలలో ఇక్కడే కూర్చొని చదువుకొని మేమంతా వివిధ రంగాలలో స్థిరపడి పాఠశాలకి ఏమైనా వసతులు కల్పించాలనే సంకల్పంతో ఈ చిన్న కార్యక్రమాన్ని ప్రారంభించాం. ఇక నుండి మా బ్యాచ్ తరఫున లేదా వ్యక్తిగతంగా పాఠశాలకు సంబంధించి ఏ అవసరం అయినా తీర్చడానికి సిద్ధం.

– ప్రధాన ద్వారం దాత డాక్టర్ వాసం శ్రీనివాస్, అసిస్టెంట్ ప్రొఫెసర్ కాకతీయ ప్రభుత్వ కళాశాల, హనుమకొండ

హరిత హారం - సుజలాం.. సుఫలాం...

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల సంజయ్ గాంధీనగర్, మం. రామగుండం,
జిల్లా	:	పెద్దపల్లి
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	లక్కాకుల కోటేశ్వరరావు
ఫోన్ నెంబర్	:	9390381164
మెయిల్ ఐడి	:	bharath2yog@gmail.com

పాఠశాల యొక్క రూపం, ప్రదేశం యొక్క ఆకృతి పచ్చని ప్రకృతిని తలపిస్తూ ఆహ్లాదకరమైన వాతావరణంలో భావితరాలకు చైతన్యం కలిగిస్తూ, నైతిక విలువలను అందిస్తూ, క్రమశిక్షణను నేర్పిస్తూ స్ఫూర్తిని పొందేలా పాఠశాలను నిర్మించడంలో ప్రధానోపాధ్యాయుడిగా లక్కాకుల కోటేశ్వరరావు నిర్వహించిన పాత్రను గురించి వివరించే కథనం.

2012-13 విద్యా సంవత్సరం నాటి పాఠశాల స్థలం పరిస్థితి

పెద్దపల్లి జిల్లా, రామగుండం మండలం, సంజయ్ గాంధీనగర్ ప్రాథమిక పాఠశాలకు ప్రహరీగోడ లేకపోవడంతో పాఠశాల అంతటా చెత్తాచెదారం, పారవేసిన మద్యం సీసాలు, చిరిగిపోయిన దుస్తులు, పనికిరాని వస్తువుల భాగాలు. ఎగుడుదిగుడుగా ఉన్న పాఠశాల ముందు స్థలం. వీటితో పాటు ఒక వాడలోకి పాఠశాల స్థలాన్ని దారిగా చేసుకోవడంతో తరగతి గదికి దారి పిల్లబాటగా కుచించుకుపోయి ఉంది.

విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రుల స్థితి

పిల్లలంతా వలస వచ్చిన ఒడిశా పిల్లలు. పిల్లల తల్లిదండ్రులు బతుకు తెరువు కోసం వలస వచ్చినవారు. పిల్లల తల్లులంతా ఉదయాన్నే పనికి వెళ్లేవారు. కొంత మంది తండ్రులు పనికి వెళ్లకుండా తాగుతూ అక్కడే గడిపేవారు. 5వ తరగతికి 10 సంవత్సరాల వయస్సు పిల్లలు ఉండాలి, కానీ వారిలో 11 నుండి 16 సంవత్సరాల పిల్లలు 10 మంది ఉన్నారు. వారిని తీసేస్తే మొత్తం నమోదు 23.

పాఠశాల పరిస్థితి మెరుగుదలకు తోడ్పాటునందించినవారు

తల్లిదండ్రులు, పోషకులు, పూర్వపు విద్యార్థులు, స్థానిక యువత, మున్సిపల్ అధికారులు, మున్సిపల్ సిబ్బంది, ప్రజా ప్రతినిధులు, మధ్యాహ్న భోజన వంట చేసేవారు, వారి కుటుంబ సహకారం పాఠశాల పరిస్థితి మెరుగుదలలో ఎంతో ఉంది.

పాఠశాల చుట్టూ, ముందు, వెనక, ఇరుపక్కల వారితో స్థల విషయంలో అవరోధాలను అధిగమించి, అవమానాలను పట్టించుకోకుండా వారిని ఒప్పించి ప్రహరీ గోడను నిర్మించడం జరిగింది. తర్వాత అసలు ఇక్కడ చెట్లు పెరగవు, మొక్కలు నాటి వృథా ప్రయాసనే మాటలు కూడా వినాల్సి వచ్చినా మొక్కవోని దీక్షతో మొక్కలను నాటడం, నీటిని పొదుపు చేయడం, నీటిని స్థానికంగానే నిల్వ చేయడం, మొక్కలు పెంచడం, నీటి పొదుపుపై అవగాహన కల్పించడం, నీటి యొక్క విశిష్టత, నీటి పొదుపు, ఇంకుడు గుంతలపై సమావేశాలు నిర్వహించడం ద్వారా చివరకు అనుకున్న లక్ష్యాన్ని చేరుకోవడం జరిగింది.

హరిత హారం ప్రారంభం

ప్రహరీ గోడకు ప్రయత్నిస్తూనే పాఠశాల ఆవరణలో 30 ట్రాక్టర్ల మొరం వేసి చదును చేయడంతో అది అందమైన ఆట స్థలంగా మారిపోయింది.

పాఠశాల ఆవరణ చుట్టూ నాలుగు వైపులా, పాఠశాల ముందు భాగంలో రోజు 45 నిమిషాల సమయం కేటాయించి పిల్లలు, ఉపాధ్యాయులు కలిసి హరిత ప్రాంగణం సిద్ధం చేశారు.

మొదట మారేడు చెట్టు, తొందరగా ఫలాలను అందించే జామ చెట్లతో ప్రారంభించడం జరిగింది. ఆ తర్వాత నిమ్మ, సీతాఫలం, అడవి చింత, గన్నేరు, బొప్పాయి, సీత జడలు, పట్టుకుచ్చులు, మల్లె, పసుపు, వంకాయ, బత్తాయి, చక్రం పూల చెట్లు నాటడం జరిగింది.

అదే సమయంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వం హరితహారం కార్యక్రమానికి పిలుపునివ్వడంతో స్థానిక ప్రజా ప్రతినిధులు, ఉపాధ్యాయులు కలిసి అశోక చెట్లు నాటడంతో పాఠశాల ఆవరణకు నిండుతనం వచ్చింది. సాఫ్ట్‌వేర్ ఇంజనీర్లను పాఠశాలకు ఆహ్వానించి అభివృద్ధిని వివరిస్తూ వారి చేత వేప, నీలగిరి మొక్కలు నాటించడం జరిగింది.

మలి విడతలో నగరపాలక సంస్థ చేపట్టిన 'నేను–నా చెట్టు' కార్యక్రమంలో చిన్నారుల చేత వాడలో వేప మొక్కలు నాటించడం జరిగింది.

పాఠశాలకు విద్యాధికారులను ఆహ్వానించి కలప, సీతాకోకచిలుక మొక్కలను నాటించడం జరిగింది. పాఠశాల వాతావరణానికి ఆకర్షితులై స్థానిక రక్షక భటులు ఉసిరి మరియు టేకు చెట్లను నాటడం జరిగింది.

ఔషధ మొక్కల దినోత్సవ సందర్భంగా నగరపాలక సంస్థ కమీషనరు భువనగిరి శ్రీనివాస్ గారు ముఖ్య అతిథులుగా వచ్చి అడ్డసరము, పత్తర్ చెట్టు, రణపాల, తిప్పతీగ, గణపత్రి, తులసి లాంటి ఔషధ మొక్కలను నాటడం జరిగింది. ప్రధానోపాధ్యాయులు లక్కాకుల కోటేశ్వరరావు మరియు ఎస్. రమేష్ ఇద్దరి టీచర్ల కృషితో ప్రస్తుతం 300 చెట్లు పెంచడం జరిగింది.

పాఠశాలలో గల బోరుబావి నుండి గొట్టాల ద్వారా మొక్కలకు నీరు క్రమ పద్ధతిలో పట్టడంతో ఆవరణమంతా స్వచ్ఛమైన మట్టి వాసనతో, పచ్చదనంతో నిండిపోయింది. ప్రకృతిని కాపాడుకునే విషయంలో నీరును కాపాడుకోవాల్సిన అవసరం ఆవశ్యకమైనది. ఆ కోణంలో వర్షపు నీరును వృథా పోనివ్వకుండా జాగ్రత్తపడడం జరిగింది. పెద్ద పిల్లలు మరియు పూర్వ విద్యార్థుల సహాయంతో తోట చుట్టూ నాలుగు వైపులా పిట్టగోడలు నిర్మించడం జరిగింది. వర్షం నీరు అందులో నిండిన తర్వాత నీరు వృథా కావడం ఆగిపోయింది. అవి చెరువుల్లాగా కనిపించేవి.

భూగర్భ జలాలను పెంపొందించే కార్యక్రమంలో భాగంగా స్థానిక యువకుల సహకారంతో ఇంకుడు గుంతలను నిర్మించడం జరిగింది. నగరపాలక సంస్థ తోడ్పాటుతోఒక ఇంకుడు గుంతను విశాలంగా పునర్నిర్మాణం చేయడం జరిగింది. నలువైపులా గల పిట్టగోడల మీద నుండి వచ్చే వర్షం నీరు నేరుగా ఆ ఇంకుడు గుంతలోకి ప్రవేశించేలా ఏర్పాట్లు చేయడం జరిగింది.

వీటన్నింటి మధ్య వివిధ రకాల గడ్డి పూలు, అలంకార పువ్వులు గమ్మత్తుగా కనబడసాగాయి.

గులాబీల పరిమళాలు అయితే అంతా ఇంత కాదు. ముద్దబంతి, కనకాంబరాలు, తంగేడు పువ్వులు, మందార పువ్వుల గురించి చెప్పనలవి కాదు. పాఠశాల ఆవరణ అద్దంలా కనపడే విధంగా గడ్డి లేకుండా చదును చేసి ఎప్పటికప్పుడు చెట్ల కింది కొమ్మలను తీసివేయడం జరుగుతున్నది.

విద్యార్థులు పరిశుభ్రతను పాటిస్తూ తోటపనిని స్వయంగా చేస్తూ పర్యావరణ రక్షణకు పూనుకున్నారు. గొట్టాల ద్వారా ధారాళంగా వచ్చే నీటిని వృథా చేయడం లేదు.

పాఠ్యాంశాల అభ్యసనానికి తోడ్పాటు

చెట్ల ఆకుల ద్వారా వివిధ రకాల ఆకారాలు తయారు చేయడం, విత్తనం నుండి చెట్టుగా పరిణమించే అంకురోత్పత్తి విధానం స్వయంగా చూసి విద్యార్థులు నేర్చుకున్నారు. త్రిమితీయ ఆకారాలు నిర్మించారు.

మట్టితో వివిధ రకాల ఆకృతులను తయారు చేయడం నేర్చుకున్నారు. తోటలో పెరిగిన గడ్డిని పీకి వాటితో పిచ్చుక గూళ్ళు తయారు చేశారు. కీటకాలు, బంగారు పురుగులు, సాలీడు పురుగులు, సీతాకోకచిలుకలు, పిచ్చుక గూళ్ళు, వింత పక్షులు, ఉడుతలు అప్పడప్పుడు పాములు పరిసరాల విజ్ఞానం పాఠాలు నేర్పుతూనే ఉన్నాయి.

నగరపాలక సంస్థ వారు అందజేసిన మొక్కలను విద్యార్థులు తమ ఇంటి ఆవరణలో నాటారు. ఆ మొక్కల గురించి తమ పాఠ్యాంశాల బోధన సమయంలో చర్చించారు. పాఠశాల ఆవరణలో, తోటలో పెరిగిన గడ్డిని,చెట్ల నుండి నుండి రాలిన ఆకులను కంపోస్టు గుంతలో వేసి సేంద్రియ ఎరువుగా మార్చారు.

పక్షులు, సీతాకోకచిలుకలు, ఉడతలు, కోకిలలు, వింత పక్షులు, తేనెటీగలతో జీవవైవిధ్యాన్ని అర్థం చేసుకున్నారు. నీటి వినియోగం, నీటి పొదుపు, నీటికి ఆనకట్ట కట్టడం, భూగర్భ జలాలను పెంపొందించే విధానం, ఇంకుడు గుంతల నిర్మాణము, నీటిని వాడుకునే విధానంపై పూర్తిగా అవగాహన పెంపొందించుకున్నారు. దైనందిన జీవితంలో పాటిస్తున్నారు.

విద్యార్థులకు స్వీయ అనుభవం, స్వయంకృషి, బాధ్యత, క్రమశిక్షణతో పాటు మొక్కలు నాటి, వాటిని పెంచి పెద్ద చేసి ఫలాల మాధుర్యాన్ని అనుభవించారు. వాటి పెరుగుదలను గమనించారు. ప్రాణ వాయువును ఆస్వాదించారు. జీవ వైవిధ్యాన్ని ప్రశంసిస్తున్నారు. నీటి వినియోగం, నీటి పొదుపు, భూగర్భ జలాలను పెంచే విధానం, ఇంకుడు గుంతల నిర్మాణం, వాటిని వాడుకునే విధానం, చెట్లకు, ప్రాణులకు మనుషులకు నీరు ఎంతో ముఖ్యమైన అవసరంగా గుర్తించారు.

ఎండాకాలంలో పక్షులకు మట్టి చిప్పలలో నీరును అందించడం

ఎండా కాలంలో పక్షులకు నీటిని అందించాలనే ఉద్దేశ్యంతో మట్టి చిప్పలలో నీరు ఉంచే కార్యక్రమం నిర్వహించడం జరిగింది.

తోట పనులు నేర్పిన క్రమశిక్షణ

విద్యార్థులు నీటిని వృథా చేయకపోవడం, నీటి సంరక్షణ, మొక్కలను తుంచకపోవడం వంటి సూచించిన ఆజ్ఞలను పాటించడం జరుగుతున్నది. వ్యక్తిగత అవసరాలకు బంతిపూలు, కనకాంబరపూలు, గులాబీ పువ్వులు, మల్లెపూలు, చక్రపూలు, మందార పువ్వులు తరగతుల వారీగా, వంతుల వారీగా విద్యార్థులు పూలను తీసుకెళతారు. తల్లిదండ్రులు కూడా అనుమతి లేకుండా వాటిని తాకకూడదనే క్రమశిక్షణ కలిగి ఉన్నారు. తులసి, వేప, రావి, అశోక పత్తర్ చెట్టు (రణపాల), తిప్పతీగ లాంటి ఔషధ మొక్కలు, సీతాఫలం, అడవిచింత, ఖర్జూర, ఈత, నిమ్మ, మారేడు, కరివేపాకు, జామ, బత్తాయి కాయలను తెంపకుండా ఆగుతారు. ఈ విషయంలో వారు ఒక నిబద్ధతను అలవర్చుకున్నారు.

విద్యార్థులు సెలవులలో బడి తోటకు రక్షణగా ఉంటున్నారు. అధికారులు, ప్రజాప్రతినిధులు, తోటి పాఠశాలల ఉపాధ్యాయులు ఆ వాతావరణం, ఫలాలను రుచిచూసి మెచ్చుకోవడం జరుగుతున్నది.

పచ్చదనమే ప్రాణం... స్వచ్ఛతే లక్ష్యం

ప్రచార, ప్రసార మాధ్యమాలలో పచ్చదనం గురించి...

పూర్వ కరీంనగర్ జిల్లా దిన పత్రికలలో చిట్టి చేతులు – జల చేతలు అనే శీర్షికతో ఇంకుడు గుంత నిర్మాణం, చుక్క నీటికి చక్కటి బాట, జలం–కలం శీర్షికలతో కవితలు, హరితహారం–పౌష్టికాహారం శీర్షికతో పిల్లలకు విరివిగా కాసిన జామకాయలు తెంపి అందించే విషయాలు ప్రచురితమయ్యాయి. నీటి యొక్క వినియోగం, ఇంకుడు గుంతలు, హరితహారం యొక్క ప్రాముఖ్యత వనభారతి–జనహారతి పేరుతో ఈటీవీ తెలంగాణలో ప్రసారమయ్యాయి.

పురస్కారాలు - ఫలితాలు

స్వచ్ఛ విద్యాలయంగా మండల స్థాయిలో మరియు 2017 మరియు జిల్లా స్థాయిలో 2017 మరియు 2018 విద్యా సంవత్సరాలలో ప్రథమ స్థానానికి ఎంపిక కావడం జరిగింది. 2012-13 సంవత్సరం ముగింపు సమయంలో 23 మంది పిల్లలుగా గల నమోదు 2021-22 ముగింపు నాటికి 67 మంది పిల్లలుగా పెరిగింది. ఇందులో హరితహారం-సుజలాం సుఫలాం కూడా ముఖ్య భూమిక పోషించింది.

పాఠశాలలో వచ్చిన భౌతిక మార్పు తల్లిదండ్రులను, అధికారులను ఆకర్షించిన తీరు, పిల్లలు అలవర్చుకున్న క్రమశిక్షణ ఒడియా పిల్లలు అంటే చీదరించుకునే స్థాయిని అధిగమించి గ్రామంలో ఉన్న తల్లిదండ్రులు, వారి పిల్లలను పాఠశాలకు పంపేటట్లు దోహదం చేసిన "ఈ హరిత హారం - సుఫలాం.. సుఫలాం..." ముఖ్య భూమిక వహించిందని చెప్పడానికి ఎటువంటి సందేహం లేదు!

Community Participation

Name of the School	:	ZPHS Kondrapole, Mdl. Damarcherla,
District	:	Nalgonda.
Name of the School Head	:	Ramavath Bheemla Naik
Mobile Number	:	9491655600
E mail ID	:	bheemlaramavath@gmail.com

Zilla Parishad High School, Kondrapole, Mandal Damaracharla, Nalgonda Dist. It is situated on the Narkatpally-Addanki Highway. The school was established by the Government in 1950 and was upgraded to a high school in 1980. Initially, it was a Telugu medium school and converted to an English medium school in 2008. The strength of the school in the academic year 2022-23 is 142.

Due to the unavailability of proper transport facilities, students come to our school by bicycle and on foot from school catchment areas, mainly tribal areas, to study in our school.

School Facilities

It is a fully furnished school with 8 teaching classrooms, three other rooms, one computer room, a separate staff room for headmasters and teachers and with electricity supply to all rooms. A purified water plant for students is being provided with MP LAD funds. The school has separate toilet facilities for boys and girls. We can proudly say that our Kondrapole School is one such school that is running on the path of progress by taking many steps to integrate the school with society for the all-round development of the school

and students.

Innovative programmes conducted by the school for community mobilization:

Measures taken to make T-SAT online classes successful

1. Visiting the parents of non-attending students at their homes to find out the reasons for their long-term absenteeism. Consequently, we tried to solve the problem by discussing it with their parents. If it is a health problem, we approached the local health center to get medicine and precautionary measures. If it is a social issue, we tried our best to explain the need for education to the parents. As a result, the parents stopped sending their kids to work to earn money. With this attempt, even drop-out students also started coming to school. In this way, we discussed with the parents and the School Management Committee of the school to minimise long-term absenteeism and successfully increase the attendance percentage from 70 to 88 percent.

Teachers House visits

Regular parent meetings are arranged to discuss the progress of the students and compulsory school attendance. In these meetings, issues related to the students are discussed with their parents which helps us to foster good relationships between parents and teachers resulting in greater community participation in school activities.

2. Teachers House visit: Tea with HM is an innovative program by the school to create awareness

among the parents to discuss the progress of children in curricular and co-curricular activities. This programme is inspired by a similar one implemented in the USA by one NRI from the village. In this programme, more than 140 parents participated and they could understand the interest of the teachers and students in various school activities. This type of programmes are conducted in foreign countries and we tested the same in our village. It proved to be successful and helped parents to understand the work of the teachers throughout the academic year. Now the community is taking a good interest in the happenings of the school programmes.

3. As a part of the Haritaharam program, Mr. ADAVATH SHARATH, IAS, the present District Collector of Sangareddy, who hails from this village was invited along with the public representatives and local community to the school and organized a cleanup program by planting saplings on the school premises. People and children's parents were made aware of the role of greenery around us.

The collector was impressed by the programmes and sanctioned a building hall worth Rs. 10 lakhs in memory of his father and mother. This program was conducted as a part of Harithaharam. This way, inviting eminent people to the school has been inspiring our students to be successful citizens in the future.

Apart from the school premises, we have organized a greenery programme by the students in the streets of the village, near the Shivalayam temple and the Gram Panchayat office and planted saplings. Village people were also involved in the programme and therefore, the village's cleanliness and greenery improved considerably.

Plantation by Dr. Adavath Sharath Garu, IAS

4. Inspired by the innovative initiative " Rice for Plastic" of Sri.Narayana Reddy IAS, District collector of Mulugu, the program was undertaken to create awareness among the students and the villagers to eliminate plastic as part of environmental protection. We started collecting plastic from the surroundings by offering rice in exchange. The collected waste was later sold to a scrap shop.

To create awareness regarding plastic waste, the headmaster personally provided 50 kgs of rice to stop the people and students from littering plastic on the streets. This is an environmental education that is part of our curriculum.

5. To increase the awareness of the students about various laws, we organized a special program "Nyaya Vigyan Seminar" in the school to explain the Do's and Don'ts for the students under the guidance of the special judge of Miryalaguda Court Mr. Lakshminarayana. With this, the students could know about Child Labour Acts and child marriages. Girls learned how to protect themselves from Eve-teasing and complain to the She-Teams. This initiative brought a change in the thinking of girls. The area around Kondrapole has a culture of marrying off girls at an early age, particularly in the Tribal tandas. We felt very happy and proud that some girls could successfully oppose the idea of early marriage and could continue their education after the 10th class.

6. To preserve the cultural traditions of the country, the parents of the students in the rural areas organize various festivals such as RANGOLI competitions, kolatam programmes, songs competitions, Bathukamma celebrations, birthdays of national leaders, birthdays of eminent people by organizing essay writing and elocution competitions to celebrate various special days and create awareness among the students about the regions, national personalities, and festivals. Efforts are made for the holistic development of students by continuously organizing enrichment programs.

చట్టాలపై అవగాహన పెంపొందించుకోవాలి

Judge Sri Laxminarayana sir addressing to students

Science Rangoli and Kolatam

Teachers opinion

Smt. T. Mattamma, SA (BIO.SCI):- Our school headmaster and staff conducted various programs to integrate the school with the society for the all-round development of the school not only in education but also for the emotional development of students. This is our main goal. We take community participation in organizing curricular and co-curricular activities. I appreciate our headmaster for his hard work, dedication and determination working for the development of the school.

Sri B. Anand, SA (Physical Science): Our ultimate aim is that all students studying in the school have holistic development. As a part of such work. We feel that the programs organized in the school are very useful to get the involvement of the parents and the community.

Students opinion

M.Devipriya, class IX: I am very proud to be a student of ZPHS Kondrapole. The HM and staff of the school support us in all aspects and they encourage us in indifferent situations. They even give financial and moral support. I love my school very much which teaches us education for personal and community development.

P. Chandhu, class X: Our school organizes special days, like Science Day, Rangoli, Bathukamma, Science Projects, Essay Competitions, and Special Guest Programs on various occasions. Teachers pay special attention to students who do not come to school, talk to parents regularly about the progress of students, and we have friendly relations between teachers. We know that parents are satisfied with the teachers' performance and the school's management.

Smt. Podila Mangamma, SMC Chairman, ZPHS Kondrapole: Teachers are gaining the trust of parents by conducting various programs in our school. The quality of the students has increased to a great extent than in the past. As a result, most of the students are coming to the school from tribal areas. The teachers and principal are trying to pursue their parents hailing from some Tribal areas to enroll the children in school and make them respect the school. Parents have full faith in the talent of the students. This shows the respect of the teachers towards society.

Sri Parangi Ramesh, Parent: In Kondrapole high school, my son Vignesh and my daughter Pavitra studied from class VI to class X and passed. It must be said that this school laid the foundation for pursuing higher education. The teachers of this school taught us to live with high values in society and to set goals to reach a higher position. Thanks to them.

Conclusion

The progress we have achieved due to community participation is an increase in the students' attendance, reducing absenteeism. Every teacher strives for the welfare of the students and gives adequate personal attention. They have built a special relationship with the parents of the students so that every little thing in the educational development of the students, their progress, and health matters are addressed. We provided enough space for parents to discuss with teachers. Hence, we conclude that if a school is successful in community partnership, then the students' overall progress can be achieved. That is why it is imperative for every school management to have good relations with the community...

- Ramavath Bheemla Naik, HM

విభిన్న కార్యక్రమాలతో విద్యాభివృద్ధి దిశలో...

పాఠశాల పేరు	:	జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, బట్టుపల్లి మం. కాగజ్‌నగర్
జిల్లా	:	కొమురంభీం ఆసిఫాబాద్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	టి. నాగేశ్వరరావు
మొబైల్ నెంబర్	:	8074158377
మెయిల్ ఐడి	:	nageshtuduru@gmail.com

కొమురంభీం జిల్లాలోని కాగజ్‌నగర్ మండల కేంద్రానికి 5 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఏజెన్సీ ప్రాంతంలో జిల్లా పరిషత్ ఉన్నత పాఠశాల, బట్టుపల్లి కలదు. పాఠశాలలో ప్రస్తుతం 6 నుండి 10వ తరగతి వరకు 251 మంది విద్యార్థులు విద్యను అభ్యసిస్తున్నారు. పాఠశాలలో 6 నుండి 10 వరకు తెలుగు మీడియం మరియు 6 నుండి 8వ తరగతి వరకు ఆంగ్ల మాధ్యమంలో తరగతులు నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం 11 మంది ఉపాధ్యాయులు పని చేస్తున్నారు.

పాఠశాలకు చుట్టుపక్కల గల 9 గ్రామాల నుండి విద్యార్థులు వస్తారు. వీటిలో నాలుగు గ్రామాలు 5 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉన్నవి.ఈ గ్రామాల విద్యార్థులు ఆటోలు, సైకిళ్లు మరియు కాలినడకన పాఠశాలకు వస్తారు. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు ఎక్కువగా వ్యవసాయ రైతులు లేదా కూలీలు మండల కేంద్రంలో గల సిర్పూర్ పేపర్ మిల్లు కార్మికులు. వీరిలో 70 శాతం మంది నిరక్షరాస్యులు.

పాఠశాల వాతావరణం

పాఠశాల వాతావరణం విద్యార్థులను ఆకర్షించి ఆసక్తిగా అభ్యసించడానికి తోడ్పడుతుందని విశ్వసించి, ఆహ్లాదకర వాతావరణాన్ని రూపొందించడం జరిగింది. దాతలను సంప్రదించి సుమారు రూ.40,000/–లతో పాఠశాల భవనానికి రంగులను వేయించడం జరిగింది. ప్రాథమిక అవసరాలైన తాగునీరు, టాయిలెట్లు మొదలైన సౌకర్యాలను కల్పించడం జరిగింది.

ఆకర్షణీయమైన వాతావరణం గల పాఠశాలను

చూసి విద్యార్థులు, తల్లిదండ్రులు ముగ్ధులయ్యారు. పాఠశాల గురించి తల్లిదండ్రులు, సమాజం మాట్లాడుకోవడం ప్రారంభించారు. ఈ తరుణంలో తల్లిదండ్రుల సమావేశాన్ని ఏర్పాటు చేసి పాఠశాల నిర్వహించాలనుకున్న కార్యక్రమాలను వివరించి వారి సహకారం ఆర్థికంగా కాకుండా విద్యార్థులను ప్రతిరోజు క్రమం తప్పకుండా హాజరయ్యే విధంగా చూడాలని చెప్పడం జరిగింది. దీంతో హాజరు శాతం మెరుగుపడింది. తల్లిదండ్రులు కూడా విద్యార్థుల చదువుపై దృష్టి పెట్టడం ప్రారంభించారు.

అనాథ విద్యార్థులకు విద్యా సామాగ్రి పంపిణీ

ఉపాధ్యాయులు విద్యార్థులతో మాట్లాడినపుడు చాలామంది విద్యార్థులు నోటు పుస్తకాలు కూడా కొనలేని స్థితిలో ఉన్నారని తెలిసింది. అందుకు కారణాలు తెలుసుకోగా, పిల్లల్లో కొందరికి అమ్మ లేదా నాన్న లేరని, కొందరికి ఇద్దరూ లేరని తెలిసింది.

ఉపాధ్యాయుల సమావేశంలో ఈ విషయం ప్రధానోపాధ్యాయులకు తెలియజేయడంతో ప్రతి తరగతిలో విద్యార్థులు అందరితో చర్చించి విద్యార్థుల వివరాలను సేకరించాలని తరగతి ఉపాధ్యాయులను కోరగా వారు వివరాలు సేకరించారు. సుమారు 40 మంది విద్యార్థులకు తల్లి, తండ్రి లేదా ఇద్దరూ లేరని తెలిసింది. వీరి హాజరును పరిశీలిస్తే చాలా తక్కువగా ఉంది. వీరిలో మనోధైర్యం పెంచుటకు తగు సహాయ సహకారాలు అందించాలని ఉపాధ్యాయ సమావేశంలో చర్చించడం జరిగింది.

స్వచ్ఛంద సంస్థలను సంప్రదించి పాఠశాల విద్యార్థుల పరిస్థితులను వివరించడంతో వారు సహాయం చేయడానికి ముందుకు వచ్చారు. కె.రవీందర్ గారు, ఎల్.బుచ్చయ్య గారు, మైనారిటీ సంస్థ వారు వీరికి ఒక సంవత్సరానికి సరిపడా బ్యాగులు, నోట్ బుక్స్, పెన్ను, కంపాస్ బాక్సులు సమకూర్చడం జరిగింది.

విద్యార్థులకు విద్యా సామగ్రి పంపిణీ

ఇది గ్రహించిన అమెరికన్ స్వచ్ఛంద సంస్థ విద్యార్థి గ్లోబల్ ఫౌండేషన్ రంగయ్య గారు మా పాఠశాలకు చెందిన 40 మంది అనాథ విద్యార్థులతో పాటు చుట్టుపక్కల పాఠశాలల్లో చదువుతున్న సుమారు 400 మంది పేద విద్యార్థులకు రెండు లక్షల విలువ గల నోటు పుస్తకాలను, అట్లాస్‌లను, జియోమెట్రీ బాక్సులను పంపిణీ చేశారు. దీనితో విద్యార్థులు ఉత్సాహంగా ప్రతిరోజు పాఠశాలకు రావడం, విద్యపై శ్రద్ధ వహించడం జరిగింది.

ఆర్థికంగా వెనుకబడిన మరి కొంతమంది విద్యార్థులకు వాసవి సేవాదళ్‌కు చెందిన కంభంపాటి సంతోష్, భువనగిరి సందీప్‌లు మా పాఠశాల విద్యార్థులకు మరియు సమీప గ్రామాల పాఠశాల విద్యార్థులకు సుమారు 100 మందికి విద్యాసామాగ్రి మరియు డ్రాయింగ్ మెటీరియల్ అందించడం జరిగింది.

విద్యార్థి గ్లోబల్ ఫౌండేషన్ అమెరికా సంస్థ వారు అన్ని తరగతులకు సరిపడా గ్రీన్ బోర్డులు మరియు

రూ.8000 విలువ కలిగిన ఆట సామాగ్రిని జిల్లా అదనపు కలెక్టరు వరుణ్‌రెడ్డి, డి.ఈ.ఓ. అశోక్ గార్ల సమక్షంలో అందజేయడం జరిగింది. ప్రతీ సంవత్సరం సాధారణంగా 40 అడ్మిషన్లు మాత్రమే జరిగేవి. కానీ 2022-23 విద్యా సంవత్సరంలో మాత్రం 90 అడ్మిషన్లు జరిగి విద్యార్థుల సంఖ్య 251కు చేరింది.

10వ తరగతి ఉత్తీర్ణత సాధించిన విద్యార్థులకు కెరీర్ గైడెన్స్

విద్యార్థులకు 10వ తరగతి తర్వాత చదివే కోర్సుల గురించి వివరించి, వారిచే టి.ఎస్.ఆర్.జె.సి., పాలిటెక్నిక్, గురుకుల సొసైటీలకు దరఖాస్తు చేయించడం జరిగింది.

జూన్ 2022లో ప్రకటించిన పాలిటెక్నిక్ ఫలితాల్లో రాష్ట్ర స్థాయిలో అశ్విత్‌కు 26 ర్యాంక్, పి.అంజలికి 1745 ర్యాంకు వచ్చింది. ఈ ఇద్దరితో పాటుగా మరో నలుగురు కూడా పాలిటెక్నిక్‌లో ప్రవేశం పొందారు. కొందరు విద్యార్థులు గురుకుల పాఠశాలల్లో చేరారు. 10వ తరగతి తర్వాత ఎవరు కూడా చదువును వీడకుండా అందరూ ఏదో ఒక కోర్సులో చేరేలా చేయడం జరిగింది.

వెనుకబడిన విద్యార్థులపై ప్రత్యేక శ్రద్ధ

6 నుండి 9వ తరగతి విద్యార్థులలో అభ్యసన సామర్థ్యాలు తక్కువగా ఉన్న వారిని గుర్తించి సుమారు 30 మంది విద్యార్థులను ప్రతి ఉపాధ్యాయునికి ఐదుగురు విద్యార్థుల చొప్పున దత్తత ఇచ్చి 3 నెలల పాటు వీరికి ప్రత్యేకంగా సాయంత్రం 04.00 గంటల నుండి 04:40 వరకు పాఠశాల మైదానంలో కూర్చోబెట్టి అభ్యసనం సాగించడం వలన విద్యార్థులు తెలుగు, ఆంగ్లం, గణితంలో కనీస అభ్యసన సామర్థ్యాలు సాధించడం జరిగింది.

ఎస్.ఎస్.సి.లో టాపర్లుగా నిలిచిన మొదటి ముగ్గురు విద్యార్థులు ఒక్కొక్కరికి శ్రీ చిలివేరి సత్యనారాయణ గారు రూ.2500లు మరియు కీర్తిశేషులు రిటైర్డ్ టీచర్ శాంతయ్య గారి పేరు మీద ప్రతి సంవత్సరం రూ.3,000లు, స్థానిక నివాసి రాజేష్ ప్రతి సంవత్సరం రూ.2000లను అందించడం వల్ల విద్యార్థులకు విద్యపై ఆసక్తి పెరిగి పోటీపడి చదవడం జరుగుతున్నది.

డ్రాప్ అవుట్‌ల సమస్య - పరిష్కారం

బట్టుపల్లి పాఠశాలకు, సమీప గ్రామాలకు మధ్య గల వాగుపై ఉన్న బ్రిడ్జి తెగిపోవడం జరిగింది. దీంతో రవాణా సౌకర్యం లేక విద్యార్థులు పాఠశాలకు రాలేకపోయారు. వారి తల్లిదండ్రులకు ఫోన్ చేస్తే విద్యార్థులు అందరూ రోడ్లపై తిరుగుతున్నారు, వ్యవసాయ కూలీలుగా మారుతున్నారని చెప్పారు. సుమారు 33 మంది విద్యార్థులు విద్యకు దూరం కాకూడదని, పడవపై వారి గ్రామాలకు వెళ్లి తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడి వారిని ఒప్పించి మండలంలోని కస్తూర్బా మరియు ఆశ్రమ ఉన్నత పాఠశాలలో చేర్పించి విద్యకు దూరం కాకుండా, డ్రాప్ అవుట్ కాకుండా చేయడం జరిగింది. రోడ్డు నిర్మాణం తర్వాత మరల పాఠశాలలో చేరడం జరిగింది.

విద్యాభివృద్ధికి విభిన్న కార్యక్రమాల నిర్వహణ

- పాఠశాలలో కాంప్లెక్స్ స్థాయిసైన్స్ ఫెయిర్‌ను నిర్వహించడం జరిగింది. ఈ కార్యక్రమంలో సుమారు 30 పాఠశాలల నుండి 160 ప్రదర్శనలు ప్రదర్శించడం జరిగింది. సమీప గ్రామాల పాఠశాలల విద్యార్థులు అందరూ ఈ ప్రదర్శనను తిలకించడానికి వచ్చారు.
- జిల్లా స్థాయిలో నిర్వహించిన జె.ఎన్.ఎన్.ఎం.ఎస్. సైన్స్ ఫెయిర్‌లో ఈ పాఠశాల విద్యార్థి ప్రీత్ బాల తయారుచేసిన "పంటలను పక్షుల నుండి రక్షించడం" అనే పరికరం రాష్ట్ర స్థాయి పోటీలకు ఎన్నిక కావడం జరిగింది. ఇది జిల్లా స్థాయిలో మొదటి బహుమతిని పొందింది.

- విద్యార్థులను ప్రతి విభాగంలో ప్రోత్సహించడం వల్ల, పోలీసు డిపార్టుమెంటు 'షీ టీం' వారు ప్రతి నెల పాఠశాలకు వచ్చి విద్యార్థులకు మానసిక స్థైర్యాన్ని పెంచడానికి సైబర్ కాంగ్రెసు కార్యక్రమాలు చేయడంతో సౌమ్య అనే విద్యార్థిని పోలీసు డిపార్టుమెంటు వారు నిర్వహించిన పోటీలలో 3వ స్థానం పొందడం, కలెక్టర్ రాహుల్ రాజు మరియు ఎస్పీ సురేశ్ కుమార్ చేతుల మీదుగా అవార్డు అందుకోవడం హర్షించదగ్గ విషయం.
- జిల్లా కలెక్టర్ రాహుల్ రాజు గారి చొరవతో బస్సులో 10వ తరగతి విద్యార్థులు 'అడ' ప్రాజెక్టును సందర్శించడం జరిగింది.
- బి.హెచ్.ఇ.ఎల్., హైదరాబాదు వారు పాఠశాలకు రూ. 2 లక్షల విలువైన డ్యూయల్ డెస్కులు, మాజీ ఎంపీటీసీ పోచం కృష్ణ గారు 10 ఇనుప బెంచీలను అందించడం జరిగింది. అల్పాహారం చేయకుండా వచ్చే విద్యార్థులకు శ్రీ సత్య సాయి అన్నపూర్ణ ట్రస్ట్ వారు రాగిజావ పానీయాన్ని అందజేస్తున్నారు.
- 8వ తరగతి విద్యార్థులచే NMMS పరీక్షకు దరఖాస్తు చేయించడం, వారికి ప్రత్యేక కోచింగ్ ఇప్పించి పరీక్ష రాయించడానికి వారిని జిల్లా కేంద్రానికి తీసుకెళ్ళడం. ఇలా 2019-20లో డి.దుర్గాభవాని, 2020-21లో ఎన్.మహేష్, ఆదే అశ్విత్, ఎం.ఎం.వెంకటేష్ అనే ముగ్గురు విద్యార్థులు ఎన్.ఎం.ఎం.ఎస్.కు ఎన్నిక కావడం జరిగింది. 8వ తరగతి విద్యార్థులచే NMMS పరీక్షకు దరఖాస్తు చేయించడం, వారికి ప్రత్యేక కోచింగ్ ఇప్పించి పరీక్ష రాయించడానికి వారిని జిల్లా కేంద్రానికి తీసుకెళ్ళడం. ఇలా

పాఠశాలలో సౌకర్యాలు కల్పించడం, మంచి వాతావరణం సృష్టించడం, వచ్చదనం పెంపొందించడం, విద్యార్థులకు విద్యా సామాగ్రి పంపిణీ చేయడం వంటి వాటి వల్ల పాఠశాలలో ఉత్తీర్ణత శాతం పెరగడం, మరియు మంచి గ్రేడ్లు సాధించడం అభినందనీయం. ఈ ప్రగతి ఇదే విధంగా కొనసాగాలని కోరుకుంటున్నాను.

- శ్రీనివాస్, ఉపసర్పంచ్

మా ముగ్గురు కూతుళ్లు ఈ పాఠశాలలోనే చదివారు. ఒక కూతురు దుర్గాభవాని ఇంటర్ లో కాలేజీ టాపర్ గా నిలిచింది. ఇప్పుడు అన్ని రకాల సౌకర్యాలు పాఠశాలలో ఉన్నాయి. ప్రస్తుతం మా పాప మానస 10వ తరగతిచదువుతుంది. ఈమె కూడా 10వ తరగతిలో టాపర్ గా నిలుస్తుందని నా గట్టి నమ్మకం.

- సుధాకర్, విద్యార్థి తండ్రి

తల్లిదండ్రులు ఆశించేదే విద్యార్థులకు అందించాలని..

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, నాగెపల్లి మం. కౌటాల,
జిల్లా	:	ఆసిఫాబాద్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎన్. శ్రీనివాస్
ఫోన్ నెంబర్	:	9949636296, 6304596630
మెయిల్ ఐడి	:	srinivasnayikini296@gmail.com

తల్లిదండ్రులు ఏమి కోరుకుంటున్నారు, విద్యార్థులకు మనం ఏమి ఇవ్వాలి అనే ప్రధాన ఎజెండాను దృష్టి యందుంచుకొని పాఠశాలను సమాజానికి చేరువగా తీసుకువెళ్లినచో చాలా మేలు జరుగుతుందని నమ్మిన పాఠశాల మం.ప.ప్రా. నాగేపల్లి. దీనికై ఇంటింటికి తిరిగి సర్వే నిర్వహించడం జరిగింది. అందులో 70% పిల్లలు ప్రైవేట్‌కు 30% పిల్లలు ప్రభుత్వ బడిలో చదువుతున్నారని తెలిసింది. వీరిని ప్రభుత్వ బడిలో చేర్పించాలంటే...

- మావి వ్యవసాయ ఆధారిత కుటుంబాలు. ఉదయం చేనుకు వెళితే సాయంత్రమే ఇంటికి తిరిగి వస్తాం. అంతవరకు మా పిల్లలు భద్రంగా ఉండే చోటు కావాలి. ప్రభుత్వ బడిలో పిల్లలను మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు వదిలిపెడతారు. అలాంటప్పుడు మా పిల్లల పరిస్థితి ఏమిటి – ఒక తండ్రి ఆవేదన.
- నాకు ముగ్గురు సంతానం. ఇంతకుముందు మేడం ఒక పాపకి అన్నం పెడతాము, మిగతా ఇద్దరికీ 5 సంవత్సరాలు నిండ లేదు. కాబట్టి భోజనం పెట్టం అన్నప్పటి నుండి నా పెద్ద కూతురు మిగతా ఇద్దరిని చూసుకుంటూ ఇంట్లోనే ఉంటుంది. ఇదే మా పిల్లలకు భద్రత – ఒక తల్లి ఆవేదన.
- బడి ఈడు లేని పిల్లలకు పూర్వ ప్రాథమిక విద్య అందించరు కదా – తల్లిదండ్రుల మాటలు.

ఈ పరిస్థితిని మార్చాలని స్థానికంగా ఉన్న అంగన్వాడీ సెంటర్ టీచరుతో మాట్లాడి చిన్న పిల్లల బాధ్యత అప్పగించే ప్రయత్నం చేసినప్పటికీ విఫలం కావడం జరిగింది. ఆ సెంటర్లో తమ పిల్లలకు రక్షణ లేదని ప్రైవేటు బడికి పంపేవారే గ్రామంలో ఎక్కువమంది కలరు. ప్రభుత్వ బడిలో 5 సంవత్సరాలు నిండనిది పేరు నమోదు కాదు. కానీ ప్రైవేటు బడులలో అలాంటి నియమాలు లేవు. ఆ వయస్సు పిల్లలను మన బడిలో చేర్పించితేనే ఈ సమస్యకు కొంత పరిష్కారం లభిస్తుందని భావించడం జరిగింది.

2018-19 సంవత్సరం మండల విద్యాధికారి, ఎంపిపి, జడ్పిటిసి గార్ల సమక్షంలో అంగన్వాడీ వర్కర్ ను పిలిచి 3 నుండి 5 సంవత్సరాల పిల్లలు 15 మందికి భోజనం అందించమని కోరగా ఒప్పుకున్నారు. తర్వాత 2021-22, 2022-23 సంవత్సరాలలో ఆ పిల్లలు తమ సెంటరుకు వస్తేనే భోజనం పెడతాము, లేకపోతే లేదని చెప్పారు. దాంతో గ్రామ ప్రజలు ఆ పిల్లలను ప్రైవేటులో వేయుటకు మొగ్గు చూపారు. కానీ ఎలాగైనా ఈ పిల్లలను మన బడిలోనే కొనసాగించేటట్లుగా మా పాఠశాల వంట వారితో ఒప్పించి వారికి భోజనం అందించడం జరిగింది. వంట వారి సహకారంతో 3 నుండి 5 సంవత్సరాల పిల్లలు ఈ బడిలో కొనసాగడం మూలంగా 2021-22 సంవత్సరంలో 100% పిల్లలు ప్రభుత్వ బడిలో నమోదయ్యారు. వీరే మనకు 1వ తరగతిలో చదువుటకు పునాది కావున వీరిని మనం కాపాడుకోవాలని వంట వారికి అవగాహన కల్పించడం జరిగింది.

2015 కు ముందు బడిలో నమోదు 23 గా ఉండేది. అదే సంవత్సరం ఆగస్ట్ వరకు 37కు పెరిగింది. ప్రతి సంవత్సరం విద్యార్థుల ప్రగతిని తల్లిదండ్రులు గమనించేలా అనేక కార్యక్రమాలు చేపట్టడం వలన 2021-22 నాటికి 73 వరకు నమోదు పెరిగింది. ఇప్పుడు 99% పిల్లలు ప్రభుత్వ బడిలో చదువుతున్నారు. ప్రస్తుతం ముగ్గురు టీచర్లు పనిచేస్తున్నారు.

మహిళా ఆరోగ్య చైతన్య సంఘం

పిల్లల ప్రతిభను తల్లిదండ్రులకు తెలుపుటకు ఉదయం 08.30 నిమిషాలకు బడికి వెళ్లి తరచుగా గైర్హాజరయ్యే పిల్లల తల్లిదండ్రులతో మాట్లాడటం, ప్రతి సోమవారం తల్లిదండ్రుల సమావేశం ఏర్పాటు చేయడం, "ఆరోగ్యం, అక్షరాస్యత, ఆనందమయ జీవితం" అనే మూడు సూత్రాలు చెప్పి అందరూ ఆరోగ్యంగా ఉండాలని, అందుకు అన్ని రకాల ఆహార పదార్థాలు తినాలని తల్లిదండ్రులు, పిల్లలు మొలకలు, పండ్లు, ఆకుకూరలు, ప్రతిరోజు తినేలా చూడాలని తెలపడం జరిగింది.

మద్యానికి బానిసగా మారి విడిపోయిన తల్లిదండ్రుల పిల్లలను చూసి చాలా బాధ అనిపించేది. కొందరి ఇళ్లల్లో రోజూ గొడవలే ఆ పిల్లల కళ్ళల్లో నీళ్లు చూసి ఎంతో బాధ కలిగేది.

గ్రామ సర్పంచ్ గారి అధ్యక్షతన మహిళా సమాఖ్య అధ్యక్షులను, విద్యార్థుల తల్లులను సభ్యులుగా చేసి మద్యం తాగడం ద్వారా జరిగే అనర్థాలు పిల్లల మనసులను ఎలా గాయపరుస్తాయో తెలియపరుస్తూ ఒక సంఘం ఏర్పాటు చేయడం జరిగింది. అదే మహిళా ఆరోగ్య చైతన్య సంఘం. ఈ సంఘం సభ్యులు తాగుడుకు బానిసైన వ్యక్తులకు అవగాహన కల్పించడం జరిగింది. ఇక నెలవారీ జరిగే సమావేశాల్లో పిల్లల భవిష్యత్తు జీవితానికి తల్లిదండ్రులు సమయం కేటాయించాలని ఎక్కువగా ఈ అంశంపైన మాట్లాడడం జరిగింది.

ఆంగ్ల మాధ్యమ బోధన

విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులలో కొందరు ఆంగ్ల మాధ్యమం తమ పిల్లలకు కావాలని కోరుకొనగా... వారి కోరిక మేరకు సర్పంచ్ గారి సమక్షంలో తీర్మానం చేసి, 2016-17 సంవత్సరంలో పాఠశాలను ఆంగ్ల మాధ్యమ

పాఠశాలగా మార్చడం జరిగింది. విద్యార్థులు ఆంగ్లంలో పట్టు సాధించాలని విద్యార్థులకు ఇంగ్లీష్ రైమ్స్ నేర్పించడం, ప్రతి రోజు ఒక కథ చెప్పడం, అది ఆంగ్లంలో అనువాదం చేస్తూ పదజాలాభివృద్ధి చేయడం జరుగుతున్నది. ప్రతి రోజు 10 ఆంగ్ల పదాలు, 2 జీకే ప్రశ్నలు-జవాబులు, పాఠశాల ముగింపు సమయంలో చెప్పి, రాయించి, మరుసటి రోజు ఉదయం ప్రార్థనలో అడగడం, ఇలా ప్రతిరోజు జరుగుతూనే ఉంది. ఇలా పిల్లలు ఇంగ్లీష్‌లో సంభాషించడం మూలంగా తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లల ప్రగతిని గుర్తించడం జరిగింది.

1, 2వ తరగతి పిల్లలు సైతం 40-50 జీకే ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పడం, నృత్య ప్రదర్శనలు, ఉపన్యాసాల వంటి అనేక కార్యక్రమాలలో విద్యార్థుల ప్రగతిని తల్లిదండ్రులు గుర్తించడంతో బడిపై నమ్మకం మరింత పెరిగింది.

హరిత హారం

ప్రభుత్వం చేపట్టిన హరిత హారం కార్యక్రమంలో భాగంగా పిల్లలందరూ తమకు ఇష్టమైన పూల చెట్లు, నిమ్మ చెట్లు పెంచుతున్నారు. పాఠశాలలో కిచెన్ గార్డెన్ నిర్వహించబడుతున్నది. "అన్నం మెతుకులు కిందపడరాదు" అనే నినాదంతో పిల్లల భోజన సమయంలో మెతుకులు కిందపడకుండా జాగ్రత్త వహిస్తున్నారు. ఒకవేళ మెతుకులు కిందపడినా దానిని వంటగది వ్యర్థాలతో పాటు కంపోస్ట్ పిట్‌లో పారేస్తున్నాము. బాలల సంఘాలు మొదలుకొని మంత్రి మండలి వరకు విద్యార్థి సంఘ సభ్యులు వారి విధులు సక్రమంగా నిర్వహిస్తున్నారు. పాఠశాలలో అన్ని కమిటీల మంత్రుల నిర్వహణ సమీక్ష రెగ్యులర్‌గా నిర్వహించడం జరుగుతున్నది. విద్యార్థులకు 'స్వచ్ఛ పాఠశాల సూత్రాలు, 'రాజీలేని సూత్రాలు', 'సూక్తి' ప్రతి రోజు ప్రార్థనలో ఉంటాయి. 2022 సెప్టెంబరులో పాఠశాల 'స్వచ్ఛ పాఠశాల' పురస్కారానికి ఎంపిక కావడం జరిగింది.

కోవిడ్ సమయంలో విద్యాభివృద్ధి

కోవిడ్ సమయంలో ఆన్లైన్ తరగతులు 3, 4, 5 తరగతులకు అందించే కార్యక్రమం ప్రభుత్వం చేపట్టింది. దీనిపై తల్లిదండ్రులకు అవగాహన లేదు. టీవీలు మూడు మాత్రమే గ్రామంలో ఉన్నాయి. మొబైల్ కు బ్లూటూత్ ద్వారా కనెక్ట్ చేసి పిల్లలను ఒక గుడి దగ్గరకు పిలిచి ఆన్లైన్ తరగతులు నిర్వహించడం జరిగింది. 1, 2 తరగతులు చదివే పిల్లలను కూడా అక్కడికి పిలుచుకొని దూరం పాటిస్తూ, పరిశుభ్రత మాస్క్ వినియోగం గురించి తెలుపుతూ బోధన సాగించడం జరిగింది. తెలుగు, ఆంగ్ల పదాలు, గణితంలపై విద్యార్థులు పట్టు సాధించేలా ప్రయత్నం చేయడం జరిగింది. ఇందుకు తల్లిదండ్రులు ఎంతో సహకరించడం జరిగింది. ఈ విధంగా ఆన్లైన్ ఉన్న తరగతికి మొబైల్ ఫోన్ ద్వారా మిగతా పిల్లలకు ప్రత్యక్ష బోధన చేయడం జరిగింది.

గ్రామ ప్రజల సహకారం

పాఠశాల భవనం ఆకర్షణీయంగా ఉండడానికి ప్రధానోపాధ్యాయుడు తానే స్వయంగా రంగురంగులతో పెయింటింగ్ వేయడం జరిగింది. గ్రామ సర్పంచ్ ఆధ్వర్యంలో పాఠశాల ఫ్లోరింగ్ రిపేర్ చేయడం, గ్రామ ప్రజల సహకారంతో ఫెన్సింగ్ నిర్మాణం చేపట్టడం జరిగింది. పాఠశాల సమీపాన ప్రధాన రహదారి ఉన్నందున ఫెన్సింగ్ నిర్మాణం పిల్లలకు, పాఠశాలకు భద్రత కల్పించడం జరిగింది.

పాఠశాలలో వివిధ కార్యక్రమాలైన గణిత దినోత్సవం, సైన్స్ దినోత్సవం, టి.ఎల్.ఎం. మేళా వంటి కార్యక్రమాలలో గ్రామ పెద్దలను, తల్లిదండ్రులను భాగస్వామ్యం చేయడంతో పాటు ప్రతి సంవత్సరం విద్యార్థులతో మరియు తల్లిదండ్రులతో క్షేత్ర పర్యటనలు చేయడం మూలంగా ఈ బడి సమాజానికి మరింత చేరువైంది.

పాఠశాల ఈ స్థితికి రావడానికి కృషి చేసిన ప్రధానోపాధ్యాయుని సేవలను గుర్తించి జిల్లా విద్యాశాఖ సెప్టెంబర్ 5, 2022లో ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ అవార్డు ఇచ్చి సత్కరించడం జరిగింది.

విద్యార్థి తండ్రి స్పందన

ప్రైవేటు బడిలో 10వ తరగతి పిల్లవాడు చెప్పని ఎక్కాలు ఈ నాగెపల్లి పాఠశాల విద్యార్థి చెప్పాడు. ఈ బడిలో ఉన్న చదువు మరెక్కడా లేదు.

కలిసిమెలిసి కృషి చేసి పాఠశాల ఖ్యాతిని ఖండాంతరాలకు చేర్చారు

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, పెంచికల్‌పాడ్
జిల్లా	:	నిర్మల్
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	ఎం. ఎల్లన్న
ఫోన్ నెంబర్	:	9133239203,9491469042
మెయిల్ ఐడి	:	yellanna.madari@gmail.com

పెంచికల్‌పాడ్ గ్రామం నిర్మల్ జిల్లాలోని కుంటాల మండలంలో మహారాష్ట్ర సరిహద్దుకు 12 కి.మీ.ల దూరంలో ఉంది. పెంచికల్ పాడ్ గ్రామం యొక్క జనాభా 962. మొత్తం కుటుంబాలు 232. మొత్తం అక్షరాస్యత 40 శాతం. ఎక్కువ శాతం ప్రజలు మాతృ భాష అయిన మరాఠీని మాట్లాడతారు. ఇప్పటికీ బస్సు సౌకర్యం లేని కుగ్రామం. ఎక్కువ శాతం ప్రజలు వర్షధార పంటలు పండిస్తారు. కొందరికి బోరు బావులు ఉన్నాయి. ప్రజలు ఆర్థికంగా అంతంత మాత్రంగానే ఉన్నారు. ఆధునీకరణ చెందలేదు. ప్రజలకు ఆధ్యాత్మికత చింతన ఎక్కువ. విలువలను కలిగిన, మానవత్వం గల మనుషులు.

జులై 2015 నాటికి ఆ ఊరి పాఠశాలలో 10 మంది విద్యార్థులు నమోదు అయి ఉన్నారు. ఒక ఉపాధ్యాయురాలు విధులు నిర్వహిస్తున్నారు. ఇది 2015-16 నాటి పరిస్థితి. పెచ్చులూడుతున్న తరగతిగది గోడలు, ముళ్ల పొదల మధ్య అందవిహీనంగా ఉన్న పాఠశాల. ఈ పరిస్థితులలో పాఠశాలలో విద్యార్థుల నమోదు పెంచడానికై, వినూత్నమైన కార్యక్రమాలను చేపట్టడం ద్వారా ప్రజలను ఆకర్షించేలా చేయడం జరిగింది. తల్లిదండ్రులతో సమావేశం ఏర్పాటు చేసి, సమావేశంలో చర్చించిన అంశాలను పక్కాగా అమలుపర్చడం జరిగింది. దాంతో గ్రామంలో యువకులు, విద్యాభిమానుల దృష్టి పాఠశాల వైపు మరిలింది. తల్లిదండ్రులను ఒప్పించి ప్రైవేటు పాఠశాలలకు వెళ్ళడాన్ని నిషేధించి పాఠశాలలో శతశాతం నమోదు సాధించడం జరిగింది. గ్రామంలో మాతృభాష మరాఠీ అయినందున ప్రజలతో మమేకం కావడానికి భాష అడ్డంకిగా మారింది. ఇందుకు వారి మాతృ భాష అయిన మరాఠీ నేర్చుకోవడం వల్ల ప్రజలలో "సార్ మావాడు" అనే భావన ఏర్పడింది. అదేవిధంగా పిల్లల బోధనాభ్యసన కార్యక్రమాలలో భాష అడ్డంకి తొలగి చురుకుగా పాల్గొనడడానికి దోహదపడింది.

పరిశుభ్రత - ప్రచారం - ప్రజల భాగస్వామ్యం

అప్పటి వరకు ముళ్ల పొదలు, చెత్తచెదారంతో నిండి ఉన్న పాఠశాల పరిసరాలను గ్రామస్తులందరు 'ఇంటికి ఒకరు-బడి కోసం నేను సైతం' అంటూ బడిని పరిశుభ్రంగా మార్చేలా చేయడం జరిగింది. అలా పాఠశాల విద్యార్థుల సంఖ్య పెరిగిన తర్వాత ఎస్. ఎం.సి. ఆధ్వర్యంలో ప్రతి సంవత్సరం జూన్ నెలలో నిర్వహించే సమావేశంలో ప్రొఫెసర్ జయశంకర్ బడిబాట ద్వారా అప్పటి వరకు పాఠశాల సాధించిన విజయాలు, ప్రైవేటుకు ఏ మాత్రం తీసిపోకుండా ఉన్నదని తెలిపే కరపత్రాలు ముద్రించి ప్రతి గడప గడపకు తిరిగి వివరించడం జరిగింది. ఉపాధ్యాయుల పిల్లలను, ప్రజాప్రతినిధుల పిల్లలందరిని పాఠశాలలో చేర్పించి, నమ్మకాన్ని మరింత రెట్టింపు చేయడం జరిగింది. తద్వారా ప్రక్కనున్న తిమ్మాపూర్ గ్రామం, కల్లూర్ గ్రామ విద్యార్థులు కూడా ఈ పాఠశాలలో చేరారు.

వాలంటీర్ల నియమాకం

విద్యార్థుల సంఖ్యకు అనుగుణంగా ఉపాధ్యాయుల కొరతను అధిగమించడానికి తల్లిదండ్రుల ఆర్థిక సహకారంతో పెంచుకొని వాలంటీర్లను నియమించడం జరిగింది. ఇప్పటి వరకు బీ.ఎడ్. చేసిన వారు సుమారుగా 20 మంది ఉపాధి పొందడం జరిగింది. కొందరికి పెళ్ళిళ్ళై వెళ్ళిపోయారు. వారి స్థానంలో ఎప్పటికప్పుడు కొత్త వాళ్లను డెమో తరగతుల ద్వారా మండల విద్యాధికారి ఆధ్వర్యంలో ఎంపిక చేశాము. వీరికి వేతనములు ఎస్.ఎం.సి. కమీటీతో పాటు విరాళాల ద్వారా పోగు చేసి ఇవ్వడం జరుగుతున్నది.

పాఠశాల అభివృద్ధికి చేయూత

"పాఠశాల కోసం ఊరు కదిలింది" అని పత్రికలలో వచ్చిన కథనానికి స్పందించిన ఉమ్మడి ఆదిలాబాదు జిల్లా కలెక్టర్ గౌరవనీయులైన శ్రీ జగ్‌మోహన్ రెడ్డి గారు రూ. 13 లక్షలతో నూతన భవనం మంజూరు చేయడం జరిగింది.

ఉపయోగపడిన సోషల్ మీడియా

అంకితభావంతో ఉపాధ్యాయుల బృందం

ప్రతి నెలలో ప్రత్యేక కార్యక్రమాల నిర్వహణకు ముందుగా ప్రణాళిక వేసుకొని ఆయా నెలలో నిర్వహించే ఉత్సవాలకు మండల అధికారులను ముఖ్య అతిథిగా పిలిచి, విద్యార్థుల ప్రతిభను వారి ముందు ప్రదర్శించడం ద్వారా అధికారుల ప్రసంగాలలో తమ పిల్లల ప్రతిభ తెల్సుకొని తల్లిదండ్రులు పాఠశాల పట్ల నమ్మకాన్ని ఎంతో పెంపొందించుకున్నారు.

ఈ అంశాలను సోషల్ మీడియా వాట్సాప్, ఫేస్‌బుక్‌లో చూసిన పాఠశాలలో చదివిన పూర్వ విద్యార్థులు, ఎన్.ఆర్.ఐ.లు మరియు ఇతర దేశాలలో నివసిస్తున్న వారు ప్రతిస్పందించడం జరిగింది. అలా పాఠశాలలో కుర్చీల నుండి మొదలుకొని డిజిటల్ సౌకర్యాల వరకు పొందడం జరిగింది.

తరగతిగదిలో తెలుగు, ఆంగ్లం, గణితము, పరిసరాల విజ్ఞానంలోని పాఠ్యాంశాలను వివిధ ప్రక్రియలలో అంటే అభినయం, కంజరతో గేయాలు, మైమ్, బోధనోపకరణాలతో బోధన మొదలైనవి ఫేస్‌బుక్, ట్విట్టర్‌లో చూసిన అనేక మంది స్పందించి పాఠశాల సౌకర్యాల కల్పనకు పూనుకొన్నారు.

ఇతర దేశాలలో ఉంటున్న వారు తమ ఊరి పాఠశాలకు మౌలిక సౌకర్యాలు కల్పిస్తున్నప్పుడు, తాము కూడా ఏదైనా చేయాలనే ప్రేరణతో తల్లిదండ్రులు కూడా స్పందించారు. అలా పాఠశాల అభివృద్ధిలో ప్రజలు భాగస్వామ్యులయ్యారు. మండల, జిల్లా వ్యాప్తంగా పాఠశాల గూర్చి పెద్ద ఎత్తున చర్చించుకోవడం జరిగింది.

సోషల్ మీడియాలో (ఫేస్‌బుక్, ట్విట్టర్, ఇన్‌స్టాగ్రామ్, వాట్సాప్) బోధనా విధానాలను ప్రశంసించిన వారందరి నుండి విరాళాలు సేకరించి, నిధిని ఏర్పాటు చేసి, దాని నుండి మౌలిక సౌకర్యాల కొరతను అధిగమించడం జరిగింది. వారి నుండి స్ఫూర్తి పొందిన పూర్వ విద్యార్థులు, విద్యాభిమానులు, పోషకులు అవసరమైన మౌలిక సౌకర్యాలు కల్పించారు. వివిధ విభిన్న బోధనా ప్రక్రియలను మొబైల్ ఫోన్ ద్వారా వీడియో రికార్డింగ్ చేసి, దానిని ఎడిటింగ్ చేసి, బ్యాగ్రౌండ్ మ్యూజిక్ కలిపి సోషల్ మీడియోలో పోస్టు చేయడం జరుగుతుంది. ఇవి చూసిన గ్రామంలోని యువకులు, జిల్లా ఉపాధ్యాయులు, రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రతినిధులు, విదేశాలలో స్థిరపడిన ఎన్.ఆర్.ఐ.లు మొదలైన వారందరు పాఠశాలను సందర్శించడం జరిగింది. ఇవి ఎందరెందరో విద్యాభిమానులను కదిలించేలా చేశాయి.

పాఠశాలకు తరలివచ్చిన ఎన్.ఆర్.ఐ. శ్రావణ్ తెడ్ల

శ్రావణ్ తెడ్ల ఎన్.ఆర్.ఐ. గారు పాఠశాలకు ప్రొజెక్టర్, 3 ల్యాప్‌ట్యాప్‌లు, సంగీత పరికరాలు, స్పోర్ట్స్ కిట్, ట్యాబ్స్ ఇచ్చారు. ఇప్పటికీ వారు స్కైప్ యాప్ ద్వారా ఆదివారం రోజు పిల్లలకు ఆంగ్లంలో మెళకువలను నేర్పిస్తున్నారు.

పాఠశాలలో గుణాత్మక విద్యకు కృషి చేస్తున్న పలు అంశాల యూట్యూబ్ వీడియోలు నన్ను కదిలించాయని, తాము కూడా ప్రభుత్వ పాఠశాలలో చదివి ఈ స్థాయికి వచ్చానని, ఎవరు కూడా తమకు

శ్రావణ్ తెడ్ల (NRI) నల్లగొండవారు పాఠశాలలో ఏర్పాటు చేసిన ప్రొజెక్టర్ ప్రారంభోత్సవం

జన్మనిచ్చిన గ్రామంలోని బడిని మర్చిపోకూడదని, చేతనైనంత చేయూతనిచ్చేలా చేసినప్పుడే ప్రభుత్వ బడులు కళకళలాడుతాయని అని ఆమె అన్నారు. నా స్థిర నివాసం నల్లగొండ. అయినప్పటికీ పాఠశాల పనితీరు ఇక్కడకు వచ్చేలా చేసిందని, ఈ పాఠశాల ఖ్యాతి ఖండాంతరాలు దాటి మాలాంటి వారిని చేరిందని తెలియజేయడం జరిగింది.

మిచెల్లే స్టేఫియన్ యు.ఎస్.ఎ. గారు పాఠశాలగురించి ఫేస్‌బుక్‌లో తెల్సుకొని, హైదరాబాదు పరిసర ప్రాంతాలలో సేవా కార్యక్రమాలు కొనసాగిస్తున్న క్రిషి, ఎన్.జి.ఓ. ద్వారా మేము అడిగిన 50 కుర్చీలు ఇచ్చారు. విదేశీయులు తమ గ్రామానికి వచ్చి సహకరిస్తున్నందుకు గ్రామస్థులు సంతోషం వ్యక్తం చేశారు.

పాఠశాల అభివృద్ధికి నెల వేతనం విరాళం..

అందవిహీనంగా ఉన్న పాఠశాల మరియు తరగతిగది గోడలకు ప్రధానోపాధ్యాయుడు ఎల్లన్న గారు ఒక నెల వేతనం రూ.40,000 లు అందజేసి రంగులు వేయించి, తరగతి గదుల లోపల, బయట, ముందువైపు, పైభాగమున ప్రముఖుల చిత్రాలను వేయించడం జరిగింది. పాఠశాల చుట్టూ ఫెన్సింగ్ వేయడం ద్వారా గ్రామంలోని పశువులు లోపలికి రాకుండా చేయడం జరిగింది. తద్వారా అందరి దృష్టిని పాఠశాల వైపు ఆకర్షించేలా చేయడం జరిగింది. గ్రామంలో అభివృద్ధి కార్యక్రమం ఏది జరిగినా ప్రస్తుతం పాఠశాల కేంద్రంగానే జరగుతున్నది.

ఒక్కొక్కరు తమకు చేతనైనంత చేయూతనీయగా....

పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ ఛైర్మన్ కదం బాబారావు గారు పాఠశాలలో చేస్తున్న కార్యక్రమాలకు స్ఫూర్తి పొంది రెండు గుంటల భూమి విరాళం ఇచ్చారు. దీంతో అందవిహీనంగా ఉన్న పాఠశాల పరిసరాలు అందంగా తయారయ్యే విధంగా చేయడం జరిగింది. విద్యార్థులు సహపాఠ్య కార్యక్రమాలలో పాలు పంచుకోవడం చూసిన తల్లిదండ్రులు తమ పిల్లలు ఆటపాటలతో చక్కని విద్య అందుతుందని అనుకోవడం జరుగుతున్నది. ప్రతి జాతీయ పండుగకు పాఠశాలకు చేయూతనిచ్చిన దాతల సహకారాన్ని గుర్తుచేస్తూ, మరి కొందరు ముందుకు వచ్చేలా స్ఫూర్తి నింపడం జరిగింది. మరి కొందరు తమ కూతురు/కుమారుడు జన్మదినాన్ని పాఠశాలలో జరిపి, పిల్లలకు ఆట వస్తువులు ఇస్తున్నారు.

వినోద్ రెడ్డి, కాంట్రాక్టర్ గారు తన కుమారుని జన్మదినం సందర్భంగా ఆట వస్తువులు పాఠశాలకు అందజేయడం జరిగింది. దాంతో పాఠశాలలో ఆట వస్తువుల కొరత తీరింది.

అబ్బురపరిచిన పాఠశాల వార్షికోత్సవం

విద్యార్థులకు చదువుతో పాటు ఆటలు, పాటలతో మానసికోల్లాసం కూడా అవసరం. అందుకొరకు పాఠశాల వార్షికోత్సవం నిర్వహించడం ఆ రోజు అప్పటి వరకు పాఠశాల సాధించిన విజయాలు వారి ముందుంచడం జరిగింది. విద్యార్థుల ప్రతిభ పాటవాలు చూసి అందరూ ఆశ్చర్యపోయారు.

వార్షికోత్సవంలో ముథోల్ శాసనసభ్యులు గౌరవనీయులైన విఠల్‌రెడ్డి గారు మాట్లాడుతూ మూతపడుతున్న దశలో ఉన్న పాఠశాల కీర్తిని ఖండాంతరాలు దాటించేలా కృషి చేశారని, ఇలాంటి వార్షికోత్సవం చూడడం ఇదే మొదటిసారి అని తెలియజేయడం జరిగింది.

పాఠశాల వార్షికోత్సవానికి వచ్చిన నియోజకవర్గం నాయకులు స్ఫూర్తి పొంది,తమ తమ గ్రామాలలో శతశాతం నమోదుకుకృషి చేస్తామని తెలిపి, ఈ పాఠశాల గురించి అధ్యయనం చేయించి, తమ ఊర్లలో అమలు చేస్తామని తెలిపారు.

పాఠశాల వార్షికోత్సవంలో ముథోల్ M.L.A గారు,మండల ప్రజా ప్రతినిధులు.

పాఠశాల ప్రగతి అధ్యయనం

పాఠశాల ప్రగతి అధ్యయనం కోసం వచ్చిన వారికి పాఠశాలలో మౌలిక సౌకర్యాల కొరతను అధిగమించిన తీరు, వాలంటీర్ల నియామకం, విరాళాల సేకరణ, పాఠశాల ప్రణాళికను గ్రామస్థులచే కలిసి వివరించడం జరిగింది.

గ్రామీణ్ సపోర్ట్ ఫౌండేషన్, ఛైర్మన్ నరేష్ గారు పాఠశాల ప్రగతిని సాఫ్ట్‌వేర్ ఇంజనీర్ల ముందుంచి, వివిధ స్వచ్ఛంద సంస్థలను భాగస్వామ్యం చేసి, పాఠశాల అభివృద్ధికి కృషి చేయడంలో తోడ్పడ్డారు.

'పాఠశాల కోసం ఊరు కదిలింది' అనే వార్తా కథనాలను సోషల్ మీడియాలో చూసిన శ్రీ నరేష్ కడారి (సాఫ్ట్‌వేర్ ఇంజనీర్) గ్రామీణ్ సపోర్ట్ ఫౌండేషన్ ఛైర్మన్ గారు పాఠశాలలో ప్రతి తరగతి నుండి ఇద్దరు మెరిట్ విద్యార్థులను దత్తత తీసుకొనడం జరిగింది. అలాగే ప్రతీ సంవత్సరం వార్షికోత్సవంలో పాల్గొని, ఉత్తేజపూరితమైన ప్రసంగంతో పాటు విద్యార్థులందరికీ ఆంగ్ల నిఘంటువులు పంపిణీ చేశారు. విద్యార్థులకు కావలసిన స్టడీ మెటీరియల్ తో పాటు ప్రతీ సంవత్సరం కాస్మొటిక్ ఛార్జీల నిమిత్తం రూ. 2000 రూపాయలను ఇస్తున్నారు. ఈ సంవత్సరం (2022) నుండి నరేష్ కడారి గారు గ్రామ విద్య ప్రాజెక్టును కూడా ప్రారంభించారు.

పాఠ్యాంశంలోని ప్రాజెక్టుపని గ్రామానికి విస్తరాకుల ప్రాజెక్టును తెచ్చింది

ప్లాస్టిక్‌రహిత గ్రామం కోసం 4వ తరగతి పరిసరాల విజ్ఞానంలో ఇచ్చిన విస్తరాకుల ప్రాజెక్టు తల్లిదండ్రులను మంత్రముగ్ధులను చేసింది. దీనిని జి.ఎస్.ఎఫ్. స్వచ్ఛంద సంస్థ వారు సోషల్ మీడియా ద్వారా చూసి,విస్తరాకుల మిషన్ ఇచ్చారు. ఇందుకు చుట్టుపక్కల విస్తరాకుల ఆకులు ఉండడం బాగా కలిసొచ్చింది. దీంతో గ్రామంలో స్వయం సహాయక సంఘాల వారు స్వయం ఉపాధి పొందారు.

గ్రామ విద్య ప్రాజెక్టు

శ్రీ. విఠల్ రెడ్డి M.L.A గారితో 'గ్రామ విద్య' ప్రాజెక్ట్ ప్రారంభోత్సవం

తల్లిదండ్రులందరూ ప్రతి రోజూ తమ చేను వనులు ముగించుకొని ఇంటికి వచ్చే వరకు, విద్యార్థులందరికీ ఆనక్తికరమైన అభ్యసనం కల్పించుటకు నరేష్ కడారి గారు గ్రామ విద్య ప్రాజెక్టును ప్రారంభించారు. ఇది పాఠశాల పని వేళలో కాకుండా పాఠశాల పనివేళల అనంతరం అనగా ప్రతి రోజు సాయంత్రం 04:00 నుండి 06:00 గంటల వరకు విద్యార్థులకు బోధనాభ్యసన చేయడమే ఈ ప్రాజెక్టు ఉద్దేశ్యం. దీనిని స్థానిక ఎమ్మెల్యే గౌరవనీయులైన శ్రీ విఠల్ రెడ్డి గారిచే ప్రారంభించడం జరిగింది.

దీని ద్వారా కరోనా సమయంలో కోల్పోయిన బేసిక్ పరిజ్ఞానాన్ని కల్పించడంతో (ఆయా విషయాలకు సంబంధించిన) పాటు విద్యార్థులను వివిధ ఎంట్రన్స్‌లకు ముందస్తు ప్రిపేర్ చేయడం జరుగుతుంది. అదేవిధంగా విద్యార్థులకు విలువల గురించి వివరించడం జరుగుతుంది. ప్రతి రోజు ఒక నీతి కథను చెప్పడం జరుగుతుంది. బాధ్యతాయుతమైన మంచి పౌరులుగా ఎదగడానికి సంబంధించిన నీతి కథలను చెప్పేలా వాలంటీర్లకు కరదీపికలు ఇవ్వడం జరిగింది. విద్యార్థులను A, B & C (Low, Average, High Standard) గ్రూపుగా విడదీసి బోధన చేయడం జరుగుతుంది. ఇందులో ప్రతీదీ ఆటపాటలతో కొనసాగుతుంది.

ఈ ప్రాజెక్టులో భాగంగా...

- ఇతరుల పట్ల సరైన తీరులో ప్రతిస్పందించే దృక్పథాన్ని పెంపొందించడం.
- వికలాంగులు మరియు వృద్ధుల పట్ల సహానుభూతి చూపడం.

- బాధ్యతాయుతమైన పౌరులుగా మారడం, పర్యావరణం గురించి విమర్శనాత్మకంగా ఆలోచించడం,
- శ్రద్ధగా వినడం మరియు అర్థం చేసుకోవడం, భయం లేకుండా మాట్లాడటం, తమ అభిప్రాయాలను స్వేచ్ఛగా వ్యక్తీకరించడం మరియు సందేహాలను నివృత్తి చేసుకోవడం.
- స్నేహపూర్వక అభ్యసన వాతావరణంలో ప్రశ్నించే మనస్తత్వాన్ని, అభ్యాస నైపుణ్యాలను అభివృద్ధి చేయడం జరుగుతుంది.

సహపాఠ్య కార్యక్రమాలలో పూర్వ విద్యార్థులు

ఎస్.ఎం.సి. వారు సాయంత్రం 3:40 నుండి 4:00 గంటల వరకు విద్యార్థులకు ప్రత్యేకంగా స్నాక్స్‌గా బలవర్ధకమైన ఆహారం సేమియా, అటుకులు, పాయసం మరియు అన్నం అందిస్తున్నారు. గ్రామీణ్ సపోర్ట్ ఫౌండేషన్ నుండి ఈ ప్రాజెక్టు అమలు నిమిత్తం ముగ్గురు వాలంటీర్లను నియమించారు. వీరికి ఒక్కొక్కరికి నెల వేతనంగా రూ. 4000లు ఇస్తున్నారు. ఈ ప్రాజెక్టులో పూర్వ విద్యార్థులు (6,7,8,9,10) కూడా పాల్గొంటున్నారు.

గ్రామస్థులందరు తమ పిల్లలు తాము చేను పనుల నుండి వచ్చేవరకు ఇక్కడనే ఉంటున్నందుకు చాలా సంతోషం వ్యక్తం చేశారు. ప్రధానోపాధ్యాయులు ఎల్లన్న గారు ప్రాజెక్ట్ అసిస్టెంట్ ఇన్‌స్ట్రక్టర్‌గా ఉండి సాయంత్రం వరకు పాఠశాల అనంతరం సర్వీస్ ఇస్తున్నందుకు కలెక్టర్ ముషార్రఫ్ గారు మెచ్చుకొని, గ్రామ ప్రత్యేక అధికారిగా బాధ్యతలు కూడా ఇచ్చారు.

ప్లకార్డులతో ప్లాస్టిక్‌పై అవగాహన

ప్లాస్టిక్‌తో పర్యావరణ సమతుల్యత దెబ్బతింటుందని ప్రజలకు విద్యార్థులచే ప్లకార్డులతో వివరించడం జరిగింది. ముఖ్యంగా గ్రామంలో వ్యక్తిగత పరిశుభ్రత, తాగునీరు తదితర అంశాలపై ఇండ్లపై నినాదాలు రాసి... పలు సంకేతాలు రూపొందించి నిరక్షరాస్యులకు అవగాహన కల్పించడం జరిగింది.

ప్లాస్టిక్‌కు వ్యతిరేకంగా విద్యార్థులు రూపొందించిన ప్రాజెక్టు అంశాలకు స్థానికులు ముగ్ధులయ్యారు. 'ఇంటికో చెట్టు – ఊరంత వెలుగు' అనే నినాదంతో హరిత హారం ప్రాముఖ్యతపై విద్యార్థులచే ప్రజలకు అవగాహన కల్పించడం జరిగింది. విద్యార్థులు పర్యావరణం గురించి తెలుసుకోవడంతో పాటు పాఠశాల ఆవరణలో ఉన్న చెట్ల శాస్త్రీయనామాలు, వాటి ఉపయోగాలు తెల్సుకోగలిగారు. పాఠశాలలోని కిచెన్ గార్డెన్ మంచి ప్రాజెక్టుగా విద్యార్థులకు ఉపయోగపడుతున్నది.

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలలో సాధించిన బహుమతులు

ప్రపంచ తెలుగు మహాసభలలో పాఠశాల విద్యార్థులు పాల్గొనడం జరిగింది. పాఠశాల విద్యార్థులు నిర్వహించిన నృత్య ప్రదర్శనకు మొదటి బహుమతి, వ్యాస రచనలో రెండవ బహుమతి వచ్చింది. ఇది అందరిలో స్ఫూర్తిని నింపింది.

పాఠశాల ప్రగతి పిల్లల మాటల్లో....

మా బడిలో వసతులు లేక నాణ్యమైన విద్య అందక, ప్రైవేట్ బడికి పిల్లలను పంపేవారం. ఇప్పుడు వసతులు కల్పించి నాణ్యమైన విద్యను అందించడం వల్ల ప్రభుత్వ బడిలోనే పిల్లలందరినీ చదివిస్తున్నాం.

- కదం బాబారావు, ఎస్.ఎం.సి. ఛైర్మన్

ఇప్పుడు మా ఊరి పాఠశాల పూర్తిగా మారిపోయింది. నాకు గురుకుల ఎంట్రన్స్‌లో సీటు రావడానికి మా ఉపాధ్యాయులు చాలా ప్రోత్సాహాన్ని అందించారు. నిర్మల్ జిల్లాలో ఉన్న అన్ని గురుకుల పాఠశాలల్లో మా ఫ్రెండ్స్ ఉన్నారు. ఎక్కడ సీటు లభించినా ఉండగల్గుతున్నాము. మేము అందరం ఈ పాఠశాలలో చదివినవారమే.

- దొంతుల వర్షిణి, 8వ తరగతి, టి.ఎస్.ఎం.జె.పి., మావల, ఆదిలాబాద్

సమాజ భాగస్వామ్యంతోనే పాఠశాలల అభివృద్ధి సాధ్యమని నిరూపించిన తల్లిదండ్రులు

పాఠశాల పేరు	:	మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల, శెట్పల్లి సంగారెడ్డి, మం. లింగంపేట్,
జిల్లా	:	కామారెడ్డి
పాఠశాల నాయకుల పేరు	:	మార బాల్‌రెడ్డి
ఫోన్ నెంబర్	:	9440422840
మెయిల్ ఐడి	:	marabalreddy@gmail.com

మండల పరిషత్ ప్రాథమిక పాఠశాల శెట్పల్లి సంగారెడ్డి, కామారెడ్డి జిల్లా లింగంపేట్ మండలంలో ఉంది. కామారెడ్డి జిల్లా కేంద్రం నుండి 40 కిలోమీటర్లు, లింగంపేట్ మండల కేంద్రం నుండి 12 కిలో మీటర్ల దూరంలో ఉన్న ఓ మారుమూల గ్రామం. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు చాలా పేదవారు, కొద్ది మంది మాత్రమే వ్యవసాయం, ఎక్కువ మంది వ్యవసాయ కూలీలుగా పని చేస్తున్నారు. ప్రస్తుతం పాఠశాలలో విద్యార్థుల నమోదు 103, 5గురు ఉపాధ్యాయులు పనిచేస్తున్నారు. 100% నమోదు కలిగిన పాఠశాల.

పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీల ద్వారా ఆవాస ప్రాంతంలోని పెద్దలు, విద్యాభిమానులు, తల్లిదండ్రులు, ప్రజాప్రతినిధులు పాఠశాల విద్యాభివృద్ధిలో భాగస్వాములైతే ప్రాథమిక స్థాయి విద్య అన్ని విధాలుగా అభివృద్ధి చెందడమే కాక విద్యా ప్రమాణాలు మెరుగవుతాయని, పాఠశాల నిర్దేశించుకున్న లక్ష్యాలను సులభంగా సాధించవచ్చని నిరూపించింది కామారెడ్డి జిల్లా లింగంపేట్ మండలంలోని శెట్పల్లి సంగారెడ్డి ప్రాథమిక పాఠశాల.

విద్యార్థులు పాఠశాలకు రావడానికి రోడ్డు లేదు. గ్రామానికి చెందిన కొందరి సొంత భూమిలో కాలి బాటన వెళ్ళడానికి సరిపోయేటంతా దారిని వాళ్ళు వదిలారు. మిగతా అంతా వారి భూమిలో ఇనుప ముళ్ళ తీగ వేసుకున్నారు. ఆ వదిలిన కొంచెం కూడా వర్షం పడ్డప్పుడు దారి మొత్తం బురదతో నిండిపోయేది. విద్యార్థులు నడవలేక ఇబ్బందిపడేవారు.

ఒకసారి కామారెడ్డి జిల్లా కలెక్టర్ జితేష్ వి పాటిల్ 'మన ఊరు-మన బడి' కార్యక్రమంలో భాగంగా పాఠశాలను సందర్శించి రోడ్డు నిర్మాణం చేయాలని సర్పంచ్ అనిల్ రెడ్డి గారికి సూచించారు.

మౌలిక భాషా, గణిత సామర్థ్యాల సాధన (ఎఫ్.ఎల్.ఎన్.) కోసం ప్రభుత్వం చేపట్టిన 'తొలిమెట్టు' కార్యక్రమంలో భాగంగా పేరెంట్ టీచర్స్ మీటింగ్ పాఠశాల ప్రధానోపాధ్యాయులు మార బాల్‌రెడ్డి గారు ఏర్పాటు చేసి జిల్లా కమ్యూనిటీ మొబిలైజేషన్ అధికారి శ్రీపతి, జిల్లా క్వాలిటీ కోఆర్డినేటర్ వేణుగోపాల్ గార్లను ఆహ్వానించారు. 2022 అక్టోబర్ 22 మూడవ శనివారం ఉదయం నుండి భారీ వర్షం కురుస్తూనే ఉంది. అయినప్పటికీ భారీ సంఖ్యలో విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు పాల్గొన్నారు. బురదమయంగా ఉన్న దారిని చూశారు. వెంటనే విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు స్థల యజమానులతో మాట్లాడి రోడ్డు నిర్మాణం చేయాలని కోరుతూ గ్రామ పంచాయతీకి తీర్మానం రాసి సంతకాలు పెట్టారు. దాంతో సర్పంచ్ అనిల్ రెడ్డి, ఉప సర్పంచ్ సాయిలు గార్లు భూమి యజమానులతో మాట్లాడి, దారి కోసం వదిలే స్థలాన్ని విరాళంగా ఇచ్చేలా ప్రోత్సహించి, వారిని ఒప్పించి, రోడ్డును నిర్మించడం జరిగింది.

డి.ఈ.ఓ. రాజు గారు, ఎం.ఈ.ఓ. రామస్వామి గారు, స్కూల్ కాంప్లెక్స్ ప్రధానోపాధ్యాయులు సాయన్న గారు పాఠశాలను సందర్శించి పాఠశాల అభివృద్ధికి పలు సూచనలు చేసి గ్రామస్థులను పాఠశాల అభివృద్ధికి మరింత ప్రోత్సహించడం జరిగింది.

దీంతో విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులను పాఠశాలకు ఆహ్వానించి నమోదు, హాజరు, ప్రగతి, వసతుల కల్పన వంటి వివిధ అంశాలపై చర్చించడం ద్వారా, పాఠశాల కార్యక్రమాలలో వారిని భాగస్వాములుగా చేయడం ద్వారా పాఠశాలను బలోపేతం చెయ్యవచ్చని నిరూపితమయ్యింది. విద్యార్థుల తల్లిదండ్రులు కూడా పాఠశాల అభివృద్ధికి సహకరిస్తామన్నారు.

ప్రస్తుతం విద్యార్థులు క్రమం తప్పకుండా పాఠశాలకు వస్తున్నారు. తల్లిదండ్రులు, ఉపాధ్యాయ సమావేశాలు ప్రతి నెలా మూడవ శనివారం నిర్వహిస్తున్నందున కనీసం 50% పైగా తల్లిదండ్రులు హాజరయ్యి, విద్యార్థుల నమోదు, హాజరుపై చర్చించడం వలన విద్యార్థుల హాజరు శాతం 82% పెరిగింది. వంద శాతం నమోదు, నిలకడ సాధించడమైనది. డ్రాపౌట్స్ లేరు. నాణ్యమైన మధ్యాహ్న భోజనం పిల్లలకు అందుతున్నది. సమిష్టి కృషితో పాఠశాల పురోభివృద్ధిలోకి వస్తున్నది. విద్యార్థుల ప్రగతికి ఆటంకం కలిగించే అంశాలను పాఠశాల యాజమాన్య కమిటీ సభ్యులు మరియు తల్లిదండ్రులతో చర్చించి, వారిని పాఠశాల కార్యక్రమాలన్నింటిలో భాగస్వాములుగా చేయడం ద్వారా అడ్డంకులను అధిగమించడం జరుగుతున్నది. విద్యార్థుల ప్రవర్తనలో గుణాత్మక మార్పులు వస్తున్నాయి. తత్ఫలితంగా విద్యార్థుల అభ్యసన ఫలితాలు, విద్యా ప్రమాణాలు మెరుగుపడుతున్నాయి.

School Leadership Academy
Telangana

A sign of a good leader is not how many followers you have, but how many leaders you create

M.K. Gandhi

"Leadership & Learning are Indispensable to Each other"

- John.F. Kennedy

State Council of Educational Research and Training, Telangana - Hyderabad

National Centre for School Leadership - NIEPA, New Delhi

Leadership Styles that Would Enable School Leaders to Support the Wellbeing of Teachers during COVID-19

Dr K Srinivas *

Abstract

In times of crisis, people look up to their leaders and expect that they would minimize the impact of the crisis at hand. Leaders in such situations must grasp and address the crisis while maintaining a sense of normality. In this research, we drew on data from a literature search to answer the following question: What can be learnt from studies on teacher wellbeing during the COVID-19 crisis that can help us to determine the leadership style needed to support teacher wellbeing? A literature search was conducted to create a database of articles that focused on teacher wellbeing during the COVID-19 crisis and school leadership. The following four keywords/phrases were used during the search: crisis management in schools; crisis management during COVID-19 in schools; leadership styles for crisis management; and leadership styles in support of teacher wellbeing during crisis situations. The review included both national and international studies. This paper highlights two leadership best practices for navigating teacher wellbeing challenges posed by the corona virus pandemic, namely distributed leadership and compassionate leadership.

The impact of COVID-19 has revamped all aspects of human life including education sector, and it has completely changed the educational environment across the globe. Due to the pandemic, the methodical functions of educational institutions have stopped, and new phases have started like online class, online evaluation, and indoor activities. Students are the vital players in education sector, and their opinions play an indispensable role while formulating the policies by the government. In the pandemic, students' perspective on education environment finds new dimension. Fear of spread of the COVID-19, disciplinary lockdown, and delay in getting back to the normal routine of education centers is affecting the academic performance of the students, as they are facing difficulties to cope up with the new mode of learning. One of the worst hit sectors was the education sector. Educational institutions were shut and students from disadvantaged backgrounds were the most vulnerable, as schools and higher education institutions replaced face-to-face instructions with virtual learning. Students were learning in isolation with little or no social interaction. It was taking its toll on the mental well-being of school children and young adults.

Keywords: *COVID-19, teacher wellbeing, school leadership during crisis situations, Leadership styles, Students, Post-pandemic, Education, Educational environment*

*Dr. K Srinivas, Principal, Telangana State Model School Junior College, Nellikudur (V&M), Mahabubabad-506368. Email:komatireddy2012@gmail,com, Mobile No.: 9885643842

Introduction:

It is agreed that school leadership in times of crisis differs from leadership required under normal circumstances. The COVID-19 pandemic has manifested as a multifaceted crisis that calls for exceptional leadership. This pandemic has disrupted schooling globally. Although the outbreak of COVID-19 has not exclusively been a public health crisis, it has been a serious psychosocial issue for teachers. Teacher wellbeing has been greatly impacted by this pandemic due to its devastating effect at a personal level, social distancing and remote learning. The unprecedented COVID-19 pandemic has brought fear, grief, threat, disillusionment and concerns to the education system and the teaching profession in particular. These have had a bearing on teachers. Teacher wellbeing is important because it contributes to work satisfaction and productivity and, most importantly, has a positive influence on student wellbeing and academic achievement. This paper focused on teacher wellbeing as work related and domain specific, as opposed to general wellbeing, which is about open, engaged and healthy functioning. Work-related teacher wellbeing refers to individuals' positive evaluations of and healthy functioning in their work environment. Good leadership that will enable followers to be more responsive to change is needed now more than ever. We believe that school leaders must have cultivated a new set of leadership competencies for dealing with the COVID-19 crisis, which they never have encountered before, in order for them to support teacher wellbeing.

Leaders influence those around them in order to reap maximum benefits. However, evidence on school leadership practices in a pandemic is non-existent; this is unprecedented territory with few education signposts, points of reference, or recent experience to draw upon. As leadership is about influence, this research includes principals, deputy principals, heads of departments (HoDs), and senior teachers in its definition of school leaders. Understanding factors affecting teacher wellbeing during the COVID-19 crisis to determine the leadership styles required to support teacher wellbeing is important: poor wellbeing can have serious consequences for the teaching profession if not attended to. For example, it can lead to teachers leaving the profession, which can be financially costly for schools and the educational system and detrimental to student achievements. Researchers acknowledge that teachers work in difficult circumstances that can negatively affect their wellbeing. Teachers

face competitive demands even under normal circumstances, which can lead to stress and anxiety, and this situation is worsened by crises. There is an increasing awareness that employee wellbeing is vital for any organisation. As earlier indicated, when the wellbeing of teachers is not attended to, it becomes a challenge that compromises the quality of education. In this paper, we argue that school leaders should have distinct leadership styles in order to respond to the COVID-19 pandemic.

Most studies that have been conducted in India focus on digital transformation of education during COVID-19. A study on teacher wellbeing by Mungroo (2020) suggests certain coping strategies that can mitigate the effects of the pandemic. Earlier research on teacher wellbeing advocate for self-care strategies. Others recommend adaptability, which entails adjusting thoughts, actions, and emotions to effectively navigate new, changing, or uncertain situations. Self-care is important; however, the burden of ill-being cannot be put entirely on teachers. Teachers should be supported at individual and collective levels. This paper adds to the debate on understanding the kind of leadership that is needed during crisis situations.

Post-pandemic education:

After the pandemic ended, there was a stark decline in education quality across the country. An assessment of students from grades 2–6 across five states revealed that, when compared to the previous year, 92 percent and 82 percent children across all grades lost at least one specific language and mathematical ability, respectively. The situation was worse for grade 10 students, only 13 percent of whom scored more than 50 percent in mathematics. In all these assessment tests, the performance of children in public schools and those belonging to marginalised communities was the lowest.

The School Children's Online and Offline Learning (SCHOOL) survey conducted in August 2022 across 16 states and union territories in the country focused on relatively deprived villages and *basti*s (slums), where children generally attend government schools. It found that among children in grade 3—an age where they should be able to read fluently in their mother tongue—only 25 percent could read more than a few words. This figure is worse for Dalit and Adivasi children.

It is estimated that only 27.5 percent students had access to digital devices when schools switched to digital mediums. Among those who were part of digital classes, only 15.8 percent found the online learning experience to be good. Teachers too were unprepared for virtual classroom interactions. Poor internet connections and lack of access to digital devices excluded marginalised students from online education.

Factors affecting the wellbeing of teachers during the COVID-19 pandemic:

Even before COVID-19, teachers worked under poor environmental conditions, including poor infrastructure, overcrowded classrooms, lack of resources and high workload, which are causes of teacher distress. Additionally, long before COVID-19 disrupted schools, some teachers were already at risk of burnout. COVID-19 seems to have aggravated the situation as the paragraphs below indicate. The issue of social distancing, which was unplanned, made teachers' work change drastically so as to accommodate the current situation. Social distancing was enforced in over 109 countries across the world in response to the COVID-19 pandemic; this resulted in the introduction of technology-based pedagogy by some governments to ensure that learners had access to learning materials while staying at home. The efficiency of transitioning to remote learning is dependent on learner and teacher preparedness, overall learner support infrastructure and technology tools. Developing countries reported challenges integrating digital resources into educational practice, which demanded significant effort from teachers, causing insecurity in teaching habits and routines.

Digital illiteracy and inequality in access to technology is a major concern in India. Some pupils still did not have access due to poverty. Teachers cannot solve these problems of inequity immediately. This sudden shift from face-to-face teaching to remote learning affected teacher wellbeing as it demanded great efforts in teaching habits and routines. Teachers had stable working patterns before COVID-19; remote teaching caused a deviation from their working patterns. Moreover, teachers were dealing with these issues on their own; social isolation and reduced usual social support may have had a negative impact on their mental health and wellbeing. Teachers experience a sense of loss not seeing their students in person, resulting in a kind of grieving in some teachers who generally were not being acknowledged or supported.

Working from home has added more responsibilities as teachers must balance work with personal life. The challenges with increased workload were due to changes in their teaching patterns (i.e., the shift to online teaching and the need to master technological strategies). Teachers did not have time to prepare for this sudden change. Lockdown resulted in many hours of work, causing challenges owing to the obstacles created by work-life imbalance. Leisure and family time are reduced. Sensible work-life balance can become impossible to maintain in such situations on account of unplanned heavy workload. Lack of personal protective equipment (PPE) and often poor hygiene measures in most disadvantaged schools aggravated anxiety and fear among teachers. Not all schools have facilities with

access to water and ablutions where learners can regularly wash hands, which increases the risk of teachers getting infected.

Currently, the decision to close and open schools depends on the rate of the spread of COVID-19 cases. Frustrations stem from a lack of consultation with the education community and last-minute decision-making. For instance, first there was uncertainty about a "phased approach" to the opening of schools as India was approaching lockdown level 4 during the first wave. Then there was confusion about procedures for dealing with the vast number of learners that each teacher was responsible for. In India, as in all other low income countries, the learner–teacher ratio is 50 and above. Uncertainty can heighten anxiety. Stress due to how to teach effectively while ensuring social distance and constant sanitisation, could be worsened by a lack of resources such as classes and furniture to accommodate a small number in each class; well-ventilated classrooms; extra teachers; and running water and ablution facilities. In such situations, teachers are unable to plan their lives easily as they do not know when or how changes may occur as a result of unpredictable variations.

In summary, it can be argued that both reopening schools and keeping them closed carry risks that actively require mitigation of teacher wellbeing. In all these instances, there are multiple indicators and multiple causes of the negative effects on teacher wellbeing.

In the foregoing paragraphs, we highlighted the negative effects due to rapid changes in teaching and learning brought about by the COVID-19 pandemic. Firstly, COVID-19 had negative consequences for schools as organisations as they could no longer offer the usual support to teachers. Secondly, social wellbeing was affected as maintaining social connections and relationships became impossible due to lockdown. Social wellbeing is believed to be the key component of a person's overall health. Thirdly, work-life imbalance caused by increased workload contributed to emotional and psychological ill-health.

The type of leadership required to support teacher wellbeing:

The lesson we learnt from the data on teacher wellbeing is that the demands on leadership during a crisis include dealing with events of the crisis as they unfold, emotions, and consequences while also trying to stabilise the institution by looking and planning beyond the crisis.

First, school leaders should keep the team together, whether teachers are at school or home, during lockdown. Teachers are used to working in teams and collaborating with other

teachers, whether they are planning and strategising or deliberating on problems and challenges the school faces. As teams are essential, especially during the COVID-19 crisis, school leaders must create a platform for teams to flourish. Teamwork during a crisis is vital to strengthen relationships. Focused attention on teamwork is required for teachers to maintain resilience and sustain coordinated performance, which, in turn, can alleviate the stress caused by a heavy workload and work-life imbalance. These teams can be used for multiple purposes, including ensuring continuity of teaching, support for teachers to manage workload, and social support. Team communication could mitigate social isolation. As stress levels are high for all in a crisis, the leadership responsibility of these teams can be distributed. The school leader cannot work alone because a top-down hierarchical approach is unlikely to be effective in a volatile, uncertain, and complex environment created by COVID-19. Moreover, school leaders should also look after their own wellbeing. Thus, distributing leadership responsibilities is more effective than other leadership approaches in times of crisis. School leaders should be willing to delegate authority, capitalise on expertise within the school, and create infrastructure so as to employ the leadership of a number of teachers. The current situation is characterised by issues that affect teachers emotionally; therefore, school leaders should lead with compassion and be supportive to teachers. Dealing with teachers who are overburdened with new responsibilities of managing their learners and their own children's work requires a sense of empathy and caring. Such situations kindle feelings of helplessness. Continuity of teaching and learning depends on how teachers are supported by prioritising their mental health, nurturing their combined self-confidence, and understanding their workload. Times of crisis call for tough decisions; however, compassion can be a valuable tool for mitigating anxiety and ensuring that the team stays on track. All strategies and actions to teach during and after lockdown will fall short if not accompanied by empathy. Compassionate leadership is important for alleviating organisational stress. This could mean that the school leader should be in contact with each member of the staff (during lockdown), engage in active listening without judging in order to understand what they are experiencing and assist them in creating pathways to a healthy wellbeing. For teachers to carry out their duties and face the pressures caused by the COVID-19 crisis, they need emotional support from their leaders.

Conclusion:

The literature review on teacher wellbeing provided an opportunity to understand leadership styles that are needed to support their wellbeing. One of the lessons that can be learnt from the experiences of COVID-19 in 2020 is that fostering belonging and inclusion to

unify the school as an organisation is important. Devising means of keeping teachers together, even during lockdown, to assist in navigating times of crisis becomes crucial. Social isolation demands an establishment of a collaborative culture in order to keep sustain teaching and learning activities. Principals mobilise others to lead through collective engagement leading to joint practice. Distributive leadership becomes key in ensuring effectiveness of remote leadership. The distributive leadership in this paper is linked to compassionate leadership. It is deemed necessary to tune into and understanding teachers' emotional makeup and needs, as this is fundamental in supporting personal transitions through well-functioning relationships.

The education space in the last two years in India is marked by two distinct trends: greater centralisation in classroom methods and learning through digitisation, and neglection of the inextricable link between equity and quality of education in attempts to bridge learning losses.

To make up for the losses incurred during the pandemic, governments at both the central and state levels drew up plans to improve foundational learning through bridge courses, remedial centres, new textbooks and work sheets, teacher trainings, and so on. Digitilisation cut across as the main feature through all these initiatives.

References :

Carver-Thomas, D. & Darling-Hammond, L. (2017): Teacher turnover: Why it matters and what we can do about it. Learning Policy Institute. https://learningpolicyinstitute.org/product/teacher-turnover-report (Accessed 03/07/20).

Dabrowski, A. (2020): Teacher Wellbeing During a Pandemic: Surviving or Thriving? *Social Education Research*, 2(1), 35-40.

Kaden, U. (2020): COVID-19 school closure-related changes to the professional life of a K–12 teacher. *Education Sciences*, 10(6), 165-178.

Kim, L., Oxley, L. & Asbury, K. (2021): "My brain is like a browser with 100 tabs open": A longitudinal study of teachers' mental health and wellbeing during the COVID-19 pandemic in 2020. https://psyarxiv.com/cjpdx/ (Accessed 21/01/21).

Martin, A. J., Nejad, H., Colmar, S. & Liem, G. A. D. (2012): Adaptability: Conceptual and empirical perspectives on responses to change, novelty and uncertainty. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 22(1), 58-81.

SACE (2020): Teachers' rights, status and ongoing support matters. https://www.sace.org.za/assets/documents/uploads/sace_49522-2020-05-01-SACE%20Response%20to%20the%20Minister's%20Address%20Final.pdf (Accessed 28/12/20).

Spilt, J. L., Koomen, H. M. & Thijs, J. T. (2011): Teacher wellbeing: The importance of teacher-student relationships. *Educational Psychology Review*, 23(4), 457-477.

From

Name of the School Teacher - Adlagatta Gangadhar, LFL HM,
Name of the School - MPPS TARAKA RAMA NAGAR T/M, JAGITYAL
District - Jagitial
Mobile Number - 9440444956
Email ID - adlagattagangadhar103@gmail.com

To

NCSL – NIEPA
Celebrating School Leadership, Research Paper
TOPIC:MATHEMATICAL MISSSION FOR SUPREME VISION

TRANSFORMING TEACHING LEARNING PROCESSES: DEVELOPING TEACHER AGENCY

*Seminar Presentation: AAA (Adlagatta Anguliya Abacus) Achievements of MPPS Ambedkarnagar,
Korutla*

Introduction:

MPPS Ambedkarnagar, Korutla, stands tall on the global stage, achieving unparalleled success in
Mathematical education, earning prestigious international recognition.

World Records in Mathematics:

WINNERS NEVER QUIT, QUITTERS NEVER WIN

The brilliance of this institution is exemplified by the remarkable achievements of its six students. Class 5 students etched their names in the history, by setting a world record by flawlessly reciting the 1-100.
mathematical tables in an astounding 771 seconds, securing a coveted place in the Wonder Book ofRecords, UK. It is a imamaculate successs of those students additionally, two Class 1 students exhibited exceptional prowess by solving 30 problems blindfolded within a minute, earning them a well-deserved spot in The Genius Book of Records, UK.

Gangadhar's Teaching Innovations:

At the heart of this success is the visionary Mr. Adlagatta Gangadhar, an esteemed Abacus teacher.
His innovative teaching methods have not only earned recognition but have become a beacon of creative excellence in Mathematics education.
Mr.Gangadhar's journey began with a decade-long passion for creative teaching, initially experimenting on his siblings, which has now evolved into a revolutionary approach to learning.

Lightning Speed Blindfolded Calculation:

The pinnacle of Mr. Gangadhar's teaching prowess was witnessed when two students demonstrated
extraordinary speed and accuracy, solving 30 problems blindfolded. This showcased not only the
depth of their understanding but also the effectiveness of the teaching methodologies employed.
⚡

Academic Year 2022-23:

The academic year 2022-23 marked a series of triumphs, starting with a remarkable success in new student enrollment. Within just four months, 62% of the 13 newly enrolled students mastered 0-100 numbers using only their fingers, eliminating the need for slates or pencils.

Joyful learning with Finger Based –Maths fear to Maths joy :

A breakthrough in the learning process was the introduction of the Finger-Based Learning Method,where the right hand counted 0-9, and the left hand represented multiples of 10. This not only madelearning joyful but also fostered motor skills, effectively drives away the fear of learning in Class 1students.

Learning Outcomes:

The outcomes were nothing short of extraordinary. Students effortlessly learned, identified, read, and wrote 0-100 numbers, showcasing a mastery of additions (up to two digits) and subtraction (up to onedigit). These accomplishments laid a robust foundation for developing mathematical capabilities and nurturing a genuine interest in Mathematics**(+ -).** ➕➖

Flabergausted activity:

The commitment of MPPS Ambedkarnagar, Korutla, extended beyond its walls through variousoutreach programs. Mr. Gangadhar conducted Abacus Workshops for neighboring schools, aidingstudents in effortlessly mastering Mathematics. His expertise was generously shared with students
from ZPHS Narsingapur and TRSCHOOL&COLLEGE PEDDAPUR 520, emphasizing a commitment toeducational outreach.

Cognitive Skill Development Program:

Classes at MPPS Ambedkarnagar, Korutla, focused on more than just Mathematics. A comprehensive Cognitive Skill Development Program honed students' abilities in

LISTENING SKILLS
CONCENTRATION SKILLS
GRASPING SKILLS
MEMORY DEVELOPMENT
CREATIVITY

World's Best Abacus Teacher:

Mr. Gangadhar's contributions were duly recognized, as he achieved the title of Gangadhar Grand Master Trainer in Abacus. His commitment extended beyond regular hours, benefitting students
during leisure hours and holidays.

Conclusion:

The success of MPPS Ambedkarnagar, Korutla, lies in the strong foundation it has laid for future academic achievements. Emphasizing a joyful and creative approach to learning, the institution stands as a beacon of educational excellence.

Call to Action:

This success story is not meant to be contained within the walls of MPPS Ambedkarnagar. It serves as an inspiration and a call to action for other schools to adopt innovative teaching methods.
Furthermore, the educational community is invited to leverage Mr. Gangadhar's expertise for
enhanced learning outcomes, fostering a collaborative approach to education.

Game Way Approach to Learning Practice:

In addition to the academic achievements, MPPS Ambedkarnagar, Korutla, emphasizes a dynamic and engaging learning approach, integrating games for effective practice. In conclusion, the achievements of MPPS Ambedkarnagar, Korutla, stand as a testament to the transformative power of innovative teaching methods, dedicated educators, and a commitment to fostering a love for learning. The journey towards educational excellence continues, with an open invitation for others to join in creating a brighter future through creative and effective transacting process in the class room.

Educational Philosophy:

The commitment to shaping the educational landscape at MPPS Ambedkarnagar, Korutla, is rooted in a visionary philosophy. This philosophy places a premium on innovative teaching methods and endeavors to instill a profound appreciation for learning. Guided by global best practices, the school's leadership embarked on a transformative journey to revolutionize mathematics education by seamlessly integrating traditional concepts with imaginative approaches.

Efforts in Student Training:

1. *Innovative Teaching Methods:* Spearheaded by the dedicated Mr. Adlagatta Gangadhar, theschool introduced creative teaching methods designed to make mathematics not only comprehensible but also enjoyable. Techniques like blindfolded calculations and finger-based learning injected a dynamic and engaging dimension into the learning experience.

2. *Specialized Workshops:* Recognizing the importance of extending knowledge beyond the school's confines, Mr. Gangadhar conducted specialized Abacus workshops, not only within the school but also for neighboring institutions. These workshops aimed to simplify mathematical concepts, fosteringaccessibility through hands-on and interactive sessions.

3. *Cognitive Skill Development:*

Acknowledging the significance of cognitive skills, a dedicated program was initiated to enhance students' listening abilities, concentration, grasping power,memory development, and creativity. This holistic approach aspired to nurture well-roundedindividuals, transcending the boundaries of traditional education.

4. *Continuous Practice with a Game Way Approach:*

Encouraging students to embrace continuouspractice, the school adopted the "Game Way Approach to Learning Practice." This strategy seamlessly integrated games into the learning process, ensuring that students not only reinforced their mathematical skills but also found joy in the journey of learning.

Performance in Higher Studies:

The impactful training efforts at MPPS Ambedkarnagar, Korutla, have borne fruit in higher studies,with notable contributions from distinguished alumni. Personalizing the impact, consider the exemplary performance of my son and daughter:

1. *Advanced Mathematics Proficiency:*

Graduates, exemplified by individuals such as Adlagatta Shiva Shashank (B.TECH, MS Technology) and Dr. Adlagatta Srilaxmi (MBBS), have showcased advanced proficiency in mathematics during their higher education pursuits. The robust foundation laid in the early years has aptly positioned them for tackling complex mathematical challenges. They have become paramounts in the fields of mathematical by mathematical wizard by Gangadhar.

2. *Holistic Skill Development:* Beyond mathematical skills, the cognitive skill development program has significantly contributed to the overall academic success of students. Alumni have demonstrated improved problem-solving abilities, honed critical thinking, and employed effective learning strategies, showcasing the enduring impact of the innovative training methods.

3. *Global Recognition:*

The achievements of alumni, garnering global recognition for their contributions, stand as a testament to the enduring impact of the innovative training methods implemented during their time at MPPS Ambedkarnagar, Korutla. They showed mathematical influence local to global.

Personal Satisfaction as a Responsible Teacher:

The heartening acknowledgment from colleagues and the success stories of my own children, Adlagatta Shiva Shashank and Dr. Adlagatta Srilaxmi, pursuing and excelling in their respective fields, bring immense joy and fulfillment. This underscores the transformative power of passion in teaching, leaving an indelible mark not only on students but also on one's own family. They showed indelible impressions on mathematics lovers.

Inspiring Narratives and Gifts of Encouragement:

The journey at MPPS Ambedkarnagar, Korutla, is not just about academic success; it's about fostering resilient, emotionally intelligent individuals. In the spirit of encouragement, inspiring narratives of triumph and perseverance are shared, showcasing the success stories of students who overcame challenges to become beacons of success. Alongside these narratives, symbolic gifts are presented as tokens of recognition, reinforcing the message that every journey is unique, valuable, and worthy of celebration. In summary, the fusion of innovative teaching methodologies, specialized workshops, and a commitment to continuous practice has not only positioned students for success in higher studies but has also nurtured a holistic skill set, leaving an enduring impact on their educational journey and beyond. As a dedicated teacher, this success stands as a source of immense pride and personal satisfaction. The tempo of service wil be rendered forever till my goal is reached.

By.
Adlagatta Gangadhar,
LFL HM,
MPPS TARAKA RAMA NAGAR T/M,
JAGITIAL. Dt. Jagitial,
Telangana State.
Mobile: 9440444956

Strategies to Track and Assess the Students Participation and Performance during Formative Assessment Cycles in Telangana - Vinayadhar Raju Prathikantam

Abstract: In Telangana state there are four formative cycles every year at the secondary level which are assigned 20 percent weight in the overall grade. It includes four components: Read and Reflect, Written Works, Projects and Slip Test with 5% weight each. Most of the teachers are struggling to track and assess students' performance and participation during formative cycles due to various reasons such as lack of time, lack of understanding of formative tools and lack of formative assessment concepts. Even administrators are also concentrating much on quantitative data obtained through paper-pencil tests instead of qualitative data to assess students' performance during the course of study. Teachers are spending much time recording their marks and grades in different formats which are not at all useful and in no-way connected to students' performance on language use or helpful to support students' language development. . But some teachers are doing well by practising innovative strategies of assessment and are getting good results by maintaining students' portfolios and use of rubrics to assess their students' performance. This research aims to conduct surveys, personal interviews and opinion polls of different stakeholders such as policy makers and practitioners and collate their perceptions as a first step towards finding appropriate ways forward.

This research study therefore attempts to understand present practices of teachers during their formative assessment cycles and also elicits the best practices of effective teachers to address the problems of teachers and students during formative assessment. This paper thus documents effective practices so that policy makers, administrators and teachers will understand how to track and assess students' performance and participation.

During our research we address the following exploration questions:

What are the present practices of teachers during their formative assessment cycles?
1.What are the challenges of teachers while assessing students' progress and participation?
2.How to address the problems of teachers and students during formative assessment cycles?
3.What are some of the best practices of teachers during formative assessment cycles?
4.How to incorporate best assessment practices like self-assessment, peer assessment, use of rubrics, maintaining portfolios and constructive feedback techniques in formative assessment cycles?

I Introduction and Background of study:

I am employed in a government secondary school in Telangana, where the majority of institutions are situated in rural India. The students attending these schools are typically first-generation learners from economically disadvantaged backgrounds. In most of these schools, the medium of instruction is in the regional language, Telugu. However, there has been a recent government decision to establish English medium schools. As a consequence, teachers initially appointed for Telugu medium instruction are now compelled to teach in English medium sections as well.

In the past decade, the Telangana government introduced Continuous and Comprehensive Evaluation (CCE). This initiative included the implementation of formative assessments to gauge the students' learning progress. Unfortunately, many teachers struggled to comprehend the concept of formative assessment and its role in enhancing student learning. This lack of understanding has resulted in confusion among educators.

My research aims to address the gaps that teachers encounter during the four formative assessment cycles, Though it is mainly focused on language assessment but most of my findings are applicable to non language subjects also. Additionally, it seeks to identify and share best practices employed by teachers to benefit the broader community.

II. Literature Review:

Formative assessment plays a pivotal role in shaping the educational landscape, providing educators with insights into students' progress and areas of improvement. In Telangana, the implementation of four formative assessment cycles each year at the secondary level reflects a commitment to holistic evaluation. This literature review explores existing knowledge on formative assessment practices, challenges faced by teachers, and effective strategies employed globally.

1. Formative Assessment Practices:
Formative assessment is an integral part of the education system, facilitating continuous monitoring of students' learning. Scholars like Black and Wiliam (1998) argue that well-designed formative assessments can significantly enhance student achievement. In the context of Telangana, it is imperative to understand the current practices employed by teachers during formative assessment cycles. Research by Sadler (1989) emphasises the importance of ongoing assessment for both teachers and learners, promoting a dynamic and responsive teaching environment.

2. Challenges Faced by Teachers:
Teachers in Telangana encounter various challenges while assessing student progress and participation during formative cycles. Lack of time, inadequate understanding of formative tools, and conceptual gaps in formative assessment hinder effective implementation. Studies by Heritage (2010) and Hattie and Timperley (2007) highlight the significance of addressing these challenges to ensure meaningful assessment practices. Additionally, the emphasis on quantitative data through traditional tests may not capture the qualitative aspects of student performance.

3. Addressing Problems of Teachers and Students:
To address the identified challenges, it is crucial to explore strategies that support both teachers and students during formative assessment cycles. The work of Brookhart (2013) emphasises the need for professional development to enhance teachers' formative assessment practices. Moreover, involving stakeholders such as policy makers and practitioners in the decision-making process can lead to more effective solutions.

4. Best Practices of Teachers:

Effective teachers often employ innovative strategies to navigate the complexities of formative assessment. Incorporating self-assessment, peer assessment, rubrics, maintaining portfolios, and constructive feedback techniques align with contemporary educational research (Andrade, 2010; Nicol & Macfarlane-Dick, 2006). These practices not only offer a holistic view of students' abilities but also promote a student-centric approach to learning.

5. Integrating Best Assessment Practices:
The integration of best assessment practices requires a comprehensive understanding of their applicability within the local context. Studies by Black and Harrison (2018) emphasise the importance of aligning assessment practices with learning objectives. In Telangana, this may involve tailored training programs for teachers and the development of supportive resources.

In conclusion, this literature review establishes the groundwork for understanding formative assessment practices, challenges, and effective strategies. The research in Telangana should consider this existing knowledge to frame appropriate interventions that address the unique context of the region, ultimately fostering a more effective and student-centred formative assessment system.

III. Research Methodology: This study will involve the collection of both qualitative and quantitative data through straightforward online surveys and informal discussions with stakeholders such as teachers, students, and administrators. The questionnaires utilized will seek insights into stakeholders' expectations regarding formative assessment, current practices, and recommendations for improvement.

IV. Data collection and Analysis:

A.Teachers' Responses Analysis:

1.Difference between Unit Test and Formative Assessment

Aspect	Unit Test	Formative Assessment
Purpose	Measures what students have learned at the end of a unit	Ongoing evaluation during the Teaching-Learning Process (TLP)
Feedback	Feedback is often absent	Continuous feedback is provided, aiding in understanding strengths and weaknesses
Focus	Emphasis on completing syllabus and conducting tests	Focus on student learning and understanding
Teachers' Role	Predominantly active role of the teacher	Teacher acts as a facilitator, creating a conducive learning environment
Opportunities for Improvement	Limited emphasis on improvement	Provides opportunities for teachers to modify instruction based on performance evidence
Evidence Collection	Performance evidence collected at the end of a unit	Ongoing collection of evidence during the TLP
Students Involvement in Feedback	Limited engagement with teacher comments	Students actively discuss and learn from teachers' comments
Comments Approach	Often judgmental comments on performance	Constructive comments aimed at improvement
Collaborative Learning	Limited collaborative learning opportunities	Encourages students to discuss and enhance understanding through feedback discussions

2.Components of Formative Assessment Tools and their Effectiveness

The teachers find various components of Formative Assessment to be highly beneficial in improving students' language performance. **"Read and Reflect"** is praised for its ability to help children express themselves effectively. **"Written Works"** is acknowledged for its role in enhancing writing skills, despite the presence of mistakes, as it provides valuable learning experiences. **"Project Works"** is seen as a valuable tool for facilitating learning, and "Group Presentation" is recognized for fostering leadership qualities among students.

The utilisation of online resources, such as Googling, is viewed as an effective means for students to explore new aspects of language independently. Formative tools are commended for creating a space for children to actively discuss language items, involving them fully in the learning process. Importantly, these tools are seen as allowing children to make mistakes and learn from them, fostering a positive learning environment.

The **Slip Test i**s acknowledged for its role in helping students express what they have learned during formative cycles. Overall, the formative assessment tools are considered instrumental in improving students' language competency, both orally and in written form. They are viewed as not only providing valuable learning experiences but also promoting autonomy among learners by offering opportunities to explore language elements on their own.

3. Teachers Innovations during formative cycles

Yes, during formative cycles, teachers have experimented with various innovative approaches to enrich the learning experience for students. One novel practice teachers introduced was incorporating a review of news articles or newspapers as part of the formative assessment. This allowed students to engage with real-world language usage and current events, enhancing their comprehension and analytical skills.

Furthermore, teachers introduced the use of video stories with subtitles during the "Read and Reflect" component. This multimedia approach not only made the learning process more dynamic but also catered to different learning styles, promoting better understanding and expression.

In addition, teachers incorporated crossword puzzles and anagrams to make the formative assessment more interactive and engaging. This approach not only tested language comprehension but also added an element of fun to the learning process.

To enhance authenticity in language learning, teachers integrated the use of authentic materials, such as articles, advertisements, or excerpts from literature. This approach exposed students to genuine language usage, contributing to a deeper understanding and application of language skills in real-life contexts.

Lastly, teachers experimented with situational teaching during formative cycles. By presenting language in context-specific situations, students were better able to apply their language skills in practical scenarios, fostering a more comprehensive understanding of the language.

Overall, these innovative practices were aimed at making formative assessment cycles more dynamic, engaging, and effective in enhancing students' language performance.

4. Challenges of Formative cycles

1. Paying Individual Attention: Teachers find it challenging to provide individual attention to each student, given the varied needs and learning styles within the classroom.

2. Receiving Responses from Everyone: Ensuring active participation and obtaining responses from all students poses a difficulty, potentially impacting the effectiveness of formative assessment.

3. Absenteeism:Teachers struggle with absenteeism, as it hinders the collection of comprehensive data and disrupts the continuity of formative assessment.

4. Overemphasis on Evidence: Some teachers express concern about a tendency to prioritise collecting evidence over fulfilling the actual purposes of formative assessment, leading to deviation from the intended focus.

5. Task Burden:The simultaneous assignment of tasks by all subject teachers creates a burden on students, making it challenging for them to manage and complete the given assignments.

6. Dependence on Written Work:The predominant collection of evidence in the form of written work is seen as a limitation, as it may not capture the full spectrum of students' abilities and understanding.

7. Variable Student Engagement:While active students benefit from the formative cycles, there is a challenge posed by some students who simply copy from others, compromising the authenticity of their work.

8. Irregularity:Inconsistent attendance and irregularity among students hinder the effectiveness of formative assessment, impacting the quality of data collected.

9. Project Work Challenges:Teachers note that some students struggle to independently gather information for project works, indicating a potential gap in research and information-seeking skills.

10. Lack of Resources: Challenges such as a lack of library facilities and difficulties in providing required materials impede the seamless implementation of formative cycles.

11. Copying: Students who are active in the classroom will copy from their friends notebooks.

These challenges highlight the complex nature of formative assessment and emphasise the need for addressing various factors to ensure its effectiveness in supporting students' learning and development.

B.Students’ Responses Analysis:

1.Challenges to Students:

Students find different aspects of formative assessment cycles challenging, and their responses indicate the following difficulties:

1. Read and Reflect and Slip Test:The most difficult part for students seems to be the Read and Reflect and Slip Test components, although the specific challenges or questions are not provided. It implies that these activities may pose difficulties in comprehension, expression, or test-taking.

2. Project Work:Translation and sentence constructions in projects emerge as challenging aspects. This suggests that students may struggle with language-related tasks, possibly due to language barriers or complexities in expressing ideas.

3. Written Work:A significant challenge is noted in the realm of written work, where only a small fraction of students (5 out of 30) are writing independently, while the majority resort to copying. This indicates issues with originality and may reflect a need for support in generating individual content.

4. Task Burden: Students express concern about the burden created by teachers assigning tasks during the last week of formative cycles. This overload may hinder students' ability to manage and complete assignments effectively.

To manage these challenges, students may need additional guidance, resources, or support tailored to their specific difficulties. Addressing language barriers, providing clearer instructions, and fostering an environment that encourages independent work could contribute to a more effective and fair formative assessment process.

C. Administrators and SCERT People:

1.Administrators or SCERT expectations-Shift from Unit Test to Formative Assessment

SCERT individuals in Telangana have articulated their expectations regarding the transformation of unit tests into formative assessments:

1.Integration into Learning:Expectations include assessment becoming an integral part of the learning process, occurring during the Teaching-Learning Process (TLP) and being continuous. The goal is for students to learn during assessments.

2. Avoiding Memorization:Formative assessment is seen as a departure from the one-day match scenario of unit tests, which tends to promote memorization. The belief is that formative cycles, with the use of assessment tools, provide a more comprehensive evaluation of students' performance.

3. Stress-Free Learning:The aim is to alleviate the stress associated with examinations, creating an assessment system that supports further learning rather than inducing anxiety.

4. Real-World Application: Formative assessment is expected to address the application of language in real-life situations, encouraging a holistic approach to language teaching.

5. Tailored Teaching:Teachers are expected to tailor their classroom transactions based on formative assessment insights. This includes understanding students' strengths and weaknesses and implementing a more personalised and effective teaching approach.

6. Performance and Fearlessness:The hope is that students will perform well and approach assessments fearlessly, fostering a positive learning environment.

7. Feedback and Re-teaching:Formative assessment is anticipated to provide valuable feedback for teachers, allowing for re-teaching and adjustments in instruction based on the identified strengths and weaknesses of students.

8. Lack of Tracking System: There is a recognition of the need for a tracking system to monitor and evaluate the work of teachers, indicating a desire for accountability and improvement in the education system.

In summary, the expectations of SCERT individuals in Telangana emphasise the shift towards a more student-centric, continuous, and holistic formative assessment approach, aiming to enhance the learning experience and outcomes in the state's educational system.

2.Administrators' or SCERT people Observations and Suggestions to Improve:

1. Adoption Varies: Some teachers have embraced formative assessment methods effectively, understanding their benefits. However, a portion of educators still adheres to traditional approaches, indicating a variation in adoption levels among teaching professionals.

2. Positive Impact:Formative assessment is acknowledged for its significant contribution to both learners and teachers. It is seen as a helpful tool in enhancing the learning experience for students and providing valuable insights for teachers to tailor their instructional strategies.

3. Change, but Not as Expected: While there has been a noticeable change in teaching practices, it falls short of the expected transformation. This suggests that the implementation of formative assessment has brought about some improvements but has not fully realised the anticipated level of change.

4. Persistence of Rote Learning: Despite the introduction of formative assessment, a considerable number of teachers still rely on rote learning and memorization techniques. This indicates a challenge in shifting away from traditional methods of teaching and evaluation.

5. Deviation from TLP Process:The Teaching-Learning Process (TLP) is not consistently adhered to as suggested. Some teachers may not be fully aligning their teaching practices with the intended TLP process, highlighting potential gaps in implementation.

6. Need for Mentoring:The observations underscore the necessity for a mentoring-type monitoring system. This implies that a more supportive and guiding approach may be beneficial to ensure that teachers effectively integrate formative assessment practices into their classrooms.

5.Suggestions to change teachers attitude and belief system

1. Openness to Change:Teachers are encouraged to be more open and receptive to new ideas, fostering an environment where they can embrace innovative approaches.

2. Experimentation in Classrooms: Teachers should conduct more experiments in their classrooms, exploring diverse teaching methods and assessing their effectiveness in enhancing student learning through formative assessment.

3. Self-Assessment:Teachers are advised to assess themselves, reflecting on their teaching practices and identifying areas for improvement in the implementation of formative assessment.

4. Comparison with the Old System:It is suggested that teachers compare the new system of formative assessment with the old system, facilitating a better understanding of the benefits and areas that need improvement.

5. Enhanced Awareness:Recognizing a lack of awareness among teachers, there is a suggestion for educators to enhance their knowledge by reading teachers' modules and staying informed about the latest educational practices.

6. Readiness for Change:While formative assessment is perceived as easier than traditional methods, teachers are encouraged to be ready to embrace this change in their teaching methodologies.

7. Shift in Focus for Students and Parents: Students and parents are urged to shift their focus from merely chasing marks to applying what has been learned in the classroom, emphasising the practical application of knowledge.

8. Focus on process rather than a product: Teachers,parents and administrators should shift their focus from product to process of learning.

9. Engaging Instructions: Teachers instructions must be clear to focus on learning steps/process instead general instructions like do the project.

V. Overall Observations and Suggestions to Improve Formative Assessment Tools

Components	**Observations**	**Suggestions**
Read and Reflect	Integral part of the classroom process. - Aims to make learners independent and autonomous readers. - Reflections can be oral or written to enhance reading, writing, and speaking skills. - Expectation for students to read beyond the textbook and comprehend texts independently. - Targeted	Encourage at least one oral presentation per formative cycle if time is limited. - Teachers need to provide diverse reading material suited to students' levels. - Promote interactive teaching by scaffolding. - Encourage students to explore various resources and be courageous in expressing their thoughts.

	reading includes unseen passages to assess understanding. - Reflections can take various forms such as posters or newspaper articles. - Current practice is more of a one-time activity, not integrated with classroom teaching. - Oral presentations are limited due to time constraints. - Theoretically sound but faces challenges in practical implementation. - Task completion sometimes becomes more mechanical, lacking real comprehension.	
Written works	- Students should go beyond the text, developing discourses like letter writing and conversations. - Emphasis on continuous, process-oriented writing aligned with classroom teaching. - Shift from product-oriented to process-oriented writing. - Errors are considered stepping stones for learning; students compare with the teacher's version and rectify mistakes. - Peer correction is encouraged, and written works should reflect efforts and progress. - Some teachers still focus on error-free notebooks, and copying is observed.	- Teachers should provide more freedom and space for students to express themselves. - Emphasise that expression and efforts are more important than the end product. - Recognize that the process of reaching a goal is more important than the goal itself. - Highlight the importance of originality over copied work. - Shift focus from classwork to fair notes.
Projects	- Projects aim to encourage exploring skills, finding information, and presenting. - Teachers have the freedom to choose projects. - Social interaction with people around is encouraged. - Observations note instances of copy-pasting, taking pictures and pasting. - Some	- Encourage teachers to choose projects beyond the prescribed text. - Emphasise easy, accessible, and doable projects. - Focus on the "what, why, and how" of projects. - Administrators should mentor and support teachers in project implementation.

	teachers excel while others focus more on syllabus than learning outcomes. - The process is sometimes missing in project implementation.	
Slip Test	- Similar to a pen-and-paper test to showcase what students have learned. - Acts as a miniature summative test. - Observations highlight that slip tests are conducted non-anonymously. - Initial suggestions for 20-mark tests at different intervals are not consistently implemented. - Teachers perform relatively well in comparison to other components. - Time constraint is a significant challenge.	- Emphasise the use of slip tests to understand students' ability to use language, not just test rote memory. - Advocate for anonymous slip tests. - Consider implementing 20-mark tests at different intervals
Evidences	Evidence is in written and oral forms, but reliance on written forms is predominant. - Oral presentations have specific indicators for assessment. - Evidences serve to showcase efforts to stakeholders but sometimes are used merely to display results. - Administrators often focus on products rather than the process. - Teachers may not collect recorded evidence, and administrators may not demand it. - Ultimately, the emphasis tends to be on marks and grades. - Oral discourses are neglected in assessments.	Encourage a balance between written and oral forms of evidence. - Highlight the importance of oral presentations with specific assessment indicators. - Shift the focus from showcasing to understanding the learning process. - Encourage administrators to value the process over the end product. - Promote the use of recorded evidence. - Emphasise the importance of assessing oral discourses and bridging the gap between teacher and administrator expectations.

VI. Future Plans and Recommendations:

Read and Reflection:

Teachers employ various innovative practices to enhance the Read and Reflection component of formative assessment. Students are exposed to a diverse range of materials, including stories, picture stories, and animated stories with subtitles. To further enrich their comprehension, teachers incorporate newspaper reflections and explore higher or class lessons from other subjects. The use of authentic materials is emphasised, providing real-world context for lower classes. Graphic organisers, such as preparing comparison charts of characters in a story, and the implementation of tools like the Question Meter contribute to a more engaging and insightful learning experience.

Written Works:

In the domain of Written Works, teachers focus on extracting discourses from textbook lessons, fostering an understanding that goes beyond rote memorization. Authentic materials, such as newspapers, are integrated to provide a real-world context for students. Teachers encourage the development of student portfolios, including journals or magazines, reflecting a personalised and continuous learning journey. Reflective diaries, whether online or offline, further promote self-expression and metacognition through avenues like kids' blogs.

Project Work:

Teachers engage students in meaningful Project Work that transcends conventional boundaries. This involves activities such as interviewing local celebrities or leaders, conducting surveys on the effectiveness of homework linked with textual lessons, and contextualised grammar teaching. Peer teaching and connecting classrooms contribute to collaborative learning experiences. Projects addressing environmental issues, such as creating a kitchen garden, or focusing on problem-solving skills, like organising a school backpack, bring real-world relevance to the curriculum. Students may also engage in documentary preparation, exploring topics like the evolution of hairstyles and dressing styles. Additionally, projects like crafting e-commerce mobile descriptions and involvement in the preparation of question papers enhance students' critical thinking and creativity.

Slip Test:

In the Slip Test component, teachers introduce innovative approaches to assess students' understanding. This includes open-book tests, immediate input tests, and time-lapsed tests, each providing a unique perspective on students' knowledge retention and application. Framing questions instead of writing answers allows for a more dynamic assessment. Furthermore, the end products and outcomes are diversified through the use of e-portfolios, recordings of student presentations, reflective journals, blog posts, infographics, posters, role plays, and skits.

Assessment:

To ensure a comprehensive and well-rounded assessment, teachers incorporate various evaluation methods. Students actively participate in the assessment process through self-assessment, where they reflect on their own progress and learning. Peer assessment encourages collaborative learning and provides students with valuable insights from their peers. Teacher assessment, guided by well-defined rubrics, ensures a thorough evaluation of students' performance. The integration of assessment tools, such as checklists, enhances

students' understanding of the evaluation criteria and fosters a sense of responsibility for their own learning journey.

VII. Conclusion:

In conclusion, the implementation of effective formative assessment practices in the educational landscape plays a pivotal role in fostering a dynamic and enriching learning environment. Through the exploration of best practices in each component—Read and Reflection, Written Works, Project Work, Slip Test, and Assessment—teachers demonstrate a commitment to innovative and student-centred pedagogies.

In the realm of Read and Reflection, teachers employ diverse strategies, incorporating engaging materials and tools such as stories, animated content, and authentic materials. This not only enhances students' comprehension skills but also encourages independent and autonomous learning. The Written Works component is enriched through the extraction of discourses from textbooks, the integration of authentic materials, and the development of student portfolios, reflecting a shift towards process-oriented writing and a deeper understanding of content.

Project Work emerges as a transformative element, connecting students with real-world scenarios and promoting skills such as interviewing, surveying, and contextualised grammar teaching. The Slip Test component witnesses innovation through various testing approaches, ensuring a more dynamic and comprehensive evaluation of students' knowledge.

The assessment practices, encompassing self-assessment, peer assessment, and teacher assessment, demonstrate a holistic and inclusive approach to evaluating student performance. The use of diverse tools, from checklists to e-portfolios and recorded presentations, reflects a commitment to capturing the multifaceted nature of student learning.

In publishing this paper, the aim is to share these best practices with the wider educational community. By embracing these innovative approaches to formative assessment, educators can contribute to a more meaningful and student-centric educational experience. This paper serves as a testament to the dedication of teachers in evolving their instructional practices to meet the diverse needs of learners, ultimately enhancing the quality and effectiveness of education in our schools.

References:

1. Formative Assessment Practices:

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Inside the black box: Raising standards through classroom assessment. Phi Delta Kappan, 80(2), 139-148.

Sadler, D. R. (1989). Formative assessment and the design of instructional systems. Instructional Science, 18(2), 119-144.

2. Challenges Faced by Teachers:

- Heritage, M. (2010). Formative assessment: What do teachers need to know and do? Phi Delta Kappan, 92(1), 68-71.

- Hattie, J., & Timperley, H. (2007). The power of feedback. Review of Educational Research, 77(1), 81-112.

3. Addressing Problems of Teachers and Students:
- Brookhart, S. M. (2013). Informative assessment: When it's not about a grade. Educational Leadership, 70(1), 28-33.

4. Best Practices of Teachers:
Andrade, H. (2010). Students as the definitive source of formative assessment: Academic self-assessment and the self-regulation of learning. Teaching of Psychology, 37(4), 307-312.
Nicol, D., & Macfarlane‐Dick, D. (2006). Formative assessment and self‐regulated learning: A model and seven principles of good feedback practice. Studies in Higher Education, 31(2), 199-218.

5. Integrating Best Assessment Practices:
Black, P., & Harrison, C. (2018). Designing and evaluating assessment systems to improve educational quality. Oxford Review of Education, 44
(5), 621-636.

6.
Government of Telangana. CCE General Module (English Medium). Retrieved from https://scert.telangana.gov.in/PDF/publication/moduls/CCE%20General%20Module%20(English%20Medium).pdf

Presenter Details:

Vinayadhar Raju Prathikantam
S.A (English)
ZPHS Mudimanikyam
Chigurumamidi
Karimnagar,
Telangana-505001
Mobile number:9347847048
E-Mail Id: vinayadharraju@gmail.com

Appendix:

Teachers' Interview questions and the their responses:

1. What is formative assessment and How would you differentiate it with age old unit tests?
2. What are the different components of Formative Assessment? What do you think about them? Are they useful to improve your students Language performance? If so How? If not, why?
3. Have you ever tried anything new during Formative cycles? If so, describe briefly? If not, why?
4. What are the challenges you face during formative cycles?
5. How would you take up a project in your classroom? Give one example
6. How do you take up Read and Reflection activity in your classroom? Give one example

7. How do you take up Projects in your class? (Project process)
8. What are the things you will do under the written works?
9. How would you conduct a slip test?
   What are its components?
10. How would you connect your classroom practices with formative assessment components? Give one or two concrete examples.
11. Anything you want to share from your experience.
12. How would you collect evidence of learning?

Students' Questionnaires:

1. What is the most difficult part of Formative assessment cycles? Why? How do you manage?
2. What kind of projects do you like? Why? If possible give one example
3. What are the activities you have done under the read and reflect component? How did you feel? What benefit do you get from it?
4. Have you ever written an open book test? If so How do you differentiate it with regular slip text?
5. What are the things you will do under written works? Is there any connection with your regular classroom activities? If so, how?

Administers' Questionnaires or SCERT People

1. What are your expectations after changing the unit test into a formative test?
2. What do you really expect from teachers after shifting from unit tests to formative assessment? What is your observation? Any suggestions for improvement.
3. What is the purpose of introducing each component in Formative cycles?
    a. Read and Reflect
    b. Written works
    c. Projects
    d. Slip-Test
4. Any future plans to make it successful
5. Any plans to Linking with classroom teaching.
6. Do you suggest any changes in the School Time-table?
7. Rate Success of formative assessment on scale of 1 to 10.

CASE STUDY

1. School Name, Location and Complete Address, Phone Number, Mail ID

Eklavya Model Residential School, Khumulwng, Jirania, West Tripura

P.O – Birendranagar, P.S – Radhapur, Pin-799045

Phone No; 9862970424 or 9436488620

emrs.khum@gmail.com

2. A brief profile of the School which includes total student and teacher strength, classrooms, administrative staff, infrastructure

The EMR School, Khumulwng was established on 19th July,2002 under Article 275(I) initiated by the Ministry of Tribal Affairs, Govt. of India for the upliftment of Tribal population of the state and Nation, as well.

The School started with 60 nos. of student and 06 nos. teacher in a single building and now, it is a full pledged completely residential school and has been familiar as a brand school of Tribal education in the state for its multi specialties in Academic and Non-Academic fields.

At present, this school is having 429 nos. of student from Grade VI to XII (Co-Educational with Science and Arts Stream in Senior Secondary Level) and maintained expected student teacher ratio.

The number of Teachers is 26 and Non-Teaching staff is 18 (Administration and Multi Tasking)

The school is having one School Building with all desired infrastructure like Physics, Chemistry, Biology, Maths, Computer, Geography, Apparel Lab, Activity Room, Yoga Room, NSS Room, and required number of Class Rooms and other Administrative Rooms. Separate Hostels for Boys and Girls, staff quarter, Indoor Sports Hall, furnished play ground, Basket Ball Court etc. are the key ingredients of this school which has made this a well equipped school of the state.

3. The present scenario; Key Strengths and Weaknesses of the School (Strength Weakness Opportunity Threat Analysis).

Key Strengths- This school has been achieved 100% result in Board (STD X and XII) Exams almost every year. Grabbing the students from first generation learners, a good number of tribal students of this school have been placed in good profession like Doctors, Engineers, Bank officers etc. One student of this school is pursuing Ph.D in Civil Engineering at IIT, Delhi.

STUDENTS IN SKILL LAB

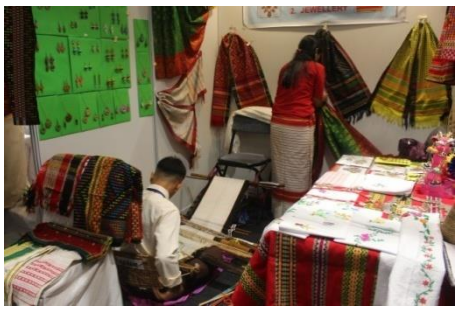
Skill Lab of Trade (Apparel) has been established in this school with the Joint Initiative of CBSE and World Bank. Skill Lab is running smoothly and by this time, our students have been expert in Textile and Paper Jewelry making.

Our students make Traditional Dresses like Rignai, Risha etc. in our Skill Lab which are very popular in Tripura. They also do make Jewelry items from paper, thread, plastic which are also very attractive and have high demand in local market.

We do participate in various local Expo's and Mela's and have achieved a great acceptance. We have raised a fund in the school out of profit gained from the product of Skill Lab.

Skill/Vocational Education of this school is an additional feather and our students participated in 1st National Level CBSE Skill Expo held at Delhi in September, 2023 and invited attraction of CBSE and Skill India Officials. Various Entrepreneurs expressed their interest to take our products for commercial venture.

PARTICIPATION IN CBSE SKILL EXPO

Tribal are born with vocational traits and they have intensive interest and profound knowledge about their own traditional attire. From the years to years back, tribal make dresses reflecting their culture and tradition. Government has paid special care to honor the

culture of the tribal and the team teachers of this skill lab guide and teach our student to weave, design, Painting of traditional attire and thus EMRS, Khumulwng has been helping to honour and preserve the rich heritage and tribal culture of the Nation.

STUDY TOUR AT SINGAPORE

CBSE also nominated me as a delegate to visit SINGAPORE to explore the Skill/Vocational Education System of Singapore and learn from the best practices of their institutions.

We have started our classes from standard VI to X through integrated Experimental Learning Pedagogy.

'Experiential Learning Pedagogy' in the light of NEP 2020 brings an enormous change in the Teaching Learning process in EMRS, Khumulwng, Jirania, West Tripura. Students are in the stress free environment doing their activities and learning by their own with the help of teacher's guidance.

Student's reflection on the topic taught is positive and the journey of this positive motivation of the students had started from the time when the teachers started their trainings on 'Experiential Learning Pedagogy' conducted by the TISS, MGIS and NESTS.

At present, our students are in this position that, they can assess themselves, they can evaluate their team work and mostly the peer reflections of the students make the learning more effective.

Our students are aware of 'What to learn by doing', 'How to do' and 'why to do' and this awareness makes the student's attraction towards learning.

Our school is conducting regular classes on 'Experiential Learning Pedagogy' based and getting fruitful feedback from the students. The students from grade level 6th to 10th are joining on regular 'Experiential Learning Pedagogy' based classroom on 'Integrated lesson Plan' and 'Individual Subject's Lesson Plan' with their full enthusiasm.

The teachers team of this school have created a joyful learning Environment which enhances learning capabilities of the learners. Every Child is born with special potentialities and here we do take care to nurture and explore their talents. Emphasis is encouraged to create interest of learning among the tribal kids. We have adopted joyful ELP to saturate basic purpose of Education.

ELP IN CLASS ROOM

Students are staying away from their family and team of teachers make our learner to feel, the school is very supportive and students remain busy with various creative activities. Any success stories of the students are complimented and teachers always stay very friendly with the students for their holistic development.

Here student teacher ratio is 16: 1and teachers can reach to each and every student for all aspects and needs, as well.

Present days, our students are learning in a fear free with stress free environment, which is key point of success.

Weaknesses- Remote location, Tendency of Drugs addiction, Lack of Interest of Parents towards education.

Opportunities - The Tribal students can pay hard labour, if their faith and confidence could be gained. We have changed the complete scenario by counseling and motivating our learners and results have been reflected.

Skill based learning may be the alternative, as the tribal students are very skilled in hand work.

Threats- Orthodoxy in nature and Tendency of Drug addiction is the prime threads here.

4. The description of community - cultural pressures; values, attitudes, needs and expectations; skills, chief occupation.

The schools is located in the area of 100% Tribal population having various Tribes like Tripuri, Jamatia, Reang, Darlong, Kaipeng, Mog, Halam, Chakma etc and maximum are

illiterate and have no interest towards education. Whole area is mostly addicted with drugs and alcohol and they rarely go for medical treatment rather they like to have customary treatment. Local people are expert in hand work like Weaving, Paper Jewelry making etc. Maximum people are engaged in farming and small business here.

5. The problem situation – What and Why; the challenges and issues;

Since the inception of EMRS, Khumulwng located in TTAADC's Head Quarter having the different vulnerable Tribal Communities and dealing almost with the 1st generation learners is rather challenging. Insurgency Problems and locally prepared drugs (Wine) as customary norms of youth encircled with frequent addition created a major threat. Despite of language barriers educating the child in modern languages was a great challenge.

At once harmony/peace was rather important then education. Running residential school and living in the remotest areas rather challenging for life and livelihood which is now gradually transforming towards peace.

Keeping the children within the residential premises was a great challenge especially for education.

6. The change initiated, the Plan of Action, Strategy, Outcome,

Since the inception of the school on 19th July, 2002, I have been functioning as Principal In-Charge of the school with a few nos. of staff and student, as well.

- Change Initiated:-

To overcome challenge of drug (locally prepared wine from rice), we have taken a leap-forward by introducing a new club beside the other club activities. Anti addiction club is one such initiative to transform the students knowing its ill-effects and to disseminate the ideas among students. We have conducted short-skit, seminar and work shop for awareness activities among the learners. It is felt that, the Percentage of addiction has been reduced to 2% to 3%.

DRUG AWARENESS CAMPAIGN IN VILLAGE

Nothing can be changed overnight, though this action plan has been work out to remove a good percentage of student from this addiction. Our vigilance is still continuing to make 0% addiction creating various attempts beyond the knowledge of learners.

- At the 1st step, School has given importance on learning atmosphere and developing educational infrastructure.
- At the 2nd step, we have been initiated to build trust and confidence of learner's interest towards education.
- At the 3rd step, we have been initiated for overcoming the problems of water, electricity and other requisite materials like supply of vegetable, foods, firewood etc.
- At the 4th step, developed other infrastructure like play ground for sports of different items and other Co-Curricular activities.

- Plan of Action:- I thought that, only education can change everything in life so that, the following action have been initiated by me as-
  - Amicable learning atmosphere among students.
  - Importance on use of English rather than local colloquial languages so that, every inter and intra communication skills developed among the students.
- Strategy and outcomes:- The students from this Institution are pursuing Medical, Engineering and various Technical and Non-Technical courses throughout the country. Students also show outstanding performance equally in sports and cultural activities too.

7. Time taken to bring the change, the processes involved, the failures, the successes, most importantly; the learning

I believe in continuous and comprehensive efforts which may not be created a sudden change but in gradual progress.

Students are at the epi-centre of all processes related to educational progress. Learners Centric Activities with utilization of stress free education has given a rapid outcome in all spheres of school activities which termed the institution as prestigious one.

Despite of several failures have been accompanied in day to day phenomenon like the local issues, criticism etc. couldn't create any major encumbrances so far.

In the eyes of locality, the school is now stands at the back-bone of every success in the society. In comparison to all locally managed institutions, EMRS, Khumulwng has spread its branches in all sphere of development fostered by Ex – EMRS Students in various professions due to learner's friendly activities.

8. The role of school leadership, behavior modeling and example setting by the head of school and other factors relevant to the transformation, other key influential personalities/groups – their feelings/views (expressed in verbatim as quotes)

The role of Principal as a key leader of school like a ferryman in a boat. It is the behavior of a school head which would be the guidance in an exemplary manner. It is the Principal who make good academic, administrative, intra and inter disciplinary activities of the school. The stakeholders, locality, parents must be influenced by this Pedagogical Leadership in all spheres of school activities so that, every problems can be solved in a simplest manner. I have been successful so far in this regards.

9. The theory of change – which means the turning points for the school head/leader, the reflections on what worked and why or the 'mantra' for change.

Continues and comprehensive efforts, determination, interest and team work are the main yardstick of change. Our MANTRAS has been focusing to hard work and determination towards the fulfillment of the goal in life. This can be achieved with the steppingstone of successes.

Collaborative approach and decentralization of leadership turned all individual to a responsible guide with a lot of successful stories.

Submitted By
Bhabatosh Nath Chaudhuri
Principal,
Eklavya Model Residential School,
Khumulwng, Tripura
M: 9862970424
E-mail id : nathchaudhuri2017@gmail.com

Case Study

On the theme of " Whole School Development: Synergizing Leadership across School Ecosystem"

01. School Name:-

Purv Madhyamik Vidyalaya Para Nankar
Block:- Naugarh, District:-Siddharthnagar
Pin Code:-272204
Mob No. 7843825918
Email id:- tsv.tiwari@gmail.com
Location:- Remote area of an aspirational district of Uttar Pradesh.

02. A brief profile of the School:-

- Total Students :- 113
- Teacher Strength:-01
- Class Rooms :- 03
- Administrative Staff:- 0
- Infrastructure:- Few Basic Facilities

03. The present Scenario of School:-

- Key Strength:-
  - Cram Free School.
  - Fearless environment.
  - A Place of joy more than gaming.
  - Active social Engineering of HoS.
  - Works as facility center for the current students as well as earlier students also.
- Weaknesses
  - Lack of Teacher according to standard of RTE Act.
  - Teacher pupil ratio is 1:113.
  - Lack of Basic facilities and infrastructure.
  - Carelessness of few parents.
- Opportunity :-
  - After a long list of challenges in the present scenario of the School there are lot of opportunities are also available.
  - Student of the School can achieve academic success at National level/ State level competition as they have

achieved earlier in National Means- cum Merit Scholarship 2023-24 and Scheme for Residential Education for Students in High Schools in Targeted Areas **(SHRESHTA Scheme 2023)** Organized by Department of Social Justice and Empowerment for SC students.

04. <u>Description of community:-</u>

- Cultural Pressures:-
  - It effects the scenario of the school because on the ground level the cultural activities are not in their original meanings. For example:- In today's scenario if we talk about a cultural activity of '**Marriage'** of a family member it takes more then 15-20 days of students in their house hold activities. Then after the whole family comes in financial crisis due to splurging after borrowing money from difference sources like relatives, bank and others which is the root cause of other challenges. As well as in **festival season**, **crops cutting season, paddy plantation season, time to time irrigation of crops** etc effects the student regularity in the School. Many more things are playing negative roles in effecting scenario of the School like feminization of poverty etc.
- Values:-
  - Short term objective of their life.
  - Simplicity.
  - Sense of cooperation.
  - Care of elders.
  - Festival lovers.
  - Innocent.
  - Traditional thinking.
- Attitude:-
  - Patriarchal.
  - Conservative mind set.
  - Lack of hygiene.
  - Quarrel some **(Because of land based economy).**
  - Superstitious and lack of scientific temperament.
  - Prejudice.
  - Traditional thoughts.

- Needs and expectations:-
    - Basic infrastructure in health, education, sanitation, poverty elevation, skill development, employment and community awareness programs for menstrual hygiene, anemic etc.
- Skills:-
    - Agricultural skills, Construction skills etc **(POP, Plumbing, Civil, Casual workers).**
- Chief Occupation :-
    - Unorganized sector alied with agriculture and constructions, Driver, Casual Labor, Farmer etc.

05. <u>The problem situations:-</u>

- What are the challenges
    - Irregularity of students.
    - Adverse Teacher-Pupil ratio **(Which is 1:113)**
    - Extra-Academic work load.
    - Lack of teacher and other School staff.
    - Lack of modern infrastructure.
- Why there are issues:-
    - Irregularity of the students are because cultural pressures, younger brother's and sister's responsibility, house hold and agricultural tasks, carelessness of few parents, health issues, lack of psychological counseling of both parents and students for identification of child's skills.
    - Due to lack of holistic policy formation and execution by the government for fulfillment of teacher pupil ratio and basic infrastructure.
    - Due to lack of non-academic staff.

06. <u>The change Initiated:-</u>

- The Plan of Action:-

    - I got the chance to work as HoS of a closed school in **December 2021** after the pandemic of **COVID-19**. It was very difficult to call the students to the School due to their fear. Most of the parents of the student have lost their jobs during lockdown. They were facing critical financial crisis, which is the mother of other critical challenges. In such

circumstances, I decided to collect the students for opening the Close School, **Purv Madhyamik Vidyalaya Para Nankar**. Few of the students were already nominated in the school and few students were nominated by me after opening the School.

- By establishing fine balance between academics and extra-curricular activities, counseling of students and parents, sensitization and inculcation of values.
- Me and my students decided to face all the coming competitive examinations without fear. Either result comes in our favor or against us, but we will try. Continuous hard working of 12 to 15 months we were mentally ready to face coming challenges.
- We participated in following exams and activities.
    - **Block Level Competition**
    - **Rashtriya Aviskar Abhiyan 2022-23 (Project Work on "Soil Health Study")**
    - **National Means-Cum Merits Scholarships 2022-23**
    - Scheme for Residential Education for Students in High Schools in Targeted Areas **(SHRESHTA Scheme 2023)** Organized by Department of Social Justice and Empowerment, Government of India for SC students.
    - **Educational Tour** of different places including **"Space Lab".**

➢ Strategy:-

- Maximum students will participate in all exams and activities.
- Make the students able to learn the things or concepts, in other words students were "Learning to Learn", How to learn ? And What to learn ?
- By establishing fine balance between academics and extra-curricular activities, counseling of students and parents, sensitization and inculcation of values.

➢ Outcomes :-

- In Block Level Competition total 25 students of 6 to 8 standard took participation only 03 students were score 1st Prize and 01 student was second in different contests.
- In the **National Means-Cum Merits Scholarships 2022-23 total 29 students** participated in one day exam which is the

largest participation of the School in the whole district Siddharthnagar. In which **06 students** declared pass and **02 students were in the Merit List of the district**. Both were holding rank 32.

- In the Scheme for Residential Education for Students in High Schools in Targeted Areas **(SHRESHTA Scheme 2023)** Organized by Department of Social Justice and Empowerment, Government of India for SC students. Total 09 Scheduled Caste Students participated in the exam. They **score All India Rank as follows-**

Sr.No.	Student's Name	Father's Name	School Name	All India Rank
1	Khushbu	Jaspreet	PMV PARA NANKAR	1446
2	Priya	Ram Bahal	PMV PARA NANKAR	1691
3	Shivangi	Jaspreet	PMV PARA NANKAR	1957
4	Surybhan	Ram Narayan	PMV PARA NANKAR	2201
5	Manoj	Dharmendra	PMV PARA NANKAR	2267
6	Priya	Vishnu	PMV PARA NANKAR	2376
7	Ravi	Umesh	PMV PARA NANKAR	2378
8	Neha	Umesh	PMV PARA NANKAR	2434
9	Naveen	Kanhaiya	PMV PARA NANKAR	3565

Top 03 students of the above list are finally selected for getting their further education of class 09 to 12 from reputed private residential institution and The Department of Social Justice and Empowerment, Government of India will **pay 4.7 lakh** for each students for their complete academic and residential expenses.

07. <u>Time taken to bring the change:-</u>

- It took 12 to 16 month to bring the change.
- Psychological treatments, remedial teaching, teaching in regional languages etc processes were involved.
- The failures were very interesting because most of the students who were not getting success in the above said exams or activities they took the result very positively. Instead of weeping or crying they were preparing themselves for the next challenge. Some times they under estimate themselves.
- The successes were very exciting and joyful. When the students faced the exams they feel more confident and excited. They behave fearless about exams

and other activities. Few of our students are getting their education in reputed residential institutions in the **SHRESHTA Scheme 2023.**

- **The learning lesson is "Keep Trying" and "Initiating the Things" Because without trying we can not get opportunity of participation and without initiating a task or challenges we can not achieve our "Success" or "Failure". Both are essential for our students.**

08. <u>The Role of School Leadership:-</u>

- A HoS leads the holistic environment of a School. With a self motivated HoS With a strong will power, great planning and strategy we can achieve a huge goal of dynamic change in our school for our students. In my condition my students become fearless and confident about exams and other activities. They feel ready for any coming challenges, they do not think about the result. They belief in keep trying for initiating the tasks or challanges

09. <u>The Theory of Change:-</u>

- **" Keep trying"** with **"Initiating the Things"** are my mantras of leading for holistic development of my brave students. When they get success, they enjoy it and when they get failures they learn and observe the things why they got failures ? In both situations HoS and as well as a teacher achieves the goal of learning.

1. School name, location and complete address, phone number, email id

School Name: Eklavya Model Residential School (EMRS)

Location: Jokhla Kalsi, Dehradun, Uttarakhand

Address: Eklavya Model Residential School (EMRS)

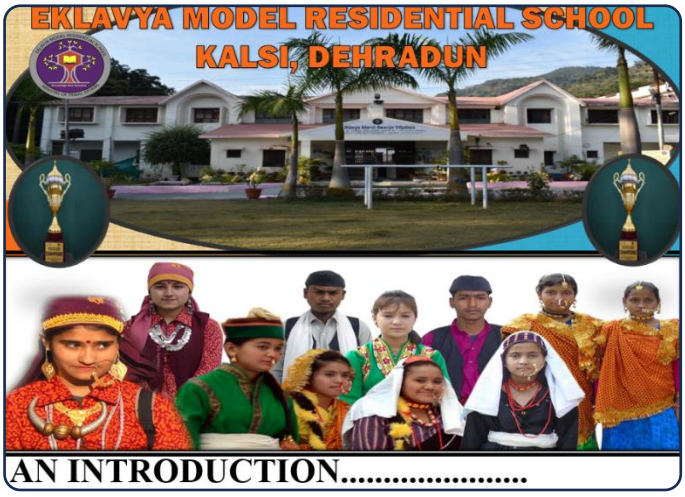
Jokhla, Kalsi, Dehradun, Uttarakhand - 248159

Phone Number: +91-9412987536

Email: eklavyaadarsh@yahoo.in

Website: www.emrskalsi.com

2. Brief Profile of the School: This includes the total number of students and teacher strength, classrooms, administrative staff, infrastructure

Established in 2010, EMRS Kalsi has evolved into a beacon of educational excellence, rooted in the visionary scheme of the Ministry of Tribal Affairs, Government of India. The school, a residential co-educational institution, is affiliated with CBSE and caters to students from class VI to XII, with each class having two sections and around 30 students. The academic faculty, comprising 25 dedicated teachers (contractual, guest teachers, and part-time teachers), strives to provide a quality education that goes beyond conventional norms.

EMRS Kalsi boasts 15 well-equipped classrooms, creating a conducive environment for learning. The administrative and clerical team, consisting of 5 individuals, ensures the smooth functioning of the school, handling various responsibilities to guarantee an enriching educational experience for the students.

The school's commitment to holistic development is reflected in its robust infrastructure, including modern science laboratories, computer labs, a well-stocked library, and sports facilities. The residential aspect is well-addressed with hostels for boys and girls, staff quarters, and unique initiatives like the "Eklavya Birthday Garden," fostering a sense of community and environmental consciousness, a small Museum showcasing tribal culture, and open space for gymnasium and various extracurricular activities.

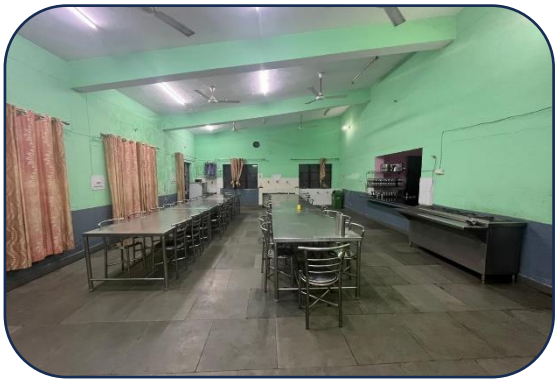
Before

Beautification - Underway

After

Before – Dining Hall

After – Dining Hall

3. Present Scenario (SWOT Analysis)

<u>Strengths:</u>

- ***Dedicated and Qualified Teaching Staff:***

EMRS Kalsi boasts a committed and qualified teaching staff. The emphasis on quality education is reflected in the academic achievements of the students, demonstrating the effectiveness of the teaching faculty.

- ***Inclusive Curriculum Catering to Tribal Communities:***

The school's commitment to inclusivity is a notable strength. The curriculum, aligned with the CBSE framework and tailored to the needs of tribal communities, ensures that education is accessible and relevant to the diverse student population.

- ***Proven Track Record of Academic Excellence:***

EMRS Kalsi's consistent success in achieving a 100% pass rate in both class 10th and 12th CBSE board exams is a testament to its commitment to academic excellence by providing quality results. Individual achievements, such as securing top ranks and perfect scores, further highlight the school's prowess.

- ***Active Engagement with Parents and the Community:***

The school's active involvement with parents and the community is a notable strength. Regular communication channels and collaborative initiatives, such as the Parent Teacher Council (PTC) actively working together, work to cultivate a strong sense of community and shared responsibility.

- ***Innovative Initiatives Fostering Holistic Development:***

EMRS Kalsi stands out for its innovative initiatives that go beyond conventional education. "Theatre in Education," the "Eklavya Birthday Garden," skill development workshops, and the preservation of tribal culture through the Museum showcase a commitment to holistic development.

- ***Effective Leadership Overcoming Challenges:***

The leadership, both past and present, including Dr. G.C. Badoni and Ms. Sudha Painuli, has exhibited remarkable vision, commitment, and innovation in overcoming challenges. The ability to turn obstacles into opportunities reflects the strength of the school's leadership.

Weaknesses:

- ***Geographical Remoteness Leading to Limited Resources:***

The school's location in a geographically remote area may result in challenges related to limited accessibility and availability of resources. This geographical constraint could impact the school's capacity to easily access additional support or facilities.

- ***Cultural Diversity Poses Challenges in Curriculum Implementation:***

The diverse cultural backgrounds of students, belonging to tribes such as Raji, Tharu, Boxa, Bhotiya, and Jaunsari, may pose challenges in curriculum implementation. Adapting the curriculum to suit the varied cultural contexts might require additional efforts and resources.

- ***Adverse Weather Conditions Affecting Accessibility:***

The school may face challenges related to adverse weather conditions affecting accessibility. This could impact the regular functioning of the school and pose logistical challenges, particularly during extreme weather events.

- ***Resistance to Change Due to Cultural Differences:***

Introducing new initiatives or changes may face resistance due to cultural differences within the diverse student and community population. Adapting educational practices to align with cultural sensitivities may require careful navigation.

- ***Possible Gaps in Technology Adoption:***

While technology integration is highlighted as a strength, there may be potential gaps in the adoption of technology, particularly among students or staff unfamiliar with modern educational tools. Addressing these gaps requires continuous training and support.

Opportunities: The growth potential encompasses the extension of this initiative to foster integrated socio-economic development among the Scheduled Tribes (STs), an underprivileged section of Indian society. This initiative ensures the delivery of quality education to tribal students, even in remote areas. It also involves collaborative efforts to secure additional resources and the incorporation of technology to elevate the overall learning experience.

The school's dedication to inclusive education positions it well to tap into government initiatives and external partnerships that align with its mission. The achievements in competitive exams, particularly in IIT and MBBS admissions, present a strategic opportunity to expand outreach programs. Strengthening initiatives to identify and nurture talent in tribal communities can further enhance the school's impact on diverse career paths. A total of 16 students from different academic sessions successfully secured positions in various reputed IITs across the country. This not only speaks to the academic excellence of the students but also underscores the effectiveness of the school's leadership in preparing students for rigorous national-level competitions. In addition to the success in engineering entrance examinations, six students from EMRS Kalsi earned coveted positions in various reputed MBBS institutions.

Threats: Adverse weather conditions affecting accessibility and potential changes challenges to the school's sustained progress. The school must remain vigilant to external factors that may influence its ability to provide quality education.

4. The description of community - cultural pressures; values, attitudes, needs and expectations; skills, chief occupation.

The community surrounding EMRS Kalsi reflects the rich tapestry of the Jaunsari tribe. Other tribes include Raji, Tharu, Boxa, and Bhotiya. These tribes, with a predominantly agricultural and craft-based economy, contribute to the cultural vibrancy of the region. The community places a strong emphasis on quality education, reflecting its aspirations for a brighter future. The chief occupations include agriculture, animal husbandry, and traditional crafts like carpentry and basket weaving.

Culturally, the community cherishes its tribal heritage, and the school becomes a crucial bridge in preserving and promoting these traditions. The desire for quality education is not just an individual aspiration but a collective endeavor to uplift the entire community.

5. Problem Situation

EMRS Kalsi, like many schools in remote areas, faced multifaceted challenges since its inception. The school's remote location resulted in limited access to resources, hindering infrastructural development and the provision of basic amenities. The cultural diversity of the student body posed additional challenges in creating a curriculum that resonated with the varied backgrounds and languages spoken by the tribal students.

One of the primary challenges was the geographical remoteness of the school. The rural location posed logistical difficulties, affecting accessibility and the availability of resources.

6. Change Initiated, the Plan of Action, Strategy, Outcome

In response to these challenges, EMRS Kalsi embarked on a transformative journey, led by visionary figures. A comprehensive plan of action was implemented, focusing on innovative educational initiatives, community engagement, and infrastructural improvements.

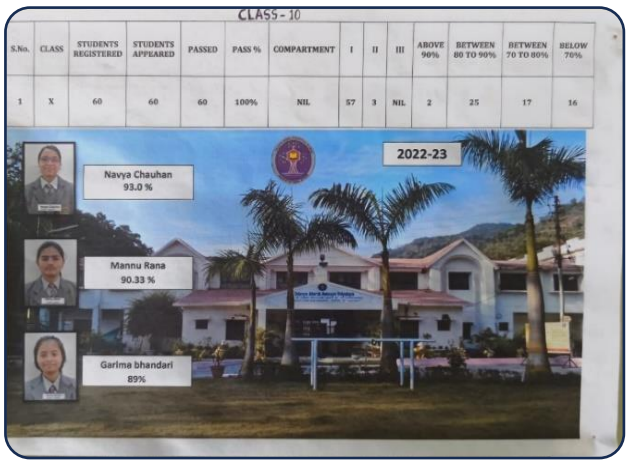
Outcome: The success of EMRS Kalsi is quantifiable through its remarkable achievements. In the previous years, the school has achieved a 100% pass rate in both class 10th and 12th CBSE board exams. Individual accomplishments stand out, with Nikita Tomar securing the 6th rank in Uttarakhand in the academic session 2019-20 with an outstanding 98.6% in the class 12th Arts stream. Priyanshu Chauhan's notable achievement of 96.4% in class 10th, and Shubham Tomar's perfect score of 100/100 in Physical Education in class 12th, underscore the commitment to academic excellence.

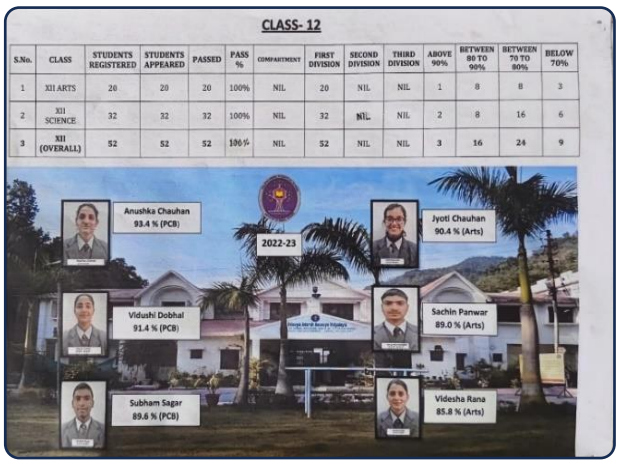

EMRS Kalsi boasts exceptional academic accomplishments that further underscore its commitment to excellence. In the academic session 2017-18, three students secured a perfect score of 100/100 in Geography, showcasing the school's dedication to nurturing talent and academic prowess.

This remarkable trend continued in subsequent academic years. In 2018-2019, 2019-2020, and 2020-2021, one student in each session achieved a perfect score of 100/100 in Geography. This consistent excellence in a subject known for its interdisciplinary nature speaks volumes about the school's academic rigor and the dedication of both students and educators.

Furthermore, the academic session 2018-2019 witnessed Prabha achieving a perfect score of 100/100 in History, showcasing diverse talents and achievements. In the academic session 2017-2018, Sudhir Verma secured a perfect score of 100/100 in Hindi, further emphasizing the holistic and comprehensive nature of the education provided at EMRS Kalsi.

Notable Achievements in Competitive Exams: EMRS Kalsi has also proven to be a fertile ground for nurturing talent that excels in competitive examinations. A total of 16 students from different academic sessions successfully secured positions in various reputed IITs across the country. This not only speaks to the academic excellence of the students but also underscores the effectiveness of the school's leadership in preparing students for rigorous national-level competitions.

In addition to the success in engineering entrance examinations, six students from EMRS Kalsi earned coveted positions in various reputed MBBS institutions. This achievement reflects the school's commitment to providing comprehensive education and preparing students for diverse career paths in the medical field.

Beyond the numbers, these achievements reflect the school's dedication to nurturing talent and providing an environment conducive to academic success. The focus on individual growth, coupled with the collective achievement of students, paints a vivid picture of the impact of effective leadership on academic outcomes.

A Republic Day Triumph: A special moment that further underscores the school's commitment to excellence is the representation of EMRS Kalsi at the 2023 Republic Day Celebration. Ms. Sudha Painuli, along with a student from EMRS Kalsi, Astha Joshi, and five other Eklavyans from different EMRSs played

a pivotal role in representing the Ministry of Tribal Affairs Tableau on the EMRS Scheme, which secured the prestigious 1st Prize at the Kartavya Path.

Innovative Educational Initiatives: The introduction of *"Theatre in Education"* became a pioneering initiative, where theatre experts conducted special workshops, and students showcased literary plays during the Annual function. This not only enhanced creativity but also provided a platform for students to express themselves beyond traditional academic settings.

Environmental Consciousness:

The "Eklavya Birthday Garden" initiative encouraged students to plant and nurture fruit or medicinal saplings on their birthdays. This initiative not only fostered environmental awareness but also instilled a sense of responsibility towards nature. Importantly, it involved parents or guardians, creating a collaborative approach to instilling values.

Before ***After***

Skill Development Workshops: Recognizing the paramount importance of skill development, EMRS Kalsi took a proactive approach to nurture the holistic development of its students. Various workshops are meticulously organized, spanning a diverse range of disciplines such as painting, arts and crafts, scouting and guiding activities, computer education, LED bulb making, and photography. These workshops went beyond the conventional classroom setting, exposing students to practical, real-life problem-solving scenarios. The LED bulb-making workshop, for instance, equipped students with technical know-how and instilled a sense of responsibility and innovation. As they returned to their villages, students actively

addressed local energy challenges, distributing light bulbs and making tangible contributions to their communities. EMRS Kalsi's commitment to holistic education was evident in the practical skills acquired by its students, empowering them to make meaningful societal contributions.

Cultural Preservation:A testament to the school's commitment to preserving tribal culture is the small museum on its premises. Dedicated to the local tribal culture, students actively contribute by collecting and displaying traditional articles. This initiative serves as a bridge between generations, ensuring the rich cultural heritage is not lost. This effort reflects a small yet impactful step toward the preservation of our vulnerable traditional and cultural heritage, fostering a sense of pride among students for their cultural ethos.

The outcome of these initiatives was a positive shift in the school's academic and cultural landscape. Students not only excelled academically but also developed a holistic understanding of their cultural roots and the world around them.

7. Time Taken to bring the change, the processes involved, the failures, the successes, and most importantly; the learning

The transformative process at EMRS Kalsi was not instantaneous. Over the years, the school dedicated time to implement, refine, and adapt its initiatives. Failures, encountered along the way, served as valuable learning experiences, prompting the school to introspect and adjust strategies. Successes, such as academic achievements and innovative programs, became motivators for continuous improvement.

Time Frame: The journey of transformation began in 2010 when EMRS Kalsi was established. The school has undergone continuous improvement over more than a decade, with significant milestones achieved in the ensuing years. Collaborative efforts between the school, State Authorities, and NESTS have been instrumental in the continued development of EMRS Kalsi.

8. Role of School Leadership, behavior modeling, and example setting by the head of school and other factors relevant to the transformation, other key influential personalities/groups – their feelings/views (expressed in verbatim as quotes)

Leadership at EMRS Kalsi has been exemplified by visionary figures. Dr. Badoni, as the founder Principal, provided the initial vision and direction, transforming institutions into dynamic training centres. His extensive experience in esteemed institutions paved the way for innovative approaches to education.

Ms. Sudha Painuli, the current Principal, has continued the legacy of transformative leadership. Her commitment and leadership were recognized with the National Award to Teachers in 2020, symbolizing not only individual recognition but also the collective success of EMRS Kalsi.

Behaviour Modeling: Leadership at EMRS Kalsi transcended not merely administrative responsibilities. The teaching staff at Eklavya actively exemplified a commitment to values such as inclusive education, cultural preservation, and community engagement. Through hands-on participation in various initiatives, they not only set examples for their colleagues but also inspired students to embrace these principles in their own lives.

Community Engagement: The leaders actively engaged with the community, understanding the cultural nuances and expectations. Regular communication channels were maintained, ensuring a collaborative approach to education that extended beyond the school premises. One such example is the forming of the Parent-Teachers Council.

Media Recognition: Key influential personalities and groups, including local media and educational authorities, expressed support and contributed to the school's success. Media houses like local newspapers (Garhwal Post) and national publications (Hindustan, Amar Ujala, Dainik Jagran) covered stories, recognizing the transformative impact of EMRS Kalsi.

एकलव्य विद्यालय बना ओवरऑल चैंपियन

EKLAVYA MODEL RESIDENTIAL SCHOOL
JOGLA, KALSI, DEHRADUN (UTTARAKHAND)

कालसी। महाराणा प्रताप स्पोर्ट्स कॉलेज देहरादून में आयोजित राष्ट्रीय साहित्य, सांस्कृतिक एवं कला महोत्सव 2023 में एकलव्य आदर्श आवासीय विद्यालय कालसी ओवरऑल चैंपियन बना। प्रतियोगिता में देशभर के 22 विद्यालयों ने प्रतिभाग किया। प्रतियोगिता 3-6 अक्टूबर के बीच संपन्न हुई। एकल नाटक में अनुष्का राणा, वरिष्ठ वर्ग हिंदी भाषण में वंशिका शर्मा एवं लोकगीत में आर्यन नौटियाल ने प्रथम स्थान प्राप्त किया। समूह वाद्ययंत्र, समूह गान, चित्रकला में अनुष्का राणा, हिंदी कहानी कथन में अदिति सिंह, एकल वाद्ययंत्र में आयुष चौहान, एकल नृत्य में आर्यन तोमर, वाद-विवाद (अंग्रेजी) में इशिता राणा ने द्वितीय स्थान प्राप्त किया। भाषण में रिया चौहान, अंग्रेजी कहानी कथन में सौम्या, वाद-विवाद (अंग्रेजी) में मानसी पंवार, काव्य पाठ में वैष्णवी जोशी ने तृतीय स्थान हासिल किया। संवाद

EKLAVYA MODEL RESIDENTIAL SCHOOL
JOGLA, KALSI, DEHRADUN (UTTARAKHAND)

एकलव्य विद्यालय कालसी की कला महोत्सव की विजेता टीम को नवाजा गया।

विजेता टीम का विद्यालय में भव्य स्वागत

कालसी। महाराणा प्रताप स्पोर्ट्स कॉलेज देहरादून, में ईएमआरएस राष्ट्रीय साहित्य, सांस्कृतिक एवं कला महोत्सव का आयोजन किया गया। महोत्सव में देशभर से आए 22 एकलव्य विद्यालयों ने प्रतिभाग किया। जिसमें एकलव्य विद्यालय कालसी की टीम ओवरऑल चैंपियन बना। जिनका शनिवार को विद्यालय पहुंचने पर प्रधानाचार्य सुधा पैन्यूली के द्वारा भव्य स्वागत किया गया

9. Theory of Change - – which means the turning points for the school head/leader, the reflections on what worked and why, or the 'mantra' for change.

The turning points for school leaders involved a focus on innovative educational approaches, community collaboration, and infrastructural development. The "mantra" for change included a steadfast commitment to the vision, collaborative leadership, and adapting strategies based on reflective learning. EMRS Kalsi's success is attributed to a shared sense of purpose and a belief in continuous improvement. The Mantra of EMRS Kalsi is "*Keep moving whether it is success or failure*" and relying on it the school believes to keep putting efforts until success is achieved.

Innovative Educational Approaches: The introduction of innovative educational approaches, such as "Theatre in Education," reflected a departure from conventional norms. The leaders recognized the need for creative expression and holistic development, leading to a paradigm shift in the school's educational philosophy.

Community Collaboration: Active collaboration with the community was integral to the transformative process. The school leaders understood the cultural pressures, values, and expectations, tailoring initiatives to align with the community's needs.

Infrastructural Development: Strategic infrastructural development addressed the challenges posed by the school's remote location. The leaders leveraged available resources and sought external support, ensuring that the lack of infrastructure did not hinder the quality of education.

Reflective Learning: A culture of reflective learning permeated the leadership approach. Failures were not viewed as setbacks but as opportunities to refine strategies. Successes served as benchmarks, motivating the leaders to set higher standards for academic excellence and holistic development.

EMRS Kalsi's journey stands as a testament to the transformative power of effective education leadership. The theory of change adopted by the leaders reflects a commitment to innovation, collaboration, and continuous improvement, creating an educational institution that goes beyond conventional norms.